شىنجاڭ گېزىتى

新疆日报 （维吾尔文）

(بۇ سان ئالتە بەت)

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش نومۇرى: CN 65——0002 / Z

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى(ۋەكالەت نومۇرى: 1—57)

1997 - يىل

مارت

21

جۈمە

ھاۋارايىدىن مەلۇمات:
ئۈرۈمچىدە كۈندۈزى ۋە كېچىسى ھاۋا بۇلۇتلۇق كېيىن ئوچۇق بولىدۇ، تېمپېراتۇرا 2°C — 10°C بولىدۇ، ئۈچ بال شامال چىقىدۇ.

مۇھىم خەۋەرلەر

ئۈرۈمچى نېفىت - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى خىمىيۋى ئوغۇت زاۋۇتىنىڭ قۇرۇلۇشى سىناق قىلىش باسقۇچىغا كىردى

ئۆز مۇخبىرىمىز ليۇ فېڭ خەۋەر قىلىدۇ: 3-ئاينىڭ 13-كۈنى سائەت 23 تىن 20 مىنۇت ئۆتكەندە، ئۈرۈمچى نېفىت - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى 2-خىمىيۋى ئوغۇت زاۋۇتىنىڭ قۇرۇلمىلىرىنى كونترول قىلىش ئۈسكۈنىسى - گاز تۇرۇبىسىنىڭ ھەيدىگۈچى قۇرۇلمىسىنى سىناق قىلىش بىر قېتىمدىلا مۇۋەپپەقىيەتلىك بولۇپ، بۇ يىل 6-ئايدا ئومۇميۈزلۈك پۈتتۈرۈپ ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۈرۈش ئۈچۈن پۇختا ئاساس سېلىندى.

ئۈرۈمچى نېفىت - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى 2- خىمىيۋى ئوغۇت زاۋۇتىنىڭ قۇرۇلۇشى دۆلەتنىڭ 8-بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدىكى نۇقتىلىق قۇرۇلۇشى. بۇنى ئاپتونوم رايون بىلەن جۇڭگو نېفىت - خىمىيە سانائىتى باش شىركىتى بىرلىكتە مەبلەغ سېلىپ قۇرغان. بۇ قۇرۇلۇش 1994-يىلى 12-ئايدا باشلانغان. تۇرپان - قۇمۇل نېفىتلىكى بۇ زاۋۇتنى بۇ يىل 3-ئاينىڭ 10-كۈنىدىن باشلاپ 300 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى تۇرۇبا ئارقىلىق تەبىئىي گاز بىلەن تەمىنلەشكە باشلىدى. شۇنىڭ بىلەن بۇ زاۋۇت ئومۇميۈزلۈك سىناق قىلىش باسقۇچىغا كىردى. بۇ قۇرۇلۇش پۈتسە، ئۈرۈمچى نېفىت- خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتىنىڭ ئىككى يۈرۈش خىمىيۋى ئوغۇت قۇرۇلمىسى يىلىغا 600 مىڭ توننا بىرىكمە ئامىياك، 1 مىليون 40 مىڭ توننا ئۇرېيە ئىشلەپ چىقىرىدۇ ۋە مەملىكەت بويىچە ئەڭ چوڭ ئامىياك ئوغۇتى ئىشلەپچىقىرىش بازىسى بولۇپ قالىدۇ.

2-خىمىيۋى ئوغۇت زاۋۇتى قۇرۇلۇشى شىنجاڭنىڭ يېرىك يېزا ئىگىلىكىنى تەرەققىي قىلدۇرىدىغان مۇھىم قۇرۇلۇش بولغاچقا، دۆلەت ۋە ئاپتونوم رايون يۇكسەك ئەھمىيەت بەردى.

ھازىر زاۋۇت بويىچە ھەممەيلەن پۈتۈن كۈچ بىلەن 100 كۈن قاتتىق ئىشلەپ، 2-خىمىيۋى «ئوغۇت زاۋۇتىنىڭ سىناق قىلىنىشىنىڭ ئوڭۇشلۇق ئېلىپ بېرىلىشىغا كاپالەتلىك قىلىشقا تىرىشماقتا.

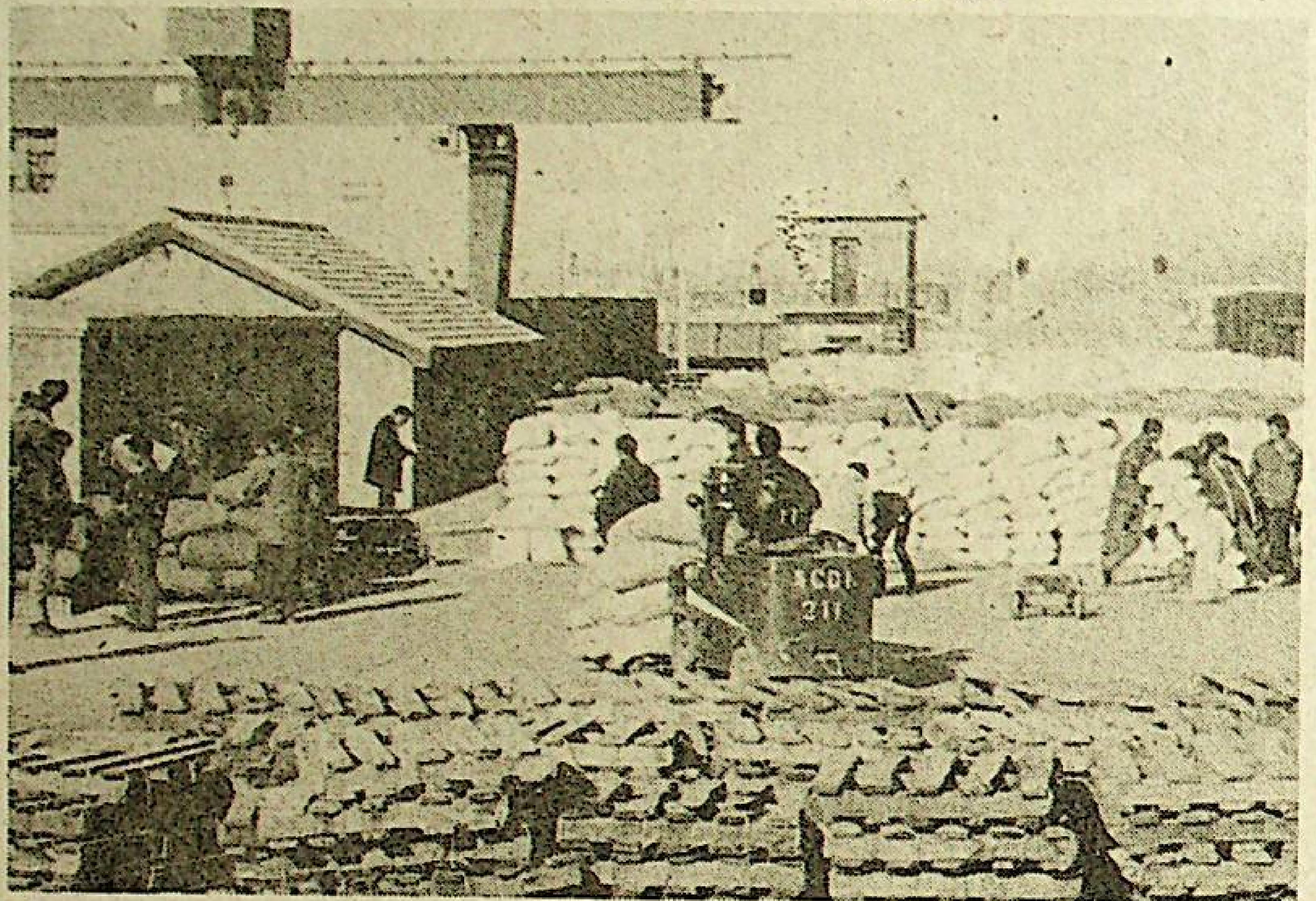

قۇمۇل تۆمۈريول شۆبە ئىدارىسى قۇمۇل پويىز ئىستانسىسىنىڭ يۈك مەيدانىدىكىلەر ئىشخانىدىن سىرتقا چىقىپ مال مەنبەسىنى ئۇيۇشتۇرۇپ، يۈك ئىگىلىرىنىڭ ماختىشىغا ئېرىشتى.
نيۇ پىرۇڭ فوتوسى

يېزا ئىگىلىك پەن - تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش — مەھسۇلاتنى، كىرىمنى ئاشۇرۇشتىكى بىرىنچى مۇھىم ئامىل

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان ئوبزورچىمىز كې شىنىوڭ

بۇ يىلنىڭ بېشىدا مەركەز ئاچقان يېزا خىزمىتى يىغىنىدا مۇنۇلار ئوتتۇرىغا قويۇلدى: بۇ يىلنى يېزا ئىگىلىك پەن-تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش يىلى قىلىپ، يېزىلاردا پەننى ئۆگىنىش، پەنگە ئەھمىيەت بېرىش، پەننى ئىشلىتىش دولقۇنى قوزغاپ، يېزا ئىگىلىك تېخنىكىسىنى كېڭەيتىشنى يېزا ئىگىلىكىدە ھوسۇلنى ئاشۇرۇشنىڭ مۇھىم ئاملى سۈپىتىدە چىڭ تۇتۇپ، ئىلغار، پىشقان تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇش كۆلىمىنى تىرىشىپ كېڭەيتىش كېرەك.

ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ پەن، مائارىپقا تايىنىپ يېزا ئىگىلىكىنى گۈللەندۈرۈش خىزمىتىنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا بىرلەشتۈرۈپ، يېزا ئىگىلىكىدە ھوسۇلنى ئاشۇرۇش، دېھقانلارنىڭ كىرىمىنى ئاشۇرۇشتا 1- مۇھىم ئامىل بولغان پەن - تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇشنى ياخشى تۇتۇش كېرەك. بۇ جەھەتتە ھازىرقى ۋە بۇنىڭدىن كېيىنكى بىر مەزگىلدە تۆۋەندىكى خىزمەتلەرنى چىڭ تۇتۇش كېرەك:

— ئۆز جايىنىڭ يۇقىرى ھوسۇل ئېلىشقا دائىر تىپىك تەجرىبىلىرىنى ياخشى يەكۈنلەپ، پەن-تېخنىكا نەتىجىلىرىنى ئىشلەپچىقىرىش كۈچىگە ئايلاندۇرۇش سالمىقىنى زورايتىش كېرەك. بۇ يېزا ئىگىلىكىگە رەھبەرلىك قىلىۋاتقان ھەر دەرىجىلىك يولداشلارنىڭ پەن-تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلىشىدىكى ئاساسىي ھالقا.

— ئاساسىي قاتلامدىكى كادىرلار ۋە ئاممىنى پەن-تېخنىكا جەھەتتىن تەربىيىلەشنى ھەقىقىي ياخشى تۇتۇش كېرەك. يېزىلاردا ئەمگەكچىلەرنىڭ مەدەنىيەت، پەن-تېخنىكا ساپاسى تۆۋەن. بۇ يېزا ئىگىلىك تېخنىكىسىنى ئومۇملاشتۇرۇشتىكى ئاساسلىق توسالغۇ. بۇنى ھەل قىلىشنىڭ يولى مائارىپنى كۈچەيتىش ۋە پەن-تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇش، تەربىيىلەشنى كۈچەيتىشتە. ئاپتونوم رايون يېقىنقى يىللاردىن بۇيان ھەر يىلى ۋىلايەت، ناھىيىلەرنىڭ رەھبەرلىرى قاتناشقان ئاشلىق، پاختىدىن يۇقىرى ھوسۇل ئېلىش بويىچە تەربىيىلەش كۇرسلىرىنى ئېچىپ، رەھبىرىي كادىرلارنى تەربىيىلىدى، يەنە «قىشلىق پەن-تېخنىكا» پائالىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، ئاساسىي قاتلام كادىرلار ۋە ئاممىنى تەربىيىلىدى. ئەمەلىيەت ئىسپاتلىدىكى، پەن-تېخنىكا جەھەتتىن تەربىيىلەش خىزمىتىنى ياخشى تۇتقاندا، چىقىم ئاز، ئۈنۈم زور بولىدۇ. ھازىرقى ۋە بۇنىڭدىن كېيىنكى بىر مەزگىللىك پەن - تېخنىكا جەھەتتىن تەربىيىلەش كۇرسىنىڭ مۇھىم نۇقتىسى ئاشلىق، پاختىدىن يۇقىرى ھوسۇل ئېلىشنى دەۋر قىلغان ئۇنىۋېرسال يۈرۈشلەشتۈرۈلگەن تېخنىكا ئارقىلىق تەربىيىلەش بولىدۇ.

— ئومۇمىيەتنى ئىگىلەپ، مۇھىم نۇقتىنى بېكىتىپ، پىشقان تېخنىكىنى رەتكە تۇرغۇزۇش، كېڭەيتىش پىلانىنى تۈزۈپ چىقىش كېرەك. ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھازىرقى يېزا ئىگىلىك تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش تەسەۋۋۇرى ۋە مۇھىم نۇقتىسى مۇنداق: ئاشلىق، كېۋەزدىن يۇقىرى ھوسۇل ئېلىش ۋە بازا قۇرۇلۇشىنى ئاساس قىلىپ، تونىلىق ئاشلىق ئېتىزى بەرپا قىلىش، 100 كىلوگرام ساپ پاختا ئېلىش تېخنىكىسىنى ئومۇملاشتۇرۇش، «ئۇرۇقلۇق قۇرۇلۇشى»نى ياخشى تۇتۇپ، سورتلۇق ئۇرۇقلۇقنى ئومۇملاشتۇرۇش سالمىقىنى زورايتىش.

(ئاخىرى 4 - بەتتە)

شىمالىي شىنجاڭدا كەلگۈندىن مۇداپىئە كۆرۈش خىزمىتى ئورۇنلاشتۇرۇلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز ۋاڭ دېڭ خەۋەر قىلىدۇ: 3-ئاينىڭ 5-كۈنى ئاپتونوم رايون شىمالىي شىنجاڭ بويىچە ئەتىيازلىق كەلگۈندىن مۇداپىئە كۆرۈش خىزمىتى يىغىنى چاقىرىپ، شىمالىي شىنجاڭدا كەلگۈندىن مۇداپىئە كۆرۈش خىزمىتىنى ئورۇنلاشتۇردى.

يىغىندا ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى جاڭ خېڭ قاتناشتى ھەم مۇھىم سۆز قىلدى. ئۇ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: ھازىر شىمالىي شىنجاڭدىكى ھەرقايسى جايلار ۋە سۇچىلىق تارماقلىرى كەلگۈندىن مۇداپىئە كۆرۈشنى مۇھىم ئىش سۈپىتىدە تۇتۇپ، تۈرلۈك تەييارلىق خىزمەتلىرىنى ياخشى ئىشلەپ، ئۇشتۇمتۇت يۈز بېرىدىغان ۋەقەگە تاقابىل تۇرۇشقا ھەر ۋاقىت تەييار تۇرۇشى

تۇرپان شەھىرى ئېتىبار بېرىش بىلەن يېتەكلەشنى زىچ بىرلەشتۈرۈپ، دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقىنى زور كۈچ بىلەن تەرەققىي قىلدۇردى

شەھەردە ئىشلەپ چىقىرىلغان گۆش مىقدارى 10 ... قىلدۇرغاندا بۇ ئىككىسىنىڭ بىر-بىرىنى

ئېدىقۇت باغ ...

ئەتىيازلىق تېرىلغۇ تەييارلىقى جېڭىنى ياخشى قىلايلى

ئاپتونوم رايونىمىزدا 10 مىڭغا يېقىن يېزا ئىگىلىك كادىرى ۋە

ئاپتونوم رايونىمىزدا 10 مىڭغا يېقىن يېزا ئىگىلىك كادىرى ۋە تېخنىك ئەتىيازلىق تېرىلغۇنىڭ 1 - سەپىگە باردى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ئۈرۈمچى خەۋىرى. ئەتىياز كېلىشى بىلەن شىنجاڭنىڭ ئەتىيازلىق تېرىلغۇ تەييارلىقى ياخشىلىنىپ كەتتى. نۆۋەتتە 10 مىڭغا يېقىن يېزا ئىگىلىك كادىرى ۋە تېخنىك ئىشلەپچىقىرىشنىڭ 1-سەپىگە ئاتلىنىپ، كەلگۈندە ۋەيران بولغان سۇ قۇرۇلۇشىنى رېمونت قىلىشقا يېتەكچىلىك قىلىپ، يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرىنى يۆتكەش ۋە زاپاس ساقلاشقا ھەيدەكچىلىك قىلىپ، كېسەللىك، زىيانداش ھاشاراتلارنىڭ ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى ئەمەلىيلەشتۈردى.

ئاپتونوم رايونلۇق يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى سىستېمىسى 2 مىليون توننا خىمىيۋى ئوغۇت، 20 مىڭ توننا سۇلياۋ يوپۇق تەييارلاش بىلەن بىللە، دېھقانلارغا يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرىنى تەقسىم قىلىش پىلانى، تەمىنلەش ئۇسۇلى، تەمىنلەش تورى ۋە تەمىنلەش باھاسىنى ئاشكارىلىدى.

ھەر دەرىجىلىك يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى تارماقلىرىمۇ نۇرغۇن خادىمنى يېزا، كەنتلەرگە ئەۋەتتى. ئۇلار يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنى تەكشۈرۈش، رېمونت قىلىش خىزمىتىنى قانات يايدۇردى، دېھقانلارغا سۇلياۋ يوپۇق يېپىش تېخنىكىسىنى ئۆگەتتى. ھازىرغا قەدەر تۇرپان ۋىلايەتلىك يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى تارماقلىرى 11 مىڭ يېزا ئىگىلىك ماشىنىسىنى تەكشۈرۈپ رېمونت قىلدى، 6000 دىن كۆپرەك دېھقاننى تەربىيىلىدى.

ئەتىيازلىق تېرىلغۇغا تەييارلىق كۆرۈش جەريانىدا، ئاپتونوم رايونلۇق دېھقانچىلىق پەنلەر ئاكادېمىيىسى، شىنجاڭ يېزا ئىگىلىك ئۇنىۋېرسىتېتى قاتارلىق پەن تەتقىقات ئورنى، مەكتەپلىرىدىكى بىر تۈركۈم مۇتەخەسسىس، پروفېسسورلار جايلاردىكى دېھقانلار بەس - بەس بىلەن تالىشىدىغان ئوبيېكت بولۇپ قالدى.

ئاپتونوم رايونلۇق يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى شىركىتى تېرىلغۇغا كېرەكلىك خىمىيىۋى ئوغۇتنى يېزا، كەنتلەرگىچە يەتكۈزۈپ بولدى

ئۆز مۇخبىرىمىز **مەۋلان سابىت** خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى شىركىتى بۇ يىل ئەتىيازلىق تېرىلغۇ پىلانىنىڭ ۋاقتىدا، سۈپەتلىك ئورۇندىلىشىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، بۇلتۇر 10-ئايدىن باشلاپ ھازىرغىچە 2 مىليون توننا خىمىيىۋى ئوغۇتنى يېزا، كەنتلەرگىچە يەتكۈزۈپ بولدى.

بۇ يىل ئاپتونوم رايونلۇق يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى شىركىتى خىمىيىۋى ئوغۇت مەنبەسىنى ئىزدەشكە ئەھمىيەت بېرىپ، پىلان بويىچە تەقسىم قىلىش، يۆتكەش ۋە تەمىنلەش خىزمىتىنى چىڭ تۇتتى. جايلاردىكى يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى شىركەتلىرىمۇ ئوبوروت ھالقىلىرىنى تەرتىپكە سېلىپ ۋە راۋانلاشتۇرۇپ، خىمىيىۋى ئوغۇت، سۇلياۋ يوپۇق، دېھقانچىلىق دورىلىرىنى مۇددەتتىن ئىلگىرى يۆتكىدى، خىمىيىۋى ئوغۇت بىلەن تەمىنلەش تور-نۇقتىلىرىنى كۆپەيتىپ، دېھقانلارنىڭ سېتىۋېلىشىغا قولايلىق يارىتىپ بەردى، خىمىيىۋى ئوغۇتنىڭ سۈپەت ئۆلچىمىنى چىڭ تۇتۇش بىلەن بىللە، ئاپتونوم رايونلۇق مال باھا ئىدارىسى بېكىتكەن باھاغا قاتتىق ئەمەل قىلدى.

سانجى ئوبلاستىدا ئەتىيازلىق تېرىلغۇ تەييارلىقى پۈتتى

ئۆز مۇخبىرىمىز **چېن شۈيدۇڭ** خەۋەر قىلىدۇ: سانجى خۇيزۇ ئاپتونوم ئوبلاستىدىكى سەككىز ناھىيە، شەھەردە 3-ئاينىڭ 16-كۈنىگىچە ئەتىيازلىق تېرىلغۇغا ئىشلىتىلىدىغان 56 مىڭ 600 دېھقانچىلىق ماشىنا - سايمىنىنىڭ % 92 ى تەكشۈرۈپ رېمونت قىلىنىپ بولدى.

سانجى ئوبلاستىدا يەنە يېزا، كەنتلەرگە 44 مىڭ 410 توننا خىمىيىۋى ئوغۇت يۆتكەپ بېرىلدى، يېزا ئىگىلىك بانكىسى ۋە ئىناۋەتلىك قەرز كوپېراتىپى ئاساسىي قاتلاملارغا 230 مىليون يۈەندىن ئارتۇق قەرز پۇل تارقىتىپ، دېھقانلارنىڭ ئەتىيازلىق تېرىلغۇغا كېتىدىغان مەبلەغ ئېھتىياجىنى قاندۇردى.

سانجى ئوبلاستى ۋە ناھىيە، شەھەرلەر تەشكىللىگەن خىزمەت گۇرۇپپىلىرى يېزا، كەنتلەردە دېھقانلارنىڭ ئەتىيازلىق تېرىلغۇ ئىشلىرىغا ياردەم بەردى ۋە ئۇنىڭغا يېتەكچىلىك قىلدى. سانجى شەھىرى ئەتىيازلىق تېرىلغۇ مەزگىلىدە يېزا - بازارلار ۋە يېزا ئىگىلىك ستېمىسىدىكى ئورۇنلارنىڭ دەم ئېلىش كۈنلىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ، بۇ ئورۇندىكىلەرنىڭ ئەتىيازلىق تېرىلغۇ پەيتىنى چىڭ تۇتۇشىنى قارار قىلدى.

چارۋىچىلىقنى زور كۈچ بىلەن تەرەققىي قىلدۇردى

ئۆز مۇخبىرلىرىمىز ساتتار رىقىپ، ئابدۇشۈكۈر ئابدۇكېرىم، ئۆمەر ھامۇت خەۋەر قىلىدۇ: تۇرپان شەھەرلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى بۇ شەھەردە ئۇزاق يىللاردىن بۇيان داۋاملىشىپ كەلگەن «دېھقانچىلىق ئاساس، چارۋىچىلىق قوشۇمچە» دېيدىغان ئەنئەنىۋى قاراشنى تېز ئۆزگەرتىپ، دېھقانچىلىق رايونلىرىدا باقمىچىلىق بىلەن شۇغۇللانغان دېھقانلارغا سىياسەت جەھەتتىن ئېتىبار بېرىش بىلەن ئۇلارغا تېخنىكا، ئۇچۇر جەھەتتىن ھەقسىز مۇلازىمەتلىق قىلىشنى زىچ بىرلەشتۈرۈپ، شەھەرنىڭ دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقىنى تېز تەرەققىي قىلدۇردى. ئۆتكەن يىلى بۇ شەھەردە ئىشلەپ چىقىرىلغان گۆش مىقدارى 10 مىڭ توننىدىن ئېشىپ، كىشى بېشىغا 44 كىلوگرامدىن توغرا كېلىپ، ئاپتونوم رايوننىڭ ئوتتۇرىچە سەۋىيىسىدىن 12 كىلوگرام ئېشىپ كەتتى.

شەھەرلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقىنى تېز يۈكسەلدۈرۈشنى ئەڭ ئاۋۋال دېھقانلارنى ئازاد قىلىش، تونۇشنى بىرلىككە كەلتۈرۈش ۋە ئەنئەنىۋى قاراشلارنىڭ تەسىرىنى تۈگىتىشتىن باشلاپ، شەھەر مىقياسىدا يۇقىرىدىن - تۆۋەنگىچە چوڭ مۇھاكىمىنى قانات يايدۇرۇپ، ھەممە كىشىنىڭ ئىدىيىسىنى بىرلىككە كەلتۈردى، بولۇپمۇ يېزا، كەنت كادىرلىرىغا دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقىغا ھەرگىزمۇ قوشۇمچە ئىگىلىك قاتارىدا سۇس مۇئامىلە قىلىشقا بولمايدىغانلىقى، دېھقانچىلىق بىلەن چارۋىچىلىقنى تەڭ تەرەققىي قىلدۇرغاندىلا بۇ ئىككىسىنىڭ بىر-بىرىنى تولۇقلاش، ئىلگىرى سۈرۈش رولىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇپ، يېزىلارنىڭ ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش قەدىمىنى تېزلەتكىلى بولىدىغانلىقىنى ئەستايىدىل چۈشەندۈرۈپ، ئۇلارنى بۇ جەھەتتە ئېنىق چۈشەنچىگە ئىگە قىلدى. يېزا، كەنت كادىرلىرىمۇ دېھقانچىلىق رايونلىرىغا دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقىنى تەرەققىي قىلدۇرغاندا ئۆزلىرىگە تېگىشىدىغان ئەمەلىي نەپنى جانلىق پاكىتلار ئارقىلىق چۈشەندۈرۈپ، ئۇلارنىڭ مەبلەغ سېلىش قىزغىنلىقىنى يۇقىرى كۆتۈردى. شۇنىڭ بىلەن ئۆتكەن بىر يىلدا دېھقانلارنىڭ باقمىچىلىقنى ئاساس قىلغان ھالدا دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقىغا سالغان ئومۇمىي مەبلىغى 53 مىليون يۈەندىن ئېشىپ كەتتى.

(ئاخىرى 4 - بەتتە)

سۈيىدە ئوتتۇپ، ئۇرۇلۇك تەييارلىق خىزمەتلىرىنى ياخشى ئىشلەپ، ئۈششۈمتۈت يۈز بېرىدىغان ۋەقەگە تاقابىل تۇرۇشقا ھەر ۋاقىت تەييار تۇرۇش كېرەك.

ئاپتونوم رايونلۇق مېتېئورولوگىيە ئىستانسىسىنىڭ تەھلىلىگە قارىغاندا، بۇ يىل ئەتىيازدا شىمالىي شىنجاڭنىڭ شىمالى، غەربىي قىسىملىرىدا ھاۋا تېز ئىسسىپ كېتە ۋە ھۆل- يېغىن بولسا، ئالتاي، تارباغاتاينىڭ شىمالىي قىسمى، ئىلىنىڭ شەرقىي قىسمى ۋە شىمالىي تەڭرىتاغ بويلىرىدىكى ئىلگىرىكى يىللاردا كەلكۈن كەلگەن ئېيىم رايونلاردا ئۆلۈق كەلكۈن كېلىدىكەن. ۋەھالەنكى جەنۇبىي شىنجاڭدا قۇرغاقچىلىق ئالامىتى كۆرۈلىدىكەن.

شىمالىي شىنجاڭنىڭ تەڭرىتاغ بويلىرىدىكى قىسمەن رايونلاردىمۇ سۇ يېتىشمەسلىك ئەھۋالى كۆرۈلىدىكەن. شۇڭا بۇ يىل ئەتىيازدا ئاپتونوم رايونىمىزدا كەلكۈندىن مۇداپىئە كۆرۈش، قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇشقا توغرا كېلىدىكەن.

بۇلتۇر ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ تېلېگراف - ئالاقە ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتى تېز بولدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **زىبىبۇللا ئابلىز** خەۋەر قىلىدۇ: بۇلتۇر ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ تېلېگراف - ئالاقە ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتى ئالدىنقى يىللاردىكىگە سېلىشتۇرغاندا كۆرۈنەرلىك تېز بولدى، تېلېگراف كەسپى كىرىمى ۋە ئورنىتىلغان تېلېفون سانى، كۆرسەتكۈچلىرى 1995-يىلدىكىدىن زور دەرىجىدە ئاشتى.

بۇلتۇر ئۈرۈمچى شەھىرىدىكى تېلېگراف تارماقلىرى تېلېگراف كەسپى كىرىمىنى 400 مىليون 200 مىڭ يۈەنگە يەتكۈزۈپ، 1995-يىلدىكىدىن % 32 ئاشۇردى، بۇنىڭ ئىچىدە شەھەر ئىچى تېلېفون ئالاقە قېتىم سانى ۋە ئۇزۇن يوللۇق تېلېفون كەسپى كىرىمى ئالدىنقى يىلدىكىدىن ئايرىم - ئايرىم ھالدا % 41 ۋە % 64 ئاشتى.

شەھەرلىك تېلېگراف ئىدارىسى تېلېفون ئورنىتىش قىيىن بولۇش مەسىلىسىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن، بۇلتۇر 500 مىليون يۈەن مەبلەغ ئاجرىتىپ، شەھەر ئىچكى ئالاقىلىشىش ئاساسىي قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتتى، تېلېفون سىغىمچانلىقىنى 85 مىڭ تونچكا كۆپەيتتى. يېڭىدىن ئورنىتىلغان 85 مىڭ تېلېفون ئابونتىغا نومۇر بېرىپ، تېلېفون نومۇرى بېرىش تارىخىدا يۇقىرى سەۋىيە ياراتتى، كۆچمە تېلېفون ئابونتىنى 10 مىڭغا يەتكۈزدى. بۇنىڭدىن باشقا بۇلتۇر 8-ئايدا غەربىي «قەشقەر يولى» ئىقتىسادىي تەرەققىيات رايونى تېلېفون تارماق ئىدارىسىنى تەسىس قىلىپ، شۇ جايدىكى ھەر مىللەت ئابونتلىرىنىڭ تېلېفون ئالاقە ئىشلىرىغا قولايلىق يارىتىپ بەردى، تېلېگراف كەسپى مۇلازىملىق ھەققى يىغىش نۇقتىسىنى ئالتىدىن سەككىزگە كۆپەيتىپ، شەھەر ئاھالىسىنىڭ تېلېفون ھەققىنى تاپشۇرۇشىغا ئاسانلىق ياراتتى.

ئاقسۇ ۋىلايىتىنىڭ پوچتا - تېلېگراف خەۋەرلىشىش ئىشلىرى تېز تەرەققىي قىلدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **تۇردى توختى** خەۋەر قىلىدۇ: ئاقسۇ ۋىلايىتىنىڭ پوچتا-تېلېگراف تارماقلىرى ئىدىيىنى ئازاد قىلىپ، بىرلىشىپ قۇرۇلۇش قىلىش ۋە قەرز ئېلىپ ئىگىلىك تىكلەش جەھەتتە پائال ئىزدىنىپ، پوچتا-تېلېگراف خەۋەرلىشىشنىڭ ئۇچقاندەك تەرەققىي قىلىشىنى ئىلگىرى سۈردى.

ۋىلايەتتىكى «پوچتا -تېلېگراف تارماقلىرى 1994-يىلدىن بۇيان، ئىلگىرىكى قانچىلىك پۇل بولسا شۇنچىلىك ئىش قىلىدىغان كونا ئادەتنى بۇزۇپ تاشلاپ، «بىر تۇتاش پىلانلاش، بۆلەكلەرنى بىرلەشتۈرۈش، قاتلاملار بويىچە مەسئۇل بولۇش، بىرلىشىپ قۇرۇش» فاڭجېنى بويىچە، ھەر تەرەپنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغىدى، تەشۋىقاتنى كۈچەيتىش ئارقىلىق ھەر دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ مالىيەدىن پۇل ئاجرىتىپ بېرىشىگە ئېرىشتى. بۇنىڭ بىلەن پوچتا-تېلېگراف خەۋەرلىشىشنىڭ ئاساسىي مۇئەسسەسە قۇرۇلۇشىغا سېلىنىدىغان سېلىنما كۆپەيدى ۋە قىسقىغىنە ئۈچ يىل ئىچىدە ئاقسۇ ۋىلايىتىنىڭ سەككىز ناھىيە، بىر شەھەر، يېزا ئىگىلىك 1 - شىسىنىڭ ھەرقايسى تۇەن -مەيدانلىرى ۋە % 70 تىن كۆپ يېزا - بازارلىرىنىڭ پروگراممىلىق تېلېفون قۇرۇلۇشى تاماملىنىپ، ئوپتىكىلىق كابېل ۋە رەقەملىك مىكرو دولقۇن ئاساس قىلىنغان كۆپ ۋاستىلىك تېلېگراف رەقەملىك يوللاش تورى شەكىللەندۈرۈلدى، شىنجاڭ بويىچە تۇتاشتۇرۇلغان سىمسىز چاقىرغۇ تورى قۇرۇلدى، 800 مېگاگېرتسلىق كۆچمە خەۋەرلىشىش ئىشقا كىرىشتۈرۈلدى، تېلېفون كوممۇتاتورىنىڭ ئومۇمىي سىغىمچانلىقى 90 مىڭ توچكىغا، ۋىلايەت بويىچە تېلېفوننىڭ ئومۇملىشىش نىسبىتى % 2.3 كە يەتكۈزۈلدى.

* * *

چەرچەن، چاقىلىق ناھىيىلىرىنىڭ ئۇزۇن يوللۇق تېلېفون خەۋەرلىشىش ئىشلىرى قىيىن بولۇش مەسىلىسىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن ئۆتكەن يىلى 2 مىليون يۈەن مەبلەغ ئاجرىتىلىپ، ياپونىيىدىن سۈنئىي ھەمراھ خەۋەرلىشىش ئۈسكۈنىسى كىرگۈزۈلگەندى. ئۇ يېقىندا ئىشقا كىرىشتۈرۈلدى. بۇنىڭ بىلەن خەۋەرلىشىش ئىشلىرى كۆپ ئاسانلاشتى.

سۈرەتتە: چاقىلىق ناھىيىلىك پوچتا-تېلېگراف ئىدارىسىنىڭ خادىملىرى سۈنئىي ھەمراھ خەۋەرلىشىش ئۈسكۈنىسىنى تەكشۈرمەكتە.

پەرھات مۇھەممەت فوتوسى

ۋاپ يېزا ئىگىلىك ئۈنۈپرسال تەرەققىيات رايونى ئىشلەپچىقىرىشنى كەسپلەشتۈرۈش، كۆلەملەشتۈرۈش ئارقىلىق ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى ئاشۇردى

تەرەققىيات رايونىدىن كەلگەن دوكلات

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **مەتمىن ئوبۇل** خەۋەر قىلىدۇ: قەشقەر شەھىرىگە تەۋە ۋاپ يېزا ئىگىلىك ئۈنۈپرسال تەرەققىيات رايونى بۇلتۇر ئىشلەپچىقىرىشنى كەسپلەشتۈرۈش، كۆلەملەشتۈرۈش ئارقىلىق «بىردە ئەلا، ئىككىدە يۇقىرى» يىرىك يېزا ئىگىلىكى بەرپا قىلىش قەدىمىنى تېزلىتىپ، ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى ئاشۇردى.

ۋاپ يېزا ئىگىلىك ئۈنۈپرسال تەرەققىيات رايونى يەرلىك دۆلەت ئىلكىدىكى بەش مەيدان، ئىككى ئىشلەپچىقىرىش ئەترىتىدىن تەركىب تاپقان، ئومۇمىي تېرىلغۇ كۆلىمى 2500 مو كېلىدۇ. چەكلىك يەردىن يەنىمۇ ئۈنۈملۈك پايدىلىنىش ئۈچۈن، بۇ تەرەققىيات رايونى ئۆزىنىڭ جۇغراپىيىلىك ئەۋزەللىكىدىن پايدىلىنىپ، ئىشلەپچىقىرىشنى كەسپلەشتۈرۈش، كۆلەملەشتۈرۈش يولىغا ماڭدى، قوشۇمچە يېمەكلىك ئىشلەپچىقىرىشنى نۇقتىلىق تۇتۇپ، كەسپ قۇرۇلمىسىنى سەرخىللاشتۇرۇپ، مەھسۇلاتنى ئاشۇرۇش تىپىدىكى يېزا ئىگىلىكىدىن ئۈنۈمنى ئۆستۈرۈش تىپىدىكى يېزا ئىگىلىكى بەرپا قىلىشقا قاراپ بۇرۇلۇش ياسىدى. ھەر خىل ئېتىبار بېرىش سىياسەتلىرىنى يولغا قويۇش ئارقىلىق، ئىلگىرى-ئاخىر بولۇپ سىرتتىن 13 مىليون يۈەن مەبلەغ، 170 كۆكتات تېرىش ماھىرى كىرگۈزۈپ، پارنىك كۆلىمىنى 750 موغا، بازارغا سالغان كۆكتات مىقدارىنى 4 مىليون 500 مىڭ كىلوگرامغا يەتكۈزدى؛ 150 مو يەر ئاجرىتىپ يەم-خەشەك بازىسى قۇردى، 400 توننا ئامىياكلاشتۇرۇلغان يەم-خەشەك، 500 توننا سىلوس بېسىپ، يەم-خەشەك مەسىلىسىنى ھەل قىلدى. بىر يىلدا بازارنى 3000 تۇياق بورداقلىغان چارۋا مال بىلەن تەمىنلەپ، چارۋىچىلىق ئومۇمىي كىرىمىنى 4 مىليون 870 مىڭ يۈەنگە يەتكۈزدى. كوللېكتىپ ۋە شەخسلەر 3 مىليون 200 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، ئۆي قۇشلىرى بېقىش كەسپىنىڭ كۆلىمىنى كېڭەيتتى. ھۇددىگە بېرىش شەكلى بىلەن بېلىقچىلىق مەيدانى ۋە سېغىن كالا فېرمىسىنىڭ ئىقتىسادىي ئۈنۈمىنى يەنىمۇ ئاشۇردى. بۇلتۇر بۇ تەرەققىيات رايونى بازارنى 120 مىڭ كىلوگرام گۆش، 300 مىڭ كىلوگرام تۇخۇم، 450 مىڭ كىلوگرام سۈت، 24 مىڭ كىلوگرام بېلىق بىلەن تەمىنلەپ، قەشقەر شەھىرىنى كۆكتات ۋە قوشۇمچە يېمەكلىك بىلەن تەمىنلەيدىغان چوڭ بازا بولۇپ قالدى. نەتىجىدە، بۇ تەرەققىيات رايونى بۇلتۇر يېللىق يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ئومۇمىي كىرىمىنى 19 مىليون يۈەنگە، ساپ پايدىنى 315 مىڭ يۈەنگە، كىشى بېشى ساپ كىرىمنى 1110 يۈەنگە يەتكۈزدى. بۇ، 1995-يىلدىكىدىن ئايرىم - ئايرىم %30، %40، %10.5 كۆپ.

دالتۇ بازىرىدىكى دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق بىرلەشتۈرۈلگەن ئۈنۈپرسال ئېچىش تۈرى ئاپتونوم رايوننىڭ باھالاپ بېكىتىشىدىن ئۆتتى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **تۇرسۇن ئىمىن** خەۋەر قىلىدۇ: بورتالا شەھىرىگە قاراشلىق دالتۇ بازىرىنىڭ سۇدۇل كەنتىدىكى چارۋىچىلار ئولتۇراق نۇقتىسىدىكى دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق بىرلەشتۈرۈلگەن ئۈنۈپرسال تەرەققىيات تۈرى يېقىندا مۇتەخەسسىسلەرنىڭ باھالاپ بېكىتىشىدىن ئۆتتى.

دالتۇ بازىرىنىڭ سۇدۇل چارۋىچىلار ئولتۇراق نۇقتىسىدىكى دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق بىرلەشتۈرۈلگەن ئۈنۈپرسال تەرەققىيات رايونىنىڭ كۆلىمى 12 مىڭ مو بولۇپ، يېقىندا ئاپتونوم رايونلۇق پىلان كومىتېتى، سۇ ئىشلىرى نازارىتى، چارۋىچىلىق نازارىتى، يېزا ئىگىلىك ئۈنۈپرسال تەرەققىيات ئىشخانىسى ۋە بورتالا ئوبلاستىدىكى ئالاقىدار تارماقلاردىكى 20 مۇتەخەسسىس بۇ دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق بىرلەشتۈرۈلگەن ئۈنۈپرسال تەرەققىيات بويىچە ئۆلگە كۆرستىش رايونىنى تەكشۈرۈپ باھالىدى. مۇتەخەسسىسلەر بۇ تۈرنى يولغا قويۇشنىڭ ئىجتىمائىي ۋە ئىقتىسادىي ئۈنۈمى يۇقىرى بولىدىغانلىقى ھەمدە تۈر قىلىپ تۇرغۇزۇش شارائىتى ھازىرلانغانلىقىنى مۇئەييەنلەشتۈرۈپ، تۈر قىلىپ تۇرغۇزۇپ ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى بېكىتتى.

بۇ ئۈنۈپرسال تەرەققىيات بويىچە ئۆلگە كۆرستىش رايونىنىڭ شەھەر ئىچى بىلەن بولغان ئارىلىقى 19 كىلومېتىر بولۇپ، تۇپراق شارائىتى ياخشى، يەر ئاستى سۈيى مول. ئاشلىق، كېۋەز، ئوت-چۆپ، يەم-بوغۇز تېرىقچىلىق بايلىقىنى ئۈنۈپرسال تەرەققىياتقا قولايلىق. بۇ تۈرگە سېلىنىدىغان ئومۇمىي مەبلەغ 12 مىليون يۈەن بولۇپ، بۇنىڭ 6 مىليون يۈەنىنى ئاپتونوم رايون، بورتالا ئوبلاستى ۋە بورتالا شەھىرى، قالغان قىسمىنى چارۋىچىلار ئۆز كۈچىگە تايىنىپ مەبلەغ جۇغلاش ئۇسۇلى بىلەن ھەل قىلىدۇ.

بۇ تۈر بۇ يىلدىن باشلاپ ئۈچ يىل ئىچىدە ئىشلەپ ئاياغلاشتۇرۇلىدۇ. بۇ يىلدىن باشلاپ ئۈچ يىل ئىچىدە بېكىتىن 9000 مو بوز يەر ئېچىلىدۇ، 90 ئائىلىلىك ئولتۇراق نۇقتىسى يېڭىدىن قۇرۇلۇپ، ئەسلىھەلىرى يۈرۈشلەشتۈرۈلىدۇ، 12 قۇدۇق قېزىلىپ، 18 قۇدۇق ماشىنىلاشتۇرۇلىدۇ. 46.3 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتا ئېرىق-ئۆستەڭ چېپىلىپ، 16 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتا توك سىمى تارتىلىدۇ. بۇ تۈر ئارقىلىق 1998-يىلدىن 2020-يىلغىچە بولغان قۇرۇلۇش مەزگىلى ۋە ئىشلەپچىقىرىش مەزگىلىدە دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى كىرىمىنى 234 مىليون 470 مىڭ يۈەنگە، پايدىنى 60 مىليون 20 مىڭ يۈەنگە، يىللىق ئوتتۇرىچە كىرىمنى 9 مىليون 770 مىڭ يۈەنگە، يىللىق ئوتتۇرىچە پايدىنى 2 مىليون 500 مىڭ يۈەنگە يەتكۈزگىلى بولىدۇ.

«تىيانشان» رايونى ھەر مىللەت ئاممىسىغا كۆپلەپ ئەمەلىي ئىش قىلىپ بەردى

بۇ يىل يەنە 13 تۈرلۈك ئەمەلىي ئىش قىلىپ بېرىش توغرىسىدا جەمئىيەتكە ۋەدە بەردى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابلاجان ئەمەت**، ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **دولقۇن ئەسقەرى** خەۋەر قىلىدۇ: ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ «تىيانشان» رايونى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان ھەر مىللەت ئاممىسىغا كۆپلەپ ياخشى ئىش قىلىپ بېرىپ، ئۇلارنىڭ ئالقىشىغا ئېرىشتى. بۇ رايون بۇ يىل يەنە ئاممىغا 13 تۈرلۈك ياخشى ئىش قىلىپ بېرىدىغانلىقى توغرىسىدا جەمئىيەتكە ئاشكارا ۋەدە بەردى.

«تىيانشان» رايونى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، ئامما ئەڭ كۆڭۈل بۆلىۋاتقان، ئۇلارنىڭ تۇرمۇش، خىزمىتىگە بىۋاستە مۇناسىۋەتلىك ئەمەلىي ئىشتىن ھەر يىلى ئون نەچچىنى قىلىپ بېرىشنى ئىزچىل داۋاملاشتۇرۇپ كەلدى. ئۇلار 1993 - يىلدىن 1996- يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە ئاممىغا 60 نەچچە ياخشى ئىش قىلىپ بەردى، بۇلتۇر بىر يىل ئىچىدىلا يول ياساش، كۆۋرۈك، ھاجەتخانا سېلىش، مۇھىتنى گۈزەللەشتۈرۈش، مەكتەپلەرنىڭ ئوقۇتۇش شارائىتىنى، ئوقۇتقۇچىلارنىڭ تۇرمۇش، خىزمەت شارائىتىنى ياخشىلاش، تەنتەربىيە ئىشلىرىنى يۈكسەلدۈرۈش، بازار قۇرۇلۇشى ئېلىپ بېرىش، زەھەرلىك چېكىملىكلەرنى چەكلەش قاتارلىقلارغا دائىر 15 تۈرلۈك ئەمەلىي ئىش قىلىپ، ئاممىنىڭ ماختىشىغا، يۇقىرى دەرىجىلىك ئورۇنلارنىڭ تەقدىرلىشىگە ئېرىشتى.

«تىيانشان» رايونى بۇ يىل يەنە 20 كوچىنى يېڭىدىن ياساش، ئۆزگەرتىپ ياساش، چىپارسايدا كۆكەرتىش بازىسى پىلانلاش ۋە ئاساسىي مۇئەسسەسە قۇرۇلۇشى ئېلىپ بېرىش، دۆڭسەن قەبرىستانلىقى، يېڭەن باغچىسى، مۇسۇلمانلار قەبرىستانلىقىدا 2- قارارلىق «ئىككىنى ھىمايە قىلىش ئورمانلىقى» بەرپا قىلىش، 21 ھاجەتخانىنى يېڭىدىن سېلىش، ئۆزگەرتىپ سېلىش ۋە رېمونت قىلىش، ئاساسلىق كوچىلارغا 100 شۆپۈك ساندۇقى كۆپەيتىش، شەھەرلىك 44-، 15-باشلانغۇچ مەكتەپلەرگە بىردىن ئوقۇتۇش بىناسى سېلىپ بېرىش، ئوقۇتقۇچىلار ئۈچۈن بىر تۇرالغۇ ئۆي بىناسى سېلىپ بېرىش، 3 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىپ بازار قۇرۇلۇشى ئېلىپ بېرىش، مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش، 150 مىڭ يۈەن مەبلەغ ئاجرىتىپ زەھەرلىك چېكىملىك ياساش، سېتىش، چېكىشكە زەربە بېرىش قاتارلىق 13 تۈرلۈك ئەمەلىي ئىش قىلىپ بېرىدىغانلىقى توغرىسىدا جەمئىيەتكە ئاشكارا ۋەدە بەردى. بۇ رايون يۇقىرىقى ئىشلار ئۈچۈن رايون مالىيىسىدىن 15 مىليون 310 مىڭ يۈەن ئاجراتتى.

لوپ ناھىيىسىدە توققۇز تۈرلۈك ئەمەلىي ئىش قىلىندى

ئىختىيارىي مۇخبىرلىرىمىز **نۇرمۇھەممەت مەخمۇت، ئوبۇل سابىر** خەۋەر قىلىدۇ: لوپ ناھىيىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ رەھبەرلىكىدە بۇلتۇر ناھىيە بويىچە توققۇز تۈرلۈك ئەمەلىي ئىش قىلىندى. ئۇلار:

1) ناھىيە بويىچە 6 مىليون 957 مىڭ 700 يۈەن مەبلەغ سېلىنىپ 67 كىلومېتىر غول، تارماق ئېرىق-ئۆستەڭ ياسالدى، بېتون تاختا بىلەن 167.20 كىلومېتىر سۇ سىڭمەس ئېرىق-ئۆستەڭ ياسالدى؛ 21 مىڭ 500 مو بوز يەر ئۆزلەشتۈرۈلدى، 24 مىڭ مو ئوتتۇرا، تۆۋەن ھوسۇللۇق ئېتىز ئۆزگەرتىلىپ، ئۆلچەملىك سالالاشتۇرۇلدى؛

2) سامپۇل يېزىسىنىڭ قاشتېشى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ ئاساسىي قۇرۇلۇشى پۈتتۈرۈلۈپ، مۇشۇ يېزىدىكى دېھقانلار ئېلېكتر چىرىغىدىن بەھرىمەن قىلىندى؛

3) 8 مىليون 500 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىنغان ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاش قۇرۇلۇشى ياخشى ئىشلىنىپ، 10 مىڭ 161 ئائىلىگە سۇ تۇرۇبىسى تارتىلىپ، 15 مىڭ 700 ئادەم، 31 مىڭ 400 تۇياق چارۋا مال پاكىز سۇ ئىچەلەيدىغان بولدى؛

4) ناھىيىلىك ئاشلىق ئىدارىسى 1 مىليون 590 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، سىغىمچانلىقى 100 كۇب مېتىرلىق سۇيۇقلاندۇرۇلغان گاز پونكىتى قۇرۇپ شەھەر-بازار ئاھالىلىرىنى گاز بىلەن تەمىنلەشنى ئىشقا ئاشۇردى؛

5) ناھىيە بويىچە پروگراممىلىق تېلېفون تورى قۇرۇلۇشى پۈتۈپ ئىشقا كىرىشتۈرۈلۈپ ۋە مەملىكەتلىك تېلېفون تورىغا كىرگۈزۈلۈپ، ناھىيىنىڭ خەۋەرلىشىش ئىشلىرى راۋانلاشتى؛

6) يۇقىرىدىن نامراتلارغا يار-يۆلەك بولۇش 2-تۈرىگە بېرىلگەن 4 مىليون 585 مىڭ 600 يۈەن مەبلەغدىن پايدىلىنىپ، 10 مىڭ 523.76 كۋادرات مېتىر كۆلەمدە مەكتەپ سېلىنىپ ناھىيە مائارىپىغا پۇختا ئاساس سېلىندى؛

7) بەشتوغراق يېزىسىدىكى دېھقان ئائىلىلىرىگە توك سىمى تارتىلىپ، ناھىيە بويىچە ھەممە يېزىلاردا توك بولۇش ئىشقا ئاشۇرۇلدى؛

8) دول يېزىسىغا توك يەتكۈزۈپ بېرىش

قىزىلسۇ ئوبلاستى تاشقى ئىقتىساد، تېخنىكا ھەمكارلىقىدا كۆرۈنەرلىك نەتىجە ھاسىل قىلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇشۈكۈر قاۋۇل** خەۋەر قىلىدۇ: بۇلتۇر قىزىلسۇ قىرغىز ئاپتونوم ئوبلاستى ئىشىكنى سىرتقا ئېچىۋېتىش دائىرىسىنى يەنىمۇ پۈتتۈرۈش، ئىچكى جەھەتتە شېرىكلىشىش توختامىدىن يەتتىنى ئىمزالىدى. بۇنىڭ ئىچىدە چەت ئەللەر بىلەن ئىمزالانغان توختاملارنىڭ ئومۇمىي سوممىسى 3 مىليون

ئونيار يېزىسىدا كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ساپ كىرىم 1500 يۈەندىن ئاشتى

ئورتاق بېيىش يولىدا

ئەمەلىيلەشتۈردى. دېھقان، چارۋىچىلارنى بازارغا يۈزلەندۈرۈپ، ئائىلىۋى ئىگىلىكنى يۈكسەلدۈرۈشكە يېتەكلىدى.

ئۇرناق بېيش يولدا

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇۋېلى ئەخمەدى** خەۋەر قىلىدۇ: غۇلجا ناھىيىسىنىڭ ئۇنيار يېزىسى تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى پائال تەڭشەپ، تۈۋرۈك كەسپلەرنى راۋاجلاندۇرغاچقا، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ھاللىق سەۋىيىگە يۈرۈش قىلىش قەدىمى تېز بولدى.

ئۆتكەن يىلى ئۇنيار يېزىسى تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى پائال تەڭشەپ، دېھقان، چارۋىچىلارنى ئىلمىي ئۇسۇلدا تېرىقچىلىق قىلىشقا، چارۋا مال بېقىشقا يېتەكلەپ، دېھقانچىلىق بىلەن چارۋىچىلىقنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇردى، كۆپ خىل ئىگىلىكنى پائال يولغا قويۇپ، ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشنىڭ كونكرېت نىشان، تەدبىرلىرىنى تۈزۈپ، ئائىلىلەرگىچە ئەمەلىيلەشتۈردى. دېھقان، چارۋىچىلارنى بازارغا يۈزلەندۈرۈپ، ئائىلىۋى ئىگىلىكنى يۈكسەلدۈرۈشكە يېتەكلىدى. نەتىجىدە 9-بەش يىللىق پىلاننىڭ تۇنجى يىلىدا بۇ يېزىنىڭ تۇرلۇك ئىشلەپچىقىرىش پىلان-كۆرسەتكۈچلىرى ئومۇميۈزلۈك ئاشۇرۇپ ئورۇندىلىپ، ئاشلىق ئومۇمىي ھوسۇلى 26 مىليون 912 مىڭ كىلوگرامغا، چارۋا مال سانى 43 مىڭ تۇياققا يېتىپ، 1995-يىلىدىكىدىن 2 مىليون 107 مىڭ كىلوگرام ۋە 2338 تۇياق ئاشتى. يېزىنىڭ ئومۇمىي كىرىمى 54 مىليون 435 مىڭ يۈەنگە، ساپ كىرىمى 34 مىليون 679 مىڭ يۈەنگە يەتتى. كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ساپ كىرىم 1587 يۈەنگە يېتىپ، 1995-يىلىدىكىدىن 207 يۈەن ئېشىپ، ئاپتونوم رايون ئوتتۇرىغا قويغان 200 يۈەنلىك كۆرسەتكۈچتىن يەتتە يۈەن ئاشتى.

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇشۈكۈر قاۋۇل** خەۋەر قىلىدۇ: بۆلتۈر قىزىلسۇ قىرغىز ئاپتونوم ئوبلاستى ئىشكىنى سىرتقا ئېچىۋېتىش دائىرىسىنى يەنىمۇ كېڭەيتىپ، تاشقى ئىقتىساد، تېخنىكا ھەمكارلىقىنى پائال راۋاجلاندۇرۇپ، كۆرۈنەرلىك نەتىجە ھاسىل قىلدى.

بۇ ئوبلاست تاشقى ئىقتىساد- تېخنىكا ھەمكارلىقىنى راۋاجلاندۇرۇشنى ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى ئالدىنقى شەرت قىلىپ، «كۆزنەك» سورۇن، «كوزىر» مەھسۇلاتلاردىن تولۇق پايدىلاندى. بۆلتۈر 9-ئايدا بىر تۈركۈم ئىقتىساد-تېخنىكا ھەمكارلىق تۈرلىرىنى ۋە ئۆزگىچە ئالاھىدىلىككە ئىگە داڭلىق، ئەلا سۈپەتلىك مەھسۇلاتلارنى تاللاپ، 1996-يىللىق «ئۈرۈمچى يەرمەنكىسى» گە قاتناشتۇرۇپ، چەت ئەللەر بىلەن پۈتتۈشۈش، ئىچكى جەھەتتە شېرىكلىشىش توختامىدىن يەتتىنى ئىمزالىدى. بۇنىڭ ئىچىدە چەت ئەللەر بىلەن ئىمزالانغان توختاملارنىڭ ئومۇمىي سوممىسى 3 مىليون 380 مىڭ ئامېرىكا دوللىرىغا، ئىچكى جەھەتتە ئىمزالانغان شېرىكلىشىش توختاملىرىنىڭ ئومۇمىي سوممىسى 24 مىليون 200 مىڭ يۈەنگە يەتتى. تورغات پورتىنىڭ «كۆزنەك» لىك رولى تولۇق جارى قىلدۇرۇلۇپ، پورتنىڭ يولۇچى، يۈك توشۇش ئىشلىرى، ئېكسپورت تاۋارلىرىنى كارانتىن قىلىش، تاموژنا قاتارلىق كەسپلىرىدىمۇ كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى. ئەركەشتام پورتى كۆپ تەرەپلىمە تىرىشچانلىق كۆرسىتىش ئارقىلىق دۆلەت تەرىپىدىن 1- دەرىجىلىك ئېچىۋېتىلگەن پورت قىلىپ تەستىقلاندى.

... ھەممە يېزىلاردا توك بولۇش ئىشقا ئاشۇرۇلدى؛

8) دول يېزىسىغا توك يەتكۈزۈپ بېرىش سىم يوللىرىنى ئۆزگەرتىش قۇرۇلۇش ئورۇنلىرى ئورۇندىلىپ، بۇ يېزىدا تېلېۋىزىيە ئۇلاپ تارقىتىش ئىستانسىسى قۇرۇلدى؛

9) لوپ بازىرىنىڭ كۆكتات ئۆستۈرۈش يارىنكلىرى كۆلىمى زور دەرىجىدە كېڭەيتىلىپ، يۇقىرى تېمپېراتۇرىلىق سولياۋ يارىنك كۆلىمى 45 مو، ئوتتۇرا تېمپېراتۇرىلىق سولياۋ يارىنك كۆلىمى 100 موغا يەتتى. بۇنىڭ بىلەن بۇ ناھىيىدىكى شەھەر، يېزا خەلقىنىڭ ماددىي مەنىۋى تۇرمۇشىدا ئالاھىدە ياخشىلىنىش بولدى.

قۇمۇل ۋىلايەتلىك ئەمنات - سودا كوپىراتىپى 200 توننا خىمىيىۋى ئوغۇتنى ئەتىيازلىق تېرىلغۇدىن ئىلگىرى شەھەرگە قاراشلىق يېزا، كەنتلەرگە يەتكۈزۈپ بېرىپ، دېھقانلارنىڭ ئالقىشىغا ئېرىشتى.

سۈرەتتە: دېھقانلار ماشىنىدىن ئوغۇت چۈشۈرمەكتە.

مۇرات مۇھەممىدى، ۋاڭ يو فوتوسى

پىيالما يېزىسىدا ئانارلىن قىلىنغان كىرىم ھەر بىر ئائىلىگە 676 يۈەندىن توغرا كەلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئوبۇلقاسىم تۇرسۇن** خەۋەر قىلىدۇ: خوتەن ۋىلايىتىنىڭ نۇقتىلىق ئانارچىلىق بازىسى - گۇما ناھىيىسىنىڭ پىيالما يېزىسى ئۆز يېرىنىڭ تەبىئىي ئەۋزەللىكىگە ئاساسەن ئانارچىلىقنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنى دېھقانلارنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ بېيىشتىكى تۈۋرۈك كەسپلەرنىڭ بىرى قاتارىدا تۇتقانلىقتىن، ئۆتكەن يىلى ئانارلىن قىلىنغان كىرىم ھەر بىر دېھقان ئائىلىسىگە 676 يۈەندىن، كىشى بېشىغا 165 يۈەندىن توغرا كەلدى.

بۇ يېزىدىكى دېھقانلار ئۇزۇن يىللىق تەجرىبىسىگە ئاساسەن ئانارلىق باغ كۆلىمىنى يىلمۇ يىل كېڭەيتىپ، ئىلمىي ئۇسۇلدا باشقۇرۇش، پەرۋىش قىلىشنى چىڭ تۇتتى، سېلىنمىنى كۆپەيتىپ، ياناتاق ۋە مەھەللىۋى ئوغۇت بىلەن قوشۇمچە ئوغۇتلاپ ئانار كۆچەتلىرىنى تېز ئايندۈردى. ئۆتكەن يىلى يېزا بويىچە 1496 مو يەرگە ئانار كۆچىتى تىكىلىپ، پىلان بىر ھەسسە ئاشۇرۇپ ئورۇندالدى. پەرۋىش ياخشى بولغانلىقتىن، ئانار كۆچەتلىرىنىڭ تۇتۇش نىسبىتى %80 تىن يۇقىرى بولدى. 2309 مو يەرگە 18 مىڭ 472 تۈپ ئانار كۆچىتى تولۇقلاپ تىكىلدى. دېھقانلار 1414 مو ئۇچ قالدۇرۇق يېرىنىڭ 1006 موسىغا كۆلەملىك ئانار كۆچىتى تىكىش بىلەن بىرگە ھۆددە يېرىنىڭ 7780 موسىغا تۇرلۇك زىرائەتلەرگە كىرىشتۇرۇپ ئانار كۆچىتى تىكتى. قوشنا يېزىلارنىڭ ئانار كۆچىتىگە بولغان ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش ئۈچۈن 30 مو يەردە 120 مىڭ تۈپ ئانار كۆچىتى يېتىشتۈردى. ھازىر يېزا بويىچە ئانارلىق باغ كۆلىمى 8956 موغا، مېۋىگە كىرگىنى 3778 موغا يېتىپ، دېھقانلارنىڭ كىرىم مەنبەسى كۆپەيدى.

دېھقانلارنىڭ ئانارلىق باغ يېتىشتۈرۈش قىزغىنلىقى يۇقىرى، ئىلمىي ئۇسۇلدا باشقۇرۇش، پەرۋىش قىلىشى ياخشى بولغانلىقتىن ئۆتكەن يىلى 125 مىڭ كىلوگرام ئانار ئېلىنىپ، ئالدىنقى يىلدىكىدىن 8000 كىلوگرام ئاشتى. ئانارنىڭ بازىرى ئىتتىك بولغانلىقتىن %95 تىن كۆپرەكى سېتىلىپ بولدى، بېيجىڭ قاتارلىق چوڭ شەھەرلەرگىمۇ يۆتكەپ سېتىلدى. بۇنىڭ بىلەن بۇ يېزىدىكى دېھقانلارنىڭ ئانار ۋە ئانار كۆچىتى سېتىپ قىلغان كىرىمى 730 مىڭ يۈەندىن ئاشتى.

گۈللۈكتە ئۆتكەن كۈنلەر

ئۆز مۇخبىرىمىز **نىلۇپەر قاسىم**

1997 - يىل 2 - ئاينىڭ 3 - كۈنى چۈشتىن كېيىن ئاپتونوم رايونلۇق باش ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى باھار بايرىمى، روزا ھېيت مۇناسىۋىتى بىلەن ئەمگەك نەمۇنىچىلىرىغا چاي بەردى. چايدا ئەمگەك نەمۇنىچىلىرى ۋەكىللىرىدىن تۇرسۇنگۈل يۇسۇپمۇ سۆز قىلدى.

تولۇقسىز ئوتتۇرىنى پۈتتۈرگەن تۇرسۇنگۈل يۇسۇپ 1978-يىلى ئۈرۈمچى شەھىرى سايباغ رايونلۇق ئورمانچىلىق ئىدارىسى كۆكەرتىش ئەترىتىگە ئىشچىلىققا قوبۇل قىلىندى. ئورمانچىلىق كەسپىدىن ئازراقمۇ خەۋىرى يوق تۇرسۇنگۈلنىڭ دەسلەپتە تېخنىكا سەۋىيىسى يۇقىرى بۇ خىزمەتنىڭ ھۆددىسىدىن چىقىشتىن كۆزى قورقتى، ئۇنىڭ ئۈستىگە، مائاشىمۇ ئارانلا 43 يۈەن ئىدى. بىراق، ئۇ قەتئىي ئىرادىگە كېلىپ، جاپا - مۇشەققەتتىن، ھېرىپ-چارچاشتىن قورقماي دادىللىق بىلەن ئىشلىگەندىلا چوقۇم نەتىجە ياراتقىلى بولىدىغانلىقىنى تونۇپ يېتىپ، تېخنىكلارنى ئۇستاز تۇتۇپ، كەسپىي سەۋىيىسىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈردى. ئەترەتتە ئۇيۇشتۇرغان تۈرلۈك كۇرسلارغا قاتنىشىپ، كۆچەت تىكىپ ئورمان بىنا قىلىشقا ئائىت كەسپىي بىلىملەرنى ئەستايىدىل ئۆگەندى، ھەر كۈنى سەھەر تۇرۇپ، ئىشچىلار بىلەن بىللە تاغ باغرىلىرىدا ۋە ئورمانلىقلاردا كۆچەت قومۇرۇپ، ئورەك كولاپ، كۆچەت تىكتى. بۇ جەرياندا ئۇ ۋەدىسىدە تۇرۇپ، ھېرىپ-چارچاشتىن، جاپادىن قورقماي تۈرلۈك قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ، ۋەزىپىنى ئورۇنداپ بولمىغۇچە قايتمىدى. ئىش ئورنىدىن بىر كۈنمۇ ئايرىلمىدى. شۇنداق قىلىپ ئۇ كۆپ ئۆتمەي ئىش-ھەرىكەتتە رەھبەرلىك ۋە ئاممىنىڭ دىققىتىنى تارتتى. رەھبەرلىك ئۇنى كۆكەرتىش ئەترىتىنىڭ مەسئۇللۇقىغا ئۆستۈردى. شۇنىڭدىن ئېتىبارەن ئۇ ئۆزىگە تېخىمۇ قاتتىق تەلەپ قويۇپ، ئەترەتتىكىلەرگە باشلامچىلىق قىلىپ، تۈرلۈك ۋەزىپىلەرنى سۈپەتلىك، ئاشۇرۇپ ئورۇندىدى. 1992-يىلغا كەلگەندە رەھبەرلىك ئۇنى گۈللۈك گۇرۇپپىسىنىڭ مەسئۇلى قىلىپ تەيىنلىدى. شۇنىڭ بىلەن ئۇنىڭ زىممىسىدىكى يۈك تېخىمۇ ئېغىرلاشتى. ئۇ باھار كېلىشى بىلەنلا گۈللۈك گۇرۇپپىسىدىكى ئون نەچچە ھەمراھىنى باشلاپ، يەرلەرنى رەتلەپ، ئۇرۇق سېلىپ، گۈل ئۆستۈردى. بۇ گۇرۇپپىغا تەۋە تۆت مەركىزىي گۈللۈك ۋە ئىككى يول ئوتتۇرىسىدىكى گۈل ئۆستۈرۈش ئېتىزىدىكى گۈل تۈرلىرى ۋە ئېتىز لايىھىسىنى ئۆزلىرى لايىھىلەپ تېرىپ، ئۇدا بەش يىل ئۈرۈمچى شەھەرلىك ئورمانچىلىق ئىدارىسى بويىچە «ئۆلچەملىك» گۈللۈك بولۇپ باھالىنىپ تەقدىرلەندى.

1993-يىلى 5-ئاي، ئۈرۈمچى «چاڭجياڭ» يولى گۈللۈكىگە گۈل مايسىلىرىنى تىكىش ئىشى ناھايىتى جىددىي ئېلىپ بېرىلىۋاتاتتى. ئىشتىن چۈشۈش ۋاقتى ئاللىقاچان توشقان بولسىمۇ، ئىش يەنىلا تۈگىمىدى. ئىشنى ۋاقتىدا تۈگىتىش ئۈچۈن تۇرسۇنگۈل ئىشداشلىرىغا خىزمەت ئىشلەپ، ئۇلارنى قايىل قىلدى ھەمدە ئۆزى باشلامچىلىق بىلەن 4000 تۈپ گۈل مايىسىسى تىكتى. ئۇ ئۆيىگە قايتقاندا، كەچ سائەت 11 دىن ئاشقانىدى. 1994-يىلى 7-ئاي مەزگىلى، ھاۋا بەك ئىسسىق بولغاچقا، ئادەم نەپەس ئېلىشتىنمۇ قىينىلاتتى. تۇرسۇنگۈل ئىشتىن چۈشۈپ ئۆيىگە قايتاي دەپ تۇرۇشىغا كېيىنكى سىمېنىدا ئىشلەيدىغان لۈنەيلىگىنىڭ يۈرەك كېسىلى قوزغىلىپ قالدى. ئۇ ئىككىلەنمەيلا دەرھال ئۇنىڭ ئورنىدا ئىشلەپ، «چاڭجياڭ» يولىدىن «خۇگۇەن» يولىغىچە بولغان بىر كىلومېتىردىن ئارتۇق گۈللۈككە دورا چاچتى. زىيادە چارچاش ۋە دورىنىڭ تەسىرى تۈپەيلىدىن ئۇنىڭ بېشى قېيىپ تۇرسىمۇ، ئۇ ئەتىسى خىزمەتكە ۋاقتىدا كەلدى.

تۇرسۇنگۈل يۇسۇپ گۇرۇپپىدىكى تۆت مىللەتتىن تەركىب تاپقان ئون نەچچە ئىشچى بىلەن زىچ ئىتتىپاقلىشىپ، مەسىلە چىقسا دەرھال بىر تەرەپ قىلدى. ئۇلار ئاغرىپ قالسا ئالدىراشلىق ئىچىدىن ۋاقىت چىقىرىپ يوقلىدى. ئۇلارنىڭ تۇرمۇشىغا كۆڭۈل بۆلۈپ قولىدىن كېلىشىچە ياردەم بەردى. 1995-يىلى 9-ئاينىڭ مەلۇم بىر كۈنى، تۇرسۇنگۈل خىزمەتدىشى جاڭ خۇيىننىڭ بالىسىنى ئوقۇشقا ئەۋەتىش ئۈچۈن ئىقتىسادىي جەھەتتىن قىينىلىپ قالغانلىقىدىن خەۋەر تېپىپ، دەرھال بانكىدىكى پۇلىدىن 1000 يۈەن ئېلىپ ئۇنىڭغا بەردى.

«ئەجىرنىڭ تېگى ئالتۇن» دېگەندەك، تۇرسۇنگۈل يۇسۇپ يۇقىرىقىدەك نەتىجىلىرى بىلەن كۆپ قېتىم مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلار تەرىپىدىن «ئىلغار خىزمەتچى»، «8-مارت قىزىل بايراقدارى»، «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىدىكى ئىلغار شەخس»، 1993-، 1994-يىلى ئۇدا ئىككى يىل ئۈرۈمچى شەھىرى بويىچە ئەمگەك نەمۇنىچىسى بولۇپ باھالاندى.

تۈزىتىش

شىنجاڭ گېزىتىنىڭ 3 - ئاينىڭ 14 - كۈنى 2 - بېتىگە بېسىلغان «شىنجاڭنى يېشىللىققا پۈركەيلى» ئورمانچىلىق زېھىن سىناش مۇسابىقىسى سوئاللىرىنىڭ 2 - سىنى «شىنجاڭدا دۆلەت دەرىجىلىك ۋە ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك 20 تەبىئىي قوغداش رايونى قۇرۇلدى. بۇنىڭدىن ئورمان ۋە ياۋايى ھايۋانلار تىپىدىكى تەبىئىي قوغداش رايونى _____» دەپ تۈزىتىپ ئوقۇشقىلارنى سورايمىز.

ئورمانچىلىق نازارىتى تەشۋىقات باشقارمىسى

* * * *

لوپ ناھىيىسىنىڭ بەش توغراق يېزىسى قۇمنى تىزگىنلەش مۇھىم نۇقتا قىلىنغان كۆچەت تىكىپ ئورمان بىنا قىلىش خىزمىتىنى ئۈزۈلدۈرمەي چىڭ تۇتۇپ، ئىشلەپچىقىرىش شارائىتىنى ياخشىلاش ئارقىلىق، يېزا ئىگىلىكىدىن يىلمۇ يىل مول ھوسۇل ئالدى. ھازىر يېزا بويىچە ئومۇمىي ئورمان كۆلىمى 5360 موغا، كەنت يوللىرىنىڭ ئورمان بىلەن تورلىشىشى %100 كە يەتتى.

سۈرەتتە: كەنت يولى.

تۇرغۇن تاشتۆمۈر فوتوسى

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ تۈرمە قانۇنى

(1994 - يىل 12 - ئاينىڭ 29 - كۈنى 8 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 11- يىغىنىدا ماقۇللانغان)

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى رەئىسىنىڭ پەرمانى

35 - نومۇرلۇق

«جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ تۈرمە قانۇنى» 1994 - يىل 12- ئاينىڭ 29 - كۈنى جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى 8 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 11 - يىغىنىدا ماقۇللىنىپ ئېلان قىلىندى. ئېلان قىلىنغان كۈندىن باشلاپ يولغا قويۇلسۇن.

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ رەئىسى **جياڭ زېمىن**

1994 - يىل 12 - ئاينىڭ 29 - كۈنى

مۇندەرىجە

بىرىنچى باب ئومۇمىي پرىنسىپ
ئىككىنچى باب تۈرمە
ئۈچىنچى باب جازا ئىجرا قىلىش
بىرىنچى پاراگراف تۈرمىگە ئېلىش
ئىككىنچى پاراگراف جىنايەتچىنىڭ ئەرز، شىكايەت ۋە پاش قىلىش ماتېرىياللىرىنى بىر تەرەپ قىلىش
ئۈچىنچى پاراگراف جازانى تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىش
تۆتىنچى پاراگراف جازا كېمەيتىش، شەرتلىك قويۇپ بېرىش
بەشىنچى پاراگراف قويۇپ بېرىش ۋە ئورۇنلاشتۇرۇش
تۆتىنچى باب تۈرمە مەمۇرىيىتىنى باشقۇرۇش
بىرىنچى پاراگراف ئايرىپ قاماش ۋە ئايرىپ باشقۇرۇش
ئىككىنچى پاراگراف قاراۋۇللۇق قىلىش
ئۈچىنچى پاراگراف ئېھتىيات سايمىنى ۋە قورال - ياراغ ئىشلىتىش
تۆتىنچى پاراگراف خەت - ئالاقە قىلىش، كۆرۈشۈش
بەشىنچى پاراگراف تۇرمۇش، ساقلىق ساقلاش
ئالتىنچى پاراگراف مۇكاپاتلاش، جازالاش
يەتتىنچى پاراگراف جازا ئۆتەۋاتقان مەزگىلدە جىنايەت ئۆتكۈزگەن جىنايەتچىلەرنى بىر تەرەپ قىلىش
بەشىنچى باب جىنايەتچىلەرنى تەربىيىلەش، ئۆزگەرتىش
ئالتىنچى باب قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنى تەربىيىلەش، ئۆزگەرتىش
يەتتىنچى باب قوشۇمچە پرىنسىپ

بىرىنچى باب ئومۇمىي پرىنسىپ

1- ماددا بۇ قانۇن جازانى توغرا ئىجرا قىلىش، جىنايەتچىلەرنى جازالاش ۋە ئۆزگەرتىش، جىنايەتنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى ئازايتىش مەقسىتىدە، ئاساسىي قانۇنغا بىنائەن تۈزۈپ چىقىلدى.

2- ماددا تۈرمە دۆلەتنىڭ جازا ئىجرا قىلىش ئورگىنىدۇر.

جىنايى ئىشلار قانۇنى ۋە جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنىدىكى بەلگىلىمىلەر بويىچە، ئىككى يىل كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىنىدىغان ئۆلۈم جازاسى،

13- ماددا تۈرمە خەلق ساقچىلىرى ئاساسىي قانۇن ۋە قانۇنلارغا قاتتىق رىئايە قىلىشى، ۋەزىپىسىگە سادىق بولۇشى، قانۇننى ئادىل ئىجرا قىلىشى، ئىنتىزامغا قاتتىق رىئايە قىلىشى، پاك - دىيانەتلىك بولۇشى كېرەك.

14- ماددا تۈرمە خەلق ساقچىلىرىنىڭ تۆۋەندىكى قىلمىشلارنى سادىر قىلىشىغا يول قويۇلمايدۇ:

(1) جىنايەتچىلەر ۋە ئۇلارنىڭ تۇغقانلىرىدىن پۇل - مال سوراش، ئېلىش، ئىگىلىۋېلىش؛

(2) جىنايەتچىلەرنى ئۆز ئالدىغا قويۇپ بېرىش ياكى خىزمەتتە بىپەرۋالىق قىلىپ جىنايەتچىلەرنى قاچۇرۇپ قويۇش؛

(3) جىنايەتچىلەرنى قىيناپ سوراق قىلىش، قەستەن ئىقرار قىلدۇرۇش ياكى ئۇلارغا تەن جازاسى بېرىش، ئۇلارنى خورلاش؛

(4) جىنايەتچىلەرنىڭ ئادەملىكىگە ھاقارەت قىلىش؛

(5) جىنايەتچىلەرنى ئۇرۇش ياكى باشقىلارنىڭ ئۇرۇشىغا يول قويۇش؛

(6) شەخسىي مەنپەئەتى ئۈچۈن جىنايەتچىلەرنى ئىشقا سېلىش؛

(7) بەلگىلىمىگە خىلاپلىق قىلىپ جىنايەتچىلەرگە خەت - چەك ياكى نەرسىلەرنى ئۆز ئالدىغا يەتكۈزۈپ بېرىش؛

(8) جىنايەتچىلەرنى باشقۇرۇش ھوقۇقىنى قانۇنسىز ھالدا باشقىلارغا بېرىش؛

(9) قانۇنغا خىلاپ باشقا قىلمىشلار.

تۈرمە خەلق ساقچىلىرىدىن ئالدىنقى تارماقتا كۆرسىتىلگەن قىلمىشى بولۇپ، جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلىرى قانۇن بويىچە جىنايى جاۋابكارلىققا تارتىلىدۇ؛ جىنايەت شەكىللەندۈرمىگەنلىرىگە مەمۇرىي چارە كۆرۈلىدۇ.

ئۈچىنچى باب جازا ئىجرا قىلىش

بىرىنچى پاراگراف تۈرمىگە ئېلىش

15 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى ئىككى يىل كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىنىدىغان ئۆلۈم جازاسى، مۇددەتسىز قاماق جازاسى، مۇددەتلىك قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلغان جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسىنى ئىجرا قىلىش ئۈچۈن، جىنايەتچىنى قاماپ تۇرغان ج خ ئورگىنىغا ئىجرا ئۇقتۇرۇشى، ھۆكۈمنامىسىنى يەتكۈزۈپ بېرىدۇ، ج خ ئورگىنى ئىجرا ئۇقتۇرۇشى، ھۆكۈمنامىنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ، بىر ئاي ئىچىدە شۇ جىنايەتچىنى تۈرمىنىڭ جازا ئىجرا قىلىشىغا تاپشۇرىدۇ.

جىنايەتچىلەردىن جازا ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرۇلۇشتىن ئىلگىرى قېپقالغان جازا مۇددىتى بىر يىلغا يەتمەيدىغانلىرىنىڭ جازاسىنى سولاقخانا ۋەكالىتەن ئىجرا قىلىدۇ.

16- ماددا جىنايەتچىنىڭ جازاسىنى ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرۇشتا، ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ ئەيىبنامىسىنىڭ قوشۇمچە نۇسخىسى، ئۆزىنىڭ ھۆكۈمنامىسى، ئىجرا ئۇقتۇرۇشى، ئاياغلاشتۇرۇلغان دېلونى تىزىملاش جەدۋىلىنىمۇ تۈرمىگە يەتكۈزۈپ بېرىشى كېرەك. تۈرمە يۇقىرىقى ھۆججەتلەرنى تاپشۇرۇۋالمىغان بولسا جىنايەتچىنى تۈرمىگە ئالمايدۇ؛ يۇقىرىقى ھۆججەتلەر تولۇق بولمىسا

بولمايدۇ.

24- ماددا تۈرمە جازا ئىجرا قىلىش جەريانىدا، جىنايەتچىنىڭ ئەرزىگە ئاساسەن، ھۆكۈمدە خاتالىق بار دەپ قارىسا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى خەلق سوت مەھكىمىسىگە بىر تەرەپ قىلىش ھەققىدە تەكلىپ بېرىشى كېرەك، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى خەلق سوت مەھكىمىسى تۈرمىنىڭ بىر تەرەپ قىلىش تەكلىپنامىسىنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ ئالتە ئاي ئىچىدە بىر تەرەپ قىلىش نەتىجىسىنى تۈرمىگە ئۇقتۇرۇپ قويۇشى كېرەك.

ئۈچىنچى پاراگراف جازانى تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىش

25- ماددا مۇددەتسىز قاماق جازاسى، مۇددەتلىك قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىنىپ تۈرمىدە جازا ئۆتەۋاتقان جىنايەتچىلەردىن جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنىدا بەلگىلەنگەن جازانى تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىش شەرتىنى ھازىرلىغانلىرىنىڭ جازاسى ۋاقىتىنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىنسا بولىدۇ.

26 - ماددا جازانى ۋاقىتىنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىشتا تۈرمە يازما پىكرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك تۈرمە باشقۇرۇش ئورگىنىغا تەستىقلىتىدۇ. تەستىقلىغۇچى ئورگان جازانى ۋاقىتىنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىشنى تەستىقلىغان قارارنى ج خ ئورگىنى ۋە ئەسلى ھۆكۈم قىلغان خەلق سوت مەھكىمىسىگە ئۇقتۇرۇپ قويۇشى ھەمدە كۆچۈرمىسىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئەۋەتىپ بېرىشى كېرەك.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى جىنايەتچىنىڭ جازاسىنى ۋاقىتىنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىش مۇۋاپىق بولمىدى دەپ قارىسا، ئۇقتۇرۇشىنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ بىر ئاي ئىچىدە جازانى ۋاقىتىنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىشنى تەستىقلىغان ئورگانغا يازما پىكرىنى سۇنۇشى كېرەك، جازانى ۋاقىتىنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىشنى تەستىقلىغۇچى ئورگان خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ يازما پىكرىنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن، بۇ قارارنى دەرھال يېڭىباشتىن تەكشۈرۈشى كېرەك.

27- ماددا جازاسى ۋاقىتىنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىنىدىغان جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسىنى شۇ جىنايەتچى ئولتۇرۇشلۇق جايدىكى ج خ ئورگىنى ئىجرا قىلىدۇ. ئەسلى قامىغان تۈرمە ئىجراغا مەسئۇل ج خ ئورگىنىنى جىنايەتچىنىڭ تۈرمىدىكى ئۆزگىرىش ئەھۋالىدىن ۋاقتىدا خەۋەرلەندۈرۈپ قويۇشى كېرەك.

28- ماددا جازانى ۋاقىتىنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىدىغان ئەھۋال تۈگىگەندىن كېيىن، جازا مۇددىتى توشمىغان بولسا، ئىجراغا مەسئۇل ج خ ئورگىنى تۈرمىگە ئېلىشنى تۈرمىگە ۋاقتىدا ئۇقتۇرۇشى كېرەك، جازا مۇددىتى توشقان بولسا، ئەسلى قامىغان تۈرمە قويۇپ بېرىش رەسمىيىتىنى بېجىرىپ بېرىدۇ. جىنايەتچى جازاسى ۋاقىتىنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىنغان مەزگىلدە ئۆلۈپ كەتكەن بولسا، ج خ ئورگىنى ئەسلى قامىغان تۈرمىگە ۋاقتىدا ئۇقتۇرۇپ قويۇشى كېرەك.

تۆتىنچى پاراگراف جازا كېمەيتىش، شەرتلىك قويۇپ بېرىش

بېرىلگەن مەزگىلدە قانۇن، مەمۇرىي نىزام ۋە گوۋۇيۈەن ج خ تارمىقىنىڭ شەرتلىك قويۇپ بېرىلگەنلەرنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇشقا دائىر بەلگىلىمىلىرىگە خىلاپلىق قىلغان بولسىمۇ، يېڭى جىنايەت شەكىللەندۈرمىگەنلىرىنى شەرتلىك قويۇپ بېرىشنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش ھەققىدە ج خ ئورگىنى خەلق سوت مەھكىمىسىگە تەكلىپ بەرسە بولىدۇ. خەلق سوت مەھكىمىسى شەرتلىك قويۇپ بېرىشنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش تەكلىپنامىسىنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ بىر ئاي ئىچىدە تەكشۈرۈپ كېسىم چىقىرىدۇ. خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ كېسىمى بىلەن شەرتلىك قويۇپ بېرىش ئەمەلدىن قالدۇرۇلغان جىنايەتچىنى ج خ ئورگىنى تۈرمىگە تاپشۇرۇپ بېرىدۇ.

34- ماددا قانۇندا بەلگىلەنگەن جازا كېمەيتىش، شەرتلىك قويۇپ بېرىش شەرتىگە ئۇيغۇن كەلمەيدىغان جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسىنى ھەر قانداق سەۋەب بىلەن كېمەيتىشكە ۋە ئۇلارنى شەرتلىك قويۇپ بېرىشكە بولمايدۇ.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ جازا كېمەيتىش، شەرتلىك قويۇپ بېرىش ھەققىدىكى كېسىمىنى مۇۋاپىق ئەمەس دەپ قارىسا، جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنىدا بەلگىلەنگەن سۈرۈك بويىچە ئېتىراز بىلدۈرىدۇ، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ئېتىراز بىلدۈرگەن دېلونى خەلق سوت مەھكىمىسى يېڭىباشتىن قاراپ چىقىدۇ.

بەشىنچى پاراگراف قويۇپ بېرىش ۋە ئورۇنلاشتۇرۇش

35- ماددا تۈرمە جازا مۇددىتى توشقان جىنايەتچىنى ۋاقتىدا قويۇپ بېرىدۇ ھەمدە قويۇپ بېرىلگەنلىك ئىسپاتى بېرىدۇ.

36- ماددا جىنايەتچى قويۇپ بېرىلگەندىن كېيىن، ج خ ئورگىنى ئۇنى قويۇپ بېرىلگەنلىك ئىسپاتىغا ئاساسەن نوپۇسقا ئالىدۇ.

37- ماددا جازا مۇددىتى توشۇپ قويۇپ بېرىلگەنلەرنىڭ تۇرمۇشىنى ئورۇنلاشتۇرۇۋېلىشقا شۇ جايدىكى خەلق ھۆكۈمىتى ياردەم بېرىدۇ. جازا مۇددىتى توشۇپ قويۇپ بېرىلگەنلەردىن ئەمگەك ئىقتىدارىدىن قالغان، قانۇندا بەلگىلەنگەن ھالىدىن خەۋەر ئالغۇچىسى، يار - يۆلەك بولغۇچىسى ۋە ئاساسىي تۇرمۇش مەنبەسىمۇ بولمىغانلىرىنى شۇ جايدىكى خەلق ھۆكۈمىتى قۇتقۇزۇش بېرىدۇ.

38- ماددا جازا مۇددىتى توشۇپ قويۇپ بېرىلگەنلەر قانۇن بويىچە باشقا پۇقرالار بىلەن باراۋەر ھوقۇقتىن بەھرىمەن بولىدۇ.

تۆتىنچى باب تۈرمە مەمۇرىيىتىنى باشقۇرۇش

بىرىنچى پاراگراف ئايرىپ قاماش، ئايرىپ باشقۇرۇش

39 - ماددا تۈرمە قۇرامىغا يەتكەن ئەر جىنايەتچىلەر، ئايال جىنايەتچىلەر ۋە قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنى ئايرىپ قامايدۇ ۋە باشقۇرىدۇ، قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەر ۋە ئايال جىنايەتچىلەرنى ئۆزگەرتىشتە، ئۇلارنىڭ فىزىئولوگىيىلىك، پسىخىكىلىق ئالاھىدىلىكىگە ئېتىبار بېرىدۇ.

تۈرمە جىنايەتچىلەرنى جىنايىتىنىڭ تىپى، جازا تۈرى، جازا مۇددىتى، ئۆزگىرىش ئىپادىسى قاتارلىق ئەھۋاللارغا قاراپ ئايرىپ قامايدۇ، ئوخشاش

مەقسىتىدە، ئاساسىي قانۇنغا بىنائەن تۈزۈپ چىقىلدى.

2- ماددا تۈرمە دۆلەتنىڭ جازا ئىجرا قىلىش ئورگىنىدۇر.

جىنايى ئىشلار قانۇنى ۋە جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنىدىكى بەلگىلىمىلەر بويىچە، ئىككى يىل كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىنىدىغان ئۆلۈم جازاسى، مۇددەتسىز قاماق جازاسى، مۇددەتلىك قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسى تۈرمىدە ئىجرا قىلىنىدۇ.

3- ماددا تۈرمە جازالاش بىلەن ئۆزگەرتىشنى بىرلەشتۈرۈش، تەربىيە بىلەن ئەمگەكنى بىرلەشتۈرۈش پرىنسىپىنى يولغا قويۇپ، جىنايەتچىلەرنى قانۇنغا رىئايە قىلىدىغان پۇقرا قىلىپ ئۆزگەرتىدۇ.

4- ماددا تۈرمە جىنايەتچىلەرنى قانۇن بويىچە باشقۇرىدۇ، جىنايەتچىلەرنى ئۆزگەرتىش ئېھتىياجىغا قاراپ ئىشلەپچىقىرىش ئەمگىكىگە تەشكىللەيدۇ، جىنايەتچىلەرگە ئىدىيىۋى تەربىيە، مەدەنىيەت تەربىيىسى ۋە تېخنىكا تەربىيىسى بېرىدۇ.

5- ماددا تۈرمە خەلق ساقچىلىرىنىڭ قانۇن بويىچە تۈرمە باشقۇرۇش، جازا ئىجرا قىلىش، جىنايەتچىلەرنى تەربىيىلەش، ئۆزگەرتىش پائالىيەتلىرى قانۇن تەرىپىدىن قوغدىلىدۇ.

6- ماددا خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تۈرمىنىڭ جازا ئىجرا قىلىش پائالىيىتىنىڭ قانۇنلۇق بولغان - بولمىغانلىقىنى قانۇن بويىچە نازارەت قىلىدۇ.

7- ماددا جىنايەتچىلەرنىڭ ئادەملىكى ھاقارەتكە ئۇچرىمايدۇ، ئۇلارنىڭ جىسمانىي بىخەتەرلىكى، قانۇنلۇق مال - مۈلكى ۋە ئاقلىنىش، ئەرز بېرىش، شىكايەت قىلىش، پاش قىلىش ھوقۇقى شۇنىڭدەك قانۇن بويىچە مەھرۇم قىلىنمىغان ياكى چەكلەنمىگەن باشقا ھوقۇقلىرى دەخلىسىز.

جىنايەتچىلەر قانۇن، نىزاملارغا ۋە تۈرمىنىڭ قائىدە - تۈزۈملىرىگە قاتتىق رىئايە قىلىشى، باشقۇرۇشقا بويسۇنۇشى، تەربىيىنى قوبۇل قىلىشى، ئەمگەككە قاتنىشىشى شەرت.

8- ماددا دۆلەت تۈرمىنىڭ جىنايەتچىلەرنى ئۆزگەرتىشكە كېتىدىغان خىراجىتىنى كاپالەتلەندۈرىدۇ. تۈرمىنىڭ خەلق ساقچىلىرى خىراجىتى، جىنايەتچىلەرنى ئۆزگەرتىش خىراجىتى، جىنايەتچىلەرنىڭ تۇرمۇش خىراجىتى، مەمۇرىي ئەسلىھە خىراجىتى شۇنىڭدەك باشقا مەخسۇس خىراجەتلىرى دۆلەت خام چوتىغا كىرگۈزۈلىدۇ.

دۆلەت جىنايەتچىلەرنى ئەمگەك قىلىشتا زۆرۈر بولغان ئىشلەپچىقىرىش ئەسلىھەسى ۋە ئىشلەپچىقىرىش خىراجىتى بىلەن تەمىنلەيدۇ.

9- ماددا تۈرمە قانۇن بويىچە ئىشلىتىۋاتقان يەر، قېزىلما بايلىق ۋە باشقا تەبىئىي بايلىقلار شۇنىڭدەك تۈرمە مال - مۈلكى قانۇن تەرىپىدىن قوغدىلىدۇ، ھەر قانداق تەشكىلات ياكى شەخسنىڭ ئىگىلىۋېلىشىغا، بۇزغۇنچىلىق قىلىشىغا يول قويۇلمايدۇ.

10- ماددا گوۋۇيۈەننىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى پۈتۈن مەملىكەتنىڭ تۈرمە خىزمىتىنى باشقۇرىدۇ.

ئىككىنچى باب تۈرمە

11- ماددا تۈرمىنى قۇرۇش، ئەمەلدىن قالدۇرۇش ۋە كۆچۈرۈشنى گوۋۇيۈەننىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى تەستىقلايدۇ.

12- ماددا تۈرمىدە بىر تۈرمە باشلىقى، بىر قانچە مۇئاۋىن تۈرمە باشلىقى قويۇلىدۇ ھەمدە ئەمەلىي ئېھتىياجغا قاراپ زۆرۈر خىزمەت ئاپپاراتى تەسىس قىلىنىدۇ ۋە تۈرمە باشقۇرغۇچى خادىملار قويۇلىدۇ.

تۈرمە باشقۇرغۇچى خادىملار خەلق ساقچىلىرىدۇر.

ئۇقتۇرۇشى، ئايدىڭلاشتۇرۇلغان دېلونى تىزىملاش جەدۋىلىنىڭ تۈرمىگە يەتكۈزۈلۈپ بېرىشى كېرەك. تۈرمە يۆتكىگەن ھۆججەتلەرنى تاپشۇرۇۋالغان بولسا جىنايەتچىنى تۈرمىگە ئالمايدۇ، يۆتكىگەن ھۆججەتلەر تولۇق بولمىسا ياكى خاتىرىدە خاتالىق بولسا، كۈچكە ئىگە ھۆكۈم چىقارغان خەلق سوت مەھكىمىسى ۋاقتىدا تولۇقلاپ ياكى تۈزىتىپ قويۇشى كېرەك، ئۇلاردىن تۈرمىگە خاتا ئېلىنىش ئېھتىمالى بولغانلىرى تۈرمىگە ئېلىنمايدۇ.

17- ماددا تۈرمە جازاسىنى ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرۇلغان جىنايەتچىلەرنىڭ سالامەتلىكىنى تەكشۈرىدۇ. تەكشۈرگەندە مۇددەتسىز قاماق جازاسى، مۇددەتلىك قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەردىن تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى كۆرۈلگەنلىرى ۋاقىتنچە تۈرمىگە ئېلىنمىسا بولىدۇ:

(1) ئېغىر كېسەللىك بولۇپ داۋالىنىش ئۈچۈن كېپىللىككە بېرىشكە توغرا كېلىدىغانلىرى؛

(2) ھامىلدار ياكى بالىسىنى ئېمىتىۋاتقان ئاياللار.

ئالدىنقى تارماقتا كۆرسىتىلگەن ۋاقىتنچە تۈرمىگە ئېلىنمايدىغان جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسىنى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىش توغرىسىدا ئىجرا قىلىشقا تاپشۇرغۇچى خەلق سوت مەھكىمىسى قارار چىقىرىدۇ. ئۇلاردىن جازاسىنى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلغاندا جەمئىيەتكە خەۋپ يەتكۈزۈش ئېھتىمالى بولغانلىرى تۈرمىگە ئېلىنىدۇ. جازاسى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىنىدىغان جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسىنى جىنايەتچى ئولتۇرۇشلۇق جايدىكى ج خ ئورگىنى ئىجرا قىلىدۇ. ئالدىنقى تارماقتا كۆرسىتىلگەن ۋاقىتنچە تۈرمىگە ئېلىنمايدىغان ئەھۋال تۈگىگەندىن كېيىن، ئەسلى ھۆكۈمدىكى جازا مۇددىتى تېخى ئىجرا قىلىنىپ بولمىغان جىنايەتچىلەرنى ج خ ئورگىنى تۈرمىگە تاپشۇرۇپ بېرىدۇ.

18- ماددا جىنايەتچىلەرنى تۈرمىگە ئېلىشتا، ئۇلارنىڭ بەدىنىنى ۋە ئېلىپ كەلگەن نەرسىلىرىنى قاتتىق تەكشۈرۈش كېرەك. تۇرمۇشقا ئېھتىياجلىق بولمىغان نەرسىلىرىنى تۈرمە ۋەكالىتەن ساقلاپ بېرىدۇ ياكى جىنايەتچىنىڭ ماقۇللۇقىنى ئېلىپ ئائىلە تەۋەسىگە قايتۇرۇپ بېرىدۇ، مەنئى قىلىنغان بۇيۇملار مۇسادىرە قىلىنىدۇ.

ئايال جىنايەتچىلەرنى ئايال خەلق ساقچىلىرى تەكشۈرىدۇ.

19- ماددا جىنايەتچىلەر تۈرمىدە جازا ئۆتىگەندە پەرزەنتىنى بىللە ئېلىپ كىرىشكە بولمايدۇ.

20- ماددا جىنايەتچى تۈرمىگە ئېلىنغاندىن كېيىن، تۈرمە ئۇنىڭ ئائىلە تەۋەسىگە ئۇقتۇرۇش قىلىشى كېرەك. ئۇقتۇرۇش جىنايەتچى تۈرمىگە ئېلىنغان كۈندىن باشلاپ بەش كۈن ئىچىدە ئەۋەتىلىشى كېرەك.

ئىككىنچى پاراگراف جىنايەتچىنىڭ ئەرز، شىكايەت ۋە پاش قىلىش ماتېرىياللىرىنى بىر تەرەپ قىلىش

21- ماددا جىنايەتچى كۈچكە ئىگە ھۆكۈمگە قايىل بولمىسا، ئەرز سۇنسا بولىدۇ.

خەلق تەپتىش مەھكىمىسى ياكى خەلق سوت مەھكىمىسى جىنايەتچىنىڭ ئەرزىنى ۋاقتىدا بىر تەرەپ قىلىشى كېرەك.

22- ماددا تۈرمە جىنايەتچىنىڭ شىكايەت، پاش قىلىش ماتېرىياللىرىنى ۋاقتىدا بىر تەرەپ قىلىشى ياكى ج خ ئورگىنى ۋە ياكى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا ۋاقتىدا ئۆتكۈزۈپ بېرىشى كېرەك، ج خ ئورگىنى ياكى خەلق تەپتىش مەھكىمىسى بىر تەرەپ قىلىش نەتىجىسىنى تۈرمىگە ئۇقتۇرۇپ قويۇشى كېرەك.

23- ماددا تۈرمە جىنايەتچىنىڭ ئەرز، شىكايەت ۋە پاش قىلىش ماتېرىياللىرىنى ۋاقتىدا يەتكۈزۈپ بېرىشى كېرەك، بېسىپ قويۇشقا

رەسمىيىتىنى بېجىرىپ بېرىدۇ. جىنايەتچى جازاسى ۋاقىتنچە تۈرمە سىرتىدا ئىجرا قىلىنغان مەزگىلدە ئۆلۈپ كەتكەن بولسا، ج خ ئورگىنى ئەسلى قامىغان تۈرمىگە ۋاقتىدا ئۇقتۇرۇپ قويۇشى كېرەك.

تۆتىنچى پاراگراف جازا كېمەيتىش، شەرتلىك قويۇپ بېرىش

29- ماددا مۇددەتسىز قاماق جازاسى، مۇددەتلىك قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەردىن جازا ئۆتەۋاتقان مەزگىلدە ھەقىقەتەن تۈۋە قىلىش ياكى خىزمەت كۆرسىتىش ئىپادىسى كۆرۈلگەنلىرىنىڭ جازاسى تۈرمىنىڭ سىناش نەتىجىسىگە ئاساسەن كېمەيتىلسە بولىدۇ. تۆۋەندىكى زور خىزمەت كۆرسىتىش ئىپادىسىدىن بىرى كۆرۈلگەنلىرىنىڭ جازاسى كېمەيتىلىدۇ:

(1) باشقىلارنىڭ زور جىنايى ھەرىكىتىنى توسقانلار؛

(2) تۈرمە ئىچى ۋە سىرتىدىكى زور جىنايى ھەرىكەتلەرنى پاش قىلغان، تەكشۈرۈش ئارقىلىق راستلىقى ئىسپاتلانغانلار؛

(3) كەشپىيات - ئىجادىيەت ياراتقانلار ياكى تېخنىكا جەھەتتە زور يېڭىلىق ياراتقانلار؛

(4) كۈندىلىك ئىشلەپچىقىرىش، تۇرمۇشتا پىداكارلىق بىلەن باشقىلارنى قۇتقۇزۇۋالغانلار؛

(5) تەبىئىي ئاپەتكە تاقابىل تۇرۇشتا ياكى زور ھادىسىلەرنى تۈگىتىشتە ئىپادىسى گەۋدىلىك بولغانلار؛

(6) دۆلەت ۋە جەمئىيەتكە باشقا زور تۆھپە قوشقانلار.

30- ماددا تۈرمە جازا كېمەيتىش تەكلىپىنى خەلق سوت مەھكىمىسىگە بېرىدۇ، خەلق سوت مەھكىمىسى جازا كېمەيتىش تەكلىپنامىسىنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ بىر ئاي ئىچىدە تەكشۈرۈپ كېسىم چىقىرىدۇ، دېلو مۇرەككەپ ياكى ئەھۋال ئالاھىدە بولسا، بىر ئاي ئۇزارتىشقا بولىدۇ. جازا كېمەيتىش كېسىمىنىڭ قوشۇمچە نۇسخىسى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئەۋەتىلىدۇ.

31- ماددا ئىككى يىل كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىنىدىغان، ئۆلۈم جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەردىن ئۆلۈم جازاسى كېچىكتۈرۈپ ئىجرا قىلىنىۋاتقان مەزگىلدە، جازاسىنى قانۇندا بەلگىلەنگەن مۇددەتسىز قاماق جازاسى، مۇددەتلىك قاماق جازاسىغا كېمەيتىش شەرتىگە ئۇيغۇن كەلگەنلىرىنىڭ ئىككى يىللىق مۇددىتى توشقاندا، ئۇلار تۇرۇشلۇق تۈرمە جازا كېمەيتىش تەكلىپىنى ۋاقتىدا ئوتتۇرىغا قويۇپ، ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك تۈرمە باشقۇرغۇچى ئورگاننىڭ تەكشۈرۈشىدىن ئۆتكۈزگەندىن كېيىن، يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ كېسىم قىلىشىغا سۇنىدۇ.

32 - ماددا مۇددەتسىز قاماق جازاسى، مۇددەتلىك قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەردىن قانۇندا بەلگىلەنگەن شەرتلىك قويۇپ بېرىش شەرتىگە ئۇيغۇن كېلىدىغانلىرىنى شەرتلىك قويۇپ بېرىش ھەققىدە تۈرمە سىناش نەتىجىسىگە ئاساسەن خەلق سوت مەھكىمىسىگە تەكلىپ بېرىدۇ، خەلق سوت مەھكىمىسى شەرتلىك قويۇپ بېرىش تەكلىپنامىسىنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ بىر ئاي ئىچىدە تەكشۈرۈپ كېسىم چىقىرىدۇ، دېلو مۇرەككەپ ياكى ئەھۋال ئالاھىدە بولسا، بىر ئاي ئۇزارتىشقا بولىدۇ. شەرتلىك قويۇپ بېرىش كېسىمىنىڭ قوشۇمچە نۇسخىسى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئەۋەتىلىدۇ.

33 - ماددا خەلق سوت مەھكىمىسى شەرتلىك قويۇپ بېرىشكە كېسىم قىلغانلارنى تۈرمە ۋاقتىدا شەرتلىك قويۇپ بېرىدۇ ھەمدە ئۇلارغا شەرتلىك قويۇپ بېرىلگەنلىك ئىسپاتى بېرىدۇ.

شەرتلىك قويۇپ بېرىلگەن جىنايەتچىلەرنى ج خ ئورگىنى نازارەت قىلىدۇ. شەرتلىك قويۇپ بېرىلگەن جىنايەتچىلەردىن شەرتلىك قويۇپ

ئېتىبار بېرىدۇ.

تۈرمە جىنايەتچىلەرنى جىنايىتىنىڭ تىپى، جازا تۈرى، جازا مۇددىتى، ئۆزگىرىش ئىپادىسى قاتارلىق ئەھۋاللارغا قاراپ ئايرىپ قامايدۇ، ئوخشاش بولمىغان ئۇسۇل بىلەن باشقۇرىدۇ.

40- ماددا ئايال جىنايەتچىلەرنى ئايال خەلق ساقچىلىرى بىۋاسىتە باشقۇرىدۇ.

ئىككىنچى پاراگراف قاراۋۇللۇق قىلىش

41- ماددا تۈرمىنىڭ قوراللىق قاراۋۇللۇقىغا خەلق قوراللىق ساقچى قىسىملىرى مەسئۇل بولىدۇ، كونكرېت چارىسىنى گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي ئىشلار كومىتېتى بەلگىلەيدۇ.

42- ماددا تۈرمە قاماقتىكى جىنايەتچىلەرنىڭ قېچىپ كەتكەنلىكىنى سەزگەندە دەرھال تۇتۇپ كېلىشى كېرەك، ۋاقتىدا تۇتۇپ كېلەلمىسە، دەرھال ج خ ئورگىنىغا ئۇقتۇرۇشى كېرەك، ج خ ئورگىنى قوغلاپ تۇتۇشقا مەسئۇل بولىدۇ، تۈرمە زىچ ماسلىشىدۇ.

43- ماددا تۈرمە باشقۇرۇش ئېھتىياجىغا قاراپ، قاراۋۇللۇق قىلىش ئەسلىھەلىرىنى قۇرىدۇ. تۈرمە ئەتراپىدىكى قاراۋۇللۇق دائىرىسىگە ھەرقانداق كىشىنىڭ رۇخسەتسىز كىرىشىگە يول قويۇلمايدۇ.

44 - ماددا تۈرمە رايونى، مەشغۇلات رايونى ئەتراپىدىكى ئورگان، تەشكىلات، كارخانا، كەسپىي ئورۇنلار ۋە ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتلار تۈرمىنىڭ بىخەتەرلىك، قوغداش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلىشىگە ھەمكارلىشىشى كېرەك.

ئۈچىنچى پاراگراف ئېھتىيات سايمىنى ۋە قورال - ياراغ ئىشلىتىش

45 - ماددا تۈرمە تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرىگە دۇچ كەلگەندە، ئېھتىيات سايمىنى ئىشلەتسە بولىدۇ:

(1) جىنايەتچى قاچماقچى بولسا؛

(2) جىنايەتچى زورلۇق ئىشلەتسە؛

(3) جىنايەتچى يالاپ ئېلىپ كېتىلىۋاتقان بولسا؛

(4) جىنايەتچىدە باشقا خەتەرلىك قىلمىش كۆرۈلۈپ، ئالدىنى ئېلىش تەدبىرى قوللىنىشقا توغرا كەلسە.

ئالدىنقى تارماقتا كۆرسىتىلگەن ئەھۋال تۈگىگەندىن كېيىن، ئېھتىيات سايمىنى ئىشلىتىش توختىتىلىدۇ.

46- ماددا خەلق ساقچىلىرى ۋە خەلق قوراللىق ساقچى قىسىمىنىڭ ۋەزىپە ئىجرا قىلغۇچىلىرى تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرىگە دۇچ كېلىپ، قورال - ياراغ ئىشلەتمىسە توسقىلى بولمايدىغان ئەھۋالدا دۆلەتنىڭ مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىلىرى بويىچە قورال - ياراغ ئىشلەتسە بولىدۇ:

(1) جىنايەتچىلەر توپلىشىپ پاراكەندىچىلىك قىلسا، توپىلاڭ كۆتەرسە؛

(2) جىنايەتچى قېچىپ كەتسە ياكى تۇتۇشقا قارشىلىق قىلسا؛

(3) جىنايەتچى قاتىللىق قورالى ياكى باشقا خەتەرلىك نەرسە ئېلىپ، قاتىللىق ياكى بۇزغۇنچىلىق قىلىپ، باشقىلارنىڭ ھاياتى، مال - مۈلكىنىڭ بىخەتەرلىكىگە خەۋپ يەتكۈزۈۋاتقان بولسا؛

(4) جىنايەتچىلەرنى بۇلاپ قاچقان بولسا؛

(5) جىنايەتچىلەر قورال - ياراغنى تارتىۋالغان بولسا.

قورال - ياراغ ئىشلەتكۈچىلەر دۆلەتنىڭ ئالاقىدار بەلگىلىمىلىرى بويىچە ئەھۋالنى دوكلات قىلىشى كېرەك.

(ئاخىرى 4 - بەتتە)

جياڭ زېمىن، لى پېڭ، چياۋشى قاتارلىقلار شياڭگاڭ بىلەن ئاۋمېننى مال بىلەن تەمىنلەيدىغان تېز پويىز قاتنىغانلىقىنىڭ 35 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن بېغىشلىما يېزىپ بەردى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 19ـمارت تېلېگراممىسى. شياڭگاڭ بىلەن ئاۋمېننى يېگى، ئىرىك، توڭلىتىلغان تاۋار بىلەن تەمىنلەيدىغان ئۈچ قېتىملىق تېز پويىزنىڭ بىخەتەر، تېز، راۋان قاتناپ كېلىۋاتقىنىغا بۇ يىل 3ـئاينىڭ 20ـكۈنى توپتوغرا 35 يىل بولدى. پارتىيە ۋە دۆلەت رەھبەرلىرىدىن جياڭ زېمىن، لى پېڭ، چياۋشى قاتارلىقلار يېقىندا ئايرىم-ئايرىم ھالدا بۇ ئۈچ تېز پويىز قاتنىغانلىقىنىڭ 35 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن بېغىشلىما يېزىپ بەردى.

جياڭ زېمىننىڭ بېغىشلىمىسى: شياڭگاڭ، ئاۋمېنغا قاتنايدىغان ئۈچ قېتىملىق تېز پويىزنى ياخشى باشقۇرۇپ شياڭگاڭ، ئاۋمېننىڭ گۈللىنىشىنى ۋە مۇقىملىقىنى ئىلگىرى سۈرۈڭلار. لى پېڭنىڭ بېغىشلىمىسى: ئۈچ قېتىملىق تېز پويىزنى داۋاملىق ياخشى باشقۇرۇپ، شياڭگاڭ ۋە ئاۋمېننىڭ مۇقىملىقى ۋە گۈللىنىشىنى قوللاڭلار. چياۋشىنىڭ بېغىشلىمىسى: ئۈچ قېتىملىق تېز پويىز 35 يىل جاپالىق تىرىشىپ، غايەت زور تۆھپە قوشتى.

ۋۇ باڭگو كۆمۈر سانائىتىدە بۇ يىل پۈتۈن ساھە بويىچە زىياننى تۈگىتىشنى تىرىشىپ ئىشقا ئاشۇرۇشنى ئوتتۇرىغا قويدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 18 ـ مارت تېلېگراممىسى. گوۋۇيۈەننىڭ مۇئاۋىن زۇڭلىسى ۋۇ باڭگو بۈگۈن ئېچىلغان كۆمۈر سانائىتىنىڭ زىياننى تۈگىتىپ پايدىنى كۆپەيتىش خىزمىتى يىغىنىدا مۇنۇلارنى ئوتتۇرىغا قويدى: زىياننى تۈگىتىپ پايدىنى كۆپەيتىش، ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى ئۆستۈرۈش-نۆۋەتتە كارخانىلارنىڭ خىزمىتىدىكى گەۋدىلىك مەسىلە، شۇنداقلا ئىككى تۈپ ئۆزگىرىشنى ئىشقا ئاشۇرۇشنىڭ كونكرېت تەلىپى. كۆمۈر سانائىتى بۇلتۇر زىياننى تۈگىتىپ پايدىنى كۆپەيتىشتە مەلۇم ئۈنۈم ھاسىل قىلدى، بۇ يىل تېخىمۇ تىرىشىپ كۆمۈر ساھەسى بويىچە زىياننى تۈگىتىش نىشانىغا يېتىشى كېرەك.

ۋۇ باڭگو بۇ يىل كۆمۈر سانائىتىنىڭ زىياننى تۈگىتىپ پايدىنى كۆپەيتىش خىزمىتىگە قارىتا بەش تۈرلۈك تەلەپنى ئوتتۇرىغا قويدى. بىرىنچى، كۆز قاراشنى داۋاملىق ئۆزگەرتىش، ئىككى تۈپ ئۆزگىرىشنى تېز ئىشقا ئاشۇرۇش، كۆز قاراشنى ئۆزگەرتىشتە ئۈچ جەھەتكە ئېتىبار بېرىش لازىم: 1. بازارغا يۈزلىنىش، 2. ئەمەلىيەتنى چىقىش قىلىش، 3. دادىل ئىزدىنىش كېرەك.

ئىككىنچى، مەھسۇلاتقا قاراپ ئادەمنى بېكىتىش، ئىشلەپچىقىرىش، ئارقا سەپ، كۆپ خىل تىجارەتنى باشقۇرۇشنى ئەستايىدىل چىڭ تۇتۇش، ئىشلەپچىقىرىش ئامىللىرىنى سەپلەشنى ياخشىلاش، ئىشلىتىش ئۈنۈمىنى ئۆستۈرۈش لازىم.

ئۈچىنچى، كەسىپ قۇرۇلمىسىنى ياخشىلاش، كۆمۈر سانائىتىدىن باشقا كەسىپلەرنىڭ ئېشىش سۈرئىتى ۋە ئۈنۈمىنى زور كۈچ بىلەن ئۆستۈرۈش لازىم.

تۆتىنچى، ئەنگاڭنىڭ تەجرىبىلىرىنى ئەستايىدىل ئۆگىنىپ ۋە كېڭەيتىپ، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش لازىم.

بەشىنچى، مۇقىملىق ئىچىدە ئىلگىرىلەش يولىنىشىدە چىڭ تۇرۇش، ئىسلاھات، تەرەققىيات ۋە مۇقىملىقنىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىش، كان رايونىنىڭ مۇقىملىقىنى قوغداش لازىم.

يېزا ئىگىلىك پەن ـ تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش ـ مەھسۇلاتنى، كىرىمنى ئاشۇرۇشتىكى بىرىنچى مۇھىم ئامىل

(بېشى 1 ـ بەتتە)

«كېسەللىك ۋە ھاشارات زىيانداشلىقىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى يوقىتىش قۇرۇلۇشى»نى چىڭ تۇتۇپ، كېۋەز غوزا قۇرتى ۋە يوپۇرماق قۇرتىنىڭ ئالدىنى ئېلىشنى ياخشى تۇتۇش. ھەممە ئېرىق-ئۆستەڭلەرنى سۇ سىڭمەيدىغان قىلىپ ئۆزگەرتكەن ناھىيە قۇرۇش ۋە ئىلغار سۇ تېجەش، سۇغىرىش تېخنىكىسىنى ئومۇملاشتۇرۇشنى ياخشى تۇتۇش. چارۋىچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىشتە قەدەمنى تېخىمۇ چوڭ تاشلاپ، «چارۋا مال، ئۆي قۇشلىرى نەسلىنى ياخشىلاش، ئىسسىق لاپاس ياساپ كۆپەيتىش، شاخ-شۇمبىدىن سىلوس ياساش» قاتارلىق تېخنىكىلىق ئۈلگە كۆرسىتىش قۇرۇلۇشىنى گەۋدىلىك ھالدا ياخشى تۇتۇش، يەنە ماشىنىلاشقان ئۈنۈملۈك يىل بويى ئۆزلەشتۈرۈش تېخنىكىسى، تۇپراق، ھاۋارايى، ئاپەتنى ئازايتىش، مۇھىت ئاسراش تېخنىكىلىرى بويىچە ئۈلگە كۆرسىتىش قۇرۇلۇشىغا ئەھمىيەت بېرىش لازىم. جايلار ئۆز يېرىنىڭ ئەھۋالىغا قاراپ ئىش كۆرۈپ، بىر نەچچە ئاچقۇچلۇق تېخنىكىنى تاللاپ، ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى چىڭ تۇتۇپ، يېزا ئىگىلىك پەن-تېخنىكىسىنى ئومۇملاشتۇرۇشتا ئۈلگە كۆرسىتىش رايونىنى پەيدىنپەي بەرپا قىلىشى لازىم.

— ھەر دەرىجىلىك يېزا ئىگىلىك پەن-تېخنىكا خادىملىرىنى ئىشلەپچىقىرىشنىڭ 1ـسېپىگە بېرىشقا، تېخنىكا ھۆددىگەرلىكى مۇلازىملىقى بىلەن شۇغۇللىنىشقا سەپەرۋەر قىلىش ۋە ئۇيۇشتۇرۇش كېرەك. يېقىنقى بىر نەچچە يىلدا پەن-تېخنىكا خادىملىرىنىڭ رولى بارغانسېرى گەۋدىلىك بولماقتا، بىراق، پەن-تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇش نىسبىتى دېگەندەك يۇقىرى بولمايۋاتىدۇ. نۇرغۇن پەن-تېخنىكا خادىمى ھەر خىل باھانە-سەۋەبلەرنى كۆرسىتىپ تۆۋەنگە چۈشمەيۋاتىدۇ، تۆۋەندە تۇرمايۋاتىدۇ، بىر ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقىرالمايۋاتىدۇ. بۇ مەسىلىنى قەتئىي ئىرادىگە كېلىپ، چوقۇم ياخشى ھەل قىلىش كېرەك. بەزى جايلار خېلى ياخشى چارىلەرنى قوللانغان، مەسىلەن: پەن-تېخنىكا خادىملىرىنى تەشكىللەپ ئورۇقلۇق، ئۈلگە كۆرسىتىش تېخنىكىلىرىنى كەڭ كۆلەمدە ئومۇملاشتۇرغان ھەم تېخنىكا ھەقلىق مۇلازىملىقى ۋە مۇكاپاتلاش تۈزۈمىنى يولغا قويغان،

قويۇپ، مەمۇرىي تەشكىلاتلارنىڭ پەن-تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇشتىكى رولىنى كۈچەيتىپ، ياخشى ئۈنۈمگە ئېرىشكەن.

— رەھبەرلىكنى ھەقىقىي كۈچەيتىش، سېلىنمىنى ئاشۇرۇش پەن-ماگارىپقا تايىنىپ، يېزا ئىگىلىكنى گۈللەندۈرۈشتە ئاچقۇچلۇق ھالقا. ھەر دەرىجىلىك دېھقانچىلىق سىستېمىسىدىكى ئورۇنلار پەن-تېخنىكا كۈچلىرىنى يەنىمۇ ياخشى تەشكىللەپ، مالاشتۇرۇشنى كۈچەيتىپ، تار كەسىپچانلىق قارىشىنى، نام ـ مەنپەئەتكە بېرىلىش ئىدىيىسىنى ئۈزلۈكسىز تۈگىتىشى كېرەك، ئەلۋەتتە. پەن-تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇشتا نەتىجىسى كۆرۈنەرلىك خادىملارغا ئۇنۋان باھالاش، ئىش ھەققىنى ئۆستۈرۈش، ۋەزىپىسىنى ئۆستۈرۈش جەھەتتە ئېتىبار بېرىش كېرەك. يېزا ئىگىلىك پەن-تېخنىكا سېلىنمىسىنى كۆپەيتىشكە جۈرئەت قىلىش كېرەك. مەبلەغ كەمچىل بولغانسېرى جايىغا ئىشلىتىش، مەبلەغ ئاز كېتىدىغان، تېز ئۈنۈم بېرىدىغان، ئۈنۈمى يۇقىرى يېزا ئىگىلىك تېخنىكىسىنى ئومۇملاشتۇرۇش كېرەك. جايلار كۆپ خىل يول بىلەن پەن-تېخنىكىغا تايىنىپ، يېزا ئىگىلىكنى گۈللەندۈرۈش مەبلىغى توپلىشى كېرەك. يېزا ئىگىلىك سىستېمىسىدىكى ئۈنۈۋېرسال تارماقلار باشلامچىلىق بىلەن تەكشۈرۈپ ئورۇنلاشتۇرۇشى، پەن-تېخنىكا مۇلازىملىقىنىڭ ئەمەلىيلىشىش سالمىقىنى زورايتىشى كېرەك.

ھازىر ئەتىيازلىق تېرىلغۇ باشلاندى. بىر يىلنىڭ ئىشى باھارغا باغلىق. بۇ يىل ئاپتونوم رايون ئاشلىق ئومۇمىي ھوسۇلىنى 200 مىڭ توننا ئاشۇرماقچى. بۇ نىشانغا بىرلىك ھوسۇلنى ئاشۇرۇش، سۇلياۋ يوپۇق يېپىپ كۆممىقوناق، بۇغداي تېرىش، «تونىنلىق ئاشلىق ئېتىزى» كۆلىمىنى كېڭەيتىش ئارقىلىق يېتىشكە توغرا كېلىدۇ؛ كېۋەز تېرىشتا ئىككى قەدەمنى بىر بېسىپ، ئومۇمىي ھوسۇلنى 1 مىليون 150 مىڭ تونناغا يەتكۈزۈش نىشانغا يېتىلىپ، 1996ـيىلدىكىدىن 200 مىڭ توننىدىن كۆپرەك ئاشۇرۇلىدۇ. بۇنىڭدا تېرىلغۇ كۆلىمىنى كېڭەيتىش، بولۇپمۇ بىرلىك ھوسۇلنى ئاشۇرۇش چىڭ تۇتۇلىدۇ. پەن-تېخنىكا سېلىنمىسىنى ئاشۇرۇش، مەھسۇلاتنى ئاشۇرۇش تەدبىرلىرىنى ئومۇميۈزلۈك ئەمەلىيلەشتۈرۈش تېخىمۇ زۆرۈر.

(بېشى 1 ـ بەتتە)

شەھەرلىك چارۋىچىلىق ئىدارىسى قاتارلىق مۇناسىۋەتلىك تارماقلار ۋە يېزا (بازار)لارمۇ دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنى دېھقانلارنى تېز بېيىتىشنىڭ بۆسۈش ئېغىزى سۈپىتىدە چىڭ تۇتۇپ، باقمىچىلىق بىلەن شۇغۇللانغان كەسپىي ئائىلىلەرگە سىياسەت، تېخنىكا، مەبلەغ قاتارلىق جەھەتلەردە ئېتىبار بېرىش ۋە ئۇلارنى يېتەكلەش تەدبىرلىرىنى تۈزۈپ چىقىپ، ئۇنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى چىڭ تۇتتى. شەھەرلىك چارۋىچىلىق ئىدارىسى ئۆتكەن يىلى بەش قېتىم نەق مەيدان يىغىنى، ئالتە قېتىم ئۆگىنىش كۇرسى ئېچىپ، ئىلمىي ئۇسۇلدا باقمىچىلىق قىلىش، چارۋا ماللارنى تېز سەمرىتىش تېخنىكىسى، شاخ ـ شۇمبا توغراش، سىلوس تەييارلاش قاتارلىقلار بويىچە جەمئىي 18 مىڭ 500 ئادەم (قېتىم)نى تەربىيىلىدى، 50 ئادەم (قېتىم) تېخنىك ئاجرىتىپ باقمىچىلىق كەسپىي ئائىلىلىرىنىڭ ئۆيلىرىگىچە بېرىپ، ئۇلارغا تېخنىكا جەھەتتىن يېتەكچىلىك قىلدى ۋە دۇچ كەلگەن قىيىنچىلىقلىرىنى ۋاقتىدا ھەل قىلىپ بەردى، سىلوس تەييارلاشقا ئىشلىتىلىدىغان 12 مىڭ يۈەن قىممىتىدىكى دورىنى باقمىچىلىق كەسپىي ئائىلىلىرىگە ھەقسىز ياردەم قىلدى، باقمىچىلىق كەسپىي ئائىلىلىرىنىڭ ئارخىپىنى تۇرغۇزۇپ، «نوقتىلىق يېزا (بازار)، كەنت ۋە ئائىلىلەرگە نوقتىلىق ئېتىبار بېرىپ، نوقتا ئارقىلىق دائىرىنى يېتەكلەش»نى ئىشقا ئاشۇردى. شەھەرلىك يەر

بەرگەندى. ئۇلار بۇ يەرگە 530 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، 176 ئۆلچەملىك قورۇ-قوتان سېلىپ، دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقىنىڭ كۆلەملىشىش قەدىمىنى ئىلگىرى سۈردى. شەھەرلىك يېزا ئىگىلىك بانكىسى، ئامانەت-قەرز بىرلەشمە كوپېراتىپى قاتارلىق تارماقلار ئۆتكەن يىلى نوقتىلىق باقمىچىلىق كەسپىي ئائىلىلىرىنى 8 مىليون 600 مىڭ يۈەن قەرز پۇل بىلەن تەمىنلەپ، باقمىچىلىقنىڭ تەرەققىي قىلىشىنى كۈچلۈك ئىقتىسادىي كاپالەتكە ئىگە قىلدى. شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمىتى 35 مىڭ يۈەن ئاجرىتىپ، باقمىچىلىق كەسپىي ئائىلىلىرىنىڭ سىرت جايلاردىن چارۋا مال يۆتكەپ كېلىشتىكى قاتناش قىيىنچىلىقىنى ۋاقتىدا ھەل قىلىپ بەردى.

تونۇشنىڭ بىرلىككە كېلىشى، تەدبىرلەرنىڭ ئوبدان ئەمەلىيلىشىشى بۇ شەھەرنىڭ دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقىنىڭ تەرەققىياتىغا ھاياتىي كۈچ بەخش ئەتتى. ھازىر شەھەر بويىچە بىر قەدەر چوڭ باقمىچىلىق كەسپىي ئائىلىسى 1457 گە يەتتى، ئۆتكەن يىلى دېھقانلارنىڭ باقمىچىلىقتىن قىلغان ساپ كىرىمى 13 مىليون يۈەندىن ئېشىپ كەتتى، شەھەر بويىچە يىلىغا 3000 توننا گۆش ئىشلەپ چىقىرالايدىغان يېزىدىن بىرسى، 2000 توننا گۆش ئىشلەپ چىقىرالايدىغان يېزىدىن بىرسى، 1000

كې شۈلياڭ «خۇاڭخې دەرياسىدىن ئۇچۇپ ئۆتۈش»نى پىلانلىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ خەۋىرى. «خۇاڭخېدىن ئۇچۇپ ئۆتۈش» تەشكىلىي كومىتېتى يېقىندا بېيجىڭدا تەيۋەنلىك ئاتاقلىق كىنو ئالاھىدە ماھارەت ئارتىسى، رېژىسسور كې شۈلياڭنىڭ 1997ـيىل 6ـئاينىڭ 1ـكۈنى ئاپتوموبىل بىلەن خۇاڭخې دەرياسىدىكى خۇكۇ شارقىراتمىسىدىن ئۇچۇپ ئۆتۈشنى پىلانلىغانلىقىنى جاكارلىدى.

بۇ يىل 44 ياشقا كىرگەن كې شۈلياڭ خۇاڭخې دەرياسىنىڭ خۇكۇ شارقىراتمىسىنىڭ كەڭلىكى 60 مېتىردىن، ئېگىزلىكى 30 مېتىردىن كېلىدىغان يېرىدىن ئاپتوموبىلنى تېز ھەيدەپ ئۇچۇپ ئۆتىدۇ.

خاڭجۇ شەھرىدىكى ياش - ئۆسمۈرلەرنىڭ ئىلىم - پەنگە بولغان قىزغىنلىقى زور دەرىجىدە قوزغالدى.
سۈرەتتە: خاڭجۇ شەھەرلىك تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ جۇغراپىيە ئوقۇتقۇچىسى لىن لەن ئوقۇغۇچىلارغا قۇياش ۋە ئاينىڭ تۇتۇلۇش سەۋەبىنى تەقلىد قىلىپ كۆرسەتمەكتە.
شىنخۇا ئاگېنتلىقى

تۇرغۇزۇپ، «نۇقتىلىق يېزا (بازار)»، كەنت ۋە ئائىلىلەرگە نۇقتىلىق ئېتىبار بېرىپ، نۇقتا ئارقىلىق دائىرىنى يېتەكلەش»نى ئىشقا ئاشۇردى. شەھەرلىك يەر باشقۇرۇش ئىدارىسى 135 باقمىچىلىق كەسپىي ئائىلىسىگە 100 مودىن ئارتۇق يەرنى ھەقسىز كۆرسىتىپ

چىقىرالايدىغان يېزىدىن بىرسى، 2000 تونىنا گۆش ئىشلەپ چىقىرالايدىغان يېزىدىن بىرسى، 1000 توننا گۆش ئىشلەپچىقىرالايدىغان يېزىدىن ئىككىسى، 100 توننا گۆش ئىشلەپ چىقىرالايدىغان كەنتتىن 18 ى بارلىققا كەلدى.

كۆلەمدە ئومۇملاشتۇرغان ھەم تېخنىكا ھەقلىق مۇلازىمەتلىقى ۋەمۇكاپاتلاش تۈزۈمىنى يولغا قويغان، «بەشنى بىرلىككە كەلتۈرۈش» مۇلازىمەتلىقىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش ئارقىلىق مەمۇرىيەت، تېخنىكا، ماددىي ئەشيانى بىرلەشتۈرۈشنى يولغا

تەدبىرلىرنى ئومۇميۈزلۈك ئەمەلىيلەشتۈرۈش تېخىمۇ زۆرۈر.
بۇ بىر قاتار خىزمەتلەر ئارقىلىق ئاپتونوم رايونىمىزدا يېزا ئىگىلىكىدىن 20-يىلىمۇ مول ھوسۇل ئېلىشىمىز كېرەك.

(بېشى 3 - بەتتە)

تۆتىنچى پاراگراف خەت - ئالاقە قىلىش، كۆرۈشۈش

47- ماددا جىنايەتچىلەر جازا ئۆتەۋاتقان مەزگىلدە باشقىلار بىلەن خەت - ئالاقە قىلسا بولىدۇ، لېكىن خەت - ئالاقە تۈرمىنىڭ تەكشۈرۈشىدىن ئۆتۈشى كېرەك. تۈرمە جىنايەتچىنىڭ ئۆزگىرىشىگە دەخلى قىلىدىغان خەت - چەكنى سەزسە، تۇتۇپ قالسا بولىدۇ. جىنايەتچىنىڭ تۈرمىنىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئورگىنى ياكى ئەدلىيە ئورگىنىغا يازغان خېتى تەكشۈرۈلمەيدۇ.

48 - ماددا جىنايەتچىلەر تۈرمىدە جازا ئۆتەۋاتقان مەزگىلدە، بەلگىلىمە بويىچە ئۇرۇق - تۇغقانلىرى، ۋەسىيلىرى بىلەن كۆرۈشسە بولىدۇ.

49- ماددا جىنايەتچىلەر نەرسە - كېرەك ۋە پۇل تاپشۇرۇۋالىدىغان چاغدا، تۈرمە تەستىقلايدۇ ۋە تەكشۈرىدۇ.

بەشىنچى پاراگراف تۇرمۇش، ساقلىق ساقلاش

50- ماددا جىنايەتچىلەرنىڭ تۇرمۇش ئۆلچىمى ئەمەلىي مىقدار بويىچە ھېسابلىنىدۇ، ئۇنى دۆلەت بەلگىلەيدۇ.

51 - ماددا جىنايەتچىلەرنىڭ يوتقان - كۆرپە، كىيىم - كېچەكلىرىنى تۈرمە بىر تۇتاش تارقىتىدۇ.

52- ماددا ئاز سانلىق مىللەتتىن بولغان جىنايەتچىلەرنىڭ ئالاھىدە تۇرمۇش ئادىتىگە ئېتىبار بېرىلىدۇ.

53 - ماددا جىنايەتچىلەرنىڭ ياتقى پۇختا، شامال ئۆتۈشىدىغان، يورۇق، پاكىز، ئىسسىق بولۇشى كېرەك.

54- ماددا تۈرمىدە داۋالاش ئاپپاراتى تەسىس قىلىنىشى ۋە تۇرمۇش، تازىلىق ئەسلىھەلىرى ئورنىتىلىشى، جىنايەتچىلەرنىڭ تۇرمۇش، تازىلىق تۈزۈمى بېكىتىلىشى كېرەك. جىنايەتچىلەرنىڭ داۋالاش، ساقلىق ساقلاش ئىشلىرى تۈرمە تۇرۇشلۇق رايوننىڭ سەھىيە، يۇقۇملۇق كېسەلدىن ساقلىنىش پىلانىغا كىرگۈزۈلىدۇ.

55 - ماددا جىنايەتچىلەر جازا ئۆتەۋاتقان مەزگىلدە ئۆلۈپ كەتسە، تۈرمە ئۇلارنىڭ ئائىلە تەۋەسى ۋە خەلق تەپتىش مەھكىمىسى، خەلق سوت مەھكىمىسىگە دەرھال ئۇقتۇرۇپ قويۇشى كېرەك. جىنايەتچى كېسەل بىلەن ئۆلگەن بولسا، تۈرمە تىببىي يەكۈن چىقىرىشى كېرەك. خەلق تەپتىش مەھكىمىسى تۈرمىنىڭ تىببىي يەكۈنىگە باشقىچە پىكىردە بولسا، ئۆلۈش سەۋەبى ئۈستىدە يېڭىباشتىن يەكۈن چىقارسا بولىدۇ. جىنايەتچىنىڭ ئائىلە تەۋەسى باشقىچە پىكىردە بولسا، پىكىرىنى خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە سۇنسا بولىدۇ. جىنايەتچى بىئەجەل ئۆلگەن بولسا، خەلق تەپتىش مەھكىمىسى دەرھال تەكشۈرۈپ، ئۆلۈش سەۋەبى ئۈستىدە يەكۈن چىقىرىشى كېرەك.

ئالتىنچى پاراگراف مۇكاپاتلاش، جازالاش

56- ماددا تۈرمە جىنايەتچىلەرنى كۈندىلىك سىناش تۈزۈمى ئورنىتىشى، سىناش نەتىجىسىنى مۇكاپاتلاش ۋە جازالاش ئاساسىي قىلىشى كېرەك.

57- ماددا جىنايەتچىلەردە تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى كۆرۈلسە، تۈرمە ئۇلارنى تەقدىرلىسە، ماددىي مۇكاپاتلىسا ياكى خىزمەت كۆرسەتتى، دەپ ئەنگە ئالسا بولىدۇ:

(1) تۈرمە قائىدە - ئىنتىزامىغا رىئايە قىلىش، تىرىشىپ ئۆگىنىش، ئاكتىپ ئەمگەك قىلىش، جىنايىتىنى تونۇپ قانۇنغا بويسۇنۇش ئىپادىسى بولسا؛

(2) قانۇنغا خىلاپ جىنايى ھەرىكەتلەرنى توسقان بولسا؛

(3) ئىشلەپچىقىرىش ۋەزىپىسىنى ئاشۇرۇپ ئورۇندىغان بولسا؛

(4) خام - ئەشيا ماتېرىيالنى تېجەشتە ياكى جامائەت مۈلكىنى ئاسراشتا نەتىجە ياراتقان بولسا؛

(5) تېخنىكا يېڭىلاشتا ياكى ئىشلەپچىقىرىش تېخنىكىسىنى ئۆگىتىشتە مەلۇم ئۈنۈم ھاسىل قىلغان بولسا؛

(6) ئاپەت، ھادىسىلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش ياكى ئۇنى تۈگىتىشتە مەلۇم تۆھپە قوشقان بولسا؛

(7) دۆلەت ۋە جەمئىيەتكە باشقا تۆھپە قوشقان بولسا.

مۇددەتلىك قاماق جازاسى ھۆكۈم قىلىنغان جىنايەتچىلەردىن ئالدىنقى تارماقتا كۆرسىتىلگەن ئەھۋاللارنىڭ بىرى كۆرۈلگەن، ئەسلى ھۆكۈم قىلىنغان جازا مۇددىتىنىڭ يېرىمىدىن كۆپرەكى ئىجرا قىلىنىپ بولغان، جازا ئۆتەۋاتقان مەزگىلدە ئىپادىسى ئىزچىل ياخشى بولغان، تۈرمە سىرتىغا چىقسا جەمئىيەتكە قايتا خەۋپ يەتكۈزمەيدىغانلىرىنىڭ تۇغقان يوقلىشىغا تۈرمە ئەھۋالغا قاراپ رۇخسەت قىلسا بولىدۇ.

58- ماددا جىنايەتچىلەردىن تۈرمە باشقۇرۇش تەرتىپىنى بۇزىدىغان تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى كۆرۈلگەنلىرىگە، تۈرمە ئاگاھلاندۇرۇش بەرسە، گۇناھ يازسا ياكى ئۇلارنى ھەپسىگە ئالسا بولىدۇ:

(1) تۈرمىدە توپلىشىپ چاتاق چىقىرىپ، نورمال تەرتىپنى قالايمىقانلاشتۇرغانلار؛

(2) خەلق ساقچىسىنى ھاقارەتلىگەنلەر ياكى ئۇرغانلار؛

(3) باشقا جىنايەتچىلەرنى بوزەك قىلىپ ئەزگەنلەر؛

(4) ئوغرىلىق قىلغان، قىمار ئوينىغان، ئۇرۇش - جېدەل قىلغان، قەستەن چاتاق چىقارغانلار؛

(5) ئەمگەك ئىقتىدارى بار تۇرۇقلۇق ئەمگەككە قاتنىشىشنى رەت قىلغان ياكى پاسسىپلىق قىلغان، تەربىيە بەرسىمۇ ئۆزگەرمىگەنلەر؛

(6) ئۆزىنى زەخىملەندۈرۈۋېلىپ، مېيىپ قىلىۋېلىپ ئەمگەكتىن باش تارتقانلار؛

(7) ئىشلەپچىقىرىش ئەمگىكىدە مەشغۇلات قائىدىسىگە قەستەن خىلاپلىق قىلغان ياكى ئىشلەپچىقىرىش قوراللىرىنى قەستەن بۇزۇۋەتكەنلەر؛

(8) تۈرمە قائىدە - ئىنتىزامىغا خىلاپ باشقا قىلمىشى بولغانلار.

ئالدىنقى تارماقتىكى بەلگىلىمە بويىچە جىنايەتچىنى ھەپسىگە ئېلىش مۇددىتى يەتتە كۈندىن 15 كۈنگىچە بولىدۇ.

جىنايەتچىلەردىن جازا ئۆتەۋاتقان مەزگىلدە 1 - تارماقتا كۆرسىتىلگەن قىلمىشنى سادىر قىلىپ جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلىرى قانۇن بويىچە جىنايى جاۋابكارلىققا تارتىلىدۇ.

يەتتىنچى پاراگراف جازا ئۆتەۋاتقان مەزگىلدە جىنايەت ئۆتكۈزگەن جىنايەتچىلەرنى بىر تەرەپ قىلىش

59- ماددا جازا ئۆتەۋاتقان مەزگىلدە قەستەن جىنايەت ئۆتكۈزگەن جىنايەتچىلەرگە قانۇن بويىچە ئېغىر جازا بېرىلىدۇ.

60 - ماددا تۈرمىدە جىنايەت ئۆتكۈزگەن جىنايەتچىنىڭ دېلوسىنى تۈرمە تەھقىقلەيدۇ. تەھقىقلەش ئاياغلاشقاندىن كېيىن، تۈرمە ئەيىبلەش پىكىرنامىسى ياكى ئەيىبلەشتىن كەچۈرۈم قىلىش پىكىرنامىسىنى تەييارلاپ دېلو ماتېرىيالى، دەلىل - ئىسپاتلار بىلەن بىللە خەلق تەپتىش مەھكىمىسىگە ئۆتكۈزۈپ بېرىدۇ.

بەشىنچى باب جىنايەتچىلەرنى تەربىيىلەش، ئۆزگەرتىش

61 - ماددا جىنايەتچىلەرنى تەربىيىلەش، ئۆزگەرتىشتە ئادەمگە قاراپ تەربىيە بېرىش، تۈرگە ئايرىپ تەربىيە بېرىش، قائىدە ئارقىلىق قايىل قىلىش پرىنسىپى يولغا قويۇلىدۇ، كوللېكتىپ تەربىيە بېرىش بىلەن ئايرىم تەربىيە بېرىشنى بىرلەشتۈرۈش، تۈرمە تەربىيىسى بىلەن ئىجتىمائىي تەربىيىنى بىرلەشتۈرۈش ئۇسۇلى قوللىنىلىدۇ.

62 - ماددا تۈرمە جىنايەتچىلەرگە قانۇن - تۈزۈم، ئەخلاق، ۋەزىيەت، سىياسەت، ئىستىقبال قاتارلىق مەزمۇنلاردا ئىدىيىۋى تەربىيە بېرىدۇ.

63 - ماددا تۈرمە ئوخشاش بولمىغان ئەھۋالغا قاراپ، جىنايەتچىلەر ئارىسىدا ساۋات چىقىرىش مائارىپى، باشلانغۇچ مائارىپ ۋە تولۇقسىز ئوتتۇرا مائارىپنى يولغا قويىدۇ، ئىمتىھاندا لاياقەتلىك بولغانلارغا مائارىپ تارمىقى مۇناسىپ ئوقۇش گۇۋاھنامىسى بېرىدۇ.

64 - ماددا تۈرمە ئۆزىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش ئېھتىياجىغا ۋە جىنايەتچىلەرنىڭ قويۇپ بېرىلگەندىن كېيىنكى ئىشقا ئورۇنلىشىش ئېھتىياجىغا قاراپ، جىنايەتچىلەرگە كەسپىي تېخنىكا تەربىيىسى ئېلىپ بارىدۇ، ئىمتىھاندا لاياقەتلىك بولغانلارغا ئەمگەك تارمىقى مۇناسىپ تېخنىكا دەرىجە گۇۋاھنامىسى بېرىدۇ.

65 - ماددا تۈرمە جىنايەتچىلەرنىڭ ئۆزلۈكىدىن ئۆگىنىشىگە ئىلھام بېرىدۇ، ئىمتىھاندا لاياقەتلىك بولغانلارغا ئالاقىدار تارماقلار مۇناسىپ گۇۋاھنامە بېرىدۇ.

66 - ماددا جىنايەتچىلەرگە قارىتىلغان مەدەنىيەت ۋە كەسپىي تېخنىكا تەربىيىسى ئۇلار تۇرۇشلۇق رايوننىڭ مائارىپ پىلانىغا كىرگۈزۈلىدۇ. تۈرمە دەرسخانا، قىرائەتخانىغا ئوخشاش زۆرۈر مائارىپ ئەسلىھەلىرىنى قۇرىدۇ.

67 - ماددا تۈرمە جىنايەتچىلەرنى مۇۋاپىق تەنتەربىيە پائالىيىتى ۋە مەدەنىيەت، كۆڭۈل ئېچىش پائالىيىتىگە تەشكىللەيدۇ.

68 - ماددا دۆلەت ئورگانلىرى، ئىجتىمائىي تەشكىلاتلار، قىسىملار، كارخانا، كەسپىي ئورۇنلار ۋە جەمئىيەتنىڭ ھەرقايسى ساھەلىرىدىكى ئەربابلار شۇنىڭدەك جىنايەتچىنىڭ ئۇرۇق - تۇغقانلىرى تۈرمىنىڭ جىنايەتچىلەرنى تەربىيىلەش، ئۆزگەرتىش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلىشىگە ھەمكارلىشىشى كېرەك.

69 - ماددا ئەمگەك ئىقتىدارى بار جىنايەتچىلەر ئەمگەككە قاتنىشىشى شەرت.

70- ماددا تۈرمە ھەر بىر جىنايەتچىنىڭ ئەھۋالغا قاراپ، مۇۋاپىق ئەمگەككە تەشكىللەپ، ئۇلارنى يامان ئادەتلەردىن قول ئۈزۈپ، ئەمگەك ئادىتىنى يېتىلدۈرۈش، ئىشلەپچىقىرىش ماھارىتىنى ئۆگىنىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىشى ھەمدە قويۇپ بېرىلگەندىن كېيىن ئىشقا ئورۇنلىشىشى ئۈچۈن شارائىت يارىتىپ بېرىشى كېرەك.

71 - ماددا تۈرمە جىنايەتچىلەرنىڭ ئەمگەك ۋاقتىنى دۆلەتنىڭ ئەمگەك ۋاقتىغا دائىر بەلگىلىمىسىدىن پايدىلىنىپ بېكىتىدۇ. پەسىل خاراكتېرلىك ئىشلەپچىقىرىشقا ئوخشاش ئالاھىدە ئەھۋاللاردا ئەمگەك ۋاقتىنى تەڭشىسە بولىدۇ.

جىنايەتچىلەر قانۇندا بەلگىلەنگەن ھېيت - بايرام ۋە دەم ئېلىش كۈنلىرى دەم ئېلىشقا ھوقۇقلۇق.

72 - ماددا تۈرمە ئەمگەككە قاتناشقان جىنايەتچىلەرگە ئالاقىدار بەلگىلىمە بويىچە ھەق بېرىشى ھەمدە دۆلەتنىڭ ئەمگەك مۇھاپىزىتىگە دائىر بەلگىلىمىسىنى ئىجرا قىلىشى كېرەك.

73 - ماددا جىنايەتچىلەردىن ئەمگەك جەريانىدا زەخىملەنگەن، مېيىپ بولغان ياكى ئۆلۈپ كەتكەنلىرىنى تۈرمە دۆلەتنىڭ ئەمگەك سۇغۇرتىسىغا دائىر بەلگىلىمىسىدىن پايدىلىنىپ بىر تەرەپ قىلىدۇ.

ئالتىنچى باب قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنى تەربىيىلەش، ئۆزگەرتىش

74 - ماددا قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسى قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنى باشقۇرۇش، تەربىيىلەش ئورنىدا ئىجرا قىلىنىدۇ.

75 - ماددا قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنىڭ جازاسىنى ئىجرا قىلىشتا تەربىيىلەپ ئۆزگەرتىش ئاساس قىلىنىدۇ. قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنىڭ ئەمگىكى ئۇلارنىڭ ئالاھىدىلىكىگە ئۇيغۇن كېلىشى، مەدەنىيەت ۋە ئىشلەپچىقىرىش ماھارىتىنى ئۆگىنىش ئاساس قىلىنىشى كېرەك.

تۈرمە دۆلەت، جەمئىيەت، مەكتەپ قاتارلىق تەربىيە ئاپپاراتلىرىغا ماسلىشىپ، قۇرامىغايەتمىگەن جىنايەتچىلەرنىڭ مەجبۇرىي مائارىپنى قوبۇل قىلىشىغا زۆرۈر شارائىت يارىتىپ بېرىشى كېرەك.

76 - ماددا قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەردىن يېشى 18 گە توشقاندا قېپقالغان جازا مۇددىتى ئىككى يىلدىن ئاشمايدىغانلىرىنىڭ جازا مۇددىتى يەنىلا قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنى باشقۇرۇش، تەربىيىلەش ئورنىدا ئىجرا قىلىنسا بولىدۇ.

77- ماددا قۇرامىغا يەتمىگەن جىنايەتچىلەرنى باشقۇرۇش ۋە تەربىيىلەپ ئۆزگەرتىش ھەققىدە مۇشۇ بابتا بەلگىلىمە بولمىسا، مۇشۇ قانۇننىڭ ئالاقىدار بەلگىلىمىلىرى تەتبىقلىنىدۇ.

يەتتىنچى باب قوشۇمچە پرىنسىپ

78 - ماددا بۇ قانۇن ئېلان قىلىنغان كۈندىن باشلاپ يولغا قويۇلىدۇ.

ئىجادىي ۋارىسلىق ۋە يېڭى تارىخىي شارائىتتىكى يۈكسەكلىك

ئەنۋەر [illegible]

يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ ئېلىمىز ئەدەبىيات-سەنئىتىنىڭ تەرەققىياتىغا قوشقان غايەت زور تۆھپىسى تارىخ سەھىپىسىدىن مەڭگۈ ئۆچمەيدۇ.

يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ ئەدەبىيات-سەنئەت ئىدىيىسى، بولۇپمۇ ئۇنىڭ «جۇڭگو ئەدەبىيات-سەنئەتچىلىرىنىڭ 4-قۇرۇلتىيىدا سۆزلىگەن تەبرىك سۆز»ى ماركسىزملىق ئەدەبىيات-سەنئەت نەزەرىيىسىگە، ماۋزېدۇڭ ئەدەبىيات-سەنئەت ئىدىيىسىگە ئىجادىي ۋارىسلىق قىلىش ۋە ئۇنى يېڭى تارىخىي شارائىتتا يۈكسەكلىككە كۆتۈرۈشنىڭ نەمۇنىسى.

يولداش دېڭ شياۋپىڭ سۆزىدە ئالدى بىلەن «مەدەنىيەت زور ئىنقىلابى»دىن ئىلگىرىكى 17 يىلدا ئېلىمىزنىڭ ئەدەبىيات-سەنئەت ساھەسىدە قولغا كەلتۈرۈلگەن مۇۋەپپەقىيەتلەرنى مۇئەييەنلەشتۈرۈپ، لىن بياۋ ۋە «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» بازارغا سالغان ئاتالمىش «قارا يىپ دىكتاتۇرىسى»نى ئۆزۈل-كېسىل ئىنكار قىلدى. ئۇنىڭ دانا ھۆكمى لىن بياۋ ۋە «تۆت كىشىلىك گۇرۇھ» پەيدا قىلغان قالايمىقانچىلىقلارنى تۈگىتىش، بولۇپمۇ ناھەق، تۆھمەت بىلەن زىيانكەشلىككە ئۇچرىغان ئەدەبىيات-سەنئەت خادىملىرىنىڭ نامىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ۋە تەقىپ قىلىنغان مۇنەۋۋەر ئەدەبىيات-سەنئەت ئەسەرلىرىنى ئاما بىلەن قايتا يۈز كۆرۈشتۈرۈشتە قۇدرەتلىك مەنىۋى قورال بولدى. مۇشۇ مەنىۋى قورال ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ ھەقىقىي يېڭى باھارىنى ياراتتى. ئىجادىيەت سەھنىسىدىن چۈشۈرۈۋېتىلگەن، ئىجادىيەت ئەركىنلىكىدىن مەھرۇم قىلىنغان تالاي ئىقتىدارلىق ئەدىب ۋە سەنئەتكارلار دېڭ شياۋپىڭنىڭ سۆزىنىڭ ئىلھامى بىلەن قايتا ئىجادىيەتكە كىرىشتى. يولداش دېڭ شياۋپىڭ ئېچىپ بەرگەن داغدام ئىجادىيەت يولى ھەر مىللەت ئەدەبىيات-سەنئەتچىلىرىنى غەم-ئەندىشىدىن، قاتمال رامكا-قېلىپلاردىن قۇتۇلدۇرۇپ، كۆڭۈل ئازادىلىكىگە، ئىجادىيەت ئەركىنلىكىگە ئىگە قىلدى. شۇنىڭ بىلەن ئېلىمىزنىڭ جۈملىدىن ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتى زور تەرەققىياتلارغا ئېرىشىشكە باشلىدى.

يولداش دېڭ شياۋپىڭ جۇڭگو ئەدەبىيات-سەنئەتچىلىرىنىڭ 4- قۇرۇلتىيىدا سۆزلىگەن سۆزىدە لېنىننىڭ «شەخسىي ئىجادكارلىق ۋە شەخسىي ھەۋەس ئۈچۈن كەڭ زېمىن بولۇشقا، ئىدىيە ۋە فانتازىيە، شەكىل ۋە مەزمۇن ئۈچۈن كەڭ زېمىن بولۇشقا مۇتلەق كاپالەتلىك قىلىش زۆرۈر» دېگەن سۆزىنى نەقىل كەلتۈرگەندىن كېيىن، تېخىمۇ ئېنىق قىلىپ: «تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇشتىن ئىبارەت ئومۇمىي نىشاننى بويلاپ، ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ يولى بارغانسېرى كېڭىيىپ بېرىشى، توغرا ئىجادىيەت ئىدىيىسىنىڭ يېتەكچىلىكىدە

ئەخلاق، مەدەنىيەت سۈپىتىگە غايەت زور تەسىر كۆرسىتىدۇ. ئۇلۇغ تارىخىي ئۆزگىرىش دەۋرىدە تۇرۇۋاتقان جۇڭگو خەلقى قۇدرەتلىك ئۇيۇشتۇرۇش كۈچكە ۋە مەنىۋى تۈرتكىگە موھتاج، شۇڭلاشقا ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ ئۇلۇغ قايىنىمىغا شۇڭغۇپ، ئۆزىنىڭ بەدىئىي غايىسىنى مىللەتنى گۈللەندۈرۈشتىن ئىبارەت تارىخىي بۈيۈك بىلەن بىرلەشتۈرۈپ، ئېسىل ئەدەبىيات-سەنئەت ئەسەرلىرى ئارقىلىق مىللىي روھنى، كىشىلەرنىڭ ئەقىل-پاراسىتىنى ئۇرغۇتۇپ، خەلقنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈپ، كىشىلەر قەلبىنى گۈزەللەشتۈرۈپ، خەلققە كۈچلۈك ئىلھام بېغىشلاش ئەدەبىيات-سەنئەت خادىملىرىنىڭ شەرەپلىك ۋەزىپىسى ۋە ئالىيجاناب بۇرچى. يولداش دېڭ شياۋپىڭ بىر نىيەت-بىر مەقسەتتە تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى بىلەن شۇغۇللىنىش پۈتۈن مەملىكەت خەلقىنىڭ جۈملىدىن ھەر مىللەت ئەدەبىيات-سەنئەت خادىملىرىنىڭ بۈگۈندىن كېيىنكى خېلى ئۇزاق بىر مەزگىل ئىچىدە ھەممىنى بېسىپ چۈشىدىغان مەركىزىي ۋەزىپىسى ئىكەنلىكىنى ۋە ئېلىمىزنىڭ تەقدىرىنى بەلگىلەيدىغان ئۇزاق يىللىق چوڭ ئىش ئىكەنلىكىنى، تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇشقا پايدىلىق بولۇش - بولماسلىق بارلىق خىزمەتلەرگە جۈملىدىن ئەدەبىيات-سەنئەت خىزمىتىدە ھەق-ناھەقنى ئايرىيدىغان ئەڭ توپ ئۆلچەم قىلىنىش كېرەكلىكىنى ئالاھىدە تەكىتلىگەندە شۇنىڭدەك «بىزنىڭ ئەدەبىيات-سەنئىتىمىز سوتسىيالىستىك يېڭى تىپتىكى ئادەملەرنى تەربىيىلەش ۋە يېتىشتۈرۈش جەھەتتە تېخىمۇ زور تىرىشچانلىقلارنى كۆرسىتىپ، تېخىمۇ مول مۇۋەپپەقىيەتلەرنى قولغا كەلتۈرۈشى لازىم. تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدىكى ئىگىلىك ياراتقۇچىلارنىڭ ئوبرازىنى يارىتىشى، ئۇلارنىڭ ئىنقىلابىي غايە ۋە ئىلمىي پوزىتسىيىگە، ئالىيجاناب خىسلەتكە ۋە ئىجاد قىلىش ئىقتىدارىغا، كەڭ نەزەر دائىرىگە ۋە ئەمەلىيەتچىل روھقا ئىگە يېڭىچە ئىنسانلار ئىپادىلىشى كېرەك. بۇ يېڭى كىشىلەرنىڭ ئوبرازى ئارقىلىق كەڭ ئاممىنىڭ سوتسىيالىستىك ئاكتىپلىقىنى قوزغاپ، ئۇلارنىڭ تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدىن ئىبارەت تارىخىي خاراكتېرلىك ئىجادىي پائالىيەت بىلەن شۇغۇللىنىشقا تۈرتكە بولۇشى كېرەك»، «بىزنىڭ سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئىتىمىز جانلىق ۋە تەسىرلىك بەدىئىي ئوبرازلار ئارقىلىق مەزمۇنغا باي

ئاشۇرىدۇ.

يولداش دېڭ شياۋپىڭ ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەرنىڭ تەربىيىلىنىشى، ئۆگىنىشى، خەلق بىلەن بولغان مۇناسىۋىتى، ماھارەت يېتىلدۈرۈشى ۋە ئىجادىيەت ساپاسى ئۈستىدە توختىلىپ مۇنداق دېگەن: «خەلقنى تەربىيىلەش ئۈچۈن، ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەر ئالدى بىلەن ئۆزلىرى تەربىيە ئېلىشى كېرەك. خەلقنى ئوزۇقلاندۇرۇش ئۈچۈن، ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەر ئالدى بىلەن ئۆزلىرى ئوزۇق ئېلىشى كېرەك. ئەدەبىيات - سەنئەتچىلەرنى كىم تەربىيىلەيدۇ؟ ئۇلارغا كىم ئوزۇق بېرىدۇ؟ ماركسىزم بۇنىڭغا (خەلق) دەپلا جاۋاب بېرىدۇ. خەلق - ئەدەبىيات - سەنئەتچىلەرنىڭ ئانىسى. بارلىق تەرەققىيپەرۋەر ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەرنىڭ بەدىئىي ھاياتى خەلق ئاممىسىنىڭ تۇرمۇشى ئىچىدە مەۋجۇت بولۇپ تۇرالايدۇ. ئۇلار بۇ مۇناسىۋەتنى ئۇنتۇپ قالسا، ئۇنىڭغا سەل قارىسا ياكى ئۇنى ئۈزۈپ قويسا، ئۇلارنىڭ بەدىئىي ھاياتى پۇچەكلىشىدۇ. خەلق سەنئەتكە موھتاج. سەنئەت خەلققە تېخىمۇ موھتاج. خەلق تۇرمۇشىدىن ئاڭلىق ھالدا سۈزۈت، تېما، ۋەقەلىك، تىل، شېئىرىي ھېسسىيات ۋە زوق ئېلىش، ئۆزىنى خەلقنىڭ تارىخنى يارىتىشتىكى كۆتۈرەڭگۈ روھى ئارقىلىق تەربىيىلەش سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىمىزنىڭ گۈللىنىشىنىڭ توپ يولى»، «خەلق ئالدىدا جاۋابكار بولىدىغان ئەدەبىيات-سەنئەت خادىملىرى باشتىن ئاخىر بوشاشماي كەڭ ئاممىغا يۈزلىنىشى، بەدىئىي جەھەتتە ئۆز ماھارىتىنى مۇكەممەللەشتۈرۈشى، قولىنىڭ ئۇچىدا كەلسە-كەلمەس ئىشلەپ قويۇشتىن ساقلىنىشى، ئەسەرلىرىنىڭ ئىجتىمائىي ئۈنۈمى ئۈستىدە ئەستايىدىللىق ۋە تەلەپچانلىق بىلەن ئويلىنىشى، خەلققە ئەڭ ياخشى مەنىۋى ئوزۇقلارنى تەقدىم قىلىشقا تىرىشىشى لازىم». يولداش دېڭ شياۋپىڭ ئوتتۇرىغا قويغان بۇ ئىلمىي يەكۈنلەر ئەدىب، سەنئەتكارلىرىمىزنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ قايىنام تاشقىنلىق ئەمەلىيىتىگە چوڭقۇر چۆكۈپ، ئاما بىلەن قويۇق مۇناسىۋەت ئورنىتىپ، ھېسسىيات ۋە بەدىئىي ماھارەت جەھەتتە ئۆزىنى ئۈزلۈكسىز تاۋلاپ ھەم چېنىقتۇرۇپ،

توغرا سىياسىي يۆنىلىشتە چىڭ تۇرۇشقا ئوقتىلىق ياردەم بېرىپ، ئۇلارنىڭ ئەقىل-پاراسىتىنى تولۇق جارى قىلىشقا ھەر جەھەتتىن جۈملىدىن ماددىي شەرت - شارائىت جەھەتتىن كاپالەتلىك قىلىش؛ پارتىيىلىك يازغۇچىلار ئىجادىيەت نەتىجىلىرى ئارقىلىق نەمۇنىلىك رول ئويناپ، كەڭ ئەدەبىيات-سەنئەت خادىملىرىنى ئەتراپىغا زىچ ئۇيۇشتۇرۇپ، ئۇلار بىلەن بىرلىكتە ئالغا بېسىش قاتارلىق نۇرغۇنلىغان ئىلمىي نۇقتىئىنەزەرلەرنى ئوتتۇرىغا قويۇپ ۋە تەشەببۇس قىلىپ، ئەدەبىيات-سەنئەت ساھەسىدە يېڭىدىن مەيدانغا كەلگەن ھەم جىددىي ھەل قىلىشنى كۈتۈپ تۇرغان مۇرەككەپ، چىگىش، چېتىلىش دائىرىسى كەڭ، ئىنچىكە، نازۇك نەزەرىيىۋى ۋە ئەمەلىي مەسىلىلەرگە دەل ۋاقتىدا ئاجايىپ ماھىرلىق بىلەن جاۋاب بەردى. شۇڭا ئېلىمىزنىڭ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى دەۋرىدىكى ئەدەبىيات - سەنئىتى ھەر خىل «چەكلەنگەن رايون»لارغا دادىللىق بىلەن بۆسۈپ كىرىپ، قاتمۇقات توسالغۇلارنى سۈپۈرۈپ تاشلاپ، تېز سۈرئەت بىلەن گۈللىنىپ، خەلقىمىزنىڭ كۆپ قاتلاملىق، كۆپ تەرەپلىمىلىك مەنىۋى ئېھتىياجىنى قاندۇرۇپ، ئۆزىنىڭ مۇقەددەس تارىخىي بۇرچىنى ئادا قىلدى.

يولداش دېڭ شياۋپىڭ ھەر دەرىجىلىك پارتىيە تەشكىلاتلىرىنىڭ ئەدەبىيات-سەنئەت خىزمىتىگە رەھبەرلىك قىلىش ئەمەلىيىتى جەريانىدا بۇيرۇقۋازلىق قىلماسلىقنى ھەمدە ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ ۋاقتىلىق،

كونكرېت ۋە بىۋاستە سىياسىي ۋەزىپىگە بېقىندۇرۇشنى تەلەپ قىلماسلىقنى تەشەببۇس قىلغاندا، پارتىيە تەشكىلاتلىرىنىڭ رەھبەرلىك سەنئىتىنى ئۆستۈرۈپ، ئاددىي، قوپال ئۇسۇللاردىن، قالايمىقان چات كىرىۋېلىشتىن ساقلىنىپ، ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ ئۆزىگە خاس قانۇنىيىتى بىلەن ئالاھىدىلىكىگە، ھەر مىللەت ئەدەبىيات-سەنئەتچىلىرىنىڭ قانۇنىي ھوقۇق-مەنپەئەتىگە ھۆرمەت قىلىپ، پارتىيە بىلەن ھەر مىللەت ئەدەبىيات-سەنئەتچىلىرىنىڭ مۇناسىۋىتىنى بارغانسېرى قويۇقلاشتۇرۇپ، پارتكوملارنىڭ رەھبەرلىك ئىقتىدارى بىلەن رولىنى تېخىمۇ ئۈنۈملۈك جارى قىلدۇرۇشنى، پارتىيە رەھبەرلىكىنى يەنىمۇ ياخشىلاشنى كۆزدە تۇتقاندى. ئېلىمىز ئەدەبىيات-سەنئىتىنىڭ 18 يىللىق ئەمەلىيىتى يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ بۇ ھۆكمىنىڭ ئىنتايىن توغرىلىقىنى ئىسپاتلىدى.

يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتىنى ئىدېئولوگىيە ساھەسىدىكى باشقا خىزمەتلەر بىلەن زىچ ماسلاشتۇرۇشنى؛ ئىجادكارلارنىڭ توغرا سىياسىي يۆنىلىشتە چىڭ تۇرۇشىغا ئوقتىلىق ياردەم بېرىشنى؛ مۇنەۋۋەر ئەدەبىيات- سەنئەت ئەسەرلىرى، بولۇپمۇ يېڭى كىشىلەرنىڭ ئوبرازى ئارقىلىق خەلق ئاممىسىنىڭ زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدىن ئىبارەت تارىخىي خاراكتېرلىك ئىجادىي پائالىيەت بىلەن شۇغۇللىنىشىغا تۈرتكە بولۇشنى؛ خەلقنى جاسارەت بىلەن يول ئېچىپ ئىلگىرىلەيدىغان، ئويۇشقاقلىقنى قەدىرلەيدىغان

ئالىيجاناب روھقا ئىگە قىلىشنى؛ دەۋرنىڭ ئالغا ئىلگىرىلەش تەلىپىنى ۋە تارىخىي تەرەققىيات يۆزلىنىشىنى روشەن ئىپادىلەپ بېرىشنى قايتا-قايتا تەشەببۇس قىلغانلىقىدىن ئەدەبىيات-سەنئەت سىياسىيدىن ئايرىلسىمۇ ياكى ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەرنىڭ سىياسىي بىلەن كارى بولمىسىمۇ بولىدۇ، دېمەكچى بولمايدىغانلىقىنى، بەلكى ئەدەبىيات-سەنئەتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدىن ئىبارەت ئەڭ چوڭ سىياسىي بىلەن، ئەدەبىيات-سەنئەت خادىملىرىنىڭ تەقدىرىنى دەۋر ھەم خەلق بىلەن زىچ باغلاپ، بىر نىيەت-بىر مەقسەتتە تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى بىلەن شۇغۇللىنىش ھەر مىللەت ئەدىب، سەنئەتكارلىرىنىڭ ھەممىنى بېسىپ چۈشىدىغان مەركىزىي ۋەزىپىسى ئىكەنلىكىنى ھەم زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىغا پايدا يەتكۈزۈش ياكى زىيان يەتكۈزۈش ئەدەبىيات-سەنئەت خىزمىتىدە ھەق-ناھەقنى ئايرىيدىغان ئەڭ توپ ئۆلچەم قىلىنىشى لازىملىقىنى، ئەدەبىيات سەنئەتچىلەردىن سىياسىيغا ئەھمىيەت بېرىشنى ئېنىق تەلەپ قىلىدىغانلىقىنى كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ.

بىز يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ ئەدەبىيات-سەنئەت ئىدىيىسىدە باشتىن ئاخىر چىڭ تۇرۇپ، «بەش بىر قۇرۇلۇشى»نى باشلامچى، «ئۈچ چوڭ ئەسەر» ئىجادىيىتىنى مۇھىم نۇقتا قىلىپ، كۈچنى مەركەزلەشتۈرۈپ ئېسىل ئەسەر يارىتىپ، سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ غايىلىك، ئەخلاقلىق، مەدەنىيەتلىك، ئىنتىزامچان يېڭى كىشىلەرنى يېتىشتۈرۈش، خەلقنى بىر نىيەت - بىر مەقسەتتە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى بىلەن شۇغۇللىنىشقا ئىلھاملاندۇرۇشتەك رولىنى ئۈنۈملۈك جارى قىلدۇرالىساق، خەلق بىزدىن جەزمەن رازى بولىدۇ.

ئەڭ ئاخىرقى دەرس

(ھېكايە)

ئابدۇل توكمان سالاماي (ئالجىرىيە)

مۇئەللىم يوقلىما دەپتىرىنى ئۈستەل ئۈستىگە قويۇپ، سىنىپتىكى قىزلارغا مەيۈس ھالدا مېھرىبانلارچە قارىدى. ئۇنىڭ ئالمىدەك قىزىل تۇرىدىغان مەڭزى بۈگۈن تاتىرىپ قالغان بولۇپ، چىرايىدىن قانداقتۇر جىددىيلىك ئەكس ئېتەتتى. سىنىپ ئىچى سۈكۈتكە چۆمگەن بولۇپ، قىزلارنىڭ نەزىرى مۇئەللىمدە ئىدى. مۇئەللىم شۇ ئەسنادا

تېڭىرقاشقا قاراپ:

— ئەسلىدە بۈگۈن ئۆتمەكچى بولغان دەرس ماۋزۇسى «يەرلىك خەلق كومېتېتى»ئىدى، ئۇنى بۈگۈن مۇشۇ دەرسكە ئۆزگەرتىۋەتتىم، قىزلار سىلەر دەپ بېقىڭلار، ئالجىرىيىنىڭ ھازىرقى نىكاھ مەسىلىسىدىكى ئەڭ ئېغىر دەرد - ئەلەم زادى نېمە؟ — بۇ سوئالدىن سۈكۈتكە

يوق خەقكەن، مەرتىۋىسى تۆۋەنكەن»دەپ يۈرۈپتۇ. دادام مەندىن گۇمانلىنىپ: «ئوت كۆيمىسە تۈتۈن چىقماس» دېگەندەك، سەندە بىر ئىش بولمىسا، ئۇلار شۇنداق دېمەيتتى، سەن مېنى شەرمەندە قىلدىڭ، ئەمدى سېنى ئوقۇشتىن چىقىرىۋالمىسام بولمايدىكەن، دېدى، شۇڭا مەن ئەتە يوق، بۈگۈنكى دەرس مېنىڭ ئەڭ ئاخىرقى دەرسىم بولۇپ قالدى-

ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ يولى بارغانسېرى كېڭىيىپ بېرىشى، توغرا ئىجادىيەت ئىدىيىسىنىڭ يېتەكچىلىكىدە ئەدەبىياتنىڭ سۈرىتى ۋە ئىپادىلەش ۋاستىلىرىمۇ كۈندىن-كۈنگە بېيىپ بېرىشى ۋە يېڭىلىنىپ بېرىشى كېرەك. بىرلا خىل، جانسىز قىلىپ قويىدىغان، ئۆلۈك ھالدا ھەممىنى ئوخشاش قىلىپ قويىدىغان قېلىپبازلىق ۋە شوئارۋازلىق خاھىشلىرىدىن ساقلىنىش ۋە ئۇلارنى تۈگىتىش كېرەك»، «ئەدەبىيات- سەنئەتتىن ئىبارەت بۇ مۇرەككەپ مەنىۋى ئەمگەك ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەرنىڭ ئۆزلىرىنىڭ ئىجادكارلىق روھىنى جارى قىلىشىنى قاتتىق تەلەپ قىلىدۇ. نېمىنى يېزىش ۋە قانداق يېزىش كېرەكلىكى ئۈستىدە ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەرنىڭ ئۆزى سەنئەت ئەمەلىيىتى داۋامىدا ئىزدىنىشى ۋە ئۇنى قەدەممۇقەدەم ھەل قىلىشى لازىم. بۇ جەھەتتە يولسىزلىق بىلەن ئارىلىشىۋالماسلىق كېرەك» دەپ كۆرسەتتى. يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ بۇ سۆزىدە يولداش ماۋزېدۇڭ ئوتتۇرىغا قويغان «بارچە گۈللەر تەكشى ئېچىلىش، ھەممە ئېقىملار بەس-بەستە سايراش» فاڭجېنى تېخىمۇ كەڭ، تېخىمۇ ئېنىق، تېخىمۇ چوڭقۇر شەرھلەندى. بۇ ئىلمىي يەكۈنلەر «سول» ئىدىيىۋى ئېقىمنىڭ قالدۇق زەھەرلىرىنى تازىلاش، ئەدەبىيات-سەنئەتچىلىرىمىزنى روھىي كىشەنلەردىن قۇتۇلدۇرۇش، ئىجادىيەت يولىنى راۋانلاشتۇرۇش، ئىجادكارلارغا كۆڭۈل ئازادىلىكى، شاد-خۇراملىق بېغىشلاش قاتارلىق جەھەتلەردە ئۈنۈملۈك رول ئوينىدى. يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ ھەر مىللەت ئەدەبىيات-سەنئەتچىلىرىگە بولغان چەكسىز ئىشەنچىسى، يۈكسەك ھۆرمىتى ۋە چوڭقۇر غەمخورلۇقى، ئىلھام بەخش سۆزلىرى ئەدەبىيات - سەنئەت ساھەسىگە مىسلىسىز جانلىنىش ھەم گۈللىنىش ئاتا قىلدى.

مۇنەۋۋەر ئەدەبىيات- سەنئەت ئەسەرلىرى خەلق روھىغا، ئىجتىمائىي كەيپىياتقا، ئەۋلادلارنىڭ ئىدىيە،

«بىزنىڭ سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئىتىمىز جانلىق ۋە تەسىرلىك بەدىئىي ئوبرازلار ئارقىلىق مەزمۇنغا باي ئىجتىمائىي تۇرمۇشنى، كىشىلەرنىڭ تۈرلۈك ئىجتىمائىي مۇناسىۋەتلىرىنىڭ ماھىيىتىنى ئېنىق ئەكس ئەتتۈرۈشى، دەۋرنىڭ ئالغا ئىلگىرىلەش تەلىپىنى ۋە تارىخىي تەرەققىيات يۆلىنىشىنى ئىپادىلەپ بېرىشى، شۇنىڭدەك خەلقنى تىرىشىپ سوتسىيالىستىك ئىدىيە بىلەن تەربىيىلەپ، ئۇلارنى پاتال ئالغا ئىنتىلىش، جاسارەت بىلەن ئىشلەش روھىغا ئىگە قىلىشى لازىم» دەپ كۆرسەتكەندە، مانا مۇشۇ تۈپ مەقسەتنى چىقىش نۇقتىسى قىلغانىدى. يولداش دېڭ شياۋپىڭ بۇ تەشەببۇسلىرى ئارقىلىق ئەمەلىيەتتە ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتىدە ئاساسىي مېلودىيىنى يادرولاشتۇرۇش بىلەن كۆپ خىللاشتۇرۇشنىڭ زىچ مۇناسىۋىتىنى توغرا ۋە ئىلمىي ئاساستا يورۇتۇپ بېرىپ، ئەدىب، سەنئەتكارلارنى ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىغا تۈرتكە بولۇشتەك بۈيۈك تارىخىي بۇرچىنى ئادا قىلىش يولىدا كۈيرەك ئەجىر سىڭدۈرۈشكە چاقىردى. دېڭ شياۋپىڭنىڭ بۇ ئىدىيىسى ئەدەبىيات-سەنئەت قانۇنىيىتىگىمۇ، دەۋرنىڭ تەرەققىيات تەلىپىگىمۇ ئۇيغۇن. چۈنكى ھەرقايسى دەۋرنىڭ ئۆزىگە خاس ماھىيەتلىك، مۇھىم، زور، ئەھمىيەتلىك، ھالقىلىق تېمىلىرى بولىدۇ. ئەدىب، سەنئەتكارلارنى بۇنداق تېمىلاردا ئەسەر يېزىشقا ئىلھاملاندۇرۇش ئۇلارنىڭ ئىجادىيەت ئەركىنلىكىنى چەكلىمىگە ئۇچراتقانلىق بولمايدۇ. شۇنىڭدەك ئەدەبىيات، سەنئەت بېغىنىڭ رەڭدارلىقىغىمۇ دەخلى يەتكۈزگەنلىك بولمايدۇ. بەلكى ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ دەۋرنىڭ ئالغا ئىلگىرىلەش تەلىپى ۋە تارىخىي تەرەققىيات يۆلىنىشىنى ئىپادىلەپ بېرىش ئىقتىدارىنى، شۇنىڭدەك ئىجادكارلارنىڭ تارىخىي بۇرچىنى ئادا قىلىش ئاڭلىقلىقىنى ھەم مەسئۇلىيەتچانلىقىنى تېخىمۇ

ئۇرنىتىپ، ھېسسىيات ۋە بەدىئىي ماھارەت جەھەتتە ئۆزىنى ئۈزلۈكسىز تاۋلاپ ھەم چېنىقتۇرۇپ، ئەسەرلىرىنىڭ ئېستېتىك قىممىتى ۋە ئىجتىمائىي ئۈنۈمىگە ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىپ، خەلققە سۈپەتلىك بەدىئىي ئەسەرلەرنى تەقدىم قىلىشقا ئىلھاملاندۇردى.

يولداش دېڭ شياۋپىڭ نۇتۇقلىرىدا يەنە بەدىئىي ئىجادىيەتتە ئوخشاش بولمىغان شەكىل ۋە ئۇسلۇبلار ئەركىن راۋاجلىنىش؛ سەنئەت نەزەرىيىسى جەھەتتە ئوخشاش بولمىغان كۆزقاراش ۋە ئېقىمدىكىلەر ئەركىن مۇھاكىمە ئېلىپ بېرىش؛ «سول»چىللىق ۋە «ئوڭ»چىللىق ۋە ياكى باشقا شەكىللەر بىلەن قالايمىقانچىلىق تۇغدۇرۇپ، تىنچ، ئىتتىپاقلىق ۋەزىيەتكە بۇزغۇنچىلىق قىلىدىغان، مۇتلەق زور كۆپچىلىك كىشىلەرنىڭ مەنپەئىتىگە ۋە ئارزۇسىغا خىلاپلىق قىلىدىغان خاتا خاھىشلاردىن ھوشيار بولۇش؛ ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتىنى ئىدېئولوگىيە ساھەسىدىكى باشقا خىزمەتلەر بىلەن زىچ ماسلاشتۇرۇش؛ قەدىمكى ۋە ھازىرقى، جۇڭگودىكى ۋە چەت ئەللەردىكى بەدىئىي ماھارەتكە دائىر بارلىق ياخشى نەرسىلەرنى ئەستايىدىل تەتقىق قىلىپ، قوبۇل قىلىپ، ئۆزلەشتۈرۈپ ۋە راۋاجلاندۇرۇپ، مىللىي ئۇسلۇبقا ۋە دەۋر ئالاھىدىلىكىگە ئىگە مۇكەممەل بەدىئىي شەكىل يارىتىش؛ پۈتۈن زېھنى كۈچىنى ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتى، ئەدەبىيات-سەنئەت تەتقىقاتى ۋە تەقرىزچىلىككە مەركەزلەشتۈرۈش؛ يولداشلارچە، دوستلارچە مۇھاكىمىنى يولغا قويۇش؛ ئىختىساسلىق ئىجادكارلارنى يېتىشتۈرۈشكە ئەھمىيەت بېرىش، ياش ئەدەبىيات-سەنئەت خادىملىرىغا قىزغىن ياردەم بېرىپ ۋە يۇقىرى تەلەپ قويۇپ، ئۇلارنى ھەم تۇرمۇشتىن ئايرىلمايدىغان، ھەم ئىدىيە جەھەتتە، سەنئەت جەھەتتە ئۈزلۈكسىز ئالغا باسىدىغان قىلىش؛ ئەدەبىيات-سەنئەت قوشۇنىنىڭ تايانچ كۈچى ھېسابلىنىدىغان ئوتتۇرا ياشلىق ئەدەبىيات-سەنئەت خادىملىرىنىڭ رولىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇش؛ تۈرلۈك زامىكىلارنىڭ ئاسارىتىدىن قۇتۇلۇپ، بىلىمىزنىڭ يېڭى تارىخىي دەۋردىكى ئالاھىدىلىكىگە ئاساسەن يېڭى ئەھۋاللارنى تەتقىق قىلىپ، يېڭى مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش؛ ئەدەبىيات-سەنئەت خىزمىتىگە رەھبەرلىك قىلىشتا سەنئەت قانۇنىيىتىگە ۋە ئىجادىيەتنىڭ ئالاھىدىلىكىگە ھۆرمەت قىلىش؛ ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتى ۋە ئەدەبىي تەنقىد ساھەسىدىكى مەمۇرىي بۇيرۇقچىلىقنى بىكار قىلىش؛ رەھبەرلىك قىلغۇچىلار ئەدەبىيات - سەنئەتچىلەر بىلەن باراۋەرلىك ئاساسىدا پىكىر ئالماشتۇرۇش؛ ئىجادكارلارنىڭ ئىدىيىنى داۋاملىق ئازاد قىلىشىغا،

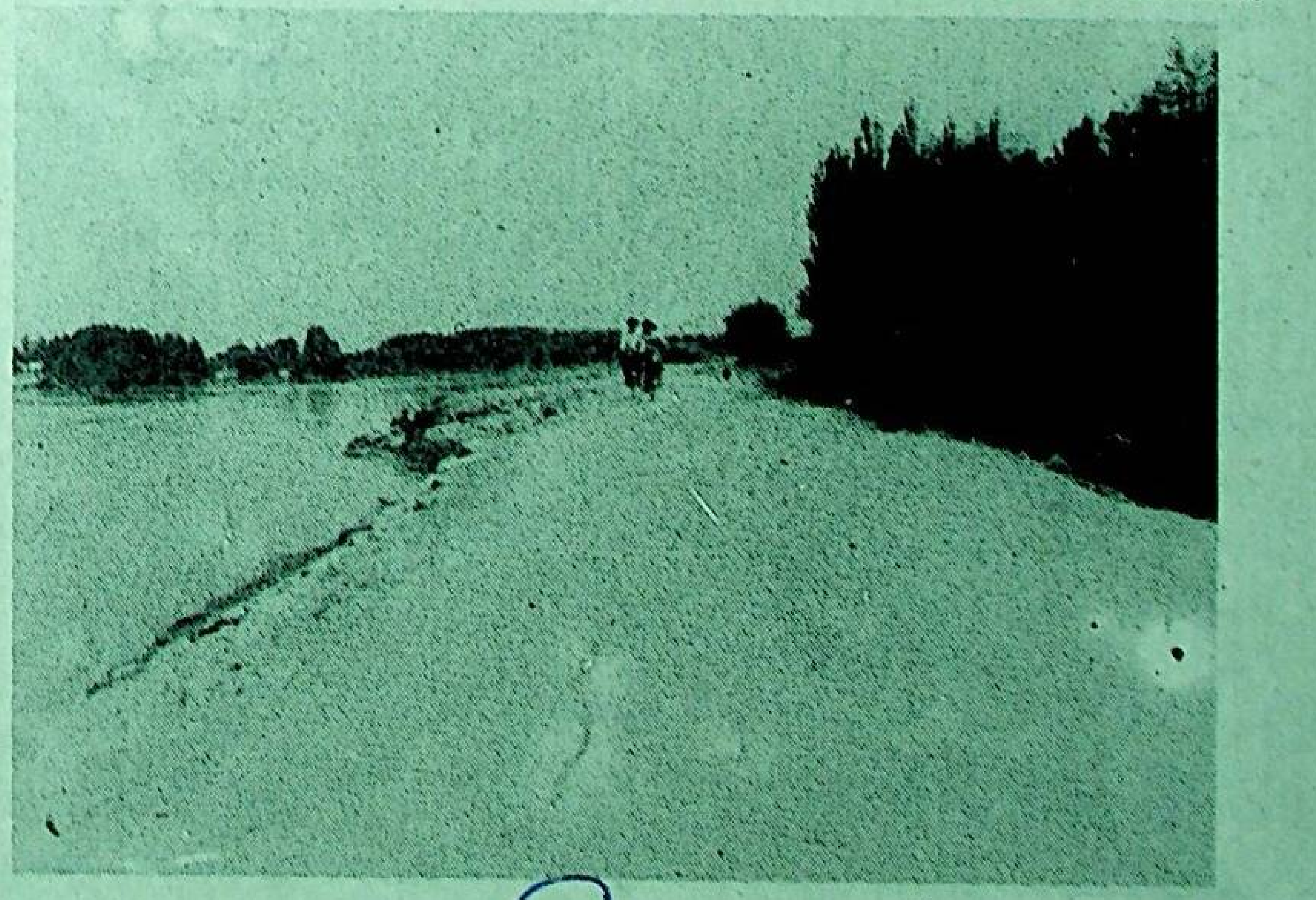

دەريا ساھىلى

ئېلى مەخسۇم فوتوسى

سۈكۈتكە چۆمگەن بولۇپ، قىزلارنىڭ نەزىرى مۇئەللىمدە ئىدى. مۇئەللىم شۇ ئەسنادا دادىسىنىڭ سۆزىنى ئەسلەپ قالدى: «قىز بالا ئۆمرىدە ئىككى قېتىم ئۆيدىن كېتىدۇ، بىرىنچى قېتىم ئۆز ئۆيىدىن ياتلىق بولۇپ كېتىدۇ، ئىككىنچى قېتىم ئەرنىڭ ئۆيىدىن گۆرگە كېتىدۇ.»

- ھەي خۇدا، قىزلار ئۈچۈن بۇ نېمە خورلۇق - ھە؟ دۇنيادا بۇنداق ياشىغىچە ئۆلگەن ياخشى ئەمەسمۇ؟ - مۇئەللىم كۆز چاناقلىرىغا تولغان ياشنى سۈرتۈۋېتىپ، ئوقۇغۇچىلارغا يەنە سىنچىلاپ قارىدى - دە، «بۇ پاك، گۆدەك قىزلارنىڭ تەقدىرىمۇ مېنىڭكىدەك بولارمۇ» دېگەننى خىيالىدىن ئۆتكۈزدى.

- لايىلە بۈگۈن يەنە كەلمەپتىغۇ، - سورىدى ئۇ قىزلارغا قاراپ.

- مۇئەللىم ئۇ ئەمدى ئوقۇمايدىكەن.

- نېمىشقا؟

- دادىسى توينى قىلىۋېتىمەن دەپ تۇرىۋالغاچقا، ئانىسى ئۇنى ئوقۇشتىن توختىتىپتۇ، - دېدى بىر قىز ئورنىدىن تۇرۇپ. مۇئەللىم ئۇنىڭغا قاتتىق ئېچىندى بولغاي - قىزلار سىلەر بىلەمسىلەر ئۇ زورلۇق بىلەن قىلىنىدىغان توي، - دېدى ۋە كۆڭلىدە «ئۇنىڭ تەقدىرىمۇ مېنىڭ تەقدىرىمدەك بوپتۇ-دە» دېگەننى ئويلىدى.

- ئوقۇغۇچىلار سىلەرگە بۈگۈن ئەڭ ئاخىرقى دەرسنى ئۆتۈپ بېرەي، - مۇئەللىم شۇنداق دەپ بورنى قولىغا ئېلىشىغا بىر ئوقۇغۇچى ئورنىدىن تۇرۇپ:

- بۈگۈن ئوقۇشقا سامىلەمۇ كەلمىدى-دېدى.

- نېمىشقا؟

- ئۇ بالنىتسىدا يېتىپ قاپتۇ.

- ئاغرىپمۇ؟

- ئۆلۈۋالماقچى بولۇپ زەھەر ئىچىۋاپتىكەن، دادىسى بىلىپ قېلىپ ئۇنى ئۆلەر ھالەتتە دوختۇرخانىغا ئاپىرىپتۇ.

- نېمىشقا ئۆلۈۋالماقچى بوپتۇ؟

- دادىسى ئۇنى ئۆزىدىن 30 ياش چوڭ بىر باي سودىگەرگە بەرمەكچى بوپتىكەن.

بۇنى ئاڭلاپ مۇئەللىمنىڭ بېشىدا چاقماق چاققاندەك بولدى - دە، كۆزىگە لىققىدە ياش ئېلىپ، تىترەپ تۇرغان قولى بىلەن دوسكىغا: «ئالجىرىيىنىڭ پاجىئەلىك نىكاھ مەسىلىسى» دېگەن دەرس ماۋزۇسىنى يازدى. بۇ يېڭى دەرس ئوقۇغۇچىلارنى ھاڭ - تاڭ قالدۇردى. ئۇ ئوقۇغۇچىلارنىڭ چىرايىدىكى

مەسىلىسىدىكى ئەڭ ئېغىر دەرد - ئەلەم زادى نېمە؟ - بۇ سوئالدىن سۈكۈتكە چۆككەن سىنىپ ئىچىنى بىر ئوقۇغۇچىنىڭ ئۈنلۈك قىلىپ: ئېغىر تويلۇق، - دېگەن جاۋابى بۇزدى.

- قىز تەرەپنىڭ يىگىت تەرەپكە قويغان قاتتىق شەرتىمۇ ئېغىر دەرد، - دېدى يەنە بىر ئوقۇغۇچى.

- ئۇمۇ توغرا، لېكىن بەزى ئاتا - ئانىلارنىڭ قىزنىڭ رايىغا باقماي، توي باھانىسى بىلەن قىزنى بايغا زورلاپ سېتىشى ئەڭ ئېغىر دەرد. ئەلەم ئەمەسمۇ-دېدى يەنە بىر ئوقۇغۇچى.

- مېنىڭچە، - دېدى بىر ئوقۇغۇچى ئورنىدىن ئاستا تۇرۇپ، - قىز تەرەپنىڭ ئېغىر تويلۇق سېلىشى ئۆز ئىختىيارى بىلەن بولىدىغان ئىش ئەمەسكەن، - دېدى- دە، قىز سۆزىنى داۋاملاشتۇرالماي يىغلىۋەتتى. مۇئەللىم قىزنىڭ سۆزىنى چۈشەنمەي قالدىمۇ، ئەيتاۋۇر يېنىش - يېنىشلاپ سورىۋېدى، قىز يىغىسىنى ئاران توختىتىپ سۆزىنى داۋاملاشتۇردى:

- ھازىر قىز تەرەپ ئېغىر تويلۇق سالسا، يىگىت تەرەپ ئۇنى چوڭ ئابروي ھېسابلارمىش، ئەگەر تويلۇقنى ئاز سالسا، قىزنىڭ ۋە ئاتا - ئانىسىنىڭ مەرتىۋىسىنىڭ تۆۋەنلىكىنى بىلدۈرەرمىش.

مۇئەللىم بۇ گەپنى ئاڭلىغاندىن كېيىن (ھەممىنى چۈشەنگەن بولسىمۇ) قىزلارغا قاراپ ئۈنلۈك ھالدا:

- بۇ چەكتىن ئاشقان پەتىۋا ئىكەن-دېدى. ھېلىقى بىچارە قىز بوش ئاۋازدا گېپىنى يەنە داۋاملاشتۇردى:

- دادام مېنى بىر باي سودىگەرنىڭ ئوغلىغا بېرىشكە ماقۇل بوپتىكەن، مەنمۇ ئۇ يىگىتنى ياخشى كۆرۈپ قالغانىدىم. توي قىلىش ئۈچۈن يىگىتنىڭ ئاتا - ئانىسى دادامغا تويلۇق سېلىپ بەرسۇن دەپ كەپتۇ. دادام ئۇلارغا تۇز كۆڭلى بىلەن: تويلۇق سېلىشنىڭ نېمە ھاجىتى، بالا سىزنىڭ ھەم بىزنىڭ، ئۇلارنىڭ بەختى - بىزنىڭمۇ بەختىمىز، ئۇلار كۆڭۈللۈك ياخشى تۇرمۇش كۆچۈرسىلا بولدىغۇ، ئۆزۈڭلار بىلىپ بىر ئىش قىلارسىلەر؛ - دەپتۇ. بۇ سۆزنى ئاڭلاپ يىگىتنىڭ ئانىسىنىڭ چىرايى ئۆڭۈپ: بىز سەل ئويلىشىپ كېيىنچىرەك كەلسەك بولغىدەك، - دەپ شۇ كەتكەنچە كەلمەپتۇ. ئۇلار بارغانلا يېرىدە «قۇدا بولغۇچىلىكى

دېدى، شۇڭا مەن ئەتە يوق، بۈگۈنكى دەرس مېنىڭ ئەڭ ئاخىرقى دەرسىم بولۇپ قالدى- دېدى.

- ۋاي خۇدايىمەي! مېنىڭ بېشىمغا كەلگەن دەرد - ئەلەم مۇشۇ پاك، سەبىي قىزلارنىڭ بېشىغىمۇ كەپتۇ - دە! بىزنىڭ تەقدىرىمىز نېمىشقا شۇنچە ئوخشاپ كېتىدۇ - ھە؟ - مۇئەللىم شۇ ئەلەملىك خىياللار ئىچىدە ھوشىنى يوقاتقاندەك جىم بولۇپ قالغاندا، تۇساتتىن بىر ئوقۇغۇچىنىڭ «مۇئەللىم» دەپ ۋارقىرىغىنى ئۇنى چۆچۈتتى.

- پىكرىم بار.

- نېمە پىكىر؟

- مۇئەللىم سىز ئۇنىڭ دادىسى بىلەن سۆزلىشىپ، قىزنىڭ ئوقۇشىنى داۋاملاشتۇرۇشىغا ياردەملەشسىڭىز بولمامدۇ، - دېدى.

- ياخشى پىكىر بولدى، - دەپ ئوقۇغۇچىلار چۇرقىرىشىپ كەتتى. لېكىن بۇ چاغدا مۇئەللىمنىڭ بەدىنىگە تىترەك ئولىشىپ، تەھدىت، قورقۇش، ۋەھىمە ئىچىدە نېمە دېيىشىنى بىلەلمەي گاڭگىراپ قالدى.

- ياق قىزلار، - دېدى مۇئەللىم چوڭقۇر ئۇھ تارتىپ، - بۇ ئىشنى مەن قىلالمايمەن، مەنمۇ ئاشۇ قىزلارغا ئوخشاشلا بىر قىزمەن، مەنمۇ ئەتە يوق، بۇ مېنىڭ ئەڭ ئاخىرقى دەرس ئۆتۈشۈم، ئەمىسە خوش، - دېدى - دە، مۇئەللىم ئىككىنچى قېتىم قىزلارغا قاراشقىمۇ ماجالى يەتمەي سىنىپتىن چىقىپ كەتتى.

- ئاھ مۇئەللىم! - چوڭقۇر ھەسرەت ئىچىدە ئېيتىلغان بۇ سۆز بىلەن تەڭ باشلانغان يىغا سىنىپ ئىچىدە ئۇزاققىچە بېسىلمىدى.

ئابدۇۋايىت نىياز تەرجىمىسى

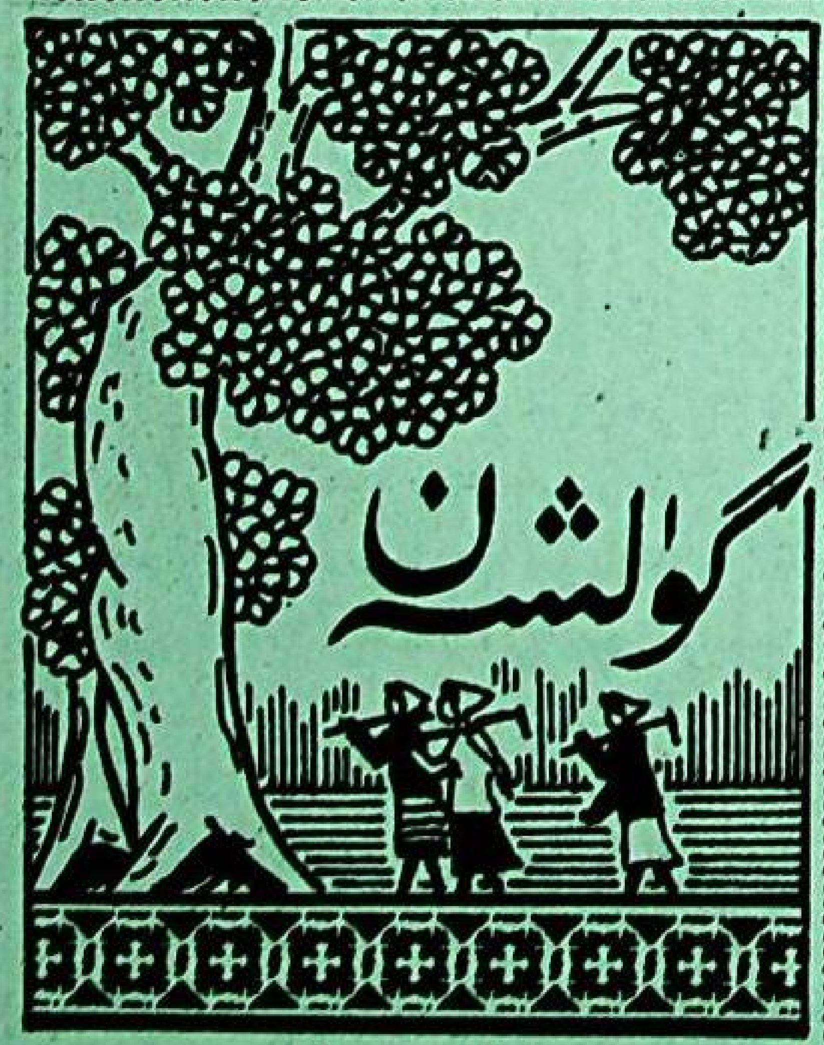

714 - سان

تامغىنى تۇردى قادىر ئازىرى ئىشلىگەن

جۇڭگونىڭ مۇئاۋىن ۋەكىلى تەرەققىيات ھوقۇقىنى قولغا كەلتۈرۈشنىڭ نۆۋەتتىكى مۇھىم ئىش ئىكەنلىكىنى تەكىتلىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، جەنۋە، 19-مارت تېلېگراممىسى. جۇڭگونىڭ مۇئاۋىن ۋەكىلى ۋاڭ مىن بۈگۈن ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتى يىغىنىدا مۇنداق دېدى: ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي، مەدەنىيەت ھوقۇقى ۋە تەرەققىيات ھوقۇقىنى قولغا كەلتۈرۈش، تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەر ئۈچۈن ئېيتقاندا نۆۋەتتىكى مۇھىم ئىش بولۇپ، رېئال ئەھمىيەتكە ئىگە.

ئۇ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەر ھازىر ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي، مەدەنىيەت ھوقۇقى ۋە تەرەققىيات ھوقۇقىنى قولغا كەلتۈرۈش جەھەتتە يەنە نۇرغۇن قىيىنچىلىق ۋە توسالغۇغا دۇچ كېلىۋاتىدۇ، كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىمۇ ئۇزاقتىن بۇيان بۇ جەھەتتە تېگىشلىك رولىنى جارى قىلدۇرالمىدى. ئۇ خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ كىشىلىك ھوقۇق مەسىلىسىگە ئادىل، باراۋەر پوزىتسىيىدە ئەتراپلىق مۇئامىلە قىلىشنى مۇراجىئەت قىلدى.

ۋاڭ مىن مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەرنىڭ تەرەققىيات ھوقۇقىنى قولغا كەلتۈرۈشنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ ئۈنۈملۈك ھەرىكەت قوللىنىپ، خەلقئارادا مەۋجۇت بولۇپ كېلىۋاتقان توسالغۇلارنى تۈگىتىشى كەم بولسا بولمايدۇ.

خەلقئارا جەمئىيەت ئادىل خەلقئارا ئىقتىسادىي يېڭى تەرتىپ ئورنىتىش، تېخىمۇ كەڭ دائىرىلىك خەلقئارا ھەمكارلىقنى قانات يايدۇرۇش جەھەتتە تېخىمۇ زور تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى كېرەك. تەرەققىي تاپقان دۆلەتلەر مەبلەغ، قەرز، سودا، تېخنىكا قاتارلىق يادرولۇق ساھەلەردە بەرگەن ۋەدىسىگە ھەقىقىي ئەمەل قىلىپ، تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەر ئۈچۈن تىرىشىپ، پايدىلىق ئىقتىسادىي مۇھىت يارىتىپ بېرىشى كېرەك.

ۋاڭ مىن تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: ھەرقايسى دۆلەتنىڭ ئىنسانلىق ھوقۇقى ۋە ھەرقايسى دۆلەتنىڭ ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي، تەرەققىيات يولى ئۆتمۈشتە ئۆزىگە ئۆزى خوجا بولغان ھالدا تاللىۋالغان يولى ۋە ئۇسۇلىغا تولۇق ھۆرمەت قىلىنغاندىلا، ئۇ ھەرقايسى دۆلەتنىڭ مۇقىملىقى ۋە تەرەققىياتىغا، تەرەققىيات ھوقۇقىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان تۈرلۈك كىشىلىك ھوقۇقنىڭ يۈرگۈزۈلۈشىگە پايدىلىق بولىدۇ.

ئاننان ئافرىقىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى توقۇنۇشلارنى مۇۋاپىق ھەل قىلىشنى مۇراجىئەت قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، جوھاننېسبۇرگ، 19-مارت تېلېگراممىسى. ب د ت باش كاتىپى ئاننان بۈگۈن كېيپتاۇندا خەلقئارا ئايروپورتىدا ئاخبارات ساھەسىدىكىلەرگە سۆھبەت بايان قىلغاندا ئافرىقىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى سىياسىي توقۇنۇشلارنى مۇۋاپىق ھەل قىلىشنى مۇراجىئەت قىلدى. ئۇ يەنە: توقۇنۇشنى ھەل قىلماي تۇرۇپ، ئافرىقىنىڭ ئىجتىمائىي، ئىقتىسادىي تەرەققىياتىنى ئىشقا ئاشۇرغىلى بولمايدۇ، دەپ تەكىتلىدى.

ئاننان بۈگۈن كېيپتاۇنغا كېلىپ، ئافرىقىغا قىلغان ئوت كۈنلۈك سەپىرىنى باشلىدى. بۇ ئاننانىڭ بۇ يىلنىڭ بېشىدا ب د ت باش كاتىپى بولغاندىن بۇيان ئافرىقا چوڭ قۇرۇقلۇقىدا تۇنجى قېتىم زىيارەتتە بولۇشى.

ئاننان مۇنداق دېدى: ئىرقىي ئايرىمچىلىق ھۆكۈمرانلىقى بىكار قىلىنغاندىن كېيىن قۇرۇلغان دېموكراتىك يېڭى جەنۇبىي ئافرىقا ئافرىقا قىتئەسىدىكى باشقا دۆلەتلەرنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى سىياسىي توقۇنۇشلارنى ھەل قىلىشنىڭ ئۈلگىسى.

ئۇ مۇنداق دېدى: جەنۇبىي ئافرىقىدا ئىرقىي ئايرىمچىلىق ھۆكۈمرانلىقىغا قارشى كۈرەش ئېلىپ بېرىلغان جاپالىق يىللاردا، خەلقئارا جەمئىيەت ئاق تەنلىك ئىرقىي ھاكىمىيەتنى يېتىم قالدۇرۇش كۈرىشىدە مۇھىم رول ئوينىغان؛ خەلقئارا بۈيۈك ئائىلىنىڭ بىر ئەزاسى بولغان يېڭى جەنۇبىي ئافرىقا خەلقئارا ئىشلاردا، بولۇپمۇ ئافرىقا چوڭ قۇرۇقلۇقىنىڭ تىنچلىقىنى قوغداش ھەرىكىتىدە ھەم مۇشۇ رايوننىڭ ئىچكى قىسمىدىكى توقۇنۇشلارنى ھەل قىلىشقا ياردەملىشىشتە تېخىمۇ زور رول ئوينىشى كېرەك.

ئالبانىيە زۇڭلىسى ھۆكۈمەتنىڭ دۆلەتنىڭ مۇقىملىقىنى قوغداش ئۈچۈن تىرىشىدىغانلىقىنى ئېيتتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، تىرانا، 19-مارت تېلېگراممىسى. ئالبانىيە ھۆكۈمىتىنىڭ زۇڭلىسى فىنو بۈگۈن تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىدا پۈتۈن مەملىكەت پۇقرالىرىغا مۇنداق دېدى: ھۆكۈمىتىمىز تەشكىللىك جىنايى ھەرىكەتلەرگە قەتئىي زەربە بېرىپ، دۆلەتنىڭ مۇقىملىقىنى

جەمئىيەت ئامانلىقىنى قوغداش ئۈچۈن پۈتۈن مەملىكەت پۇقرالىرىنى ئىتتىپاقلىشىپ، ئامانلىق ساقلاش قىسىملىرى، ئارمىيە ۋە يەرلىك ھاكىمىيەتلەرنى قوللاشقا چاقىردى.

فىنو تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: ئالبانىيە مىللىي يارىشىش ھۆكۈمىتى تىرىشىپ دۆلەت

خەلقئارا جەمئىيەت ئىسرائىلىيىنىڭ يېڭى يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇشنى باشلىغانلىقىغا داۋاملىق ئىنكاس قايتۇردى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 20-مارت تېلېگراممىسى. خەلقئارا جەمئىيەت ئىسرائىلىيىنىڭ شەرقىي يېرۇسالېمدا يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇشنى باشلىغانلىقىغا داۋاملىق ئىنكاس قايتۇردى.

جەنۇبىي ئافرىقىدا زىيارەتتە بولۇۋاتقان ب د ت باش كاتىپى ئاننان كېيپتاۇندا ئاخبارات ساھەسىدىكىلەرگە مۇنداق دېدى: ئىسرائىلىيىلىكلەر بىلەن پەلەستىنلىكلەر ئوتتۇرا شەرق تىنچلىق مۇساپىسىگە زىيان يەتكۈزىدىغان ھەرقانداق ھەرىكەت قوللىنىشتىن ساقلىنىشى كېرەك.

مىسىرنىڭ دىپلوماتىيە مىنىستىرى مۇسا مۇشۇ ئاينىڭ 19-كۈنى ئىسرائىلىيىنىڭ شەرقىي يېرۇسالېمدا يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇش ھەرىكىتىنى يەنە كۈچلۈك ئەيىبلەپ، ئىسرائىلىيىنىڭ توپا ئىتتىرىش ماشىنىلىرى تىنچلىق ئېلىپ كېلىش ئۈمىدىنى تۈرسۈن، ئەكسىچە تىنچلىق مۇساپىسىنى بوغۇپ قويىدۇ، دېدى.

بەھرەين دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكى مۇشۇ ئاينىڭ 19-كۈنى باياناتى ئېلان قىلىپ، ئىسرائىلىيىنىڭ خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ قاتتىق ئېتىراز بىلدۈرۈشىگە پەسەنت قىلماي، يېڭى يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇشقا باشلىغانلىقىنى كۈچلۈك ئەيىبلىدى. باياناتتا مۇنداق دېيىلگەن: ئىسرائىلىيىنىڭ ئەرەب زېمىنىدا يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇشنى داۋاملاشتۇرغانلىقى ئوتتۇرا شەرق تىنچلىق مۇساپىسىگە بېرىلگەن ئېغىر زەربە. خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ ئوتتۇرا شەرق رايونىدا تىنچلىقنى ئىشقا ئاشۇرۇش ئۈچۈن كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقىغا بۇزغۇنچىلىق قىلغانلىق.

ئىسرائىلىيىنىڭ يېڭى يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇش قۇرۇلۇشىنى باشلىغانلىقى كۈچلۈك ئىنكاس قوزغىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 19-مارت تېلېگراممىسى. ئىسرائىلىيىنىڭ مۇشۇ ئاينىڭ 18-كۈنى شەرقىي يېرۇسالېمدىكى خارخومادا يېڭى يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇش قۇرۇلۇشىنى رەسمىي باشلىغانلىقى ئالاقىدار تەرەپلەرنىڭ كۈچلۈك ئىنكاسىنى قوزغىدى.

پەلەستىن ئىسلام قارشىلىق كۆرسىتىش ھەرىكىتى (خاماس) نىڭ باياناتچىسى گوشىر مۇشۇ ئاينىڭ 18-كۈنى ئىئوردانىيە پايتەختى ئاممانda مۇراجىئەت ئېلان قىلىپ، پەلەستىنلىكلەرنى كۆرەشنى قانات يايدۇرۇپ، ئىسرائىلىيىنىڭ بۇ قۇرۇلۇشنى داۋاملاشتۇرۇشنى توسۇشقا چاقىردى.

سۈرىيىنىڭ گېرمانىيىدە زىيارەتتە بولۇۋاتقان دىپلوماتىيە مىنىستىرى سالىھ ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ ئىسرائىلىيىگە بېسىم ئىشلىتىپ، ئىسرائىلىيىنى يېڭى يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇشنى دەرھال توختىتىشقا مەجبۇرلىشىنى مۇراجىئەت قىلدى.

ئىتالىيىنىڭ لىۋاندا زىيارەتتە بولۇۋاتقان زۇڭلىسى پرودى ئىسرائىلىيىنىڭ يېڭى يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرغانلىقىنى قاتتىق ئەيىبلەپ، ئىسرائىلىيىنىڭ بۇ ھەرىكىتى «ئەڭ ئوسال ئىش» بولۇپ قېلىشى مۇمكىن، دېدى. ئۇ مۇنداق دېدى: ياۋروپا دۆلەتلىرى ئوتتۇرا شەرق رايونىدا تېخىمۇ ئىجابىي پوزىتسىيە قوللىنىشنىڭ «زۆرۈرلۈكى»نى ھېس قىلدى.

ئەرەب ئادۋوكاتلار ئىتتىپاقى مۇشۇ ئاينىڭ 18-كۈنى قاھىرەدە بايانات ئېلان قىلىپ، ئەرەب زىيالىيلار ساھەسى ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئەرەبلەرنىڭ ئىسرائىلىيىنىڭ زىيالىيلار ساھەسى ۋە مەدەنىيەت ساھەسىدىكى ئەرەبلەر بىلەن بولغان بارلىق ئالاقىسى ۋە مۇناسىۋىتىنى نورماللاشتۇرۇش مۇساپىسىنى دەرھال توختىتىپ، ئىسرائىلىيىنىڭ يېڭى يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرغانلىقىغا ئېتىراز بىلدۈرۈشنى مۇراجىئەت قىلدى.

ئەرەب دۆلەتلىرى ئىتتىپاقىنىڭ باش كاتىپى ئەرەب باشلىقلىرى يىغىنى ئۆتكۈزۈپ، ئىتتىپاقلىقنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى مۇراجىئەت قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، كۇۋەيت، 18-مارت تېلېگراممىسى، رىياد خەۋىرى. ئەرەب دۆلەتلىرى ئىتتىپاقىنىڭ باش كاتىپى ماجىد مۇشۇ ئاينىڭ 17-كۈنى سەئۇدى ئەرەبىستاننىڭ پايتەختى رىيادتا مۇنداق دېدى: ئىسرائىلىيە ھۆكۈمىتىنىڭ قاتتىق سىياسىتى ئەرەب مىللىتىنىڭ ھوقۇق مەنپەئەتىگە خىرىس شەكىللەندۈرگەنلىكتىن، ئەرەب دۆلەتلىرى ئەرەبلەرنىڭ ئىتتىپاقلىقىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئۈچۈن باشلىقلار يىغىنى ئۆتكۈزۈشكە ئىلگىرىكى ھەرقانداق ۋاقىتتىكىدىنمۇ بەك موھتاج بولۇپ قالدى.

ماجىد سەئۇدى ئەرەبىستاندىكى ئۈچ كۈنلۈك زىيارىتىنى ئاخىرلاشتۇرغاندىن كېيىن ئۆتكۈزۈلگەن مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: «ئەرەب دۆلەتلىرى ئۈچۈن ئېيتقاندا، ئىسرائىلىينى ئەرەب دۆلەتلىرىنى ھۆرمەت قىلىشقا، ئەرەبلەرنىڭ مەنپەئەتىنى ئويلىشىشقا مەجبۇرلاشقا ئىتتىپاقلىقنى كۈچەيتىشتىن باشقا ھېچقانداق نەرسە يوق.»

ئوتتۇرا شەرق ۋەزىيىتى

شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ روسىيىدە تۇرۇشلۇق ۋەكىلى شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى ئەزا دۆلەتلەردە دائىمىي تۇرۇشلۇق مۇنتىزىم ئەسكەر كۆچىنى كۆپەيتمەيدۇ، دېدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، موسكۋا، 19-مارت

پۈتۈن مەملىكەت پۇقرالىرىغا مۇنداق دېدى: ھۆكۈمىتىمىز تەشكىللىك جىنايى ھەرىكەتلەرگە قەتئىي زەربە بېرىپ، دۆلەتنىڭ مۇقىملىقىنى قوغداش ئۈچۈن تىرىشىشقا بەل باغلىدى.

فىنو مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: ھازىر ئالبانىيە ئاھايىتى مۇشكۈل پەيتتە تۇرۇۋاتىدۇ، بۇزغۇنچىلىق دولقۇنى پۈتۈن مەملىكەتنى قاپلىدى. ئۇ كىشىلەر ئەڭ جىددىي مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش، دۆلەت مال ـ مۈلكىنى قوغداش، ھاكىمىيەتلەرنى قوللاشقا چاقىردى.

فىنو تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: ئالبانىيە مىللىي يارىشىش ھۆكۈمىتى تىرىشىپ دۆلەت ۋەزىيىتىنى مۇقىملاشتۇرىدۇ، دۆلەت ماشىنىلىرىنىڭ ھەرىكىتىنى نورماللاشتۇرىدۇ، بولۇپمۇ سۇ، توك بىلەن تەمىنلەشكە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىدۇ. ئايرودروم، پورت، تاموژنا قاتارلىق مۇھىم تارماقلارنىڭ نورمال خىزمىتىگە كاپالەتلىك قىلىدۇ.

ئالبانىيە پايتەختىدىكى خەلقئارا ئايرودروم قايتا ئېچىۋېتىلىدۇ

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، تىرانا، 19 ـ مارت تېلېگراممىسى. ئالبانىيە ھۆكۈمەت دائىرىلىرى مۇشۇ ئاينىڭ 18 ـ كۈنى كەچتە پايتەخت تىرانادىكى رىناس خەلقئارا ئايرودرومىنىڭ مۇشۇ ئاينىڭ 20 ـ كۈنى قايتا ئېچىۋېتىلىدىغانلىقىنى جاكارلىدى.

ئالبانىيە دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرلىكى بىلەن ئىچكى ئىشلار مىنىستىرلىكى يولۇچىلارنىڭ بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن ھەربىي ۋە ساقچى ئەۋەتىپ، ئايرودروم ئەسلىھەلىرىنى قوغدايدۇ.

... كۆچنى كۆپەيتمەيدۇ، دېدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، موسكۋا، 19 ـ مارت تېلېگراممىسى. شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ روسىيىدە تۇرۇشلۇق ۋەكىلى لېۋ بۈگۈن موسكۋادا مۇنداق دېدى: شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى ھازىرقى ئەزا دۆلەتلەر ۋە كەلگۈسىدىكى يېڭى ئەزا دۆلەتلەر زېمىنىدا دائىمىي تۇرۇشلۇق ئەسكەر كۆچنى كۆچەيتىشنىڭ ھاجىتى يوق، دەپ ھېسابلايدۇ.

لېۋ بۇ سۆزنى مۇشۇ ئاينىڭ 19 ـ كۈنى خەلقئارا يېزىقلىق تېلېگراف ئاگېنتلىقى مۇخبىرىنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلغاندا ئېيتتى. لېۋ مۇنۇلارنى ئاشكارىلىدى: شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى مۇدىرىيىتى مۇشۇ ئاينىڭ 13 ـ كۈنى بىريۇسسېلدا شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ دائىمىي تۇرۇشلۇق ئەسكەر كۆچنى كۆپەيتمىگەن ئەھۋال ئاستىدا، كوللېكتىپ خەۋپسىزلىك كاپالىتى مەسىلىسىنى ھەل قىلىش ۋە باشقا ۋەزىپىلەر توغرىسىدىكى باياناتنى ماقۇللىدى. ئۇ مۇنداق دېدى: بۇ باياناتنى ماقۇللاشتىكى مەقسەت روسىيىنىڭ شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ شەرققە كېڭىيىشىگە بولغان ئەندىشىسىنى تۈگىتىش.

لېكىن لېۋ شۇنىڭ بىلەن بىللە يەنە مۇنۇلارنى ئوتتۇرىغا قويدى: بۇ شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ كەلگۈسىدىكى ئەزا دۆلەتلەر زېمىنىدا ئارقا سەپ تەمىنات قىسىملىرى، خەۋەرلىشىش قىسمى ۋە سايپۇرلار قىسمى قاتارلىقلارنى ۋاقىتلىق ياكى ئۇزاق مۇددەتلىك ئورۇنلاشتۇرۇش ئېھتىمالىنى يوققا چىقارغانلىق ئەمەس. ئۇ يەنە مۇنداق دېدى: ھەربىي مانېۋىر مەزگىلىدە ۋە مۇشۇ دۆلەتلەرنىڭ خەۋپسىزلىكى سىرتنىڭ تەھدىتىگە ئۇچرىغاندا، شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى مۇشۇ دۆلەتلەرگە ئورۇش قىسىملىرىنى ۋاقىتىنچە ئورۇنلاشتۇرىدۇ.

باشقا ھېچقانداق نەرسە يوق»

△ مېكسىكا باش تەپتىش مەھكىمىسى ۋە دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرلىكى مۇشۇ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى مۇنداق دەپ جاكارلىدى: مېكسىكا قۇرۇقلۇق ئارمىيىسى شاۋجياگى ئالفىرېدو ناۋارا زەھەرلىك چېكىملىك سېتىش بىلەن چېتىشلىقى بولغانلىقى ئۈچۈن قولغا ئېلىندى. ناۋارا، 3 ـ ئاينىڭ باشلىرىدا باش تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ شاكا شتاتىدا تۇرۇشلۇق ۋەكىلى ساۋس شاۋجياڭغا كۆپ قېتىم تېلېفون بېرىپ، ئۇنىڭغا ھەر ئايدا 1 مىليون دوللار بېرىدىغانلىقىنى ۋەدە قىلىپ، ئۇنىڭ زەھەرلىك چېكىملىك ساتقۇچىلارنىڭ شاكا شتاتىغا ئەركىن كىرىپ ـ چىقىشىغا يول قويۇشىنى تەلەپ قىلغان. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئۇ يەنە ساۋسقا تەھدىت سېلىپ: ئەگەر پارىنى قوبۇل قىلمىساڭ، ئۆزۈڭنىڭ ۋە ئائىلەتاۋابىئاتلىرىڭنىڭ ھاياتى خەۋپكە ئۇچرايدۇ، دېگەن. ناۋارا بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان زەھەرلىك چېكىملىك سېتىشقا چېتىشلىق بولۇپ قولغا ئېلىنغان 2 ـ جياڭجۈن.

△ چىلى مۇشۇ ئاينىڭ 17 ـ كۈنىدىن ئېتىبارەن مەملىكەت بويىچە 65 ياشتىن يۇقىرى بارلىق ياشانغانلارغا ھەقسىز ۋاكسىنا ئۇرۇپ، يۇقۇملۇق زۇكامدىن مۇداپىئەلەندى. چىلى ھۆكۈمىتى 900 مىڭ دانە ۋاكسىنا تەييارلاپ، مەملىكەت بويىچە 65 ياشتىن يۇقىرى 660 مىڭ ياشانغان كىشىگە بۇ خىل مۇداپىئە ۋاكسىنىسىنى ئۇرۇپ، ئۇلارنىڭ بۇ يىل قىشتىن ئۈگۈشلۈق ئۆتۈشىگە كاپالەتلىك قىلدى.

△ ۋيېتنامدا ئانىسى بىلەن قىزى خىروئىن ئەتكەسچىلىكى قىلغانلىقى ئۈچۈن مۇشۇ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى خېنېيدا ئايرىم ھالدا مۇددەتسىز قاماق جازاسى ۋە ئۆلۈم جازاسى ھۆكۈم قىلىندى. 41 ياشلىق رۇەن شې بىلەن 71 ياشلىق ئانىسى چېن سىگەن بۇلتۇر 4 ـ ئاينىڭ 25 ـ كۈنى خېنېي خەلقئارا ئايرودرومىدىن چەت ئەلگە چىقىپ، شياڭگاڭ ئارقىلىق كاناداغا ماڭغاندا، ۋيېتنام تاموژنا خادىملىرى ئۇلارنىڭ يۈك ـ تاقلىرى ئىچىدىن 5.45 كىلوگرام خىروئىننى قولغا چۈشۈرگەن.

△ تاۋالغىنىغا ئالتە يىل بولغان ئىسپانىيىنىڭ ئىراقتىكى باش ئەلچىخانىسى تۈنۈگۈن باغداتتا يېڭىدىن ئېچىلدى. ئىسپانىيە ـ ئىتالىيە ۋە فرانسىيىدىن كېيىن 3 ـ بولۇپ ئىراقتا باش ئەلچىخانىنى قايتا ئاچقان ياۋروپا ئىتتىپاقىغا ئەزا دۆلەت.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 18 ـ مارت تېلېگراممىسى.

كورىيىنىڭ تاشقى قەرزى 110 مىليارد دوللارغا يەتتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، خەنچېڭ، 17 ـ مارت تېلېگراممىسى. كورىيە تاشقى پىرېۋوت باشقۇرۇش دائىرىلىرى مۇشۇ ئاينىڭ 17 ـ كۈنى: بۇلتۇر يىل ئاخىرىغا قەدەر كورىيىنىڭ تاشقى قەرزى 110 مىليارد دوللاردىن ئېشىپ، ئىچكى ئىشلەپچىقىرىش ئومۇمىي قىممىتىنىڭ تەخمىنەن % 23 نى ئىگىلىگەنلىكىنى ئېلان قىلدى.

ئېلان قىلىنغان ئەھۋالدىن قارىغاندا، بۇلتۇر يىل ئاخىرىغا قەدەر كورىيىنىڭ تاشقى قەرزى 1995 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدىكىدىن % 41.6 ئېشىپ كەتكەن.

80 ـ يىللارنىڭ ئاخىرقى مەزگىلىدە، كورىيىنىڭ نورمال كىرىم ـ چىقىمىدا ئېشىنچا كۆرۈلگەن، لېكىن 90 ـ يىللاردىن كېيىن، كورىيىنىڭ تاشقى قەرزى كۆپىيىشكە باشلىغان. تاشقى قەرز ئىچىدىكى قايتۇرۇش سېلىقى ئېغىر بولغان قىسقا مۇددەتلىك قەرز نىسبىتى يىلدىن يىلغا كۆپىيىپ كەتكەن.

كورىيە پۇل مۇئامىلە ساھەسىنىڭ ئەربابى مۇنداق دېدى: تاشقى قەرزى تېز كۆپىيىپ، كورىيە ئىقتىسادىنىڭ تاشقى ئىناۋىتى تۆۋەنلەپ كەتتى، چەت ئەل مەبلىغى قەرز ئېلىش شارائىتى يامانلاشتى، كورىيە پۇلىنىڭ ئىناۋىتى چۈشۈپ كەتتى، شۇنداقلا مال باھاسىنىڭ مۇقىمسىزلىقى ۋە تاشقى قەرز قايتۇرۇش سېلىقىنىڭ ئېغىرلىشىشىنى كەلتۈرۈپ چىقاردى.

«رىنو ۋەقەسى»دىن ياۋروپا سانائىتى دۇچ كېلىۋاتقان خىرىسقا نەزەر

2 ـ ئاينىڭ 27 ـ كۈنى فرانسىيە رىنو ئاپتوموبىل شىركىتىنىڭ باش لېدىرى شۋىتزېر شىركەت قۇرۇلمىسىنى تەڭشەش پىلانىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، بۇ يىل 7 ـ ئايدا شىركەتنىڭ بېلگىيە پايتەختى بىريۇسسېل شەھىرىنىڭ شەھەر ئەتراپى رايونىدىكى ۋېرفود ئاپتوموبىل شۆبە زاۋۇتىنى تاقاشنى قارار قىلغانلىقىنى جاكارلىدى. بۇ ئۇشتۇمتۇت خەۋەر دەرھال بۇ شۆبە زاۋۇتتىكى 3100 ئىشچى ـ خىزمەتچىنىڭ قاتتىق غەزىپىنى قوزغىدى. ئۇلار ئىش توختىتىش، نامايىش قىلىش قاتارلىق ھەرىكەتلەر ئارقىلىق رىنو شىركىتىنىڭ قارارىغا نارازىلىق بىلدۈردى، 1000 چە ئىشچى ـ خىزمەتچى رىنو شىركىتىنىڭ پارىژدىكى باش شتابىغا بېرىپ نارازىلىق بىلدۈردى ۋە سۆزلەشتى، بېلگىيە ھۆكۈمىتىمۇ ۋېرفود زاۋۇتى ئىشچى ـ خىزمەتچىلىرىنىڭ ھەرىكىتىنى قوللىدى. ھۆكۈمەت بۇ ئىش توغرىسىدا ئەدلىيە تارمىقى، ياۋروپا دۆلەتلىرى ئىتتىپاقى ۋە ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتىغا ئەرز قىلدى. بېلگىيە پادىشاھى ئالبېرت II مۇ بۇ ئىشنى بىۋاسىتە سۈرۈشتە قىلدى. ئۇزاق ئۆتمەي ياۋروپا ئىتتىپاقى كومىتېتىنىڭ رەئىسى سانتېر رىنو شىركىتىنى تەنقىد قىلىپ، بۇ ھەرىكەت ياۋروپا ئىتتىپاقىنىڭ ئەمگەكچىلەر بىلەن كاپىتالىستلارنىڭ كېڭىشىشكە ئالاقىدار ئاساسىي پرىنسىپ ۋە پەرمانىغا خىلاپ، دەپ كۆرسەتتى. ھەر تەرەپنىڭ بېسىمى غايەت زور بولسىمۇ، فرانسىيە ھۆكۈمىتى رىنو شىركىتىنىڭ ۋېرفود شۆبە زاۋۇتىنى تاقاش پىلانىنى تەنقىد قىلمىدى، پەقەت رىنو شىركىتىنىڭ بۇ ئىشنى ياخشى بىر تەرەپ قىلىشنى ئۈمىد قىلدى. لېدىر شۋىتزېر 3 ـ ئاينىڭ 5 ـ كۈنى فرانسىيە زۇڭلىسى جۇپپې بىلەن ئۇچراشقاندىن كېيىن، شۆبە زاۋۇتنى تاقاش قارارىنى «ئەمەلدىن قالدۇرۇش ئىمكانىيىتى يوق» لۇقىنى، لېكىن كېيىنكى مەسىلىلەر توغرىسىدا كېڭەشىدىغانلىقىنى ئاشكارا بىلدۈردى.

رىنو شىركىتى چۈشەندۈرۈپ مۇنداق دېدى: ۋېرفود شۆبە زاۋۇتىنى تاقاش ۋەزىيەتنىڭ تەقەززاسى. ھازىر ياۋروپادا ئىشلەپ چىقىرىلىۋاتقان ئاپتوموبىل تەلەپتىن ئېشىپ كەتتى، رىقابەت كۈندىن ـ كۈنگە ئەۋج ئالماقتا. رىنو شىركىتى تەننەرخىنى تۆۋەنلىتىش، كۆلەمنى تەڭشەش تەدبىرىنى قوللىنىش ئارقىلىق رىقابەت ئىقتىدارىنى ئۆستۈرۈشكە مەجبۇر بولدى. شۇڭا، زاۋۇتنى تاقاپ، خادىملارنى قىسقارتىش ساقلانغىلى بولمايدىغان تەدبىر بولۇپ قالدى. ئىقتىساد ساھەسىدىكى ئەربابلارنىڭ ئېيتقىنىدەك، كۈندىن ـ كۈنگە كەسكىنلىشىۋاتقان ياۋروپا ئاپتوموبىل سانائىتى رىقابىتى ـ بۇ ۋەقەنىڭ ھەقىقىي مەنبەسى.

رىنو شىركىتىنىڭ ئاپتوموبىل ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلمىسىنى تەڭشەش ئۈچۈن ئالدى بىلەن ۋېرفود شۆبە زاۋۇتىنى تاقاشنى قارار قىلىشىنىڭ مۇھىم بىر سەۋەبى ـ بېلگىيىدە ئەمگەك تەننەرخىنىڭ بەك يۇقىرى بولغانلىقىدىن ئىبارەت. مەلۇماتلاردىن قارىغاندا، بېلگىيىدە ئەمگەك كۈچى باھاسى فرانسىيىنىڭكىدىن % 25 ئۆرلەپچۆرىسىدە يۇقىرى ئىكەن. دېمەك، بېلگىيىدىكى زاۋۇتنى تاقاش، شۇبھىسىزكى، شىركەتنىڭ ئەمگەك تەننەرخىنى تۆۋەنلىتىپ، رىقابەت ئىقتىدارىنى ئۆستۈرۈشىنىڭ تەدبىرى. شۇنى كۆرۈش كېرەككى، ئەمگەك تەننەرخىنىڭ يۇقىرىلىقى كەلتۈرۈپ چىقىرىۋاتقان رىقابەت ئىقتىدارىنىڭ تۆۋەنلەپ كېتىشى ـ ھازىرقى غەربىي ياۋروپا كارخانىلىرىدىكى ئورتاق ئىللەت ھەم ئالاقىدار دۆلەتلەرنىڭ ئىجتىمائىي پاراۋانلىق سىياسىتى بىلەن بىۋاسىتە مۇناسىۋەتلىك. ئەگەر ياۋروپا ئۆزىنىڭ ئىجتىمائىي پاراۋانلىق سىياسىتىنى ۋاقتىدا تەڭشىمىسە، ئىقتىسادىي كۈچى يەنىمۇ ئاجىزلىشىدۇ. شۇنداقلا ئىقتىسادىي يەرشارىلاشتۇرۇش تەلىپىگە ماسلىشىشى قىيىن بولىدۇ.

«رىنو ۋەقەسى» ياۋروپا سانائىتىنىڭ مەھسۇلات رىقابىتىدە قاتتىق خىرىسقا دۇچ كېلىۋاتقانلىقىنى يەنە بىر قېتىم ئىسپاتلىدى. مۇتەخەسسىسلەر مۇنداق دېدى: ئەگەر ئىقتىساد ۋە ئىجتىمائىي سىياسەت جەھەتتە قۇرۇلما خاراكتېرلىك ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلمىسا، ياۋروپا كۈندىن ـ كۈنگە كۈچىيىۋاتقان خەلقئارا رىقابەتتە تېخىمۇ قىيىن ئەھۋالغا چۈشۈپ قالىدۇ.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 ـ نومۇر. تېلېفون باش ئاپپاراتى: 5818200، ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028، پوچتا نومۇرى: 830051. گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 7 يۈەن 50 پۇڭ، پارچە باھاسى: 25 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى: 102)

شىنجاڭ گېزىتى

新疆日报 (维吾尔文)

(بۇ سان ئالتە بەت)

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۈتاش نومۇرى: CN 65—0002 / Z

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى(ۋەكالەت نومۇرى: 1—57)

1997 - يىل مارت 22 شەنبە

ھاۋارايىدىن مەلۇمات: ئۈرۈمچىدە كۈندۈزى ۋە كېچىسى ھاۋا ئوچۇق بەزىدە بۇلۇتلۇق بولىدۇ، تېمپېراتۇرا 12 °C — 3 °C بولىدۇ، ئۈچ بال شامال چىقىدۇ.

مۇھىم خەۋەرلەر

ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى ئىبارەت مەركەزنى چوقۇم مەھكەم ئىگىلەيلى

— «تەزىيە نۇتقى»نى ئۆگىنىپ، مەرھۇمنىڭ ئىرادىسىگە ۋارىسلىق قىلىش توغرىسىدا (2)

«خەلق گېزىتى» ئوبزورچىسى

يولداش جياڭ زېمىن «تەزىيە نۇتقى» دا بىز چوقۇم يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ تەلىمىگە ئاساسەن ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشتىن ئىبارەت بۇ مەركەزنى چىڭ تۇتۇپ، بارلىق خىزمەتلەردە بۇ مەركەزگە بويسۇنۇشىمىز ۋە ئۇنىڭغا خىزمەت قىلىشىمىز كېرەك، دەپ ئوتتۇرىغا قويدى. شۇڭا بىز ئۇنى ئەستايىدىل ئۆگىنىشىمىز، چوڭقۇر ئۆزلەشتۈرۈشىمىز، قەتئىي تەۋرەنمەي ئىزچىللاشتۇرۇشىمىز لازىم.

ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىش — پارتىيىمىزنىڭ ئاساسىي نەزەرىيىسى، ئاساسىي لۇشيەنى، ئاساسىي فاڭجېنىنىڭ مۇھىم مەزمۇنى، شۇنداقلا ئۇ 100 مىليونلىغان خەلقنىڭ تۈپ مەنپەئىتى بىلەن چەمبەرچاس باغلانغان. پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ ئىستىقبالىغا مۇناسىۋەتلىك «سىنىپى كۆرەشنى تۇتقا قىلىش»تىن ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىشقا ئۆتكەن مەزگىللەردە، يولداش دېڭ شياۋپىڭ بىزگە رەھبەرلىك قىلىپ، پېتەكچى ئىدىيە جەھەتتە قالايمىقانچىلىقلارنى ئەڭ تۈپ نېگىزىدىن ئوڭشاشنى ئىشقا ئاشۇردى. ئۇ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇشتىن ئىبارەت ئۇلۇغ ئەمەلىيەت جەريانىدا ئىلمىي سوتسىيالىزم نەزەرىيىسىنى يېڭى تەرەققىياتقا ئېرىشتۈردى ۋە ئۇنىڭغا يېڭى تۆھپە قوشتى. تارىخىي ماتېرىيالىزم مۇنداق دەپ قارايدۇ: ئىلمىي سوتسىيالىزم نەزەرىيىسى ۋە ئەمەلىيىتىنى، ئۇنىڭ ۋۇجۇدقا كېلىشى ۋە راۋاجلىنىشىنى، تېگى-تەكتىدىن ئېيتقاندا، ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنىڭ تەرەققىيات ئەھۋالى بەلگىلىگەن. لېنىن: «سوتسىيالىزمنى خىيالپەرەسلەر ئويدۇرۇپ چىقارغان ئەمەس، بەلكى ئۇ ھازىرقى زامان چوڭ ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرى تەرەققىياتىنىڭ ئاخىرقى نىشانى ۋە مۇقەررەر نەتىجىسى» دېگەنىدى.

بۆلۈنۈشنى تۈگىتىش، ئاخىرىدا ئورتاق بېيىش مەقسىتىگە يېتىش». يولداش دېڭ شياۋپىڭ سوتسىيالىزمنىڭ ماھىيىتىنى ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى راۋاجلاندۇرۇش ۋە ئورتاق بېيىش جەھەتتىن ئىخچام، مەزمۇنلۇق قىلىپ بېكىتتى. بۇ يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى، شۇنداقلا پارتىيىمىزنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىشنى يولغا قويۇشىنىڭ نەزەرىيىۋى ئاساسى.

ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىش نەزەرىيە جەھەتتىلا توختاپ قالماستىن، بەلكى پارتىيىمىزنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇشتىكى مۇھىم قىبلىنامىسى بولۇپ قالدى ھەم پارتىيىمىزنىڭ ئاساسىي لۇشيەنىگە، تۈپ فاڭجېن، سىياسەتلىرىگە سىڭدۈرۈلدى. پارتىيىمىز ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشتىن ئىبارەت مەركەزنى چۆرىدەپ، بىر مەركەز، ئىككى ئاساسىي نۇقتىدىن ئىبارەت ئاساسىي لۇشيەننى شەكىللەندۈردى؛ بىز بۇ مەركەزنى چۆرىدەپ، خىزمەتلەردىكى ھەق-ناھەق، پايدا - زىياننى ئۆلچەيدىغان «ئۈچكە پايدىلىق بولۇش» ئۆلچىمىنى ئوتتۇرىغا قويدۇق؛ بىز بۇ مەركەزنى چۆرىدەپ بىر قاتار توغرا فاڭجېن، سىياسەت، قائىدە-نىزاملارنى تۈزۈپ چىقتۇق. بۇنىڭ بىلەن سوتسىيالىستىك ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇش ئىشلىرىمىز ئالغا بېسىش يولىدا «سول» ۋە ئوڭ جەھەتتىكى توسالغۇلاردىن ساقلىنىپ، پۈتۈن دۇنيانىڭ دىققىتىنى قوزغايدىغان مۇۋەپپەقىيەتلەرگە ئېرىشتى. مۇشۇنداق بولغانلىقى ئۈچۈن، دېڭ شياۋپىڭ پۈتۈن دۇنيادا ئومۇم ئېتىراپ قىلغان، ئۇلۇغ زات بولۇپ قالدى.

مايتاغ ئېتىلېن قۇرۇلۇشى ئۆلكە، مىنىستىرلىك دەرىجىلىك تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىشتىن ئۆتتى

ئۆز مۇخبىرىمىز لىۋېيلى خەۋەر قىلىدۇ: مايتاغ 140 مىڭ توننىلىق ئېتىلېن قۇرۇلۇشى 3-ئاينىڭ 20-كۈنى چۈشتىن كېيىن پۈتۈپ تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىندى. تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش كومىتېتىنىڭ ئەزالىرى قۇرۇلۇشنىڭ پۈتكەنلىكىنى باھالاپ بېكىتىش ھۆججىتىگە ئىمزا قويدى. تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش كومىتېتىنىڭ مۇدىرى فېڭ لىشېڭ مۇنۇلارنى جاكارلىدى: «بۇ قۇرۇلۇش ئۆلكە، مىنىستىرلىك دەرىجىلىك تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىشتىن ئۆتتى ھەم قۇرۇلۇش ۋە ئىشلەپچىقىرىش سەۋىيىسى مەملىكەت ئىچىدىكى ئوخشاش قۇرۇلمىلار بويىچە ئەڭ ياخشى سەۋىيىگە يەتتى».

بۇ قۇرۇلۇش 1992-يىل 7-ئاينىڭ 1-كۈنى رەسمىي باشلىنىپ، 1994-يىلى 8-ئايدا قۇراشتۇرۇش قۇرۇلۇشى پۈتتۈرۈلگەنىدى. 1995-يىل 8-ئاينىڭ 6-كۈنى ئېتىلېن قۇرۇلمىسى ماتېرىيال قاچىلىنىپ سىناق قىلىندى. سىناق بىر قېتىمدىلا مۇۋەپپەقىيەتلىك بولدى. ئىش باشلاش داۋامىدا كۆپ تۈرلەردە مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىنىڭ سەۋىيىسىگە يەتكەن يېڭى سەۋىيە يارىتىلدى. شۇ يىلىنىڭ ئاخىرىدا كىرگۈزۈلگەن بارلىق قۇرۇلمىلار ئىقتىدار ئۆلچىمى جەھەتتىن تەكشۈرۈشتىن ئۆتتى.

1996-يىلى مايتاغ نېفىت-خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى ئېتىلېن زاۋۇتى مەھسۇلات مىقدارى، كىرىم نىسبىتى، ئاساسلىق مەھسۇلاتلارنىڭ يەككە سەرپىياتىنى ئۆلچەمگە يەتكۈزۈپ، شۇ يىلىلا پايدا ئالدى ۋە مەھسۇلات مىقدارى جەھەتتە 120 مىڭ توننىلىق ئۆتكەلدىن ئېشىپ كەتتى. ئېتىلېن قۇرۇلمىسىدا 400 نەچچە كۈنگىچە پارتلاش ھادىسىسى كۆرۈلمىدى. BP تېخنىكىسى قوللىنىلغان ئوخشاش خىلدىكى قۇرۇلمىلارنى تۈنجى قېتىم ئىشلىتىپ، ئىزچىل ئىشلەپچىقىرىشتا ۋەقە سادىر قىلماسلىقتەك دۇنياۋى رېكورت يارىتىپ، BP شىركىتىنىڭ مۇكاپاتلىشىغا ئېرىشتى. 1996-يىلى 2-ئايدا ئەنگلىيە BP نېفىت-خىمىيە شىركىتى لوندوندا ئۆتكۈزگەن ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنىدا جۇڭگو شىنجاڭ مايتاغ نېفىت-خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى ئېتىلېن زاۋۇتىنىڭ ئېتىلېن قۇرۇلمىسى BP پاتېنت تېخنىكىسىنى ئىشلىتىۋاتقان 15 دۆلەتنىڭ نېفىت-خىمىيە قۇرۇلمىسى ئىچىدە قۇرۇلۇش مۇددىتى ئەڭ قىسقا، قۇرۇلۇش سۈپىتى ئەڭ يۇقىرى ئورۇن، دەپ جاكارلىدى.

جۇڭگو نېفىت-تەبىئىي گاز باش شىركىتى ۋە ئاپتونوم رايوننىڭ ئالاقىدار تارماقلىرىدىكى مۇتەخەسسىسلەردىن تەشكىللەنگەن قۇرۇلۇشنى تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش كومىتېتى 3-ئاينىڭ 18-كۈنىدىن 20-كۈنىگىچە مايتاغ ئېتىلېن قۇرۇلۇشىنى تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋالدى ۋە بىردەك مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: بۇ قۇرۇلۇشنىڭ سۈپىتى ياخشى، ھۈنەر-سەنئەت تېخنىكىسى ئىلغار، ئاپتوماتلىشىش دەرىجىسى يۇقىرى، ئۈسكۈنىلىرىنىڭ ئىقتىدارى ياخشى، قۇرۇلمىلارنىڭ ئايلىنىشى نورمال. سۈپەت نازارەتچىلىكى تارماقلىرى مايتاغ 140 مىڭ توننىلىق ئېتىلېن قۇرۇلۇشى سۈپىتىنىڭ لاياقەتلىك بولۇش نىسبىتىنىڭ % 100 كە يەتكەنلىكىنى، توققۇز يۈرۈش ئاساسلىق ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلمىسىنىڭ ئۇنۇۋېرسال ياخشى بولۇش نىسبىتىنىڭ % 90 تىن كۆپرەككە يەتكەنلىكىنى دەلىللىدى.

ئېرىشىپ ئالدىنقى قاتاردا تۇرىدىغان سەۋىيە يارىتايلى

قىسقا ئوبزور

مايتاغ ئېتىلېن قۇرۇلۇشى دۇنياغا شىنجاڭلىقلارنىڭ زامانىۋىلاشقان ئېتىلېن قۇرۇلۇشى قۇرۇپلا قالماستىن، قۇرۇلۇش ۋە ئىشلەپچىقىرىشتا مەملىكەت بويىچە ئەڭ ياخشى سەۋىيە يارىتالايدىغانلىقىنى جاكارلىدى.

ئالدىنقى قاتاردا تۇرىدىغان سەۋىيە ئالدىنقى قاتاردا تۇرۇش روھىغا تايىنىپ يارىتىلغان. ئالدىنقى قاتاردا تۇرىدىغان روھ دېگەن نېمە؟ بۇ قۇرغۇچىلار باتۇرلۇق بىلەن ئىلىشىشقا جۈرئەت قىلىش، مىنۇت - سېكۇنتنى قولدىن بەرمەسلىك روھى. قۇرغۇچىلار مىنۇت - سېكۇنتنى قولدىن بەرمەيدىغان، دۇنيادا ئالدىدا مېڭىشقا جۈرئەت قىلىدىغان روھقا ئىگە بولغانلىقى ئۈچۈن، 34 ئايلىق قۇرۇلۇش پىلانىنى 22 ئايدا ئورۇنداپ، مۇشۇنداق چوڭ قۇرۇلۇشنى مۇددەتتىن بىر يىل بۇرۇن پۈتتۈرۈپ، قۇرۇلۇش سۈپىتىنىڭ لاياقەتلىك بولۇش نىسبىتىنى % 100 كە يەتكۈزۈپ، شىنجاڭنىڭ زامانىۋى سانائىتىنى راۋاجلاندۇرۇش ئۈچۈن پۇختا ئاساس سالدى.

مايتاغ ئېتىلېن قۇرۇلۇشى بىزگە ئىشەنچنى ئاشۇرۇپ، باتۇرلۇق بىلەن يول ئېچىپ ئىلگىرىلەيدىغان، مىنۇت-سېكۇنتنى قولدىن بەرمەيدىغانلا بولساق، تارىخىي خاراكتېرلىك ھالقىش داۋامىدا مۆجىزە يارىتىپ، شىنجاڭنىڭ تەرەققىياتىنى تېزلىتىشنىڭ ئۇلۇغۋار پىلانىنى ئەمەلگە ئاشۇرالايدىغانلىقىمىزنى كۆرسىتىپ بەردى.

ماۋزۇ خەۋەرلەر

● ئاپتونوم رايونىمىز ئىشلەپ چىقىرىلغان ئالتۇن مىقدارى جەھەتتە مەملىكەت بويىچە 7 - ئورۇنغا ئۆتتى

● ئاپتونوم رايون يېقىندا ئاچقان تاۋار ئوبوروتى خىزمىتى يىغىنىدا دۆلەت ئوبوروت كارخانىلىرىنىڭ ئاساسىي يوللۇق رولىنى جارى قىلدۇرۇش تەكىتلەندى

باينغولىن موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستلىق تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسىنىڭ قانۇن ئىجرا قىلغۇچى مەمۇرىي خادىملىرى يېقىندا بىر نەچچە گۇرۇپپىغا بۆلۈنۈپ،يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى بازارلىرىدا يالغان، ساختا تاۋار ئىشلەش، سېتىش قىلمىشلىرىغا زەربە بەردى.

سۈرەتتە: تېخنىكا نازارەتچىلىكى كادىرلىرى خىمىيۋى ئوغۇت سۈپىتىنى تەكشۈرمەكتە.

ۋۇكۈەنخۇلا فوتوسى

توبورونى خىزمىتى يېقىندا دۆلەت توبوروت كارخانىلىرىنىڭ ئاساسىي يۈللۈق رولىنى جارى قىلدۇرۇش تەكىتلەندى

● ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەردىن يېزىلارنىڭ باھا خىزمىتى كۈچەيتىشنى تەلەپ قىلدى

● ئاپتونوم رايون ئاچقان تۈرمە خىزمىتى يېقىندا تۈرمە باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش ئوتتۇرىغا قويۇلدى

● ياپونىيە شىنجاڭنىڭ مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرىنى مۇھاپىزەت قىلىش تۈرىگە ھەقسىز ياردەم بەردى

● پەيزاۋات، ئاتۇشتىكى خەلق ئەسكەرلىرى يەر تەۋرەشكە تاقابىل تۇرۇش، ئاپەتتىن قۇتقۇزۇشنىڭ 1 - سېپىدە زەربىدارلىق رولىنى جارى قىلدۇردى

مۇشۇنداق بولغانلىقى ئۈچۈن، دېڭ شياۋپىڭ پۈتۈن دۇنيادا ئومۇم ئېتىراپ قىلغان ئۇلۇغ زات بولۇپ قالدى.

ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىشتا چىڭ تۇرۇش بىزنىڭ ئۇنىۋېرسال دۆلەت كۈچىمىزنى ئاشۇردى، خەلقئارادىكى ئورنىمىزنى ئۈستۈردى، خەلقنىڭ تۇرمۇشىنى بېيىتتى. ئۇ دۆلىتىمىزنى ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىشتا چىڭ تۇرۇش ئارقىلىق 80 - يىللارنىڭ ئاخىرى، 90 - يىللارنىڭ باشلىرىدا خەلقئارا ۋە مەملىكەت ئىچىدە يۈز بەرگەن سىياسىي ۋەقەلەرنىڭ سىناقلىرىغا بەرداشلىق بەرگۈزۈپلا

(ئاخىرى 4 - بەتتە)

چىقارغان ئەمەس، بەلكى ئۇ ھازىرقى زامان جەمئىيىتى ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرى تەرەققىياتىنىڭ ئاخىرقى نىشانى ۋە مۇقەررەر نەتىجىسى دېگەندى.

ماۋزېدۇڭ تېخىمۇ ئېنىق قىلىپ: «سوتسىيالىستىك ئىنقىلابنىڭ مەقسىتى ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى ئازاد قىلىش» دەپ كۆرسەتكەندى. يولداش دېڭ شياۋپىڭ ئۇلارنىڭ نۇقتىئىنەزەرلىرىگە ۋارىسلىق قىلدى ۋە ئۇنى راۋاجلاندۇردى. 1992 - يىلى ئەتىيازدا ئۇ جەنۇبنى كۆزدىن كۆچۈرگەندە مۇنداق دەپ كۆرسەتكەندى: «سوتسىيالىزمنىڭ ماھىيىتى ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى ئازاد قىلىش ۋە راۋاجلاندۇرۇش، ئېكسپىلاتاتسىيىنى يوقىتىش ۋە ئىككى قۇتۇپقا

«1997 - يىللىق دۇنيا مېتېئورولوگىيە كۈنى»نى خاتىرىلەش مۇناسىۋىتى بىلەن سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز **مۇنەۋۋەر ئابدۇرېشىت** خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق مېتېئورولوگىيە ئىدارىسى، ئاپتونوم رايونلۇق مېتېئورولوگىيە ئىلمىي جەمئىيىتى، ئاپتونوم رايونلۇق سۇچىلىق ئىلمىي جەمئىيىتى 3 - ئاينىڭ 21 - كۈنى بىرلىكتە «1997 - يىللىق دۇنيا مېتېئورولوگىيە كۈنى»نى خاتىرىلەش مۇناسىۋىتى بىلەن «ھاۋارايى ۋە شەھەرلەرنىڭ سۇ مەسىلىسى» دېگەن تېمىدا سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزدى.

دۇنيا مېتېئورولوگىيە كۈنى دۇنيا مېتېئورولوگىيە تەشكىلاتى ئەھدىنامىسىنىڭ 1950 - يىل 3 - ئاينىڭ 23 - كۈنىدىن باشلاپ كۈچكە ئىگە بولغانلىقىنى خاتىرىلەش ئۈچۈن ھەر يىلى 23 - مارت دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا ئىنسانىيەت كۆڭۈل بۆلىدىغان نۇۋەتتىكى ئاساسىي مەسىلىنى چۆرىدەپ، تەبرىكلەش پائالىيىتى ئۆتكۈزۈلىدىغان كۈن. دۇنيا مېتېئورولوگىيە تەشكىلاتى ھەرقايسى دۆلەتلەر دۇچ كېلىۋاتقان تېز سۈرئەت بىلەن شەھەرلىشىش مەسىلىسىنى ھەم 1996 - يىلى 6 - ئايدا تۈركىيىنىڭ ئىستانبۇل شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن 2 - قېتىملىق بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى ئىنسانىيەت ماكانلىشىش يىغىنىنىڭ كېيىنكى پائالىيەتلىرىنى كۆزدە تۇتۇپ، 1997 - يىللىق دۇنيا مېتېئورولوگىيە كۈنىنىڭ ئاساسىي تېمىسى «ھاۋارايى ۋە شەھەرلەرنىڭ سۇ مەسىلىسى» دەپ بېكىتكەندى.

سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشقان مۇتەخەسسىسلەر مۇنداق ھېسابلىدى: نوپۇسنىڭ كۆپىيىشى، ئىقتىسادنىڭ تەرەققىي قىلىشى ۋە ئىنسانلار ماددىي تۇرمۇش سەۋىيىسىنىڭ ئۆسۈشىگە ئەگىشىپ، ئىنسانىيەت جەمئىيىتىنىڭ سۇغا بولغان ئېھتىياجى تېز ئاشماقتا. شەھەرلەرنىڭ سۇ مەسىلىسى، ئاپتونوم رايونىمىزدەك قۇرغاق رايونلاردا سۇ كەمچىل بولۇش مەسىلىسى تېخىمۇ ئېغىر. سۇ مەسىلىسى ھەل قىلىش نۆۋەتتىكى جىددىي مەسىلە بولۇپ قالدى، بولۇپمۇ ئەمەلىيەتتە، مۇھىت مەسىلىسى بولۇپ، ھاۋارايى بىلەن مۇناسىۋىتى ئىنتايىن زىچ. شەھەرلەرنىڭ سۇ مەسىلىسىنى ھەل قىلىپ، ئىقتىسادىي تەرەققىيات ۋە شەھەر قۇرۇلۇشى تەرەققىياتىغا تۆھپە قوشۇش ئۈچۈن ھاۋارايى بىلەن سۇ مەسىلىسى ئوتتۇرىسىدىكى تەتقىقاتنى كۈچەيتىشىمىز، سۇ مەنبەلىرىنى ئېچىش بىلەن سۇنى تېجەپ ئىشلىتىشكە تەڭ ئەھمىيەت بېرىشىمىز، سۇ مەنبەلىرىنى قوغداش ۋە سۇ بايلىقىنى مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇشنى كۈچەيتىشىمىز كېرەك.

بۇ يىل ئاپتونوم رايونىمىزدا يەرلىك قانۇن - نىزام چىقىرىش قەدىمى تېزلىتىلىدۇ

ئۆز مۇخبىرىمىز **مۇھەممەتئىمىن ئوبۇل**نىڭ ئاپتونوم رايون مۇشۇ ئاينىڭ 21 - كۈنى ئاچقان 1997 - يىللىق قانۇن چىقىرىش پىلان يىغىنىدىن ئىگىلىشىچە، بۇ يىل ئاپتونوم رايونىمىزدا يەرلىك قانۇن - نىزام چىقىرىش قەدىمى تېزلىتىلىدىكەن. بۇ يىل ئىچىدە ئاپتونوم رايونىمىزدا يەرلىك نىزامدىن 15 ى، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى ياكى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ تەستىقى بىلەن ئاساسلىق باشقۇرغۇچى تارماقلار ئېلان قىلىدىغان مەمۇرىي قائىدىدىن 23 ى چىقىرىلىدىكەن، يەنە 45 يەرلىك قانۇن - نىزام لايىھىسى تەكشۈرۈپ دەلىللىنىدىكەن.

يىغىن مۇناسىۋەتلىك تارماقلاردىن تونۇشنى بىرلىككە كەلتۈرۈپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ بۇ يىلقى يەرلىك نىزام، قائىدە چىقىرىش خىزمىتىنىڭ يېتەكچى ئىدىيىسى ۋە مەسئۇلىيىتىنى ئايدىڭلاشتۇرۇشنى، مەسئۇلىيەتچانلىقنى كۈچەيتىپ، چىقىرىلىدىغان يەرلىك نىزام، قائىدىلەرنىڭ سۈپىتىنى ئومۇميۈزلۈك ئۆستۈرۈشنى، رەھبەرلىكنى كۈچەيتىپ، ئۆزئارا ھەمكارلىشىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ بۇ يىلقى يەرلىك نىزام، قائىدە چىقىرىش پىلانىنى ئورۇنداشقا كاپالەتلىك قىلىشنى تەلەپ قىلدى.

3 - ئاينىڭ 8 - كۈنى ۋۇجياچۈي يېزا ئىگىلىك 6 - شىسى بوز يەر ئۆزلەشتۈرۈش رايونىنىڭ چوڭ - كىچىك كوچىلىرىدا «ياش پىدائىيلار» بايرىقى جەۋلان قىلدى. 24 ئورۇندىن 3000 دىن كۆپرەك ياش - ئۆسمۈر مۇھىتنى گۈزەللەشتۈرۈش، مەسلىھەت بېرىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇردى.

لىۋشىلا فوتوسى

ئاقسۇ كونىشەھەر ناھىيىسىدە شەھەر تېلېفون سىغىمچانلىقى 6000 توچكىغا، يېزىلارنىڭكى 3000 توچكىغا يەتكۈزۈلدى

ئىختىيارىي مۇخبىرلىرىمىز **مۇختار ئابدۇقادىر، تۇنىياز روزى** خەۋەر قىلىدۇ: ئاقسۇ كونىشەھەر ناھىيىلىك پوچتا - تېلېگراف ئىدارىسى ئۇچۇر - ئالاقە يوللىرىنى راۋانلاشتۇرۇپ، ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن، بۇ لتۇر پروگراممىلىق تېلېفون لىنىيە قۇرۇلۇشىغا 10 مىليون يۈەندىن كۆپرەك مەبلەغ سېلىپ، شەھەرنىڭ تېلېفون سىغىمچانلىقىنى 6000 توچكىغا، يېزىلارنىڭكىنى 3000 توچكىغا يەتكۈزدى.

بۇ ناھىيە 1992 - يىلىدىن بۇيان 1000 توچكىلىق ئاپتوماتىك تېلېفوننى ئىشلىتىش، ئۇنى 2000 توچكىلىق پروگراممىلىق تېلېفونغا ئالماشتۇرۇش، ناھىيىنىڭ تېلېفون لىنىيىسىنى ۋىلايەتكە ئۇپتىكىلىق كابېل ئارقىلىق ئۇلاشتۇرۇپ، مەملىكەت بويىچە تورلاشتۇرۇش، ناھىيە بىلەن جام يېزىسى ئارىلىقىدىكى تېلېفون لىنىيىسىنى ئۇپتىكىلىق كابېلغا ئۆزگەرتىش خىزمەتلىرىنى ئىشلىگەندىن كېيىن، بۇ لتۇر 6000 توچكىلىق پروگراممىلىق تېلېفون لىنىيە قۇرۇلۇشىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك تاماملىدى، يەتتە يېزا - مەيدان (فېرما)، بىر ئېلېكتر ئىستانسىسى، بىر سۇ قۇرۇلۇش تۈگۈنىگە پروگراممىلىق تېلېفون لىنىيىسىنى يەتكۈزدى. بۇنىڭ بىلەن ناھىيە بويىچە 18 يېزا - مەيدان (فېرما) تېلېفون بىلەن قاپلىنىپ، يېزىلارنىڭ تېلېفون سىغىمچانلىقى 3000 توچكىغا يەتكۈزۈلدى.

ناھىيىلىك پوچتا - تېلېگراف ئىدارىسى تېلېفون لىنىيە قۇرۇلۇشىدا يېزا، كەنتلەرگە يۈزلىنىش، ھاللىق سەۋىيىگە يەتكەن يېزا، كەنتلەردە % 70 ئائىلىنىڭ ئۆيىدە تېلېفون بولۇش تەلىپىگە ئاساسەن، بۇ لتۇر ئاقسۇ كونىشەھەر بازىرىنىڭ يەڭگەبۇيى كەنتىنى تېلېفون ئورنىتىش بويىچە ئۈلگە كۆرسىتىش كەنتى قىلىپ، كەنتتىكى 120 ئائىلىلىك دېھقاننىڭ ئۆيىگە تېلېفون ئورنىتىپ بەردى.

ئابونتلارنىڭ ھوقۇقلىرى

تۇردى توختى

سوئال

پوچتا كەسپىدىن پايدىلىنىدىغان ئابونتلار تۆۋەندىكى ھوقۇقلاردىن بەھرىمەن بولالايدۇ:

1. خەۋەرلىشىش ئەركىنلىكى ۋە خەۋەرلىشىش مەخپىيەتلىكى ھوقۇقى. ج خ ئورگانلىرى، دۆلەت خەۋپسىزلىك ئورگانلىرى ياكى تەپتىش ئورگانلىرى دۆلەت خەۋپسىزلىكى ياكى جىنايى ئىشلار جىنايەتچىلىرىنى تەكشۈرۈش ئېھتىياجى بىلەن قانۇندا بەلگىلەنگەن تەرتىپ بويىچە تەكشۈرۈش ئېلىپ بارغاندىن باشقا، ھەرقانداق تەشكىلات ياكى شەخسنىڭ ھەرقانداق باھانە - سەۋەب بىلەن باشقىلارنىڭ خەۋەرلىشىش ئەركىنلىكى ۋە خەۋەرلىشىش مەخپىيەتلىكىگە دەخلى - تەرۇز قىلىشىغا بولمايدۇ.

2. ئەۋەتىشكە تاپشۇرغان پوچتا يوللانمىلىرى ۋە پىرېۋوت پۇلىغا ئىگىدارلىق قىلىش ھوقۇقى. پوچتا يوللانمىلىرى ۋە پىرېۋوت قىلىنغان پۇل تاپشۇرۇپ ئالغۇچىغا تاپشۇرۇلۇشتىن ئىلگىرى ئىگىدارلىق قىلىش ھوقۇقى يوللانما ئەۋەتكۈچى ياكى پۇل پىرېۋوت قىلغۇچىدا بولىدۇ.

3. پوچتا يوللانمىلىرىنى سۈرۈشتۈرۈش ھوقۇقى. ئابونتلار ئەۋەتىشكە تاپشۇرغان ھۆججەتلىك يوللانمىلار ۋە پىرېۋوت قىلغان پۇلنى ئەۋەتكەن كۈندىن باشلاپ بىر يىل ئىچىدە ئەسلى بېرىلگەن ھۆججەتنى ئېلىپ، يوللانما ۋە پۇلنى قوبۇل قىلغان پوچتا كارخانىلىرى ياكى تارماق پونكىتلىرىغا بېرىپ سۈرۈشتە قىلسا بولىدۇ.

4. تۆلەپ بېرىشنى تەلەپ قىلىش ھوقۇقى. پوچتا كارخانىلىرىنىڭ سەۋەنلىكى تۈپەيلىدىن ئابونتلارنىڭ پوچتا يوللانمىلىرى زىيانغا ئۇچرىغان بولسا، ئابونتلارنىڭ پوچتا كارخانىلىرىدىن تۆلەپ بېرىشنى تەلەپ قىلىش ھوقۇقى بولىدۇ.

5. يوللانمىنى قوبۇل قىلغان ئىدارىدىن ئۆزى ئەۋەتمەكچى بولغان ھۆججەتلىك يوللانما ياكى پىرېۋوت پۇلنى قايتۇرۇۋېلىشنى ئىلتىماس قىلىش ھوقۇقى بولىدۇ.

5- نۆۋەتلىك «دۇنيا سۇ كۈنى»، 10- نۆۋەتلىك جۇڭگو سۇ ھەپتىلىكىنى خاتىرىلەيمىز

سۇچىلىق قانۇن - تۈزۈم قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، قانۇنغا تايىنىپ سۇ باشقۇرۇش، قانۇنغا تايىنىپ سۇ تىزگىنلەشنى چىڭىتايلى

ئاپتونوم رايونلۇق سۇچىلىق نازارىتىنىڭ نازىرى **تۇرسۇن توختى**

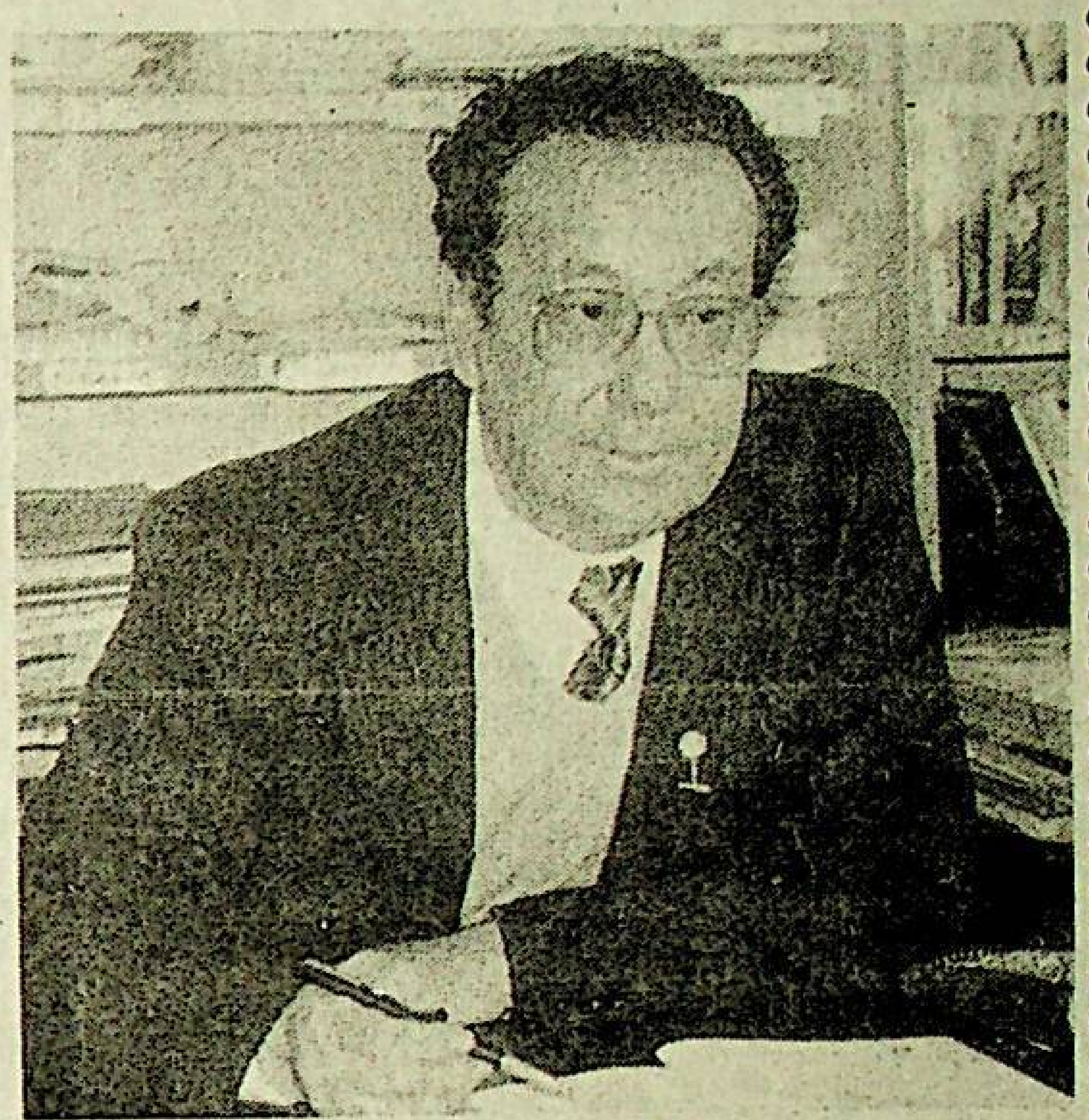

سۇ- يېزا ئىگىلىكىنىڭ جان تومۇرى بولۇپلا قالماي، خەلق ئىگىلىكىنىڭمۇ جان تومۇرى، شۇنداقلا خەلق ئىگىلىكى ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىياتنىڭ مۇھىم ئۇل مۇئەسسەسەسى ۋە ئۇل كەسپى. سۇچىلىقنىڭ خەلق ئىگىلىكىدىكى ئۇللۇق ئالاھىدە خاراكتېرى ۋە مۇھىملىقى جەزمەن قانۇن - نىزام ئارقىلىق سۇچىلىقنىڭ باشقا ئالاقىدار تەرەپلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى قېلىپلاشتۇرۇش ۋە ماسلاشتۇرۇش لازىملىقىنى بەلگىلىگەن. شۇنداق قىلغاندىلا، سۇچىلىق ئىسلاھاتى ۋە تەرەققىياتىنىڭ ئوڭۇشلۇق بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ. بازار ئىگىلىكى قانۇن- تۈزۈم ئىگىلىكىدۇر. سۇچىلىق ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ سۇچىلىق خىزمىتىدە «بىرىنچىدىن، ئەنئەنىۋى پىلانلىق ئىگىلىك باشقۇرۇش تۈزۈلمىسىدىن بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىگە بۇرۇلۇش؛ ئىككىنچىدىن، جەمئىيەتنىڭ سۇ بايلىقىدىن پايدىلىنىشتىكى قوپال شەكىلدىن تۇجۇپىلەش شەكلىگە بۇرۇلۇش»نى ئىشقا ئاشۇرۇش ئەمەلىيەتتە قانۇنغا تايىنىپ سۇ باشقۇرۇش، قانۇنغا تايىنىپ سۇ تىزگىنلىگەنلىك بولىدۇ، شۇڭا مەيل

قۇرۇلۇشنى چەكلەپ تۇرۇۋاتقان بىر ئاساسلىق ئامىل، سۆزنى قانۇن ئورنىغا دەسسىتىدىغان، ھوقۇق ئارقىلىق قانۇننى باسىدىغان ئەھۋاللار ھەر ۋاقىت كۆرۈلمەكتە؛ ئاز ساندىكى تارماقلار ۋە ئورۇنلار ئۆزلىرىنىڭ مەنپەئىتىنى چىقىش قىلىپ، سۇ ئىشلىرىغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلارنىڭ شەھەر، يېزا سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش باشقۇرۇشىغا توسقۇنلۇق قىلىش، «قانۇن ئىجرا قىلىش تەس بولۇش» مەسىلىلىرى ئىزچىل گەۋدىلىك ھالدا كۆرۈلمەكتە؛ قانۇن ئىجرا قىلىش سالمىقى كۈچلۈك بولماسلىق، قانۇن ئىجرا قىلىش قاتتىق بولماسلىق، قانۇنغا خىلاپلىق قىلغانلارنى سۈرۈشتۈرمەسلىك قاتارلىق ئەھۋاللار بەزى جايلاردا بىر قەدەر ئېغىر، بۇ مەسىلىلەر ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ شەھەر، يېزا سۇ بايلىقىنى قانۇنغا تايىنىپ بىر تۇتاش باشقۇرۇشىنى ۋە سۇ ئىنشائاتىنىڭ تەرەققىياتىنى بىۋاستە چەكلەپ قويۇۋاتىدۇ. يۇقىرىقى ئەھۋاللار ھەر دەرىجىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى ۋە ھەر دەرىجىلىك سۇ ئىشلىرىغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلارنىڭ، جۈملىدىن پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ يۈكسەك دىققەت - ئېتىبارىنى قوزغىشى كېرەك.

ھەر دەرىجىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمەتلىرى ۋە سۇ ئىشلىرىغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلار سۇچىلىق قانۇن - تۈزۈم قۇرۇلۇشىغا ھەقىقىي ئەھمىيەت بېرىپ، سۇ قانۇن- نىزامى تەشۋىقاتىنى كۈچەيتىپ، سۇ قانۇن- نىزامى تەشۋىقاتىنى «3 .5» قانۇن ئومۇملاشتۇرۇشقا كىرگۈزۈپ، ئۇزاق مۇددەت بوشاشماستىن ھەر مىللەت كادىرلار ۋە ئاممىغا كەڭ كۆلەمدە، چوڭقۇر تەشۋىق قىلىشى كېرەك. سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش باشقۇرۇشنىڭ ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ خەلق ئىگىلىكى ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىياتىدىكى رولىنى تەشۋىق قىلىپ، پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ سۇ قانۇن ئېڭىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈرۈپ، سۇ قانۇن- نىزامىغا ئەمەل قىلىش، سۇ قانۇن- نىزامىنى ئىجرا قىلىش، سۇ قانۇن- نىزامىنى قوغداشنى پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ ئاڭلىق ھەرىكىتىگە ئايلاندۇرۇش كېرەك.

ھەر ئىككى قىرغاقنىڭ مەنپەئىتىگە تەڭ ئېتىبار بېرىشى شەرت» دەپ بەلگىلەنگەن، شۇنداقلا «پىلانلىق سۇ ئىشلىتىش، تېجەشلىك بىلەن سۇ ئىشلىتىش ۋە سۇ بايلىقىنى قوغداش شەرت» دەپ بەلگىلەنگەن. مۇشۇ پرىنسىپلاردا چىڭ تۇرۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ سۇ بايلىقىنى ئېچىش- پايدىلىنىشتا ساقلىنىۋاتقان قالايمىقان ئېچىپ، قالايمىقان سۇ ئېلىش، سۇ بايلىقىنى ئېغىر دەرىجىدە ئىسراپ قىلىش ۋە كۈنسايىن ئېغىرلىشىپ كېتىۋاتقان سۇنىڭ بۇلغىنىش مەسىلىسىنى ھەقىقىي ھەل قىلىش لازىم، سۇ بايلىقىنى شەھەر، يېزا ئايرىپ باشقۇرۇش، يەر ئۈستى سۈيى بىلەن يەر ئاستى سۈيىنى ئايرىپ باشقۇرۇش قاتارلىق ئىللەتنى تۈگىتىش، بۇ ئارقىلىق ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ نەق بار سۇ بايلىقى بىلەن ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ خەلق ئىگىلىكى ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىياتىنىڭ ئۈزلۈكسىز ئۆسۈپ كېتىۋاتقان سۇ ئىشلىتىش ئېھتىياجىنى ئەڭ زور چەكتە قاندۇرۇش كېرەك. ئاپتونوم رايوننىڭ «سۇ قانۇنى» نى يولغا قويۇش چارىسىنىڭ 9- ماددىسىدا: «ناھىيىدىن يۇقىرى دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ سۇ ئىشلىرىغا مەسئۇل تارماقلىرى تەڭ دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ شۇ مەمۇرىي رايون تەۋەسىدىكى سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش باشقۇرىدىغان فۇنكسىيىلىك تارمىقى» دەپ بەلگىلىگەن. ھەر دەرىجىلىك سۇ ئىشلىرىغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلار شەھەر، يېزا سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش باشقۇرۇشتىكى قانۇندا بېكىتىلگەن ئورگان. ئۇلار سۇ بايلىق ھوقۇقى بىر- تۇتاش باشقۇرۇشقا مەنسۇپ بولۇشتا چىڭ تۇرۇپ، سۇ ئېلىش ئىجازەت تۈزۈمى ۋە سۇ بايلىق ھەققى تۈزۈمىنى يولغا قويۇشنى بۆسۈش ئېغىزى قىلىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ شەھەر، يېزا سۇ بايلىقلىرىنى قانۇن بويىچە بىر تۇتاش ئەستايىدىل پىلانلاپ، بىر تۇتاش بەلگىلەپ، سۇ ئېلىش ئىجازەتنامىسىنى بىر تۇتاش تارقىتىپ، سۇ بايلىق ھەققىنى بىر تۇتاش ئېلىپ، سۇ مىقدارى، سۇ سۈپىتىنى قانۇن ئارقىلىق بىر تۇتاش باشقۇرۇشى كېرەك.

سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ئاپتونوم رايونىمىز خەلق ئىگىلىكىنىڭ ئۈزلۈكسىز تەرەققىي قىلىشى ئۈچۈن تۆھپە قوشايلى

— سۇچىلىق نازارىتى پارتگورۇپپىسىنىڭ شۇجىسى **جاڭ يەن**

شىنجاڭ قۇرغاق، يېرىم قۇرغاق رايون بولۇپ، ئومۇمىي يەر ئۈستى سۇ بايلىقى 88 مىليارد 400 مىليون كۇب مېتىر، تۈزلەڭلىكلەردىكى پايدىلىنىشقا بولىدىغان يەر ئاستى سۇ بايلىقى 25 مىليارد 200 مىليون كۇب مېتىر. كىشى بېشىغا تەقسىم قىلغاندا، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ سۇ بايلىقى خېلى كۆپ، ئەمما يەر مەيدانى بويىچە تەقسىملىگەندە، سۈيى ئېغىر دەرىجىدە قىس رايونلارغا كىرىدۇ.

ھەر يىلى ئەتىيازدا يېزا ئىگىلىكىدە سۇ ئىنتايىن قىس بولىدۇ، ئوتتۇراھال قۇرغاق يىللاردا ئەتىياز پەسلىدە 2 مىليارد كۇب مېتىر سۇ كەملەيدۇ. شەھەرلەردىمۇ سۇ يېتىشمەيدۇ. تارىم دەرياسىنىڭ ئاياغ ئېقىنىغا سۇ يېتىپ كېلەلمىگەچكە، يەرنىڭ قۇملىشىپ كېتىشى ئېغىر بولماقتا. مانا مۇشۇنداق ئەھۋالدىمۇ ئاپتونوم رايونىمىزدا سۇ بايلىقىنى ئېچىپ پايدىلىنىش جەھەتتە بەزى گەۋدىلىك مەسىلىلەر ساقلانماقتا. بىرىنچىدىن، سۇ بايلىقىدىن ئېچىپ پايدىلىنىش نىسبىتى تۆۋەن، يەر ئاستى سۈيىدىن ئېچىپ پايدىلىنىۋاتقىنىمىز تەخمىنەن 2 مىليارد 500 مىليون كۇب مېتىر بولۇپ، پايدىلىنىشقا بولىدىغان يەر ئاستى سۈيىنىڭ ئاران ئوندىن بىرىگىلا توغرا كېلىدۇ؛ ئىككىنچىدىن، پۈتكۈل جەمئىيەت ئەزالىرىنىڭ سۇ تېجەش ئېڭى تۆۋەن، سۇ بايلىقى ئىسراپچىلىقى ئېغىر. ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ يېزا ئىگىلىكىدە، ھەر مو يەرنى سۇغىرىش ئۈچۈن 800 كۇب مېتىر سۇ كېتىدۇ، سانائەتتىكى سۇدىن تەكرار پايدىلىنىش نىسبىتى تۆۋەن؛ ئۈچىنچىدىن، جەمئىيەت ئەزالىرىنىڭ سۇ مۇھىتى ۋە سۇ سۈپىتىنى قوغداش جەھەتتىكى تونۇشى يېتەرلىك ئەمەس، بەزى رايونلاردا سۇنىڭ بۇلغىنىشى تولىمۇ ئېغىر؛ تۆتىنچىدىن، سۇ قۇرۇلۇشلىرى كونىراپ رېمونتسىز قالغاچقا، سۇ قاچىلاش، سۇ تەڭشەش ئىقتىدارى تۆۋەنلەپ، كەلكۈندىن بولىدىغان ئىقتىسادىي زىيان يىلدىن - يىلغا ئاشماقتا. 1996- يىلى بىر يىلدىلا بىۋاستە ئىقتىسادىي زىيان 4 مىليارد 828 مىليون يۈەنگە يەتتى.

سۇ ئىنسانلارنىڭ ھايات كەچۈرۈشىدە، ئىجتىمائىي ۋە ئىقتىسادىي تەرەققىياتتا كەم بولسا بولمايدىغان، ئورنىنى باشقا نەرسە ئىگىلىيەلمەيدىغان مۇھىم تەبىئىي بايلىق، شۇنداقلا ياخشى ئېكولوگىيىلىك مۇھىتنى قوغداشتىكى مۇھىم ئامىل. ئىنسانلار ئۆزىنىڭ ياشاش مۇھىتىنى قوغداش ۋە ياخشىلاشتىمۇ، يېتەرلىك سان ۋە سۈپەتكە ئىگە سۇ بايلىقىدىن ئايرىلالمايدۇ. ئاپتونوم

تارماقلىرىنىڭ سۇ بايلىقىنى ھوقۇق تەۋەلىكىگە ئاساسەن قانۇن بويىچە بىر تۇتاش باشقۇرۇشنى قوللىماي، سۇ ئېلىش ئىجازىتى تۈزۈمى ۋە سۇ بايلىقى ھەققى ئېلىش تۈزۈمىنىڭ يولغا قويۇلۇشىغا توسقۇنلۇق قىلماقتا. سۇ بايلىقىنى قالايمىقان ئاچىدىغان، ئۇنىڭغا بۇزغۇنچىلىق قىلىدىغان قانۇنغا خىلاپ ھادىسىلەر كۆرۈلمەكتە. سۇ ماجىرالىرى ئارقا - ئارقىدىن يۈز بەرمەكتە. بولۇپمۇ شۇنىڭغا دىققەت قىلىش كېرەككى، يېقىنقى بىر مەزگىل ئىچىدە، بەزى غەيرىي يېزا ئىگىلىك شىركەتلىرى يەر ئاچقاندا تەستىقلاتماي تۇرۇپ، خالىغانچە سۇ ئىشلىتىپ، سۇ بايلىقىنى باشقۇرۇش ۋە قوغداش جەھەتتە يېڭى مەسىلە پەيدا قىلماقتا. بۇ بىزنىڭ يۈكسەك دىققەت - ئېتىبارىمىزنى قوزغىشى كېرەك. بۇ يىلقى ئاپتونوم رايونلۇق سۇچىلىق خىزمىتى يىغىنىدا، ۋاڭ لېچۈەن شۇجى ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومغا ۋەكالىتەن، سۇچىلىق قۇرۇلۇشىنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى يۆنىلىشىگە قارىتا ئېنىق يوليورۇق بېرىپ، «چوڭ سۇچىلىق» بىلەن شۇغۇللىنىشتا «ھەممە تەرەپ سۇنى تىزگىنلەش» تە چىڭ تۇرۇش بىلەن بىللە، يەنە چوقۇم «بىرلا تەرەپ سۇ باشقۇرۇش» تا چىڭ تۇرۇش لازىم، دەپ تەكىتلىدى. ۋاڭ لېچۈەن شۇجى: «بىرلا تەرەپ سۇ باشقۇرۇش دېگەنلىك، سۇ بايلىقىنى تەقسىملەش ۋە ئىشلىتىشنى بىر تۇتاش پىلانلاش، بىر تۇتاش باشقۇرۇش دېگەنلىك. ئەگەر سۇ بايلىقىنى پىلانلاش ۋە باشقۇرۇشتا، ھەممە تەرەپ تەڭ باشقۇرسا، ھەممىسى ئۆز ئالدىغا پەتىۋا چىقارسا، نۇرغۇنلىغان زىددىيەتلەر كېلىپ چىقىدۇ» دەپ ئېنىق كۆرسەتتى. بىز بۇ يېتەكچى ئىدىيىنى قەتئىي ئىزچىللاشتۇرۇپ، «بىرلا تەرەپ سۇ باشقۇرۇش» بىلەن «ھەممە تەرەپ سۇنى تىزگىنلەش»نىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىشىمىز، سۇ بايلىقىنى ھوقۇق تەۋەلىكى بويىچە باشقۇرۇش بىلەن ئېچىپ پايدىلىنىشتىكى باشقۇرۇشنىڭ چەك- چېگرىسىنى ئېنىق ئايرىشىمىز لازىم. سۇ بايلىقىنى ھوقۇق تەۋەلىكى بويىچە باشقۇرۇش مۈلۈك ھوقۇقى بويىچە باشقۇرۇشقا تەۋە، ئېچىپ پايدىلىنىشتىكى باشقۇرۇش ئىگىلىك باشقۇرۇش ۋە كەسپىي باشقۇرۇشقا تەۋەدۇر. بىز جەمئىيەتتىكى ھەر قايسى تەرەپنى «چوڭ سۇچىلىق» بىلەن شۇغۇللىنىشقا رىغبەتلەندۈرۈشىمىز، ئەمما ئالدىنقى شەرت ئۇلار سۇچىلىق مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرىنىڭ بىر تۇتاش باشقۇرۇشىغا بويسۇنۇشى لازىم. ھەر دەرىجىلىك سۇچىلىق مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرى سۇ

شەكىلدىن تۈجۈپىلەش شەكلىگە يۆرۈلۈش»نى ئىشقا ئاشۇرۇش ئەمەلىيەتتە قانۇنغا تايىنىپ سۇ باشقۇرۇش، قانۇنغا تايىنىپ سۇ تىزگىنلىگەنلىك بولىدۇ. شۇڭا مەيلى سۇچىلىق ئۆل مۇئەسسەسى ۋە ئۆل كەسپىنى قۇرۇش ۋە راۋاجلاندۇرۇش، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشتا بولسۇن، مەيلى ياخشى تاشقى تەرەققىيات مۇھىتى يارىتىش، سۇچىلىقنىڭ ئىچكى قىسىم قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشتە بولسۇن سۇچىلىق قانۇن- تۈزۈم قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشكە توغرا كېلىدۇ، سۇچىلىق قانۇن- تۈزۈم قۇرۇلۇشىنىڭ ياخشى - يامان بولۇشى- سۇچىلىق كەسپىنىڭ گۈللىنىشى ياكى خاراب بولۇشىغا، خەلق ئىگىلىكى ۋە جەمئىيەتنىڭ داۋاملىق تەرەققىي قىلىش - قىلالماسلىقىغا مۇناسىۋەتلىك.

1988- يىلى ئېلان قىلىنغان «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ سۇ قانۇنى»، 1992- يىلى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى ماقۇللىغان «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ‹ سۇ قانۇنى›نى يولغا قويۇش چارىسى» — ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ سۇ بايلىقىنى قانۇنغا تايىنىپ مۇۋاپىق ئېچىش، پايدىلىنىش، قوغداش ۋە باشقۇرۇشنى قانۇنىي ئاساس بىلەن تەمىنلىدى. شۇنىڭدىن كېيىنكى تۆت يىلدا ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى سۇ بايلىقىنى باشقۇرۇش، دەريالارنى باشقۇرۇش، سۇ، تۇپراق ساقلاشنى باشقۇرۇش قاتارلىقلارغا ئائىت بىر قاتار نىزام، قائىدىلەرنى كەينى- كەينىدىن ئېلان قىلىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ سۇچىلىق قانۇن - تۈزۈم قۇرۇلۇشىنى يەنىمۇ ئىلگىرى سۈردى. ئاپتونوم رايون بويىچە جايلار ئاممىنى سۇغا دائىر قانۇن - نىزاملارنى ئۆگىنىش، تەشۋىق قىلىشقا ئەستايىدىل ئۇيۇشتۇرۇپ، سۇ ئىشلىرى مەمۇرىيىتىنىڭ قانۇن ئىجرا قىلىش سىستېمىسىنى پەيدىنپەي قۇرۇپ ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈپ، قانۇنغا تايىنىپ ئىش بېجىرىشنى چىڭىتىپ، سۇ ئىشلىرى مەمۇرىيىتىنىڭ قانۇن ئىجرا قىلىش سالمىقىنى ئۈزلۈكسىز ئاشۇردى. ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر دەرىجىلىك سۇ ئىشلىرىغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلار 1994- يىلدىن 1996- يىلغىچە جەمئىي 2303 پارچە دېلونى تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىپ، 7 مىليون 980 مىڭ يۈەن ئىقتىسادىي زىياننى تۆلىتىپ، نورمال سۇ ئىشلىرى تەرتىپىنى قوغدىدى. بىر نەچچە يىلدىن بۇيانقى ئۆگىنىش، تەشۋىقىي - تەربىيە ۋە قانۇن ئىجرا قىلىش خىزمەتلىرى ئارقىلىق، پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ سۇ قانۇن ئېڭى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈرۈلۈپ، سۇچىلىق قانۇن- تۈزۈم قۇرۇلۇشى ئۈچۈن كەڭ دائىرىلىك ئاممىۋى ئاساس سېلىندى. بىراق، شۇنى كۆرۈش كېرەككى، ھازىر پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ سۇ قانۇن ئېڭى تېخى يۇقىرى ئەمەس، بولۇپمۇ رەھبىرىي كادىرلارنىڭ سۇ قانۇن ئېڭى ۋەزىيەت تەرەققىياتىنىڭ تەلىپىگە ئۇيغۇن كەلمەيدۇ. بۇ سۇچىلىق قانۇن- تۈزۈم

سۇ قانۇن- نىزامغا ئەمەل قىلىش، سۇ قانۇن- نىزامىنى ئىجرا قىلىش، سۇ قانۇن- نىزامىنى قوغداشنى پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ ئاڭلىق ھەرىكىتىگە ئايلاندۇرۇش كېرەك.

سۇچىلىقتا قانۇن تۇرغۇزۇش خىزمىتىنى كۈچەيتىپ، سۇ بايلىقىنى باشقۇرۇش، دەريالارنى باشقۇرۇش، سۇ ئىنشائاتلىرىنى باشقۇرۇش، جۈملىدىن سۇ، تۇپراق ساقلاش قانۇن- نىزام سىستېمىسىنى تېزلىكتە مۇكەممەللەشتۈرۈش كېرەك؛ سۇ ئىشلىرى مەمۇرىيىتىنىڭ قانۇن ئىجرا قىلىش سىستېمىسىنى داۋاملىق تۇرغۇزۇپ ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈپ، ئۇلارنىڭ قانۇن ئىجرا قىلىش سەۋىيىسىنى ۋە سالمىقىنى ئۆستۈرۈش كېرەك.

سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش باشقۇرۇشنى قانۇن ئارقىلىق چىڭىتىپ، سۇ بايلىقىنى قانۇن ئىزىغا سېلىپ، سۇ بايلىقىغا قارىتا قانۇنغا تايىنىپ مەركەزلەشتۈرۈپ بىر تۇتاش باشقۇرۇشنى يولغا قويۇش — سۇ بايلىقىنى مۇۋاپىق ئېچىش - پايدىلىنىش، قوغداشنىڭ ئېھتىياجى. بۇ، سۇ بايلىق ھالىتىنىڭ ئايلىنىش قانۇنىيىتىدىكى باشقۇرۇش تۈزۈمىگە ئۇيغۇن، «سۇ قانۇنى»، شىنجاڭنىڭ «سۇ قانۇنى» نى يولغا قويۇش چارىسى ۋە سۇ ئېلىشقا ئىجازەت قىلىش تۈزۈمىدە ئېنىق قىلىپ: «دەريا، كۆل ۋە يەر ئاستىدىن بىۋاستە سۇ ئالغان بارلىق ئورۇن ۋە شەخسىي ناھىيىدىن بىر دەرىجە يۇقىرى خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ سۇ ئىشلىرىغا مەسئۇل مەمۇرىي تارمىقىغا قانۇن بويىچە سۇ ئېلىشقا ئىجازەت قىلىش رەسمىيىتىنى ئۆتەپ بېرىشنى ئىلتىماس قىلىدۇ ھەمدە سۇ بايلىق ھەققى تاپشۇرغاندىن كېيىن سۇ ئېلىش پائالىيىتى بىلەن شۇغۇللىنالايدۇ؛ سۇ ئېلىش ئېقىن يىرىك پىلانىغا ئۇيغۇن بولۇشى، سۇ، تۇپراقنىڭ تەكشۈپۈكلۈكىغا ئۇيغۇن بولۇشى، باش ئېقىن بىلەن ئاياغ ئېقىن، ئېلىپ، سۇ مىقدارى، سۇ سۈپىتىنى قانۇن ئارقىلىق بىر تۇتاش باشقۇرۇشى كېرەك.

سۇچىلىق كەسپىنى راۋاجلاندۇرۇش — پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ ئورتاق مەسئۇلىيىتى، پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ كۈچىگە تايىنىپ، ھەر تەرەپتىكى ئاكتىپلىقنى قوزغىغاندىلا، سۇچىلىق ئۇل مۇئەسسەسى ۋە ئۇل كەسپىنىڭ قۇرۇلۇش قەدىمىنى تېزلەتكىلى بولىدۇ. شۇڭا ھەر ساھە، ھەر قايسى كەسىپ ۋە ھەر بىر پۇقرا سۇ قانۇن- نىزاملارغا ئاڭلىق ئەمەل قىلىپ، قانۇنغا تايىنىپ سۇ تىزگىنلەشتە چىڭ تۇرۇپ، سۇ ئىشلىرىغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلارنىڭ سۇ ئىشلىرىدىكى قانۇنغا خىلاپ دېلولارنى تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىشىنى پائال قوللىشى كېرەك. ھەر دەرىجىلىك سۇ ئىشلىرىغا مەسئۇل مەمۇرىي تارماقلار ھەر قايسى تەرەپلەرنىڭ سۇ ئىشلىتىش مۇناسىۋەتلىرىنى قانۇنغا تايىنىپ بىر تەرەپ قىلىپ، سۇ ئىشلىرى ماجىرالىرىنى ئەستايىدىل بىر تەرەپ قىلىپ، ئاپتونوم رايوننىڭ نورمال سۇ باشقۇرۇش ۋە قۇرۇلۇش قىلىش تەرتىپىنى قوغدىشى كېرەك؛ قانۇن بولغان ئىكەن تايىنىش، قانۇننى ئىجرا قىلىشتا قاتتىق بولۇش، قانۇنغا خىلاپلىق قىلغانلارنى قەتئىي سۈرۈشتە قىلىش، سۇ بايلىقىغا ئائىت دېلولارنى، سۇ قۇرۇلۇشىغا بۇزغۇنچىلىق قىلىش دېلولىرىنى، دەريا باشقۇرۇش، سۇ، تۇپراق ساقلاشقا ئائىت دېلولارنى ۋاقتىدا، توغرا تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىپ، قانۇنغا تايىنىپ سۇ باشقۇرغۇچىلارنىڭ قانۇنىي ھوقۇق- مەنپەئىتىنى قوغداپ، سۇچىلىق ئۇل مۇئەسسەسى ۋە ئۇل سانائىتىنىڭ ئۇچقۇشلۇق تەرەققىياتىغا كاپالەتلىك قىلىش كېرەك.

ئۆزىنىڭ ياشاش مۇھىتىنى قوغداش ۋە ياخشىلاشتىمۇ، يېتەرلىك سان ۋە سۈپەتكە ئىگە سۇ بايلىقىدىن ئايرىلالمايدۇ. ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ 9- بەش يىللىق پىلانى ۋە 2010 - يىلغىچە بولغان خەلق ئىگىلىكى ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىياتى نىشانىدا، ئاپتونوم رايونىمىزنى مۇھىم ئاشلىق، پاختا، نېفىت ۋە نېفىت - خىمىيە سانائىتى بازىسى قىلىپ قۇرۇپ چىقىش ئېنىق ئوتتۇرىغا قويۇلدى. بۇ ستراتېگىيىلىك نىشاننى ئەمەلگە ئاشۇرۇشنىڭ ئەڭ مۇھىم كاپالىتى سۇ بايلىقىدىن ئىبارەت. مەركەزدىكى رەھبىرىي يولداشلار ئېنىق قىلىپ: «شىنجاڭدىكى مەسىلە سۇ مەسىلىسى، سۇلا بولىدىكەن، ھەممە نەرسە بولىدۇ، شىنجاڭنىڭ نامراتلىقىمۇ سۇدىن بولغان، بېيىشتىمۇ سۇغا تايىنىش كېرەك» دەپ كۆرسەتتى.

بىز ستراتېگىيىلىك يۇكسەكلىكتە تۇرۇپ، سۇنىڭ ئاپتونوم رايونىمىز خەلق ئىگىلىكىنىڭ ئۈزلۈكسىز تەرەققىياتىدىكى ئورنىنى، باشقا نەرسە ئالالمايدىغان مۇھىم رولىنى تونۇشىمىز، سۇ بايلىقىنى باشقۇرۇشنى، سۇچىلىق ئۇل كەسپى ۋە ئۇل ئەسلىھەسى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشىمىز لازىم.

سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش باشقۇرۇشقا يۇكسەك ئەھمىيەت بېرىشىمىز لازىم. «سۇ قانۇنى»، «ئاپتونوم رايوننىڭ ‹ سۇ قانۇنى› نى يولغا قويۇش چارىسى» ئېلان قىلىنغاندىن بۇيان، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر دەرىجىلىك سۇچىلىق مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرى سۇ ئېلىش ئىجازىتى تۈزۈمىنى يولغا قويۇشنى بۇسۇش ئېغىزى قىلىپ، سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش باشقۇرۇشنى كۈچەيتتى. 1996- يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە، ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە 16 مىڭ 212 ئائىلە سۇ ئېلىش ئىجازىتى بويىچە تىزىمغا ئالدۇردى، 14 مىڭ 815 سۇ ئېلىش ئىجازەتنامىسى تارقىتىلدى، شەھەر، بېزىلارنىڭ سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش باشقۇرۇش ۋەزىيىتى ئاساسەن شەكىللەندى. ئەمما تاھازىرغىچە يەنىلا قىسمەن رايون ۋە ئورۇنلار ھەر دەرىجىلىك سۇچىلىق مەمۇرىي باشقۇرۇش باشقۇرۇش تارماقلىرىنىڭ بىر تۇتاش باشقۇرۇشىغا بويسۇنۇشى لازىم. ھەر دەرىجىلىك سۇچىلىق مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرى سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش پىلانلاش، بىر تۇتاش تەڭشەش، سۇ ئېلىش ئىجازەتنامىسىنى بىر تۇتاش تارقىتىش، سۇ بايلىقى ھەققىنى بىر تۇتاش يىغىش، مىقدارى ۋە سۈپىتىنى بىر تۇتاش باشقۇرۇشنى ھەقىقىي كۈچەيتىشى لازىم. سۇ ئېلىش ئىجازىتىدىكى كۆندىلىك نازارەتچىلىك قىلىش، باشقۇرۇشنى، سۇنى پىلانلىق، تېجەشلىك ئىشلىتىشنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، سۇ ئېلىش ئىجازىتى تۈزۈمىنىڭ يولغا قويۇلۇشىنى يەنىمۇ چوڭقۇرلاشتۇرۇش لازىم؛ سۇ بايلىقىنى ئېچىپ پايدىلىنىشتىكى پىلانلاش خىزمىتىنى كۈچەيتىش، سۇنىڭ بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە سۇنىڭ سۈپىتىنى قوغداشنى كۈچەيتىش، سۇ چىقىرىش ئېغىزى، يەندا چىقىرىش ئېغىزىغا بولغان باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش لازىم. سۇ بايلىقىنى قالايمىقان ئاچقان، سۇ بايلىقىغا، سۇ مۇھىتىغا بۇزغۇنچىلىق قىلغان قانۇنغا خىلاپ تۈرلۈك قىلمىشلارنى قاتتىق بىر تەرەپ قىلىش لازىم.

سۇچىلىق قۇرۇلۇشىغا يۇكسەك دەرىجىدە ئەھمىيەت بېرىشىمىز لازىم. سۇچىلىق خەلق ئىگىلىكىنىڭ ئۇل ئەسلىھەسى ۋە ئۇل كەسپى، سۇچىلىق قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ خەلق ئىگىلىكى ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىياتىدىكى ستراتېگىيىلىك نىشاننى ئەمەلگە ئاشۇرۇشنىڭ ئاساسىي كاپالىتى. ھەر دەرىجىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمەتلىرى ۋە ھەر دەرىجىلىك سۇچىلىق مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرى سۇچىلىق ئۇل كەسپى ۋە ئۇل ئەسلىھەسى قۇرۇلۇشىنىڭ مۇھىملىقىغا بولغان تونۇشىنى ھەقىقىي ئۆستۈرۈپ، سۇ ئاپىتىگە تاقابىل تۇرۇش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىپ، سۇچىلىق قۇرۇلۇشىنى ئۇل ئەسلىھە ۋە ئۇل كەسپلەر قۇرۇلۇشىنىڭ ئالدىنقى ئورنىغا ھەقىقىي قويۇشى، ئۇنىڭغا بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىشى، سۇچىلىق ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشى لازىم؛ ھەر دەرىجىلىك سۇ قۇرۇلۇشى فوندىنى غەملەپ ۋە قۇرۇپ، سۇ قۇرۇلۇشىغا بولغان سېلىنمىنى ئۈزلۈكسىز ئاشۇرۇشى لازىم؛ يولغا قويۇشقا بولىدىغان سىياسەتلەرنى بەلگىلەپ، جەمئىيەتتىكى ھەر قايسى تەرەپلەرنىڭ سۇچىلىق قۇرۇلۇشىغا كۆڭۈل بۆلۈشى ۋە قاتنىشىشىنى قولغا كەلتۈرۈشى لازىم.

سۇ تېجەش قارىشىنى مۇستەھكەم تىكلەپ، پۈتۈن جەمئىيەت ئەزالىرىنىڭ سۇ تېجەش ئېڭىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈرۈش، سۇ بايلىقىنى ئۇنىۋېرسال ئېچىشنى تېزلىتىش، ئېتىز- ئېرىق سۇ قۇرۇلۇشىنى بوشاشماي قانات يايدۇرۇش، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئالاھىدىلىكىگە ئۇيغۇن بولغان زامانىۋى سۇغىرىش تەدبىرلىرىنى ئاكتىپ كېڭەيتىش، سۇ تېجىلىدىغان يېزا ئىگىلىكى ۋە سۇ تېجىلىدىغان جەمئىيەت بەرپا قىلىش لازىم. يەر ئۈستى سۇ بايلىقىنى ئېچىش بىلەن يەر ئاستى سۇ بايلىقىنى ئېچىشقا تەڭ ئەھمىيەت بېرىپ، يەر ئاستى سۇ بايلىقىدىن ئېچىپ پايدىلىنىش نىسبىتىنى ئاشۇرۇش، سۇغىرىش بىلەن زەي يوقىتىشنى ئۆزئارا بىرلەشتۈرۈش، زەي يوقىتىش سىستېمىسى قۇرۇلۇشىنى زور كۈچ بىلەن كۈچەيتىپ، يەرنىڭ شورلىشىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش لازىم.

دۆلەت ۋە ئاپتونوم رايوننىڭ ئۇقتىلىق سۇ قۇرۇلۇشىغا كۆڭۈل بۆلۈپ ۋە ئۇنى كۈچەيتىپ، ھازىر بار سۇ قۇرۇلۇشىنى رېمونت قىلىپ، ئۆزگەرتىپ، ئۇلارنىڭ تەبىئىي ئاپەتكە بەرداشلىق بېرىش ئىقتىدارىنى ئاشۇرۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىقتىسادىي ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىياتى ئۈچۈن كۈچلۈك ئاساس سېلىشىمىز لازىم.

سۇ توغرىسىدا ئىككى ئېغىز سۆز

ئىززەت غىياس

سۇ تولىمۇ قىممەتلىك، ئۇنىڭ ئورنىنى ھەر قانداق نەرسە ئالالمايدۇ. بەزى كىشىلەر سۇنىڭ تەبىئەتتىكى ئومۇمىيلىقىغا، چەكسىز دەۋر قىلىپ تۇرۇش خۇسۇسىيىتىگە قاراپ، ئۇنى تازا قەدىرلەپ كەتمەيدۇ. ھەممىمىزگە مەلۇمكى، سۇ بولمىسا ھاياتلىق ۋە تەرەققىياتنىڭ بىۋاستە ئامىللىرى بولغان ئاشلىق، خىمىيىۋى ئوغۇت، تۆمۈر، پولات، كۆمۈر، نېفىت، قەغەز، سۈنئىي تالا، رەخت... ئىشلەپ چىقارغىلى بولمايدۇ. كىشىلەر سۇدىن ئايرىلىپ قالغاندىلا ئاندىن ئۇنىڭ نەقەدەر مۇھىملىقىنى ھېس قىلالايدۇ. ئەمدى يەر ئاستى سۈيىنىڭ بەزى ئەۋزەللىكلىرى توغرىسىدا ئۆزە قاراشلىرىمنى بايان قىلىمەن.

يەر ئاستى سۈيى باشقا تەبىئىي سۇ ئېقىنلىرىغا سېلىشتۇرغاندا تېخىمۇ قىممەتلىك، چۈنكى ئۇنىڭدا تەبىئىي سۇ ئېقىنلىرىدا يوق نۇرغۇن ئەۋزەللىكلەر بار. ئۇ ئاساسەن ئاتموسفېرادىن چۈشكەن سۇدىن شەكىللىنىدۇ. ئومۇمەن ئاتموسفېرادىن چۈشكەن سۇ يەر ئاستىغا سىڭىپ كىرىپ، تۇپراق، تاغ جىنسلىرىدىكى مىنېرال ماددىلارنى ئېرىتىدۇ - دە، نەتىجىدە ھەر بىر لىتىر سۇ تەركىبىدىكى مىنېرال ماددا بىر نەچچە يۈز مىللىگرامدىن مىڭ مىللىگرام ئەتراپىدا كۆپىيىدۇ. مۇنداق سۇ ئىچىشكە مۇۋاپىق كېلىدۇ.

ۋەھالەنكى، يامغۇر، قار قاتارلىق ئاتموسفېرا سۇلىرى ئاتموسفېرادا ۋە يەرگە چۈشكەندىن كېيىن بەزى لەيلىمە ماددا، مىكروب، ۋىرۇس قاتارلىقلار بىلەن ئارىلىشىپ كەتسىمۇ، سۇ سىڭىش جەريانىدا بۇ نەرسىلەر سۈزۈلۈپ كېتىدۇ. شۇنىڭ بىلەن سۇ يەر ئاستىدا پاكىز ساقلىنىپ، ئاسان بۇلغىنىپ كەتمەيدۇ.

يەر ئۈستى سۈيىنىڭ زامان- ماكاندىكى تارقىلىشى تەكشى بولمايدۇ. بەزى جايلاردا دەريا (ئېقىن)، كۆل بار، بەزى جايلاردا ھېچقانداق سۇ يوق. ئۇنىڭ ئۈستىگە يەر ئۈستى سۈيى تېز ئاقىدۇ، مەنبەسى دائىم تولۇقلىنىپ تۇرمىسا، ئاسان ئۈزۈلۈپ قالىدۇ. ئەكسىچە يەر ئاستى سۈيى بولسا تەكشى ۋە ئومۇمىيۈزلۈك تارقالغان. ئۇ مەيلى تۈزلەڭلىك، ئويمانلىق، تاغلىق بولسۇن، ئوخشىمىغان يەر قەۋەتلىرىدە ساقلىنىدۇ. ئۇنىڭ يەر ئاستىدا يىغىلىپ ساقلىنىش ۋاقتى ناھايىتى ئۇزاق، ئېقىشى ئاستا بولىدۇ. شۇنداقتىمۇ ئۇ دائىم تولۇقلىنىپ تۇرمىسا سىڭىپ كېتىدۇ ياكى سۇ ئورنى چۆشۈپ كېتىدۇ.

كۆرۈنۈپ تۇرۇپتۇكى، سۇ ئىشلىتىشكە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، سۇ ئامبارلىرىنى قۇرۇپ، دەريا (ئېقىن) سۈيىنى ۋە ئىشلىتىش مىقدارىنى ھەمىشە تەڭشەپ تۇرۇشقا توغرا كېلىدۇ. بولۇپمۇ يەر ئاستى سۈيىنى تولۇقلاشنى يەنى «يەر ئاستى سۇ ئامبىرى»نى تولۇقلاشنى سۇ ئامبىرى قۇرۇلۇشىغا ئىشلىگەنگە ئوخشاش ئەھمىيەت بېرىش زۆرۈر. مۇشۇنداق قىلغاندىلا، سۇنىڭ تەبىئىي تەڭشىلىش رولىنى جارى قىلدۇرغىلى بولىدۇ.

شۇنى بىلىش كېرەككى، يەر ئاستى سۈيى پۈتمەس- تۈگىمەس بايلىق ئەمەس. شۇنىڭ ئۈچۈن يەر ئاستى سۈيىنى ئېچىشنى قاتتىق تىزگىنلەپلا قالماي، بەلكى ئىلمىي ئاساستا مۇۋاپىق ئېچىپ پايدىلىنىشقا توغرا كېلىدۇ، شۇنداقلا ئىشلەتكەن سۇنى تولۇقلاشقا ئەھمىيەت بېرىش، يەر ئاستى سۈيىنىڭ سۈپىتىنى ساقلاش، بۇلغىنىشتىن مۇداپىئە كۆرۈش ۋە بۇ قىممەتلىك بايلىقنى ئىنسانلارغا ئۇزاق مۇددەت خىزمەت قىلدۇرۇشقا تىرىشىش لازىم.

پىچان ناھىيىسى مىللىي، دىنىي ئىشلار خىزمىتىگە ئەھمىيەت بېرىپ، ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش تەرەققىياتى ئۈچۈن، ياخشى ئىجتىمائىي مۇھىت ياراتتى

ئىدىقۇت باغرىدىكى يېڭىلىقلار

ئۆز مۇخبىرلىرىمىز **ساتتار رېقىپ، ئۆمەر ھامۇت، ئابدۇشۈكۈر ئابدۇكېرىم** خەۋەر قىلىدۇ: پىچان ناھىيىسى پارتىيىنىڭ بىرلىك سەپ، مىللىي، دىنىي ئىشلارغا ئائىت فاڭجېن، سىياسەتلىرىنى كەڭ تۈردە تەشۋىق قىلىش، ئىزچىللاشتۇرۇش، دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش ئارقىلىق، ئىجتىمائىي مۇقىملىققا كاپالەتلىك قىلدى ھەمدە مىللىي، دىنىي ئىشلارنى ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇپ، ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە ياخشى نەتىجىگە ئېرىشتى.

پىچان ناھىيىسىدىكى ھەر دەرىجىلىك پارتىيە، ھۆكۈمەتلەر ۋە مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلار ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش سۈرئىتىنى تېزلىتىشكە ئەھمىيەت بېرىش بىلەن بىر ۋاقىتتا «مۇقىملىق ھەممىنى بېسىپ چۈشىدۇ» دېگەن فاڭجېننى يېتەكچى قىلغان ھالدا، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى ساقلاشقا ھەر ۋاقىت كۆڭۈل بۆلدى. پارتىيىنىڭ مىللىي، دىنىي ئىشلارغا ئائىت فاڭجېن، سىياسەتلىرىنى، مىللىي، دىنىي ئىشلارنى باشقۇرۇشقا دائىر قانۇن، نىزام ۋە بەلگىلىمىلەرنى كەڭ تۈردە تەشۋىق قىلىش، ئىزچىللاشتۇرۇش خىزمىتىنى چىڭ تۇتتى. فۇنكسىيىلىك ئورۇنلارنىڭ رولىنى جارى قىلدۇرۇش ئاساسىدا مىللىي، دىنىي ئىشلارنى باشقۇرۇش خىزمىتىنى ئاساسىي قاتلام تەشكىلاتلار قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش خىزمىتى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ تۇتۇش ئارقىلىق، باشقۇرۇش خىزمىتىنى قانۇن بويىچە ئېلىپ باردى. ناھىيىلىك بىرلىك سەپ بۆلۈمى، مىللىي، دىنىي ئىشلار ئىدارىسى ۋە ئىسلام دىنى جەمئىيىتى قاتارلىق ئورۇنلار زىچ ھەمكارلىشىپ، ئادەمى ئاز ئەھۋال ئاستىدا، تەكشۈرۈپ- تەتقىق قىلىش ۋە ساقلانغان مەسىلىلەرنى تۈزىتىشنى ئىزچىل چىڭ تۇتتى. تۈرلۈك شەكىللەر ئارقىلىق تەشۋىقات-تەربىيىنى كۈچەيتىش ۋە ئۆگىنىشكە تەشكىللەش ئارقىلىق دىنىي زاتلار ۋە دىنغا ئېتىقاد قىلغۇچى ئاممىنى تەربىيىگە ئىگە قىلدى. ئۇلارنى قانۇن، نىزام ۋە ئۆگىنىش ماتېرىياللىرى بىلەن تەمىنلەپ تۇرغاندىن باشقا، ھەر بىر مەسچىت، ھەر بىر دىنىي زاتنى پارتىيە گېزىت-ژۇرناللىرىغا مۇشتەرى قىلىپ، ئۇلارنىڭ پارتىيىنىڭ تۈرلۈك لۇشيەن، فاڭجېن، سىياسەتلىرى ۋە ھەر خىل يېڭىلىقلاردىن خەۋەردار بولۇپ تۇرۇشقا ئىمكانىيەت يارىتىپ بەردى. دىنىي زاتلارنىڭ بۇ جەھەتتىكى قىزغىنلىقى تەدرىجىي ئېشىپ، ئۇلار يىللىق مۇشتىرى بولغان گېزىت-ژۇرناللارنىڭ سانى 1365 پارچىغا يەتتى.

دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرىنى باشقۇرۇش ئۈچۈن، يېزا-بازار ۋە كەنت دەرىجىلىك دىنىي ئىشلارنى باشقۇرۇش ئورنىدىن 94 نى قۇردى ھەمدە 344 مەسچىتنىڭ ھەممىسىدە دېموكراتىك باشقۇرۇش گۇرۇپپىسى تەسىس قىلدى. دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرىنى تىزىملاش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەپ، تۈلچەمگە يەتكەن مەسچىتلەرگە گۇۋاھنامە تارقىتىپ بەردى. دىنىي زاتلاردىن ئىمتىھان ئېلىش، باھالاش ئارقىلىق، ئۇلارنىڭ نورمالسىز دىنىي پائالىيەتلەرنى چەكلەش جەھەتتىكى باشلامچىلىق رولىنى جارى قىلدۇردى. «دىنىي زاتلارنىڭ رۇخسەت سوراش تۈزۈمى»، «مەسچىتلەرنى باشقۇرۇش قائىدىسى»، «دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرىنى دېموكراتىك باشقۇرۇش ھەيئەتلىرىنىڭ مەسئۇلىيىتى» ۋە «مەسچىتلەرنىڭ مالىيىسىنى باشقۇرۇش تۈزۈمى» قاتارلىق قائىدە-تۈزۈملەرنى تۈزۈپ ۋە ئۇنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، دىنىي پائالىيەتلەرنى باشقۇرۇشنى قانۇن ئىزىغا سالدى.

مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلار پارتىيە، ھۆكۈمەتلەرنىڭ قوللىشى ئارقىسىدا دىنغا ئېتىقاد قىلغۇچى ئاممىنى ۋە دىنىي زاتلارنى ھۆكۈمەت ئىشلىرىغا ئارىلىشىش، ئەقىل-چارە كۆرسىتىشكە يېتەكلەش بىلەن بىرگە، ھالال ئەمگەككە تايىنىپ بېيىش، ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە باشلامچىلاردىن بولۇشقا سەپەرۋەر قىلدى. «بەشتە ياخشى مەسچىت» ۋە «بەشتە ياخشى دىنىي زات»لارنى باھالاشنى ئىزچىل ياخشى ئىشلەپ، ئىلغارلارنى تەقدىرلەپ، ئۇلارغا ئىلھام بەردى. نەتىجىدە 300 دىن ئارتۇق مەسچىت «بەشتە ياخشى مەسچىت»، 530 نەچچە دىنىي زات «بەشتە ياخشى دىنىي زات» بولۇپ باھالاندى. بۇ ناھىيە يەنە بىر تۈركۈم دىنىي زاتلار ۋەكىللىرىنى ئىچكىرىدىكى تەرەققىي قىلغان جايلارغا ئېكسكۇرسىيە ۋە ئۆگىنىشكە ئەۋەتىپ، ئۇلارنىڭ نەزەر دائىرىسىنى كېڭەيتتى.

قەشقەر ۋىلايەتلىك پوچتا- تېلېگراف ئىدارىسى مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا ئەھمىيەت بېرىپ، كەسىپ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈردى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **ئابدۇۋېلىجان مەتىمىن** خەۋەر قىلىدۇ: قەشقەر ۋىلايەتلىك پوچتا-تېلېگراف ئىدارىسى بىر نەچچە يىلدىن بۇيان مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا ئالاھىدە ئەھمىيەت بەرگەنلىكتىن، ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ ساپاسى ئۆسۈپ، پۈتۈن ۋىلايەتنىڭ پوچتا-تېلېگراف ئالاقىلىشىش ئىشلىرى ساغلام تەرەققىي قىلدى.

ئىدارە رەھبەرلىكى كارخانىنىڭ تەرەققىيات ئەمەلىيىتى داۋامىدا پوچتا-تېلېگراف ئالاقىلىشىش ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىنىڭ مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى بىلەن زىچ مۇناسىۋەتلىك ئىكەنلىكىنى تونۇپ يېتىپ، ماددىي مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى بىلەن مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى باشتىن ئاخىر چىڭ تۇتتى. ئىدارىدە مەخسۇس مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسى قۇرۇپ، «مەدەنىيەتلىك ئورۇن» بەرپا قىلىش نىشانىنى كارخانىنىڭ تەرەققىيات پىلانى ۋە يىللىق خىزمەت پىلانى بىلەن بىرلەشتۈردى. ئىشچى-خىزمەتچىلەر ئارىسىدا سىياسىي-ئىدىيىۋى تەربىيە، ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسىنى ئۇنۇملۇك ئېلىپ باردى. كەسىپ ئەخلاقى، ئىجتىمائىي ئەخلاق، ئائىلە ئەخلاقى تەربىيىسى ۋە خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش تەربىيىسىنى چوڭقۇر قانات يايدۇردى. ئىش ئورنىدا لېبى فېڭدىن ئۆگىنىش، مۇلازىمەتلىق چولپانلىرىدىن بولۇش، تېخنىكا ئۈلگىسى، «ئون ياخشى ئەخلاق ئۈلگىسى»، «مەدەنىيەتلىك بۆلۈم (ئىشخانا)»، «مەدەنىيەتلىك سمېنا-گۇرۇپپا»، «مەدەنىيەتلىك ئىشچى- خىزمەتچى»، «مەدەنىيەتلىك ئائىلە» بەرپا قىلىش پائالىيەتلىرىنى قانات يايدۇرۇپ، ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش ئاڭلىقلىقىنى ئۆستۈردى. نەتىجىدە يېقىنقى ئىككى يىلدىن بۇيان ئىدارىدىكى ئىشچى-خىزمەتچىلەر نامراتلارغا، ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش، ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاپ، كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش، «ئۈمىد قۇرۇلۇشى» قاتارلىقلارغا ئىئانە قىلغان پۇل 88 مىڭ يۈەندىن ئېشىپ كەتتى.

پوچتا- تېلېگراف تىجارىتىدىكى ئالتە كۆزنەك قاتارلىق ئىش تۈرلىرىدە مۇلازىمەتلىق ئۆلچىمى تۈزۈپ، نومۇر كارتوچكىسى ئېسىپ ئىشقا چىقىش، ئەلا مۇلازىمەت قىلىش تۈزۈملىرىنى قاتتىق ئىجرا قىلدى. جەمئىيەتتىن 20 خالىس نازارەتچى تەكلىپ قىلىپ، ئۇلارنىڭ نازارىتىنى ئاڭلىق قوبۇل قىلدى. ئىستىل تۈزىتىش خىزمىتى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ پوچتا- تېلېگراف مۇلازىمەتلىقىدىكى «قىزىق نۇقتا»، «قىيىن نۇقتا» مەسىلىلىرىنى ئۇقتىلىق ھەل قىلىش ئۈچۈن، توققۇز تۈرلۈك مۇلازىمەتلىقتا جەمئىيەتكە ئاشكارا ۋەدە بەردى. بۇنىڭ تۈرتكىسىدە ئىدارىگە قاراشلىق پوچتا ئالاقىلىرىنى يەتكۈزۈش (توشۇش) پونكىتى 7 مىليون 360 مىڭ خالتا پوچتا يوللانمىسىنى خاتاسىز يەتكۈزۈپ، ئۇدا يەش قېتىم مەملىكەت بويىچە پوچتا-تېلېگراف سىستېمىسىدىكى «مەدەنىيەتلىك يەتكۈزۈش (توشۇش) پونكىتى» بولۇپ باھالاندى. 126 سىمسىز چاقىرغۇ ئىستانسىسى ئاپتونوم رايون بويىچە «مەدەنىيەتلىك ياشلار كوللېكتىپى» دېگەن نامغا ئېرىشتى. ئىدارە ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك «كەسپتە يېڭى ئىستىل تىكلەشتىكى ئۇندا ياخشى ئۈلگىلىك ئورۇن» دېگەن شەرەپلىك نامغا ئېرىشتى.

مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ كۈچەيتىلىشى ۋىلايەتنىڭ پوچتا-تېلېگراف ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى كۈچلۈك ئىلگىرى سۈردى. 9- بەش يىللىق پىلانىنىڭ تۇنجى يىلىدا بۇ ئىدارە ئورۇندىغان پوچتا-تېلېگراف كەسپى ئومۇمىي مىقدارى 69 مىليون 880 مىڭ يۈەنگە، كەسپىي كىرىمى 73 مىليون 240 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، ئالدىنقى يىلدىكىدىن ئايرىم -ئايرىم ھالدا % 47 ۋە % 32.26 ئاشتى.

يېقىندا ئىلى ۋىلايەتلىك پارتكوم ھال سوراش ئۆمىكى تەشكىللەپ، بۇ يىل قىشتا ئېغىر قار ئاپىتىگە ئۇچرىغان تېكەس ناھىيىسىنىڭ چارۋىچىلىق رايونلىرىدىكى چارۋىچىلاردىن ھال سوراپ، تۇرمۇشى ئېغىر قىيىنچىلىقتا قالغان 13 ئائىلىلىك چارۋىچىغا 300 يۈەندىن نەق پۇل ۋە ماددىي بۇيۇم بەردى.

سۈرەتتە: ۋىلايەتلىك پارتكومنىڭ شۇجىسى جاڭ گولياڭ (سولدا) چارۋىچىلارغا ھال سوراش بۇيۇملىرى تارقىتىپ بەرمەكتە.

پولات ئامانيار فوتوسى

بورتالا شەھىرى مەكتەپلەردىكى قالايمىقان ھەق ئېلىش ھادىسىلىرىنى تۈزەتتى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **تۇرسۇن ئىمىن** خەۋەر قىلىدۇ: بورتالا شەھىرى ساھەلەردىكى ناتوغرا ئىستىللارنى تۈزىتىش داۋامىدا ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپلەردىكى قالايمىقان ھەق ئېلىشنى ئۇقتىلىق تەرتىپكە سېلىپ، مەكتەپلەرنىڭ ھەق ئېلىش تۈرىنى قېلىپلاشتۇردى.

شەھەرلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان كەسپىي تارماقلارغا ... ھەق ئېلىش تۈرلىرىدىن 13 نى بىكار قىلدى، يۇقىرى دەرىجىلىك ئورۇنلار ئەمەلدىن قالدۇرغان 21 تۈرلۈك ھەقنى توختىتىشنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، ئوقۇغۇچىلارغا سېلىق سېلىنغان 3800 يۈەننى قايتۇردى. بۇ خىل ئۇسۇلدا يىغىۋېلىنغان 500 مىڭ 700 يۈەن ھەقنى قايتۇرغۇزدى. قالايمىقان ھەق ئېلىش مەسىلىسى ئېغىر بولغان بىر قانچە مەكتەپ ۋە ئالتە مەكتەپ مەسئۇلىغا جەرىمانە قويدى.

قەشقەر شەھىرى پەن-تېخنىكا ئارقىلىق شەھەرنى گۈللەندۈرۈشكە ئەھمىيەت بەرمەكتە

بىر نەچچە يىلدىن بۇيان قەشقەر شەھىرى پەن-تېخنىكا ئارقىلىق شەھەرنى گۈللەندۈرۈش ستراتېگىيىسىنى يولغا قويۇپ ياخشى نەتىجىگە ئېرىشتى.

قەشقەر شەھىرى پەن-تېخنىكا ئارقىلىق ... گۈللەندۈرۈش خىزمىتىنى مۇھاكىمە قىلدى. شۇنىڭ بىلەن بىرگە تۈرلۈك پەن-تېخنىكا ئارقىلىق تەربىيىلەش كۇرسلىرىنى ئېچىپ، 1950 پەن- تېخنىكا تايانچىسىنى تەربىيىلىدى. يۇقىرى مەھسۇلاتلىق، ئەلا سۈپەتلىك، يۇقىرى ...

قارشاڭ ناھىيىلىك مىللىي، دىنىي ئىشلار ئىدارىسى دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى ئىلگىرى سۈردى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇرېشىت قابىلىز** خەۋەر قىلىدۇ: ئارشاڭ ناھىيىلىك ...

گۇرۇپپىلىرى قۇرۇلۇپ، دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرىنى باشقۇرۇش ۋە تىزىملاش ...

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇۋەشت ئابلىز** خەۋەر قىلىدۇ: ئارشاڭ ناھىيىلىك مىللىي، دىنىي ئىشلار ئىدارىسى مەركەز ۋە ئاپتونوم رايوننىڭ مۇناسىۋەتلىك ھۆججەتلىرىنىڭ روھىغا ئاساسەن دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرى ۋە دىنىي زاتلارنى قانۇن بويىچە باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى ئىلگىرى سۈردى.

بۇ ئىدارە ئۆتكەن يىلى ناھىيىگە قاراشلىق توققۇز يېزا- بازار، مەيدان ۋە 11 دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرى بىلەن «دىنىي سورۇنلارنى باشقۇرۇش خىزمەت مەسئۇلىيەتنامىسى» ئىمزالىدى. ھەرقايسى يېزا- بازار، مەيدانلاردىكى دىنىي ئىشلارغا مەسئۇل كادىرلار ۋە بىر قىسىم دىنىي زاتلارنى «ئاساسىي قانۇن»، «مىللىي تېررىتورىيىلىك ئاپتونومىيە قانۇنى» توغرىسىدا سىستېمىلىق تەربىيىگە ئىگە قىلدى.

بۇ ئىدارە يەنە قانۇنسىز دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرىنى تەكشۈرۈش، ئېنىقلاش خىزمىتىنى كۈچەيتتى. بىرلىك سەپ بۆلۈمى، مىللىي، دىنىي ئىشلار ئىدارىسى، يەر باشقۇرۇش ئىدارىسى قاتارلىق ئورۇنلاردىن تەشكىللەنگەن 14 كىشىلىك «دىنىي سورۇنلارنى تىزىملاش رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى» قۇرۇلدى، بۇنىڭدىن باشقا يەنە ھەرقايسى يېزا-بازار، مەيدانلاردىمۇ دىنىي سورۇنلارنى تىزىملاش رەھبەرلىك گۇرۇپپىلىرى قۇرۇلۇپ، دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرىنى باشقۇرۇش ۋە تىزىملاش خىزمىتى ياخشى ئىشلەندى. بۇنىڭ بىلەن ئۆتكەن يىلى ناھىيە بويىچە دىنىي پائالىيەت سورۇنلىرىنى تىزىملاش ۋە باشقۇرۇش خىزمىتى ئوڭۇشلۇق ئېلىپ بېرىلدى.

ستراتېگىيىسىنى يولغا قويۇپ ياخشى نەتىجىگە ئېرىشتى.

قەشقەر شەھىرى پەن-تېخنىكا ئارقىلىق شەھەرنى گۈللەندۈرۈشتە ئالدى بىلەن شەھەر، يېزا، كەنتلەردە پەن-تېخنىكىغا مەسئۇل مەخسۇس خادىم قويدى. يىلدا ئۈچ قېتىم پەن-تېخنىكىنى كېڭەيتىش، ماسلاشتۇرۇش يىغىنى ئېچىپ، پەن-تېخنىكا ئارقىلىق شەھەرنى

ئارقىلىق تەربىيىلەش كۇرسلىرىنى ئېچىپ، 1950 پەن- تېخنىكا تايانچىسىنى تەربىيىلىدى. يۇقىرى مەھسۇلاتلىق، ئەلا سۈپەتلىك، يۇقىرى ئۈنۈملۈك، ئەمەلىي قوللىنىلىدىغان تېخنىكىلارنى زور كۈچ بىلەن ئومۇملاشتۇرۇپ، 100 مىڭ مو يەرگە 23 خىل سورتنى كېڭەيتتى. تۆۋەن مەھسۇلاتلىق ئېتىزلاردا 12 خىل يېڭى تېخنىكىنى كېڭەيتتى. بۇنىڭ بىلەن يېڭى سورتلارنىڭ قاپلىنىش نىسبىتى يىلدىن يىلغا ئاشتى. يېزا - ئىگىلىك پەن - تېخنىكا نەتىجىلىرىنىڭ قوللىنىلىش نىسبىتى % 85كە يەتتى.

ئادىلجان ئابدۇقادىر

قىلىپلاشتۇردى.

شەھەرلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان كەسپىي تارماقلارغا بولغان رەھبەرلىك ۋە نازارەتچىلىكنى كۈچەيتىپ، ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپلەردىكى ھەق ئېلىش ئىشلىرىغا قارىتا تۈزەش، تەرتىپكە سېلىش ئېلىپ باردى. 1995-يىلى شەھەر بويىچە «ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىدىن ھەق ئېلىشنى تىزىملاش گۇۋاھنامىسى»نى ئىشلىتىشنى يولغا قويدى. ئۆتكەن يىلىنىڭ ئاخىرىغا قەدەر شەھەر تەۋەسىدىكى 40 نەچچە مەكتەپتە تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىپ، مەكتەپلەر ئۆز ئالدىغا بېكىتكەن ھەقنى قايتۇرغۇزدى. قالايمىقان ھەق ئېلىش مەسىلىسى ئېغىر بولغان بىر قانچە مەكتەپ ۋە ئالتە مەكتەپ مەسئۇلىغا جەرىمانە قويدى. «ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپلەردىكى قالايمىقان ھەق ئېلىشنى تىزىملاش گۇۋاھنامىسى»نى يولغا قويۇشقا بولغان تەكشۈرۈش، نازارەت قىلىشنى كۈچەيتىپ، مەكتەپلەرنىڭ ھەق ئېلىش تۈرىنى قېلىپلاشتۇردى. شۇنىڭ بىلەن بىللە دۆلەت مائارىپ كومىتېتىنىڭ ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىدىن ھەق ئېلىش توغرىسىدىكى سىياسەت- بەلگىلىمىلىرىنى ئەستايىدىل ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، ئوقۇغۇچىلارنىڭ ئېغىرچىلىقىنى يېنىكلەتتى.

بۇ شىركەت قائىدە- تۈزۈملەرنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ، خىزمەت ئۈنۈمىنى ئۆستۈردى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ناسىرجان مۇھەممەت** خەۋەر قىلىدۇ: مايتاغ نېفىت - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتىنىڭ ئاساسىي قۇرۇلۇش شىركىتى سۈپەت ئۆتكەلنى چىڭ تۇتۇپ، قائىدە-تۈزۈملەرنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ، ئىشچى-خىزمەتچىلەرنى «زاۋۇت مېنىڭ قەلبىمدە، ئۈنۈم مېنىڭ قولۇمدا» دېگەن ئېڭدا پائالىيەتكە تەشكىللەپ، خىزمەت ئۈنۈمىنى ئۆستۈردى.

بۇ شىركەت بۇلتۇر يىل بېشىدىن باشلاپ ئىسلاھات قەدىمىنى تېزلىتىپ، «خەندەن پولات-تۆمۈر زاۋۇتىدىن ئۆگىنىش، داچىڭدىن ئۆگىنىش، قاتتىق سىناپ تەكشۈرۈش» پائالىيىتىنى ئومۇمىيۈزلۈك قانات يايدۇردى. پائالىيەت داۋامىدا ئىشچى-خىزمەتچىلەر «ماتېرىيال تېجەش، زاۋۇتقا پايدا يەتكۈزۈش شەرەپ» دېيىشكەن كۆزقاراش بىلەن جاپالىق ئىشلەپ، بۇلتۇر يىل ئاخىرىغىچە 401 مىليون 111 مىڭ يۈەنلىك قۇرۇلۇش ۋەزىپىسىنى ئورۇندىدى. قۇرۇلۇشنى باشقۇرۇش، سۈپەتنى نازارەت قىلىش ئۆتكىلىنى چىڭ ئىگىلەپ، قارىغۇلارچە قوماندانلىق قىلىش، قۇرۇلۇش ماتېرىيالىنى شەخسىي ئىشقا ئىشلىتىۋېلىشنى مەنئى قىلىشتىن ئىبارەت بىر يۈرۈش تۈزۈملەرنى بېكىتىپ، ئۇنى قاتلاممۇقاتلام ئەمەلىيلەشتۈردى. قۇرۇلۇش قىلغۇچى ئورۇنلارنىڭ سالاھىيىتىنى قاتتىق تەكشۈرۈپ، قۇرۇلۇش قىلىش سۈپەت گۇۋاھنامىسى بولمىغان ئورۇنلارنىڭ قۇرۇلۇش قىلىشىنى قەتئىي چەكلىدى. ھەرقايسى ئىش ئورۇنلىرىنىڭ خىزمەت ئالاھىدىلىكىگە قارىتا ئىش ئورنى مەسئۇلىيەت تۈزۈمى ۋە تەكشۈرۈپ سىناش تۈزۈمىنى يولغا قويۇپ، ئىشتىن ئادەم كۆپ بولۇش، ئاز ئىشلىگەنلەر بىلەن كۆپ ئىشلىگەنلەر ئوخشاش ھەق ئېلىشتەك ئەھۋاللارنى ئۆزگەرتتى. بۇلتۇر ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ 100 تۈرلۈك ئەقىلگە مۇۋاپىق تەكلىپ -پىكرىنى قوبۇل قىلىپ، 2 مىليون 614 مىڭ يۈەنلىك مەبلەغنى تېجەپ قالدى.

قوشۇن قۇرۇلۇشى ۋە ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ كەسپ ساپاسىنى ئۆستۈرۈشنى چىڭ تۇتتى. بۇلتۇر شىركەت بويىچە 37 ئىشچى ئاپتونوم رايونلۇق قۇرۇلۇش نازارىتى ئاچقان ئىنژېنېرلارنى تەربىيىلەش كۇرسىغا قاتناشتى، 52 ئىشچى شىركەت ئاچقان قۇرۇلۇشنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش كۇرسىدا تەربىيىلەندى، 33 ئىشچى باش زاۋۇت ئۇيۇشتۇرغان كومپيۇتېر ئۆگىنىش كۇرسىغا قاتنىشىپ، ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ كومىتېتى تەرىپىدىن «لاياقەتلىك» گۇۋاھنامىسىگە ئېرىشتى.

شىركەت يەنە مالىيە باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ئىچكى قىسىمدا ھېسابات قىلىش تۈزۈلمىسىنى تۇرغۇزۇپ، خىراجەتنىڭ چىقىم قىلىنىشىنى تىزگىنلىدى. كونترول قىلىنىدىغان خىراجەتنى ھەرقايسى باشقارما، بۆلۈملەرگە بۆلۈپ بېرىپ، ئۇنى مۇكاپات سوممىسى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ، ماتېرىيالنى، خىراجەتنى تېجىگەنلەرگە % 10 مۇكاپات پۇلى قوشۇپ بېرىش، چىقىمنى ئاشۇرۇۋەتكەنلەردىن % 20 مۇكاپات پۇلى تۇتۇپ قېلىشنى يولغا قويۇپ، ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغىدى. ئىشچى-خىزمەتچىلەر شىركەتنىڭ ماشىنىلىرىنى ئىشلەتكەندە پۇل تۆلەش تۈزۈمىنى بېكىتىپ، ماشىنا ئىشلىتىش خىراجىتىنى 264 مىڭ يۈەن تېجەپ قالدى.

ئۇنىيار يېزىسى پىشقەدەم ھەربىيلەر، تۇرمۇشىدا قىيىنچىلىقى بار ئائىلىلەرگە مېھىر- شەپقەت يەتكۈزدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇۋەلى ئەخمىدى** خەۋەر قىلىدۇ: غۇلجا ناھىيىسىنىڭ ئۇنىيار يېزىسى يېقىندا دەم ئېلىشقا، پېنسىيىگە چىققان كادىرلار، ئىشچىلار، ئەمگەك نەمۇنىچىلىرى، كەسىپ ئالماشتۇرغان ھەربىيلەر، دىنىي زاتلار ۋە تۇرمۇشىدا قىيىنچىلىقى بار ئائىلىلەردىن ھال سوراپ، ئۇلارغا مېھىر-شەپقەت يەتكۈزدى.

يېزىلىق پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتى رەھبەرلىرى ۋە ئاشلىق پونكىتى، تەمىنات-سودا كوپېراتىپى، ئامانەت-قەرز كوپېراتىپى، يېزا ئىگىلىك ماشىنا-سايمانلىرى باشقۇرۇش-نازارەت قىلىش پونكىتى قاتارلىق 21 ئورۇننىڭ مەسئۇللىرى يېقىندا پۇل، پاختىلىق كىيىم-كېچەك، يېمەكلىك قاتارلىقلارنى ئېلىپ ئامىمىدىن ھال سورىدى. ئۇلار بىر نەچچە گۇرۇپپىغا بۆلۈنۈپ 51 كەنت، گۇرۇپپا، توققۇز ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپ، 15 كەسپىي ئورۇنغا بېرىپ، يېتىم-يېسىر، نامرات، «بەشتە كاپالەتلىك ئائىلە»، دەم ئېلىشقا، پېنسىيىگە چىققان كادىرلار، ئىشچىلار، ئەمگەك نەمۇنىچىلىرى، مائارىپچىلار، مېيىپ ھەربىيلەر ئائىلە تاۋابىئاتلىرى، دىنىي زاتلار، ئاپەتكە ئۇچرىغانلارنىڭ ئۆيلىرىگە بېرىپ، ئۇلارغا ھال سوراش بۇيۇملىرىنى تارقىتىپ بەردى.

يېزىلىق خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى لى جاڭخۇا ئۆز يېنىدىن 360 يۈەن پۇل چىقىرىپ، يېزىلىق ياشانغانلار ساناتورىيىسىدىكىلەرگە كىيىم-كېچەك ھەدىيە قىلدى، دولان كەنتىدىكى ئېھتىياجلىق ئەزالىرى 60 يۈەن ئىئانە توپلاپ تۇرمۇشىدا قىيىنچىلىقى بار ئىككى ئائىلىگە يېمەكلىك ئېلىپ بەردى، كەنت ئاياللار بىرلەشمىسىنىڭ مۇدىرى، كومپارتىيە ئەزاسى زورابۇۋى ئۈچ قۇر قىشلىق كىيىم-كېچەك ئېلىپ يېتىم باللارغا كىيگۈزۈپ قويدى.

قىسقا خەۋەرلەر

△ ئاپتونوم رايونلۇق قاتناش بانكىسى ئاقتۇ خەلقىنىڭ قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىپ بېرىش ئۈچۈن 400 مىڭ يۈەن ياردەم قىلغاندى. بۇ پۇللارنىڭ 240 مىڭ يۈەنى «باھار غۇنچىسى پىلانى» سىنىپىدىكى ئوقۇغۇچىلارغا، 90 مىڭ يۈەنى ئاقتۇ ناھىيىسىنىڭ رادىئو-تېلېۋىزىيە ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا ۋە نامرات ئائىلىلەرنىڭ قىشلىق تۇرمۇشىنى ئورۇنلاشتۇرۇشقا ئىشلەتتى.

سايرا يۈسۈپ

△ خوتەن ناھىيىسىنىڭ يېڭىئېرىق يېزىسىدىكى ئابدۇقېيۇم ھاجى، ئەخمەت توختى قارىم قاتارلىق 50 يەككە تىجارەتچى بۇلتۇر 9-ئايدىن بۇيان، ئۆز يېزىسىدىكى ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپلەرنىڭ ئوقۇتۇش شارائىتىنى ياخشىلاش ئۈچۈن 49 مىڭ 420 يۈەن ياردەم قىلدى. **گۈلباھار مەتتوختى**

غەربىي جەنۇبىي تارىم نېفىت چارلاش- ئۆزلەشتۈرۈش باش شىركىتىگە قاراشلىق پەرزەنتلەر 1-باشلانغۇچ مەكتىپىنىڭ ماتېماتىكا ئوقۇتقۇچىسى پەرىدە سۇلايمان ئوقۇتقۇچىلىق بىلەن شۇغۇللانغان 17 يىلدىن بۇيان، دەرس ئۆزلەشتۈرۈش نىسبىتىنى يىلمۇيىل ئاشۇرۇپ، شىركەت بويىچە «ئىلغار خىزمەتچى»، «ئۈلگىلىك دەرس ئۆتۈش ماھىرى» بولۇپ باھالاندى.

سۈرەتتە: ئۇ، ئوقۇغۇچىلارغا ئۈلگىلىك دەرس سۆزلىمەكتە.

ئىمىنجان سادىق فوتوسى

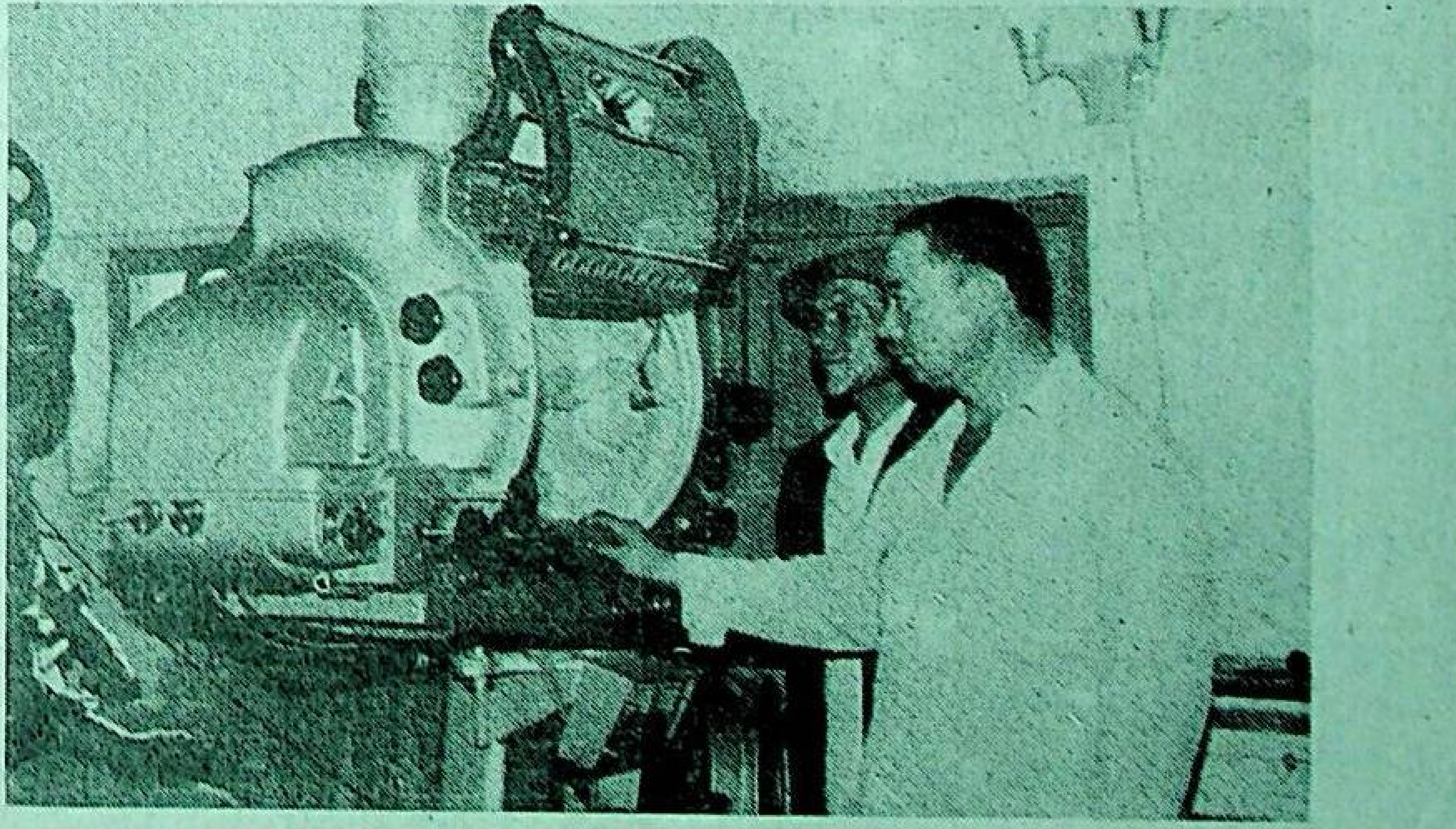

بىر قانچە يىلدىن بۇيان ئۇدا زىيان تارتىپ كېلىۋاتقان چاقىلىق ناھىيىلىك خەلق كىنوخانىسى ئىچكى قىسىمدا ئىسلاھات ئېلىپ بېرىپ، مۇلازىمەتلىق سۈپىتىنى ئۆستۈرۈپ، زىيان تارتىشنى پايدا ئېلىشقا ئۆزگەرتتى. ئالتە ئايدا 177 مەيدان كىنو قويۇپ، ساپ پايدىنى 16 مىڭ يۈەنگە يەتكۈزدى.

سۈرەتتە: خادىملار ئاپپاراتلارنى تەكشۈرمەكتە.

تۇردى ھاشىم فوتوسى

لى پېڭ مەملىكەتلىك كۆمۈر سانائىتىدە زىياننى تۈگىتىپ پايدىنى ئاشۇرۇش خىزمىتى يىغىنىغا قاتناشقان ۋەكىللەرنى قوبۇل قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 20 - مارت تېلېگراممىسى. گوۋۇيۈەن زۇڭلىسى لى پېڭ، مۇئاۋىن زۇڭلىلاردىن جۇرۇڭجى، ۋۇباڭگولار بۈگۈن چۈشتىن كېيىن «خەلق» سارىيىدا مەملىكەتلىك كۆمۈر سانائىتى سېپىدىكى زىياننى تۈگىتىپ پايدىنى ئاشۇرۇش خىزمىتى يىغىنىغا قاتناشقان ۋەكىللەر بىلەن كۆرۈشتى. لى پېڭ زۇڭلى ۋەكىللەرنى قوبۇل قىلغاندا مۇنداق دېدى: كۆمۈر سېپىدىكى ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ مەركەز بېكىتكەن فاڭجېنغا ئاساسەن، قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلەرنى يەنىمۇ مۇستەھكەملەپ، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، تېخنىكا سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈپ، بۇ يىل پۈتۈن ساھە بويىچە زىياننى تۈگىتىپ پايدا ئېلىش نىشانىغا يېتىشنى ئۈمىد قىلىمەن.

لى پېڭ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: كۆمۈر سانائىتى سېپىدىكى ئىشچى - خىزمەتچىلەر ئالاھىدە جەڭ قىلالايدىغان قوشۇن، ئازادلىقتىن بۇيان، بولۇپمۇ ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلغان، ئىشىك ئېچىۋېتىلگەندىن بۇيان، ئېلىمىزنىڭ ئىقتىسادىي تەرەققىياتىغا زور تۆھپە قوشتى. كۆمۈر سانائىتىدە بىر نەچچە يىلدا قىيىنچىلىق كۆپ ئېيسىم ئېغىر بولدى. بۇنىڭغا پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى بىلەن گوۋۇيۈەندىكى رەھبىرىي يولداشلار ئىنتايىن كۆڭۈل بۆلدى، دۆلەت سىياسەت جەھەتتىمۇ يار - يۆلەك بولدى. ھازىر سىلەر تەرەققىياتنىڭ يېڭى يولىدا مېڭىۋاتىسىلەر، بۇ يىل زىياننى تۈگىتىپ پايدىنى كۆپەيتەلەيسىلەر. بۇ باشقا قىيىنچىلىقى بار كەسىپلەرنىڭ زىياننى تۈگىتىپ قىيىنچىلىقتىن قۇتۇلۇشى ئۈچۈن قىممەتلىك تەجرىبە يارىتىپ بەردى، دۆلەت كارخانىلىرىنى ياخشىلاشتا باشلامچىلىق رول ئوينىدى. مەن پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۈەن ۋە باش شۇجى جياڭ زېمىنغا ۋەكالىتەن سىلەردىن ھەم سىلەر ئارقىلىق كۆمۈر سانائىتى سېپىدىكى ئىشچى - خىزمەتچىلەردىن ھال سورايمەن ۋە ئۇلارنى تەبرىكلەيمەن.

لى پېڭ مۇنداق دېدى: كۆمۈر ئىشلەپچىقىرىشنى سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنىڭ تەلىپىگە ئۇيغۇنلاشتۇرۇش، ئىشلەپچىقىرىش، سېتىش ئارقىلىق بەلگىلەشتە چىڭ تۇرۇپ، بازار قانچىلىك كۆمۈرگە ئېھتىياجلىق بولسا شۇنچىلىك كۆمۈر ئىشلەپچىقىرىش لازىم. كۆمۈر كانلار بىلەن كۆمۈر ئىستېمالچىلىرىنىڭ بىۋاستە ئالاقە قىلىشىنى تەشەببۇس قىلىش ئارقىلىق ھالقىلارنى ئازايتىش لازىم. لى پېڭ ئاخىرىدا كۆمۈر سانائىتى سېپىدىكى ئىشچى- خىزمەتچىلەرنىڭ ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىدا تېخىمۇ زور نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرۈشىنى ئۈمىد قىلدى.

ماۋزۇ خەۋەرلەر

● جياڭ زېمىن بۇيرۇققا ئىمزا قويۇپ، «جۇڭگو خەلق ئازادلىق ئارمىيىسى ھەربىي ئىشلار قاتناش ترانسپورت نىزامى»نى ئېلان قىلدى

● ياڭ شيۇفېڭ تۇغۇلغانلىقىنىڭ 100 يىللىقىنى خاتىرىلەش سۆھبەت يىغىنى بېيجىڭدا ئۆتكۈزۈلدى، لى رۇيخۇەن سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشتى

● دىڭ گۇەنگېن جىڭجۇ تىياتىرى ياشلار تەتقىقات سىنىپىنىڭ سۆھبەت يىغىنىدا جىڭجۇ سەنئىتىنى گۈللەندۈرۈپ، ئەسىر ھالقىيدىغان ئىختىساس ئىگىلىرىنى يېتىشتۈرۈپ چىقىش لازىم، دەپ تەكىتلىدى

● جياڭ چۇنيۈن جىلىن ئۆلكىسىدە خىزمەتلەرنى كۆزدىن كەچۈرگەندە ئەتىيازلىق تېرىلغۇنى چىڭ ۋە ياخشى تۇتۇپ، بۇ يىل يېزا ئىگىلىكىدە ھوسۇلنى ۋە دېھقانلارنىڭ كىرىمىنى ئاشۇرۇشقا ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىشنى تەكىتلىدى

● شىنخۇا ئاگېنتلىقى مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ خىزمەت دوكلاتى، يېزا ئىگىلىك قانۇنىنىڭ يولغا قويۇلۇش ئەھۋالىنى تەكشۈرۈش توغرىسىدىكى دوكلاتى، شياڭگاڭ ئالاھىدە مەمۇرىي رايونىغا تەييارلىق كۆرۈش كومىتېتىنىڭ خىزمەت دوكلاتىنى تولۇق تېكىستى بىلەن تارقاتتى

● شىنخۇا ئاگېنتلىقى ئالىي خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ خىزمەت دوكلاتىنى ۋە ئالىي خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ خىزمەت دوكلاتىنى تارقاتتى

● مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ مۇھىت ئاسراش، مەبلەغ سېلىش كومىتېتى ۋە سۇچىلىق مىنىستىرلىكى 5 - قېتىملىق «دۇنيا سۇ كۈنى»نى خاتىرىلىدى.

● دۆلەت دۆلەت مەبلىغىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى مەمۇرىي، كەسپىي خاراكتېرلىك ۋە بايلىق خاراكتېرلىك مەبلەغنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىشنى تەلەپ قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

گەنسۇ ئۆلكىسى لەنجۇ شەھىرى - توقۇلما زاۋۇتىنىڭ ئىش ئورنىدىن ئايرىلغان 35 ياشلىق ئىشچىسى جاۋخۇيچىن لەنجۇ شەھەرلىك ئايالالار بىرلەشمىسى ۋە شۈيچېيۈەن باشلانغۇچ مەكتىپىنىڭ ياردىمىدە باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنى ئەكىلىپ - ئاپىرىپ قويىدىغان مۇلازىملىق پونكىتى قۇرۇپ، پەرزەنتلىرىنى مەكتەپتىن ئەكىلىشكە ۋاقتى يەتمەيدىغان نۇرغۇن ئاتا - ئانىلارنى غەمدىن خالاس قىلىپ، ئاتا- ئانىلار ۋە جەمئىيەتنىڭ قارشى ئېلىشىغا ئېرىشتى.

سۈرەتتە: جاۋخۇيچىن باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ ئالتە ئوقۇغۇچىسىنى مەكتەپتىن ئۆيىگە ئاپىرىپ قويىماقتا.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

مەركىزىي كومىتېت تەشكىلات بۆلۈمى قاتارلىق تۆت ئورۇن ئۇقتۇرۇش چىقاردى

دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش لازىم

ج ك پ مەركىزىي كومىتېت تەشكىلات بۆلۈمى، دۆلەت ئىقتىساد - سودا كومىتېتى،كادىرلار مىنىستىرلىكى، مەملىكەتلىك باش ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى يېقىندا دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش چىقاردى. ئۇقتۇرۇشنىڭ قىسقارتىلمىسى تۆۋەندىكىچە:

1. دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەشنىڭ يېتەكچى ئىدىيىسى

دۆلەت كارخانىلىرى (جۈملىدىن ئۆز ئالدىغا مەبلەغ سالغان، يېيى تىزگىنلىنىدىغان شىركەت تۈزۈمىدىكى دۆلەت كارخانىلىرىمۇ شۇنىڭ ئىچىدە، تۆۋەندىمۇ ئوخشاش)نىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنىڭ قۇرۇلۇشىنى ھەقىقىي كۈچەيتىش- كارخانا ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش، كارخانا تەكشۈرۈش، قۇرۇشنى كۈچەيتىشتە، چوڭ، ئوتتۇرا دۆلەت كارخانىلىرىنى نۇقتىلىق چىڭ ۋە ياخشى تۇتۇش، ئالدى بىلەن تىجارەتتە ئېغىر زىيان تارتقان كارخانىلارنى، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ پىكرى بىر قەدەر كۆپ، ئىچكى قىسمىدىكى زىددىيەت ۋە مەسىلىلەر كۆپرەك بولغان كارخانىلارنىڭ رەھبەرلىك بەنزىلىرىنى نۇقتىلىق چىڭ تۇتۇش لازىم. تاشقى ئىقتىساد، تاشقى ئىقتىساد - سودا كارخانىلىرى، غەيرىي بانكا پۇل مۇئامىلە ئاپپاراتلىرىنىڭ ۋە چېگرا سىرتىدىكى كارخانىلارنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈشكە، قۇرۇشقا يېتەرلىك ئەھمىيەت بېرىش لازىم. پايدا ئالغان كارخانىلار رەھبەرلىك بەنزىلىرىنىڭ ئەھۋالىغا ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدىگەن ھالدا باھا بېرىش ۋە تەھلىل قىلىش، تەكشۈرۈش بىلەن قۇرۇش خىزمىتىنى ئىزچىللاشتۇرۇپ، ئىجرا قىلىدىغان، سىياسىي جەھەتتە كۈچلۈك، ئىتتىپاق، ئۆزئارا ھەمكارلىشالايدىغان رەھبەرلىك بەنزىسى قۇرۇش، بولۇپمۇ زاۋۇت باشلىقى (جىڭلى)، پارتكوم شۇجىسى، باش مۇدىرنى ياخشى سەپلەش؛ 2. قاراشنى يەنىمۇ ئۆزگەرتىش، ئىسلاھات ئېڭىنى، ئىگىلىك باشقۇرۇش سەۋىيىسىنى ۋە كارخانىلارنى بازارغا يۈزلەندۈرۈش، رىقابەتتە ئۈستۈنلۈككە ئېرىشىش ئىقتىدارىنى ئۆستۈرۈش؛ 3 . ئەمەلىيەتكە ئۇيغۇن، بىر قەدەر قېلىپلاشقان خىزمەت تۈزۈمىنى ئورنىتىش، كارخانىلارنىڭ ئىچكى قىسمىدا ھوقۇق بىلەن مەسئۇلىيەت ئېنىق ئايرىلغان، ھەرقايسى تەرەپتىكىلەرنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغىيالايدىغان ھەرىكەت مېخانىزمىنى ئورنىتىش؛ 4 . ئىنتىزامغا قاتتىق رىئايە قىلىدىغان، پاك - دىيانەتلىك، دۆلەتنىڭ ۋە باشقا تارماقلار، ئىنتىزام تەكشۈرۈش، رېۋىزىيە، مۇپەتتىش، باج ۋە دۆلەت مال - مۈلكىنى باشقۇرۇش، بانكا قاتارلىق ئالاقىدار تەرەپلەرنىڭ پىكىرلىرىنى ئاڭلاش؛ 4 . رەھبەرلىك بەنزىسگە ھەم ئەزالارغا ئوبيېكتىپ، ئادىل باھا بېرىش، ھەم نەتىجىنى تولۇق مۇئەييەنلەشتۈرۈش، ھەم مەسىلىنى ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدىگەن ھالدا كۆرسىتىپ بېرىش، تەكشۈرۈش پىكىرلىرىنى مۇۋاپىق ئۇسۇللار ئارقىلىق ۋاقتىدا يەتكۈزۈش.

4 . رەھبەرلىك بەنزىسى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشنىڭ تەدبىرى

ئۆگىنىشكە، سىياسىيغا ئەھمىيەت بېرىش، توغرا كەيپىياتنى تەكىتلەشنى ئاساسىي مەزمۇن قىلغان ئىدىيىۋى تەربىيىنى كۈچەيتىش لازىم. نەزەرىيىنى ۋە پارتىيە نىزامنامىسىنى ئۆگىنىش، دېموكراتىك تۇرمۇش ئارقىلىق سىياسىي جەھەتتە كۈچلۈك، ئىگىلىك باشقۇرۇشنى بىلىدىغان، يول ئېچىپ ئىلگىرىلەش روھىغا ئىگە يولداشلارنى رەھبەرلىك بەنزىسگە كىرگۈزۈش لازىم. ئىدىيىنى يەنىمۇ ئازاد قىلىش، ستاژ ۋە سالاھىيەتنى پەش قىلىشتەك كونا قاراشنى بۇزۇپ تاشلاپ، مۇنەۋۋەر ياش ئىختىساس ئىگىلىرىنى بايقاش ۋە دادىل ئىشلىتىش لازىم.

كارخانىلاردىكى باشقۇرغۇچى خادىملارنى 9 - بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدە، سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش جەھەتتىن بىر قېتىم ئومۇميۈزلۈك تەربىيىلەش «پروگراممىسى»نى چىڭ تۇتۇپ ئەمەلىيلەشتۈرۈش، دۆلەت كارخانىلىرىدا رەھبىرىي خادىملارنى تەربىيىلەشنى كۈچەيتىش، چوڭ ، ئوتتۇرا كارخانىلاردا سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش كەسپىي سالاھىيەت گۇۋاھنامىسى تۈزۈمىنى يولغا قويۇش لازىم.

رەھبەرلىك بەنزىسى قۇرۇلۇشىنىڭ تۈرلۈك تۈزۈملىرىنى يەنىمۇ مۇكەممەللەشتۈرۈش، كارخانىلاردىكى رەھبىرىي خادىملارنى باشقۇرۇشنى ۋە نازارەت قىلىشنى ھەقىقىي كۈچەيتىش لازىم. چوڭ - چوڭ مەسىلىلەردە دېموكراتىك ئاساستا ئىلمىي تەدبىر بەلگىلەش تۈزۈمى، كارخانا پارتىيە تەشكىلاتلىرى چوڭ - چوڭ مەسىلىلەردە تەدبىر بەلگىلەشكە قاتنىشىش تۈزۈمىدە چىڭ تۇرۇش ۋە ئۇنى مۇكەممەل-

رەھبەرلىك بەنزىسىنىڭ قۇرۇلۇشىنى ھەقىقىي كۈچەيتىش- كارخانا ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش، كارخانا تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشنىڭ جىددىي ئېھتىياجى. تۆۋەنتە، كۆپ ساندىكى دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسى ۋە رەھبەرلىرى ياخشى ھەم بىر قەدەر ياخشى. ئۇلار ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلىۋاتقان، ئىشلەپچىقىرىشلىگەن، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى راۋاجلاندۇرۇلۇۋاتقان يېڭى ۋەزىيەتتە ئىدىيىسىنى ئازاد قىلىپ، يول ئېچىپ ئىلگىرىلەپ، دۆلەت كارخانىلىرىنى ياخشىلاشنىڭ يېڭى يوللىرى ئۈستىدە پائال ئىزدىنىپ، تۆۋەنتە ساقلىنىۋاتقان ھەر خىل قىيىنچىلىقلارنى تۈگىتىش ئۈچۈن جاپالىق خىزمەتلەرنى ئىشلەپ زور تۆھپە قوشتى. شۇنىڭ بىلەن بىللە، شۇنىمۇ كۆرۈشىمىز كېرەككى، بەزى كارخانىلاردىكى رەھبەرلىك بەنزىسى سىياسىي ساپاسى تۆۋەنراك، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكىنى راۋاجلاندۇرۇشنىڭ تەلەپلىرىگە ماسلىشالمايۋاتىدۇ، ئىگىلىك باشقۇرۇشتا ماھىر ئەمەس، خىزمەتتىكى مەسئۇلىيەتچانلىقى كۈچلۈك ئەمەس؛ بەزىلىرىنىڭ ئاممىۋى قارىشى ئاجىز، ئىشچى - خىزمەتچىلەرگە تايىنىپ كارخانىلارنى ياخشى باشقۇرالمايۋاتىدۇ؛ بەزىلىرى ھوقۇقىدىن قالايمىقان پايدىلىنىپ، ئۆز كۆمچىگە چوغ تارتىۋاتىدۇ، ھەتتا، قانۇنغا خىلاپلىق قىلىپ ئىنتىزامنى بۇزۇۋاتىدۇ؛ دۆلەتنىڭ بايلىقىنى ۋە مال - مۈلكىنى خالىغانچە بۇزۇپ - چېچىۋاتىدۇ ۋە ئىسراپ قىلىۋاتىدۇ؛ بەزى كارخانىلارنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنىڭ قۇرۇلمىسى دېگەندەك مۇۋاپىق ئەمەس، بىر پۈتۈن بىرىكمە كۈچى ئاجىز. بۇ مەسىلىلەر ھەل قىلىنىشى كۈتۈپ تۇرماقتا.

دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتىدە دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى ۋە پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشيەنىنى يېتەكچى قىلىپ، يولداش جياڭ زېمىننىڭ دۆلەت كارخانىلىرىنى ئىسلاھ قىلىش، راۋاجلاندۇرۇش ۋە كارخانىلارنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى قۇرۇش توغرىسىدىكى بىر قاتار مۇھىم سۆزلىرىنىڭ روھىنى ئىزچىللاشتۇرۇپ، بۈلتۈر مەركەز ئاچقان ئىقتىسادىي خىزمەت يىغىنىنىڭ ۋە مەملىكەتلىك دۆلەت كارخانىلىرى پارتىيە قۇرۇلۇشى خىزمىتى يىغىنىنىڭ تەلىپى بويىچە دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى ئومۇميۈزلۈك، ئەستايىدىل تەكشۈرۈش ۋە شۇ ئاساستا، ساقلانغان مەسىلىلەرنى نەزەردە تۇتۇپ كۈچلۈك تەدبىر قوللىنىپ، بەنزە قۇرۇلمىسىنى ياخشىلاپ، كارخانا رەھبەرلىرىنىڭ سىياسىي ساپاسىنى ۋە سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى شارائىتىدا ئىگىلىك باشقۇرۇش ئىقتىدارىنى ئۆستۈرۈپ، دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش، كارخانىلارنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشكە تەشكىلىي جەھەتتىن كاپالەتلىك قىلىش لازىم.

2. تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتىنىڭ مۇھىم نۇقتىسى، نىشانى، تەلىپى

دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى ... رەھبەرلىك بەنزىلىرىنىڭ ئەمەلىيەتتىكى ھەققەتەنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەش نى ھالدا باھا بېرىش ۋە تەھلىل قىلىش، تەكشۈرۈش بىلەن قۇرۇش خىزمىتىنى بىرلەشتۈرۈپ، يوشۇرۇن ساقلىنىۋاتقان مەسىلىلەرنى تۈگىتىشكە ئەھمىيەت بېرىش لازىم. ھەرقايسى رايونلار ۋە تارماقلار ئەمەلىيەتنى چىقىش قىلغان ھالدا خىزمەتنىڭ مۇھىم نۇقتىسىنى بەلگىلىشى لازىم.

كارخانىلارنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتى ئارقىلىق تۆۋەندىكى بىر نەچچە جەھەتتە كۆرۈنەرلىك ئىلگىرىلەش ھاسىل قىلىشىمىز كېرەك: ۋەزىيەتنى توغرا تونۇش، دۆلەت كارخانىلىرىنى ياخشىلاشقا بولغان ئىشەنچنى ۋە غەيرەتنى كۈچەيتىش، روھىي كۆتەرەڭگۈ بولماسلىق، ھېچ ئىشنى باشقا ئېلىپ چىقالماسلىقتەك پاسسىپ كەيپىياتنى تۈگىتىش؛ بازار ئىگىلىكى ئېڭىنى، كارخانا باشقۇرۇش سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈش، دېموكراتىك ئاساستا ئىلمىي تەدبىر بەلگىلەش، قاراش كونا بولۇش، كەسپىي ساپا ۋە رەھبەرلىك ئىقتىدارى بازار ئىگىلىكىنىڭ تەلىپىگە ماسلىشالماسلىقتەك ھالەتنى ئۆزگەرتىش، ئىنتىپاقلىقنى، رەھبەرلىك بەنزىسىنىڭ ئۇيۇشقاقلىقىنى كۈچەيتىش، رەھبەرلىك بەنزىسىنىڭ ئىچكى قىسمىدا كۈچ خورىتىش، بىرلەشمە كۈچ شەكىللەندۈرەلمەسلىك ھالىتىنى تۈگىتىش؛ ھۆكۈمەت ئىشىدا پاك، ئادىل بولۇش، جاپا - مۇشەققەتكە چىداپ كۈرەش قىلىش، تىرىشچانلىق ئىقتىسادچىللىق بىلەن كارخانا باشقۇرۇشتەك ياخشى ئىستىلنى تىكلەش، رەسمىيەتچىلىك، سۆلەتۋازلىق، ئىسراپچىلىقنى تۈگىتىش، بولۇپمۇ ھوقۇقىدىن پايدىلىنىپ ئۆز كۆمچىگە چوغ تارتىش، پارا بېرىش، پارا ئېلىشقا ئوخشاش چىرىكلىشىش ھادىسىلىرىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنىڭغا قارشى تۇرۇش، جان - دىل بىلەن ئىشچى - خىزمەتچىلەرگە تايىنىپ كارخانىنى ياخشى باشقۇرۇش ئاڭلىقلىقىنى ئۆستۈرۈش، ئىشچى- خىزمەتچىلەر بىلەن بولغان مۇناسىۋەتنى قويۇقلاشتۇرۇش، ئاممىدىن ئايرىلىپ قېلىش ھادىسىلىرىنى تۈگىتىش لازىم.

كارخانىلارنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش ۋە قۇرۇشنى كارخانىلارنىڭ پارتىيە تەشكىلىي قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش بىلەن بىرلەشتۈرۈش، زامانىۋى كارخانا تۈزۈمىنى ئورنىتىشنى ئىلگىرى سۈرۈش، كارخانىلاردا «ئۈچنى ئۆزگەرتىش، بىرنى كۈچەيتىش»نى ئىلگىرى سۈرۈش بىلەن، كارخانىلاردىكى باشقۇرغۇچى خادىملارنى 9 - بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدە سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش جەھەتتىن بىر قېتىم ئومۇميۈزلۈك تەربىيىلەش «پروگراممىسى»نى ئەمەلىيلەشتۈرۈش بىلەن بىرلەشتۈرۈش لازىم. تەكشۈرۈش، قۇرۇش ئارقىلىق تۆۋەندىكى نىشانغا يېتىش لازىم: 1. پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ فاڭجېن، سىياسەتلىرىنى قەتئىي ئىزچىللاشتۇرۇپ، ... تەرەپتىكىلەرنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغىيالايدىغان ھەرىكەت مېخانىزمىنى ئورنىتىش؛ 4. ئىنتىزامغا قاتتىق رىئايە قىلىدىغان، پاك - دىيانەتلىك، دۆلەتنىڭ ۋە باشقا بارلىق ئىگىدارلىق قىلغۇچىلارنىڭ مەنپەئەتىنى، ئىشچى- خىزمەتچىلەرنىڭ قانۇنىي ھوقۇق - مەنپەئەتىنى قوغدايدىغان بولۇش.

3. تەكشۈرۈش ئوبيېكتى، مەزمۇنى ۋە ئۇسۇلى

دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتىدە كىم باشقۇرسا شۇ مەسئۇل بولۇش پرىنسىپىغا ئاساسەن، كادىرلارنى باشقۇرۇش ھوقۇقى چېكى بويىچە دەرىجىمۇ دەرىجە مەسئۇل بولۇش، مەسئۇلىيەتنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش لازىم.

تەكشۈرۈشنىڭ ئوبيېكتى، ئاساسلىقى، كارخانىلارنىڭ زاۋۇت باشلىقى (جىڭلى)، مۇئاۋىن زاۋۇت باشلىقى (مۇئاۋىن جىڭلى)، پارتكوم شۇجىسى، مۇئاۋىن شۇجىسى، باش مۇدىر، مۇئاۋىن باش مۇدىرلار. كارخانىلاردىكى باشقا رەھبىرىي خادىملارنىڭ بۇ قېتىمقى تەكشۈرۈش دائىرىسىگە كىرىش - كىرمەسلىكىنى جايلار ۋە تارماقلار ئەمەلىي ئەھۋالغا ئاساسەن بەلگىلەيدۇ.

تەكشۈرۈشنىڭ مەزمۇنى: ئاساسلىقى، يېقىنقى بىر نەچچە يىلدىن بۇيان كارخانا رەھبەرلىك بەنزىسىنىڭ پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ فاڭجېن، سىياسەتلىرىنى ئىزچىللاشتۇرۇش، ئىجرا قىلىش ئەھۋالى؛ پارتىيە ئىنتىزامىغا، دۆلەت قانۇنلىرىغا ئەمەل قىلىش ئەھۋالى؛ كارخانىلارنىڭ ئىگىلىك باشقۇرۇشى ۋە دۆلەت مال - مۈلكىنىڭ قىممىتىگە كاپالەتلىك قىلىش ئەھۋالى؛ كارخانىلاردا مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈش ئەھۋالى؛ ئىدىيە ئىستىلى، روھىي ھالىتى، كەسپ ئەخلاقى، تىرىشىپ ئىشلەش ۋە پاك - ئىنتىزامچان بولۇش ئەھۋالى. ئوخشىمىغان كارخانىلارنىڭ ۋە ئوخشىمىغان ئىش ئورۇنلىرىنىڭ ئالاھىدىلىكىگە ئاساسەن تەكشۈرۈش تۈرلىرىنى كونكرېتلاشتۇرۇش لازىم ھەم رەھبەرلىك بەنزىسىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالىنى، ھەم رەھبەرلىك بەنزىسى ئەزالىرىنىڭ ئىپادىسىنى تەكشۈرۈش لازىم.

تەكشۈرۈش ئۇسۇلى: 1. يېقىنقى بىر نەچچە يىلدىن بۇيان كارخانىلارنىڭ مالىيە ئەقچوتىنى ۋە مالىيىنى مۇيەتتىش قىلىش ئەھۋالنى ئەستايىدىل تەھلىل قىلىش، كارخانىلارنىڭ تىجارىتى ۋە مالىيە ئەھۋالىنى باھالاش؛ 2. كارخانا رەھبەرلىرى، ئالاقىدار مەسئۇل تارماقلار، مۇلۇك ھوقۇقى ۋەكىللىرى ۋە ئىشچى - خىزمەتچىلەر قۇرۇلتىيىغا ئۆز خىزمىتىدىن مەلۇمات بېرىش ۋە كارخانىلارنىڭ خىزمىتىدىن دوكلات بېرىش. مۇشۇ ئاساستا، كارخانىلارنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى ۋە رەھبەرلىرىنى دېموكراتىك ئاساستا باھالاش؛ 3. كارخانا رەھبەرلىك بەنزىسىنىڭ ئەزالىرى، ئوتتۇرا قاتلامدىكى باشقۇرغۇچى خادىملىرى ۋە ئاساسلىق باشقۇرغۇچى ... كەيپىياتنى تەكتلەشنى ئاساسىي مەزمۇن قىلغان ئىدىيىۋى تەربىيىنى كۈچەيتىش لازىم. نەزەرىيىنى ۋە پارتىيە نىزامنامىسىنى ئۆگىنىش، دېموكراتىك تۇرمۇش يىغىنى ئېچىش، ئايرىم سىردىشىش ، تەنقىد ۋە ئۆز- ئۆزىنى تەنقىدنى قانات يايدۇرۇش قاتارلىق ئۇسۇللار ئارقىلىق كارخانا رەھبەرلىرىنىڭ سىياسىي ساپاسىنى ئۆستۈرۈپ، ئاممىۋى قاراشنى كۈچەيتىپ، ئىدىيە، ئىستىل جەھەتتە ساقلانغان گەۋدىلىك مەسىلىلەرنى تۈگىتىشكە ياردەم بېرىش لازىم.

تەشكىلىي جەھەتتىن تەڭشىلىدىغان رەھبەرلىك بەنزىلىرىنى كەسكىن تەڭشەش لازىم. رەھبەرلىك بەنزىسى ئەزالىرىدىن تەكشۈرۈش ئارقىلىق خىزمىتىنىڭ ھۆددىسىدىن چىقالمىغانلىرىنىڭ ۋەزىپىسىنى تۆۋەنلىتىش، ۋەزىپىسىدىن قالدۇرۇش كېرەك. ئۇلارنى يۆتكەپ ئەمەلدار قىلىشقا بولمايدۇ. مۇۋاپىق تەڭشەش، ئۆز بېشىمچىلىق قىلىپ خاتا تەدبىر بەلگىلەپ، كارخانىلارغا ئېغىر زىيان كەلتۈرگەنلەرنى قاتتىق بىر تەرەپ قىلىش؛ ھوقۇقىدىن قالايمىقان پايدىلانغان، ھوقۇقىدىن پايدىلىنىپ ئۆز كۆمچىگە چوغ تارتقان، دۆلەتنىڭ مال - مۈلكىنى قەستەن بۇزۇپ - چاچقان ۋە ئۇنى ئىگىلىۋالغانلارنى قەتئىي تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش، دادىل ئىسلاھات ئېلىپ بارغان، باتۇرلۇق بىلەن مەسئۇل بولغان، ئەمما كىشىلەر بىر مەھەل چۈشىنىپ كېتەلمىگەن يولداشلار ۋە ماھىيىتى ھەم ئاساسىي ئېقىمى ياخشى، لېكىن خىزمەتتە بەزى كەمچىلىك - خاتالىقلارنى سادىر قىلغان يولداشلارغا ئادىل مۇئامىلە قىلىش، قىزغىن ياردەم بېرىش، ئۇلارنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوغداشقا ئەھمىيەت بېرىش لازىم. تەڭشەلگەندىن كېيىنكى كارخانىلارنىڭ رەھبىرىي خادىملىرىغا ياخشى ئىدىيىۋى خىزمەت ئىشلەش، ئۇلارنىڭ رولىنى جارى قىلدۇرۇشقا ئەھمىيەت بېرىش لازىم. شۇنىڭ بىلەن بىللە، كارخانىلاردىكى رەھبىرىي خادىملارنى تاللاپ ئىشلىتىش تۈزۈمىنى زور كۈچ بىلەن ئىسلاھ قىلىش، رىقابەت ... ئاساستا ئىلمىي تەدبىر بەلگىلەش تۈزۈمى، كارخانا پارتىيە تەشكىلاتلىرى چوڭ - چوڭ مەسىلىلەردە تەدبىر بەلگىلەشكە قاتنىشىش تۈزۈمىدە چىڭ تۇرۇش ۋە ئۇنى مۇكەممەللەشتۈرۈش لازىم.

5. دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتىگە بولغان تەشكىلىي رەھبەرلىكنى كۈچەيتىش لازىم

ھەر دەرىجىلىك پارتكوملار ۋە ھۆكۈمەتلەر كارخانىلارنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتىگە يۈكسەك ئەھمىيەت بېرىشى، بۇ خىزمەتكە بولغان تەشكىلىي رەھبەرلىكنى ھەقىقىي كۈچەيتىشى كېرەك. ئۆلكە، ئاپتونوم رايون، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلەر مەخسۇس ماسلاشتۇرۇش ئاپپاراتلىرىنى قۇرۇشى، بۇنىڭغا پارتكوم ياكى ھۆكۈمەتنىڭ بىر رەھبىرى باشلامچى بولۇپ، ئالاقىدار تارماقلارنىڭ مەسئۇللىرى قاتنىشىپ، ئۆز رايونىدىكى دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتىنى ماسلاشتۇرۇشقا يېتەكچىلىك قىلىشقا مەسئۇل بولۇشى كېرەك.

جايلار ۋە تارماقلار خىزمەت پىلانىنى تۈزۈپ چىقىپ، كۈچلۈك خادىملارنى تاللاپ، خىزمەتنى چىڭ تۇتۇپ، بۇ يىلنىڭ ئاخىرىدا كۆپ قىسىم كارخانىلارنى تەكشۈرۈش، تەڭشەش ۋەزىپىسىنى ئورۇندىشى، كېلەر يىلنىڭ ئالدىنقى يېرىمىدا ئاساسىي جەھەتتىن ئورۇنداپ بولۇشى لازىم.

جايلار ۋە تارماقلارنىڭ پارتىيە، ھۆكۈمەت رەھبەرلىرى دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى تەكشۈرۈش، قۇرۇش خىزمىتىگە بولغان يېتەكچىلىكنى ھەقىقىي كۈچەيتىشى لازىم. ئالاقىدار تەرەپلەر زىچ ماسلىشىپ ھەمكارلىشىپ، تەشكىلىي جەھەتتىكى ماسلاشتۇرۇشنى كۈچەيتىپ، دۇچ كەلگەن مەسىلىلەرنى ۋاقتىدا ھەل قىلىپ، بۇ خىزمەتنى بىرلىكتە ياخشى ئىشلىشى لازىم. تۈرلەرگە بۆلۈپ يېتەكچىلىك قىلىشنى كۈچەيتىش، خىزمەتتە ئەمەلىي ئۈنۈمنى تەكتلەش، رەسمىيەتچىلىكتىن ساقلىنىش لازىم.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

(بېشى 1 - بەتتە)

قالماستىن، بەلكى كىشىلەرنىڭ سوتسىيالىزمغا بولغان قىزغىنلىقىنى قايتا ئۇرغۇتتى، جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش ئىشلىرىنىڭ پارلاق ئىستىقبالىغا تولۇق ئىشەنچ باغلايدىغان قىلدى. بىز ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىشنىڭ تەمىنى تېتىدۇق، شۇنداقلا ئۇن يىللىق مالىمانچىلىق داۋامىدا قۇرۇق سىياسىينىڭ ئىقتىسادنى چەتكە قېقىشىنىڭ بىزگە كەلتۈرگەن ئازاب-ئوقۇبەتلىرىنىمۇ ئۇنتۇپ قالمىدۇق، ئىجابىي، سەلبىي جەھەتتىكى تەجرىبىلەرگە ئىگە بولغانلىقىمىز ئۈچۈن ئالغا بېسىش يولىدا قانچىلىك تۇسالغۇ، خەۋپ-خەتەر ۋە قىيىنچىلىقلارغا يولۇقۇشتىن قەتئىينەزەر، ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىشتا قەتئىي تەۋرەنمەستىن چىڭ تۇرالىدۇق. تاشقى دۈشمەنلەر كەلگ كۆلەمدە ھۇجۇم قىلىپ كىرگەن تەقدىردىمۇ ئىمكانىيەت يار بەرسىلا، يەنىلا پۈتۈن كۈچىمىز بىلەن قۇرۇلۇش ئېلىپ بارىمىز، ئۇرۇشنى قىلىپ بولغاندىن كېيىن قۇرۇلۇش بىلەن يەنە شۇغۇللىنىمىز.

ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىش چوڭ ئىما. ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىشقا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن تۆت ئاساسىي پرىنسىپتا ۋە ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىشتىن ئىبارەت ئىككى ئاساسىي نۇقتىدا چىڭ تۇرۇش كېرەك. تۆت ئاساسىي پرىنسىپ دۆلەتنىڭ دۆلەت بولۇپ تۇرۇشىنىڭ ئاساسى. ئۇ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش ۋە جەمئىيەتنىڭ ئومۇميۈزلۈك تەرەققىي قىلىشىغا سىياسىي جەھەتتىن كۈچلۈك كاپالەتلىك قىلىدۇ. ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىش دۆلەتنى قۇدرەت تاپقۇزۇشنىڭ يولى بولۇپ، ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش ئۈچۈن ساغلام، داغدام يول ئېچىپ بېرىدۇ. بىز ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشتىن ئىبارەت مەركەزنى چىڭ ئىگىلەيدىغان، يولداش جياڭ زېمىن ئوتتۇرىغا قويغان 12 جەھەتتىكى زىددىيەت ۋە مۇناسىۋەتلەرنى ئېھتىياتچانلىق بىلەن ياخشى بىر تەرەپ قىلىدىغانلا بولساق، جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇشتىن ئىبارەت ئۇلۇغۋار ئىشتا تېخىمۇ زور غەلىبىلەرنى قولغا كەلتۈرەلەيمىز!

(«خەلق گېزىتى» دىن)

باھار ھامان كۆلۈپ كېلىدۇ

ئابلىكىم خېۋىر

دالالار، قىرلارنى ھاياتقا چىللاپ،
ئالمىگە گۈل چېچىپ كەلدىڭمۇ، باھار؟
زىمىستان - قىشنىڭ قەستىنى داغلاپ،
ئىللىق نۇرلار سېپىپ كەلدىڭمۇ، باھار؟

خۇددى چۈشلىرىمدە تەلمۈرتكەن زىبا،
باھار ھامان شۇنداق كۆلۈپ كېلىدۇ.
ئەتىدىن ئۈمىدۋار ئەلنىڭ چېھرىدىن،
شادلىق، تەبەسسۇمنى كۆرۈپ كېلىدۇ.

لاتاپەت، جەزبە، مەغرۇر سەيلانە،
كۆلكەڭدىن جاراڭلار ئالەم قەدەھتەك.
كۆلكەڭدىن تۆكۈلەر يۇلتۇز، دۇردانە،
جىلۋەڭدىن چاقنايدۇ ئاسمان سەدەپتەك.

تەبىئەت گۈللەيدۇ ھەر كەلسەڭ باھار،
گۈللەيدۇ چۆللەرمۇ، گۈللەر دەل - دەرەخ
ئىلمراتلىق دېگىننىڭ چويۇن دەرەخمۇ؟
تەگدى چىشىمىزغا كۆكلىمەي بەدبەخ.

ئاز كەم يېرىم ئەسىر بەل تۇتۇشۇپتۇق،
قارىسام، ئاڭمۇ يۈگۈرۈپتۇ سۇ.
باھار، بىخ بەرگىنە چويۇن ۋۇجۇدقا،
ئىللىق شاسلىگىنى ئۇچۇرۇپ غۇر - غۇر.

مۇژدەڭ كارىز سۈيى تومۇزدا ياخشى،
قانچىلىك زاغرىنى ئۈزىتكەندۇ، ئۇ؟!
ئانىسى، ئانىسى ئۇرمىغا كەتكەن،
قانچىلىك سەبىنى ئېمىتكەندۇ، ئۇ؟!

زاغرىسى ئەمدىلا سويۇلغان تونۇر،
ئايىسىز زىمىستاننىڭ ئاخشىمى بەلەن.
ئالەم چۆگىلەيدۇ تونۇر بېشىدا،
ئاددىي چۆچەكلەرنىڭ رىتىمى بىلەن.

زەرىبدار ئەترەتلەر تاۋلايدۇ تۆمۈر،
ئانا - باللارغا قېپقالغان ئېتىز.
سەھەردىن شامغىچە تىنىم تاپماس جان،
لۆم - لۆم تۆشەكتىمۇ راھەتلىك ئېگىز.

ئەقىل ۋە ئىدراكنىڭ گۈللىگەن دەۋرى،
ئەمدىلا باشلاندى بىزدە، ئەي، باھار.
ئۆتكەن كۈنلەر بىزنى ئۆكۈندۈرسىمۇ،
ھېچكىمدىن كۆرمەيمىز ئەيىبنى زىنھار.

ئالتۇن ئەسىر بىزگە باغرىنى ئاچتى،
ئىشەنچ باھاردەكلا ئىللىق ۋە يارقىن.
سېنى باغاشلىسام قۇياش بولمەن،
يۈرىكىم باھاردىن مۇرادنى تاپقىن!

باشقىچە

غوپۇر راخمان

نورۇزدا دېھقانغا قاراڭ،
غەيرىتى بۇ يىل باشقىچە.
ئالماقتا تاغدەك مول ھوسۇل،
جۇرئىتى بۇ يىل باشقىچە.
ماڭدى تراكتور گۈركىرەپ،
سۈرئىتى بۇ يىل باشقىچە.
ئاغدۇردى يەرلەرنى تىرەن،
سۈپىتى بۇ يىل باشقىچە.
دەرس ئۆتتى تېخنىك ئۇستىلار،
ھېكمىتى بۇ يىل باشقىچە.
ياقتى دىللارغا سۆزى،
رىغبىتى بۇ يىل باشقىچە.
تاللاندى سورتلۇق، ساپ ئۇرۇق،
قىممىتى بۇ يىل باشقىچە.

دېھقانچىلىققا ھەممىنىڭ،
دىققىتى بۇ يىل باشقىچە.
ئۆستەڭ - ئېرىقلار تۈز - راۋان،
نېمىتى بۇ يىل باشقىچە.
كەتمەيدۇ زايە تامچە سۇ،
بەركىتى بۇ يىل باشقىچە.
كادىر ئەۋەتتى ناھىيە،
خىزمىتى بۇ يىل باشقىچە.
ماڭغاچقا دادىل يول ئېچىپ،
ھۆرمىتى بۇ يىل باشقىچە.
بەرمەكتە ياردەم ھەر تەرەپ،
خىزمىتى بۇ يىل باشقىچە.
كەلدى ئىشلەشنىڭ راسا
نۆۋىتى بۇ يىل باشقىچە.

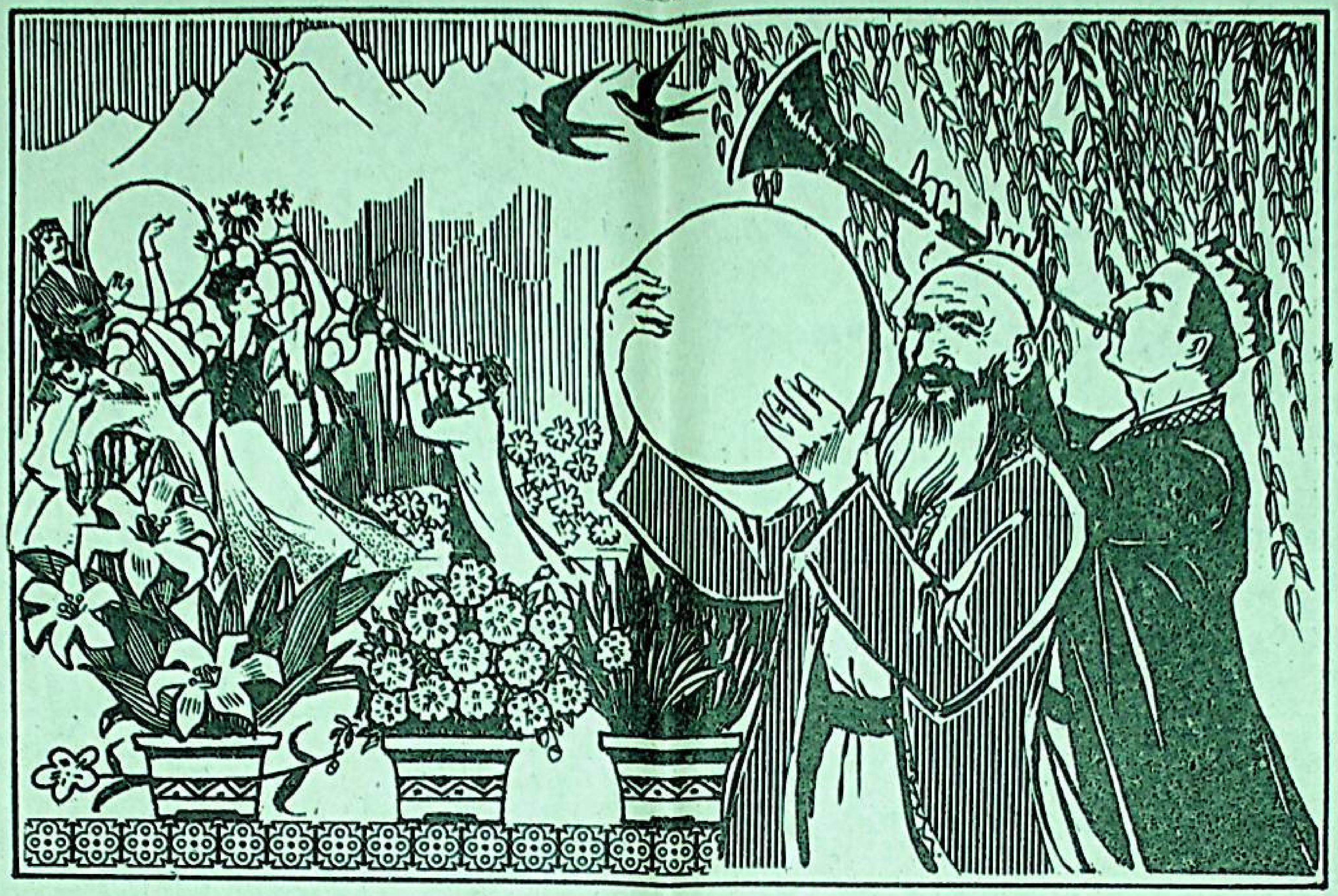

مۇختەر ئەپىرى سىزغان

ئىككى غەزەل

روزى سايىت

باش باھاردىكى خىيال

نەۋ باھار، بۇ - كائىناتنىڭ ئەڭ ئېسىل، كۆركەم چېغى،
ياشنىغاي بۇ چاغدا ھەرجان، سەبزىرەڭدۇر يۇرت بېغى.

ئۇيقۇسىدىن ئويغىنىپ يەر كىيگۈسى كىمخاپ چاپان،
ھەم قاچار پەسلى ئايازنىڭ جۇت، شۇۋرغانلىق دېغى.

رەڭلىنەر گۈل - غۇنچە يارنىڭ مەڭزىدەك كۆز چاقنىتىپ،
گۈل تاماشاسى باھاردا ئەسلى ئىشنىڭ قىزىقى!...

نەۋ باھاردەك ياش، قىرانلىق پەيتنى چىڭ تۇتقۇلۇق،
كىرسە ئاقلار چاچ، ساقالغا باشقا چۈشكەي غەم تېغى.

مەھلىيا بولماق كېرەكتۇر ئۆز ئىشىغا ھەر كىشى،
بولمىسا، پەرقسىز نېمە باشاغ* بىلەن ئەر يەلىبېغى.

ئۇقمىغان بولسا بۇ شائىر نەۋ باھارنىڭ قەدرىنى،
دەرمىدى شۇنداق: «ئەجەپ كەتتى بىكار ياشلىق چېغى!...»

تاڭ لىرىكىسى

مەرھابا تاڭ، ياي ساماغا نەۋ باھاردىن تونىنى ياي،
نۇر جامالىڭ ھۆسنىدەك نۇر تۇسكە كىرسۇن ھەممە جاي.

بۇلبۇلى شەيدا چىمەندە سايرىسۇن زوقى بىلەن،
گۈل ياساپ سۇترەڭ پىيالە غۇنچە سۇنسۇن بىزگە چاي.

تاقسۇن شەبنەملىرىڭ مونچاق دەرەخ - تال، نوتىغا،
مەن ئۆمۈر نوتام بىلەن مونچاقلىرىڭغا يۇز ياقاي.

قېقنۇس، ئەنقا باھار داستانىدەك يايسۇن قانات،
مەن سېنى قۇتلاپ، قېنى بۇلبۇل بولۇپ سايراپ باقاي.

نەۋ باھارىڭ چەشمىسىدە ئەكسىنى كۆرسۇن شەپەق،
مەنمۇ باغرىم چەشمىسىدىن بىر شەپەق ئىزدەپ تاپاي.

دىل بېغىمنىڭ مېھمىنى سەن، ئاشىقىڭ مەن سۇبھى تاڭ،
سەندە نۇرلانغاچ ھاياتىم نەزمىلەر ھېسسىياتقا باي.

شادلىقىدىن پۈتتى شائىر بىر غەزەل شەنىڭ ئۈچۈن،
مەرھابا تاڭ، نەۋ باھارىڭ بىرلە ئوخشاش مەيلى - راي!...

---

* باشاغ - چارۋا ماللارنىڭ بوينىنى باغلايدىغان تانا.

باھار

ئابدۇكېرىم ئوسمان

1

ئاداققى قار جىلۋىسى ئارا،
كەلدى كۈلۈپ باھار - پەرىزات.
سۈلكىتىگە بولۇپ مەھلىيا،
يەر تەرلىدى شادلىنىپ ھەيھات!
يېشىندى كەڭ ئېدىر، تاغ - دالا،
پاھ، جانلاندى جىمى مەۋجۇدات.
ئويناق ھېسلار ئۇرغۇپ شۇ قەدەر،
تەبەسسۇمغا چۆمدى كائىنات.
يېڭى سۆيگۈ، يېڭى ئىختىرا،
تۇشمۇتۇشتىن چىقاردى قانات.
ئىزگۈ دىلنى ئەيلىدى شەيدا،
گۈزەللىكتىن باشلانغان پارات.
يېزىلدى بىر سېھرىلىك نوتا،
چەكسىز زېمىن بېتىگە قات - قات.
ئاز كۈندىلا يېشىل كۆي - ناۋا،
ھۆر ھاياتنى قىلغۇسى ئاۋات.
ئېھ، ئۈچ كۆيەر پەسىل، مەرھابا،
خۇش مۇبارەك باھار - پەرىزات!
سەن - تەبىئەت ئوغقان دىلرەبا،
سەن تەۋەرۇك ئىنئام - ئىلتىپات!

2

تۈيغۇلارنى غىدىقلاپ پىنھان،
ئۈنلىمەكتە زارىققان باھار.
ئۈنلىمەكتە دىللاردا ئارمان،
ئۈنلىمەكتە ئىشتىياق - خۇمار.
زەپ ئەسەبىي سۆيگۈ، ھاياجان،
ۋۇجۇدلارنى قىلماقتا شىكار!
نەپەسلەردىن يانماقتا گۈلخان،
كۆزلەر نۇرى مىسالى ناھار.
ھېس ئېقىنى ئاقماقتا راۋان،
ئانا يەرنى سۆيۈپ بىقارار.
ئىلھام قۇشى قىلماقتا جەۋلان،
باھار بىلەن بەسلىشىپ قاتار...
ئاي - ھاي... سۆيگۈ ئىلكىدە جاھان،
گۈل باھاردىن تاپماقتا مادار.
كۆمۈش تەردىن ئاساي دەپ مارجان،
تەلمۈرمەكتە چەكسىز ئېكىنزار...
ئاھ، بۇ كۆكلەم ئەجەپ قەدىردان!
ھەر ساداسى دىلغا تىلتۇمار.
بۇلبۇل كەبى ئۇرسا ئۇ خەندان،
ئېچىلىدۇ گۈل بوپ تۈيغۇلار!
ئەي، سەن كۆكلەم - مېھرىلىك جانان،
رۇخسارىڭغا كائىنات ئەسرار.

كەلدىڭ مانا خوش كۈلۈپ بويان،
ئاشىقىڭغا كۆرسىتىپ دىدار.
سىرلىرىڭنى ئەيلىدىڭ بايان،
مۇھەببەتتىن تۆكۈپ كۆي - ئەشئار.
سېغىنىشنىڭ مەندىنمۇ يامان،
يۈرىكىمگە چاچسەن ئوت - نار.
ئەي، سەن باھار - دىل كۆيەر جانان،
كۈلكىلىرىڭ - سېھرىلىك زىل تار.
سۆيگۈ تۇغۇپ ياشايسەن ھامان،
سەن سۆيگۈگە مەڭگۈ ھامىلدار!

3

نۇر ئۈزىتار ئۈپۈقتىن قۇياش،
شۇرمەللەردە ئەجەپ شوخ جۇلا.
نۇرلار ئەكسى گويا زور ئوتقاش،
ئاقار مىسلى ئوت چايقاپ دەريا.
كەگرى ساھىل ئىللىغان تۇتاش،
قىش چۈشىدىن ئويغىنىپ ئاستا.
باھار ھىدى ئەتمەكتە باغاش،
ۋادىلارنى سۆيۈپ بۇ ئەسنا...
يۈرىكىمدە كۆتۈرمەكتە باش،
ئىللىق ھېسلار چاچرىتىپ زىبا.
كەل، سېغىنغان يارۇدوست، ئاداش،
چىرمىشايلى باھار بوپ گويا!

4

«باھار كەلدى!» دېدى شوخ شامال،
چېلىپ مىسلى كۈمۈش قوڭغۇراق.
ساداسىغا بولدى دىل قامال،
تاشقىنلىدى ھەۋەس - ئىشتىياق.
«باھار كەلدى!» دېدى شوخ شامال،
زىل سەزگۈلەر يايرىدى خۇشۋاق.
تەنتەنىدىن ئويغاندى دەرھال،
قار ئاستىغا مۆكۈنگەن تۇپراق.
«باھار كەلدى!» دېدى شوخ شامال،
كۆي باشلىدى جور بولۇپ بۇلاق.
ئەركىلىدى قىرلاردا نىھال،
شۇۋرلىدى ئېقىنلار ئۇماق.
«باھار كەلدى!» دېدى شوخ شامال،
تەبەسسۇمغا لىق تولدى زىناق.
بوستانلارغا يول ئالدى خىيال،
پىشىللىقتا ئېچىپ كەڭ قۇچاق.
«باھار كەلدى!» دېدى شوخ شامال،
كەل، ھەممىمىز بولايلى قوشاق.
قول تۇتۇشۇپ باھاردا خۇشال،
ياڭرىتايلى ئۇتلۇق كۆي - قوشاق!

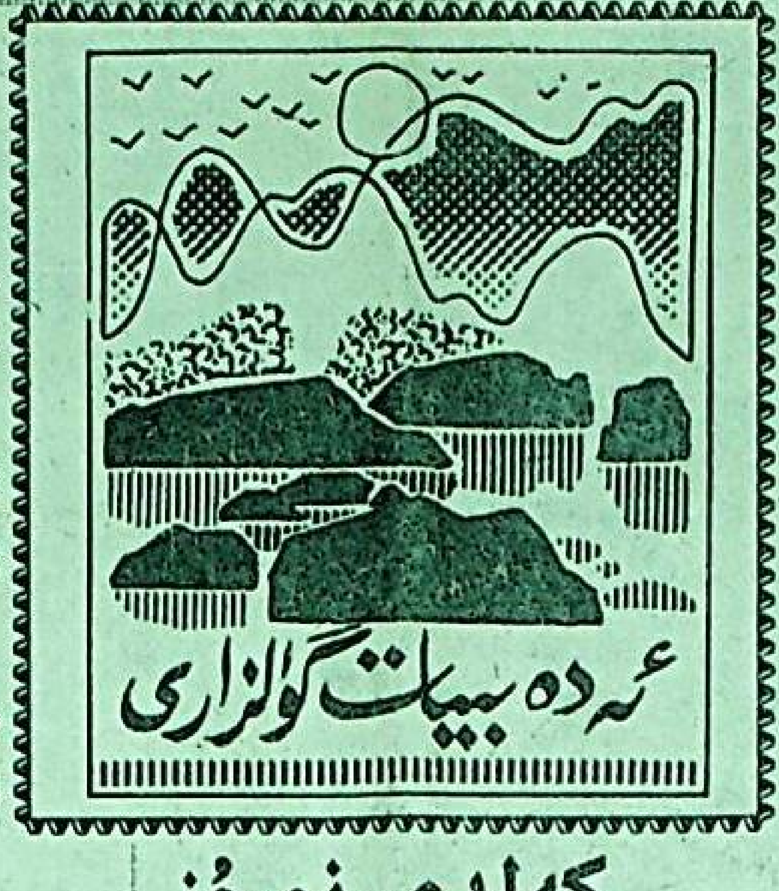

باھاردا

ئابدۇللا ياقۇپ

ئالتۇن قۇياش نۇرىغا چۆمدى ھەرياق باھاردا،
كىردى يۇرتۇم ھۆسنىگە رەڭدار سىياق باھاردا.

يېشىل چىمەن دالىدا ئويىنىشىدۇ بالىلار،
جۇشقۇن ھايات ھەممىگە ئاچتى قۇچاق باھاردا.

باقساڭ كۆجۈم باغلارغا، بىرەر ھۇزۇر جانلارغا،
گۈل - چېچەكلەر تاراتتى خۇش بۇي پۇراق باھاردا.

چۆمۈپ باھار پەيزىگە، تاغنى سىلىپ لەرزىگە،
كۆيچى قۇشلار سايرىشىپ قاتتى قوشاق باھاردا.

ئاۋات ھويلا - ئاراملار، ياراشقان تال - باراڭلار،
زەر بۆشۈكتە ۋىلىقلاپ كۈلدى بوۋاق باھاردا.

گۈزەللىكتىن زوقلاندىم، بۆلەكچىلا روھلاندىم،
بولدى قايناق ھېسلىرىم فونتان، بۇلاق باھاردا.

باھار ھەققىدە غەزەل

ئابلىمىت قۇربان ساباھى

زوق بېغىشلاپ پارچە دىلنى يايرىتىپ كەلدى باھار،
ئاپتىپىدىن يەر - جاھاننى ئىللىتىپ كەلدى باھار.

ئېرىتىپ ئاق قار ۋە كۆك مۇزنى ھارارەت تەپتىدىن،
ئاۋۇتۇپ ئەگىز سۈيىنى يامرىتىپ كەلدى باھار.

دەل - دەرەخنى مېھرىدە غۇچچىدە بىخلاندۇرۇپ،
ناتىۋان - يۇمران كۆچەتنى ئايىنتىپ كەلدى باھار.

باغدىكى ئالما - ئۆرۈكنى ھۆپپىدە چېچەكلىتىپ،
ئىشقىدا بۇلبۇلنى چاك - چاك سايرىتىپ كەلدى باھار.

كۆز ئېچىپ تۆلكە قوشۇلغان قوزا، تاي، ئوغلاقلىنى،
ياپيېشىل يايلاق - چىمەندە يايلىتىپ كەلدى باھار.

ئېھ، شۇدەم ھەربىر كۆڭۈلدە ئۆزگىچە ئىستەك - نىشان،
شان - زەپەر سازىنى لەرزان ياڭرىتىپ كەلدى باھار.

باھار پېچىرلايدۇ بەخت ھەققىدە

تۇرغۇنجان تۇرسۇن

بۇدەم كائىناتتا باھار جىلۋىسى،
ئۈمۈر بەتلىرىدىمۇ كۆز قىسار باھار.
پەسىللەر تۆرىدىكى بۇ گۈزەل مېھمان،
مېھرىدىن دىللارغا ئىللىقلىق چاچار.

پىچىرلار ئۇ يەنە تاتلىق تىلىدا،
ئەلنىڭ قۇلىقىغا بەخت ھەققىدە.
«ئاتلانغىن سەپەرگە، گۈللەت تۇپراقنى،
بار بېھىش تىلسىمى ئۇنىڭ تەكتىدە.»

پىچىرلار ئۇ يەنە ماڭا يېقىملىق:
«پەرۋاز ئەيلىگىن سەن قۇياشقا قاراپ.
ۋىسال قۇچقۇچۇڭدا ئالتۇن دەملەر بۇ،
كەتكىن نۇر بولۇپ تاڭلارغا تاراپ.»

بۇلاق شوخ كۈلىدۇ، باھار سۆزلەيدۇ،
قۇش شېئىر شاھىغا بېرىدۇ ساىراپ.
باھار پىچىرلايدۇ بەخت ھەققىدە،
پۈتكۈل ئەل ئاتلىنىدۇ بەختكە قاراپ.

كەلدى نورۇز

ئابدۇرېھىم زۇنۇن

بېقىپ ئىللىق كۈلۈپ كەلدىڭ ئەجەپ ئۆز يىل بېشى - نورۇز،
ئېرىپ قار - مۇز كېتىپ بۇدەم تەبىئەتنىڭ قىشى، نورۇز.

سېنىڭ مېھرىڭدە ئىللىدى زېمىن ھەمدە ياساندى ئۆز،
بۇنىڭ تىمسالى تاللارنىڭ چىرايلىق ياشنىشى، نورۇز.

قۇچاق ئاچتى سېنى قۇتلاپ چېچەكلەر يەلپۈنۈپ باغدا،
چۆمۈپ شادلىققا كۈي قاتتى جاھاننىڭ بار قۇشى، نورۇز.

بۈگۈن ئۆي - ئۆيدە توي - مەشرەپ ناۋالار ئەۋجىگە چىقتى،
ئېتىلدى ھۆرمىتىڭگە داش قازانلارنىڭ ئېشى، نورۇز.

كۆڭۈللەر شادلىقى دەريا كەبى تاشقىن ياساپ ئاقتى،
ساڭا ياغدى يۈرەكلەرنىڭ خۇشاللىق، ئالقىشى، نورۇز.

نورۇز لىرىكىسى

ئايبېك ئۆمەر

ئويغاندى گۈللەرگە مەپتۇن بۇ تىلەك،
كەلگەندە باھارنىڭ تىۋىشى يېتىپ.
ئېرىدى قار - مۇزلار، ئېرىدى توڭلار،
كۆكلەمنىڭ نۇرانە مېھرىگە قېنىپ.

ئالەمگە يېشىللىق يايماقتا قانات،
نۇرانە بىر دۇنيا ئاچماقتا قۇچاق.
ئېچىلدى شاخلاردا چېچەك ھۆپپىدە،
ئېپ كېلەر باغلاردىن شامال خۇش پۇراق.

ياپيېشىل گىياھلار قورغار دىلدا زوق،
قۇياشقا تۇرغاندەك يېقىن، بەك يېقىن.
ئاقىدۇ خىلۋەتتە بولدۇقلاپ بۇلاق،
ئۇ سادىدا بىغۇبار سۆزلىرى شېرىن.

بۇ كۆكلەم شۇ قەدەر يېڭى، ئۆزگىچە،
قىلدى ھەم ئاپئاق قۇت دىللارنى تۇتاش.
شوخ ئەگىز سىردىشىم، ناخشىسى ياڭراق،
تۇغۇلدى ھەر ئىنسان بولۇپ بىر قۇياش!

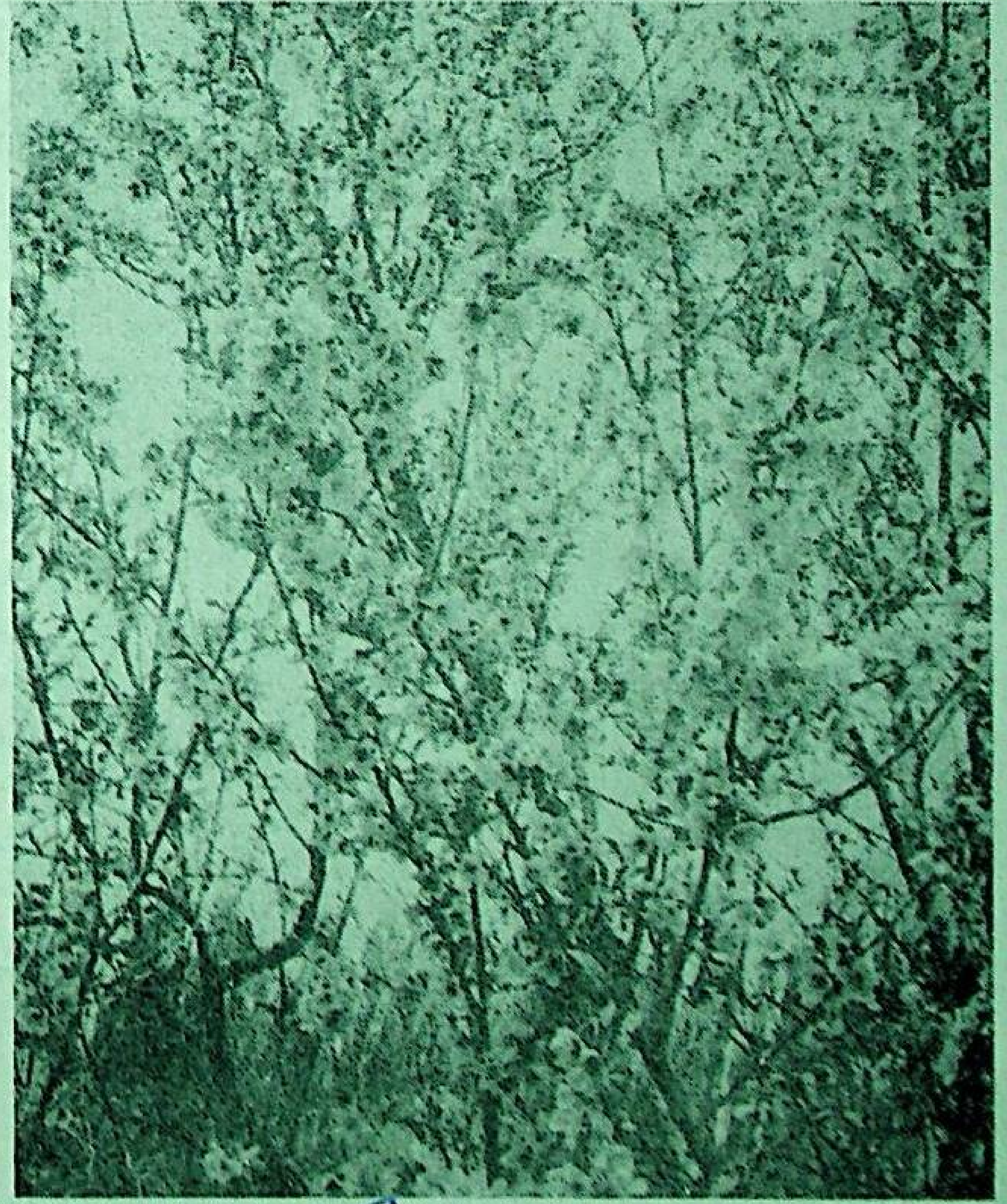

باھار زىننىتى كېرەم مۇسا فوتوسى

باھار سۈرەتلىرى

ئىلھامجان ئابلىز

باھاردىكى سۈرەتلەر قىلدى شەيدا شۇقەدەر،
قاتار كېلەر سەپ تۈزۈپ دىلدا ھېسلار كارۋىنى.
سۆيدى باھار مەڭزىمگە شۇنداق تاتلىق ئەركىلەپ،
سىڭىپ كەتتىم باغرىغا قانماي يۈرەك ئارمىنى...

شۇۋىرلايدۇ تۇيغۇلار تىۋىشىدەك بەختنىڭ،
نازاكىتى باھارنىڭ چېچەكلىسە جىلمىيىپ.
سەلدەك ئاقتى باغرىمغا باھاردىكى سۈرەتلەر،
چاقناپ كەتتىم باھاردەك بولۇپ شۇدەم خۇش كەيىپ...

• •

باھار دېگەن گۈزەللىك، باھار دېگەن ھاياتلىق،
ئەلمساقتىن ئەتىگە ئېقىۋاتقان بىر دەريا.
باھار دېگەن بالىغا ئانىلارنىڭ قۇچىقى،
ئانىلارنىڭ كۆزىدىن بالقىۋاتقان نۇر گويا.

باھار دېگەن ئانىدۇر، باغرى ئۇنىڭ بىر جەننەت،
گۈلگۈن دالا ئەسلىدىن ئانىلاردىن رەڭ ئالغان.
باھار دېگەن ئاتىدۇر، سەلتەنىتى زېمىننىڭ،
سېخىيلىقى، سۈباتى تەبىئەتكە قېپقالغان.

باھار دېگەن باللىق، شوخلۇقلىرى بىھىساب،
ئېرىقتىكى سۇلارمۇ ئەركىلىمەي ئاقمايدۇ.

سەلكىن شامال چېچەكنى غىدىقلايدۇ مېھرىدىن،
ئەللەيلىنىپ مايسىلار نۇر قويىندا چاقنايدۇ.

باھار دېگەن ياشلىقتۇر، ئارمان دېگەن يۇلتۇزى،
ھەر چاقنىشى بىر ھېكمەت، ھەر چاقنىشى مۆجىزە.
باھاردىكى سۈرەتلەر ياشلىقتىكى يار ئىشقى،
شۇڭا ياشلىق باھارنىڭ سەھىرىگە ئەندىزە.

ئېرىقلاردا ئاققىنى ئەگىز ئەمەس مۇھەببەت،
قېنىپ ئىچسەڭ ئۇچۇملاپ دىلىڭ سەگىپ يايرايدۇ.
باھار دېگەن يۈرەكتە تاشقىنلىغان لىرىكا،
ھەر مىسراسى تەخىرسىز تومۇرلارغا تارايدۇ.

باھار دېگەن تەبەسسۇم، باھار دېگەن پەرىشتە،
باھار دېگەن مۇھەببەت ۋۇجۇدلاردىن يامرىغان.
ئىزدەر كۆڭۈل سۆيۈشنى قىلىپ يەنە ئىنتىزار،
باھار دېگەن گۈزەل كۈي ئاڭلاپ يۈرەك قانمىغان.

• •

شىۋىرلايدۇ تۇيغۇلار تىۋىشىدەك بەختنىڭ،
چېچەكلىسە باھارنىڭ نازاكىتى جىلمىيىپ.
باھاردىكى سۈرەتلەر گۈلخان قىلدى تېنىمنى،
چاقناپ كەتتىم باھاردەك بولۇپ شۇدەم خۇش كەيىپ...

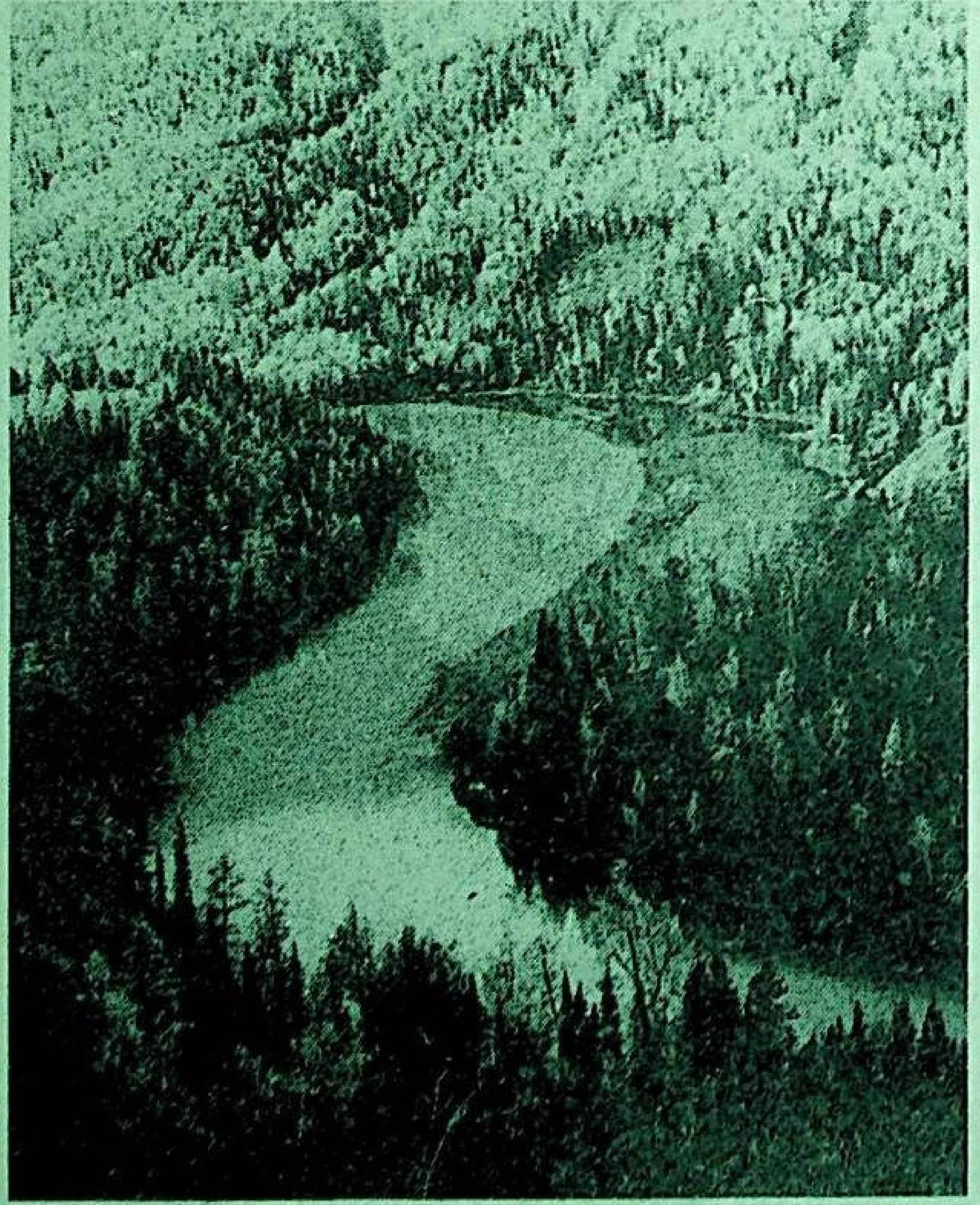

يېشىل بوستان ئابلىز ئابدۇللا فوتوسى

ب د ت نى ئىسلاھ قىلىش زۆرۈر بولۇپ قالدى، لېكىن ئىسلاھ قىلىش ئاسان ئەمەس

مۇلاھىزە

51 - نۆۋەتلىك ب د ت يىغىنى بولتۇر كۈزدە ئېچىلغاندىن بۇيان، ھەرقايسى دۆلەت ۋەكىللىرى يىغىندا ۋە كومىتېتلار يىغىنلىرىدا سۆزگە چىققاندا ب د ت دىن ئىسلاھات ئېلىپ بېرىپ، ئۇنى يېڭى ۋەزىيەتكە لايىقلاشتۇرۇشنى تەلەپ قىلىشتى.

بىرىنچى، ب د ت يىغىنىنىڭ رولىنى ۋە نوپۇزىنى كۈچەيتىش مەسىلىسى. ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ ۋەكىللىرى ئومۇمىيۈزلۈك مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: ب د ت يىغىنى - ھەرقايسى ئەل ۋەكىللىرى كەڭ - كۇشادە پىكىر بايان قىلىدىغان مۇنبەر، ئۇ ئومۇمىيۈزلۈك خاراكتېرگە ۋە دېموكراتىيە خاراكتېرگە ئىگە. بۇ يەردە دۆلەتلەر چوڭ - كىچىك، كۈچلۈك - ئاجىز، باي - نامرات بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ھەممىسى بىردەك باراۋەر، دېگەن پرىنسىپ ئەڭ ياخشى گەۋدىلەنگەن. بۇ يەر تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەر خەلقئارا پائالىيەتلەرگە تولۇق قاتنىشىدىغان سەھنە. شۇڭا ئۇ مۇنازىرىلىشىدىغان، يەكۈن چىقىرىلمايدىغان سورۇن بولماسلىقى، تېخىمۇ كۆپ پىكىر بايان قىلىش ھوقۇقىغا، تەدبىر بەلگىلەش ھوقۇقىغا ئىگە بولۇشى كېرەك.

ئىككىنچى، خەۋپسىزلىك كېڭىشىنى كېڭەيتىش ئۇنىڭ ۋەكىللىك خاراكتېرىنى كۈچەيتىش مەسىلىسى. بۇ نۆۋەتلىك ب د ت يىغىنىدا تۆت قېتىم ئومۇمىي يىغىن ئۆتكۈزۈلۈپ، خەۋپسىزلىك كېڭىشىنى ئىسلاھ قىلىش مەسىلىسى مەخسۇس مۇزاكىرە قىلىندى، كۆپ سانلىق دۆلەتلەر خەۋپسىزلىك كېڭىشىگە ئەزا دۆلەتلەرنى كۆپەيتىشكە قوشۇلدى ھەم ئالتىدىن ئونغىچە ئەزا دۆلەتنى كۆپەيتىشكە مايىل بولدى، ئادىل رايون تەقسىماتى پرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇپ،تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەرنىڭ ۋەكىللىرىنى كۆپەيتىشنى تەكىتلىدى. لېكىن، خەۋپسىزلىك كېڭىشىگە دائىمىي ئەزا دۆلەتلەرنى كۆپەيتىش، كۆپەيتمەسلىك مەسىلىسىدە پىكىر ئىختىلاپلىرى ئېغىر بولدى. ئامېرىكا ۋەكىلى ياپونىيە بىلەن گېرمانىيىنى خەۋپسىزلىك كېڭىشىگە دائىمىي ئەزا دۆلەت قىلىپقوشۇشنى كۈچەپ تەشەببۇس قىلدى. لېكىن تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەر ۋە بىر قىسىم غەرب دۆلەتلىرى: ھازىرقى دائىمىي ئەزا دۆلەتلەر ئىچىدە تۆت دۆلەت تەرەققىي تاپقان دۆلەت بولۇپ، ئۈچى ياۋروپاغا مەنسۇپ، ئافرىقا ۋە لاتىن ئامېرىكىسىدىن دائىمىي ئەزا دۆلەت يوق، خەۋپسىزلىك كېڭىشىنىڭ ئىسلاھاتى بۇنداق تەكشى بولماسلىقنى يەنە كېڭەيتىۋەتمەسلىكى، ۋەكىللىك خاراكتېرىنى تەڭپۇڭسىز قىلىپ قويماسلىقى كېرەك، دېيىشتى.

ئۈچىنچى ، ئاپپاراتلارنى ئىسلاھ قىلىش، ئۈنۈمنى ئۆستۈرۈش مەسىلىسى ب د ت نىڭ سىستېمىسى كېلەڭسىز، مۇرەككەپ بولۇش مەسىلىسى، قارالمىلار تەكرار بولۇش، ئۈنۈمى يۇقىرى بولماسلىقتەك نۇقسانلار ھەقىقەتەن مەۋجۇت. لېكىن، ھازىرقى ئاپپارات ئىسلاھاتى داۋامىدا ئادەمنى ئەنسىرەتىدىغان بەزى ئەھۋاللار ئوتتۇرىغا چىقتى: ئايرىم غەرب دۆلەتلىرى تىنچلىق ساقلاشقا ئەھمىيەت بېرىپ، تەرەققىياتقا سەل قاراش تەسەۋۋۇرىدا يەنىلا چىڭ تۇرۇپ، تىنچلىق ساقلاش، كىشىلىك ھوقۇق، زەھەرلىك چېكىملىكلەرنى مەنئى قىلىش، دۆلەت ھالقىغان جىنايەتچىلەرگە زەربە بېرىش، تېررورلۇققا قارشى تۇرۇش قاتارلىق ۋەزىپىلەرنى ئۆتەيدىغان ئاپپارات ۋە تۈرلەرنى كۈچەيتىشنى، سانائەتنى راۋاجلاندۇرۇش، سودىنى راۋاجلاندۇرۇش، ئىقتىسادىي ياردەم ۋە نامراتلىقنى تۈگىتىش قاتارلىق ۋەزىپىلەرنى ئۆتەيدىغان ئاپپارات ۋە تۈرلەرنى قوشۇۋېتىش ياكى ئاجىزلاشتۇرۇشنى، ھەتتا ئەمەلدىن قالدۇرۇشنى تەشەببۇس قىلدى. بۇ مەسىلىلەرگە قارىتا تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەرنىڭ ۋەكىللىرى مۇنۇلارنى ئوتتۇرىغا قويدى: ئومۇمىيۈزلۈك باھالاپ تەكشۈرۈش بولمىغان ئەھۋالدا ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي تەرەققىيات ساھەسىدىكى ئىسلاھاتقا ئالدىراپ كەتمەسلىك، قارىغۇلارچە ئەگەشمەسلىك كېرەك. مەلۇم بىر خىل لايىھىنى ئۆز خاھىشى بويىچە مەجبۇرىي يولغا قويۇش تېخىمۇ يارىمايدۇ؛ ب د ت نىڭ ئاپپاراتلىرى ب د ت «نىزامنامىسى» ، ب د ت نىڭ ئالاقىدار قارارلىرى ۋە نەچچە قېتىملىق دۇنيا باشلىقلار يىغىنلىرى بەلگىلىگەن نىشان، ۋەزىپىلەرنى ئاساس قىلىپ، ئۇنىڭ ئۆز مەسئۇلىيىتى ۋە بۇرچىنى بەلگىلىشى كېرەك؛ ئاپپارات ئىسلاھاتىدا ئىقتىدارنى ئاشۇرۇش، ئۈنۈمنى ئۆستۈرۈش، مەسئۇلىيەتنى ئادا قىلىش، ۋەزىپىنى ئورۇنداشنى نىشان قىلىش كېرەك.

يۇقىرىدا ئېيتىلغانلارنى ئومۇملاشتۇرغاندا، ب د ت دا ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش زۆرۈر بولۇپ قالدى. لېكىن ئۇنى ھەقىقىي ئەمەلىي يولغا قويۇشقا ۋاقىت كېتىدۇ.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

غەرب دۆلەتلىرىنىڭ ئىقتىسادىي ئالاھىدىلىكى

كىچىك دۆلەتلەرنىڭ ئىقتىسادىنىڭ ئېشىش نىسبىتى يۇقىرى بولدى

دۇنيا ئىقتىسادى

1996 - يىلى غەربتىكى كۆپ سانلىق تەرەققىي تاپقان دۆلەتلەرنىڭ ئىقتىسادى ئوخشاش بولمىغان ھەجىمدە ئاشتى، ئىرېلاندىيە، ئىسلاندىيە ۋە نورۋېگىيە ئىقتىسادىنىڭ ئېشىش نىسبىتى چوڭ دۆلەتلەرنىڭكىدىن يۇقىرى بولدى.

ئەنگلىيە «ئىقتىسادشۇناس» ھەپتىلىك ژۇرنىلىنىڭ ئەڭ يېڭى سانىدا مۇنۇلار خەۋەر قىلىندى: ئىقتىسادىي ھەمكارلىق ۋە تەرەققىيات تەشكىلاتىنىڭ مۆلچەرىگە قارىغاندا، بولتۇر ئىرېلاندىيىنىڭ ئىچكى ئىشلەپ چىقىرىش ئومۇمىي قىممىتى % 7 ئېشىپ، غەربتىكى تەرەققىي تاپقان دۆلەتلەرنىڭكىدىن ئۇدا ئۈچ يىل يۇقىرى بولغان. ئىرېلاندىيە بىلەن نورۋېگىيە ئىقتىسادىنىڭ ئېشىش نىسبىتى % 5 تىن ئېشىپ % 5.4 ۋە % 5.1 بولغان. غەربتىكى يەتتە چوڭ دۆلەت ئىچىدە ياپونىيىنى ھېسابقا ئالمىغاندا، باشقا ئالتە دۆلەتنىڭ بولتۇرقى ئىقتىسادىنىڭ ئېشىش نىسبىتى ئومۇمەن % 3 تىن تۆۋەن بولغان. بۇنىڭ ئىچىدە گېرمانىيە، فرانسىيە، ئىتالىيە ۋە كانادانىڭ ئېشىش نىسبىتى % 2 كىمۇ يەتمىگەن.

ئىقتىسادىي ھەمكارلىق ۋە تەرەققىيات تەشكىلاتىنىڭ مۆلچەرىگە قارىغاندا، 1997- يىلى بۇ تەشكىلاتقا ئەزا دۆلەتلەرنىڭ ئىقتىسادىنىڭ ئوتتۇرىچە ئېشىش نىسبىتى % 2.4 بولۇپ، 1996 - يىلدىكى سەۋىيە بىلەن تەڭلەشكەن، ئىرېلاندىيىنىڭ ئېشىش نىسبىتى % 6.2 كە چۈشۈپ قالغان بولسىمۇ، لېكىن باشقا دۆلەتلەرنىڭكىدىن يۇقىرى بولغان، شۋېتسارىيە بولتۇر ئاشۇ دۆلەتلەر ئىچىدە ئىقتىسادى ئاشمىغان بىردىنبىر دۆلەت بولۇپ، بۇ يىل ئاشىدىكەن. لېكىن ئېشىش نىسبىتى ئاران % 0.8 بولۇپ، باشقا دۆلەتلەرنىڭ ئارقىسىدا تۇرىدىكەن. بۇ يىل يەتتە چوڭ دۆلەت ئىچىدە ئامېرىكا بىلەن ياپونىيە ئىقتىسادىنىڭ ئېشىش نىسبىتى بولتۇرقىدىن ئازراق تۆۋەنلەيدىكەن، باشقا بەش دۆلەتتە ئېشىش نىسبىتى بولتۇرقىدىن يۇقىرى بولىدىكەن.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

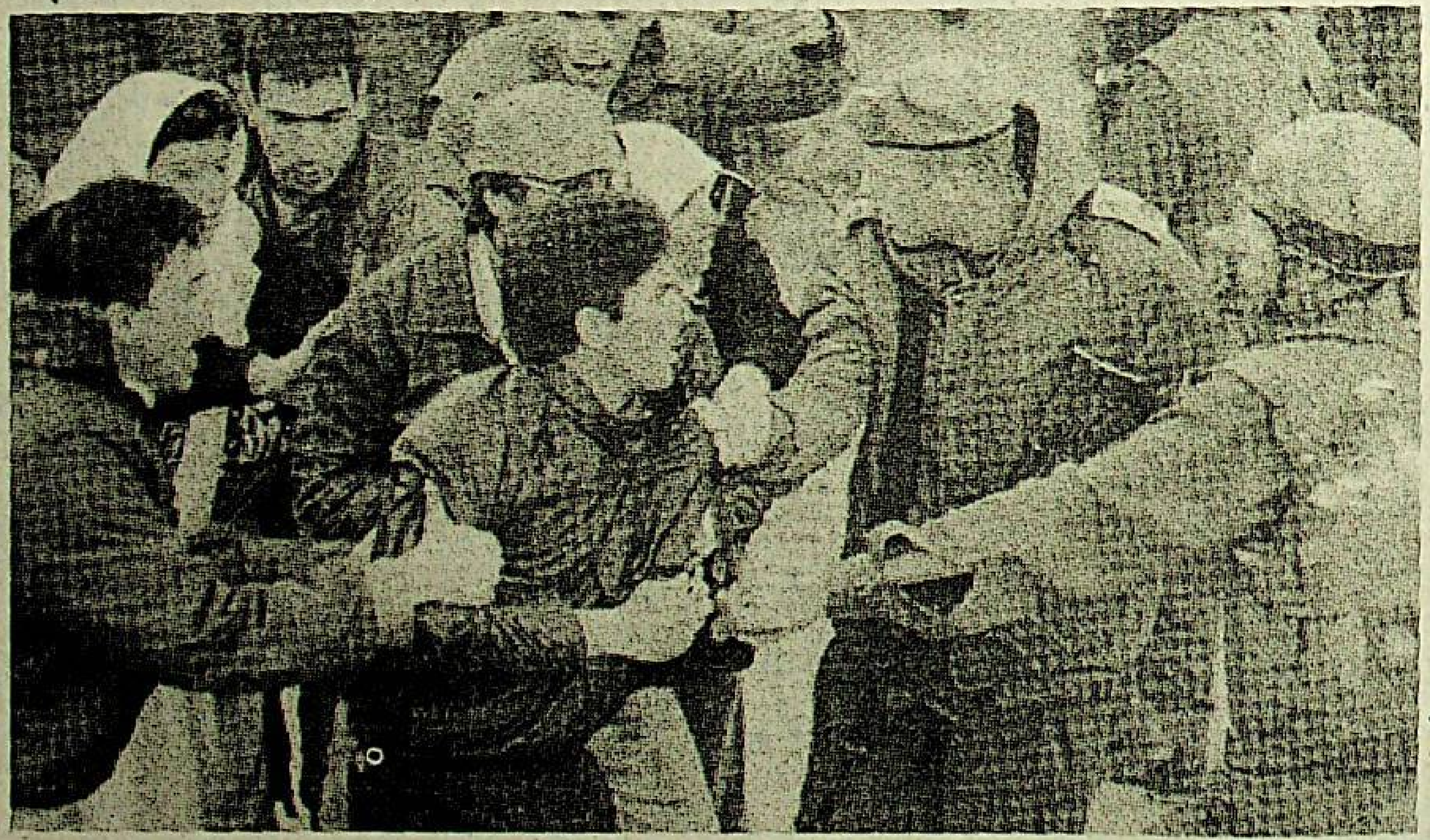

مۇشۇ ئاينىڭ 10- كۈنى ئىسرائىلىيە ھەربىي، ساقچىلىرى بىلەن ئىسرائىلىيىنىڭ ئىئوردان دەرياسىنىڭ غەربىي قىرغىقىدا داۋاملىق يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇشىنى توسۇشقا ئۇرۇنغان پەلەستىن ياشلىرى ئوتتۇرىسىدا توقۇنۇش يۈز بەردى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

ئاسىيا- تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتى

كەلدى. دۆلەت رەئىسى جياڭ زېمىن سىئاتىل، ماۋۋۇ، دابەن، سۇبىكتا ئېچىلغان باشلىقلار يىغىنلىرىغا

كورىيە ئىسراپچىلىقنى ئازايتىش ئۈچۈن غىزا مەدەنىيىتىنى

خەلقئارا ماتېرىيال

ئاسىيا - تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتى رايون خاراكتېرلىك ئىقتىساد مۇنبىرى ۋە كېڭەشمە ئورگىنى. ئاسىيا - تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتىنىڭ قۇرۇلۇشى ئاسىيا - تىنچ ئوكيان رايونى ئىقتىسادىي ھەمكارلىقى مۇناسىۋىتى تارىخىي خاراكتېرلىك زور ئىش.

1989 - يىلى 11 - ئايدا ئاسىيا - تىنچ ئوكيان رايونى بويىدىكى دۆلەتلەرنىڭ مىنىستىر دەرىجىلىكلەر يىغىنى ئۆتكۈزۈلگەندە، ئاۋستىرالىيىنىڭ سابىق زۇڭلىسى خوك ئىقتىسادىي ھەمكارلىقنى كۈچەيتىشنى مۇزاكىرە قىلىشنى تەشەببۇس قىلغان. بۇ تەكلىپكە ئامېرىكا، كانادا، ياپونىيە ۋە شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيا دۆلەتلىرى ئىتتىپاقىغا ئەزا دۆلەتلەر ئاكتىپ ئاۋاز قوشقاندى. 1989 - يىلى 11 - ئايدا، ئاۋستىرالىيە، ئامېرىكا، كانادا، ياپونىيە، كورېيە، يېڭى زېلاندىيە ۋە شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيا دۆلەتلىرى ئىتتىپاقىغا ئەزا ئالتە دۆلەت كانبېررادا تۇنجى قېتىم مىنىستىر دەرىجىلىكلەر يىغىنى ئۆتكۈزۈپ، ئاسىيا - تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتى قۇرۇلغانلىقىنى جاكارلىغان. 1990 - يىلى 7 - ئايدا سىنگاپوردا ئىككىنچى قېتىملىق مىنىستىر دەرىجىلىكلەر يىغىنى ئۆتكۈزۈلگەن. بۇ تەشكىلاتنىڭ ئاساسىي مەقسىتى ئاسىيا - تىنچ ئوكيان رايونىنىڭ ئىقتىسادىي تەرەققىياتىنى قوغداش، ئىقتىسادىي ئالاقىنى كۈچەيتىش، ئېچىۋېتىلگەن كۆپ تەرەپلىك سودا سىستېمىسىنى راۋاجلاندۇرۇش ۋە كۈچەيتىش، ئەزا دۆلەتلەر ئوتتۇرىسىدىكى تاموژنا بېجى توساقلىرىنى ئازايتىش ئارقىلىق دۇنيا ئىقتىسادىنىڭ تەرەققىياتىغا تۆھپە قوشۇش.

1991 - يىلى 11 - ئايدا، ئاسىيا - تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتى قايتا - قايتا كېڭىشىش ئارقىلىق «بىر جۇڭگو» ۋە «ئىگىلىك ھوقۇقلۇق دۆلەتلەر بىلەن رايون ئىقتىسادىنى پەرقلەندۈرۈش» پرىنسىپى ئاساسىدا، جۇڭگونى، «جۇڭگونىڭ تەيبېيسى» ۋە «شياڭگاڭ»نى ئاسىيا - تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتىغا رەسمىي ئەزا قىلدى. ھازىر بۇ تەشكىلاتنىڭ 18 ئەزاسى بار.

ئاسىيا - تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتىنىڭ ئالىي دەرىجىلىكلەر يىغىنى — باشلىقلار يىغىنى. تۇنجى قېتىملىق باشلىقلار يىغىنى 1993 - يىل 11 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ئامېرىكىنىڭ سىئاتېل شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلدى. شۇنىڭدىن تارتىپ ھەر يىلى مىنىستىر دەرىجىلىكلەر يىغىنىدىن كېيىن باشلىقلار يىغىنى ئۆتكۈزۈلىدىغان بولدى. ئاسىيا - تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتى باشلىقلار يىغىنى غەيرىي ئۇسكە ئەھمىيەت بېرىدۇ، ھەر قېتىملىق يىغىن پايتەخت بولمىغان شەھەردە ئۆتكۈزۈلىدۇ، يىغىنغا قاتناشقۇچىلار كاستۇم - بۇرۇلكا كىيمەيدۇ، ياردەمچى ئېلىپ يۈرمەيدۇ، قارارلار بەلگىلەنمەيدۇ ۋە سۆھبەت مەزمۇنى ئاشكارىلانمايدۇ. ئاسىيا - تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتى 1994 - يىلى ماۋۋىدا ئۆتكۈزۈلگەن يىغىندا تەرەققىي تاپقان ئەزالىرىنىڭ 2010 - يىلى، تەرەققىي قىلىۋاتقان ئەزالىرىنىڭ 2020 - يىلدىن بۇرۇن سودا ۋە مەبلەغ سېلىشنى ئەركىنلەشتۈرۈشنى ئىشقا ئاشۇرۇش ۋاقىت جەدۋىلىنى بېكىتكەن. 1995 - يىلى دابەندە ئۆتكۈزۈلگەن يىغىندا يەنە «ھەرىكەت كونتەرتىپى»نى ماقۇللىدى. 1996 - يىل 11 - ئاينىڭ 22 - كۈنىدىن 25 - كۈنىگىچە فىلىپپىن پايتەختى مانىلا ۋە سۇبىكتا ئاسىيا - تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتىنىڭ 8 - نۆۋەتلىك مىنىستىر دەرىجىلىكلەر يىغىنى ۋە 4 - قېتىملىق باشلىقلار يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى.

جۇڭگو ئاسىيا - تىنچ ئوكيان ئىقتىسادىي ھەمكارلىق تەشكىلاتىغا ئىجابىي پوزىتسىيە تۇتۇپ [illegible] قاتناشتى ھەم سىئاتېل يىغىنىدا «ئۆزئارا ھۆرمەت قىلىش، باراۋەر بولۇش، ئۆزئارا مەنپەئەت يەتكۈزۈش، بىر - بىرىگە ئىشىكنى ئېچىۋېتىش، ئورتاق گۈللىنىش»تىن ئىبارەت تۆت پرىنسىپنى ئوتتۇرىغا قويدى.

* * * * * * * *

ياپونىيىنىڭ فوجى ناھىيىسىگە يېقىن دېڭىزدا يېقىندا ياپونىيە ئىشچىلىرى ئېغىر تىپتىكى كران بىلەن ئىلگىرى چۆكۈپ كەتكەن ئون تونىلىق روسىيە ماي پاراخوتىنىڭ قالدۇقلىرىنى سۇ يۈزىگە چىقىرىپ، ئىچىدىكى قالدۇق مايىنى پاكىز تازىلىدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

«نەزەر» ھەپتىلىك ژۇرنىلىدىن

8 - سان

تايلاندنىڭ بانباگوڭ سانائەت رايونىغا زىيارەت

زىيارەت خاتىرىسى

مەنگونىڭ شەرقىي جەنۇبىغا جايلاشقان بانباگوڭ سانائەت رايونى - تايلاندتىكى ئەڭ چوڭ سانائەت رايونلىرىنىڭ بىرى، ھازىرقى كۆلىمى 24 مىڭ مو. بۇ رايوندا ياپونىيە، ئامېرىكا قاتارلىق 14 دۆلەت ۋە رايوننىڭ 160 نەچچە زاۋۇتى بار.

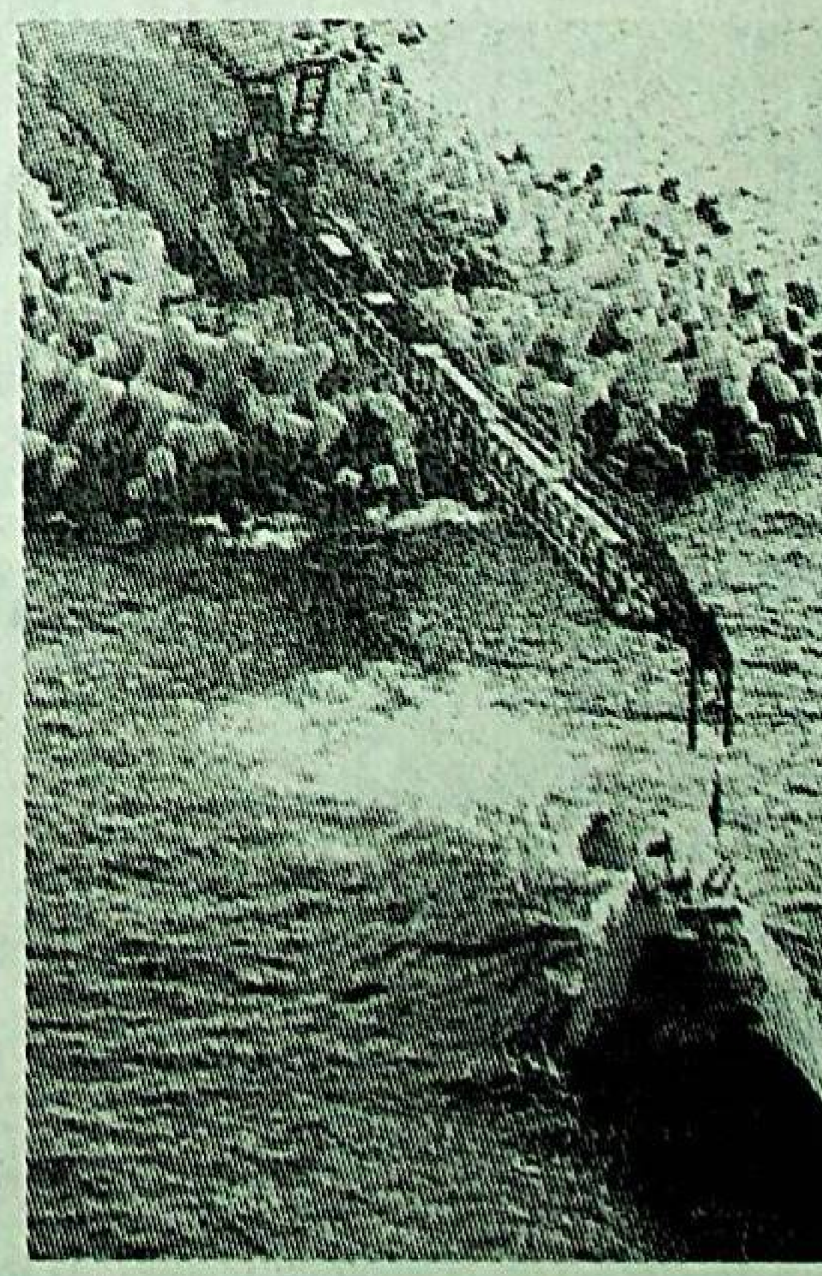

سۈپەتلىك تەرەققىيات - بانباگوڭ سانائەت رايونىنىڭ 1 - ئالاھىدىلىكى. سەككىز يىلدىن بۇيان، بانباگوڭ سانائەت رايونى ئۇل مۇئەسسەسەگە 800 مىليون دوللار مەبلەغ سالدى. سانائەت رايونىدا سۇ، توك، خەۋەرلىشىش، ئوتتىن مۇداپىئەلىنىش سىستېمىسى، پاسكىنا سۇلارنى بىر تەرەپ قىلىش زاۋۇتى، ئەخلەت كۆيدۈرۈش ئوچىقى قاتارلىقلار تولۇق. بانكا، پوچتىخانا، دوختۇرخانا، مەكتەپ، بازار، رېستوران، ساراي، تېخنىكا ئۆگىتىش مەركىزى، چېنىقىش ئۆيى، سۈنئىي كۆل، كىچىك ھايۋاناتلار باغچىسى قاتارلىق جامائەت مۇئەسسەسلىرىنىڭ ھەممىسى تېپىلىدۇ.

بانباگوڭ سانائەت رايونىنىڭ 2 - ئالاھىدىلىكى «بىر كۆزنەك بولۇش، بىر يۈرۈش مۇلازىملىق قىلىش». سانائەت رايونى باش شتابىنىڭ 1 - قەۋىتىدىكى كۈتۈش ئۆيىنىڭ ئۇدۇلىدا بىرنەچچە ئىغىز ئىشخانا بار، مانا بۇلار تايلاند سانائەت رايونىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى بانباگوڭ سانائەت رايونىدا تەسىس قىلغان «مۇلازىملىق مەركىزى». ئۇ يەردە مەبلەغ سالغۇچىلار كېرەكلىك ماتېرىياللارنى ھازىرلاپ ئىلتىماس سۇنسا، ئادەتتە بىر ئاي ئىچىدىلا يەر ئىشلىتىش گۇۋاھنامىسى، زاۋۇت قۇرۇش گۇۋاھنامىسى، ماشىنا - ئۈسكۈنىلەرنى قوراشتۇرۇش گۇۋاھنامىسى، تىجارەت گۇۋاھنامىسى قاتارلىقلار بىرلا ۋاقىتتا تارقىتىپ بېرىلىدۇ، تۇرۇبا سۈيى، توك، تېلېفون ئىشلىتىش ئىلتىماسى تەستىقلاپ بېرىلىدۇ ھەم تايلاند مەبلەغ سېلىشنى ئىلگىرى سۈرۈش كومىتېتىغا مەبلەغ سېلىشقا ئېتىبار قىلىش ئىلتىماسى ۋەكالىتەن يەتكۈزۈپ بېرىلىدۇ.

بانباگوڭ سانائەت رايونىنىڭ 3 - ئالاھىدىلىكى مۇھىت ئاسراشقا ئەھمىيەت بېرىش. زاۋۇت ئۆيلىرىنىڭ ئەتراپىغا چىم ياتقۇزۇلغان، تاشيول بويى ئېگىز ھەم تۈز كەتكەن پالما دەرىخى بىلەن كۆكەرتىلگەن. كۆكەرتىلگەن يەر كۆلىمى پۈتكۈل سانائەت رايونىنىڭ % 40 نى ئىگىلەيدۇ. سانائەت رايونىدا كۆلىمى 780 مو كېلىدىغان سۈنئىي كۆل قېزىلغان، شورنىڭ كۆل سۈيىنى بۇلغىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، كۆلنىڭ تېگى ۋە تۆت ئەتراپىغا ئالاھىدە سۇلياۋ يوپۇق ياتقۇزۇلغان. بۇ سۈنئىي كۆل ھەم سانائەت رايونىنىڭ سانائەتتە ئىشلىتىلىدىغان سۈيىگە كاپالەتلىك قىلىدۇ؛ ھەم مۇھىتنى گۈزەللەشتۈرىدۇ. سانائەت رايونىدىكى ئەخلەت كۆيدۈرۈش ئوچىقى كۈنىگە 30 توننا ئەخلەتنى بىر تەرەپ قىلىدۇ، پاسكىنا سۇنى بىر تەرەپ قىلىش زاۋۇتى كۈنىگە 400 توننا پاسكىنا سۇنى بىر تەرەپ قىلىدۇ؛ بىر تەرەپ قىلىنغاندىن كېيىن ئىشلىتىش ئۆلچىمىگە توشقان سۇنى كۆلچەكتە ساقلاپ قويۇپ، بىر قىسمىنى ئېلېكتر ئىستانسىغا، پولات تاۋلاش زاۋۇتىنىڭ سوۋۇتۇش ئىشلىرىغا ئىشلىتىشكە بېرىدۇ، يەنە بىر قىسمى گۈل - گىياھ، دەل - دەرەخلەرنى سۇغىرىشقا ئىشلىتىلىدۇ.

بانباگوڭ سانائەت رايونىنىڭ يۇقىرى سۈپەتلىك تەرەققىياتى، ئەتراپلىق مۇھىت ئاسراش تەدبىرى ۋە سانائەت رايونى مەسئۇللىرىنىڭ مۇھىت ئاسراش ئېڭى بىزدە چوڭقۇر تەسىر قالدۇردى.

«خەلق گېزىتى»دىن

كورېيە ئىسراپچىلىقنى ئازايتىش ئۈچۈن غىزا مەدەنىيىتىنى زور كۈچ بىلەن ئىسلاھ قىلدى

رېستورانىڭىز خېرىدارلار يەپ بولالىغۇدەك ئۆلچەملىك غىزا چىقىرىپ بېرەلىسە ياكى خېرىدارلار ئاشقىنىنى ئېلىپ كېتەلىگۈدەك غىزا چىقىرىپ بېرەلىسە، باج ۋە سۇ پۇلىنى % 30 كېمەيتىش ئېتىبارىدىن بەھرىمەن بولىدۇ. بۇ، كۈندىن - كۈنگە ئېغىرلىشىۋاتقان يېمەكلىك ئىسراپچىلىقىنى تۈگىتىش ئۈچۈن، كورېيە ھۆكۈمىتى يېڭى يىل كىرىش ئالدىدا ئېلان قىلغان يېڭى تەدبىر. بىر قىسىم ھۆكۈمەت ۋە شىركەت ئاشخانىلىرىدىمۇ ھازىر مۇشۇنداق ئۇسۇل يولغا قويۇلدى، بىر خىمىيە سانائىتى شىركىتى غىزانى «پاك - پاكىز يەپ قويۇپ كەتكەنلەرگە ئاز مىقداردا كەمپيۇت، مېۋە - چېۋە ۋە بىر ئۇستاكان ئىچىملىك بىلەن مۇكاپاتلاشنى يولغا قويغان. بىر ماشىنسازلىق زاۋۇتى غىزانى ئىسراپ قىلمىغانلارغا قەرەللىك ھالدا 5000 ۋون (بىر ۋون بىر پۇڭ خەلق پۇلىغا تەڭ) لۇق كىتاب سېتىۋېلىش چېكى بەرگەن. بىر ئېلېكترون شىركىتى غىزانى ئاشۇرۇپ قويغۇچىغا 1000 ۋون جەرىمانە قويغان. ھۆكۈمەت تارمىقىنىڭ بىر ئاشخانىسى ھەپتىدە بىر كۈن ئاساسلىق قورۇمىدىن بىرنىلا چىقىرىپ بېرىشنى بەلگىلىگەن. كورېيە 1997 - يىلمۇ غىزا مەدەنىيىتى ئىسلاھاتىنى زور كۈچ بىلەن يولغا قويىدىكەن.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

گېرمانىيىلىكلەر ھايۋان بېقىشقا ئامراق

بۇگۈنكى كۈندە گېرمانىيىدە غەلىتە ئەھۋال پەيدا بولدى: نۇرغۇن كىشىلەر بىر مارك ئارتۇق باج تاپشۇرۇشنى خالىمايدۇ، لېكىن نۇرغۇن پۇل خەجلەپ ھايۋان باقىدۇ.

گېرمانىيە ھايۋان باققۇچىلار جەمئىيىتى بۇ يىل 1 - ئاينىڭ 13 - كۈنى ئېلان قىلغان مەلۇماتقا ئاساسلانغاندا، گېرمانىيىلىكلەرنىڭ بۇلتۇر بىر يىلدا ئۆي ھايۋانلىرىنى بېقىشقا خەجلىگەن پۇلى 4 مىليارد ماركتىن ئېشىپ كەتكەن. ھازىر گېرمانىيىدە ھەر ئىككى ئائىلىنىڭ ئاز دېگەندە بىرىدە بىر ئۆي ھايۋىنى بار ئىكەن، گېرمانىيە بويىچە بېقىلغان ئىت، مۈشۈك 11 مىليوندىن ئېشىپ كەتكەن.

گېرمانىيىلىكلەر ئۆي ھايۋانلىرىنى ئۆز بالىسىدىنمۇ بەكرەك ياخشى كۆرىدۇ. چوڭ كوچىلاردا ياكى باغچىلاردا ھەمىشە دېگۈدەك ئىككى خوتۇننىڭ ئىت كۆتۈرۈۋېلىپ ھەۋەس بىلەن سۆزلىشىۋاتقانلىقىنى، بالىسىنىڭ يەردە ئۆمىلەپ يۈرگەنلىكىنى كۆرگىلى بولىدۇ. تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى بىر قېتىم بالىلارنى زىيارەت قىلغاندا، بالىلاردىن، ئاتا - ئاناڭلار قانداق؟ دەپ سورىغاندا: بالىلار: «دادىمىز ئۆيگە كىرىپلا ئىتىمىز قانداقراق؟ دەپ سورايدۇ، ئاندىن ئاناڭ قېنى؟ دەيدۇ. سەن قانداقراق تۇردۇڭ؟ دەپ سوراپ قويغىنىنى بىلمەيمىز»، دەپ جاۋاب بەرگەن.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

ئىئوردانىيە كەسپىي تىلەمچىلەرنى تازىلىدى

ئىئوردانىيە ئىجتىمائىي تەرەققىيات مىنىستىرلىكى ئىسلام «رامازان ئېيى» دا ئېلىپ بېرىلغان تازىلاش ھەرىكىتىدە ئالاقىدار تارماقلارنىڭ 220 دىن ئارتۇق «كەسپىي تىلەمچى»نى قولغا ئالغانلىقىنى جاكارلىدى.

ئىسلام دىنىغا ئېتىقاد قىلىدىغانلارنىڭ «رامازان ئېيى» دا ئىئوردانىيە ئىجتىمائىي تەرەققىيات مىنىستىرلىكى مەخسۇس ئورگان قۇرۇپ، نامراتلارغا ئىجتىمائىي قۇتقۇزۇش پۇلى بېرىشكە مەسئۇل قىلدى. بىراق خىزمەتچىلەر قۇتقۇزۇش پۇلى ئېلىشنى ئىلتىماس قىلغانلارنىڭ كۆپىنچىسىنىڭ نامرات ئەمەس، مەخسۇس تىلەمچىلىك قىلىپ ياشايدىغان «كەسپىي تىلەمچىلەر» ئىكەنلىكىنى بايقىدى.

ئىئوردانىيە ئىجتىمائىي تەرەققىيات مىنىستىرلىكىدىكى خىزمەتچى جادىم تونۇشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: بۇ كەسپىي تىلەمچىلەر نامرات ئەمەس. كۆپىنچىسىنىڭ قول تېلېفونى بار، ئۇلارنىڭ ئۆزئارا خەۋەرلىشىش ۋاسىتىسى ئىنتايىن ئىلغار. ئۇلار «ئىجتىمائىي قۇتقۇزۇش خىزمىتىنىڭ نورمال ئېلىپ بېرىلىشىغا توسقۇنلۇق قىلماقتا».

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

دۇنيانىڭ ھەر قايسى جايلىرىدا

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىبىياڭ كوچىسى 1 - نومۇر، تېلېفون باش ئاپپاراتى: 5818200، ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028، پوچتا نومۇرى: 830051، گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 7 يۈەن 50 پۇڭ، پارچە باھاسى: 25 پۇڭ (گېزىتنىڭ ئىزچىللاش نومۇرى:102)

شىنجاڭ گېزىتى

新疆日报 （维吾尔文）

(بۇ سان تۆت بەت)

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش نومۇرى: CN 65—0002 / Z

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى(ۋەكالەت نومۇرى: 1—57)

1997 - يىل
مارت
23
يەكشەنبە

ھاۋارايىدىن مەلۇمات: ئۈرۈمچىدە كۈندۈزى ۋە كېچىسى ھاۋا ئوچۇق، بەزىدە بۇلۇتلۇق بولىدۇ، تېمپېراتۇرا 13 °C – 4 °C بولىدۇ، ئۈچ بال شامال چىقىدۇ.

مۇھىم خەۋەرلەر

شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق قىسىملار پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىتىنى نەمۇنىلىك ئىجرا قىلدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ۋاڭ شىنۋېي** خەۋەر قىلىدۇ: شىنجاڭ ھەربىي رايونىدىكى كوماندىر- جەڭچىلەر خەلق قوشۇنىنىڭ ئاساسىي مەقسىتىنى باشتىن ئاخىر ئېسىدە مەھكەم تۇتۇپ، «خەلقنى ئۆز ئاتا - ئانىسى، چېگرا رايوننى ئۆز يۇرتى دەپ بىلدى». 40 يىلدىن بۇيان، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە مىڭغا يېقىن ئىلغار ئورۇن ۋە ئىلغار شەخس بارلىققا كەلدى . بۇنىڭ ئىچىدە 30 نەچچە ئورۇن دۆلەت مىللەتلەر ئىشلىرى كومىتېتى، خەلق ئىشلىرى مىنىستىرلىكى ۋە باش سىياسىي بۆ تەرىپىدىن تەقدىرلەندى.

شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق قىسىملار كوماندىر- جەڭچىلەر ئارىسىدا پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىتى ۋە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى قەتئىي بوشاشتۇرماي ئېلىپ بېرىپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىشكە دائىر قائىدە- تۈزۈملەرنى ۋە ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئۆرپ- ئادەتلىرىگە ھۆرمەت قىلىش توغرىسىدا كونكرېت تەلەپلەرنى تۈزۈپ چىقىپ، «ئىككى ئايرىلالماسلىق » ئىدىيىسىنى كوماندىر- جەڭچىلەرنىڭ قەلبىگە تېخىمۇ چوڭقۇر ئورناتتى. مەلۇم قىزىل ئارمىيە شىسى ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ تىل - يېزىقىنى ئۆگىنىشنى قىسىمنىڭ يىللىق پەن - مەدەنىيەت ئۆگىنىش پىلانىغا كىرگۈزدى، شى، تۈەن، يىڭ، لىيەنلەردە ئۆگىنىشكە يېتەكچىلىك قىلىش گۇرۇپپىسى ۋە كونسۇلتاتسىيە گۇرۇپپىلىرى قۇرۇپ شى، تۈەن، يىڭ، لىيەندىن ئىبارەت يۇرۇشلەشكەن تىل ئۆگىنىشكە رەھبەرلىك قىلىش سىستېمىسىنى شەكىللەندۈردى، 200 مىڭ يۈەندىن كۆپرەك پۇل سەرپ قىلىپ ، كوماندىر- جەڭچىلەرگە كىتاب، خاتىرە دەپتىرى، «ئۇيغۇرچە- خەنزۇچە لۇغەت» لەرنى ئېلىپ بەردى، 400 دىن ئارتۇق كونسۇلتاتسىيە تايانچىسىنى يېتىشتۈرۈپ چىقتى، ئۇيغۇر تىلى ئۆگىنىش جەھەتتە نەتىجىسى گەۋدىلىك لىيەندۇيلەر ۋە 17 كوماندىر- جەڭچىنى 3- دەرىجىلىك خىزمەت كۆرسەتتى، دەپ ئەنگە ئالدى، 42 بەن، پەي ۋە 183 كوماندىر - جەڭچىنى ئۇقتۇرۇش چىقىرىپ تەقدىرلىدى.

شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق قىسىملارنىڭ رەھبىرىي كادىرلىرى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇپلا قالماستىن، ھەرىكەتتە باشلامچى بولدى. ئۇلار پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىتىنى نەمۇنىلىك ئىجرا قىلىپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى ئاڭلىق كۈچەيتىپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنىڭ باشلامچىسى بولدى. كۆپ يىللاردىن بۇيان ھەربىي رايون قىسىملىرىدا پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىتىگە، دىن سىياسىتىگە ۋە ئاز سانلىق مىللەتلەر ئۆرپ- ئادەتلىرىگە خىلاپلىق قىلىدىغان ئەھۋاللار كۆرۈلمىدى. قىسىملار دالىدا بىر قانچە قېتىم ھەربىي يۈرۈش قىلغاندا، 10 مىڭدىن ئارتۇق كوماندىر- جەڭچى بىر نەچچە ئون ناھىيە (شەھەر) ۋە بىر نەچچە يۈز ئازسانلىق مىللەتلەر كەنتىدىن ئۆتتى. ئۇلار مەشىق ۋە مانېۋىرنى ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ قەبرىستانلىقىدىن يىراق جايلاردا ئېلىپ باردى، دەم ئېلىش ئۈچۈن قونۇشقا توغرا كەلگەندە، مەسچىتلەرگە كىرمىدى، دالىدا تاماق ئەتكەندە، ئاممىنىڭ سۇ مەنبەسى ۋە ئېتراپىكى مۇھىتىنى بۇلغىمىدى.

شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق قىسىملار ئارمىيە بىلەن خەلق بىرلىكتە مەدەنىيەتلىك ئورۇن قۇرۇشنى ئارمىيە بىلەن خەلق ئوتتۇرىسىدىكى ئىتتىپاقلىقنى ۋە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقنى كۈچەيتىشنىڭ ئۈنۈملۈك يولى قىلىپ، ئۆزى تۇرۇشلۇق جايلاردىكى ھەر مىللەت خەلقى بىلەن بىرلىكتە سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت يارىتىپ، ئىككىنى ھىمايە قىلىش بويىچە نەمۇنىلىك ناھىيە (شەھەر)لەرنى بەرپا قىلدى. كوماندىر- جەڭچىلەر چېگرا رايوننىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشتىن ئىبارەت ئاساسلىق جەڭ مەيدانىغا پائال ئاتلىنىپ، تۆمۈر يول ئىشچىلىرى بىلەن بىرلىكتە جاپالىق كۈرەش قىلىپ، شىمالىي شىنجاڭ تۆمۈريولى قۇرۇلۇشى ، لەنجۇ- شىنجاڭ تۆمۈريولى قوش لىنىيىسى قۇرۇلۇشىغا قاتناشتى، تۇرپان - قۇمۇل نېفىتلىكى قاتارلىق 180 دىن كۆپرەك نۇقتىلىق قۇرۇلۇشقا ياردەملەشتى ۋە قۇرۇلۇشنى ئۈستىگە ئالدى، جامائەتكە 410 نەچچە تۈرلۈك پايدىلىق ئىش قىلىپ بەردى، نامراتلارنى يۆلەش گۇرۇپپىسىدىن 45 مىڭنى قۇرۇپ، 200 مىڭدىن ئارتۇق دېھقان، چارۋىچىنىڭ بېيىش يولىغا مېڭىشىغا ياردەم بەردى.

ئاپتونوم رايونىمىزدىكى 1056 ئارمىيە بىلەن خەلق بىرلىكتە مەدەنىيەتلىك ئورۇن قۇرۇش نۇقتىسىنىڭ % 80 ىگە ناھىيە دەرىجىلىكتىن يۇقىرى ئورگانلار مەدەنىيەتلىك ئورۇن، دەپ نام بەردى.

قۇرۇلۇش بانكىسىنىڭ شىنجاڭ شۆبىسى «26- ئىيۇل» ئالدامچىلىق دېلوسىدا ئاشكارىلانغان مەسىلىلەرگە ئاساسەن تەرتىپكە سېلىش، ساپانى ئۆستۈرۈش ئارقىلىق ئوبرازىنى ياخشىلىدى

ئۆز مۇخبىرلىرىمىز **فاڭ يۈنجىڭ، ياڭ فەن** خەۋەر قىلىدۇ: 1995- يىلى جەمئىيەتنى زىلزىلىگە سالغان «26- ئىيۇل» پۇل مۇئامىلىسى ئالدامچىلىقى دېلوسى يۈز بەرگەندىن كېيىن، قۇرۇلۇش بانكىسى شىنجاڭ شۆبىسىنىڭ يېڭى رەھبەرلىك بەنزىسى تەجرىبە- ساۋاقلارنى ئەستايىدىل يەكۈنلەپ، «ئىچكى قىسىمدا ساپانى ئۆستۈرۈش، تاشقى جەھەتتە ئوبراز ياخشىلاش» شوئارىنى ئوتتۇرىغا قويدى، بىر يىلغا يېقىن تىرىشىش ئارقىلىق ئۇدا ئۈچ يىل زىيان تارتىپ كەلگەن ھالەتنى بىر يولىلا ئۆزگەرتتى، ئامانەت پۇلنى زور دەرىجىدە كۆپەيتتى، يېڭىدىن كۆپەيتىلگەن ئامانەت پۇلى جەھەتتە ئاپتونوم رايوننىڭ پۇل مۇئامىلىسى سىستېمىسى بويىچە 1- ئورۇننى ئىگىلىدى، ئىچكى باشقۇرۇشنى ئومۇميۈزلۈك قېلىپلاشتۇرۇپ، يېڭى پەللىگە پۇختا قەدەم تاشلىدى.

«26- ئىيۇل» ئالدامچىلىق دېلوسى قۇرۇلۇش بانكىسى شىنجاڭ شۆبىسىنى لەرزىگە سالدى. 1996- يىلى 3- ئايدا يېڭى تەشكىللەنگەن رەھبەرلىك بەنزىسى مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: يېتەكچى ئىدىيىدە ئېغىپ كېتىش، ئىچكى باشقۇرۇش قالايمىقان بولۇش، ئادەم ئىشلىتىش مۇۋاپىق بولماسلىق قاتارلىق مەسىلىلەر بۇ قېتىمقى دېلو يۈز بېرىشنىڭ ئاساسلىق سەۋەبى، شۇڭا ئىشنى تەرتىپكە سېلىشتىن باشلاپ، چىرىكلىشىشكە قارشى تۇرۇش، ئىستىل تۈزىتىشنى بوشۇش ئېغىزى قىلىش، قائىدىگە خىلاپلىق قىلىپ قىسقا مۇددەتلىك قەرز بېرىش، قەرز بېرىشتىن پايدىلىنىپ كۆمۈچىگە چوغ تارتىش، خۇسۇسىي كىچىك خەزىنە تەسىس قىلىش خاھىشلىرىنى توسۇش لازىم.

شۆبە بانكا قەرز بېرىشتىن پايدىلىنىپ ئۆز كۆمىچىگە چوغ تارتىشنى توسۇش ئۈچۈن، ئىچكى باشقۇرۇشنى چىڭ تۇتۇپ، بىر قاتار تەدبىر، تۈزۈملەرنى تۈزۈپ، ئىچكى چەكلەش مېخانىزمىنى كۈچەيتتى، مەبلەغ چىقىرىش ئۆتكىلىنى چىڭ ئىگىلىدى، شۆبە بانكا قەرز پۇل تەستىقلاش رەھبەرلىك گۇرۇپپىسىنى كۈچەيتتى ۋە تولۇقلىدى، قەرز پۇل تەستىقلاش بىلەن قەرز پۇل بېرىشنى بىر- بىرىدىن ئايرىۋەتتى، قەرز پۇل بېرىش تەرتىپىنى چىڭىتتى ھەم ناھىيىلىك تارماق بانكىلارنىڭ قەرز پۇل بېرىش ھوقۇقىنى ئەمەلدىن قالدۇردى، «قۇرۇق سومكا» شىركەتلەرگە قەرز پۇل بېرىشنى قاتتىق مەنئى قىلدى، يېغىن تۈزۈملىرىنى

بىرىنچى قول باشلىقلىرىنى يەكگۈشلۈۋەتتى، شۆبە بانكا ئورگىنىدىكى % 63 باشقارما دەرىجىلىك كادىرنىڭ خىزمەت ئورنىنى ئالماشتۇردى، تەكلىپ بىلەن ئىشلەۋاتقان ئۈچ كىشىنى ئىشلىتىشنى ئەمەلدىن قالدۇردى، بىر كىشىنىڭ دەرىجىسىنى تۆۋەنلەتتى، ئىككى كىشىنىڭ ۋەزىپىسىنى ئېلىۋەتتى، شۇنىڭ بىلەن بىللە، 24 كادىرنى يېڭىدىن ئۆستۈرۈپ، مۇھىم ئورۇنلارنىڭ رەھبەرلىك ھوقۇقىنى سىياسىي جەھەتتە قاتتىق سىناقلاردىن ئۆتكەن، كەسپىي جەھەتتىن پىشقان كادىرلارغا تۇتقۇزدى.

شۆبە بانكا ئوبرازىنى ياخشىلاش، مۇئامىلىدارلارنىڭ ئىشەنچىسىگە ئىگە بولۇش ئۈچۈن «مۇلازىملىق ئارقىلىق بانكىنى گۈللەندۈرۈش» شوئارىنى ئوتتۇرىغا قويدى، چوڭ بانكا چوڭ شىركەتلەر ئۈچۈن خىزمەت قىلىش ستراتېگىيىسىنى بەلگىلىدى، 1996- يىلى 6- ئايدا شىنجاڭدىكى پۇل مۇئامىلىسى سىستېمىسى بويىچە 1 - بولۇپ ئۈرۈمچى نېفىت- خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى، «1- ئاۋغۇست» پولات - تۆمۈر زاۋۇتى قاتارلىق بەش چوڭ ساھە، سەككىز چوڭ كارخانا بىلەن ھەمكارلىق كېلىشىمى ئىمزالىدى. بۇلتۇر يىل ئاخىرىغىچە شۆبە بانكا ئومۇمىي قەرز پۇلنىڭ % 90 نى چوڭ، ئوتتۇرا دۆلەت كارخانىلىرىغا سالدى، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى چوڭ، ئوتتۇرا دۆلەت

بېسىم ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچكە ئايلاندى

قىسقا ئوبزور

«26- ئىيۇل» ئالدامچىلىق دېلوسى يۈز بەرگەندىن كېيىن، قۇرۇلۇش بانكىسىنىڭ شىنجاڭ شۆبىسى تەجرىبە - ساۋاقلارنى ئەستايىدىل يەكۈنلەپ، بېسىمنى ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچكە ئايلاندۇرۇپ، قۇرۇلۇش بانكىسىنىڭ ئوبرازىنى يېڭىباشتىن ياخشىلاش جەھەتتە بىر قاتار خىزمەت ئىشلەپ، خۇشاللىنارلىق ئۈنۈمگە ئېرىشتى.

پۇل مۇئامىلىسى سىستېمىسى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان ئىقتىسادىي دېلولار كۆپلەپ يۈز بېرىدىغان ساھە بولۇپ قالدى. بۇ ساھەدە ئەستايىدىل يەكۈنلەشكە، ئىبرەت ئېلىشقا تېگىشلىك بىر مۇنچە ساۋاقلار بار. چۈنكى بۇ پۇل مۇئامىلىسى تارماقلىرىنىڭ ئۆز قۇرۇلۇشىغا مۇناسىۋەتلىك بولۇپلا قالماستىن، دۆلەت ۋە ئاممىنىڭ مەنپەئىتىگە تېخىمۇ مۇناسىۋەتلىك. «26- ئىيۇل» دېلوسى قۇرۇلۇش بانكىسى شىنجاڭ شۆبىسىنىڭ ئوبرازىنى بىر مەھەل زىيانغا ئۇچراتتى، شۇنىڭغا ئەگىشىپ پەيدا بولغان ئىناۋەت كرىزىسى ئۇلارغا بىر مۇنچە بېسىم پەيدا قىلدى، بىراق شۆبە بانكا بۇنىڭلىق بىلەن ئۆزىنى تاشلىۋەتمىدى، قىيىن ئەھۋالدىمۇ قەيسەرلىك بىلەن تىرىشىپ، خىزمەتنى پۇختا ئىشلەپ، يېڭى يول تاپتى.

بىلەن تۈزۈشنى ئاشلۇشتۇمىدى، ھېيىن ئەھۋالدىمۇ ھەيمەرلىك بىلەن تىرىشىپ، خىزمەتنى پۇختا
ئىشلەپ، يېڭى يول ئاچتى. ئۇ بىرگە ھەرقانداق ئوروندا يامان ئىش چىقسا، قورقمىغىچلۇق ئەمەسلىكنى،
ئۆزىگىدىن ئىبرەت ئېلىپ، ھەقىقىي تۈردە خاتالىقنى تۈزىتەلىسلا، يامان ئىشنىڭ ياخشى ئىشقا
ئايلىنىدىغانلىقىنى ئۇقتۇردى.

سومكا» شىركىتىگە قەرز پۇل بېرىشنى قاتتىق مەنئى قىلدى، شۇنىڭدەك تۈزۈملەرنى ساغلاملاشتۇردى، كوللېكتىپ تەدبىر بەلگىلەشنى تەكىتلەپ، چوڭ - چوڭ مەسىلىلەرنى شەخسلەرنىڭ بىر تەرەپ قىلىۋېتىشىنىڭ ئالدىنى ئالدى.

شۆبە بانكا كادىرلار تۈزۈمىنى دادىل ئىسلاھ قىلىپ، 15 ۋىلايەتلىك مەركىزىي تارماق بانكىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى ۋە شۆبە بانكا ئورگىنىدىكى باشقارما دەرىجىلىك كادىرلارنى ئومۇمىيۈزلۈك تەكشۈردى، تەڭشىدى ۋە تولۇقلىدى. يەتتە مەركىزىي تارماق بانكىنىڭ چوڭ، ئوتتۇرا دۆلەت كارخانىلىرىغا سالدى، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى چوڭ، ئوتتۇرا دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى كۈچلۈك قوللىدى. بۇ بانكا مۇئامىلىدارلارغا مۇلازىمەتلىك قىلىش ۋاقتىنى ئۇزارتىش، مۇلازىمەتلىك ۋاقتىغا چەك قويۇش، كېچىلىك بانكا ئېچىش، پۇل خەجلەپ تەنقىد سېتىۋېلىشنى يولغا قويغاندىن كېيىن، يەنە ۋەدە بېرىپ مۇلازىمەتلىك قىلىش، بىر مېترلىق لىنىيە مۇلازىمەتلىقى قىلىشنى ئوتتۇرىغا قويدى؛ مۇلازىمەتلىك ۋاسىتىلىرىنى ياخشىلاپ، ياخشى كارخانا ئوبرازىنى تۇرغۇزۇپ، مۇئامىلىدارلارنىڭ ماختىشىغا ئېرىشتى.

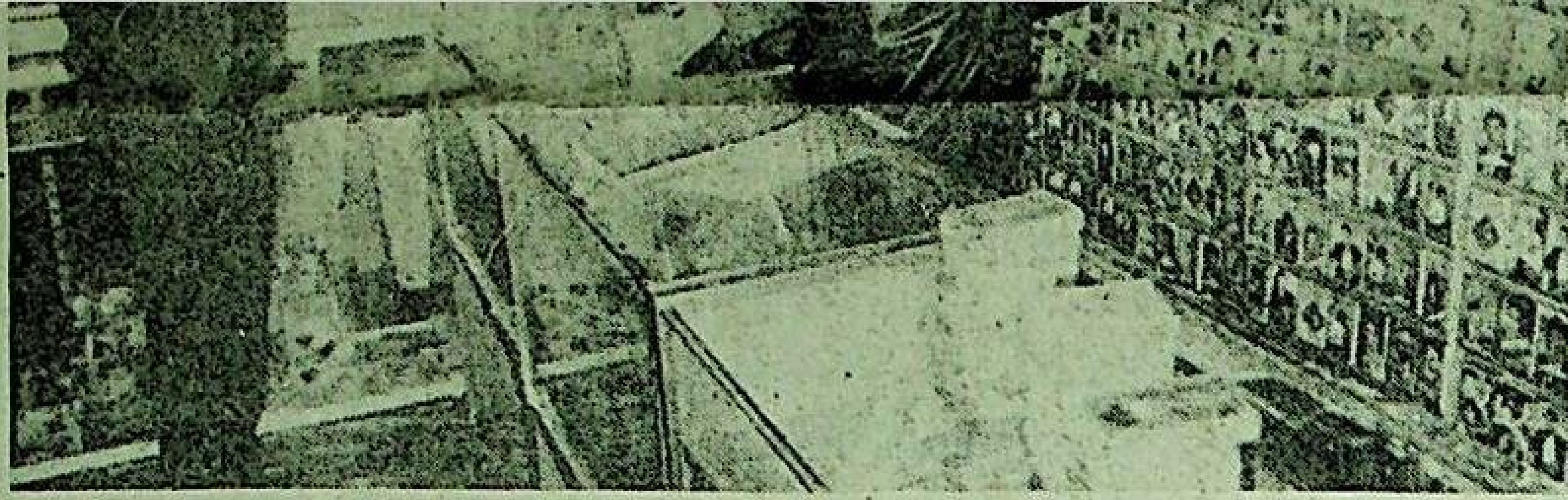

ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتى، ئاخبارات - نەشرىيات ئىدارىسى، ج خ نازارىتى قاتارلىق ئورۇنلار 3 - ئاينىڭ 13 - كۈنى ئۇرۇمچىدە ئۈن - سىن بازىرىنى تەكشۈرۈپ، مەزمۇنى ساغلام بولمىغان، سۈپىتى ئۆلچەمگە توشمايدىغان ۋە ئوغرىلىقچە نەشر قىلىنغان ئۈن - سىن بۇيۇملىرىنى يىغىۋالدى.

ئۆز مۇخبىرىمىز **غەيرەت مەمتىمىن** فوتوسى

ئىلى ۋىلايىتىدە يېزا- بازار كارخانىلىرىنىڭ مەھسۇلات قىممىتى زور دەرىجىدە ئاشتى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **گوشجۇڭ** خەۋەر قىلىدۇ: ئىلى ۋىلايىتى رەھبەرلىرى ئىدىيىدە ئازاد بولۇپ، ۋىلايەتنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا ئاساسەن، يېزا - بازار كارخانىلىرىنى راۋاجلاندۇردى. بۇلتۇر ۋىلايەت بويىچە يېزا - بازار كارخانىلىرىنىڭ مەھسۇلات قىممىتى 1 مىليارد 637 مىليون يۈەنگە يېتىپ، ئالدىنقى يىلدىكىدىن % 41.4 ئاشتى.

بۇ ۋىلايەتنىڭ يېزا- بازار كارخانىلىرىنى تەرەققىياتىدا تۆۋەندىكىچە ئالاھىدىلىك بار: بىرىنچى، ئومۇمىي كۈچى كۈچەيدى. ئۆتكەن يىلنىڭ ئاخىرىغا قەدەر، يېزا- بازار كارخانىسى 34 مىڭغا، ئىشچى - خىزمەتچىسى 85 مىڭغا يەتتى، بۇنىڭ ئىچىدە غۇلجا شەھىرى، كۈنەس ۋە قورغاس ناھىيىلىرىدىكى يېزا- بازار كارخانىلىرىنىڭ مەھسۇلات قىممىتى 300 مىليون يۈەندىن ئاشتى. غۇلجا ناھىيىسىنىڭ 200 مىليون يۈەندىن، توققۇزتارا ناھىيىسىنىڭ 100 مىليون يۈەندىن ئاشتى. يېزا- بازار كارخانىلىرىنىڭ مەھسۇلات قىممىتى 100 مىليون يۈەنگە يەتكەن بازار بىرگە، 10 مىليون يۈەنگە يەتكەن يېزا 50 كە، 1 مىليون يۈەنگە يەتكەن كەنت 201 گە يەتتى. ئىككىنچى، تايانچ كارخانىلار باشلامچى بولىدىغان ۋەزىيەت شەكىللەندى. ۋىلايەتتە «ئۈچ ياقا يېزىسى» (شەھەر ياقىسى، يول ياقىسى، چېگرا ئېغىزى ياقىسى) 38 كە يېتىپ، دائىرە بويىچە تەرەققىي قىلىشتا تايانچ كۈچ بولۇپ شەكىللەندى. بۇلتۇر «ئۈچ ياقا يېزا»لاردىكى يېزا- بازار كارخانىلىرىنىڭ ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى ۋىلايەت بويىچە يېزا- بازار كارخانىلىرى ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتىنىڭ % 71 نى ئىگىلىدى. ئۈچىنچى، قازاق، موڭغۇل قاتارلىق ئاز سانلىق مىللەتلەردىن سودىگەرلىك قىلىدىغانلار، كارخانا قۇرغانلار پەيدىنپەي كۆپەيدى. ئۇلار بازار، شەھەرگە كىرىپ كارخانا قۇردى. مىللىي ئالاھىدىلىككە ئىگە مەھسۇلات ئىشلەپچىقىرىشنى ئاساس قىلىدىغان بىر تۈركۈم كەنت كارخانىلىرى، خۇسۇسىي كارخانىلار بارلىققا كەلدى. بەزىلىرىنىڭ مەھسۇلاتلىرى چەت ئەل بازارلىرىغا سېلىندى. تۆتىنچى، ۋىلايەتتىكى يېزا- بازار كارخانىلىرىنىڭ تەرەققىيات زاپاس كۈچى كۈچەيدى.

يېڭىسار ناھىيىلىك تەمىنات - سودا كوپېراتىپى «ئىككى كەسىپ»نى تەرەققىي قىلدۇرۇپ، قوش ئۈنۈمنى قولغا كەلتۈردى

مۇكاپاتلىق ماقالە
تەمىنات-سودا بىرلەشمە كوپېراتىپى ھەمكارلاشتى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **مەمتىمىن ئوبۇل** خەۋەر قىلىدۇ: يېڭىسار ناھىيىلىك تەمىنات - سودا كوپېراتىپى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان ئاساسىي كەسپىنى بوشاشتۇرماسلىق ئالدىنقى شەرتى ئاستىدا «ئىككى كەسىپ» (باقمىچىلىق، دېھقانچىلىق)نى زور كۈچ بىلەن تەرەققىي قىلدۇرۇپ ھەم ئىقتىسادىي جەھەتتە كۆپلەپ پايدا ئالدى، ھەم نامرات يېزىلارنىڭ ئىگىلىكىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشىغا تۈرتكە بولۇپ، دېھقان - چارۋىچىلارنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشقا يار- يۆلەك بولدى.

بۇ تەمىنات- سودا كوپېراتىپى 1994- يىلى ئاپتونوم رايونلۇق تەمىنات- سودا كوپېراتىپىنىڭ قوللىشى بىلەن 560 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، ناھىيە بويىچە ئەڭ نامرات بولغان لومپا يېزىسىنىڭ 3- كەنتىدە 1200 مو بىنەم ئېچىپ باقمىچىلىق، دېھقانچىلىق، يەم - خەشەك پىششىقلاش بىر گەۋدىلەشتۈرۈلگەن چوڭ تىپتىكى ئۈنۈپېرسال دېھقانچىلىق مەيدانى قۇرغانىدى. كوپېراتىپتىكى 100 دىن ئارتۇق ئىشچى- خىزمەتچى ئۆز كۈچىگە تايىنىپ ئىش كۆرۈش، جاپاغا چىداپ ئىگىلىك تىكلەش روھىنى جارى قىلدۇرۇپ، بىر يىل كۈچىنىپ ئىشلەپ، دەسلەپكى قەدەمدە كۆلەم ھاسىل قىلدى؛ يېڭىدىن ئېچىلغان يەرلەرگە كېۋەز، قوغۇن- تاۋۇز، كۆكتات تېرىپ، تۇنجى يىلىلا 870 مىڭ يۈەن كىرىم قىلدى، 1995- يىلى ۋە بۇلتۇر يەنە 3 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىپ، دېھقانچىلىق مەيدانىنى كېڭەيتىپ قۇرۇپ، تېرىلغۇ يەر كۆلىمىنى 7590 موغا، باقمىچىلىق فېرمىسىنىڭ كۆلىمىنى 15 مىڭ كۋادرات مېترغا يەتكۈزدى؛ ئۈچ يىل جاپالىق ئىشلەش ئارقىلىق كەسىپ تۈرلىرىنى باقمىچىلىق، دېھقانچىلىق، گۈل- گىياھ ئۆستۈرۈش، توقۇمىچىلىق، باغ تارتىش، خىش پىشۇرۇش، يېمەك- ئىچمەك، مۇلازىمەتلىك قاتارلىق ساھەلەرگىچە كېڭەيتىپ، كارخانىنىڭ ئىقتىسادىي ئەمەلىي كۈچىنى زور دەرىجىدە ئاشۇردى. بۇ يىلنىڭ بېشىدا كوپېراتىپ بويىچە 13 ئورۇندىكى باقمىچىلىق فېرمىسىدا 5000 باش كالا، 17 مىڭ تۇياق قوي، 3500 توخۇ، 360 توشقان، 8900 كەپتەر باقتى؛ 150 مىڭ تۈپ كۆچەت تىكىپ، ئېتىز- ئېرىقلارنى ئورمان بىلەن تورلاشتۇردى. بۇلتۇر كوپېراتىپ يىللىق مال سېتىۋېلىش ئومۇمىي قىممىتى 236 مىليون 238 مىڭ يۈەنگە، سېتىش ئومۇمىي قىممىتى 191 مىليون 930 مىڭ يۈەنگە، ساپ پايدا 5 مىليون 560 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، دۆلەتكە 5 مىليون 275 مىڭ يۈەن باج تاپشۇردى، «ئىككى كەسىپ»نى تەرەققىي قىلدۇرۇشتىن يارىتىلغان پايدا 3 مىليون يۈەنگە يېتىپ، تەمىنات - سودا سىستېمىسىنىڭ يىللىق پايدىسىنىڭ % 41 نى ئىگىلىدى. ئۈچ يىلدىن بۇيان كوپېراتىپ قارىمىقىدىكى باقمىچىلىق فېرمىلىرى بازارنى ھەر يىلى 100 مىڭ كىلوگرامدىن ئارتۇق گۆش، 20 مىڭ كىلوگرام سۈت بىلەن تەمىنلەپ، مال باھاسىنى تۇراقلاشتۇرۇشتا ئاكتىپ رول ئوينىدى.

بۇ كوپېراتىپ يەنە «ئىككى كەسىپ»نى تەرەققىي قىلدۇرۇش جەريانىدا دېھقانلارنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشقا ئاكتىپ يار- يۆلەك بولدى. شەھەر ئەتراپى يېزا 3- كەنتىدە قۇرۇلغان باقمىچىلىق فېرمىسى بۇ كەنتتىكى 150 نامرات ئائىلىنى ئۆلگە كۆرسىتىپ يېتەكلەپ، تۇپراقنى ئۆزگەرتىشكە ياردەم بېرىپ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن يىللىق ساپ كىرىمنى 1000 يۈەندىن ئاشۇرۇپ، نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇردى؛ لومپا يېزىسىدىكى ئۈنۈپېرسال دېھقانچىلىق مەيدانى 200 دىن ئارتۇق نامرات دېھقاننى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇپ، ھەر ئايدا نەچچە يۈز يۈەن مۇقىم كىرىمگە ئىگە قىلدى؛ بىر قىسىم نامرات ئائىلىلەرنىڭ پەرزەنتلىرى بۇ مەيداندىكى تېخنىكلاردىن دېھقانچىلىق، باغۋەنچىلىك، باقمىچىلىق بىلىملىرىنى ئۆگىنىپ، ئائىلە ئىگىلىكىنى روناق تاپقۇزدى؛ 1995- يىلى كوپېراتىپ «ئىككى كەسىپ»نى تەرەققىي قىلدۇرۇشتىن كەلگەن پايدىدىن 1 مىليون يۈەن ئاجرىتىپ، ناھىيە بازىرىدا «يېڭىسار ناھىيىلىك تەمىنات- سودا پەرزەنتلەر مەكتىپى» سالدى؛ ئاپتونوم رايونلۇق تەمىنات - سودا كوپېراتىپى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق يېزا ئىگىلىك پەنلەر ئاكادېمىيىسى پاختا تەتقىقات ئورنى لومپا ئۈنۈپېرسال دېھقانچىلىق مەيدانىنى ئەلاسورتلۇق ئۇرۇقلۇق چىگىت يېتىشتۈرۈش بازىسى قىلىپ بېكىتىپ، مۇتەخەسسىسلەر ئۇۋاقتىدا تۇرۇپ يېتەكچىلىك قىلدى. بۇنىڭ بىلەن يېڭىسار ناھىيىسىنىڭ ئۇرۇقلۇق چىگىتنى سىرتتىن يۆتكەپ كېلىش ھالىتى ئۆزگەرتىلىپ، پاختا ئىشلەپچىقىرىشنىڭ تەرەققىيات سۈرئىتى تېزلىتىلدى.

قىسقا خەۋەرلەر

△ ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جاڭ ۋېنيۈ مۇشۇ ئاينىڭ 16- كۈنى چۈشتىن كېيىن گۇاڭشى جۇاڭزۇ ئاپتونوم رايونى ليۇ جۇ ۋىلايەتلىك پارتكومىنىڭ شۇجىسى ياڭ جىڭجۇڭ بىلەن كۆرۈشكەندە: شىنجاڭنىڭ مۇقىملىقى تولۇق كاپالەتكە ئىگە، دۆلەت ئىچى- سىرتىدىكى ئۇقۇمۇشلۇق زاتلارنىڭ شىنجاڭغا كېلىپ مەبلەغ سېلىش كۆلىمىنى كېڭەيتىشىنى قارشى ئالىمىز، دېدى.

(ئۆز خەۋىرىمىز)

△ ئۆتكەن يىلى قومۇل ۋىلايىتىنىڭ پوچتا- تېلېگراف كەسىپ كىرىمى 60 مىليون 980 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، يىللىق پىلان % 115.3 ئورۇندالدى، 12- ئاينىڭ ئاخىرىغا قەدەر شەھەر تېلېفون ئابونتلىرى 25 مىڭ 84 ئائىلىگە، سىمسىز چاقىرغۇ ئابونتلىرى 5836 گە، پوچتا- تېلېگراف پۇل ئامانەت ئېشىنچا سوممىسى 93 مىليون 928 مىڭ 15 يۈەنگە يەتتى.

مۇھەممەت ۋايىت، گۈلزار غوپۇر

△ مۇشۇ ئاينىڭ 12- كۈنى چۈشتىن كېيىن، ئاپتونوم رايون كارخانا باشقۇرۇش خىزمىتى ۋە خەندەن پولات- تۆمۈر زاۋۇتىدىن ئۆگىنىش بويىچە تېلېفون يىغىنى چاقىرىپ، جايلاردىن خەندەن پولات - تۆمۈر زاۋۇتىدىن ئۆگىنىش، باشقۇرۇشنى تۇتۇش، ئۈنۈمنى ئاشۇرۇش پائالىيىتىنى پۇختا، جايىدا ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى تەلەپ قىلدى.

چېن يەن، جىلىڭ يۇ

تارىم نېفىت چارلاش- ئېچىش قوماندانلىق شتابى باشقا ئورۇنلار بىلەن بىرلىكتە بۈگۈر ناھىيىسىنىڭ تېرەكبازار يېزىسىغا يار- يۆلەك بولۇش ۋەزىپىسىنى ئۈستىگە ئالدى.

سۈرەتتە: قوماندانلىق شتاب رەھبەرلىرى شۇ جاينىڭ رەھبەرلىرى بىلەن بىرلىكتە زەيكەش چېپىش لايىھىسىنى مۇھاكىمە قىلماقتا.

ۋۇكۇەنخۇڭ فوتوسى

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئادۋوكاتلار قانۇنى

(1996 - يىل 5 - ئاينىڭ 15 - كۈنى 8 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 19 - يىغىنىدا ماقۇللاندى)

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى رەئىسىنىڭ پەرمانى

(67- نومۇرلۇق)

«جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئادۋوكاتلار قانۇنى» جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى مەملىكەتلىك 8 - نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 19 - يىغىنىدا 1996 - يىل 5 - ئاينىڭ 15- كۈنى ماقۇللىنىپ ئېلان قىلىندى، 1997 - يىل 1 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن باشلاپ يولغا قويۇلسۇن.

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ رەئىسى **جياڭ زېمىن**

1996 - يىل 5 - ئاينىڭ 15 - كۈنى

مۇندەرىجە

بىرىنچى باب ئومۇمىي پرىنسىپ
ئىككىنچى باب ئادۋوكاتلارنىڭ ۋەزىپە ئۆتەش شەرتى
ئۈچىنچى باب ئادۋوكاتلىق ئورنى
تۆتىنچى باب ۋەزىپە ئۆتىگۈچى ئادۋوكاتلارنىڭ كەسپى، هوقۇقى ۋە مەجبۇرىيىتى
بەشىنچى باب ئادۋوكاتلار جەمئىيىتى
ئالتىنچى باب قانۇن ياردىمى
يەتتىنچى باب قانۇن جاۋابكارلىقى
سەككىزىنچى باب قوشۇمچە پرىنسىپ

بىرىنچى باب ئومۇمىي پرىنسىپ

1- ماددا بۇ قانۇن ئادۋوكاتلىق تۈزۈمىنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ، ئادۋوكاتلارنىڭ قانۇن بويىچە ۋەزىپە ئۆتىشىنى كاپالەتلەندۈرۈش، ئادۋوكاتلارنىڭ ھەرىكىتىنى قېلىپلاشتۇرۇش، دەۋالاشقۇچىلارنىڭ قانۇنىي ھوقۇق - مەنپەئەتىنى قوغداش، قانۇننىڭ توغرا يولغا قويۇلۇشىنى قوغداش، ئادۋوكاتلارنىڭ سوتسىيالىستىك قانۇنچىلىق قۇرۇلۇشىدىكى ئىجابىي رولىنى جارى قىلدۇرۇش مەقسىتىدە تۈزۈپ چىقىلدى.

2- ماددا بۇ قانۇندا ئېيتىلغان ئادۋوكات قانۇن بويىچە ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە گۇۋاھنامىسى ئالغان، جەمئىيەتكە قانۇن مۇلازىمىتى قىلىدىغان كەسپىي خادىملارنى كۆرسىتىدۇ.

3-ماددا ئادۋوكاتلار ۋەزىپە ئۆتەشتە ئاساسىي قانۇن ۋە قانۇنلارغا ئەمەل قىلىشى، ئادۋوكاتلارنىڭ كەسىپ ئەخلاقى ۋە ۋەزىپە ئۆتەش ئىنتىزامىغا قاتتىق رىئايە قىلىشى شەرت.

ئادۋوكاتلار ۋەزىپە ئۆتەشتە پاكىتنى ئاساس، قانۇننى ئۆلچەم قىلىشى شەرت.

ئادۋوكاتلار ۋەزىپە ئۆتەشتە دۆلەت، جەمئىيەت ۋە دەۋالاشقۇچىلارنىڭ نازارىتىنى قوبۇل قىلىشى لازىم.

ئادۋوكاتلارنىڭ قانۇن بويىچە ۋەزىپە ئۆتىشى قانۇن تەرىپىدىن قوغدىلىدۇ.

4- ماددا گوۋۇيۈەننىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى مۇشۇ قانۇنغا ئاساسەن ئادۋوكاتلار، ئادۋوكاتلىق ئورنى ۋە ئادۋوكاتلار جەمئىيىتىگە نازارەتچىلىك، يېتەكچىلىك قىلىدۇ.

ئىككىنچى باب ئادۋوكاتلارنىڭ ۋەزىپە ئۆتەش شەرتى

5- ماددا ئادۋوكاتلار ۋەزىپە ئۆتەشتە ئادۋوكاتلىق سالاھىيىتىگە ئېرىشكەن ۋە ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى ئالغان بولۇشى كېرەك.

مەزگىلدە ئادۋوكاتلىق ۋەزىپىسى ئۆتىسە بولمايدۇ.

14- ماددا ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى بولمىغانلارنىڭ ئادۋوكات دېگەن نام بىلەن ۋەزىپە ئۆتىشىگە يول قويۇلمايدۇ، ئىقتىسادىي مەنپەئەتنى كۆزلەپ دەۋا ۋەكالەتچىلىكى ياكى ئاقلىغۇچىلىق قىلىشىغا يول قويۇلمايدۇ.

ئۈچىنچى باب ئادۋوكاتلىق ئورنى

15 - ماددا ئادۋوكاتلىق ئورنى ئادۋوكاتلارنىڭ ۋەزىپە ئۆتەش ئاپپاراتىدۇر.

ئادۋوكاتلىق ئورنى تۆۋەندىكى شەرتلەرنى ھازىرلىشى كېرەك:

(1) نامى، ئورنى ۋە نىزامنامىسى بولۇش؛

(2) 100 مىڭ يۈەندىن كۆپ خەلق پۇلى قىممىتىدە مۈلكى بولۇش؛

(3) مۇشۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىگە ئۇيغۇن ئادۋوكاتى بولۇش.

16 - ماددا دۆلەت مەبلىغى بىلەن قۇرۇلغان ئادۋوكاتلىق ئورنى ئادۋوكاتلىق كەسپىنى قانۇن بويىچە ئۆز ئالدىغا قانات يايدۇرىدۇ، قەرز جاۋابكارلىقىنى شۇ ئادۋوكاتلىق ئورنىنىڭ بارلىق مۈلكى بىلەن ئۈستىگە ئالىدۇ.

17- ماددا ئادۋوكاتلار ھەمكارلاشقان ئادۋوكاتلىق ئورنى قۇرسا بولىدۇ، قەرز جاۋابكارلىقىنى شۇ ئادۋوكاتلىق ئورنىنىڭ بارلىق مۈلكى بىلەن ئۈستىگە ئالىدۇ.

18 - ماددا ئادۋوكاتلار شېرىكلەشكەن ئادۋوكاتلىق ئورنى قۇرسا بولىدۇ، شېرىكلەشكۈچىلەر شۇ ئادۋوكاتلىق ئورنىنىڭ قەرزىدە چەكسىز جاۋابكارلىق ۋە چاتما جاۋابكارلىقنى ئۈستىگە ئالىدۇ.

19 - ماددا ئادۋوكاتلىق ئورنى قۇرۇشنى ئىلتىماس قىلغانلارنى ئۆلكە، ئاپتونوم رايون، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەر دەرىجىلىكتىن يۇقىرى خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى تەكشۈرۈپ، مۇشۇ قانۇندا بەلگىلەنگەن شەرتلەرگە ئۇيغۇن كەلگەنلىرىگە ئىلتىماسنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ 30 كۈن ئىچىدە ئادۋوكاتلىق ئورنى ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى بېرىدۇ؛ مۇشۇ قانۇندا بەلگىلەنگەن شەرتلەرگە ئۇيغۇن كەلمىگەنلىرىگە ئادۋوكاتلىق ئورنى ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى بەرمەيدۇ ھەمدە ئىلتىماسنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ 30 كۈن ئىچىدە ئىلتىماس قىلغۇچىغا يازما ئۇقتۇرۇش قىلىدۇ.

20 - ماددا ئادۋوكاتلىق ئورنى شۆبە قۇرسا بولىدۇ. شۆبە قۇرۇشنى، شۆبە قۇرۇلىدىغان جايدىكى ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى بەلگىلەنگەن شەرتلەر بويىچە تەكشۈرىدۇ.

ئادۋوكاتلىق ئورنى ئۆز شۆبىسىنىڭ قەرز جاۋابكارلىقىنى ئۈستىگە ئالىدۇ.

21- ماددا ئادۋوكاتلىق ئورنى نامى، تۇرۇشلۇق جايى، نىزامنامىسى، شېرىكلەشكۈچىسىنى ئۆزگەرتىشتەك چوڭ - چوڭ ئىشلارنى ياكى تارقىلىپ كېتىشنى ئەسلى تەكشۈرگەن تارماققا مەلۇم قىلىشى كېرەك.

22 - ماددا ئادۋوكاتلىق ئورنى نىزامنامىسى بويىچە ئادۋوكاتلارنى كەسپىي خىزمەتكە، قانۇنلارنى ۋە دۆلەت سىياسىتىنى ئۆگىنىشكە، خىزمەت تەجرىبىلىرىنى يەكۈنلەشكە ۋە ئالماشتۇرۇشقا ئۇيۇشتۇرىدۇ.

23- ماددا ئادۋوكاتلارنىڭ ئىش بېجىرىشىدە ئادۋوكاتلىق ئورنى ھاۋالىنى بىر تۇتاش قوبۇل قىلىدۇ، ھاۋالە قىلغۇچى بىلەن ھاۋالە توختامى ئىمزالايدۇ، دۆلەتنىڭ بەلگىلىمىسى بويىچە دەۋالاشقۇچىلاردىن بىر تۇتاش ھەق ئالىدۇ ھەمدە ئۇنى ھېسابقا ئەينەن ئولتۇرغۇزىدۇ.

ئادۋوكاتلىق ئورنى ۋە ئادۋوكاتلار قانۇن بويىچە باج تاپشۇرۇشى كېرەك.

24 - ماددا ئادۋوكاتلىق ئورنى ۋە ئادۋوكاتلار باشقا ئادۋوكاتلارنى كەمسىتىش ۋە تونۇشتۇرۇش ھەققى بېرىش قاتارلىق ناتوغرا ۋاسىتە ئارقىلىق ئىش تارتىۋېلىشقا

بويىچە، شۇ دېلوغا مۇناسىۋەتلىك ماتېرىياللارنى توپلىسا، كۆرسە، جىسمانىي ئەركىنلىكى چەكلەنگەنلەر بىلەن كۆرۈشسە، خەت- ئالاقە قىلىشسا، سوتقا، دەۋاغا قاتناشسا بولىدۇ ھەمدە دەۋا قانۇنلىرىدىكى باشقا ھوقۇقلاردىن بەھرىمەن بولىدۇ.

دەۋا ۋەكالەتچىسى ياكى ئاقلىغۇچى بولغان ئادۋوكاتلارنىڭ مۇنازىرىلىشىش ياكى ئاقلاش ھوقۇقى قانۇن بويىچە كاپالەتلەندۈرۈلۈشى كېرەك.

31 - ماددا ئادۋوكاتلار قانۇنغا دائىر ئىشلارنى بېجىرگەندە ئالاقىدار ئورۇنلار ياكى شەخسلەرنىڭ ماقۇللۇقىنى ئېلىپ، ئەھۋالنى تەكشۈرسە بولىدۇ.

32 - ماددا ئادۋوكاتلارنىڭ ۋەزىپە ئۆتەش جەريانىدىكى جىسمانىي ھوقۇقى دەخلىسىزدۇر.

33 - ماددا ئادۋوكاتلار ۋەزىپە ئۆتەشتە ئۇققان دۆلەت مەخپىيىتى ۋە دەۋالاشقۇچىلارنىڭ سودا مەخپىيىتىنى ساقلىشى كېرەك، دەۋالاشقۇچىلارنىڭ سىرىنى ئاشكارىلاپ قويۇشقا يول قويۇلمايدۇ.

34- ماددا ئادۋوكاتنىڭ بىر دېلودا دەۋالاشقۇچى ئىككىلا تەرەپكە ۋەكالەتچى بولۇشىغا يول قويۇلمايدۇ.

35- ماددا ئادۋوكاتلارنىڭ ۋەزىپە ئۆتىگەندە تۆۋەندىكى قىلمىشلارنى سادىر قىلىشىغا يول قويۇلمايدۇ:

(1) ئۆز ئالدىغا ھاۋالە قوبۇل قىلىش، ھاۋالە قىلغۇچىدىن ئۆز ئالدىغا ھەق ئېلىش، ھاۋالە قىلغۇچىدىن پۇل - مال قوبۇل قىلىش؛

(2) قانۇن مۇلازىمىتىدىكى قولايلىقتىن پايدىلىنىپ دەۋالاشقۇچىلار تالىشىۋاتقان ھوقۇق - مەنپەئەتكە ئېرىشىۋېلىش ياكى دەۋالاشقۇچى قارشى تەرەپتىن پۇل - مال قوبۇل قىلىش؛

(3) سودىيىلەر، پروكوراتورلار، كېسىمچىلەر بىلەن بەلگىلىمىگە خىلاپ ھالدا كۆرۈشۈش؛

(4) سودىيىلەر، پروكوراتورلار، كېسىمچىلەر شۇنىڭدەك باشقا ئالاقىدار خادىملارنى مېھمان قىلىش، ئۇلارغا سوۋغات ياكى پارا بېرىش ۋە ياكى دەۋالاشقۇچىلارنى پارا بېرىشكە كۈشكۈرتۈش، ئۈندەش؛

(5) يالغان دەلىل - ئىسپات بېرىش، پاكىتنى يوشۇرۇش ياكى باشقىلارنى يالغان دەلىل - ئىسپات بېرىشكە، پاكىتنى يوشۇرۇشقا قىستاش، ئازدۇرۇش شۇنىڭدەك دەۋالاشقۇچى قارشى تەرەپنىڭ قانۇنلۇق دەلىل - ئىسپاتقا ئېرىشىشىگە توسقۇنلۇق قىلىش؛

(6) سوتخانا، كېسىمخانا تەرتىپىنى بۇزۇپ، دەۋا، كېسىم پائالىيىتىنىڭ نورمال ئېلىپ بېرىلىشىغا كاشىلا قىلىش.

36- ماددا ئادۋوكاتلار ئىلگىرى سودىيە، پروكوراتور بولغان بولسا، خەلق سوت مەھكىمىسى، خەلق تەپتىش مەھكىمىسىدىكى ۋەزىپىسىدىن ئايرىلغاندىن كېيىن ئىككى يىلغىچە دەۋا ۋەكالەتچىسى ياكى ئاقلىغۇچى بولسا بولمايدۇ.

بەشىنچى باب ئادۋوكاتلار جەمئىيىتى

37- ماددا ئادۋوكاتلار جەمئىيىتى ئىجتىمائىي تەشكىلات تىپىدىكى قانۇنىي ئىگە، ئۇ، ئادۋوكاتلار ئۆزىنى ئۆزى باشقۇرىدىغان تەشكىلات.

مەملىكەتتە جۇڭخۇا مەملىكەتلىك ئادۋوكاتلار جەمئىيىتى قۇرۇلىدۇ. ئۆلكە، ئاپتونوم رايون، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلەردە يەرلىك ئادۋوكاتلار جەمئىيەتلىرى قۇرۇلىدۇ. رايون بار شەھەرلەردە ئېھتىياجغا قاراپ يەرلىك ئادۋوكاتلار جەمئىيىتى قۇرۇلسىمۇ بولىدۇ.

38- ماددا ئادۋوكاتلار جەمئىيىتىنىڭ نىزامنامىسى مەملىكەتلىك ئەزالار

قاتارلىق ناتوغرا ۋاسىتىلەر ئارقىلىق ئىش تارتىۋالغان بولسا؛

(4) ھاۋالىنى قوبۇل قىلغاندىن كېيىن، ئورۇنلۇق سەۋەب بولماي تۇرۇپ، ئاقلاش ياكى ۋەكالەتچىلىك قىلىشنى رەت قىلغان بولسا؛

(5) ئورۇنلۇق سەۋەب بولماي تۇرۇپ، دەۋا ياكى كېسىمگە ۋاقتىدا قاتناشمىغان بولسا؛

(6) دەۋالاشقۇچىلارنىڭ سودا مەخپىيىتىنى ياكى شەخسىي سىرىنى ئاشكارىلاپ قويغان بولسا؛

(7) ئۆز ئالدىغا ھاۋالە قوبۇل قىلغان، ھاۋالە قىلغۇچىدىن ئۆز ئالدىغا ھەق ئالغان، ھاۋالە قىلغۇچىلاردىن پۇل - مال قوبۇل قىلغان، قانۇن مۇلازىمىتىدىكى قولايلىقتىن پايدىلىنىپ دەۋالاشقۇچىلار تالىشىۋاتقان ھوقۇق - مەنپەئەتكە ئېرىشىۋالغان ياكى دەۋالاشقۇچى قارشى تەرەپتىن پۇل - مال قوبۇل قىلغان بولسا؛

(8) سودىيە، پروكوراتور، كېسىمچى بىلەن بەلگىلىمىگە خىلاپ ھالدا كۆرۈشكەن ياكى سودىيە، پروكوراتور، كېسىمچى شۇنىڭدەك باشقا ئالاقىدار خادىملارنى مېھمان قىلغان، ئۇلارغا سوۋغات بەرگەن بولسا؛

(9) دەۋالاشقۇچى قارشى تەرەپنىڭ دەلىل - ئىسپاتقا قانۇنلۇق ئېرىشىشىگە توسقۇنلۇق قىلغان بولسا؛

(10) سوتخانا، كېسىمخانا تەرتىپىنى بۇزۇپ دەۋا، كېسىم پائالىيىتىنىڭ نورمال ئېلىپ بېرىلىشىغا كاشىلا قىلغان بولسا؛

(11) جازالاشقا تېگىشلىك باشقا قىلمىشلىرى بولسا.

45- ماددا تۆۋەندىكى قىلمىشلاردىن بىرىنى سادىر قىلغان ئادۋوكاتلارنىڭ ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسىنى ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى بىكار قىلىدۇ؛ جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلەرنىڭ جىنايى جاۋابكارلىقى قانۇن بويىچە سۈرۈشتۈرۈلىدۇ:

(1) دۆلەت مەخپىيىتىنى ئاشكارىلاپ قويغان بولسا؛

(2) سودىيە، پروكوراتور، كېسىمچى شۇنىڭدەك باشقا ئالاقىدار خادىملارغا پارا بەرگەن ياكى دەۋالاشقۇچىلارنى پارا بېرىشكە كۈشكۈرتكەن، ئۈندىگەن بولسا؛

(3) يالغان دەلىل - ئىسپات بەرگەن، مۇھىم پاكىتلارنى يوشۇرغان ياكى باشقىلارنى يالغان دەلىل - ئىسپات بېرىشكە، مۇھىم پاكىتلارنى يوشۇرۇشقا قىستىغان، ئازدۇرغان بولسا.

ئادۋوكاتلاردىن قەستەن جىنايەت ئۆتكۈزۈپ جىنايى جازاغا تارتىلغانلىرىنىڭ ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى بىكار قىلىنىدۇ.

46- ماددا ئادۋوكات قىياپىتىگە كىرىۋېلىپ قانۇن مۇلازىمىتى قىلغانلارنى ج خ ئورگىنى قانۇنسىز ۋەزىپە ئۆتەشنى توختىتىشقا بۇيرۇيدۇ، قانۇنغا خىلاپ تاپاۋىتىنى مۇسادىرە قىلىدۇ، قوشۇمچە 5000 يۈەندىن تۆۋەن مەمۇرىي جەرىمانە قويسا، 15 كۈندىن تۆۋەن توختىتىپ قويسا بولىدۇ.

ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى ئالماي، ئىقتىسادىي مەنپەئەتنى كۆزلەپ دەۋا ۋەكالەتچىسى ياكى ئاقلىغۇچى بولغانلارنى ئۇلار تۇرۇشلۇق جايدىكى ناھىيە دەرىجىلىكتىن يۇقىرى يەرلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى قانۇنسىز ۋەزىپە ئۆتەشنى توختىتىشقا بۇيرۇيدۇ، قانۇنغا خىلاپ تاپاۋىتىنى مۇسادىرە قىلىدۇ، قوشۇمچە قانۇنغا خىلاپ تاپاۋىتىنىڭ بىر ھەسسىدىن كۆپ بەش ھەسسىدىن ئاز مەمۇرىي جەرىمانە قويسا بولىدۇ.

47- ماددا ئادۋوكاتلىق ئورۇنلىرىدىن مۇشۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىگە

5 ـ ماددا ئادۋوكاتلار ۋەزىپە ئۆتەشتە ئادۋوكاتلىق سالاھىيىتىگە ئېرىشكەن ۋە ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى ئالغان بولۇشى كېرەك.

6 ـ ماددا دۆلەت ئادۋوكاتلىق سالاھىيىتى بويىچە دۆلەتلىك بىر تۇتاش ئىمتىھان تۈزۈمىنى يولغا قويىدۇ. ئالىي مەكتەپلەرنىڭ قانۇنشۇناسلىق كەسپىدە مەخسۇس كۇرستىن يۇقىرى ئوقۇش تارىخى ياكى شۇنىڭغا باراۋەر كەسپىي سەۋىيىگە ئىگە شۇنىڭدەك ئالىي مەكتەپلەرنىڭ باشقا كەسپىدە تولۇق كۇرستىن يۇقىرى ئوقۇش تارىخىغا ئىگە خادىملاردىن ئادۋوكاتلىق سالاھىيىتى ئىمتىھانىدا لاياقەتلىك بولغانلىرىغا گوۋۇيۈەننىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى ئادۋوكاتلىق سالاھىيىتى بېرىدۇ.

ئادۋوكاتلىق سالاھىيىتى بويىچە دۆلەتلىك بىر تۇتاش ئىمتىھان ئېلىش چارىسىنى گوۋۇيۈەننىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى تۈزۈپ چىقىدۇ.

7 ـ ماددا ئالىي مەكتەپلەرنىڭ قانۇنشۇناسلىق كەسپىدە تولۇق كۇرستىن يۇقىرى ئوقۇش تارىخىغا ئىگە بولغان، قانۇن تەتقىقاتى ۋە ئوقۇتۇشى قاتارلىق كەسپىي خىزمەت بىلەن شۇغۇللانغان ھەمدە يۇقىرى دەرىجىلىك ئۇنۋانى بولغان ياكى شۇنىڭغا باراۋەر كەسپىي سەۋىيىسى بار خادىملاردىن ئادۋوكاتلىق ۋەزىپىسى ئۆتەشنى ئىلتىماس قىلغانلىرىغا گوۋۇيۈەننىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى بەلگىلىگەن شەرت بويىچە تەكشۈرۈپ تەستىقلاپ، ئادۋوكاتلىق سالاھىيىتى بېرىدۇ.

8 ـ ماددا جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئاساسىي قانۇنىنى ھىمايە قىلىدىغان ھەمدە تۆۋەندىكى شەرتلەرگە ئۇيغۇن بولغانلار ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى ئېلىشنى ئىلتىماس قىلسا بولىدۇ:

(1) ئادۋوكاتلىق سالاھىيىتىگە ئىگە بولغانلار؛

(2) ئادۋوكاتلىق ئورنىدا پراكتىكا قىلغىنىغا بىر يىل توشقانلار؛

(3) ئەخلاق - پەزىلىتى ياخشىلار.

9 ـ ماددا تۆۋەندىكى ئەھۋاللاردىن بىرى كۆرۈلگەنلەرگە ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى بېرىلمەيدۇ:

(1) ھەق تەلەپ ھەرىكەت ئىقتىدارى يوقلار ياكى ھەق تەلەپ ھەرىكەت ئىقتىدارى چەكلەنگەنلەر؛

(2) جىنايى جازا بېرىلگەنلەر (سەۋەنلىك بىلەن جىنايەت ئۆتكۈزگەنلەر بۇنىڭ سىرتىدا)؛

(3) ھۆكۈمەت خىزمىتىدىن ھەيدەلگەنلەر ياكى ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى بىكار قىلىنغانلار.

10 ـ ماددا ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى ئېلىشنى ئىلتىماس قىلغانلار تۆۋەندىكى ھۆججەتلەرنى تاپشۇرۇشى كېرەك:

(1) ئىلتىماسى؛

(2) ئادۋوكاتلىق سالاھىيىتى ئىسپاتى؛

(3) ئىلتىماس قىلغۇچى ئىشلەيدىغان ئادۋوكاتلىق ئورنىنىڭ پراكتىكا باھالاش ماتېرىيالى؛

(4) ئىلتىماس قىلغۇچىنىڭ سالاھىيەت ئىسپاتىنىڭ كۆپەيتىلمىسى.

11 ـ ماددا ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى ئېلىشنى ئىلتىماس قىلغانلارنى ئۆلكە، ئاپتونوم رايون، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەر دەرىجىلىكتىن يۇقىرى خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى تەكشۈرۈپ، مۇشۇ قانۇندا بەلگىلەنگەن شەرتلەرگە ئۇيغۇن كەلگەنلىرىگە ئىلتىماسنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ 30 كۈن ئىچىدە ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى بېرىدۇ؛ مۇشۇ قانۇندا بەلگىلەنگەن شەرتلەرگە ئۇيغۇن كەلمىگەنلىرىگە ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى بەرمەيدۇ ھەمدە ئىلتىماسنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ 30 كۈن ئىچىدە ئىلتىماس قىلغۇچىغا يازما ئۇقتۇرۇش قىلىدۇ.

12 ـ ماددا ئادۋوكاتلار بىرلا ئادۋوكاتلىق ئورنىدا ۋەزىپە ئۆتىشى كېرەك، بىرلا ۋاقىتتا ئىككىدىن ئارتۇق ئادۋوكاتلىق ئورنىدا ۋەزىپە ئۆتىسە بولمايدۇ.

ئادۋوكاتلار ۋەزىپە ئۆتەشتە رايون چەكلىمىسىگە ئۇچرىمايدۇ.

13 ـ ماددا دۆلەت ئورگانلىرىنىڭ خىزمەتتىكى خادىملىرى ئادۋوكاتلىق ۋەزىپىسىنى قوشۇمچە ئۆتىسە بولمايدۇ.

ئادۋوكاتلار ھەر دەرىجىلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتلىرى تەركىبىدە بولغان

...ۋە تونۇشتۇرۇش ھەققى بېرىش قاتارلىق ناتوغرا ۋاستە ئارقىلىق ئىش تارتىۋېلىشقا بولمايدۇ.

تۆتىنچى باب ۋەزىپە ئۆتىگۈچى ئادۋوكاتلارنىڭ كەسپى، ھوقۇقى ۋە مەجبۇرىيىتى

25 ـ ماددا ئادۋوكاتلار تۆۋەندىكى كەسپلەر بىلەن شۇغۇللانسا بولىدۇ:

(1) پۇقرالار، قانۇنىي ئىگىلەر ۋە باشقا تەشكىلاتلارنىڭ تەكلىپى بىلەن قانۇن مەسلىھەتچىسى بولۇش؛

(2) ھەق - تەلەپ دېلوسى، مەمۇرىي دېلودىكى دەۋالاشقۇچىلارنىڭ ھاۋالىسى بىلەن ۋەكالەتچى بولۇپ دەۋاغا قاتنىشىش؛

(3) جىنايى ئىشلار دېلوسىدىكى جىنايەت گۇماندارىنىڭ تەكلىپى بىلەن ئۇنىڭغا قانۇن مەسلىھەتى بېرىش، ۋەكالىتەن ئەرز، شىكايەت قىلىش، بىر تەرەپ قىلغۇچىدىن كېپىلگە بېرىشنى ئىلتىماس قىلىش، جىنايەت گۇماندارىنىڭ، جاۋابكارنىڭ ھاۋالىسى ياكى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ بەلگىلىشى بىلەن ئاقلىغۇچى بولۇش، بىۋاسىتە دەۋا قىلىنغان دېلودىكى ئەرزىدار ۋە ئۇنىڭ قانۇنلۇق ۋەكالەتچىسى، ئەيىبلەنگەن دېلودىكى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى ياكى ئۇنىڭ يېقىن تۇغقانلىرىنىڭ ھاۋالىسى بىلەن ۋەكالەتچى بولۇپ دەۋاغا قاتنىشىش؛

(4) دەۋا دېلولىرىدا ۋەكالىتەن ئەرز بېرىش؛

(5) دەۋالاشقۇچىلارنىڭ ھاۋالىسى بىلەن مۇرەسسە، كېسىم پائالىيەتلىرىگە قاتنىشىش؛

(6) دەۋاغا كىرمەيدىغان قانۇنغا دائىر ئىشلاردىكى ئالاقىدار تەرەپلەرنىڭ ھاۋالىسى بىلەن ئۇلارغا قانۇن مۇلازىمىتى قىلىش؛

(7) قانۇنغا دائىر سوئاللارغا جاۋاب بېرىش، دەۋا ھۆججەتلىرى ۋە قانۇن ئىشلىرىغا دائىر باشقا ھۆججەتلەرنى ۋەكالىتەن يېزىپ بېرىش.

26 ـ ماددا قانۇن مەسلىھەتچىسى بولغان ئادۋوكاتلار تەكلىپ قىلغۇچىلارغا قانۇنغا دائىر مەسىلىلەردە مەسلىھەت بېرىش، قانۇن ھۆججەتلىرىنى تەييارلاپ ۋە تەكشۈرۈپ، دەۋا، مۇرەسسە ياكى كېسىم پائالىيىتىگە ۋەكالىتەن قاتنىشىپ، تەكلىپ قىلغۇچى ھاۋالە قىلغان قانۇنغا دائىر باشقا ئىشلارنى بېجىرىپ، تەكلىپ قىلغۇچىلارنىڭ قانۇنىي ھوقۇق - مەنپەئەتىنى قوغدىشى كېرەك.

27 ـ ماددا ئادۋوكاتلار دەۋاغا كىرىدىغان قانۇنغا دائىر ئىشلارغا ياكى دەۋاغا كىرمەيدىغان قانۇنغا دائىر ئىشلارغا ۋەكالەتچى بولسا، ھاۋالە قىلغۇچىنىڭ بەرگەن ھوقۇق دائىرىسىدە، ھاۋالە قىلغۇچىنىڭ قانۇنىي ھوقۇق - مەنپەئەتىنى قوغدىشى كېرەك.

28 ـ ماددا جىنايى ئىشلار ئاقلىغۇچىسى بولغان ئادۋوكاتلار پاكىت ۋە قانۇنغا ئاساسەن، جىنايەت گۇماندارىنىڭ، جاۋابكارنىڭ جىنايىتى يوق، جىنايىتى يېنىك ياكى جىنايى جاۋابكارلىقىنى يېنىكلىتىشكە، كەچۈرۈم قىلىشقا بولىدىغانلىقىنى ئىسپاتلاپ بېرەلەيدىغان ماتېرىيال ۋە پىكىرنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، جىنايەت گۇماندارىنىڭ، جاۋابكارنىڭ قانۇنىي ھوقۇق - مەنپەئەتىنى قوغدىشى كېرەك.

29 ـ ماددا ھاۋالە قىلغۇچى ئادۋوكاتنىڭ داۋاملىق ئاقلىشى ۋە ۋەكالەتچىلىك قىلىشىنى رەت قىلسا بولىدۇ، ئاقلاش ياكى ۋەكالەتچىلىك قىلىشنى باشقا ئادۋوكاتقا ھاۋالە قىلسىمۇ بولىدۇ.

ئادۋوكات ھاۋالىنى قوبۇل قىلغاندىن كېيىن، ئورۇنلۇق سەۋەب بولمىسا، ئاقلاش، ۋەكالەتچىلىك قىلىشنى رەت قىلسا بولمايدۇ. ئەمما ھاۋالە قىلىنغان ئىش قانۇنغا خىلاپ بولسا، ھاۋالە قىلغۇچى ئادۋوكات مۇلازىمىتىدىن پايدىلىنىپ، قانۇنغا خىلاپ ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانغان ياكى پاكىتنى يوشۇرغان بولسا، ئادۋوكات ئاقلاشنى ياكى ۋەكالەتچىلىك قىلىشنى رەت قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

30 ـ ماددا ئادۋوكاتلار دەۋا پائالىيەتلىرىدە دەۋا قانۇنلىرىدىكى بەلگىلىمە

ئادۋوكاتلار جەمئىيىتى قۇرۇلسىمۇ بولىدۇ.

38 ـ ماددا ئادۋوكاتلار جەمئىيىتىنىڭ نىزامنامىسى مەملىكەتلىك ئەزالار قۇرۇلتىيىدا بىر تۇتاش تۈزۈلۈپ، گوۋۇيۈەننىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقىغا ئەنگە ئالدۇرۇلىدۇ.

39 ـ ماددا ئادۋوكاتلار ئۆزى تۇرۇشلۇق جايدىكى يەرلىك ئادۋوكاتلار جەمئىيىتىگە قاتنىشىشى شەرت. يەرلىك ئادۋوكاتلار جەمئىيىتىگە قاتناشقان ئادۋوكاتلار جۇڭخۇا مەملىكەتلىك ئادۋوكاتلار جەمئىيىتىنىڭمۇ ئەزاسى بولىدۇ.

ئادۋوكاتلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزالىرى ئادۋوكاتلار جەمئىيىتىنىڭ نىزامنامىسى بويىچە، نىزامنامىدە بېرىلگەن ھوقۇقلاردىن بەھرىمەن بولىدۇ، نىزامنامىدە بەلگىلەنگەن مەجبۇرىيەتلەرنى ئادا قىلىدۇ.

40 ـ ماددا ئادۋوكاتلار جەمئىيىتى تۆۋەندىكى مەسئۇلىيەتنى ئادا قىلىدۇ:

(1) ئادۋوكاتلارنىڭ قانۇن بويىچە ۋەزىپە ئۆتەشنى كاپالەتلەندۈرۈش، ئادۋوكاتلارنىڭ قانۇنىي ھوقۇق - مەنپەئەتىنى قوغداش؛

(2) ئادۋوكاتلىق خىزمىتى تەجرىبىلىرىنى يەكۈنلەش، ئالماشتۇرۇش؛

(3) ئادۋوكاتلارنى كەسپىي جەھەتتە يېتىشتۈرۈش ئىشىنى تەشكىللەش؛

(4) ئادۋوكاتلارغا كەسپ ئەخلاقى تەربىيىسى ۋە ۋەزىپە ئۆتەش ئىنتىزامى تەربىيىسى ئېلىپ بېرىش ۋە ئۇنى تەكشۈرۈش، نازارەت قىلىش؛

(5) ئادۋوكاتلارنى چەت بىلەن تەجرىبە ئالماشتۇرۇش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇشقا تەشكىللەش؛

(6) ئادۋوكاتلارنىڭ ۋەزىپە ئۆتىشى داۋامىدا يۈز بەرگەن ماجىرالارنى مۇرەسسە قىلىش؛

(7) قانۇندا بەلگىلەنگەن باشقا مەسئۇلىيەتلەر.

ئادۋوكاتلار جەمئىيىتى نىزامنامە بويىچە ئادۋوكاتلارنى مۇكاپاتلايدۇ ياكى جازالايدۇ.

ئالتىنچى باب قانۇن ياردىمى

41 ـ ماددا پۇقرالار ھالىدىن خەۋەر ئېلىش، ئىش ئۈستىدە يارىلىنىش، جىنايى ئىشلار دەۋاسى قىلىش، دۆلەتتىن تۆلەم تەلەپ قىلىش ۋە قانۇن بويىچە نەپىقە پۇلى تەلەپ قىلىش قاتارلىق جەھەتلەردە ئادۋوكاتلارنىڭ ياردىمىگە موھتاج بولۇپ، ئادۋوكاتلىق ھەققى تۆلەشكە قۇربى يەتمىسە، دۆلەتنىڭ بەلگىلىمىسى بويىچە قانۇن ياردىمىگە ئېرىشسە بولىدۇ.

42 ـ ماددا ئادۋوكاتلار دۆلەتنىڭ بەلگىلىمىسى بويىچە قانۇن ياردىمى مەجبۇرىيىتىنى ئۈستىگە ئېلىپ، ۋەزىپىسى ۋە مەسئۇلىيىتىنى تولۇق ئادا قىلىپ، ياردەم تەلەپ قىلغۇچىلارغا قانۇن مۇلازىمىتى قىلىشى شەرت.

43 ـ ماددا قانۇن ياردىمىنىڭ كونكرېت چارىسىنى گوۋۇيۈەننىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى تۈزۈپ، گوۋۇيۈەنگە تەستىقلىتىدۇ.

يەتتىنچى باب قانۇن جاۋابكارلىقى

44 ـ ماددا ئادۋوكاتلاردىن تۆۋەندىكى قىلمىشلارنىڭ بىرىنى سادىر قىلغانلىرىغا ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك شۇنىڭدەك رايون بار شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى ئاگاھلاندۇرۇش جازاسى بېرىدۇ، قىلمىشى ئېغىر بولغانلىرىغا ۋەزىپە ئۆتەشنى ئۈچ ئايدىن يۇقىرى بىر يىلدىن تۆۋەن توختىتىش جازاسى بېرىدۇ؛ قانۇنغا خىلاپ تاپاۋىتى بولغانلىرىنىڭ قانۇنغا خىلاپ تاپاۋىتى مۇسادىرە قىلىنىدۇ:

(1) بىرلا ۋاقىتتا ئىككىدىن ئارتۇق ئادۋوكاتلىق ئورنىدا ۋەزىپە ئۆتىگەن بولسا؛

(2) بىر دېلودا دەۋالاشقۇچى ئىككىلا تەرەپكە ۋەكالەتچىلىك قىلغان بولسا؛

(3) باشقا ئادۋوكاتلارنى كەمسىتىش ياكى تونۇشتۇرۇش ھەققى بېرىش

47 ـ ماددا ئادۋوكاتلىق ئورۇنلىرىدىن مۇشۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىگە خىلاپ قىلمىش سادىر قىلغانلىرىنى ئۆلكىلىك، ئاپتونوم رايونلۇق، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى تۈزىتىشكە بۇيرۇيدۇ، قانۇنغا خىلاپ تاپاۋىتىنى مۇسادىرە قىلىدۇ، قوشۇمچە قانۇنغا خىلاپ تاپاۋىتىنىڭ بىر ھەسسىدىن كۆپ بەش ھەسسىدىن ئاز مەمۇرىي جەرىمانە قويسا بولىدۇ؛ قىلمىشى ئېغىرلىرىنى ئىشنى توختىتىپ تەرتىپكە سېلىشقا بۇيرۇيدۇ ياكى ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسىنى بىكار قىلىدۇ.

48 ـ ماددا جازالانغۇچى ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقىنىڭ مەمۇرىي جازا قارارىغا قايىل بولمىسا، قارارنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ 15 كۈن ئىچىدە بىر دەرىجە يۇقىرى ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقىغا قايتا قاراپ چىقىشنى ئىلتىماس قىلسا بولىدۇ، قايتا قاراپ چىقىش قارارىغا قايىل بولمىسا، قايتا قاراپ چىقىش قارارىنى تاپشۇرۇۋالغان كۈندىن باشلاپ 15 كۈن ئىچىدە خەلق سوت مەھكىمىسىگە دەۋا قىلسا بولىدۇ؛ خەلق سوت مەھكىمىسىگە بىۋاسىتە دەۋا قىلسىمۇ بولىدۇ.

مەمۇرىي جەرىمانە قويۇش جازاسى بېرىلگەنلەر مەمۇرىي جەھەتتىن قايتا قاراپ چىقىشنى ئىلتىماس قىلمىسا ياكى مەمۇرىي دەۋا قىلمىسا، جازا قارارىنىمۇ ئىجرا قىلمىسا، جازا قارارى چىقارغان ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى خەلق سوت مەھكىمىسىگە مەجبۇرىي ئىجرا قىلدۇرۇپ بېرىشنى ئىلتىماس قىلسا بولىدۇ.

مۇشۇ قانۇننىڭ 11 ـ ماددىسى بويىچە ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى ئېلىشنى ياكى مۇشۇ قانۇننىڭ 19 ـ ماددىسى بويىچە ئادۋوكاتلىق ئورنى قۇرۇشنى ئىلتىماس قىلغۇچىلار ئادۋوكاتلىق ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى ياكى ئادۋوكاتلىق ئورنى ۋەزىپە ئۆتەش گۇۋاھنامىسى بېرىلمىگەنلىكىگە قايىل بولمىسا، بىرىنچى تارماقتا بەلگىلەنگەن تەرتىپ بويىچە قايتا قاراپ چىقىشنى ئىلتىماس قىلسا ياكى دەۋا قىلسا بولىدۇ.

49 ـ ماددا ئادۋوكاتلار قانۇنغا خىلاپ ھالدا ۋەزىپە ئۆتەش ياكى خاتالىق تۈپەيلىدىن دەۋالاشقۇچىلارنى زىيانغا ئۇچراتسا، ئۇلار ئىشلەۋاتقان ئادۋوكاتلىق ئورنى تۆلەم جاۋابكارلىقىنى ئۈستىگە ئالىدۇ. ئادۋوكاتلىق ئورنى تۆلەم تۆلىگەندىن كېيىن، قەستەنلىكى ياكى زور سەۋەنلىكى بولغان ئادۋوكاتتىن تۆلەمنى تۆلىتىۋالسا بولىدۇ.

قانۇنغا خىلاپ ھالدا ۋەزىپە ئۆتەش ياكى خاتالىق تۈپەيلىدىن دەۋالاشقۇچىلارنى زىيانغا ئۇچراتقان ئادۋوكاتلار ۋە ئادۋوكاتلىق ئورۇنلىرىنىڭ ئۈستىگە ئالىدىغان ھەق - تەلەپ جاۋابكارلىقىنى كەچۈرۈم قىلىشقا ياكى ئۇنىڭغا چەك قويۇشقا يول قويۇلمايدۇ.

سەككىزىنچى باب قوشۇمچە پرىنسىپ

50 ـ ماددا ئارمىيىگە قانۇن مۇلازىمىتى قىلىدىغان ھەربىي ئادۋوكاتلارنىڭ ئادۋوكاتلىق سالاھىيىتىگە ئېرىشىشى، ھوقۇق - مەجبۇرىيىتى ۋە ھەرىكەت مىزانىغا مۇشۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىلەر تەتبىقلىنىدۇ. ھەربىي ئادۋوكاتلارنى كونكرېت باشقۇرۇش چارىسىنى گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي كومىتېت ئايرىم تۈزۈپ چىقىدۇ.

51 ـ ماددا چەت ئەل ئادۋوكاتلىق ئورۇنلىرىنىڭ جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى تەۋەسىدە ئاپپارات قۇرۇپ، بەلگىلەنگەن قانۇن مۇلازىمىتى قىلىشىنى باشقۇرۇش چارىسىنى گوۋۇيۈەن تۈزۈپ چىقىدۇ.

52 ـ ماددا ئادۋوكاتلىق ھەققى ئېلىش كونكرېت چارىسىنى گوۋۇيۈەننىڭ ئەدلىيە مەمۇرىي تارمىقى تۈزۈپ، گوۋۇيۈەنگە تەستىقلىتىدۇ.

53 ـ ماددا بۇ قانۇن 1997 ـ يىل 1 ـ ئاينىڭ 1 ـ كۈنىدىن باشلاپ يولغا قويۇلىدۇ. 1980 ـ يىل 8 ـ ئاينىڭ 26 ـ كۈنى 5 ـ نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 15 ـ يىغىنىدا ماقۇللانغان «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئادۋوكاتلار ۋاقىتلىق نىزامى» شۇنىڭ بىلەن تەڭلا بىكار قىلىنىدۇ.

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىپ، ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈش

ئۈرۈمچى تۆمۈر يول ئىدارىسىنىڭ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى خىزمىتى ئۇدا 14 يىل ياخشى ئىشلىگەنلىكى توغرىسىدا

ئۆز مۇخبىرىمىز مەدەنىيەت مۇھەممەت ئىبراھىم

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتەيلى

ئۈرۈمچى تۆمۈر يول ئىدارىسىدە 70 مىڭدىن ئارتۇق ئىشچى-خىزمەتچى بولۇپ، ئۇلار خەنزۇ، ئۇيغۇر، قازاق قاتارلىق 16 مىللەتتىن تەركىب تاپقان. ئاز سانلىق مىللەت ئىشچى-خىزمەتچىلىرى ئومۇمىي ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ %8.3 تىنى ئىگىلەيدۇ. بۇ ئىدارە 1983-يىلدىن بۇيان مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى خىزمىتىنى ئىزچىل چىڭ تۇتۇپ، ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى كۈچلۈك ئىلگىرى سۈردى. 1989-يىلدىن بۇيان بۇ ئىدارە ئۇدا سەككىز يىل «مەملىكەت بويىچە سىياسىي - ئىدىيىۋى خىزمەتتە مۇنەۋۋەر كارخانا» بولۇپ باھالاندى، 1988-يىلى ۋە 1994-يىلى «مەملىكەت بويىچە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىدىكى ئىلغار ئورۇن» دېگەن نامغا ئېرىشىپ، گوۋۇيۈەننىڭ تەقدىرلىشىگە ئېرىشتى. بۇلتۇر 10-ئايدا مەركىزىي كومىتېت تەشۋىقات بۆلۈمى بۇ ئىدارىنى مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىدىكى ئىلغار تىپ قىلىپ تۇرغۇزۇپ، مەملىكەت بويىچە تەشۋىق قىلدى. ماددىي مەدەنىيەت جەھەتتە، بۇ ئىدارە 1986-يىلدىن بۇيان ئۇدا ئون يىل تۇرلۇك ئىقتىسادىي كۆرسەتكۈچلەرنى ئاشۇرۇپ ئورۇندىدى. «8-بەش يىللىق پىلان» مەزگىلىدە بىخەتەر ئىشلەپچىقىرىشتا ئەڭ يۇقىرى سەۋىيە يارىتىپ، تۆمۈر يول مىنىستىرلىكى ۋە ئاپتونوم رايوننىڭ تەقدىرلىشىگە ئېرىشتى. بۇ ئىدارە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى خىزمىتىدە تۆۋەندىكىدەك خىزمەتلەرنى ياخشى ئىشلىدى:

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى كۈچەيتىپ، ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ ماركسىزملىق مىللەت قارىشىنى ئۆستۈردى

بۇ ئىدارە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى خىزمىتىنى مۇھىم ئىشلار كۈنتەرتىپىگە قويۇپ، ھەر پەسىلدە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى خىزمىتىنى بىر قېتىم تەكشۈرۈش قىلىش، ھەر يېرىم يىلدا مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ئېيى پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇش، ھەر ئىككى يىلدا بىر قېتىم مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىدىكى «قوش ئىلغار» لارنى مۇكاپاتلاش تۈزۈمى ئورنىتىپ، ئۇنى داىملاشتۇردى. ھەر يىلى 5-ئايدىكى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ئېيى پائالىيىتىدىن پايدىلىنىپ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى ئىزچىل چىڭ تۇتۇپ، ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ ماركسىزملىق

ئىش- پائالىيەتلىرىنى تونۇشتۇردى. 34 قېتىم «قوش ئىلغار» لارنى مۇكاپاتلاش چوڭ يىغىنى ئېچىپ، 296 ئىلغار كوللېكتىپ ۋە ئىلغار شەخسنى مۇكاپاتلىدى. بۇ ئىدارە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى ئىزچىل چىڭ تۇتۇپ، «ئىككى ئايرىلالماسلىق» ئىدىيىسىنى كىشىلەر قەلبىگە سىڭدۈرگەچكە، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە بىر تۈركۈم ئىلغار شەخسلەر بارلىققا كەلدى.

ئاز سانلىق مىللەت ئىشچى-خىزمەتچىلەرگە ھەر جەھەتتىن كۆڭۈل بۆلدى

بۇ ئىدارە ئاز سانلىق مىللەت ئىشچى-خىزمەتچىلىرىنى پارتىيىگە قوبۇل قىلىش، ئاز سانلىق مىللەت كادىرلىرىنى تەربىيىلەش خىزمىتىگە ئالاھىدە ئەھمىيەت بەردى. 14 يىلدىن بۇيان 1177 كىشىنى پارتىيىگە قوبۇل قىلدى، بىر تۈركۈم كىشىلەرنى ھەر دەرىجىلىك پارتىيە قۇرۇلتىيى، خەلق قۇرۇلتىيى، سىياسىي كېڭەش، ياشلار ئىتتىپاقى قۇرۇلتىيى، ئىشچى-خىزمەتچىلەر قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىكىگە كۆرسىتىپ ۋە سايلاپ، ئاز سانلىق مىللەت ئىشچى-خىزمەتچىلىرىنى ھاكىمىيەت ئىشلىرى ۋە كارخانا باشقۇرۇشقا قاتنىشىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلدى. شۇنىڭ بىلەن بىللە 921 ئاز سانلىق مىللەت تېخنىكا خادىمىنى تەربىيىلەپ يېتىشتۈردى. 1211 ئاز سانلىق مىللەت كادىرىنى رەھبەرلىك خىزمىتىگە قويدى.

ئۆي تەقسىم قىلىش، ئىشچى قوبۇل قىلىشتا ئاز سانلىق مىللەت ئىشچى-خىزمەتچىلەرگە ئېتىبار قىلدى. مەسىلەن، خەنزۇ ئىشچى-خىزمەتچىلەر پەرزەنتلىرىنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش نىسبىتى %17.8، ئاز سانلىق مىللەت ئىشچى-خىزمەتچىلەر پەرزەنتلىرىنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش نىسبىتى %56.8 بولدى.

ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشقا تېگىشلىك تۆھپە قوشتى

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، تۆمۈر يول ترانسپورتى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشىنىڭ ئېھتىياجىغا ماسلىشالمىغانىدى. بۇ ئەھۋالغا ئاساسەن بۇ ئىدارە جاپا-مۇشەققەتكە چىداپ كۈرەش قىلىپ، «تۆمۈر يول روھى»نى جارى قىلدۇرۇپ، كونا لىنىيىلەرنى ئۆزگەرتىپ، ترانسپورت كۈچىنى

قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلدى. 1992-يىلى شىخەنزە پاختا توقۇمىچىلىق زاۋۇتىنىڭ مەھسۇلاتلىرى بېسىلىپ قېلىپ، زاۋۇت ئىشتىن توختاپ قالغانىدى. بۇ ئىدارە يۈك ترانسپورت تارماقلىرىدىكى مۇناسىۋەتلىك خادىملارنى بۇ زاۋۇتقا ئەۋەتىپ ئەھۋال ئىگىلىدى ھەمدە ۋاگون جىددىي بولۇۋاتقان ئەھۋال ئاستىدىمۇ مەخسۇس ۋاگون ئاجرىتىپ، بۇ زاۋۇتنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى ئىچكى ئۆلكىلەرگە توشۇپ، زاۋۇتنى قىيىن ئەھۋالدىن قۇتقۇزۇپ قالدى. ئۇنىڭدىن باشقا ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئىشلەپچىقىرىش، تۇرمۇشىغا ئېھتىياجلىق مەھسۇلاتلارنى توشۇشتا ئېتىبار قىلدى. ھەر يىلى مېۋە-چېۋىلەر بازارغا كىرگەن چاغدا ترانسپورت ئەڭ جىددىي بولىدۇ، ۋاگونلار يېتىشمەيدۇ. بۇ مەزگىلدە بۇ ئىدارە رەھبىرىي كادىرلارنى مېۋە ئىشلەپ چىقىرىدىغان رايونلارغا ئەۋەتىپ، تەكشۈرۈپ، تەتقىق قىلىپ، ترانسپورت جەھەتتە ئېتىبار بېرىپ، مېۋە-چېۋىلەرنىڭ ۋاقتىدا يۆتكىلىشىگە ياردەم قىلىپ، دېھقانلارنى غەمدىن خالاس قىلدى. يولۇچىلار پويىزىدا ئىقتىسادىي ئۇچۇر رادىئو پروگراممىسىنى يولغا قويۇپ، شىنجاڭنىڭ داڭلىق مەھسۇلاتلىرىنى تونۇشتۇردى، ئاز سانلىق مىللەت دېھقان، چارۋىچىلار ئىشلەپ چىقارغان مەھسۇلاتلارغا بازار ئىزدەپ، ئۇچۇر ئىگىلەپ، ئۇلارغا يەتكۈزۈپ بەردى.

بايىنغولىن موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستىدا سەھىيە، ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتى تېز بولدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇراخمان قاسىم** خەۋەر قىلىدۇ: ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش يولغا قويۇلغاندىن بۇيان، بايىنغولىن موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستىنىڭ سەھىيە، ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرى تېز راۋاجلاندى.

ئىلگىرى ئوبلاستلىق ۋە ناھىيىلىك دوختۇرخانىلاردا زامانىۋى داۋالاش ئۈسكۈنىلىرى كەمچىل بولغانلىقتىن، كېسەللەرنى تەكشۈرۈش ۋە داۋالاشتا چەكلىمىگە ئۇچرىغانىدى. ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلغان، ئىشىك ئېچىۋېتىلگەندىن كېيىن ئوبلاستلىق پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتى سەھىيە،ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشقا زور كۈچ سەرپ قىلدى. بولۇپمۇ دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىنىڭ داۋالاش، ساقلىقنى ساقلاش شارائىتىنى ياخشىلاش ئۈچۈن، ماددىي ۋە مەنىۋى جەھەتتىن كۈچ چىقاردى. ھازىر ئوبلاستتا قاراشلىق ناھىيە (شەھەر)، كان رايونلىرىنىڭ ھەممىسىدە ئۈسكۈنىلىرى مۇكەممەل دوختۇرخانىلار قۇرۇلدى.

ئوبلاست بويىچە ھەر دەرىجىلىك سەھىيە، ساقلىقنى ساقلاش ئاپپاراتىدىن 304 ى قۇرۇلۇپ، دوختۇر، سېستىرالىرى 2156 گە يەتتى. ئىككى ئورۇندا سەھىيە، ساقلىقنى ساقلاش مەكتىپى قۇرۇلدى. يۇقۇملۇق كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش، ئانا-بالىلار ساقلىقىنى ساقلاش، تۇبېركۇليوز كېسەللىكىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى داۋالاش، يېمەكلىكلەر تازىلىقىنى تەكشۈرۈش، نازارەت قىلىش، دورا تەكشۈرۈش، قان پونكىتى قاتارلىق ئورۇنلار قۇرۇلۇپ، سەھىيە ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈردى. ھازىر ئوبلاست بويىچە مەخسۇس دوختۇرخانا 56 گە، كېسەل كارىۋىتى 4974 كە يەتتى. يېزا-بازارلارنىڭ ھەممىسىدە شىپاخانا قۇرۇلۇپ، كۆپىنچىسىگە رېنتگېن ئاپپاراتى ۋە ئېلېكترونلۇق تەكشۈرۈش ئۈسكۈنىلىرى سەپلەندى. ناھىيىدىن يۇقىرى دەرىجىلىك دوختۇرخانىلارنىڭ ھەممىسىگە «CT» ئاپپاراتى، ئېلېكترونلۇق كاردىئوگراما، ئىلغار تىپلىق رېنتگېن ئاپپاراتى تولۇقلاندى. غەربچە داۋالاش بىلەن جۇڭگوچە داۋالاش ۋە مىللىي ئەنئەنىۋى داۋالاش ئۆز ئارا بىرلەشتۈرۈلۈپ، ئوبلاستنىڭ سەھىيە، ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرى تېز يۈكسىلىشتەك ۋەزىيەت بارلىققا كەلدى.

خوتەن ۋىلايەتلىك ئۇيغۇر تېبابەتچىلىك دوختۇرخانىسى ئايال تېۋىپلارنى تەربىيىلەش، يېتىشتۈرۈش ۋە ئۇلارنىڭ رولىنى جارى قىلدۇرۇشقا ئەھمىيەت بەردى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئوبۇلقاسىم تۇرسۇن** خەۋەر قىلىدۇ: خوتەن ۋىلايەتلىك ئۇيغۇر تېبابەتچىلىك دوختۇرخانىسى ئايال تېۋىپلارنى تەربىيىلەش، يېتىشتۈرۈش ۋە ئۇلارنىڭ رولىنى جارى قىلدۇرۇش ئارقىلىق داۋالاش ئۈنۈمىنى زور دەرىجىدە ئۆستۈردى.

بۇ دوختۇرخانىدا 136 ئىشچى-خىزمەتچى بولۇپ، ئاياللار %52 نى ئىگىلەيدۇ. ئايال تېببىي خادىملار %46 تىن ئاشىدۇ. دوختۇرخانا رەھبەرلىكى بۇ ئالاھىدىلىككە ئاساسەن ئاياللار خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتتى. دوختۇرخانا باشلىقى روشەنگۈل ئاياللار خىزمىتىنى بىۋاسىتە ئۆزى تۇتتى، دوختۇرخانا ئايال تېۋىپلارنىڭ كەسپىي ساپاسىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن يېقىنقى يىللاردىن بۇيان سەككىز ئايال تېۋىپنى بېيجىڭ، ئۈرۈمچى قاتارلىق ئورۇنلارغا بىلىم ئاشۇرۇشقا ئەۋەتىپ تەربىيىلىدى، ئۈچ ئايالنى بۆلۈم دەرىجىلىك ۋەزىپىگە قويدى. بۇنىڭ بىلەن ئايال تېۋىپلارنىڭ رولى تولۇق جارى قىلدۇرۇلۇپ، داۋالاش ئىشلىرى كۈچلۈك ئىلگىرى سۈرۈلدى. ئۆتكەن يىلى بۇ دوختۇرخانىدىكى ئايال تېۋىپلار بالىنىتسىغا قوبۇل قىلىپ داۋالىغان

كۆپرەكىنى ئىگىلىدى.

ئاياللار كېسەللىكلىرى بۆلۈمىنىڭ مۇدىرى، خوتەن ۋىلايىتى بويىچە «8-مارت قىزىل بايراقدارى»، مۇدىر ۋراچ خەلچەم ئەمەت، مۇدىر ۋراچ سايىپخان ئاتا كەسپىگە ۋارىسلىق قىلىپ، ئۇيغۇر تېبابەتچىلىك ئىشلىرىغا كۆرۈنەرلىك تۆھپە قوشتى. ئىچكى كېسەللەر بۆلۈمىنىڭ كاندىدات مۇدىر ۋراچى ئىبادەتخان ئاپتونوم رايونلۇق خەلق دوختۇرخانىسىدا بىلىم ئاشۇرۇپ كەلگەندىن كېيىن، جىددىي كېسەللەر بۆلۈمىنىڭ تايانچ دوختۇرى بولۇپ قالدى. ئۇيغۇر تېبابەتچىلىك ئالىي تېخنىكۇمىنى پۈتتۈرگەن ياش تېۋىپ ساھىبجامال ئاپتونوم رايونلۇق ئۇيغۇر تېبابەتچىلىك دوختۇرخانىسىدا ھۆسن تۈزەش تېخنىكىسىنى ئۆگىنىپ كەلگەن بەش يىلدىن بۇيان، ئۇيغۇر تېبابەتچىلىكىنىڭ ئالاھىدىلىكى بويىچە 1100 كىشىنىڭ ھۆسنىنى تۈزەپ، دوختۇرخانىغا 37 مىڭ يۈەن كىرىم قىلىپ بەردى.

دوختۇرخانىنىڭ دورا زاۋۇتىدىكى 32 دورىگەر، سېستىرانىڭ 17 سى ئايال بولۇپ، ئۇلارنىڭ زور تىرىشچانلىقى ئارقىلىق، ئۆتكەن يىلى 2 مىليون 500 مىڭ يۈەن

ئاپتونوم رايون بويىچە تاشيول قۇرۇلۇش ئاپتوموبىل ئىشچىلىرىنى تەربىيىلەش كۇرسى يېقىندا قەشقەردە ئاخىرلاشتى. كۇرستا ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن كەلگەن 150 ئىشچى «مېخانىزملارنىڭ قۇرۇلمىسى»، «رېمونت قىلىش» قاتارلىق مەزمۇنلاردا دەرس ئاڭلىدى.

سۈرەتتە: كۇرسانتلار نەزەرىيىدىن ئىمتىھان بەرمەكتە.

پايدىلىنىپ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى ئىزچىل چىڭ تۇتۇپ، ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ ماركسىزملىق مىللەت قارىشىنى ئۆستۈردى. مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە زېھىن سىناش مۇسابىقىسى، «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى گۈللىرى»، «ئالاتاۋ ئېغىزى لوگىكىسى» قاتارلىق مۇكاپاتلىق ماقالە ئۇيۇشتۇرۇش پائالىيەتلىرىنى ئۆتكۈزۈپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى ھەر خىل پائالىيەتلەرگە سىڭدۈردى. 14 يىلدىن بۇيان، «ماركسىزملىق مىللەت قارىشى»، «مىللەت نەزەرىيىسى ۋە مىللىي سىياسەت» قاتارلىق 30 مىڭدىن ئارتۇق ئوقۇشلۇق ماتېرىيالى تارقاتتى. 78 قارار ئۆگىنىش كۇرسى ئېچىپ، 3012 ئادەمنى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بىلىملىرى بويىچە تەربىيىلىدى، 417 مەيدان دوكلات يىغىنى ئۆتكۈزۈپ، 150 مىڭ ئادەم (قېتىم)نى تەربىيىگە ئىگە قىلدى، 43 قېتىم مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى مەزمۇن قىلىنغان نۇتۇق سۆزلەش يىغىنى ئۇيۇشتۇردى، «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى گۈللىرى» ناملىق بەش كىتاب ئىشلەپ، 34 ئىلغار كوللېكتىپ، 95 ئىلغار شەخسنىڭ

«تۆمۈر يول روھى»نى جارى قىلدۇرۇپ، كونا لىنىيىلەرنى ئۆزگەرتىپ، ترانسپورت كۆچىنى ئىلگىرىكى 5 مىليون توننىدىن 11 مىليون تونىنغا يەتكۈزدى. ئاپتونوم رايونىمىزدىكى چوڭ، ئوتتۇرا كارخانىلارغا ئېتىبار بەردى، باغراش قەغەز زاۋۇتى غەربىي شىمال رايونى بويىچە ئەڭ چوڭ قەغەز زاۋۇتى بولۇپ، بۇ زاۋۇت ئىشلەپ چىقارغان مەھسۇلاتلار بېيجىڭ، تيەنجىن، خېبېي، لياۋنىڭ قاتارلىق ئورۇنلاردا سېتىلاتتى. 1993-يىلى 2-ئايدا، ترانسپورتنىڭ چەكلىمىسگە ئۇچراپ، بۇ زاۋۇتنىڭ 4000 توننىدىن ئارتۇق مەھسۇلاتى بېسىلىپ قېلىپ، زاۋۇتنىڭ ئىشلەپچىقىرىشى تەسىرگە ئۇچرىدى. ئىدارە باشلىقى بۇ ئەھۋالدىن خەۋەر تاپقاندىن كېيىن، تەشەببۇسكارلىق بىلەن بايىنغولىن موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستى بىلەن بىرلىكتە چارە-تەدبىر تېپىپ، ۋاگون ئاجرىتىپ، بۇ زاۋۇتنىڭ مەھسۇلاتلىرىنى ۋاقتىدا بېيجىڭ، تيەنجىن قاتارلىق جايلارغا توشۇشقا ياردەملىشىپ، زاۋۇتنىڭ

«مېخانىزملارنىڭ قۇرۇلمىسى»، «رېمونت قىلىش» قاتارلىق مەزمۇنلاردا دەرس ئاڭلىدى.

سۈرەتتە: كۇرسانتلار نەزەرىيىدىن ئىمتىھان بەرمەكتە.

رېشىت مامۇت فوتوسى

ئۈتكەن يىلى بۇ دوختۇرخانىدىكى ئايال تېۋىپلار بالىنىتسىغا قوبۇل قىلىپ داۋالىغان كېسەل 887 ئادەم (قېتىم)غا، كارىۋات كۈنى 16 مىڭ 800 گە، ئامبۇلاتورىيىدە داۋالىغان كېسەل 5614 ئادەم (قېتىم)غا، قىلغان كىرىم 819 مىڭ 22 يۈەنگە يېتىپ، دوختۇرخانىنىڭ ئومۇمىي داۋالىغان كېسەل ۋە قىلغان كىرىمنىڭ بىرىمدىن

ئۇلارنىڭ زور تىرىشچانلىقى ئارقىلىق، ئۆتكەن يىلى 2 مىليون 500 مىڭ يۈەن قىممىتىدە 55 مىڭ كىلوگرام ھەر خىل دورا ياسىلىپ، ئۆز ئورنىنى تەمىنلەشتىن تاشقىرى قېرىنداش ۋىلايەت، ئوبلاست، ناھىيە (شەھەر) لەردىكى ئۇيغۇر تىبابەتچىلىك دوختۇرخانىلىرىنى تەمىنلىدى.

بورتالا شەھىرى دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى چىڭ تۇتتى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **تۇرسۇن ئىمىن** خەۋەر قىلىدۇ: بورتالا شەھىرى «ئۈچ قالايمىقان»نى تۈزەش داۋامىدا، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇپ، ياخشى ئۈنۈمگە ئېرىشتى.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان بۇ شەھەر «ئۈچ قالايمىقان»نى تۈزەش سالمىقىنى ئاشۇرۇپ، ئاممىنىڭ ئىنكاسى كۈچلۈك بولغان مەسىلىلەرنى زور كۈچ بىلەن تەكشۈرۈپ ھەل قىلدى. بولۇپمۇ دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ سېلىقىغا چېتىلىدىغان مەسىلىلەرنى تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىشقا ئەھمىيەت بەردى. 1993-يىلىدىن بۇيان دېھقانلارنىڭ سېلىقىغا چېتىلىدىغان 21 تۈرلۈك ھەق ئېلىش تۈرلىرىنى ئەمەلدىن قالدۇردى. دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىدىغان 17 تۈرلۈك تەدبىرنى تۈزۈپ چىقىپ، دېھقانلارنىڭ ھەر يىللىق سېلىقىنى ئالدىنقى يىللىق كىشى بېشىغا توغرا كېلىدىغان ئوتتۇرىچە كىرىمنىڭ %5 ى ئىچىدە تىزگىنلىدى. 1994-يىلى «دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ سېلىقىنى نازارەت قىلىش كارتوچكىسى» تارقىتىپ، ئارتۇق يىغىۋېلىنغان پۇللارنى قايتۇرۇۋالدى. توك ھەققىنى مۇۋاپىق ئېلىشنى يېزا ئاھالىلىرىنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىشتىكى تەدبىرلەرنىڭ بىرى قاتارىدا چىڭ تۇتۇپ، ئالاقىدار ئورۇنلارنى پائال ماسلاشتۇرۇپ ۋە ئۇلارغا ھەيدەكچىلىك قىلىپ، قالايمىقان توك پۇلى يىغىش شاملىنى توستى. ئۆتكەن يىلنىڭ ئاخىرىغا قەدەر شەھەرنىڭ شەرقىدىكى ئۈچ يېزا، بازارنىڭ %80 توك ئىسلاھاتىنى تاماملىدى. بۇ ئارقىلىق توك بىلەن تەمىنلەش تەرتىپى نورماللىشىپ، توك باھاسى زور دەرىجىدە تۆۋەنلىدى. يېزا مالىيىسنى ئىنقىلاش، مۇپەتتىش قىلىشنى كۈچەيتىپ، يېزا-كەنتلەردە نازارەت قىلىش مېخانىزمىنى تۇرغۇزۇپ، يېزىلارنىڭ مالىيە باشقۇرۇشنى تۈزۈملەشتۈرۈش، قېلىپلاشتۇرۇش ئىزىغا سالدى. يېزا ئىگىلىكىگە ئىشلىتىلىدىغان ماددىي ئەشيالار ۋە دېھقانچىلىق قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنىڭ سېتىۋېلىنىشىغا قارىتا باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ئىقتىسادىي مەنپەئىتىنى قوغدىدى.

ئارشاڭ ناھىيىلىك خەلق بانكىسى پارتىيە، ئىتتىپاق ئەزالىرىنىڭ ئاۋانگارتلىق رولىنى ياخشى جارى قىلدۇرماقتا

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇرېشىت ئابلىز** خەۋەر قىلىدۇ: ئارشاڭ ناھىيىلىك خەلق بانكىسى مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى جانلاندۇرۇشتا پارتىيە، ئىتتىپاق ئەزالىرىنىڭ ئاۋانگارتلىق، نەمۇنىلىك رولىنى جارى قىلدۇرۇپ، ياخشى ئىجتىمائىي ئۈنۈمگە ئېرىشتى.

ئىدارە رەھبەرلىكى ئىدارىنىڭ مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى يەنىمۇ ياخشى ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن، ئىشچى-خىزمەتچىلەرگە بولغان سىياسىي- ئىدىيىۋى تەربىيىنى كۈچەيتىپ، ئۇلارنىڭ كەسپىي سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈشكە ئەھمىيەت بەردى. بولۇپمۇ پارتىيە ئەزالىرى ۋە ئىتتىپاق ئەزالىرىنى قەرەللىك ھالدا پارتىيە قۇرۇلۇشىغا دائىر ھەر خىل ماتېرىياللارنى ئۆگىنىشكە ئۇيۇشتۇرۇپ، ئۇلارنى ئاۋانگارتلىق، نەمۇنىلىك رولىنى جارى قىلدۇرۇشقا سەپەرۋەر قىلدى. بۇنىڭ بىلەن ئىدارىدىكى پارتىيە، ئىتتىپاق ئەزالىرى «ھەممىدە باشلامچى بولۇش» تەك ئېسىل خىسلىتىنى جارى قىلدۇرۇپ، ئىدارىدىكى ئىشچى-خىزمەتچىلەرگە ئۈلگە بولدى.

ئىدارە پارتىيە ياچېيكىسىدىكى 15 پارتىيە ئەزاسى بىلەن ئىتتىپاق ياچېيكىسىدىكى ئون ئىتتىپاق ئەزاسى باشلامچىلىق بىلەن 1700 يۈەندىن ئارتۇق ئىئانە توپلاپ، خاربۇخ بازىرى، ئاڭگىلىگ يېزىسىنىڭ 3-كەنتى ۋە كۆكتوخا چارۋىچىلىق مەيدانى قاتارلىق ئورۇنلاردىكى بەش نامرات ئائىلە پەرزەنتىگە ياردەم قىلىپ، ئۇلارنى خاتىرجەم ئوقۇش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلدى. ئىككى ياچېيكىدىكى ئاۋانگارتلار يەنە ئاڭگىلىگ يېزىسىنىڭ تولى كەنتىدىكى قىيىنچىلىقى ئېغىر 18 نامرات ئائىلىنىڭ باغ بىنا قىلىپ، نامراتلىقتىن قۇتۇلۇشى ئۈچۈن 2220 يۈەن ئىئانە قىلدى. جەنۇبىي شىنجاڭ خەلقىنىڭ ئىچىملىك سۇ قۇرۇلۇشى ئۈچۈن 1850 يۈەن ئىئانە قىلدى.

پارتىيە، ئىتتىپاق ئەزالىرىنىڭ باشلامچىلىقىدا ئىدارىدىكى بارلىق ئىشچى-خىزمەتچىلەر ئارشاڭ ناھىيىسىنىڭ خاربۇخ بازىرى ۋۇلانسۇن كەنتىنىڭ ھاللىق سەۋىيىگە يۈرۈش قىلىش قۇرۇلۇشى ئۈچۈن 2600 يۈەن ئىئانە قىلدى. ناھىيىدىكى ھەرقايسى مەكتەپلەرگە پۇل ئىئانە قىلىپ ماائارىپنى ئەمەلىي ھەرىكىتى بىلەن قوللىدى. ئاپەتكە ئۇچرىغان، قىيىنچىلىقى ئېغىر دېھقان، چارۋىچىلارغا 200 قۇردىن ئارتۇق كىيىم-كېچەك ياردەم قىلىپ، ئۇلارغا ئىللىقلىق يەتكۈزدى. نەتىجىدە ئىدارە پارتىيە، ئىتتىپاق ياچېيكىلىرى ئاپتونوم رايون، ئوبلاست ۋە ناھىيە تەرىپىدىن كۆپ قېتىم «ئىلغار ياچېيكا» بولۇپ تەقدىرلەندى.

تۇرپان ۋىلايەتلىك خەلق ئىشلىرى باشقارمىسى ياشانغانلار سۇغۇرتىسىنى يولغا قويۇپ، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ غېمىنى تۈگەتتى

ئىختىيارىي مۇخبىرلىرىمىز **مېھرىئاي مۇسا، ئىلھام سەيدۇللا** خەۋەر قىلىدۇ: تۇرپان ۋىلايەتلىك خەلق ئىشلىرى باشقارمىسى ئۆتكەن يىلى ياشانغانلار سۇغۇرتىسىنى ئۇتۇقلۇق يولغا قويۇپ، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ قېرىغاندىكى غېمىنى تۈگەتتى.

ياشانغانلار سۇغۇرتىسى 60 ياشتىن تۆۋەنلەر قاتنىشىدىغان، كوللېكتىپ ۋە شەخس بىرلىشىپ سۇغۇرتا ھەققى تاپشۇرىدىغان، قېرىغاندا مائاشتىن بەھرىمەن بولىدىغان سۇغۇرتا بولۇپ، ئۇ دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ كەلگۈسى تۇرمۇشىنى كاپالەتكە ئىگە قىلىدۇ.

ئۆتكەن يىلى بۇ باشقارما دېھقان، چارۋىچىلارغا ياشانغانلار سۇغۇرتىسىنى كەڭ تۈردە تەشۋىق قىلىپ، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ تونۇشىنى ئۆستۈردى. باشقارما رەھبەرلىرى ھەرقايسى ناھىيە، يېزىلارغىچە بېرىپ، ياشانغانلار سۇغۇرتا ئىشخانىسىنىڭ خىزمىتىگە يېتەكچىلىك قىلدى.

نەتىجىدە بۇلتۇر يىل ئاخىرىغىچە ۋىلايەت بويىچە ياشانغانلار سۇغۇرتىسىغا قاتناشقانلار 6577 ئادەمگە، شەخسلەر تاپشۇرغان سۇغۇرتا سوممىسى 1 مىليون 335 مىڭ 578 يۈەنگە، كوللېكتىپ قوشۇپ تاپشۇرغان پۇل 291 مىڭ 233 يۈەنگە يەتتى. يېقىندا بۇ ۋىلايەت ئاپتونوم رايون بويىچە ياشانغانلار سۇغۇرتىسىنى ياخشى ئىشلىگەن ئورۇن بولۇپ تەقدىرلەندى.

خوگيەنچى ئېلېكتر ئىستانسىسى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان دىم ئېلىشقا، پىنسىيىگە چىققان ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ تۇرمۇشىغا كۆڭۈل بۆلۈپ، ئۇلارنىڭ مەنىۋى تۇرمۇشىنى جانلاندۇرۇش ئۈچۈن ھەر خىل كۆڭۈل ئېچىش سورۇننى ھازىرلاپ بەردى.

سۈرەتتە: پېشقەدەم ئىشچىلار پائالىيەت ئۆيىدە شاھمات ئوينىماقتا.

فاتىخ شەرىف فوتوسى

«يېرىم دۇنيا» پەن - تېخنىكىغا تايىنىشنىڭ تەمىنى تېتىدى

يوپۇرغا ناھىيىسىنىڭ تېرىم يېزا 10-كەنت 3-مەھەللىسىدە ئولتۇرۇشلۇق بۇسارا سامساق يېقىنقى يىللاردىن بۇيان «ئۈچنى ئۆگىنىش، ئۈچتە بەسلىشىش» پائالىيىتىگە ئاكتىپ قاتنىشىپ، باقمىچىلىق كەسپىنى ئائىلە ئىقتىسادىنى ياخشىلاشتىكى تۈۋرۈك كەسىپ قاتارىدا تۇتۇپ، پەن-تېخنىكىغا تايىنىپ ئىلمىي ئۇسۇلدا چارۋا بېقىپ تېز بېيىدى.

بۇسارا سامساق 1990-يىلى 10-ئايدا دېھقانچىلىقتىن قىلغان كىرىمىدىن 5400 يۈەنگە ئىككى تۇياق ئىنەك، ئالتە تۇياق قوي سېتىۋېلىپ، باقمىچىلىق بىلەن شۇغۇللانغاندى. ئۇ شۇنىڭدىن بۇيان باقمىچىلىق تېخنىكىسىغا ئائىت كىتاب-ماتېرىياللارنى سېتىۋېلىپ ئۆگەندى. يېزا، كەنتلەردە ئېچىلغان تۈرلۈك پەن-تېخنىكا كۇرسلىرىغا ئاكتىپ قاتنىشىپ، بىر نەچچە خىل تېخنىكىنى ئىگىلىۋالدى. ئۇ ئۆگەنگەن نەزەرىيە بىلىملىرىگە ئاساسەن، يەم-خەشەك تەييارلاش، چارۋا ماللارنى بېقىش، سەمرىتىش، يۇقۇملۇق كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش، تۆل ئېلىش، تۆللەرنى بىخەتەر ئەمچ قىلىش قاتارلىق بىر قاتار ئىشلاردا تېخنىكا تەلىپى بويىچە ئىش كۆرۈپ، چارۋا ماللاردىن يىلدىن يىلغا كۆپلەپ تۆل ئالدى. نەتىجىدە ئۇنىڭ 1991-يىلىدىن بۇ يىلنىڭ بېشىغىچە باقمىچىلىقتىن قىلغان ئومۇمىي ساپ كىرىمى 65 مىڭ يۈەنگە يەتتى. ئۇنىڭ ھازىر قوتاندا بېقىۋاتقان چوڭ-كىچىك چارۋىسى 50 تۇياقتىن ئاشىدۇ.

ئىمىنجان تۇرسۇن، تۇرغۇنجان ئابلا

يەر تەۋرەپ ئاممىغا كەلگەندە ئاپەت
ياغدى ھەريانىدىن ئۇلارغا شەپقەت

ــــ ھەربىيلەر بىلەن خەلقنىڭ پەيزاۋات ناھىيىسىدىكى يەر تەۋرەش ئاپىتىگە ئۇچرىغان خەلققە ياردەم بەرگەنلىكى، پەيزاۋات خەلقىنىڭ يۇرت - ماكانىنى قايتا قۇرغانلىقىغا دائىر كۆرۈنۈشلەر

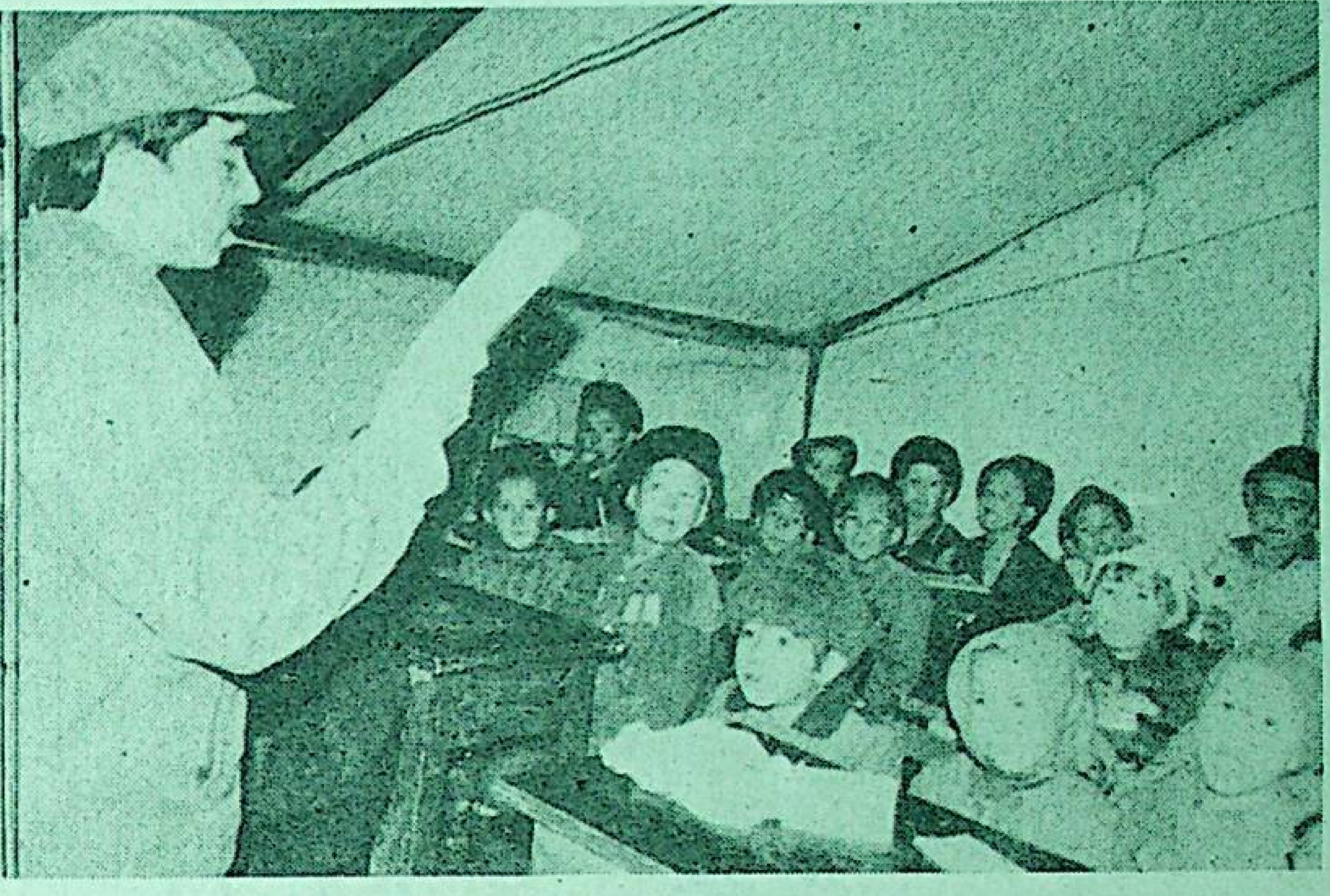

↑ مەكتەپلەرنىڭ چېدىر سىنىپلىرىدا باشقا جايلاردىكى مەكتەپلەرگە ئوخشاش 2- ئاينىڭ 24- كۈنى دەرس باشلاندى.

↑ قوراللىق ساقچى قىسىم كوماندىر- جەڭچىلىرى ئىئانە قىلىنغان نەرسىلەرنى يەتكۈزۈپ بەرمەكتە.

↑ يىگمەھەللە يېزىسى شىمالىي يېڭى ئاۋات كەنتىدىكى كومپارتىيە ئەزاسى ئەزىز ئىبراھىم يەر تەۋرىگەن ۋاقىتتا قوشنىسىنىڭ ئۆيىدىكى بەش كىشىنى قۇتۇلدۇرۇۋالدى، شۇنىڭدىن كېيىن ھۆكۈمەت ئۆزىگە تەقسىم قىلىپ بەرگەن چېدىرنى كەنتتىكى باشلانغۇچ مەكتەپكە ئۆتۈنۈپ بەردى.

بۇلتۇر 19- مارت 6.9 بال يەر تەۋرەش ئاپىتىگە ئۇچرىغان پەيزاۋات خەلقىنىڭ كۆز يېشى قۇرۇماي تۇرۇپ، بۇ يىل 21- يانۋاردىن 1- مارتقىچە يەنە 6.4 بال ۋە ئالتە بال يەر تەۋرەپ «بالا كەلسە قوش كەپتۇ» دېگەندەك ئىش بولدى. 10- مارتقىچە 11 قېتىم بەش بالدىن يۇقىرى، ئۈچ قېتىم ئالتە بالدىن يۇقىرى يەر تەۋرىدى. ھازىر ناھىيە بويىچە 15 مىڭ ئېغىزدىن ئارتۇق ئۆي ئۆرۈلۈپ كەتتى، 35 مىڭغا يېقىن ئائىلىدىكى 85 مىڭغا يېقىن ئادەم چېدىر، كەپىلەردە ياشىماقتا. ئىقتىسادىي زىيان 500 مىليون يۈەنگە يەتتى.

يەر تەۋرەش ئاپىتى يۈز بەرگەندىن كېيىن مەركەز، ئاپتونوم رايون، ۋىلايەت ۋە قوشنا ناھىيىلەر، شەھەرلەر، يەككە تىجارەتچىلەر ۋە ھەر ساھە ئاممىسى ئاپەتكە ئۇچرىغانلارغا ياردەم قولىنى سۇندى، خەلق ئازادلىق ئارمىيىسى، قوراللىق ساقچى قىسىم، دوختۇرخانىلار دەرھال 1500 دىن ئارتۇق كوماندىر- جەڭچى، دوختۇر - سېستىرانى

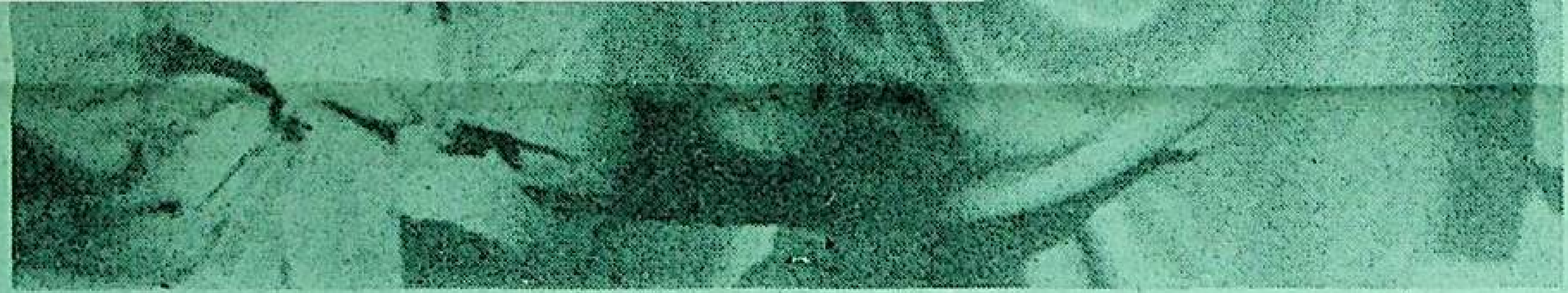

ئاتا- ئانىسى يوق، يېتىم، گاس، تىلى ئاجىز ئامانگۈل تۇرسۇن يالغۇزلۇق ھېس قىلمىدى.

ناھىيىنىڭ ھاكىمى كامىل ئابدۇللا دېھقانلارغا ئۆت ئاپىتىدىن ساقلىنىش توغرىسىدا تەربىيە بەرمەكتە.

كادىرلار يەر تەۋرەش ئاپىتىدە ئائىلىسىدە ئۈچ كىشى قازا قىلغان سۇلتان يۈسۈپنىڭ ھال سورىدى.

خەلق ئازادلىق ئارمىيىسى، قوراللىق ساقچى قىسىم، دوختۇرخانىلار دەرھال 1500 دىن ئارتۇق كوماندىر- جەڭچى، دوختۇر- سېستىرانى ئاپەت رايونىغا ياردەمگە ئەۋەتىپ، ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش خىزمىتىنى جان پىدالىق بىلەن ئىشلىدى.

ۋىلايەت، ناھىيە ۋە يېزا- بازارلارنىڭ رەھبەرلىرى ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش، ئاپەتنىڭ زىيىنىنى تۆۋەن دەرىجىگە چۈشۈرۈش، بىخەتەرلىككە كاپالەتلىك قىلىش قاتارلىق خىزمەتلەرنى جىددىي، تەرتىپلىك ئىشلەپ، ئاپەتكە ئۇچرىغان ئاممىغا پارتىيىنىڭ مېھىر- شەپقىتىنى يەتكۈزدى. ھازىر بۇ ناھىيىدىكى ھەر مىللەت خەلق بىر تەرەپتىن ئۆز- ئۆزىنى قۇتقۇزۇش، يۇرت ماكانىنى قايتا قۇرۇش، بىر تەرەپتىن يۇرسەتنى تۇتۇپ ئەتىيازلىق تېرىلغۇغا تەييارلىق قىلىش خىزمەتلىرىنى ئومۇميۈزلۈك قانات يايدۇرماقتا.

بۇ بەتتىكى سۈرەتلەرنى ئۆز مۇخبىرلىرىمىز **ئابدۇللا ئابدۇرېشىت، ۋاڭ يىگجىي** تارتقان.
بەتنى **ياددىكار ئابدۇراخمان** لايىھەلىگەن.

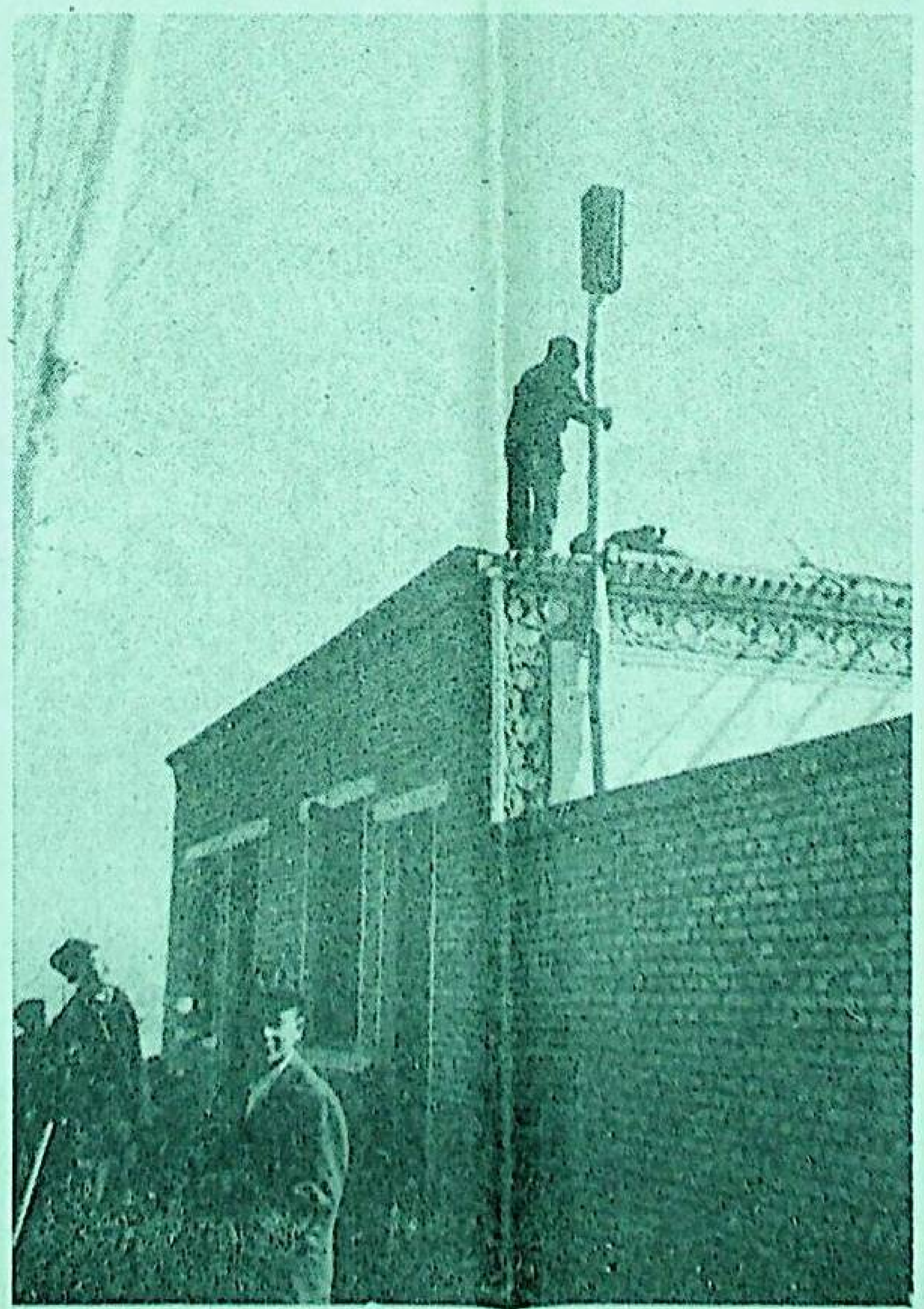

كەنت ئاھالىلەر كومىتېتلىرى يەر تەۋرەشتە ۋەيران بولغان خەۋەرلىشىش، رادىئو مۇئەسسەسىلىرىنى ۋاقتىدا رېمونت قىلىپ، دېھقانلارنىڭ تۇرالغۇ ئۇچۇرلاردىن ۋاقتىدا خەۋەر تېپىپ، ئىشلەپچىقىرىش ئارقىلىق يۇرتىنى گۈللەندۈرۈش ئىشەنچىسىنى تۇرغۇزۇشىغا ئىمكانىيەت يارىتىپ بەردى.

ۋىلايەتلىك پارتكومنىڭ ئەزاسى مىرزاي دوستمۇھەممەت (ئوتتۇردىكى كىشى) دېھقانلارنىڭ ئەتىيازلىق تېرىلغۇغا تەييارلىق قىلىش ئەھۋالىنى ئۇقۇشماقتا.

دېھقانلار كېيىنكى ئەۋلادلارنىڭ غېمىنى يەپ، ھۆكۈمەت تەرىپىدىن ئۆزلىرىگە بېرىلگەن چېدىرنى باشلانغۇچ مەكتەپلەرگە ئاپىرىپ بېرىپ، باللارنىڭ بىخەتەر ئوقۇشى ئۈچۈن شارائىت ھازىرلاپ بەردى.

يەر تەۋرىگەندە يارىلانغانلار بىزا، ناھىيە دوختۇرخانىلىرىغا ۋاقتىدا ئېلىپ بېرىلدى. دوختۇرخانىلار ئەڭ ياخشى دوختۇرلارنى تەشكىللەپ، يارىدارلارنى ھەقسىز داۋالىدى.

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 - نومۇر. تېلېفون باش ئاپپاراتى: 5818200، ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028، پوچتا نومۇرى: 830051، گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 7 يۈەن 50 پۇڭ، پارچە باھاسى: 25 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى: 102)

شىنجاڭ گېزىتى

新 疆 日 报 （维吾尔文）

(بۇ سان ئالتە بەت)

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش نومۇرى: CN 65—0002 / Z

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى(ۋەكالەت نومۇرى: 1—57)

1997 - يىل
مارت
24
دۈشەنبە

ھاۋارايىدىن مەلۇمات: ئۈرۈمچىدە كۈندۈزى ۋە كېچىسى ھاۋا ئوچۇق بەزىدە بۇلۇتلۇق بولىدۇ، تېمپېراتۇرا 16 °C — 5 °C بولىدۇ، ئۈچ بال شامال چىقىدۇ.

مۇھىم خەۋەرلەر

جاڭ ۋېنيۈ شىنجاڭ «تىيانشان» خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىدا ئىش بېجىرگەندە مۇنداق دېدى:

كارخانىنىڭ قىيىنچىلىقتا قېلىشى باشقۇرۇشنىڭ ئاجىزلىقىدىن بولىدۇ

ئۈز مۇخبىرىمىز **جاڭ خاۋ** خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جاڭ ۋېنيۈ 3 - ئاينىڭ 13 - كۈنى چۈشتىن كېيىن ئىقتىساد - سودا، مالىيە، تۈزۈلمە ئىسلاھاتى، ئەمگەك، پۇل مۇئامىلىسى، خىمىيە سانائىتى قاتارلىق تارماقلارنىڭ مەسئۇللىرىنى باشلاپ، شىنجاڭ «تىيانشان» خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىغا بېرىپ ئىش بېجىرىپ، كارخانىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش، تېخنىكا ئۆزگەرتىش، مەبلەغ، ئىجتىمائىي كاپالەت ئىشلىرىدا ساقلانغان قىيىنچىلىقنى ھەل قىلىشقا ياردەملەشتى. ئۇ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: كارخانىنىڭ ئالاھىدە قىيىنچىلىقتا قېلىشى باشقۇرۇشنىڭ ئاجىزلىقىدىن بولىدۇ، قىيىنچىلىقنى ھەل قىلىشنىڭ تۈپ يولى كارخانىنىڭ باشقۇرۇشنى كۈچەيتىشتە.

شىنجاڭ «تىيانشان» خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى ئاپتونوم رايون بويىچە 1 - دەرىجىلىك كارخانا، خىمىيە سانائىتى مىنىستىرلىكىگە قاراشلىق نۇقتىلىق كارخانىلارنىڭ بىرى، 1993 - يىلدىن باشلاپ كارخانا يىلمۇيىل زىيان تارتىپ كەلدى، بۇلتۇر يىل ئاخىرىدا زىيىنى 11 مىليون 500 مىڭ يۈەنگە يەتتى. جاڭ ۋېنيۈ «تىيانشان» خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى ئىشلەپ چىقارغان يېتەكچى مەھسۇلاتلارنى بىر - بىرلەپ سورىدى، مەھسۇلاتلارنىڭ تەننەرخ قۇرۇلمىسى ۋە بازار ئەھۋالىنى تەپسىلىي ئىگىلىدى. ئۇ بۇ زاۋۇتنىڭ تەننەرخىنى تەتۈر ھېسابلاشنى تېخى يولغا قويمىغانلىقىنى ئۇقۇپ مۇنداق دېدى: «ئەھۋالدىن قارىغاندا، سىلەر تېخى خەندەن پولات - تۆمۈر شىركىتىنىڭ تەجرىبىلىرىنى ئەمەلىيلەشتۈرمىگەن ئوخشايسىلەر، بىرلىك مەھسۇلاتنىڭ تەننەرخى خىراجىتىنى ئۇقمىساڭلار كارخانا زىيان تارتماي قالامدۇ؟»

ئۇ مۇنداق دېدى: «تىيانشان» خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىنىڭ ئىستىقبالى بار، ئۇنىڭ بازارغا ئېھتىياجلىق بىر قانچە مەھسۇلاتى بار، بۇ، قىيىنچىلىقى بار باشقا كارخانىلاردىن كۆپ ياخشى. ھازىر «تىيانشان» خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىدىكى ئەڭ چوڭ مەسىلە باشقۇرۇشنىڭ ئاجىز بولۇۋاتقانلىقىدا. ئۇ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: نۆۋەتتە، ئالاھىدە قىيىنچىلىقى بار كارخانىلار قىيىنچىلىقتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن خەندەن پولات - تۆمۈر زاۋۇتىدىن ئۆگىنىپ

(ئاخىرى 6 - بەتتە)

شىنجاڭ ھەربىي رايونى مەلۇم قىسىم خەۋەرلىشىش تۈەنىنى تەقدىرلىدى

ئۈز مۇخبىرىمىز **خاۋخۇڭ**، قىسىمدا تۇرۇشلۇق مۇخبىرىمىز **لياڭ يۈگلى** خەۋەر قىلىدۇ: شىنجاڭ ھەربىي رايونى مۇشۇ ئاينىڭ 18 - كۈنى چۈشتىن كېيىن داغدۇغىلىق يىغىن ئېچىپ، خەۋەرلىشىش ئىشلىرىنىڭ ئومۇمىي كاپالەتلەندۈرۈش ئىقتىدارىنى ئىرىشىپ ئۆستۈرگەن، يۇقىرى تاپشۇرغان تۈرلۈك ۋەزىپىلەرنى كۆرۈنەرلىك ئورۇندىغان، ھەربىي رايون ئۇيۇشتۇرغان مۇسابىقە ۋە سىناقلاردا كۆپ قېتىم ئەلا نەتىجىگە ئېرىشكەن مەلۇم قىسىم خەۋەرلىشىش تۈەنىنىمۇ تەقدىرلىدى.

يىغىندا شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ مەزكۇر تۈەنىنى كوللېكتىپ 3- دەرىجىلىك خىزمەت كۆرسەتتى، دەپ ئەنگە ئېلىش پەرمانى ھەم تۈەنجاڭ جاڭ لى ۋە سىياسىي كومىسسار لى ۋېنلىنلارنى 3 - دەرىجىلىك خىزمەت كۆرسەتتى، دەپ ئەنگە ئېلىش توغرىسىدىكى قارارى ئوقۇپ ئۆتۈلدى. سەنوبۇ خەۋەرلىشىش بۆلۈمى ۋەلەنجۇ خەۋەرلىشىش بۆلۈمى ئەۋەتكەن تەبرىك تېلېگراممىلىرى ئوقۇپ ئۆتۈلدى. ھەربىي رايوننىڭ سەنوجاڭى مادىيەنكۈي ھەربىي رايون قوماندانلىق شتاب پارتكومىنىڭ «مەلۇم قىسىم خەۋەرلىشىش تۈەنىدىن ئۆگىنىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇش توغرىسىدا قارار»نى ئوقۇپ ئۆتتى.

پەن - تېخنىكا جەمئىيەتلىرىنىڭ پەن، مائارىپقا تايىنىپ شىنجاڭنى گۈللەندۈرۈشتىكى رولىنى تېخىمۇ ياخشى جارى قىلدۇرۇش لازىم

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ليۇچىشىن** خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ئىشخانىسى 2 - ئاينىڭ 26 - كۈنى «ھەر دەرىجىلىك پەن- تېخنىكا جەمئىيەتلىرىنىڭ خىزمەتلىرىنى يەنىمۇ كۈچەيتىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقىرىپ، تېخنىكا جەمئىيەتلىرىنىڭ خىزمىتىنى ھەقىقىي قوللىشى، پەن - تېخنىكا جەمئىيەتلىرىنىڭ خىزمەتتىكى ئەمەلىي قىيىنچىلىقلىرىنى ۋە كۆرۈلگەن يېڭى مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشقا ياردەم بېرىشى كېرەك. ئاپپارات ئىسلاھاتىدا

ئىسلاھاتنى چوقۇم قەتئىي داۋاملاشتۇرۇش ۋە چوڭقۇرلاشتۇرۇش لازىم

— «تەزىيە نۇتقى»نى ئۆگىنىپ، مەرھۇمنىڭ ئىرادىسىگە ۋارىسلىق قىلىش توغرىسىدا (3)

«خەلق گېزىتى» ئوبزورچىسى

ئومۇميۈزلۈك ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش ھازىرقى زاماندىكى جۇڭگونىڭ ئەڭ روشەن ئالاھىدىلىكى، 80 - يىللاردىن بۇيان دۆلىتىمىز ئېلىپ بېرىۋاتقان داغدۇغىلىق ئىسلاھات ۋە ئىقتىسادنىڭ تېز يۈكسىلىشى ھازىرقى زامان دۇنيا ئىقتىسادىي تەرەققىياتىدىكى زور ۋەقە بولۇپ، پۈتۈن دۇنيانىڭ دىققىتىنى تارتتى. يولداش دېڭ شياۋپىڭ بۇ ئۇلۇغ ئىسلاھاتنىڭ باش لايىھىلىگۈچىسى. دېڭ شياۋپىڭنىڭ ئىرادىسىگە ۋارىسلىق قىلىشتا، چوقۇم يولداش دېڭ شياۋپىڭ باشلاپ بەرگەن ئىسلاھات ئىشلىرىنى قەتئىي داۋاملاشتۇرۇش ۋە چوڭقۇرلاشتۇرۇش لازىم.

ئىسلاھات ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى راۋاجلاندۇرۇش، زامانىۋىلاشتۇرۇشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشنىڭ مۇقەررەر يولى. سوتسىيالىستىك تۈزۈم بىر خىل يېڭى ئىجتىمائىي تۈزۈم، لېكىن ئۇ باشقا جەمئىيەتلەرنىڭ فورماتسىيىسىگە ئوخشاشلا بارلىققا كەلگەندىن تارتىپ پىشىپ يېتىلگىچە بىر تەرەققىيات جەريانىنى باشتىن كەچۈرىدۇ، ئۇ ئىجتىمائىي ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا ئاساسەن، ئوخشاش بولمىغان تەرەققىيات باسقۇچلىرىدا ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا ئۇيغۇن كېلىدىغان ئىشلەپچىقىرىش مۇناسىۋىتى ۋە ئۇستقۇرۇلمىنىڭ كونكرېت شەكىللىرىنى ئۈزلۈكسىز يارىتىشى كېرەك. بىز دۆلىتىمىز قۇرۇلغان دەسلەپكى مەزگىلدە بەرپا قىلغان يۈكسەك دەرىجىدە مەركەزلەشتۈرۈلگەن ئىقتىسادىي، سىياسىي تۈزۈلمە زور رول ئوينىغاندىن كېيىن، يېڭى دەۋردە ھازىرقى زاماندىكى ئىجتىمائىي ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا بارغانسېرى ئۇيغۇنلىشالماي قالدى. ئاساسلىقى، مۈلۈكچىلىك تۈزۈمى شەكلى ھەددىدىن زىيادە يەككە - يېگانە بولۇپ قېلىش، ھوقۇق ھەددىدىن زىيادە مەركەزلىشىش، تەڭ تەقسىماتچىلىق، تاۋار ئىگىلىكى بىلەن قىممەت قانۇنىيىتىگە سەل قاراش قاتارلىقلار ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا ئېغىر توسقۇنلۇق قىلدى. يولداش دېڭ شياۋپىڭ «ئىسلاھاتنىڭ خاراكتېرى ئىلگىرىكى ئىنقىلابلارغا ئوخشايدۇ، ئۇ ئىجتىمائىي ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشتىكى توسالغۇلارنى سۈپۈرۈپ تاشلاپ، جۇڭگونى نامرات، قالاق ھالەتتىن قۇتۇلدۇرۇشنى مەقسەت قىلىدۇ، مۇشۇ مەنەدىن ئېيتقاندا، ئىسلاھاتنىمۇ ئىنقىلابىي خاراكتېرلىك ئۆزگىرىش دېيىشكە بولىدۇ» دېگەنىدى. 18 يىلدىن بۇيان يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ تەشەببۇسى بىلەن جۇڭگونىڭ ئىسلاھاتىدا ئىدىيە ۋە نەزەرىيىنىڭ راۋاجلىنىشى ۋە ئىجاد قىلىنىشىدىن فاڭجېن، سىياسەتلەرنىڭ قايتا تۈزۈپ چىقىلىشىغىچە؛ ئىقتىسادىي تۈزۈلمىنىڭ ئۆزگىرىشىدىن پەن- تېخنىكا، مائارىپ، سىياسىي تۈزۈلمىنىڭ ئۆزگىرىشىگىچە؛ يېزىلاردىن شەھەرلەرگىچە؛ ئىجتىمائىي تۇرمۇشنىڭ ھەرقايسى تەرەپلىرىدىن كىشىلەرنىڭ ئىدىيە ۋە قارىشىغىچە چوڭقۇر ئۆزگىرىش بولدى. ئىسلاھات دولقۇنى ئۇلۇغ ۋەتىنىمىزنىڭ بىپايان زېمىنىنى قاپلىدى، تۈرلۈك ئىشلار جۇش ئۇرۇپ راۋاجلاندى. جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ ئومۇميۈزلۈك گۈللەنگەنلىكىنى دۇنيا ئېتىراپ قىلدى، سوتسىيالىزم جۇڭگودىن ئىبارەت بۇ زېمىندا ئۇرغۇپ تۇرغان ھاياتىي كۈچىنى نامايان قىلدى. 1 مىليارد 200 مىليون جۇڭگو خەلقى ئىسلاھاتنىڭ غايەت زور ئۆزگىرىشىدىن ئىسلاھات نىشانىنى ئارقىغا بۇرۇۋېتىشكە بولمايدىغانلىقىنى چوڭقۇر ھېس قىلدى.

دۆلىتىمىزنىڭ ئىسلاھات ئىشلىرى زور نەتىجىگە ئېرىشتى، لېكىن نۇرغۇن قىيىنچىلىقلارغىمۇ دۇچ كەلدى. بولۇپمۇ دۆلەت كارخانىلىرىنىڭ ئىسلاھاتى ھازىر قورغانغا ھۇجۇم قىلىش باسقۇچىدا تۇرماقتا. كۆپ يىللىق ئىسلاھات ئارقىلىق ئىقتىسادىي

(ئاخىرى 6 - بەتتە)

ئاپتونوم رايونىمىزدا چېرىكلىشىشكە قارشى تۇرۇش، ناتوغرا ئىستىللارنى تۈزىتىش خىزمىتى نەتىجىلىك بولدى

ئۈز مۇخبىرىمىز **جاڭ يۇنىڭ** 2 - ئاينىڭ ... ئاپتونوم رايون بويىچە تەپتىش ئورگانلىرى

2 - ئاينىڭ 26 - كۈنى «ھەر دەرىجىلىك پەن- تېخنىكا جەمئىيەتلىرىنىڭ خىزمەتلىرىنى يەنىمۇ كۈچەيتىش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» چىقىرىپ، پەن - تېخنىكا جەمئىيەتلىرىنىڭ خىزمەتلىرىگە بولغان رەھبەرلىكنى يەنىمۇ كۈچەيتىپ ۋە ياخشىلاپ، پەن - تېخنىكا جەمئىيەتلىرىنىڭ خىزمەتلىرىدىكى ئەمەلىي قىيىنچىلىق ۋە كۆرۈلگەن يېڭى مەسىلىلەرنى ھەل قىلىپ، پەن - تېخنىكا جەمئىيەتلىرىنىڭ پەن ، مائارىپقا تايىنىپ شىنجاڭنى گۈللەندۈرۈشتىكى رولىنى تېخىمۇ ياخشى جارى قىلدۇرۇشنى تەلەپ قىلدى.

ئۇقتۇرۇشتا مۇنداق دېيىلدى: پەن - تېخنىكا جەمئىيەتلىرى ھەرمىللەت پەن - تېخنىكا خادىملىرىنىڭ ئاممىۋى تەشكىلاتى، پارتىيە ۋە ھۆكۈمەتنىڭ پەن - تېخنىكا خادىملىرى بىلەن ئالاقىلىشىشىدىكى كۆۋرۈك ۋە رىشتە.

ئۇقتۇرۇشتا مۇنداق دېيىلدى: ھەر دەرىجىلىك پارتكوملار، ھۆكۈمەتلەر پەن - خىزمەتتىكى ئەمەلىي قىيىنچىلىقلىرىنى ۋە كۆرۈلگەن يېڭى مەسىلىلەرنى ھەل قىلىشقا ياردەم بېرىشى كېرەك. ئاپپارات ئىسلاھاتىدا ناھىيە (شەھەر) دىن يۇقىرى دەرىجىلىك پەن- تېخنىكا جەمئىيىتى ئاپپاراتلىرىنى داۋاملىق ساقلاپ قېلىش كېرەك، ئاھالىسى ئاز- ئايرىم ناھىيىلىك (شەھەرلىك) پەن- تېخنىكا جەمئىيەتلىرى بىلەن پەن - تېخنىكا كومىتېتلىرى بىرلىشىپ ئىش بېجىرسە بولىدۇ. ھەر دەرىجىلىك پەن - تېخنىكا جەمئىيەتلىرىنىڭ ئەسلى شتاتىنى داۋاملىق ساقلاپ قېلىش كېرەك. پەن - تېخنىكا جەمئىيەتلىرىنىڭ مەمۇرىي ، كەسپىي خىراجىتىنى ھەر دەرىجىلىك مالىيە خام چوتىغا كىرگۈزۈش ھەم يىلدىن - يىلغا كۆپەيتىش كېرەك. پەن تېخنىكا جەمئىيەتلىرىگە كادىر سەپلەشتە ئۇنىڭ خىزمەت خاراكتېرى ۋە ئالاھىدىلىكىنى ئاساس قىلىپ، ئىختىساس ئىگىلىرىنى تاللاپ ئىشلىتىش لازىم.

پىقىندا ئۈرۈمچى شەھەرلىك سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ «تىيانشان» رايونلۇق شۆبىسى سودا - سانائەت كادىرلىرىنى سەپەرۋەر قىلىپ «شىنخۋا»، «شىلۇڭ» توپ سېتىش بازىرىدىكى كىيىم - كېچەك، ئاياغ، سومكا ، باللار ئويۇنچۇقى قاتارلىق تاۋارلارنى تەكشۈرۈپ تەرتىپكە سېلىپ 100 مىڭ يۈەن قىممىتىدىكى ساختا، ناچار تاۋارلارنى يىغىۋالدى.

سۈرەتتە: سودا - سانائەت خادىملىرى تاۋارلارنى تەكشۈرمەكتە.

ئابدۇرېھىم توختى فوتوسى

ئۈستەللارنى تۈزىتىش خىزمىتى نەتىجىلىك بولدى

ئۆز مۇخبىرىمىز **جاڭ يۈنىڭ** 2 - ئاينىڭ 20 - كۈنى چاقىرىلغان ئاپتونوم رايونلۇق ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتىنىڭ 2 - ئومۇمىي يىغىنىدىن ئۇقۇشىچە، ئاپتونوم رايونىمىزدا چىرىكلىشىشكە قارشى تۇرۇش، ناتوغرا ئۈستەللارنى تۈزىتىش خىزمىتى نەتىجىلىك بولغان، ئاپتونوم رايونلۇق ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتى ۋە مەمۇرىي تەپتىش نازارىتىنىڭ 16 مىڭ پارچە سوئال قەغىزى تارقىتىپ تەكشۈرۈشىدىن قارىغاندا، % 82.76 كىشى 1996 - يىلى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ناتوغرا ئۈستەللارنى تۈزىتىش خىزمىتىنىڭ نەتىجىسى كۆرۈنەرلىك ياكى بىر قەدەر كۆرۈنەرلىك بولدى، دەپ قارىغان. % 82.23 كىشى ئومۇمنىڭ پۇلىغا يېيىش، ئىچىش، ئويناش شامىلى چەكلەندى، ياكى ئاساسىي جەھەتتىن چەكلەندى، دەپ قارىغان.

ئاپتونوم رايون بويىچە تەپتىش ئورگانلىرى دېلو تۇرغۇزۇپ تەھقىقلىگەن خىيانەتچىلىك، پارىخورلۇق، ئومۇمنىڭ پۇلىنى باشقا ئىشلارغا ئىشلىتىۋېلىشقا دائىر چوڭ ئىقتىسادىي جىنايەت دېلوسى 668 گە يېتىپ، بۇلتۇرقىدىن % 17.81 كۆپەيدى؛ دېلو تۇرغۇزۇپ تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىنغان ناھىيە، باشقارما دەرىجىلىكتىن يۇقىرى كادىر 66 بولۇپ، بۇلتۇرقىدىن % 17.8 كۆپ بولدى. ئاپتونوم رايونىمىزدىكى سوت مەھكىمىلىرى سىستېمىسى سوت قىلىپ ئاخىرلاشتۇرغان ئىقتىسادىي جىنايەت دېلوسى 697 بولۇپ ، بۇلتۇرقىدىن % 24.02 كۆپەيدى. بۇ چوڭ مۇھىم دېلولارنىڭ بىر تەرەپ قىلىنىشى، چىرىكلەشكەنلەرنى چۆچۈتتى، پارتىيىلىك كادىرلارنى تەربىيىلىدى، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ چىرىكلىشىشكە قارشى تۇرۇش كۈرىشىنىڭ چوڭقۇر قانات يېيىشىنى ئىلگىرى سۈردى.

«شىنجاڭدىكى تىپىك بوستانلىقلارنىڭ ئىقتىسادىنى راۋاجلاندۇرۇش ۋە ئېكولوگىيىلىك مۇھىت قۇرۇلۇشى» تەتقىقات تۈرى تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىندى

ئۆز مۇخبىرىمىز **مۇنەۋۋەر ئابدۇرېشىت** خەۋەر قىلىدۇ: جۇڭگو پەنلەر ئاكادېمىيىسى شىنجاڭ شۆبىسىنىڭ 8 - بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدىكى نۇقتىلىق تۈرى بولغان «شىنجاڭدىكى تىپىك بوستانلىقلارنىڭ ئىقتىسادىنى راۋاجلاندۇرۇش ۋە ئېكولوگىيىلىك مۇھىت قۇرۇلۇشى» تەتقىقات تۈرى يېقىندا جۇڭگو پەنلەر ئاكادېمىيىسى تەرىپىدىن تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىندى.

ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ كىلىماتى تىپىك قۇرغاق بولۇپ، ئاھالىلەر توپلىشىپ ئولتۇراقلاشقان بوستانلىق پۈتۈن ئاپتونوم رايون يەر مەيدانىنىڭ ئاران 27\ 1 قىسمىنى ئىگىلەيدۇ. ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ نوپۇسى بىلەن تەبىئىي بايلىق مۇھىتىدىكى ھەر خىل زىددىيەتلەر مەركەزلىك ھالدا بوستانلىقلاردا ئىپادىلىنىدۇ. شۇڭا بوستانلىقلاردا ساقلىنىۋاتقان مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش، ئاپتونوم رايونىمىز ئىقتىسادىنىڭ ئۈزلۈكسىز تەرەققىي قىلىش - قىلالماسلىقىغا بىۋاسىتە مۇناسىۋەتلىك. جۇڭگو پەنلەر ئاكادېمىيىسى شىنجاڭ شۆبىسىنىڭ جۇغراپىيە تەتقىقات ئورنى يەرلىكتىكى مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلار ۋە تەتقىقات خادىملىرى بىلەن ھەمكارلىشىپ بىر نەچچە يىل ئىزدىنىش ئارقىلىق تۇرپان، پىچان، ماناس بوستانلىقلىرىدا تەتقىقات ئېلىپ بېرىپ، «شىنجاڭدىكى تىپىك بوستانلىقلارنىڭ ئىقتىسادىنى راۋاجلاندۇرۇش ۋە ئېكولوگىيىلىك مۇھىت قۇرۇلۇشى» تۈرىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك تاماملىدى.

بۇ تەتقىقات نەتىجىسى بوستانلىق نەزەرىيە سىستېمىسىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش، شۇنداقلا بوستانلىق تەبىئىي بايلىقىدىن مۇۋاپىق پايدىلىنىش ۋە بوستانلىق ئۇچۇر سىستېمىسى بىلەن باشقۇرۇش تېخنىكىلىرىنى مۇكەممەللەشتۈرۈشتە ناھايىتى زور نەزەرىيىۋى ئەھمىيەتكە ۋە ئەمەلىي قوللىنىش قىممىتىگە ئىگە.

شىنجاڭ پېداگوگىكا ئۇنىۋېرسىتېتى چەت ئەل تىلى فاكۇلتېتىنىڭ مۇدىرى، دوتسېنت رۇقىيە مۇھەممەت ئۆز كەسپىنى قىزغىن سۆيۈپ، بېرىلىپ ئۆگىنىپ ۋە تەتقىق قىلىپ، خىزمەتنى بىجانىدىل ئىشلەپ ئوقۇتۇش، پەن - تەتقىقات ئىشلىرىدا كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەرنى ياراتتى. 1995 - يىلى مەملىكەت بويىچە مائارىپ سىستېمىسىدىكى «تۆھپىكار ئايال»، ئاپتونوم رايون بويىچە «ئىلغار خىزمەتچى» بولۇپ باھالىنىپ، شان شەرەپكە ئېرىشتى.

سۈرەتتە: رۇقىيە مۇھەممەت تەتقىقات ئۈستىدە.

ئۆز مۇخبىرىمىز **تۇردى مەتنىياز** فوتوسى

قىسقا خەۋەرلەر

△ شىنجاڭ ھەربىي رايونى 3-ئاينىڭ 19-كۈنى چۈشتىن بۇرۇن ئورگان كادىرلىرى ۋە ئۈرۈمچىدە تۇرۇشلۇق قىسىملارنىڭ تۇەن دەرىجىلىكتىن يۇقىرى كادىرلىرى قاتناشقان كادىرلار يىغىنى چاقىرىپ، 8-نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى 5-يىغىنىنىڭ روھىنى يەتكۈزدى. **نەبىجان سادىق**

△ قۇمۇل شەھىرىنىڭ شەھەر ئەتراپى يېزىسى بۇلتۇر كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمنى 2218 يۈەنگە يەتكۈزۈپ، ۋىلايەت بويىچە ھاللىق سەۋىيىگە يۈرۈش قىلغان يېزىلارنىڭ بىرى بولۇپ قالدى.

يۇنۇس سادىق (ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز)

△ شىنجاڭ نېفىت گېئولوگىيىلىك چارلاش باشقارمىسىنىڭ جىنتۇڭ كەسپىي ئىشلار باش شىركىتى ئۆتكەن يىلى تىجارەت يوللىرىنى راۋانلاشتۇرۇپ، تۆرلۈك كەسپىي ئىشلارنى ماس قەدەمدە راۋاجلاندۇرۇپ، دۆلەت بېجىنى ئورۇندىغاندىن كېيىن، كارخانىغا 4 مىليون 180 مىڭ يۈەن پايدا يارىتىپ، كارخانىنىڭ ئىقتىسادىي ئۈنۈمىنى ئاشۇردى. **قىلى ياقۇپ**

جايلاردىكى تەمىنات - سودا كوپىراتىپلىرى ئەتىيازلىق تېرىلغۇ جېڭىنى ياخشى قىلىش ئۈچۈن ئاكتىپ مۇلازىمەت قىلماقتا

مۇكاپاتلىق ماقالە

تەمىنات-سودا بىرلەشمە كوپىراتىپى ھەمكارلاشتى

ئېتىياز كىرگەندىن بۇيان جايلاردىكى تەمىنات - سودا كوپىراتىپلىرى يېزا ۋە يېزا ئىگىلىكى ئۈچۈن ئارقا سەپ تەمىناتچىسى بولۇش ئەنئەنىسىنى جارى قىلدۇرۇپ، پۇختا تەييارلىق قىلىش ئارقىلىق ئەتىيازلىق تېرىلغۇ جېڭىنى ياخشى ئېلىپ بېرىش ئۈچۈن ئاكتىپ مۇلازىمەت قىلماقتا.

لوپ ناھىيىسى چاھار باغ يېزىلىق تەمىنات-سودا كوپىراتىپى ئىشچى - خىزمەتچىلەرنى سەپەرۋەر قىلىپ، بۇ يىل يېزا بويىچە تېرىلىدىغان 26 مىڭ 500 مو كېۋەز يېرى ۋە كۆزگى بۇغداي پەرۋىشى ئۈچۈن 2 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە ھەرقايسى كەنت ۋە مەھەللىلەرگە 126 توننا 388 كىلوگرام سۇلياۋ يوپۇق ۋە 600 توننا خىمىيىۋى ئوغۇت يەتكۈزۈپ بېرىپ، كېۋەز تېرىلغۇسى ۋە كۆزگى بۇغداي پەرۋىشىنىڭ ۋاقتىدا ئېلىپ بېرىلىشىغا كاپالەتلىك قىلدى. **مەمتىز ئېزىز**

پوسكام ناھىيىسىنىڭ ئىككىسۇ يېزىلىق تەمىنات- سودا كوپىراتىپى دېھقانلار ئالدىرىغانغا ئالدىراپ، بۇ يىلمۇ يېزا ئىگىلىكىدىن مول ھوسۇل ئېلىشقا تۆھپە قوشۇش ئۈچۈن مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلارغا ئادەم ئەۋەتىپ، يېزا ئىگىلىكىگە جىددىي ئېھتىياجلىق خىمىيىۋى ئوغۇت، سۇلياۋ يوپۇق قاتارلىق ماددىي ئەشيالارنى ۋاقتىدا يۆتكەپ كېلىپ تەقلىدى، 3- ئاينىڭ باشلىرىغىچە دېھقانلارنى 800 توننا خىمىيىۋى ئوغۇت ۋە 130 توننا سۇلياۋ يوپۇق بىلەن تەمىنلەپ، ئەتىيازلىق تېرىلغۇنىڭ ۋاقتىدا، ئوڭۇشلۇق ئېلىپ بېرىلىشىغا ئاساس سالدى. **ئەبەيدۇللا تۇنىياز**

گۇما ناھىيىسىدىكى موجى يېزىلىق تەمىنات - سودا كوپىراتىپىمۇ بۇ يىل كىرىشى بىلەن ئاساسىي كۈچىنى يېزا ئىگىلىكى ئۈچۈن خىزمەت قىلىشقا قارىتىپ، ئىشچى- خىزمەتچىلەرنى ئەتىيازلىق ئىشلەپچىقىرىشقا كېرەكلىك سۇلياۋ يوپۇق، خىمىيىۋى ئوغۇت كەلتۈرۈشكە تەشكىللىدى. 2 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە 75 توننا سۇلياۋ يوپۇق ۋە 400 توننا ئىككى خىل خىمىيىۋى ئوغۇت كەلتۈرۈپ، دېھقانلارنى تەمىنلىدى. **مىرەخمەت سەيدەخمەت**

* * *

كەلپىن ناھىيىلىك تەمىنات - سودا بىرلەشمە كوپىراتىپى ئىشچى- خىزمەتچىلەرنى دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى، كەسپىنىكى ناتوغرا ئۈستەللارنى تۈزەشكە دائىر ماتېرىياللارنى ئۆگىنىش، قارا دوسكا گېزىتى چىقىرىشقا تەشكىللەپ، ئۇلارنىڭ ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ مۇھىملىقىغا بولغان تونۇشىنى چوڭقۇرلاشتۇردى.

سۈرەتتە: ئىشچى - خىزمەتچىلەر قارا دوسكا گېزىتى كۆرمەكتە.

مەتمىن بارات خەۋىرى، **ماموت بارات** فوتوسى

نامراتلارغا تەرەققىيات ئارقىلىق يار - يۆلەك بولايلى

ئاقتۇ ناھىيىسى تەرەققىيات ئارقىلىق نامراتلارغا يار - يۆلەك بولماقتا

ئىختىيارىي مۇخبىرلىرىمىز **ئابلەت ھۇسىيىن، بەكرى ھەسەن** خەۋەر قىلىدۇ: ئاقتۇ ناھىيىسى قۇتقۇزۇش شەكلىدىكى يار - يۆلەك بولۇشنى تەرەققىيات ئارقىلىق يار - يۆلەك بولۇشقا ئۆزگەرتىپ، نامراتلارغا بولغان يېتەكچىلىكنى كۈچەيتمەكتە.

بۇ ناھىيە دۆلەت نۇقتىلىق ياردەم بېرىدىغان ناھىيىلەرنىڭ بىرى ئىدى. ناھىيە بويىچە 69مىڭ 733 ئاھالە نامرات بولۇپ، ئوبلاست بويىچە ئومۇمىي نامرات ئاھالىنىڭ 85% ىنى ئىگىلەيدۇ. يىللىق ئوتتۇرىچە كىرىمى 300 يۈەندىن تۆۋەن ئاھالە 3100 دىن ئاشىدۇ. ناھىيىلىك پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتى ناھىيىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالىنى نەزەردە تۇتۇپ، بۇ يىلدىن باشلاپ ناھىيىدىكى بارلىق ئىشچى - خىزمەتچىلەرگە نامرات ئائىلىلەرنى ھۆددىگە بېرىش، ئۇلارنە قىلىنغان پۇل ۋە ماددىي نەرسىلەرنى تەرەققىيات مەبلىغى قىلىش، نامرات ئائىلىلەرنى ئۆز كۈچىگە تايىنىپ ئىش كۆرۈشكە يېتەكلەشتىن ئىبارەت تەدبىرلەرنى تۈزۈپ چىقتى. ئۇنىڭدىن باشقا، يەنە نامرات ئائىلىلەرنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشتا ھەر بىر ئائىلىدە ئۈچ مودىن يەر، ئون تۇياقتىن چارۋا مال بولۇش، تېرىقچىلىق، باقمىچىلىق، پىششىقلاپ ئىشلەش قاتارلىق كەسىپلەرنى يولغا قويۇش نىشان قىلىندى. ناھىيىنىڭ ھاكىم، شۇجىسىدىن ھەر بىر ئىشچى - خىزمەتچىگىچە ئايلىق ئىش ھەققىنىڭ 10 % ىنى «نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش ھۆددىنامىسى»نىڭ كاپالەت رەنىسى قىلدى. ناھىيىدىكى بەش چوڭ بەنزىمۇ نامرات يېزىلارنى ھۆددىگە ئالدى ۋە تەرەققىيات ئارقىلىق نامراتلارنى يۆلەشنىڭ بەش يىلغىچە ئۆزگەرمەيدىغانلىقىنى كەڭ تەشۋىق قىلىپ، نامرات ئائىلىلەرنىڭ ئىشەنچىسىنى ئاشۇردى. بۇ ناھىيە يەنە تېرىلغۇ يەرلەرنى ئۆلچەش، تەڭشەشنى نامراتلىقتىن قۇتقۇزۇشنىڭ ئالدىنقى شەرتى قىلدى. بۇ ناھىيىنىڭ دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىدا 1996- يىلى 12 - ئايدىن باشلاپ يەر ئۆلچەش خىزمىتى قانات يايدۇرۇلغانىدى. ئىگىلىنىشىچە، ئۈجمە ۋە پىلال يېزىلىرىدىكى يەر ئۆلچەش - تەڭشەش تېز ۋە ئۇڭۇشلۇق ئېلىپ بېرىلغان. بۇنىڭ ئۈنۈمى ياخشى بولۇپ، ئىلگىرىكى يىللاردىكىگە قارىغاندا بوز يەر ئېچىپ تېرىلغۇ يەر كۆلىمىنى كېڭەيتىش، يېرى يوقلارنى يەرگە ئىگە قىلىش جەھەتلەردە ئىجابىي رول ئوينىغان. بىر قىسىم ئاساسىي قاتلام كادىرلىرىنىڭ يەرلەرنى خالىغانچە ئىگىلىۋېلىپ، يۇقىرىنى ئالداپ، تۆۋەننى باسىدىغان، ساختىپەزلىك قىلىپ ئاممىنى زىيانغا ئۇچرىتىدىغان چىرىك ھادىسىلەر تۈگىتىلگەن. نامراتلارنى يۆلەش مەبلىغىنى باشقۇرۇش كۈچەيتىلىپ، دۇنيا بانكىسىنىڭ قەرز پۇل مەبلىغى ۋە ئىدارە - جەمئىيەت ئىئانە قىلغان پۇل ئېتىز - ئېرىق، كان بايلىقى، بوز يەر ئېچىش، سۇ قۇرۇلۇشى، باغۇەنچىلىك، باقمىچىلىقتىن ئىبارەت ئېچىش خاراكتېرىدىكى كەسىپلەرنى تەرەققىي قىلدۇرۇشنىڭ ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچى قىلىندى. بارىن يېزا دۆڭباغ كەنتى ئىشچى - خىزمەتچىلەر ئىئانە قىلغان 20 مىڭ يۈەننى ۋە كوللېكتىپ توپلىغان 20 مىڭ يۈەننى ئېچىش خاراكتېرىدىكى كەسىپلەرگە ئىشلىتىپ، ئۆتكەن يىلى 11 - ئايدىن بۇ يىل 1 - ئايغىچە 300 مو بوز يەر ئاچتى، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 100 مېتىر كېلىدىغان بىرنەچچە كۆچۈرمە ياساش پىلانىنىڭ 70 % ىنى تامامالاپ بولدى. بۇ يېزا يەنە 1997 - يىلى 100 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، ئۈچ يىل ئىچىدە 2000 مو ئۈرۈكلۈك باغ بىنا قىلىش، بۇ ئارقىلىق يېزا ئىقتىسادىنى يۈكسەلدۈرۈشنى پىلانلاپ، ھازىر بۇ ئىشقا تۇتۇش قىلماقتا.

بايىنغولىن ئوبلاستىنىڭ ئورمانچىلىقىدا كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **ئۆمەرجان مۇھەممەت** خەۋەر قىلىدۇ: 9 - بەش يىللىق پىلانىنىڭ تۇنجى يىلىدا بايىنغولىن ئوبلاستىنىڭ كۆچەت تىكىپ ئورمان بىنا قىلىش مەركەز قىلىنغان ئورمانچىلىق قۇرۇلۇشىدا كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى.

1996 - يىلى ئوبلاست بويىچە بىنا قىلىنغان ئورمان 57 مىڭ 652 موغا يەتتى. بۇنىڭ ئىچىدە لاياقەتلىك كۆلەم 46 مىڭ 988 موغا يېتىپ، ئاپتونوم رايون چۈشۈرۈپ بەرگەن ۋەزىپە 115.3 % ئورۇندالدى. ئېتىز - ئېرىق مۇداپىئە ئورمىنى سۈنئىي ئورمان كۆلىمىنىڭ 54.2 % ىنى ئىگىلەپ، تۇنجى قېتىم ئىقتىسادىي ئورماننىڭ نىسبىتىدىن ئېشىپ كەتتى. قۇملۇقنىڭ ئالدىنى ئېلىش، قۇمنى تۇراقلاشتۇرۇش خىزمىتى قانات يايدۇرۇلۇپ، تۈزلەڭلىك چۆل ئورمىنىنى دائىرىلەش ۋە مۇھاپىزەت قىلىش كۈچەيتىلدى. ئوبلاست بويىچە قۇمنى تۇراقلاشتۇرۇش، دائىرىلەش ۋەزىپىسى 1 مىليون 853 مىڭ مو ئورۇندىلىپ، ئاپتونوم رايون چۈشۈرۈپ بەرگەن ۋەزىپە 129.7 % ئورۇندالدى. ئومۇمىي خەلق مەجبۇرىي كۆچەت تىكىش ھەرىكىتىدە تىكىلگەن كۆچەت 3 مىليون 370 مىڭ تۈپكە، يۇقىرىلارنىڭ مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلىش نىسبىتى 87.3 % كە يېتىپ، 1995 - يىلدىكىدىن ئايرىم - ئايرىم ھالدا 18.3 % ۋە 12.8 % ئاشتى. يېتىشتۈرۈلگەن كۆچەتزارلىق 3505 موغا يېتىپ، ئاپتونوم رايون چۈشۈرۈپ بەرگەن ۋەزىپە 60 % ئورۇندالدى. ئوبلاست بويىچە 60 پارچە تۈرلۈك ئورمان دېلوسى قوبۇل قىلىنىپ، تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش نىسبىتى 88.3 % كە يەتتى ۋە دۆلەتنىڭ 249 مىڭ يۈەن ئىقتىسادىي زىيىنى قايتۇرۇۋېلىندى. تېرەك زىيانداش كېپىنىكى پەيدا بولغان 113 مىڭ مو كۆلەمدىكى ئورمانغا قارىتا ئالدىنى ئېلىش ۋە كارانتىن قىلىش خىزمىتى ياخشى ئىشلىنىپ، ئورمانلاردا بولىدىغان كېسەللىك ۋە زىيانداش ھاشاراتلارنىڭ ئۈنۈملۈك ئالدىنى ئېلىش نىسبىتى 95 % كە يېتىپ، ئاپتونوم رايون بويىچە 1 - لىككە ئېرىشتى. ئۇنىڭدىن باشقا، يەنە تەبىئىي قوغداش رايونلىرىغا بولغان باشقۇرۇش ۋە تاغلىق رايونلاردا كۆچەت تىكىپ ئورمان بىنا قىلىش خىزمىتى ياخشى ئىشلىنىپ، تاغلىق رايونلاردا يېڭىدىن بىنا قىلىنغان ئورمان 988 موغا، يېتىشتۈرۈلگەن كۆچەتزارلىق 58 موغا يېتىپ، ئاپتونوم رايون چۈشۈرگەن ۋەزىپە ئايرىم - ئايرىم ھالدا 124 %، 118 % ئورۇندالدى.

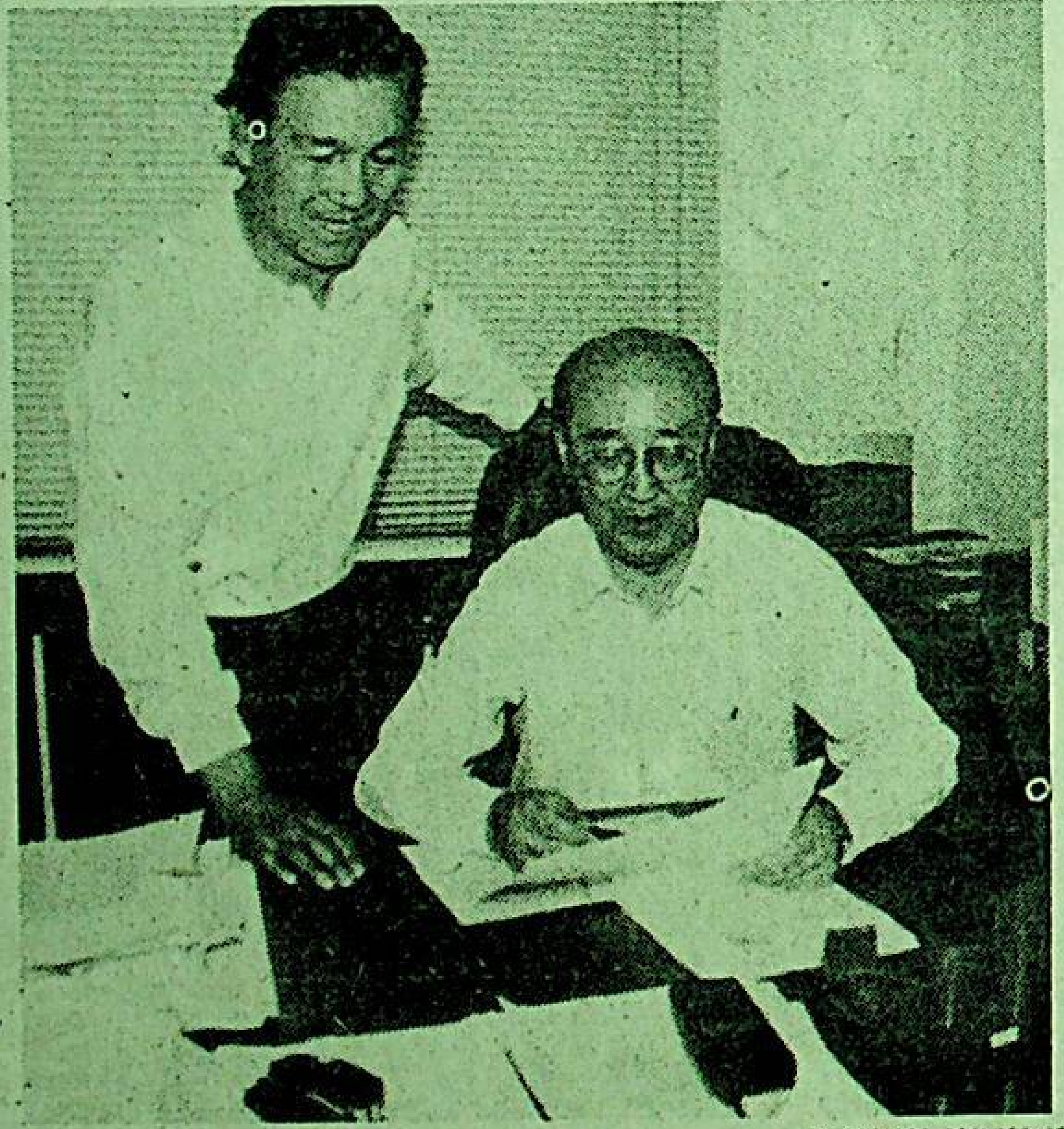

شىنجاڭ «جۇڭخې» پاي چەكلىك شىركىتى ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، باشقۇرۇشنى ئىلمىيلاشتۇرۇپ، تېخنىكا تەرەققىيات قەدىمىنى تېزلەتكەنلىكتىن، ئاپتونوم رايون بويىچە ئىقتىسادىي ئۈنۈمى يۇقىرى كارخانىلار قاتارىدىن ئورۇن ئالدى.

سۈرەتتە: شىركەت رەھبەرلىرى بازار ئۇچۇرىغا ئائىت ماتېرىياللارنى تەتقىق قىلماقتا.

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئۆتكۈر نىجات** فوتوسى

سانجۇ يېزىسىدا بۇلتۇر 1000 غا يېقىن ئائىلىنىڭ ئىقتىسادىي ئەھۋالىدا ياخشىلىنىش بولدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **مۇھەممەت ھېيت** خەۋەر قىلىدۇ: گۇما ناھىيىسىنىڭ سانجۇ يېزىسى بۇلتۇر يېزىدىن تارتىپ ھەر بىر كەنتكىچە «نامراتلارغا يار - يۆلەك بولۇش» خىزمىتىگە رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسى قۇردى، يېزا يەنە نامراتلارغا يار - يۆلەك بولۇشتا نۇقتا ئارقىلىق ئومۇمىي دائىرىنى يېتەكلەش ئۇسۇلىنى قوللاندى. يېزىغا قاراشلىق ئىدارە - جەمئىيەتلەر، پارتىيە، ئىتتىپاق ئەزالىرى ۋە ئالدىن بېيىغان ئائىلىلەر نامرات ئائىلىلەرنى يېتەكلىدى، ئۇلارنىڭ ئىلمىي ئۇسۇلدا تېرىقچىلىق قىلىش ۋە ماددىي جەھەتتىكى قىيىنچىلىقلىرىغا ياردەم بەردى. نەتىجىدە بۇلتۇر يېزىدىكى 3879 نامرات ئائىلىنىڭ ئىچىدە 999 ئائىلىنىڭ كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمى 1995 - يىلدىكىدىن 38.5 % ئاشتى.

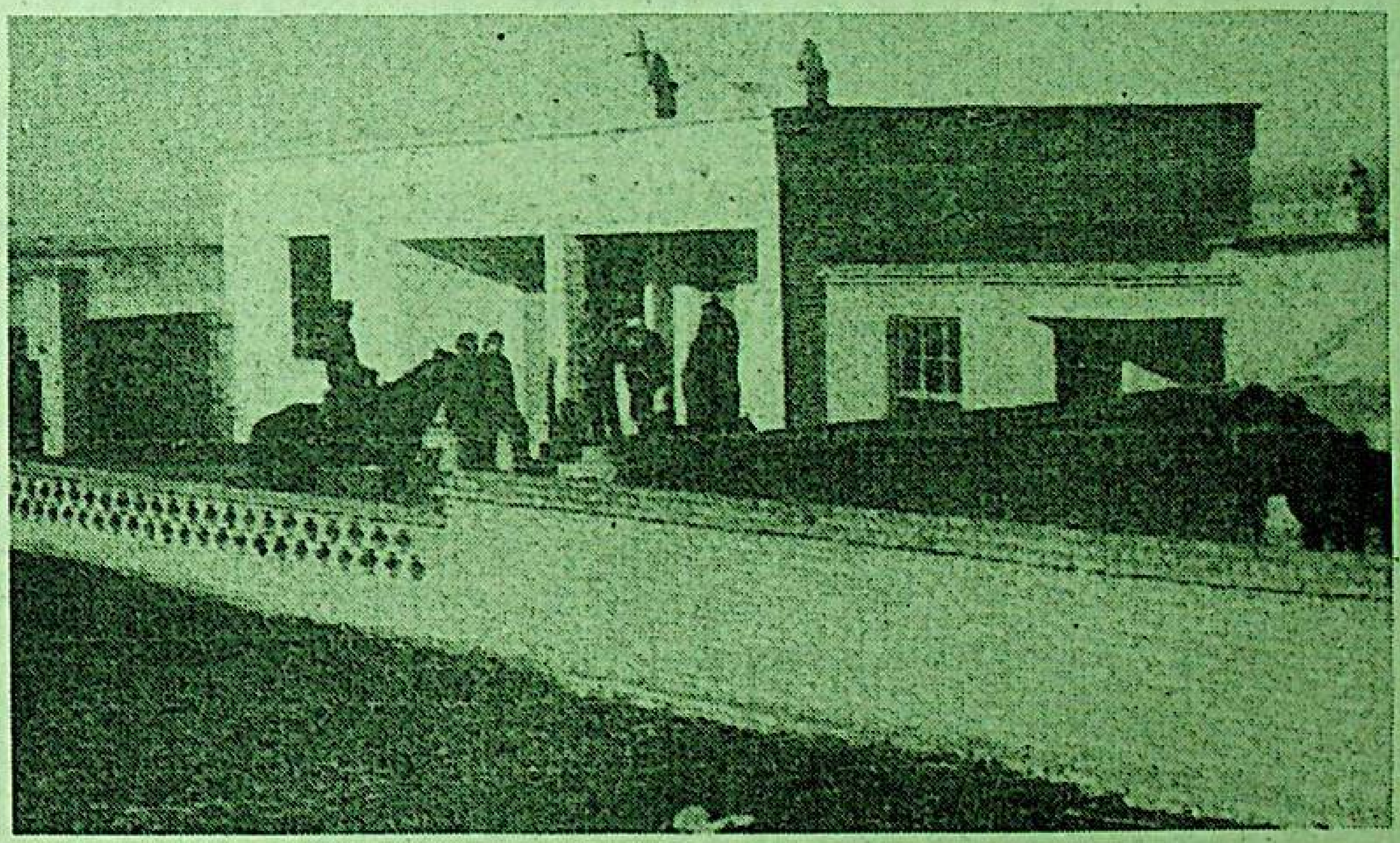

ئىلى ۋىلايىتى چارۋىچىلارنى مۇقىم ئولتۇراقلىشىشقا رىغبەتلەندۈرۈش بىلەن بىللە، چارۋىچىلار مۇقىم ئولتۇراقلاشقان رايونلارنىڭ يول، توك، سۇ، دوختۇرخانا، چارۋا ماللارنى ئۇرۇقلاندۇرۇش ئورنى قاتارلىق ئۇل ئەسلىھەلەر قۇرۇلۇشىنى ياخشى ئېلىپ بارغانلىقتىن، ھازىرغا قەدەر ۋىلايەت بويىچە 17 مىڭدىن كۆپرەك چارۋىچى ئائىلىسى مۇقىم ئولتۇراقلىشىپ بولدى.

سۈرەتتە: مۇقىم ئولتۇراقلاشقان چارۋىچى ئائىلىسى.

ئەنۋەر تۇرسۇن فوتوسى

قۇمۇل 2-ئېلېكتر ئىستانسىسى تۇنجى قېتىم 200 مىليون كىلوۋات - سائەت توك ھاسىل قىلىش ئۆتكىلىنى بۆسۈپ ئۆتتى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **يۇنۇس سادىق** خەۋەر قىلىدۇ: قۇمۇل 2-ئېلېكتر ئىستانسىسى كارخانا ئىسلاھاتىنى ... يىللىق توك ھاسىل قىلىش مىقدارىنى 207 مىليون 660 مىڭ كىلوۋات سائەتكە يەتكۈزۈپ، 1995- يىلدىكىدىن 25 % ئارتۇق توك ھاسىل قىلىپ، ... شۇئار قىلىپ، 12-ئاينىڭ 30-كۈنى 4-نومۇرلۇق گېنېراتورلار گورۇپپىسىنى ئىشقا كىرىشتۈرۈپ شۇ يىلى ئىش باشلاپ، شۇ ...

ئاقسۇ شەھىرى زىياننى تۈگىتىپ، پايدىنى ئاشۇرۇپ، شەھەر، يېزا ئىقتىسادىنىڭ تەرەققىياتىنى تېزلەتتى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئەركىن پالتى** خەۋەر قىلىدۇ: ئاقسۇ شەھىرى يېقىنقى بىرقانچە يىلدىن بۇيان، كارخانا ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، مۇھىم ... ئايرىم ھالدا تاللاشتۇرۇپ، تېپىش ۋە قوشۇۋېتىش تەدبىرلىرىنى قوللىنىپ، بىر قەدەر ياخشى ئۈنۈمگە ئېرىشتى. ئۇنىڭدىن باشقا، يەنە ئاساسى ئاجىز، ...

قىسقا خەۋەرلەر

△ لوپ ناھىيىسىنىڭ سامپۇل يېزىسى بۇ يىل 1 - ئاينىڭ 29 - كۈنى 1996 - ...

خەۋەر قىلىدۇ: ئاقسۇ شەھىرى يېقىنقى بىر قانچە يىلدىن
بۇيان، كارخانا ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، مۇھىم نۇقتىنى تۇتۇپ، زىياننى تۈگىتىپ، پايدىنى ئاشۇرۇپ شەھەر، يېزا ئىقتىسادىنىڭ تېز سۈرئەتتە تەرەققىي قىلىشىنى ئىلگىرى سۈردى.

بۇ شەھەر كارخانا ئىسلاھاتىنى ھەقىقىي چوڭقۇرلاشتۇرۇش ئۈچۈن ئالدى بىلەن ۋەيران بولغان، زىيان تارتقان كارخانىلارنى ئەمەلدىن قالدۇرۇپ ياكى قوشۇۋېتىپ، باج - پايدا يارىتالايدىغان، ئىقتىسادىي ئۈنۈمى يۇقىرى كارخانىلارنى پائال قوللاپ، كارخانىلارنىڭ زاپاس كۈچى ۋە ھاياتىي كۈچىنى ئۇزلۇكسىز ئاشۇردى. 1992 - يىلدىن بۇيان، بۇ شەھەر زىيان تارتقان كارخانىلارغا قارىتا قوشۇۋېتىش، تاللاشتۇرۇپ سېتىش، ۋەيران بولغانلىقىنى جاكارلاش، پارچىلىۋېتىش قاتارلىق شەكىللەر ئارقىلىق كارخانىلارنىڭ بىرلىكىنى سەرخىللاشتۇردى، ئۇزاق مۇددەت زىيان تارتىپ كەلگەن بەزى كارخانىلارنىڭ كەسىپ قۇرۇلمىسى ۋە مەھسۇلات قۇرۇلمىسىنى تەڭشىدى، شەھەرلىك پاپياق زاۋۇتى، رەڭلىك يەشىك زاۋۇتى، 2 - يېپنىڭ سانائەت سودا شىركىتى، مېۋە شەربىتى زاۋۇتى قاتارلىق كارخانىلارغا قارىتا ئايرىم -

... ئېرىشتى. ئۇنىڭدىن باشقا، يەنە ئاساسى ئاجىز، ئۈنۈمى تۆۋەن بەزى تايانچ كارخانىلاردا زور كۈچ بىلەن تېخنىكا ئۆزگەرتىش ئېلىپ باردى، ئۇلار 1993 - يىلدىن 1995 - يىلغىچە بولغان ئۈچ يىل ئىچىدىلا جەمئىي 97 مىليون 300 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، 15 نۇقتىلىق كارخانىنىڭ تېخنىكا ئۆزگەرتىش تۈرىنى تاماملىدى.

مەلۇماتقا ئاساسلانغاندا، بۇ شەھەر يېقىنقى بەش يىلدىن بۇيان، كارخانىلارنىڭ تېخنىكا ئۆزگەرتىش تۈرى ئۈچۈن جەمئىي 176 مىليون 900 مىڭ يۈەندىن كۆپرەك مەبلەغ سېلىپ، يىلىغا 150 مىليون يۈەنلىك مەھسۇلاتنى كۆپ ئىشلەپ چىقىرىپ، 20 مىليون يۈەن پايدا - باج يارىتىپ، مەھسۇلات قىممىتى، سېتىش، پايدا - باج كىرىمىدىن ئىبارەت ئۈچ جەھەتتە تەڭ ئېشىشتەك ياخشى ئايلىنىشنى شەكىللەندۈرگەن. 1991 - يىلى شەھەر بويىچە سانائەت ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى، سېتىش كىرىمى، پايدا - باج سوممىسى ئايرىم - ئايرىم ھالدا 120 مىليون 320 مىڭ يۈەن، 39 مىليون 310 مىڭ يۈەن، 3 مىليون 150 مىڭ يۈەن ۋە 7 مىليون 280 مىڭ يۈەن بولغان بولسا، 1996 - يىلىنىڭ ئاخىرىغا كەلگەندە ئايرىم - ئايرىم ھالدا 400 مىليون يۈەن، 364 مىليون 850 مىڭ يۈەن، 208 مىليون 50 مىڭ يۈەن ۋە 18 مىليون 270 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، شەھەرگە قاراشلىق دۆلەت ئىلكىدىكى كارخانىلاردا ئۈچ يىل ئۇدا زىيان كۆرۈلمەسلىكتەك ياخشى ۋەزىيەت بارلىققا كەلدى.

يۇنۇس سادىق خەۋەر قىلىدۇ: قومۇل 2 - ئېلېكتر ئىستانسىسى كارخانا ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، بارلىق يوشۇرۇن كۈچلەرنى ئىشقا سېلىپ، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ئىشلەپچىقىرىش ئۈنۈمىنى ئاشۇرۇپ، تۇنجى قېتىم 200 مىليون كىلوۋات سائەت توك ھاسىل قىلىش ئۆتكىلىنى بۆسۈپ ئۆتتى.

بۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ خوجايىنلىق رولىنى جارى قىلدۇرۇپ، قومۇلنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشىغا تۆھپە قوشۇشنى مەقسەت قىلغان سوتسىيالىستىك ئەمگەك مۇسابىقىسىنى قانات يايدۇرۇپ، بۇلتۇر 660 مىڭ كىلوۋات سائەتكە يەتكۈزۈپ، 1995 - يىلدىكىدىن 25% ئارتۇق توك ھاسىل قىلىپ، ئىستانسا تارىخىدا يۇقىرى سەۋىيە ياراتتى.

ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ 2 - قارارلىق كېڭەيتىپ قۇرۇش قۇرۇلۇشىنى ئېلىپ بېرىش جەريانىدا، ئىشچىلار رەھبەرلىكنىڭ يېتەكچىلىكىدە جان پىدالىق بىلەن ئىشلەپ 3 - نومۇرلۇق گېنېراتورلار گورۇپپىسىنى 7 - ئاينىڭ 30 - كۈنى ئىشقا كىرىشتۈردى، ئۇلار يەنىمۇ قاتتىق جەڭ قىلىپ، توك بىلەن تەمىنلەش جىددىي بولۇش ۋەزىيىتىنى پەسەيتىپ، قومۇل خەلقىگە بەخت يارىتىشنى

4 - نومۇرلۇق گېنېراتورلار گورۇپپىسىنى ئىشقا كىرىشتۈرۈپ شۇ يىلى ئىش باشلاپ، شۇ يىلى ئىشقا كىرىشتۈرۈش نىشانىنى ئەمەلگە ئاشۇردى؛ 3 - نومۇرلۇق گېنېراتورلار گورۇپپىسى بەش ئاي ئىچىدىلا 52 مىليون 683 مىڭ كىلوۋات سائەت توك ھاسىل قىلىش ئىقتىدارىغا ئىگە قىلىپ، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ئوخشاش تۈردىكى گېنېراتورلارنىڭ توك ھاسىل قىلىش تارىخىدا يېڭى سەۋىيە يارىتىپ، قومۇلنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا زور تۆھپە قوشتى.

△ توپ ناھىيىسىنىڭ ساماۋۇل يېزىسى بو يىل 1 - ئاينىڭ 29 - كۈنى 1996 - يىللىق خىزمەتلەرنى خۇلاسىلىدى ھەمدە تۈرلۈك ۋەزىپىلەرنى ئاشۇرۇپ ئورۇنداپ، يېزىنىڭ ئىقتىسادىنى گۈللەندۈرۈشكە تۆھپە قوشقان 17 ئىلغار كوللېكتىپ، 66 نەپەر ئىلغار شەخسنى مۇكاپاتلىدى.

ئوبۇلھەسەن ئەيسا

△ قاراقاش ناھىيىسىنىڭ تۆۋەت يېزىسىدىكى دېھقانلار 2 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە ھەر مو كۆزگى بۇغدايىنى 40 تاغاردىن ئورگانىك ئوغۇت، 30 كىلوگرامدىن خىمىيىۋى ئوغۇت، 10 كىلوگرامدىن كۆنجۈرە بىلەن ئوغۇتلىدى.

ئابلەت مۇھەممەت

△ پوسكام ناھىيىسىنىڭ كۆيباغ يېزىسى 2 - ئاينىڭ 26 - كۈنى يىغىن ئېچىپ، 1996 - يىلى يېزا ئىگىلىك ماشىنا مەشغۇلاتىدا نەتىجىسى كۆرۈنەرلىك بولغان تۆت نەپەر شوپۇر ۋە ئىككى نەپەر كەنت باشلىقىنى مۇكاپاتلىدى.

سەمەت روزى

△ يەكەن ناھىيىسىنىڭ تاغارچى يېزىسىدا يېقىندا 26 مىڭ مو كۆزگى بۇغدايغا ماشىنا ئارقىلىق خىمىيىۋى ئوغۇت بېرىلدى.

مۇھەممەت ماخمۇت

△ گۇما ناھىيە سانجۇ يېزىسىنىڭ قۇمئېغىل كەنتى 2 - ئاينىڭ 24 - كۈنىگىچە 42 مىڭ تاغار مەھەللىۋى ئوغۇت توپلاپ ۋە 17 توننا خىمىيىۋى ئوغۇت، 128 كىلوگرام دېھقانچىلىق دورىسى، 1756 كىلوگرام سۇلياۋ يوپۇق سېتىۋېلىپ، كېۋەز تېرىلغۇسى ئۈچۈن تەقلەپ قويدى.

قۇربانئىياز قاسىم

بايىنغولىن ئوبلاستىدىكى يېزا - بازار كارخانىلىرى تېز راۋاجلاندى

ئۇختىيارىي مۇخبىرىمىز **غوپۇر قاسىم** خەۋەر قىلىدۇ: بۇلتۇر بايىنغولىن موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستىدىكى يېزا - بازار كارخانىلىرىنىڭ ۋەزىيىتى ياخشى بولدى. سېتىش كىرىمى 1 مىليارد 951 مىليون 490 مىڭ يۈەنگە، دۆلەتكە تاپشۇرغان باج 68 مىليون 300 مىڭ يۈەنگە، ساپ پايدا 84 مىليون 620 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، 1995 - يىلى ئوخشاش مەزگىلدىكىدىن زور دەرىجىدە ئاشتى.

بۇلتۇر بۇ ئوبلاست دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرى خام ئەشيا قىلىنغان يېنىك سانائەت، توقۇمىچىلىق سانائىتى، يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەش كەسپى ۋە ئۆز جايىنىڭ بايلىقىغا تايىنىدىغان كانچىلىق، قېزىلما مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەش كەسپىنى نۇقتىلىق چىڭ تۇتتى. يېزا - بازار كارخانىلىرىنىڭ تېخنىكا تەرەققىياتىنى تېزلىتىپ، مەھسۇلات سۈپىتىنى ئۆستۈرۈپ سېتىش يوللىرىنى پائال كېڭەيتتى؛ نەتىجىدە بۇ ئوبلاستتا بۇلتۇر 223 مىڭ 200 توننا كۆمۈر، 130 مىڭ 600 توننا سېمونت، 348 مىليون 890 مىڭ دانە خىش، 10 مىڭ 427 توننىدىن كۆپرەك قەغەز ئىشلەپ چىقىرىلىپ، 1995 - يىلدىكىدىن ئومۇميۈزلۈك ئاشتى، تارقىتىلغان توك 32 مىليون 50 مىڭ كىلوۋاتقا، پۈتكۈزۈلگەن قۇرۇلۇش كۆلىمى 522 مىڭ 300 كۋادرات مېترغا يېتىپ، 1995 - يىلدىكىدىن ئايرىم - ئايرىم ھالدا 38.56% ۋە 8.9% ئاشتى.

ئىقتىدارلىق مۇلازىم - رازىيە

ئۈرۈمچى شەھەرلىك پوچتا ئىدارىسى قارىمىقىدىكى يوللانمىلارنى ئالاھىدە تېز، مەخسۇس يەتكۈزۈش ئىدارىسىنىڭ خادىمى رازىيە دۆلەت ئىچى ۋە خەلقئارالىق تېز يەتكۈزۈلىدىغان خەت - چەك، ئالاقە، پوسۇلكا قاتارلىق يوللانمىلارنى قوبۇل قىلىش خىزمىتىنى ئىشلەپ كېلىۋاتقان بىر قانچە يىلدىن بۇيان، تۈرلۈك كەسپىي بىلىملەرنى تىرىشىپ ئۆگىنىپ، ھازىر ئۇيغۇرچە، خەنزۇچە، رۇسچە تىللاردا بىمالال مۇلازىمەت قىلالايدىغان سەۋىيىگە يەتتى ھەمدە ئابونتلارغا تىل جەھەتتە ئوڭايلىق تۇغدۇرۇپ بەردى. ئۇ بۇلتۇر 1 - ئايدىن 10 - ئايغىچە تىجارەت كەسپ كىرىم ۋەزىپىسىنى 336 مىڭ يۈەنگە يەتكۈزۈپ، يىللىق ۋەزىپىنى مۇددەتتىن بۇرۇن ئورۇندىدى. ئۇنىڭدىن باشقا، رازىيە ئۆزىنىڭ ئارتۇقچىلىقىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇپ، خىزمەتنى ئۈنۈملۈك ئىشلىگەندىن سىرت، يەنە يېڭى خىزمەتكە قاتناشقان مۇلازىملارغا ئۆگىنىش، خىزمەتتە ئاكتىپ ياردەم بېرىپ، خىزمەتداشلىرىنىڭ «ئىقتىدارلىق مۇلازىم» دەپ تەرىپلىشىگە ئېرىشتى. شۇڭا، ئۇ بۇلتۇر ئۈرۈمچى شەھەرلىك پوچتا ئىدارىسىنىڭ ئۇيۇشتۇرۇشى بىلەن شەھەر ئاھالىسى باھالاپ چىققان ئۇن «ئەلا مۇلازىم» قاتارىدىن ئورۇن ئالدى.

زىبىبۇللا ئابلىز

فوتوسى ۋە خەۋىرى

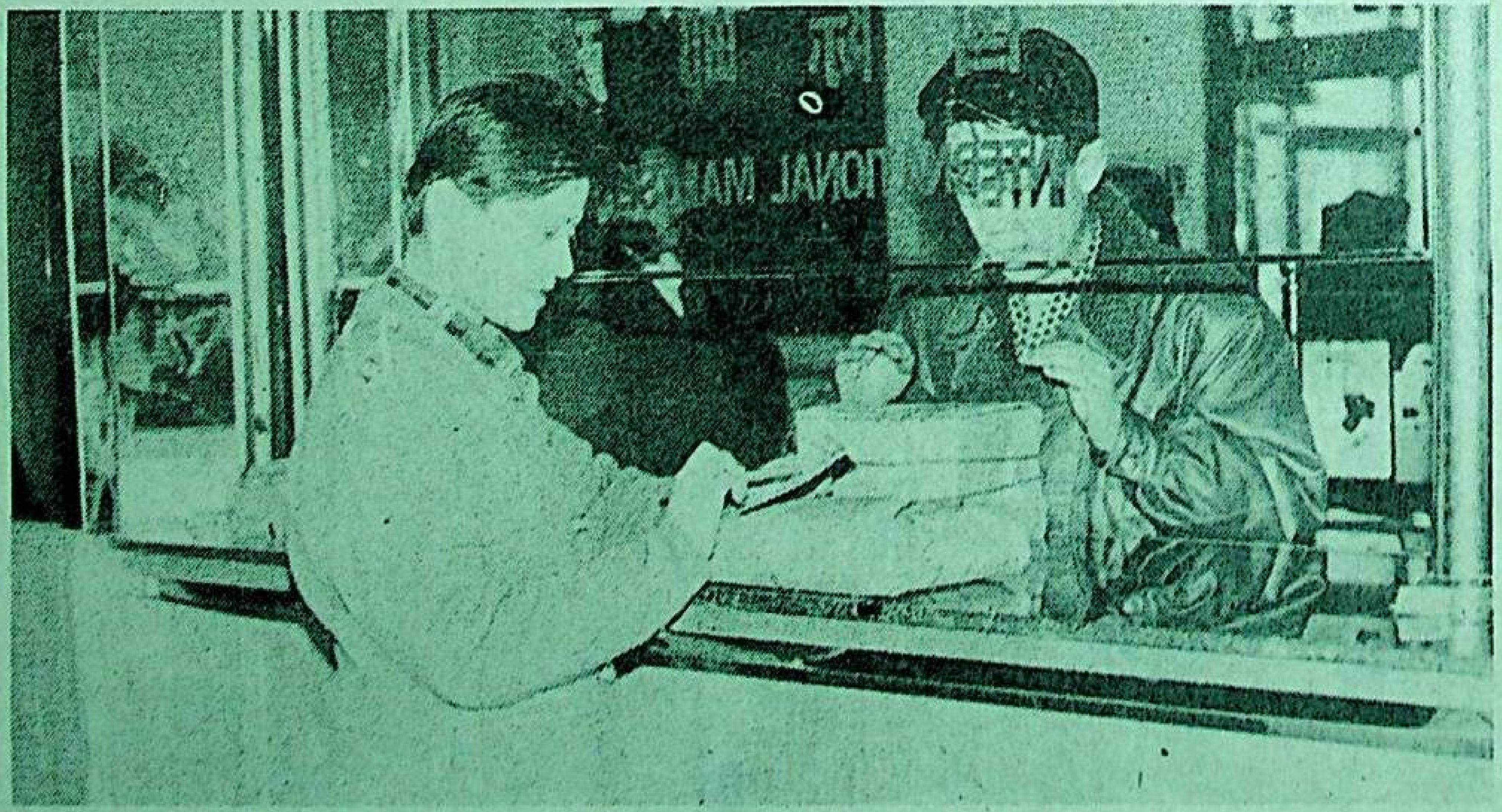

ئۈرۈمچى شەھەرلىك سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ كارخانا باشقۇرۇش بۆلۈمىدىكى خادىملار كارخانىلارغا بېرىپ مۇلازىملىق قىلىپ، ئالقىشقا ئېرىشتى

ئۇختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇشۈكۈر شېرىپ** خەۋەر قىلىدۇ: ئۈرۈمچى شەھەرلىك سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ كارخانىلارنى تىزىملاپ باشقۇرۇش بۆلۈمىدىكى خادىملار كارخانىلارغا بېرىپ، نەق مەيداندا مۇلازىملىق قىلىپ ئالقىشقا ئېرىشتى.

بۇ بۆلۈمدىكى خادىملار دۆلەت سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ «كارخانىلارنى يىللىق تەكشۈرۈش ھەققىدىكى بەلگىلىمىسى»نىڭ تەلىپىگە ئاساسەن، ئۈرۈمچى شەھىرىدىكى چوڭ، ئوتتۇرا تىپتىكى كارخانىلارنىڭ تارماق ئورۇنلىرى كۆپ بولۇش، تارقاق بولۇش ئەھۋالىنى كۆزدە تۇتۇپ، كارخانىلارنىڭ ئاز يول مېڭىپ ۋاقىتنى تېجەپ ئىشلەپچىقىرىشنى ئىلگىرى سۈرۈشى ئۈچۈن، كارخانىلارغا بېرىپ يىللىق تەكشۈرۈش مۇلازىملىقى قىلدى. يىللىق تەكشۈرۈش باشلانغان 1996 - يىلدىن بۇيان، ئۇلار ئىلگىرى-ئاخىر بولۇپ سۇغۇرتا شىركىتى، شەھەرلىك تۈرلۈك ماللار شىركىتى، شەھەرلىك پوچتا ئىدارىسى قاتارلىق ئون نەچچە كارخانىنىڭ 236 قانۇنىي ئىگىلىك ۋە غەيرىي قانۇنىي ئىگىلىكتىكى تارماق كارخانىلىرىدا يىللىق تەكشۈرۈش مۇلازىملىقى قىلىپ، تەكشۈرۈش رەسمىيەتلىرىنى بېجىرىپ بېرىپ، كارخانىلارنىڭ قىزغىن ئالقىشىغا ئېرىشتى.

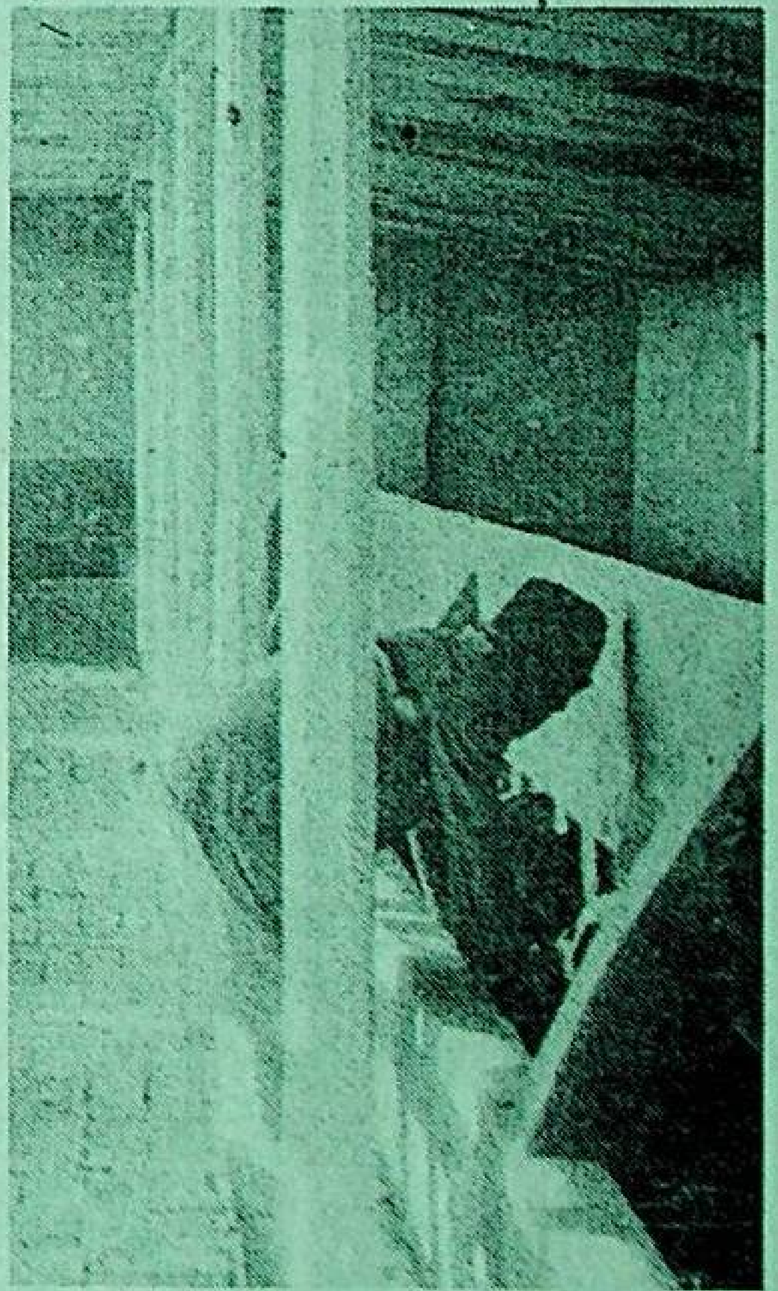

ئاقتو ناھىيىسى ناھىيىنى مۇشۇ ئەسىرنىڭ ئاخىرىغىچە يىلىغا 10 مىڭ توننا گۆش ئىشلەپچىقىرىدىغان چارۋىچىلىق چوڭ ناھىيىسى قىلىپ قۇرۇپ چىقىش ئۈچۈن دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقىغا يۈكسەك دەرىجىدە ئەھمىيەت بېرىپ، ھەرقايسى يېزا (مەيدان)لاردا باققىچىلىق بازىسى قۇردى. بۇلتۇر بوردالغان چارۋىلارنىڭ ئاۋارلىشىش نىسبىتى 39.3% كە يەتتى.

سۈرەتتە: ئوقجە يېزىسىدىكى يۈرۈشلەشكەن باققىچىلىق بازىسىدىن كۆرۈنۈش.

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇشۈكۈر قاۋۇل** فوتوسى

ئوت ئاپىتىگە قارشى خەلق ئۇرۇشى ئېلىپ بارايلى

سابىت تۇرسۇن

ئىنسانىيەت بارلىققا كېلىپ ئۇزۇن ئۆتمەيلا ئوتنىڭ پايدىلىنىشنى ئۆگىنىۋالغاندى. ئۇلار ئوت بىلەن خام نەرسىلەرنى پىشۇرۇپ يېدى،قەھرىتان قىشنىڭ سوغۇقلىرىدىن دالدىلاندى، يىرتقۇچ ھايۋانلاردىن ئۆزىنى قوغدىدى. دېمەك، ئۇ چاغلاردا ئىنسانلار ئوتتىن پەقەت تۇرمۇشتىلا پايدىلانغانىدى. ھالبۇكى بۈگۈنكى كۈندە ئوت جەمئىيەتنىڭ ھەرقايسى ساھەلىرىدە غايەت زور رول ئويناپ، جەمئىيەت تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشكە تۆھپە قوشماقتا.

لېكىن، شۇنى ئەسكەرتىپ قويۇش كېرەككى،ئوتتىن توغرا پايدىلانمىغاندا، بىخەستىلىك قىلغاندا ئىنسانلارغا زور بالايى- ئاپەت ئېلىپ كېلىدۇ. ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر دەرىجىلىك ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىش ئاپپاراتلىرى ۋە كەڭ كوماندىر، جەڭچىلەر ئوت ئاپىتى يۈز بېرىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش جەھەتتە نۇرغۇن جاپالىق خىزمەتلەرنى ئىشلىگەن بولسىمۇ، لېكىن بىر قىسىم ئورۇن ۋە شەخسلەر ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىشتىكى مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىلەرگە خىلاپلىق قىلىپ، زور ئوت ئاپىتى يۈز بېرىشكە سەۋەبچى بولۇۋاتىدۇ.

1977 - يىل 2 - ئاينىڭ 28 - كۈنى شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى 61 - تۇەن كۇلۇبىدا كىنو قويۇلۇۋاتقاندا، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى كۇلۇب ئىچىدە پوجاڭزا ئاتقانلىقتىن، پوجاڭزا كۇلۇب سەھنىسىگە دۆۋىلەپ قويۇلغان گۈل چەمبىرەككە تېگىپ كېتىپ، ئوت ئاپىتى يۈز بېرىپ، 694 ئادەم كۆيۈپ ئۆلگەن، 161 ئادەم كۆيۈپ يارىلانغان. 1994- يىل 12 - ئاينىڭ 8- كۈنى قاراماي شەھەرلىك دوستلۇق كىنوخانىسىدا سەنئەت كۆرىكى ئۆتكۈزۈلۈۋاتقاندا، ئېلېكتر سىمى بەلگىلىمىگە خىلاپ تارتىلغانلىق سەۋەبىدىن ئوت ئاپىتى يۈز بېرىپ، 323 ئادەم (بۇنىڭ ئىچىدە 300 گە يېقىن ئوقۇغۇچى بار) ئوتتا كۆيۈپ ئۆلگەن. 1995 - يىل 4 - ئاينىڭ 24-

شەھەرلەردىن تارتىپ، يېزا - قىشلاقلارغىچە كەڭ ھەم چوڭقۇر تەشۋىق قىلىپ، ئاممىنىڭ بۇ ھەقتىكى چۈشەنچىسىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشى ھەم ئۇلارغا ئوت ئۆچۈرۈش ئەسلىھەلىرىنى قانداق ئىشلىتىش، ئوت ئاپىتى يۈز بەرگەندە مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلارغا قانداق مەلۇم قىلىش، تۈرلۈك ئوت ئاپىتىدىن ئۆزىنى قانداق قۇتۇلدۇرۇش ھەققىدە ساۋات بېرىشى لازىم. ئوت ئۆچۈرۈش خىزمىتىنىڭ يېتەكچى ئىدىيىسى «ئالدىنى ئېلىشنى ئاساس قىلىش، ئوت ئۆچۈرۈش بىلەن ئوت ئاپىتىنىڭ ئالدىنى ئېلىشنى بىرلەشتۈرۈش».

يولداش جياڭ زېمىن «يوشۇرۇن ئاپەت ئوت ئاپىتىدىن خەتەرلىك» دېگەنىدى. دېمەك ئوت ئاپىتىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ناھايىتى مۇھىم. شۇڭا ھەر دەرىجىلىك رەھبىري كادىرلار ئۆز ئورنىنىڭ ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىش خىزمىتىدە يۇكسەك دەرىجىدە مەسئۇلىيەتچان بولۇپ، دۆلەت ۋە خەلق ئالدىدا جاۋابكار بولۇش ئىدىيىسىنى تۇرغۇزۇپ، بۇ خىزمەتنى ئۆز ئورنىنىڭ مۇھىم ئىشلار كۈنتەرتىپىگە كىرگۈزۈپ تۇتۇشى، مۇناسىۋەتلىك قائىدە- تۈزۈملەرنى بېكىتىپ، مەسئۇلىيەتنى كۈچەيتىشى لازىم. «كىم ئاساسلىق باشقۇرسا شۇ مەسئۇل بولۇش» پرىنسىپى بويىچە مۇكاپات، جازانى ئەمەلدە كۆرسىتىپ، ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىش خىزمىتىنىڭ ئۈنۈملۈك ئېلىپ بېرىلىشىغا شارائىت يارىتىپ بېرىشى لازىم.

ئاممىۋى خاراكتېرلىك ئوت ئۆچۈرۈش تەشكىلاتىنى كۈچەيتىش، ئاممىنىڭ ئۆزىنى ئۆزى مۇداپىئە قىلىش، ئۆزىنى ئۆزى قۇتقۇزۇش قابىلىيىتىنى ئۆستۈرۈش لازىم. كەڭ ئاممىغا تايانغاندىلا ئوت ئاپىتىنىڭ ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلىگىلى

بولىدۇ. ئوت ئاپىتىنى دەسلەپكى باسقۇچتىلا كونترول قىلىپ،ئوتنىڭ چوڭىيىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، ئاممىنىڭ ئۆزىنى ئۆزى قۇتقۇزۇش قابىلىيىتىنى ئۆستۈرۈش كېرەك. ئاممىۋى خاراكتېرلىك ئۆزىنى ئۆزى مۇداپىئە قىلىش، ئۆزىنى ئۆزى قۇتقۇزۇشنىڭ ئەڭ مۇھىم تەشكىلىي شەكلى— مەخسۇس ئوت ئۆچۈرۈش ئەترىتى ۋە خالىسانە ئوت ئۆچۈرۈش ئەترەتلىرىنى قۇرۇش ۋە مۇكەممەللەشتۇرۇش. شۇڭا جايلار ۋە تارماقلار ئۆز ئورۇنلىرىدا خالىسانە ئوت ئۆچۈرۈش ئەترەتلىرىنى قۇرۇشقا ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈشى كېرەك. ئۇنىڭدىن باشقا ئوت ئاپىتىنىڭ خەۋپى چوڭ بولغان، شۇ جايدىكى ج خ ئوت ئۆچۈرۈش ئەترىتى (پونكىتى) غا يىراقراق بولغان چوڭ، ئوتتۇرا كارخانىلار، ئاسان ياندىغان، ئاسان پارتلايدىغان خىمىيىۋى بۇيۇملارنى ئىشلەپ

چىقىرىدىغان ۋە تىجارەت قىلىدىغان ئورۇنلار، چوڭ، ئوتتۇرا ئىسكىلاتلار، ئاسان ياندىغان گاز، سۇيۇقلۇق ۋە قاتتىق جىسىم ساقلايدىغان بازىلار، تۆمۈر يول، ئايرودروم، كان قۇدۇقى، چوڭ ۋوگزال، مال توپلانغان چېگرا سودا ئېغىزلىرىدا، ج خ ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىش نازارەتچىلىك ئاپپاراتى ۋە ئوت ئۆچۈرۈش ئەترىتى قۇرۇش كېرەك.

ئومۇمەن، ھەرقايسى جايلار،تارماقلار ۋە كەڭ خەلق ئاممىسى ھەر دەرىجىلىك ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىش نازارەتچىلىك ئاپپاراتلىرىغا زىچ ماسلىشىپ، ئۈنۈملۈك ئالدىنى ئېلىش تەدبىرلىرىنى يولغا قويۇپ، ئوت ئاپىتىگە قارشى خەلق ئۇرۇشى ئېلىپ بارىدىغانلا بولسا، ئوت ئاپىتىنىڭ ھەققىي ئالدىنى ئالغىلى بولىدۇ.

قەشقەر شەھرىنىڭ خەلق ھاۋا مۇداپىئە قۇرۇلۇشى دەسلەپكى كۆلەمگە ئىگە بولدى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **ئابدۇۋېلىجان مەمتىمىن** خەۋەر قىلىدۇ: كۆپ يىل تىرىشچانلىق كۆرسىتىش ئارقىلىق قەشقەر شەھرىدە بىر تۈركۈم خەلق ھاۋا مۇداپىئە قۇرۇلۇشلىرى تاماملاندى، خەلق ئاممىسىنىڭ ھاۋا مۇداپىئە خىزمىتىگە بولغان تونۇشى ئۈزلۈكسىز ئۆسۈپ، خەلق ھاۋا مۇداپىئە قۇرۇلۇشى دەسلەپكى كۆلەمگە ئىگە بولدى.

پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۈەن، مەركىزىي ھەربىي ئىشلار كومىتېتى 60 - يىللاردىلا قەشقەر شەھرىنى 3 - تۈردىكى نۇقتىلىق خەلق ھاۋا مۇداپىئە شەھرى قىلىپ بېكىتكەندىن كېيىن، خەلق ھاۋا مۇداپىئە خىزمىتى ئومۇميۈزلۈك قانات يايدۇرۇلدى. قەشقەر شەھرىدىكى خەلق ھاۋامۇداپىئە قۇرۇلۇشلىرى دەسلەپكى مەزگىللەردە ھەرقايسى ئورگان، كارخانا، كەسپىي ئورۇنلارغا مەركەزلەشتۈرۈلگەن بولۇپ، قۇرۇلۇشلارنىڭ ئارىلىقى تار، كىچىك بولغانلىقى ئۈستىگە، بەزى ھاۋا مۇداپىئە قۇرۇلۇشلىرى خەتەرلىك ھالغا چۈشۈپ قالغانىدى. بۇ خىل ئەھۋالغا ئاساسەن، قەشقەر شەھرىدىكى خەلق ھاۋا مۇداپىئە تارماقلىرى زور كۈچ سەرپ قىلىپ، قۇرۇلۇشلارنى تۈرگە ئايرىپ تۈزەش ئېلىپ باردى. 1993 - يىلى 6 - ئايدا دۆلەتنىڭ 3 مىليون 600 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىشى بىلەن قەشقەر شەھرىدە «01»خەلق ھاۋا مۇداپىئە قۇرۇلۇشى ئېلىپ بېرىشنى پىلانلىدى. ھەرقايسى تەرەپلەرنىڭ ئورتاق تىرىشچانلىق كۆرسىتىشى نەتىجىسىدە، سان - سۈپەتكە كاپالەتلىك قىلغان ھالدا شامال ئۆتۈشۈپ تۇرىدىغان، ئوتتىن مۇداپىئەلىنىدىغان، ئاپتوماتىك سىگنال بەرگىلى بولىدىغان، ئالاقە، رادىئو ئەسلىھەلىرى بولغان، كۆلىمى 1700 كۋادرات مېتىر كېلىدىغان، ئۇرۇش مەزگىلىدە خەلقنى ھاۋادىن مۇداپىئەلەندۈرىدىغان، تىنچ شارائىتتا سودا پائالىيىتى بىلەن شۇغۇللانغىلى بولىدىغان يەر ئاستى ھاۋا مۇداپىئە قۇرۇلۇشىنى تاماملىدى.

قەشقەر شەھرى 80 - يىللارنىڭ باشلىرىدا ھاۋا مۇداپىئە سىگنالى تور قۇرۇلۇشىنى باشلىغان بولۇپ ،قىسقىغىنە بىر قانچە يىل ئىچىدە شەھەرنىڭ ھاۋا مۇداپىئە سىگنالى قۇرۇلمىسى بىلەن قاپلىنىش نىسبىتىنى% 75تىن ئاشۇردى، ئۇنىڭدىن باشقا خەلق ھاۋا مۇداپىئە ئىشخانىسى خەلق ئاممىسى ئارىسىدا ھاۋا مۇداپىئە بىلىملىرى تەربىيىسى ئېلىپ بېرىشقا ئەھمىيەت بېرىپ، رادىئو، تېلېۋىزور، تەشۋىقات ماشىنىسى، قاراتاختاي گېزىتى قاتارلىق تەشۋىقات ۋاسىتىلىرىدىن پايدىلىنىپ، ھاۋا مۇداپىئە بىلىملىرى تەربىيىسى ۋە خەلق ھاۋا مۇداپىئە قۇرۇلۇشى ئېلىپ بېرىشنىڭ مۇھىملىقى ۋە ئەھمىيىتىنى كەڭ تەشۋىق قىلىپ، خەلق ئاممىسىنىڭ ھاۋا مۇداپىئە خىزمىتىگە بولغان چۈشەنچىسىنى يەنىمۇ ئۆستۈردى.

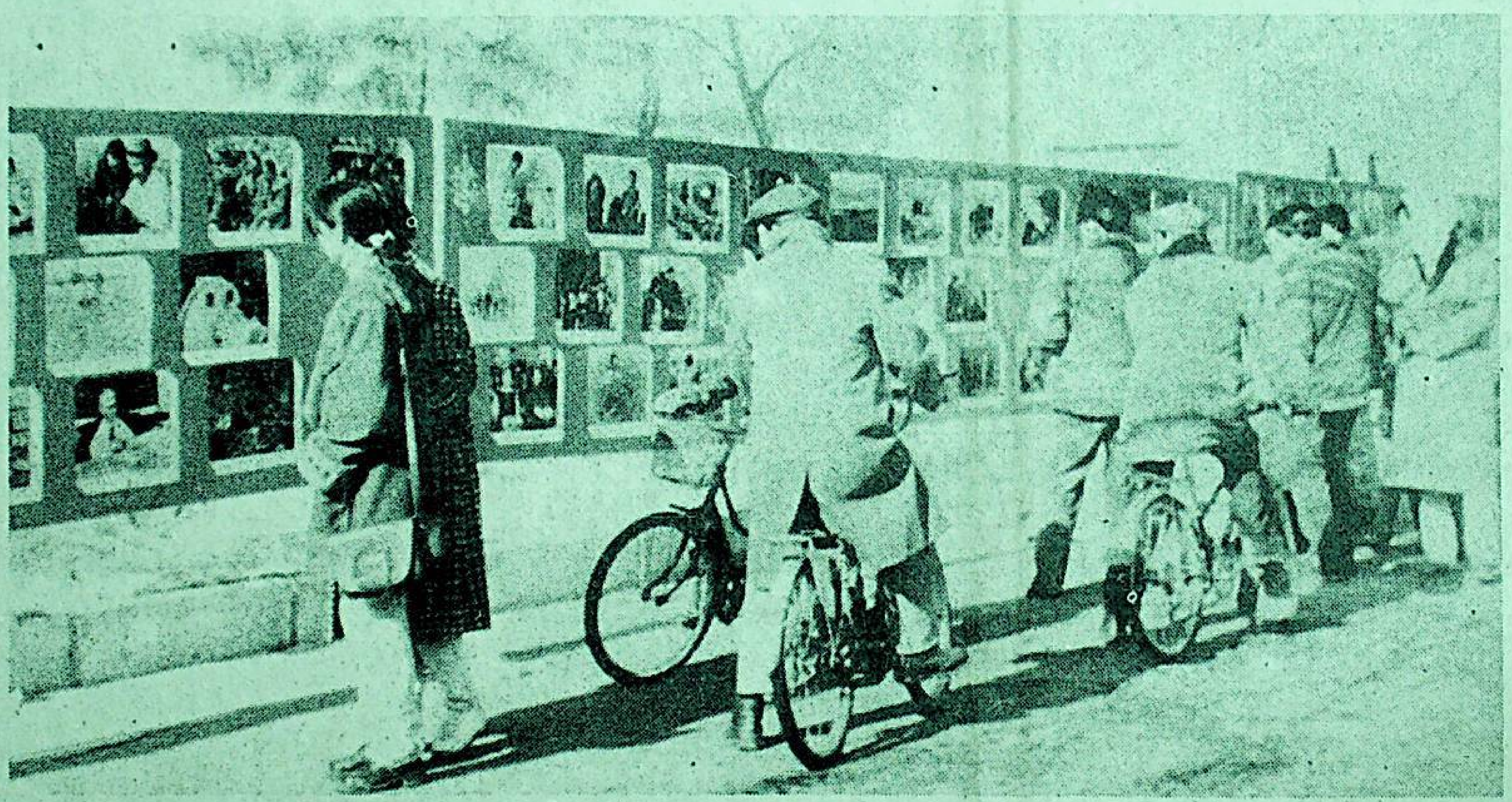

ئەمگەك نەمۇنىچىلىرىدىن ئۆگىنىپ، ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن، ئىلى ئوبلاستلىق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى فوتو سۈرەت كۆرگەزمىسى ئۆتكۈزۈپ، ھەر ساھەدىكى ئەمگەك نەمۇنىچىلىرىنىڭ ئىش - پائالىيىتىنى تەشۋىق قىلدى.
سۈرەتتە: ئاممىا كۆرگەزمىنى كۆرمەكتە.

تۇرسۇن مۇھەممەت ئوسمان فوتوسى

ئوت - چۆپ ئىسكىلاتىغا ئوت كەتكەندە

بۇ يىل باھار بايرىمىنىڭ ھارپا كۈنى كەچ سائەت سەككىز ئەتراپىدا، تاشقورغان تاجىك

قىممىتىدىكى 50 مىڭ كىلوگرامدىن ئارتۇق ئوت - چۆپ ساقلانغان ئىسكىلاتى كۆيۈپ

ئاقتۇ ناھىيىسى ئاما ئۈچۈن ئون تۈرلۈك ئەمەلىي ئىش قىلىپ بەردى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇشۈكۈر قاۋۇل** خەۋەر قىلىدۇ: ئاقتۇ ناھىيىسى بۇلتۇر ئاساسىي

- ئويتاغ بازىرىنىڭ 30 مىڭ مولۇق يەم- خەشەك بازىسى قۇرۇلۇشىنىڭ 1 - باسقۇچلۇق

ئاشۇردى.

- دۇنيا بانكىسىنىڭ قەرز مەبلىغىدىن

يۈز بېرىپ، 325 ئادەم (بۇنىڭ ئىچىدە 300 گە يېقىن ئوقۇغۇچى بار) ئوتتا كۆيۈپ ئۆلگەن. 1995 - يىل 4 - ئاينىڭ 24 - كۈنى ئۈرۈمچى شەھىرىدىكى «سۇمرۇغ» ناخشا - ئۇسسۇل زالىغا ئوت كېتىپ، 52 ئادەم زەھەرلىنىپ ئۆلگەن. 1987 - يىلدىن 1996 - يىلغىچە بولغان ئون يىل ئىچىدە ئاپتونوم رايونىمىزدا جەمئىي 12 مىڭ 724 قېتىم چوڭ - كىچىك ئوت ئاپىتى يۈز بېرىپ، 876 ئادەم ئۆلگەن، 910 ئادەم يارىلانغان، 179 مىليون 994 مىڭ يۈەن بىۋاستە ئىقتىسادىي زىيان بولغان.

يۇقىرىقى سانلىق مەلۇماتلار شۇنى چۈشەندۈرىدۇكى، ئوتتىن توغرا پايدىلانمىغاندا، ئۇ ئىنسانلارغا زور بالايى - ئاپەت ئېلىپ كېلىدۇ. ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىش يالغۇز ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىشنى نازارەت قىلغۇچى ئاپپاراتلار ۋە مۇشۇ ئاپپاراتلاردىكى خادىملارنىڭلا ئىشى ئەمەس. يالغۇز ئۇلارنىڭ كۈچىگە تايانغاندىلا ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىش مەقسىتىگە يەتكىلى بولمايدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلار ئالدى بىلەن «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىش نىزامى» ۋە ئۇنى «يولغا قويۇشنىڭ تەپسىلىي قائىدىسى»، «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ ئوت ئاپىتىدىن ساقلىنىش نىزامى»نى دۆلەت ئورگانلىرىدىن تارتىپ، مەھەللە كومىتېتلارغىچە، چوڭ

بۇ يىل باھار بايرىمىنىڭ ھارپا كۈنى كەچ سائەت سەككىز ئەتراپىدا، تاشقورغان تاجىك ئاپتونوم ناھىيىلىك سۈت فېرمىسىنىڭ ئوت - چۆپ ئىسكىلاتىغا تۇيۇقسىز ئوت كېتىپ، لاۋۇلداپ كۆيۈۋاتقان ئوت يالقۇنى ئائىلىسىگە جەم بولۇپ، بايرام خۇشاللىقىغا چۆمگەن ھەربىي ۋە خەلقنى جىددىيلەشتۈرۈۋەتتى.

بۇ ئوت شۇ ئەتراپتىكى ئاھالىلەر ئاتقان پوجاڭزا، ساليوتلاردىن كېلىپ چىققان بولۇپ، سۈت فېرمىسىنىڭ 15 مىڭ يۈەن قىممىتىدىكى 50 مىڭ كىلوگرامدىن ئارتۇق ئوت - چۆپ ساقلانغان ئىسكىلاتى كۆيۈپ كۈلگە ئايلىنىش ئالدىدا تۇراتتى. بۇ ئىشتىن خەۋەر تاپقان شۇ جايدا تۇرۇشلۇق چېگرا مۇداپىئە مەلۇم قىسمىدىكى كوماندىر - جەڭچىلەر ۋە يەرلىك ئاھالىلەر تېزدىن ھەرىكەتكە كېلىپ، 20 مىنۇتقا يەتمىگەن ۋاقىت ئىچىدە ئوتنى ئۆچۈرۈپ، بىر قېتىملىق زور ئوت ئاپىتىنىڭ ئالدىنى ئالدى.

غالىپ مۇسا

قاغىلىق ناھىيىسى مۇنەۋۋەر ئايال كادىرلارنى تاللاپ ئۆستۈرۈشكە ئەھمىيەت بەرمەكتە

قاغىلىق ناھىيىسىدىكى ھەر دەرىجىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمەتلىرى تۈرلۈك شەكىللەر ئارقىلىق ئايال كادىرلارنى تەربىيىلەش، مۇنەۋۋەر ئايال كادىرلار قوشۇنىنى زورايتىش ۋە ئاياللارنى دادىللىق بىلەن تاللاپ ئۆستۈرۈشكە ئەھمىيەت بەرگەنلىكتىن، ئاياللارنىڭ جەمئىيەتتىكى سىياسىي ۋە ئىجتىمائىي ئورنى كۆرۈنەرلىك ئۆستى.

ناھىيىلىك پارتكوم ئايال كادىرلارنى بايقاش، تاللاش، ئۆستۈرۈش خىزمىتىنى مۇھىم ئىشلار كۈن تەرتىپىگە كىرگۈزۈپ، ئايال كادىرلارنى قەرەلسىز تاللاش بىلەن مەخسۇس تەكشۈرۈپ - باھالاش، تۈرلۈك شەكىللەردىن پايدىلىنىپ ئامىنىڭ رايىنى سىناش ئارقىلىق، مۇنەۋۋەر ئايال كادىرلارنى بايقاش، تاللاشقا ئەھمىيەت بەردى. بۇلتۇر يىل بېشىدىن بۇ يىل 2 - ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرىغا قەدەر 65 ئايال كادىرنى قەشقەردىكى ئايال كادىرلارنى تەربىيىلەش مەركىزىدە تەربىيىلىدى، 261 ئايالنى ناھىيىدە، 1212 ئايالنى يېزا - بازارلاردا مەخسۇس كۇرس ئېچىپ تەربىيىلىدى.

ناھىيىلىك پارتكوم زاپاس ئايال كادىرلار قوشۇنىنى زورايتىشقا ئەھمىيەت بېرىپ، ئاساسىي قاتلاملاردا چىنىققان ئىقتىدارلىق، مەدەنىيەت سەۋىيىسى يۇقىرى ئايال زاپاس كادىردىن 44نى، يېزا - كەنتلەر 506نى تەربىيىلەپ، ئۇلارنىڭ ھاكىمىيەت ئىشلىرىغا قاتنىشىش ئېڭىنى ئۆستۈردى. بۇلتۇردىن بۇيان 16 ئايالنى يېزا - بازارلىق پارتكوملارنىڭ مۇئاۋىن شۇجىلىقى ۋە خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقلىقىغا، 19 ئايالنى كەنت پارتىيە ياچېيكىلىرىنىڭ مۇئاۋىن شۇجىلىقىغا، 55 ئايالنى كەنت ئاھالىلەر كومىتېتلىرىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرلىقىغا تاللاپ ئۆستۈردى. ھازىر ناھىيە بويىچە يېزا - بۆلۈم دەرىجىلىك ئايال كادىر 48گە يېتىپ، ئومۇمىي يېزا - بۆلۈم دەرىجىلىك كادىرنىڭ % 9.3 نى ئىگىلىدى. كەنت دەرىجىلىك ئايال كادىر 312گە يەتتى.

سىدىق تۇردى

ئۈرۈمچى شەھەرلىك تەجرىبە ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ ماتېماتىكا ئوقۇتقۇچىسى پاتىگۈل قاسىم ئوقۇتقۇچىلىق بىلەن شۇغۇللانغان 27 يىلدىن بۇيان بارلىقىنى مائارىپ ئىشلىرىغا بېغىشلاپ ئوقۇغۇچىلارنى ئەخلاقىي، ئەقلىي، جىسمانىي جەھەتتىن ئەتراپلىق يېتىشتۈرۈش ئۈچۈن تىرىشتى. بۇ جەرياندا ئۇ كۆپ قېتىم «ئىلغار خىزمەتچى»، «مۇنەۋۋەر ئوقۇتقۇچى» بولۇپ باھالاندى.

سۈرەتتە: پاتىگۈل قاسىم ئوقۇغۇچىلىرى بىلەن بىللە.

فاتىخ شەرىف فوتوسى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇشۇكۇر قاۋۇل** خەۋەر قىلىدۇ: ئاقتۇ ناھىيىسى بۇلتۇر ئاساسىي مۇئەسسەسە قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىشنى مەركەز قىلغان ھالدا ئاما ئۈچۈن ئون تۈرلۈك ئەمەلىي ئىش قىلىپ بەردى. بۇ مۇنۇلاردىن ئىبارەت:

- دېھقانلارنىڭ «ئاق ئالتۇن»غا تايىنىپ بېيىش قەدىمىنى تېزلىتىش ئۈچۈن 300 مىڭ مو ئەلا سۈپەتلىك پاختا بازىسى قۇرۇش تەتقىقاتى ۋە پىلانلاش خىزمىتىنى تاماملاپ، تۈر تۇرغۇزۇپ، ئۇنى نۇقتىلارغا ئەمەلىيلەشتۈردى.

- 10 مىڭ مو بىنەم يەر ئېچىش، 30 مىڭ مو تۆۋەن ھوسۇللۇق ئېتىزلارنى ئۆزگەرتىش ئارقىلىق ناھىيىنىڭ يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش شارائىتىنى زور دەرىجىدە ياخشىلىدى.

- 1 مىليون 436 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، 100 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتا سۇ سىڭمەس ئۆستەڭ، 64 ئۆتۈشمە كۆۋرۈك، ئىككى ئورۇندا چۈشۈرگە ياساپ، ئىشلەپچىقىرىشنىڭ زاپاس كۈچىنى ئاشۇردى.

- ئويتاغ بازىرىنىڭ 30 مىڭ مولۇق يەم - خەشەك بازىسى قۇرۇلۇشىنىڭ 1 - باسقۇچلۇق خىزمەتلىرىنى تاماملاپ 2000 مو بىنەم يەر ئاچتى، 8000 مو ئوتلاقنى ياخشىلىدى، 120 ئائىلىلىك چارۋىچىنى مۇقىم ئولتۇراقلاشتۇردى.

- ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاپ، كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش قۇرۇلۇشىغا 7 مىليون 490 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، قۇرۇلۇش تۈرلىرىنى پىلاندىكىدىن % 27.3 ئاشۇرۇپ ئورۇنداپ، دېھقان، چارۋىچىلارنى پاكىز سۇ ئىچىش شارائىتىغا ئىگە قىلدى.

- ناھىيىلىك خەلق دوختۇرخانىسىنىڭ كېسەلخانا بىناسىنىڭ قۇرۇلۇشىنى تاماملاپ بىمارلارغا خاتىرجەم داۋالىنىش ئىمكانىيىتى يارىتىپ بەردى.

- ئاقتالا چارۋىچىلىق فېرمىسى، كوسراپ، مۇجى قاتارلىق ئۈچ تاغلىق يېزا (فېرما)غا ئايرىم - ئايرىم كىچىك تىپتىكى سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى قۇرۇپ بېرىپ، چارۋىچىلارنىڭ ئېلېكترلىشىشنى ئىشقا ئاشۇردى.

- دۇنيا بانكىسىنىڭ قەرز مەبلىغىدىن پايدىلىنىپ 2 مىليون 965 مىڭ 500 يۈەن مەبلەغ سېلىپ، 19 ئوتتۇرا - باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ 3220 كۋادرات مېتىر خەتەرلىك ئۆيخانا، سىنىپلىرىنى رېمونت قىلىپ بەردى. بۇنىڭ بىلەن بۇ مەكتەپلەرنىڭ ئوقۇش - ئوقۇتۇش شارائىتى زور دەرىجىدە ياخشىلاندى.

- بارىن، پىلال، قاراكىچىك قاتارلىق يېزىلارنى پروگراممىلىق باشقۇرۇلىدىغان تېلېفون تورىغا كىرگۈزۈپ، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ خەۋەر، ئالاقە ئىشلىرىغا قولايلىق يارىتىپ بەردى.

- تۆت كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى شەھەر ئايلانما يولىغا قاراماي ياتقۇزغاندىن باشقا، ناھىيىلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى، سىياسىي كېڭەشنىڭ خىزمەت بىناسى ۋە ھۆكۈمەت ئىشچى - خىزمەتچىلەر ئائىلە بىناسى قۇرۇلۇشىنى تاماملىدى.

خەلق مۇرەسسە ھەيئەتلىرى قانداق ماجىرالارنى مۇرەسسە قىلىدۇ؟

روزىتوختى داۋۇت

خەلق مۇرەسسە ھەيئەتلىرى - خەلق ئارىسىدىكى ماجىرالارنى مۇرەسسە قىلىپ، زىددىيەتنى پەسەيتىپ، ماجىرالارنىڭ كەسكىنلىشىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئالىدىغان، قانۇن - نىزاملارنى تەشۋىق قىلىدىغان، ئاممىنى ئىتتىپاقلاشتۇرۇپ جەمئىيەتنىڭ مۇقىملىقىنى قوغدايدىغان ئالدىنقى مۇداپىئە قاراۋۇلىدۇر. ئۇنداقتا خەلق مۇرەسسە ھەيئەتلىرى قانداق ماجىرالارنى مۇرەسسە قىلىدۇ؟

1) خەلق ئارىسىدىكى ئادەتتىكى ھەق تەلەپ ماجىرالىرىنى يەنى ئەر - خوتۇن، ئائىلە ئەزالىرى، قولۇم - قوشنىلار، ئىشداشلار، ئىشچى - خىزمەتچىلەر ۋە كەنت ئاھالىلىرى ئوتتۇرىسىدىكى ئادەتتىكى ھەق تەلەپ ماجىرالىرىنى مەسىلەن، ئەر - ئاياللارنىڭ نىكاھ، ئائىلە ئىشلىرى، بالىلارنى بېقىش ماجىرالىرى، ئائىلە ئەزالىرى ئوتتۇرىسىدىكى ياشانغانلارنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىش، مىراس تالىشىش، قولۇم - قوشنىلار، ئىشداشلار، ئىشچى - خىزمەتچىلەر ۋە كەنت ئاھالىلىرى ئوتتۇرىسىدىكى قەرز، مال - مۈلۈكنى زىيانغا ئۇچرىتىش، پاسىل تالىشىش، سۇ، دەرەخ تالىشىش قاتارلىق تۇرمۇش ۋە ئىشلەپچىقىرىش جەريانىدا يۈز بەرگەن ماجىرالارنى مۇرەسسە قىلىدۇ.

2) قانۇنغا خىلاپ قىلمىش بولسىمۇ، لېكىن جىنايەت بولۇپ شەكىللەنمىگەن قىلمىشلارنى مەسىلەن، ئادەمنى يەڭگىل زەخىملەندۈرۈش، نام - ئابرويىغا زىيان يەتكۈزۈش، نىكاھ ئەركىنلىكىگە قوپاللىق بىلەن ئارىلىشىش، ئائىلە ئەزالىرىنى خورلاش، تاشلىۋېتىش قىلمىشلىرىدىن كېلىپ چىققان ماجىرالارنى مۇرەسسە قىلىدۇ.

خەلق مۇرەسسە ھەيئەتلىرى ماجىرالارنى مۇرەسسە قىلىشتا تۆۋەندىكى نۇقتىلارغا ئالاھىدە دىققەت قىلىشى كېرەك: 1) ئۆزىنىڭ خىزمەت دائىرىسىدىن ھالقىپ كەتمەسلىككە دىققەت قىلىش لازىم. قانۇندىكى بەلگىلىمە بويىچە خەلق مۇرەسسە ھەيئەتلىرى خەلق ئارىسىدىكى ئادەتتىكى ھەق تەلەپ ماجىرالىرى ۋە قانۇنغا خىلاپ يېنىك قىلمىش ماجىرالىرىنى مۇرەسسە قىلىپ ھەل قىلىشقا مەسئۇل بولىدۇ. كوللېكتىپ بىلەن شەخسلەر ئوتتۇرىسىدىكى مەلۇم ئورۇن بىلەن مەلۇم ئورۇن ئوتتۇرىسىدىكى، ھەق تەلەپ ماجىرالىرىنى ھەر دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرى ھەل قىلىدۇ. چەت ئەلگە چېتىشلىق مەسىلىلەر، ھەربىيلەرنىڭ نىكاھ مۇناسىۋىتىگە دائىر ھەق تەلەپ ماجىرالىرى ۋە ئەھۋالى مۇرەككەپ، چېتىشلىق دائىرىسى كەڭ ھەق تەلەپ ماجىرالىرىنى ھەر دەرىجىلىك سوت مەھكىمىلىرى بىر تەرەپ قىلىدۇ. قىلمىشى قەبىھ، ئاقىۋىتى ئېغىر قىلمىشلارنى ئەدلىيە ئورگانلىرى بىر تەرەپ قىلىدۇ. 2) مۇرەسسە قىلىش جەريانىدا دۆلەتنىڭ قانۇن - نىزاملىرىغا ئەمەل قىلىش، ئۆز بېشىمچىلىق قىلماسلىق، سۆز بىلەن قايىل قىلىش، ماجىرالاشقۇچى ئىككى تەرەپنىڭ ئىختىيارلىقى ئاساسىدا كېلىشتۈرۈش، ھەرگىز مەجبۇرلىماسلىق لازىم. 3) مۇرەسسە قىلىشتا، ئادىل بولۇش، يۈز خاتىرە قىلماسلىق، ئارىدىن نەپ ئالماسلىق، بىر تەرەپنى كۆتۈرۈپ يەنە بىر تەرەپنى باسماسلىق، زەربە بېرىپ، ئۆچ ئالماسلىق. 4) ماجىرالاشقۇچىلارنىڭ سىرىنى ساقلاش، ئۇلارنىڭ نومۇسىغا تاقىلىدىغان ئىشلارنى ئاشكارىلىماسلىق. 5) دەۋالاشقۇچىلاردىن مۇرەسسە ھەققى ئالماسلىق. 6) ماجىرالارنى مۇرەسسە قىلغاندا مۇرەسسەنامە يېزىش لازىم.

ساۋات

كىشىلىك ھوقۇقتىن پايدىلىنىپ قارشىلىشىشنىڭ يەنە بىر ئىپادىسى

— ئامېرىكا گوۋۇيۈەنىنىڭ 1996 - يىللىق «كىشىلىك ھوقۇق دوكلاتى» نىڭ جۇڭگوغا دائىر قىسمىغا باھا

گوۋۇيۈەن ئاخبارات ئىشخانىسى

بۇ يىل 1- ئاينىڭ 30 - كۈنى ئامېرىكا گوۋۇيۈەنى «دۆلەتلەرنىڭ 1996 - يىللىق كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالى توغرىسىدا دوكلات» (تۆۋەندە «دوكلات» دېيىلىدۇ) ئېلان قىلىپ، 194 دۆلەت ۋە رايوننىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالىغا يەنە خالىغىنىچە باھا بەردى. «دوكلات»نىڭ جۇڭگوغا دائىر قىسمىدا جۇڭگو خەلقىنىڭ كۆپ يىللاردىن بۇيانقى كۈچلۈك قارشىلىقىغا قارىماي، جۇڭگو توغرىسىدا ھەدەپ پىتنە - ئىغۋا توقۇدى. بۇ ئۇنىڭ كىشىلىك ھوقۇقتىن پايدىلىنىپ قارشىلىشىش پەيدا قىلىش، جۇڭگونىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا ئارىلىشىش يولىدىكى سۇيىقەستىنى يەنە بىر قېتىم ئاشكارىلىدى.

1. كونا خامانني سورۇش ھىيلە - نەيرىڭىنى تەكرارلاش

«دوكلات»نىڭ ئەڭ چوڭ ئالاھىدىلىكى كونا خامانني سورۇش ۋە داۋاملىق توخۇمدىن تۈك ئۈندۈرۈش، پاكىتنى بۇرمىلاش ۋاسىتىلىرىنى قوللىنىپ، جۇڭگوغا زەھەرخەندىلىك بىلەن ھۇجۇم قىلىشتىن ئىبارەت.

«دوكلات» تا ئاللىقاچان ئېچىپ تاشلانغان ھۇجۇم قىلىش ماتېرىياللىرى نەقىل كەلتۈرۈلۈپ، كىشىلەرنىڭ كۆزىنى بوياپ، پىتنە - پاساتلارنى قايتا - قايتا كۆپ قېتىم تەكرارلاش ئارقىلىق ئۇنى ھەقىقەتكە ئايلاندۇرۇشقا ئۇرۇنۇلغان. مەسىلەن: «دوكلات»تا جۇڭگونىڭ 1996- يىلى، 1979 - يىلى ئېلان قىلىنغان «جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنى»غا تۈزىتىش كىرگۈزگەنلىكى ئېنىق بولسىمۇ، ئورغۇن سەھىپە ئاجرىتىلىپ، تۈزىتىش كىرگۈزۈلۈشتىن ئىلگىرىكى «جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنى»غا يەنە بۇرمىلاپ ھۇجۇم قىلىنغان ۋە «بۇ قانۇندا سوت قىلىشتىن يەتتە كۈن ئىلگىرى ئاقلىغۇچى ئادۋوكات تەكلىپ قىلىشقا بولمايدۇ، دەپ بەلگىلەنگەن»، شۇنداقلا ، «بۇ قانۇنغا ئاساسەن سوت كوللېگىيىسىنىڭ جاۋابكارغا ئاقلىغۇچى ئادۋوكات بەلگىلەپ بېرىشى ھاجەتسىز» دېيىلگەن. پاكىت شۇكى، جۇڭگونىڭ «جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنى»نىڭ 110- ماددىسىدا خەلق سوت مەھكىمىسى سوت ئېچىپ سوتلاشنى قارار قىلغاندىن كېيىن «خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ ئەيىبلەشنامىسىنىڭ كۆچۈرمىسىنى ئەڭ كېچىككەندە رەسمىي سوت قىلىشتىن يەتتە كۈن ئىلگىرى جاۋابكارنىڭ قولىغا يەتكۈزۈپ بېرىشى ھەمدە جاۋابكارغا ئاقلىغۇچى تېپىپ ئۆزىنى ئاقلاشنى ھاۋالە قىلسا بولىدىغانلىقىنى ئۇقتۇرۇپ قويۇشى ياكى زۆرۈر تېپىلغاندا جاۋابكارغا ئاقلىغۇچى بەلگىلەپ بېرىشى كېرەك» دەپ بەلگىلەنگەن. «ئەڭ كېچىككەندە رەسمىي سوت قىلىشتىن يەتتە كۈن ئىلگىرى»

ئۆمىكىنىڭ ئۇسسۇل ئوقۇتقۇچىسى ئىدى، 1995 - يىلى 7 - ئايدا دالاي گۇرۇھىنىڭ تاپشۇرۇقى بىلەن مەلۇم بىر دۆلەت بەرگەن خىراجەت ۋە سايمانلارنى ئېلىپ شىزاڭنىڭ خەلق ئۇسسۇل سەنئىتىنى توپلاش نامى بىلەن چېگرىدىن كىرىپ ئوغرىلىقچە ئاخبارات توپلىغان. ئۇ شىزاڭدا بولغان مەزگىلدە ئالدىنئالا تۈزۈپ چىققان «ئاخبارات توپلاش تىزىسى»گە ئاساسەن ئىلگىرى - ئاخىر بولۇپ لاسا، شەننەن، لىڭجى، رىخازى قاتارلىق جايلاردا ئاخبارات توپلىغان. جۇڭگونىڭ خەۋپسىزلىك ئورگانلىرى ئاۋاڭچۇيپىڭنىڭ جاسۇسلۇق ھەرىكەتلىرى بىلەن شۇغۇللانغانلىقىغا دائىر ھەققىي دەلىل - ئىسپاتلارنى ئىگىلىگەندىن كېيىن، ئۇنى قانۇن بويىچە قولغا ئالغان. ئاۋاڭچۇيپىي ئۆزىنىڭ جاسۇسلۇق ھەرىكەتلىرى بىلەن شۇغۇللانغانلىقىنى ئېتىراپ قىلغان. رىخازى ۋىلايەتلىك ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى ئاۋاڭچۇيپىڭغا جاسۇسلۇق جىنايىتى ئۈچۈن مۇددەتلىك 18 يىللىق قاماق جازاسى بېرىش، تۆت يىل سىياسىي ھوقۇقىدىن مەھرۇم قىلىش توغرىسىدا ھۆكۈم چىقارغان. 1- سوتتا ھۆكۈم چىقىرىلغاندىن كېيىن ئاۋاڭچۇيپىي يۇقىرىغا ئەرز سۇنغان، ھازىر 2 - سوت تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىۋاتىدۇ. دۆلەتنىڭ خەۋپسىزلىكىگە زىيان يەتكۈزگەن، جاسۇسلۇق ھەرىكەتلىرى بىلەن شۇغۇللانغان مۇنداق ئىشلارنى ھەرقانداق قانۇن - تۈزۈملۈك دۆلەت قانۇن بويىچە جازالايدۇ. «دوكلات»تا جاسۇسلۇق ھەرىكىتى بىلەن شۇغۇللانغان كىشى زىيارەت قىلغۇچى ئالىم ۋە چەت ئەللىك ساياھەتچى دېيىلگەن، بۇ پۈتۈنلەي پاكىتنى بۇرمىلىغانلىق.

«دوكلات»تا يەنە جۇڭگونىڭ چەت ئەللىك سودىگەرلەرنى خالىغانچە قولغا ئالغانلىقى ياكى تۇتۇپ تۇرغانلىقىغا ھۇجۇم قىلىنغان. «ئاۋستىرالىيىلىك سودىگەر جانموس · پېڭ 1994 - يىلى ئاۋمېندا جۇڭگونىڭ ج ج خادىملىرى تەرىپىدىن باغلاپ كېتىلدى ۋە مەملىكەت ئىچىگە يالاپ ئېلىپ بېرىلىپ سوت قىلىندى، «1995 - يىلى 9 - ئايدا ئۇزاق مۇددەتلىك تۈرمىگە ئېلىندى» دېيىلگەن. ئەمەلىي ئەھۋال مۇنداق: پېڭ جيەندوڭ گۇاڭدۇڭ ئۆلكىسىنىڭ جېشى ناھىيىسىدىن بولۇپ، 1991 - يىلى 12 - ئايدا ئاۋستىرالىيە تەۋەلىكىگە ئۆتكەن، 1989 - يىلى 3 - ئايدا پېڭ جيەندوڭ شېنجېن «يۈەنيى» سودا - سانائەت مەسئۇلىيىتى چەكلىك شىركىتىنىڭ باش دىرېكتورى بولغان،

ئىسپاتنى ئوتتۇرىغا قويالماسلىقتەك روھىي ھالەتنى كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ. يەنە مەسىلەن: «دوكلات»تا بىر تەرەپتىن جۇڭگو دائىرىلىرى «قانۇندىكى بەلگىلىمىلەر بويىچە ئىش قىلمايدۇ» دەپ ھۇجۇم قىلىنىپ، جۇڭگو قانۇنىي تەرتىپ يوق دۆلەتتەك قىلىپ كۆرسىتىلگەن: يەنە بىر تەرەپتىن جۇڭگوغا 1988 - يىلى ئېلان قىلىنغان: «دۆلەت مەخپىيەتلىكىنى ساقلاش قانۇنى»دا ئاشكارا سوت قىلىشنى رەت قىلىش قانۇنلاشتۇرۇلغان، بۇ قانۇندىكى بەلگىلىمىلەرگە ئۇيغۇن كەلگەن دېلولارنىڭ تەپسىلاتى دائىم مەخپىي تۇتۇلىدۇ» دەپ ھۇجۇم قىلىنغان، بۇ، جۇڭگو قانۇن بويىچە ئىش قىلىدۇ ھەم «كىشىلىك ھوقۇقۇقا دەخلى - تەرۇز قىلىدۇ» دېگەنلىك. «دوكلات»تا بىر - بىرىگە زىت كېلىدىغان بۇنداق مىساللار ساماندەك كۆپ.

2. بەتنام چاپلاش، قولدىن كېلىدىغانلىكى ۋاستىلەرنى قوللىنىش

«دوكلات»تا جۇڭگوغا «كىشىلىك ھوقۇقۇقا دەخلى - تەرۇز يەتكۈزدى» دەپ بەتنام چاپلانغان، دۆلەتنىڭ خەۋپسىزلىكىگە زىيان يەتكۈزۈش، جەمئىيەت تەرتىپىنى قالايمىقانلاشتۇرۇشقا ئوخشاش قانۇنغا خىلاپلىق قىلغان جىنايەتچىلەر ۋاستە تاللاپ ئۇلتۇرمايلا «ئوخشاش بولمىغان سىياسىي كۆز قاراشتىكىلەر»، «سىياسىي مەھبۇسلار»، «ۋىجدانلىق مەھبۇسلار» دېيىلگەن.

«دوكلات» تاۋاگدىن «سىياسىي مەھبۇس» دېيىلگەن، ۋاڭ دەن «1994 - يىلى جۇڭگونىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالىنى تەكشۈرۈدىغانلىقىنى جاكارلىغانلىقى» ئۈچۈن 1996 - يىلى 11 يىللىق قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىندى دېيىلگەن. پاكىت مۇنداق: ۋاڭ دەن ھۆكۈمەتنى ئاغدۇرۇپ تاشلاشقا قۇتراتقانلىقى، جىنايى ئىشلار قانۇنغا خىلاپلىق قىلغانلىقى ئۈچۈن 1991 - يىلى ئۇنىڭغا قانۇن بويىچە تۆت يىللىق مۇددەتلىك قاماق جازاسى بېرىلىپ، سىياسىي ھوقۇقىدىن بىر يىل مەھرۇم قىلىنغان. 1993 - يىل 2 - ئاينىڭ 17 - كۈنى ۋاڭ دەن شەرتلىك قويۇپ بېرىلگەندىن كېيىن، چېگرا سىرتىدىكى دۈشمەن تەشكىلاتلار بىلەن مەخپىي تىل بىرىكتۈرۈپ، ھۆكۈمەتنى ئاغدۇرۇپ تاشلايدىغان، دۆلەتنىڭ خەۋپسىزلىكىگە زىيان يەتكۈزىدىغان بىر قاتار سۇيىقەستلىك ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانغان ۋە 1996- يىل 10 - ئاينىڭ 3 - كۈنى قانۇن بويىچە قولغا ئېلىنغان، بېيجىڭ شەھەرلىك 1- ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى

ئېلىپ بېرىلغان. بۇ دوختۇرخانىنىڭ ئەدلىيە روھىي كېسەللىكلەر تىببىي تەكشۈرۈش بۆلۈمىنىڭ تەكشۈرۈپ بېكىتىشى ئارقىلىق ۋاڭ ۋەنشىڭنىڭ «غالجىرلىق كېسىلى» گە مۇپتىلا بولۇپ، ئۆز ھەرىكىتىنى باشقۇرالمايدىغان بولۇپ قالغانلىقى ئېنىقلانغان. ئۇ ئەينى ۋاقىتتا نورمال پەرق ئېتىش ئىقتىدارىنى، مەسئۇلىيەت ئىقتىدارىنى يوقاتقانلىقى ئۈچۈن دوختۇرخانىدا داۋالىنىشقا توغرا كەلگەن. دوختۇرخانىدىن ئىگىلىشىمىزچە، ھازىر ۋاڭ ۋەنشىڭنىڭ كېسىلى ئازراق ياخشىلىنىپتۇ. ئاتالمىش ۋاڭ ۋەنشىڭ «روھىي ھالىتى ناھايىتى ياخشى بولسىمۇ، لېكىن شاڭخەيدىكى ئەڭ روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسىغا يالاپ ئېلىپ بېرىلغان» دېگەن سۆز پۈتۈنلەي ئىغۋا. «دوكلات»تا جۇڭگوغا «كىشىلىك ھوقۇقۇقا دەخلى - تەرۇز يەتكۈزدى» دېگەن بەتنامنى چاپلاش ئۈچۈن روھىي كېسەلگە «يازغۇچى»، «ئوخشاش بولمىغان سىياسىي كۆز قاراشتىكىلەر» دېگەن بەلگىنى چاپلاشتىكى غەرەزنىڭ ھەقىقەتەن زەھەرلىك ئىكەنلىكىنى كۆرۈۋالالايمىز. «دوكلات»تا يەنە جۇڭگوغا دىن مۇرتلىرىغا زىيانكەشلىك قىلدى، دىنىي ئېتىقاد ئەركىنلىكىگە دەخلى - تەرۇز قىلدى، دەپ ھۇجۇم قىلىنغان. دېلو مىساللىرىنى توپلاش ئۈچۈن «دوكلات»تا دىن بايرىقىنى كۆتۈرۈۋېلىپ، قانۇنغا خىلاپلىق قىلىش جىنايى ھەرىكەتلىرى بىلەن شۇغۇللىنىپ، قانۇن بويىچە جازالانغانلارنى دىنىي ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانغانلىقى ئۈچۈن جازالاندى، «ۋىجدانلىق مەھبۇس» دېيىلگەن. مەسىلەن: «دوكلات»تا «1996 - يىلى ساقچى تەرەپ ‹ چوقان - سورەن سالغۇچىلار›، دەپ نام بېرىلگەن بىر تەشكىلاتقا بېسىم ئىشلەتتى، ئۇنىڭ ئەزالىرىنى كۆپ قېتىم قاماپ قويدى، جەرىمانە قويدى، ھەتتا تۈرمىگە تاشلىدى» دېيىلگەن. پاكىت شۇكى، خىرىستىئان دىنىدا بىدئەتلەر دەپ قارالغان «چوقان - سورەن سالغۇچىلار» دىن نامى بىلەن ھۆكۈمەتكە، جەمئىيەتكە قارشى تۇرۇشتەك قانۇنغا خىلاپ جىنايى ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانغان بىدئەت تەشكىلات. بۇ تەشكىلات «دىنىي تەشكىلاتلارنى ئۇيۇشتۇرۇپ، ھۆكۈمەت بىلەن ئاداققىچە قارشىلىشىمىز» دەپ ئۇچۇقتىن ئۇچۇق داۋراڭ سالغان، ئالدانغان مۇرتلارنى ھۆكۈمەت ئورگىنىدا جېدەل - ماجىرا چىقىرىشقا، ھۆكۈمەت كادىرلىرىغا قورشاپ ھۇجۇم قىلىشقا قۇتراتقان ھەمدە ئاياللارغا باسقۇنچىلىق

قىلغانلىق دەپ ئەيىبلەنگەن. «دوكلات»نىڭ مەنتىقىسى بويىچە ئېيتقاندا، جۇڭگو پۇقرالارنىڭ قانۇنلۇق دۆلەت ھاكىمىيىتىنى ۋە ھازىر يولغا قويۇلۇۋاتقان سىياسىي تۈزۈمنى ئىنكار قىلىشىغا، پۇقرالارنىڭ دۆلەتنىڭ خەۋپسىزلىكىگە زىيان يەتكۈزۈشىگە، دۆلەتنىڭ مەخپىيەتلىكىنى ئاشكارىلىشىغا يول قويسىلا ئۇ كىشىلىك ھوقۇققا ئۇيغۇن كېلەرمىش، ئۇنداق قىلمىسا كىشىلىك ھوقۇققا دەخلى - تەرۇز يەتكۈزگەنلىك بولارمىش. ناھايىتى روشەنكى، بۇ خەلقئارا ئېتىراپ قىلغان كىشىلىك ھوقۇق ۋە ئەركىنلىك مىزانىنى خالىغانچە بۇرمىلىغانلىق، ئىنتايىن بىمەنىلىك.

ھەممىگە ئايانكى، دۇنيادا چەكلىمىگە ئۇچرىمايدىغان ھېچقانداق سۆز، ئاخبارات ۋە ئۇچۇر ئەركىنلىكى زادىلا مەۋجۇت ئەمەس. فرانسىيە 1789 - يىلى ئېلان قىلغان «كىشىلىك ھوقۇق ۋە پۇقرالار ھوقۇقى خىتابنامىسى»نىڭ 10 - ۋە 11 - ماددىلىرىدا سۆز ۋە ئاخبارات ئەركىنلىكىنىڭ «قانۇندا بەلگىلەنگەن جامائەت تەرتىپىنى قالايمىقانلاشتۇرۇشى»غا يول قويۇلمايدۇ، «بۇ ئەركىنلىكتىن كەلسە - كەلمەس پايدىلانغۇچىلار جاۋابكارلىقنى ئۈستىگە ئالىدۇ» دەپ ئېنىق بەلگىلەنگەن، ب د ت نىڭ «پۇقرالار ۋە سىياسىي ھوقۇق خەلقئارا ئەھدىنامىسى»نىڭ 19 - ماددىسىدا سۆز ئەركىنلىكى، ئۇچۇر ئىزدەش، قوبۇل قىلىش ۋە تارقىتىش ئەركىنلىكى ھوقۇقىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، بۇ ھوقۇقنىڭ يۈرگۈزۈلۈشى «ئالاھىدە مەجبۇرىيەت ۋە مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئالغان بولىدۇ»، قانۇن بويىچە «باشقىلارنىڭ ھوقۇقىغا ياكى نام - شۆھرىتىگە ھۆرمەت قىلىش» ھەم «دۆلەتنىڭ خەۋپسىزلىكى ياكى جامائەت تەرتىپى ۋە ياكى جامائەت تازىلىقى، جامائەت ئەخلاقىنى كاپالەتلەندۈرۈش ئۈچۈن» زۆرۈر بولغان چەكلىمىگە ئۇچرايدۇ دەپ ئېنىق بەلگىلەنگەن. 20 - ماددىسىدا «ئۇرۇشنى تەرغىپ قىلىدىغان ھەرقانداق تەشۋىقات»، «مىللىي، ئىرقىي ياكى دىنىي ئۆچمەنلىكنى تەرغىپ قىلىدىغان، كەمسىتىش، دۈشمەنلىشىش ياكى زوراۋانلىقنى قوزغىتىدىغان تەشەببۇسلار» قانۇندا مەنئى قىلىنىدۇ، دەپ بەلگىلەنگەن. شۇڭا جۇڭگونىڭ سۆز، ئاخبارات ۋە ئۇچۇر ئەركىنلىكىگە قانۇن بويىچە چەك قويغانلىقى خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق ئەھدىنامىسىنىڭ روھىغا ۋە خەلقئارادا ئومۇميۈزلۈك قوللىنىۋاتقان قائىدىلەرگە تامامەن ئۇيغۇن.

ئەمەلىيەتتە ئامېرىكىنىڭ قانۇنلىرىدا سۆز، ئاخبارات ۋە ئۇچۇر ئەركىنلىكىگە قويۇلغان چەك جۇڭگونىڭكىدىكىدىنمۇ كۆپ قاتتىق. مەلۇماتقا قارىغاندا، ئامېرىكىنىڭ ئادەتتىكى سۆزگە قويغان چەكلىمىلىرى 18 خىلغا يېتىدىكەن. ئامېرىكا

بەلگىلەپ بېرىشى كېرەك» دەپ بەلگىلەنگەن. «نەق كېچىككەندە رەسمىي سوت قىلىشتىن يەتتە كۈن ئىلگىرى» دېگەن سۆزلەر ئېنىق تۇرسىمۇ، لېكىن «دوكلات»تا «رەسمىي سوت قىلىشتىن يەتتە كۈن ئىلگىرى بولسا بولمايدۇ» دەپ ئۆزگەرتىلگەن؛ «سوت مەھكىمىسى جاۋابكارغا ئاقلىغۇچى بەلگىلەپ بەرسە بولىدۇ» دەپ ئېنىق تۇرسىمۇ، لېكىن «دوكلات»تا «سوت مەھكىمىسىنىڭ جاۋابكارغا ئاقلىغۇچى ئادۋوكات بەلگىلەپ بېرىشى ھاجەتسىز» دېيىلگەن. جۇڭگو تەرەپ جۇڭگونىڭ «كىشىلىك ھوقۇقتا دەخلى - تەرۇز يەتكۈزگەنلىككە دائىر ئاق - قارا ئاستىن - ئۈستۈن قىلىۋېتىلگەن، پاكىتلارغا خىلاپلىق قىلىنغان بۇ ئاتالمىش ماتېرىياللارنى كۆپ قېتىم تەنتەنىلىك ھالدا كۆرسىتىپ ئۆتكەن بولسىمۇ، «دوكلات»تا ئاۋارىچىلىقتىن قورقماي، يىلمۇ يىل تەكرارلىنىپ كېلىۋاتقانلىقى كىشىنى چوڭقۇر ئويلاندۇرىدۇ.

«دوكلات»تا بەزى «يېڭى» ماتېرىياللار ۋە مىساللار ئوتتۇرىغا قويۇلغان بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ كۆپ قىسمى ئويدۇرۇپ چىقىرىلغان، بۇرمىلانغان سۆز - ئىبارىلەردىن ئىبارەت. مەسىلەن: «دوكلات»تا «جۇڭگو فۇجيەن ئۆلكىسى دائىرىلىرى 8 - ئايدا ئۆيكە ياللۇغى كېسىلىگە گىرىپتار بولغان 76 ياشلىق خرىستىئان دىنىنىڭ باش روھانىسى زېڭ جىڭمۇنى داۋالاش مۇلازىمىتى بىلەن تەمىن ئېتىشنى رەت قىلدى» ۋە زېڭ جىڭمۇنى «ئۆز ئۆيىدە قانۇنسىز دىنىي مۇلازىمىلىق پائالىيىتى بىلەن شۇغۇللاندى دەپ قولغا ئېلىندى» دېيىلگەن. پاكىت شۇكى، زېڭ جىڭمۇ جياڭشى ئۆلكىسىنىڭ چوڭگىرىن ناھىيىسىدىن بولۇپ، يېقىنقى يىللاردا كۆپ قېتىم قانۇنسىز يىغىلىش ئۆتكۈزۈپ جەمئىيەت تەرتىپىنى ئېغىر دەرىجىدە مالىمانلاشتۇرغان. قايتا - قايتا تەربىيە بېرىلسىمۇ ئۆزگەرمىگەن. 1996 - يىلى 3 - ئايدا شۇ جايدىكى ئەمگەك بىلەن تەربىيىلەش كومىتېتى ئۇنى قانۇن بويىچە ئۈچ يىل ئەمگەك بىلەن تەربىيىلەشنى قارار قىلغان. ھازىر زېڭ جىڭمۇنىڭ سالامەتلىك ئەھۋالى ياخشى، ئۇ زادىلا ئۆپكە ياللۇغى كېسىلىگە گىرىپتار بولمىغان، زېڭ جىڭمۇ «ئۆپكە ياللۇغى كېسىلىگە گىرىپتار بولغان»، «دائىرىلەرنىڭ جىڭمۇنى داۋالاش مۇلازىمىتى بىلەن تەمىن ئېتىشنى رەت قىلدى» دېگەن سۆزلەر يالغان - ياۋىداق سۆزلەردىن ئىبارەت.

يەنە مەسىلەن: «دوكلات»تا جۇڭگو «شىزاڭغا باردىغان چەت ئەللىك ساياھەتچىلەرنى خالىغانچە تۇتۇپ قويىدى، يېنىنى ئاختۇردى» دەپ ئەيىبلەنگەن، شىزاڭدا زىيارەتتە بولغان چەت ئەللىك ئالىم ئاۋاڭچۇپېي شىزاڭدا شىزاڭنىڭ ئۇسسۇل سەنئىتىگە دائىر ھۆججەتلىك فىلىم ئىشلىگەنلىكى تۈپەيلىدىن جۇڭگو دائىرىلىرى تەرىپىدىن تۇتۇپ قېلىندى، 18 يىللىق قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىندى، دېيىلگەن. ئەمەلىي ئەھۋال شۇكى، بۇ يىل 30 ياشقا كىرگەن ئاۋاڭچۇپېي ئەسلىدە شىزاڭ ئالى ۋىلايىتىنىڭ جادا ناھىيىسىدىن بولۇپ، قولغا ئېلىنىشتىن ئىلگىرى دالاي گۇرۇھى «سەرگەردان ھۆكۈمىتى» ناخشا - ئۇسسۇل ھەسسىدارلىق چەكلىك شىركىتىنىڭ باش دېرېكتورى بولغان مەزگىلىدە خىزمەتتىكى قولايلىقتىن پايدىلىنىپ، بۇ شىركەتنىڭ ئاۋستىرالىيە، جۇڭگو - ئاۋستىرالىيە «لۇپېن» شىركىتىگە سالغان مەبلىغىدىن 800 مىڭ يۈەن (شياڭگاڭ پۇلى)نى ئۆزىنىڭ شياڭگاڭدىكى «كاڭيا» شىركىتىگە ئۆتكۈزۈۋالغان. 1989 - يىلى 11- ئايدا پېڭ جيەندۇڭ («يۈەنيې» شىركىتىنىڭ باش مۇدىرى بولغاندىن كېيىن، يەنە 1992- يىلى 2 - ئايدا خىزمەتتىكى قولايلىقتىن پايدىلىنىپ «يۈەنيې» شىركىتىگە قاراشلىق شىركەت «يۈەنيې» ماددىي ئەشيا شىركىتىگە پۇل قەرز بېرىش نامى بىلەن بۇ شىركەتنىڭ 290 مىڭ يۈەن خەلق پۇلىنى ئىگىلىۋالغان. 1993 - يىلى 10 - ئايدا پېڭ جيەندۇڭ شىركەتنىڭ مەبلىغىنى ئىگىلىۋېلىش ۋە باشقا ئىشلارغا يۆتكەپ ئىشلىتىۋېلىش جىنايىتى بىلەن قانۇن بويىچە قولغا ئېلىنغان. شېنجېن شەھەرلىك ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى، گۇاڭدۇڭ ئۆلكىلىك يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى بۇ ئەنزىنى قانۇن بويىچە تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىپ، پېڭ جيەندۇڭغا شىركەتنىڭ مەبلىغىنى ئىگىلىۋېلىش، باشقا ئىشلارغا يۆتكەپ ئىشلىتىۋېلىش جىنايىتى ئۈچۈن 17 يىللىق مۇددەتلىك قاماق جازاسى ۋە چېكىرىدىن قوغلاپ چىقىرىش جازاسى بېرىش توغرىسىدا ھۆكۈم چىقارغان. «دوكلات»تا جۇڭگونىڭ ئىقتىسادقا دائىر قانۇنلىرىغا خىلاپلىق قىلغان ئىقتىسادىي جىنايەتچى، بىگۇناھ باغلاپ كېتىلگەن «زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچى» دېيىلگەن. بۇ، پۈتۈنلەي يامان غەرەز بىلەن ئېيتىلغان.

«دوكلات» ھەم ئادىل قىياپەت، ھەم يوشۇرغىلى بولمايدىغان ئەيىبلەشتەك يامان غەرەز بىلەن تولغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭدا قۇسۇر كۆپ، كۆپ جايلىرى بىر - بىرىگە زىت. مەسىلەن: «دوكلات»تا بىر تەرەپتىن جۇڭگوغا «ھۆكۈمەت خەۋەرنى قاتتىق قامال قىلىدۇ، شۇڭا خالىغانچە قولغا ئالغان ياكى تۇتۇپ تۇرۇلغانلارنىڭ سانىنى ئېنىق مۆلچەرلىگىلى بولمايدۇ» دەپ ھۇجۇم قىلىنغان؛ يەنە بىر تەرەپتىن جۇڭگونىڭ ئالىي خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ باش تەپتىشى «3 - ئايدا مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ يىغىنىدا بەرگەن دوكلاتىدا ئالىي خەلق تەپتىش مەھكىمىسى 1995 - يىلى 4627 قانۇنسىز تۇتۇپ تۇرۇش دېلوسىنى تەكشۈردى، دېدى» دېيىلگەن. ھۆكۈمەت «خەۋەرنى قاتتىق قامال قىلغان» بولسا ئالىي خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ خەلق قۇرۇلتىيى يىغىنىدا ئېلان قىلغان قانۇنسىز نەزەربەنت قىلىشقا دائىر ستاتىستىكىلىق مەلۇماتلارنى قانداق چۈشەندۈرگىلى بولىدۇ؟ ئالىي خەلق تەپتىش مەھكىمىسى توغرا ستاتىستىكىلىق مەلۇماتنى ئېلان قىلغانىكەن، ئۇنداقتا قانداقمۇ قانۇنسىز نەزەربەنت قىلىنغانلارنىڭ سانىنى «توغرا مۆلچەرلىگىلى بولمايدۇ» دېگىلى بولىدۇ؟ بۇنىڭدىن «دوكلات»تىكى ھەم جۇڭگوغا ھۇجۇم قىلىش، ھەم ھەقىقىي دەلىل-

يىل 10 - ئاينىڭ 3 - كۈنى قانۇن بويىچە قولغا ئېلىنغان، بېيجىڭ شەھەرلىك 1- ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى 1996 - يىل 10 - ئاينىڭ 30 - كۈنى بۇ دېلو ئۈستىدە قانۇن بويىچە ئۈچۈق سوت ئېچىپ، ۋاڭ دەنگە ھۆكۈمەتنى ئاغدۇرۇش سۈيىقەستى بىلەن شۇغۇللاندى، دېگەن جىنايەت بىلەن 11 يىللىق مۇددەتلىك قاماق جازاسى بېرىپ، سىياسىي ھوقۇقىدىن ئىككى يىل مەھرۇم قىلغان. ۋاڭ دەن جازاغا قايىل بولماي يۇقىرىغا ئەرز قىلغان. بېيجىڭ شەھەرلىك يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسى 1996 - يىل 11 - ئاينىڭ 5 - كۈنى ئوچۇق سوت ئېچىپ، ئۇنىڭ ئەرزىنى رەت قىلىپ، ئەسلى ھۆكۈمنى ساقلاپ قالغان. ۋاڭ دەننىڭ قاماق جازاسىغا ھۆكۈم قىلىنغانلىقى ئۇنىڭ ئوخشاش بولمىغان سىياسىي قاراشتا بولغانلىقىدىن ۋە «جۇڭگونىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالىنى تەكشۈرۈشنى جاكارلىغانلىقى» دىن ئەمەس، بەلكى ئۇنىڭ دۆلەتنىڭ خەۋپسىزلىكىگە زىيان يەتكۈزىدىغان ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللىنىپ، جۇڭگونىڭ قانۇنلىرىغا خىلاپلىق قىلىپ جىنايەت شەكىللەندۈرگەنلىكىدىن بولغان. ئەمەلىيەتتە جۇڭگودا ئاتالمىش «سىياسىي مەھبۇس» زادىلا مەۋجۇت ئەمەس. ئىدىيە ۋە سۆزىلا بولۇپ جىنايى ئىشلار قانۇنىغا خىلاپلىق قىلىدىغان قىلمىش بولمىسا جىنايەت شەكىللەندۈرمەيدۇ، ھەرقانداق كىشى ھەرگىز ئوخشاش بولمىغان سىياسىي كۆز قاراشتا بولغانلىقى ئۈچۈنلا جىنايى ئىشلار جازاسىغا تارتىلمايدۇ. «دوكلات»تا ئوبيېكتىپ پاكىتلارغا ۋە خەلقئارا ئادەت - قائىدىلەرگە پىسەنت قىلىنماي، ھەرقايسى دۆلەتلەر قانۇن بويىچە جازالىغان دۆلەتنىڭ خەۋپسىزلىكىگە زىيان يەتكۈزگەن جىنايى ئىشلار جىنايەتچىلىرىنىڭ «سىياسىي مەھبۇس» قىلىپ قويۇلۇشى روشەنكى قىلچە ئاساسسىز.

«دوكلات»تا جۇڭگوغا روھىي كېسەللىكلەر دوختۇرخانىسىدىن پايدىلىنىپ «ئوخشاش بولمىغان سىياسىي كۆز قاراشتىكىلەر»نى تۇتۇپ تۇردى، دەپ بۆھتان چاپلانغان ۋە «يازغۇچى ۋاڭ ۋەنشىڭ 1992- يىلى تيەنئەنمېن مەيدانىدا 1989 - يىلدىكى ۋەقەنىڭ ئۈچ يىللىقى خاتىرىلەش مۇناسىۋىتى بىلەن ئېتىراز بىلدۈرۈش پائالىيىتى ئېلىپ بارغانلىقى ئۈچۈن قولغا ئېلىندى، ئۇنىڭ روھىي ھالىتى ناھايىتى ياخشى بولسىمۇ، لېكىن مەجبۇرىي شاڭخەي ئەنكاڭ دوختۇرخانىسىغا يالاپ ئېلىپ بېرىلدى» دېيىلگەن، پاكىت مۇنداق: ۋاڭ ۋەنشىڭ تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ مەلۇماتلىقلا ئىكەن. 1992 - يىلى 6 - ئايدا تيەنئەنمېن مەيدانىدا جەمئىيەت تەرتىپىنى قالايمىقانلاشتۇرىدىغان ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانغانلىقى ئۈچۈن، ئامانلىق ساقلاۋاتقان خەلق ساقچىلىرى تەرىپىدىن مەيداندىن ئېلىپ كېتىلگەن. ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇنىڭ روھىي جەھەتتە نورمال ئەمەسلىكى بايقالغاندىن كېيىن تەكشۈرۈش ئۈچۈن بېيجىڭ ئەنكاڭ دوختۇرخانىسىغا

ماجىرا چىقىرىشقا، ھۆكۈمەت كادىرلىرىغا قورشاپ ھۇجۇم قىلىشقا قۇتراتقان ھەمدە ئاياللارغا باسقۇنچىلىق قىلىش، كىشىلەرنىڭ پۇل ۋە نەرسە - كېرەكلىرىنى ئالداپ ئېلىۋېلىش قاتارلىق جىنايى ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانغان. بۇنىڭ ئىچىدە بەزى باش جىنايەتچىلەر دىن نامى بىلەن 100 نەچچە ئايالغا ئالداپ باسقۇنچىلىق قىلغان، باسقۇنچىلىق قىلغان ۋە خورلىغان، 20 دىن ئارتۇق قىز مۇرتنى ئۇزاققىچە زورلۇق بىلەن ئۆز ئىلكىگە ئېلىۋالغان، ئۇلار جىنايىتى چېكىدىن ئاشقان جىنايەتچىلەر ئىدى. قانۇنغا ئېغىر دەرىجىدە خىلاپلىق قىلغان بۇ جىنايەتچىلەرنى جۇڭگو ھۆكۈمىتىنىڭ قانۇن بويىچە جازالىشى دىنىي ئېتىقاد بىلەن مۇناسىۋەتسىز. ئەمەلىيەتتە جۇڭگودا پۇقرالارنىڭ دىنىي ئېتىقاد ئەركىنلىكى ۋە نورمال دىنىي پائالىيەتلىرى دۆلەت تەرىپىدىن قانۇن بويىچە قوغدىلىدۇ. ھەرقانداق كىشىگە ئۇنىڭ دىنغا ئېتىقاد قىلغانلىقى ۋە نورمال دىنىي ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانغانلىقى تۈپەيلىدىن ھەرگىز جازا بېرىلمەيدۇ. قانۇنغا خىلاپلىق قىلغان ھەرقانداق جىنايەتچىمۇ دىنغا ئېتىقاد قىلغانلىقى ياكى دىن بايرىقىنى كۆتۈرۈۋالغانلىقى تۈپەيلىدىن ھەرگىز جازالانمايدۇ. «چوقان - سۈرەن سالغۇچىلار»دەك دىن بايرىقىنى كۆتۈرۈۋېلىپ، قانۇنغا خىلاپ جىنايى ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانغان مۇنداق بىدئەت تەشكىلاتلارغا دۇنيادىكى ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ ھۆكۈمەتلىرى قانۇن بويىچە زەربە بېرىدۇ. «دوكلات» تا جۇڭگونىڭ بىدئەتلىككە زەربە بېرىش، جەمئىيەت ئامانلىقىنى قالايمىقانلاشتۇرۇش، باسقۇنچىلىق قىلىش، لۈكچەكلىك قىلىش، ئالدامچىلىق قىلىشقا ئوخشاش جىنايى ھەرىكەتلەرنى جازالىشىنى «كىشىلىك ھوقۇققا دەخلى - تەرۇز قىلغان»لىقنىڭ دەلىل - ئىسپاتى قىلىۋېلىش بىمەنىلىك.

3. ئەركىنلىكنى بۇرمىلاش، جۇڭگونى خۇنۇكلەشتۈرۈش

جۇڭگونى خۇنۇكلەشتۈرۈش ئۈچۈن «دوكلات»تا نۇرغۇن سەھىپە ئاجرىتىلىپ جۇڭگوغا سۆز، ئاخبارات، ئۈچۈر ئەركىنلىكى يوق دەپ ھۇجۇم قىلىنغان.

«دوكلات»تا جۇڭگونىڭ «كوممۇنىستىك پارتىيە رەھبەرلىكىدىكى سوتسىيالىستىك دۆلەتنىڭ ئاساسىي پرىنسىپىنى ئىنكار قىلىش»قا يول قويمىغانلىقى پۇقرالارنىڭ سۆز ئەركىنلىكىگە دەخلى - تەرۇز قىلغانلىق دەپ؛ مۇخبىرلاردىن «دۆلەتنىڭ مەخپىيەتلىكىنى ساقلاش»نى تەلەپ قىلغانلىقى ئاخبارات ئەركىنلىكىگە دەخلى - تەرۇز قىلغانلىق دەپ؛ خەلقئارا ئالاقىلىشىش تورىدىن پايدىلىنىشنى باشقۇرۇشنى يولغا قويۇپ «ئالاقىلىشىش تورىدىن پايدىلىنىپ دۆلەتنىڭ خەۋپسىزلىكىگە زىيان يەتكۈزىدىغان ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللانماسلىق»نى تەلەپ قىلغانلىقى، پۇقرالارنىڭ ئۈچۈر ۋە خەۋەرلىشىش ئەركىنلىكىگە دەخلى - تەرۇز

كۆپ قاتتىق. مەلۇماتقا قارىغاندا، ئامېرىكىنىڭ ئادەتتىكى سۆزگە قويغان چەكلىمىلىرى 18 خىلغا يېتىدىكەن. ئامېرىكا فېدېراتسىيە سوت مەھكىمىسىنىڭ ئەزەلدىن بۇيانقى دېلو مىساللىرىدىكى چۈشەندۈرۈشكە ئاساسلانغاندا، سۆز ئەركىنلىكىنىڭ تەتبىق قىلىنىشى ئامېرىكىنىڭ ئاساسىي قانۇنىدىكى بەلگىلىمىلەرگە توسقۇنلۇق قىلماسلىقىنى، ھەرقانداق نەشر بۇيۇمىنىڭ نەشر قىلىنىشى ۋە تارقىتىلىشى ھۆكۈمەتكە يامان غەرەز بىلەن تۆھمەت چاپلىماسلىق ياكى ھۆكۈمەتنى ئاغدۇرۇپ تاشلاشنى قەستلىمەسلىكنى چەك قىلىدۇ. «ئامېرىكا قانۇنلار توپلىمى» 18 - قىسمىنىڭ 2385- ماددىسىدا «تەرغىپ قىلىش، قۇترىتىش، ۋەز ئېيتىش ياكى دەرس سۆزلەش» يولى بىلەن ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنى ئاغدۇرۇپ تاشلاش ياكى بىتچىت قىلىشنى قەستلەش قىلمىشلىرىدا بولغانلارغا، جۈملىدىن مۇشۇ مۇناسىۋەت بىلەن «يازما بۇيۇم ياكى باسما بۇيۇملارنى باسقان، نەشر قىلغان، ئېلان قىلغان، تارقاتقان، ساتقان، تارقىتىپ بەرگەن ياكى ئوچۇق - ئاشكارا كۆرگەزمە قىلغان» لارغا 20 يىللىق مۇددەتلىك قاماق جازاسى بېرىلىدۇ ياكى 20 مىڭ دوللار جەرىمانە قويۇلىدۇ، ياكى بۇ ئىككى جازا قوشۇپ ئىجرا قىلىنىدۇ دەپ بەلگىلەنگەن، 1717- ماددىسىدا يەنە «ئامېرىكىنىڭ ھەرقانداق قانۇنىغا زورلۇق بىلەن قارشى تۇرۇشنى تەرغىپ قىلغانلىقى خەت - چەك ۋە قول يازمىلار بىردەك پوچتا يوللانمىسى ھېسابلانمايدۇ» مۇنداق نەرسىلەر قانۇن بويىچە بىر تەرەپ قىلىنىدۇ، دەپ بەلگىلەنگەن، بۇلاردىن باشقا، ئامېرىكا يەنە خەلقئارا ئالاقە تورىنى قاتتىق باشقۇرىدىغان ۋە كونترول قىلىدىغان دۆلەت. ئامېرىكا ئۆزىنىڭ قانۇنلىرىدا سۆز، ئاخبارات ۋە ئۈچۈر ئەركىنلىكىدىن پايدىلىنىپ ھۆكۈمەتكە قارشى تۇرىدىغان، دۆلەتنىڭ خەۋپسىزلىكىگە زىيان يەتكۈزىدىغان ھەرىكەتلەر بىلەن شۇغۇللىنىشقا يول قويمايدىغان تۇرۇقلۇق «دوكلات»تا جۇڭگونىڭ ئاساسىي قانۇن ۋە قانۇنلاردىكى بەلگىلىمىلەر بويىچە پۇقرالاردىن «دۆلەتنىڭ مەخپىيەتلىكىنى ساقلاش»نى تەلەپ قىلغانلىقىنى ۋە «دۆلەتنىڭ ئاساسىي پرىنسىپىنى ئىنكار قىلىش» ۋە «دۆلەتنىڭ خەۋپسىزلىكىگە زىيان يەتكۈزۈش ھەرىكىتى بىلەن شۇغۇللىنىش»نى مەنئى قىلغانلىقىنى ئەيىبلەشكە نېمە ھەققى بار؟

ئەمەلىيەتتە «دوكلات»تا كۆڭۈل بۆلۈنگىنى جۇڭگو پۇقرالىرىنىڭ سۆز، ئاخبارات ۋە ئۈچۈر ئەركىنلىكىدىن ھەقىقىي بەھرىمەن بولغان - بولمىغانلىقى ئەمەس. سىياسىي جەھەتتە بىر تەرەپلىمىلىك قىلمايدىغان ھەرقانداق كىشى شۇنى ئىنكار قىلالمايدۇكى، جۇڭگو خەلقى ھازىر بەھرىمەن بولۇۋاتقان ئەركىنلىكلەرنى جۈملىدىن سۆز، ئاخبارات، ئۈچۈر ئەركىنلىكىنى ھەرقانداق بىر تارىخىي دەۋردىكىگە سېلىشتۇرغىلى بولمايدۇ، ئامېرىكا فورت فوندى جەمئىيىتىنىڭ جۇڭگو ئىشلىرىغا مەسئۇل ۋەكىلى تونى سېچ 1997 - يىلى 2 - ئايدا ماقالە ئېلان قىلىپ: «كۆپ

(ئاخىرى 6 - بەتتە)

ئوتتۇرا، كىچىك كارخانىلارنىڭ تېخنىكىسىنى يېڭىلاشنىڭ ئۈنۈملۈك يولى

يالى چېڭلۇ، يىن يىشېڭ

بۈگۈنكى دۇنيا

كارخانىلارنىڭ تېخنىكىسى بازارنىڭ ئۆزگىرىشىگە ئاساسەن ئۈزلۈكسىز ئۆزگىرىپ تۇرۇشى كېرەك. بۇ، كارخانىلارنىڭ تەرەققىياتىدىكى ئىچكى ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچ. كىشىلەر ئادەتتە كارخانىلارنىڭ تېخنىكىسى يۇقىرى بولسا، تېخنىكىنى يېڭىلاش ئارقىلىق مۇۋەپپەقىيەت قازىنالايدۇ، دەپ قارايدۇ. لېكىن جياڭسۇ چېڭدې گۇرۇھىنىڭ قەد كۆتۈرۈشى بىزگە تېخنىكا يېڭىلاشتا يۇقىرىراق تېخنىكا سەۋىيىسىنىڭ بولۇشىلا كۇپايە قىلمايدىغانلىقىنى، ئىلمىي تەشكىللەش شەكلىنىڭمۇ بولۇشى كېرەكلىكىنى ئۇقتۇردى.

چېڭدې گۇرۇھى ئەسلىدە كىچىك يېزا - بازار كارخانىسى ئىدى. ئۇ 300 مىڭ يۈەن قەرز پۇل بىلەن ئىش باشلىغان قىسقىغىنە سەككىز يىل ئىچىدە 150 مىليون يۈەنلىك تۇراقلىق مۈلكى بار، يىللىق تىجارەت سوممىسى 300 مىليون يۈەنگە، پايدا - بېجى 30 مىليون يۈەنگە يېتىدىغان دۆلەت بويىچە چوڭ كارخانا گۇرۇھىغا ئايلاندى. ئۇنىڭ مەھسۇلاتى ئامېرىكا، كورىيە قاتارلىق ئەللەردە بازار تاپتى. بۇ، كىشىنى ھەيران قالدۇرىدىغان تەرەققىيات سۈرئىتى.

ئۇلارنىڭ مۇۋەپپەقىيەت قازىنالىشىدىكى سىر زادى نەدە؟ مۇتەخەسسىسلەر ئىنچىكىلىك بىلەن تەتقىق قىلىش ئارقىلىق ئۇلارنىڭ مۇۋەپپەقىيەت قازىنىشىدا ئىلمىي، ئۈنۈملۈك تېخنىكا يېڭىلاشنى تەشكىللەش ئەندىزىسىنىڭ ئاچقۇچلۇق رول ئوينىغانلىقىنى بايقىدى.

ئادەتتە كارخانىلار تەمىنلىگەن مال

يەتكۈزگەندە، ئۇچۇر توغرا يەتكۈزۈلمەيدىغان ئىشلار كۆرۈلىدۇ، ئۇنىڭدىن باشقا، بۇلار كارخانا بىلەن خېرىدارلار ئوتتۇرىسىدىكى سودىلىشىش ھەققىنى ئۆرلىتىۋېتىدۇ.

چېڭدې گۇرۇھى تۆت مۇئاۋىن باش دىرېكتورغا 50 مال ساتقۇچىنى قوشۇپ، مەملىكەتنىڭ ھەرقايسى جايلىرىغا ئەۋەتكەن. بۇ دىرېكتورلار تېخنىكىنى، ئىشلەپچىقىرىشنى بىلىدۇ. ئۇلار خېرىدارلار بىلەن ئۇچراشقاندا، خېرىدارلار يولۇققان مەسىلىلەرنى تېز ھەل قىلىدۇ. بازار ئۇچۇرىنى ئىگىلەيدۇ ھەم قايتىپ كېلىپ كارخانىدىكى تېخنىكا مۇتەخەسسىسلىرى بىلەن پىكىر ئالماشتۇرۇپ، يېڭىلىق يارىتىش خىزمىتىگە ئۇچۇشلۇق يېتەكچىلىك قىلىدۇ. بۇنىڭ بىلەن ئۇلار بازارغا چوڭقۇر يىلتىز تارتىش شەكلى ئارقىلىق بازار ئۇچۇرىنى پۇختا ئىگىلىيەلەيدۇ.

چېڭدې گۇرۇھى تېخنىكا ئۇچۇرلىرىغا ناھايىتى ئەھمىيەت بېرىدۇ. ئۇلار ئىختىساس ئىگىلىرىنى تورلاشتۇرۇپ كىرگۈزگەندىن باشقا، 20 دىن ئارتۇق تېخنىكا مۇتەخەسسىسىنى تەكلىپ قىلدى. بۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئۇنى دۆلەت ئىچىدىكى ھەرقايسى چوڭ پولات زاۋۇتلىرىدىن كەلگەن، بەشى پولات - تۆمۈر تەتقىقات يۇرتى ياكى ئالىي مەكتەپلەردىن كەلگەن. بۇنىڭ بىلەن چېڭدې گۇرۇھى تېخنىكا جەھەتتە ياردەمگە ئېرىشىپلا قالماي، پولات تۇرۇبا ساھەسىدە تېخنىكا جەھەتتە ئازراقلا شەپە بولسىلا سېزەلەيدىغان بولدى. چېڭدې گۇرۇھىغا كېلىپ خىزمەتكە يېتەكچىلىك قىلىدىغان بۇ مۇتەخەسسىسلەر ئەمەلىيەتتە ئۇلارنىڭ ئۇچۇرچىلىرى بولۇپ قالدى.

تېخنىكا ئۇچۇرى بىلەن بازار ئۇچۇرى بىر - بىرىگە سىڭگەن بولىدۇ.

كۆزىتىدىغان ئەڭ ياخشى كۆزەتكۈچىلەر ھېسابلىنىدۇ. ئۇلارنىڭ تېخنىكا ئۇچۇرى بازار ئامىلىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. دىرېكتورلار ھەم تېخنىكا ئۇچۇرىنى، ھەم بازار ئۇچۇرىنى، بىلگەچكە، ئۆزلىرىنىڭ رولىنى ياخشى جارى قىلدۇرالىدى.

تېخنىكا ۋە بازار ئامىلى بىر - بىرىگە سىڭگەچكە، كارخانىنىڭ تېخنىكا يېڭىلىشىغا مۇھىم شەرت ھازىرلاندى. لېكىن كونكرېت يېڭىلىق يارىتىش خىزمىتىنى كارخانا ئۆزى ئورۇندىشى كېرەك. كارخانىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى تېخنىكا يېڭىلاش خىزمىتىنىڭ تەشكىلىي ئەندىزە كارخانىنىڭ مۇۋەپپەقىيەت قازىنىش - قازىنالماسلىقىنىڭ ئاچقۇچى.

ئادەتتىكى كارخانىلار يېڭىلىق يارىتىش خىزمىتىنى پارچىلاپ، ئوخشاش بولمىغان تارماقلارغا بېرىدۇ. بۇنداق قىلغاندا ۋاقىت ئۇزىراپ، تەننەرخ ئېشىپ كېتىدۇ، ئۇچۇرمۇ يەتكۈزۈلۈش داۋامىدا بۇرمىلىنىپ، ئۈنۈمى تۆۋەنلەپ كېتىدۇ. لېكىن چېڭدې گۇرۇھى تېخنىكا يېڭىلاشنى ئۆزى تەشكىللىگەن مەخسۇس گۇرۇپپىغا يۈكلىدى. ئۇنىڭغا تېخنىكا بۆلۈمى، ئىشلەپچىقىرىش بۆلۈمى، سۈپەت بۆلۈمى قاتارلىق بۆلۈم - ئىشخانىلاردىن تايانچ كۈچلەرنى تاللاپ قاتناشتۇردى. ئۇنىڭغا باش دىرېكتور بىۋاسىتە رەھبەرلىك قىلدى. بۇنىڭ بىلەن ئۈنۈم زور دەرىجىدە ئۆسۈپ، مال زاكاز قىلىش، مال تارقىتىش مۇددىتى قىسقاردى. بەزى كارخانىلار تېخنىكا يېڭىلاشقا ئۈچ ئايدىن ئالتە ئايغىچە ۋاقىت سەرپ قىلسا، چېڭدې گۇرۇھى بىر ئايدىلا سان - سۈپەتكە كاپالەتلىك قىلىپ، ۋەزىپىنى ئورۇنداپ، بازار رىقابىتىنى ئىقتىدارىنى زور دەرىجىدە

مۇۋەپپەقىيەت قازاندى. دەل مۇشۇنداق ئەندىزە ئۇلارنىڭ يېڭى ھولەر - سەنئەتنى ئىگىلەپ، ئېلىمىزدە ئەينى چاغدا كەم بولۇۋاتقان چوڭ كالىبىرلىق تۇرۇبىنى ئىشلەپچىقىرىشقا تۈرتكە بولدى. شۇنداقلا بۇ تۇرۇبىنى ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارى مەملىكەت بويىچە ئالدىنقى قاتارغا ئۆتتى.

مۇتەخەسسىسلەر، ئوتتۇرا، كىچىك كارخانىلار مەلۇم ئىلغار تېخنىكا ۋە ئۆزىگە ماس كېلىدىغان تېخنىكىنى ئىگىلەپ، ئالاھىدە كىچىك بازارنى ئىگىلىسىلا، چوڭ كارخانىلارنىڭ بېسىمىدا تەرەققىي قىلالايدۇ، ھالبۇكى بۇنداق يېڭىلىق يارىتىش ئەندىزىسىدىن پايدىلانغاندا، ئەمەلىي كېرەكلىك قورۇلۇش لايىھىلەش ئىقتىدارى ۋە ئۈنۈملۈك ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارىنى يېتىلدۈرگىلى بولىدۇ، شۇنداقلا ھازىرقى بازار تۈزۈلمىسى تېخى مۇكەممەل بولمىغان، تېخنىكا، بازار ئۇچۇرلىرىنى ئىگىلىمەك تەس بولۇۋاتقان ئەھۋالدا ئوتتۇرا، كىچىك كارخانىلارمۇ تېخنىكا، بازار ئۇچۇرى جەھەتتىكى قىيىن ئەھۋالدىن قۇتۇلالايدۇ، دەپ ھېسابلىدى.

مۇتەخەسسىسلەر يەنە باش دىرېكتور يادرولۇقىدىكى يېڭىلىق يارىتىش گۇرۇپپىسى ئوتتۇرا، كىچىك كارخانىلارنىڭ يوشۇرۇن كۈچىنى ھەممىدىن بەك جارى قىلدۇرالايدۇ، ئۇ كارخانىلارنىڭ يېتىلىشىدىكى مۇھىم ئامىل، بۇنداق ئەندىزە كارخانىلاردا شەخسىي باشقۇرۇشنىڭ ئورنىغا، كەسىپ ئارقىلىق باشقۇرۇشنى دەسسىتىشكە تۈرتكە بولىدۇ، دەپ قارىدى.

بۇنىڭدىن كۆرۈۋالغىلى بولىدۇكى، بۇنداق يېڭىلىق يارىتىش ئەندىزىسى پەقەت چېڭدې گۇرۇھىدىن ئىبارەت بىر كارخانىغا نىسبەتەن ئېيتىلىۋاتقان بولسىمۇ، ئېلىمىزدىكى ئوتتۇرا، كىچىك كارخانىلارغا زور ئىلھام بېرىدۇ.

«خەلق گېزىتى»دىن

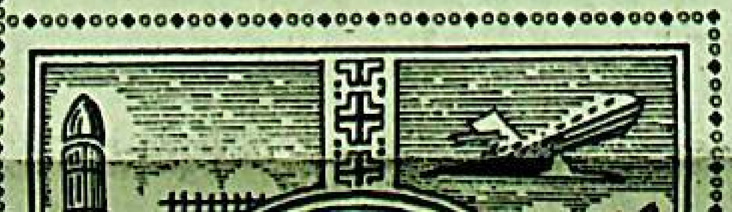

كىشىلەر تەرىپىدىن سەل قارىلىۋاتقان ئەينەكتىن بۇلغىنىش

بىلىش پىلىش

ئەينەك بۇيۇملىرى ھازىرقى زامان تۇرمۇشىدا ئائىلىلەرنى بېزەش، داۋالاش ۋە ساقلىقنى ساقلاش ئىشلىرىدا ئېھتىياجلىق بۇيۇم بولۇپ قالدى. ئەمما ئەينەك بۇيۇملارنىڭ ئاسان سۇنۇشتەك ئاجىزلىقى ئەينەك ئەخلىتىدىن بۇلغىنىشنى كەلتۈرۈپ چىقارغۇچى مۇھىم سەۋەب بولۇپ قالماقتا.

ئالىملارنىڭ بايقىشىچە، ئەينەك ئەخلىتى كەلتۈرۈپ چىقارغان بۇلغىنىش باشقا ئەخلەتلەر كەلتۈرۈپ چىقارغان بۇلغىنىشتىن ئاز ئەمەس ئىكەن. ئەينەك ئەخلىتىمۇ كۆمۈرنىڭ كۆيۈشىدىن پەيدا بولغان كاربون چالا ئوكسىدى ۋە سۇغا ئارىلىشىپ كەتكەن دېھقانچىلىق دورىسى DDT غا ئوخشاش مۇھىتتا ئون نەچچە يىلغىچە ئۆزگەرمەيدىغان بۇلغىغۇچى ماددا پەيدا قىلىدۇ. ئەينەك تەركىبىدىكى بوياش ماددا ۋە ئاسىرىغۇچى ماددىلارنىڭ تولىسى زەھەرلىك ئېغىر مېتاللار ۋە خىمىيىۋى ماددىلاردىن تەركىب تاپقان. شۇڭا ئەينەك پارچىلىرى ئۇزاق ۋاقىتلىق بۇلغىنىشنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. لېكىن بۇنداق بۇلغىنىش دائىم كىشىلەر تەرىپىدىن سەل قارىلىدۇ. «مۇھىت» ژۇرنىلىنىڭ خەۋەر قىلىشىچە، مەلۇم كەنتتە قوغۇشۇندىن زەھەرلەنگەنلەر بايقالغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ سەۋەبى بىر نەچچە يىلغىچە تېپىلمىغان، ئاخىرى ئۇنى تۇپراقتىكى كۆمۈلۈپ قالغان ئەينەك تەركىبىدىكى قوغۇشۇن كەلتۈرۈپ چىقارغانلىقى بايقالغان، چۈنكى ئەينەكنى كۆزەينەك ئەينىكى قىلىپ ئىشلەشتە، كۆمۈر بىلەن ئەينەك رېئاكسىيىلەشتۈرۈلگەندىن كېيىن كۆمۈش قەۋىتىنى ساقلاپ قېلىش ئۈچۈن، بىر قەۋەت قىزىل تانتىن قوغداش قەۋىتى سۈركەپ قويۇلىدۇ. قىزىل تانتىن جۇيزە رەڭدە بولۇپ، ئۇ فوسفور IV ئوكسىدىنىڭ ئومۇمىي ئاتىلىشى، ئەينەك پارچىسىدىكى قىزىل تانتىن تۇپراقتا يامغۇر سۇلىرى بىلەن يەر ئاستى سۈيىگە قوشۇلۇپ كېتىدۇ، ئاندىن كىشىلەر تەرىپىدىن ئىستېمال قىلىنىدۇ. فوسفور IV ئوكسىدى كىسلاتادا ئاسان ئېرىگەچكە، ئاشقازان كىسلاتاسىنىڭ تەسىرىدە ئېرىپ، جىددىي ۋە ئاستا خاراكتېرلىك

قوغۇشۇندىن زەھەرلىنىش كېلىپ چىقىدۇ.

ئەينەك پارچىلىرىنىڭ قول - پۇتلارنى كېسىۋېتىشىدىن كېلىپ چىقىدىغان يۇقۇملىنىش ھەممە ئادەمگە ئايان. شۇڭا ئەينەك پارچىلىرى دۇنيادا بىر تەرەپ قىلىش ناھايىتى تەس بولغان ئەخلەتلەرنىڭ بىرى.

ئەينەك پارچىلىرىنى بىر تەرەپ قىلىش ھەر بىر ئائىلىنىڭ ئىشى، ئەينەك بۇيۇملار چېقىلغاندىن كېيىن ئەخلەت ساندۇقىغا تاشلاپلا قويماسلىق كېرەك. ئەينەك پارچىلىرى ئەخلەت ساندۇقىدا باشقا ئەخلەتلەر بىلەن بىرلىشىپ كەتسە بىر تەرەپ قىلىش تەس، ھەر بىر ئائىلە، ئورگانلار مەيلى ئەينەك پارچىلىرى چوڭ ياكى كىچىك بولسۇن، ياكى ئىشلەتمەيدىغان ئەينەك بوتۇلكىلار بولسۇن، ھەممىسنى قەغەز يەشىككە قاچىلاپ، كېرەكسىز ماددىلارنى قايتۇرۇۋېلىش ئورۇنلىرىغا ئاپىرىپ بېرىشى، ياكى سۇلياۋ خالتىغا قاچىلاپ ئەخلەت ساندۇقىغا سېلىپ قويۇشى لازىم. شۇنداق قىلغاندا قايتىدىن پايدىلىنىشتا ئايرىۋېلىش ئاسان بولىدۇ.

ماتېرىيالدىن

دۆلىتىمىزدىكى ئالاھىدە ئىقتىسادىي قىممەتكە ئىگە دەرەخلەر

سىدىق يۇسۇپ

كاۋچۇك دەرىخى ئۇنىڭ شىرنىسىدىن كاۋچۇك ياسىلىدۇ. كاۋچۇك خەلق ئىگىلىكىدە كۆمۈر، تۆمۈر، نېفىت قاتارلىقلار بىلەن تەڭ ئورۇندا تۇرىدۇ.

كامفورا دەرىخى بۇ دەرەختىن كامفورا ۋە كامفورا يېغى ئىشلىنىدۇ. كامفورادىن تىببىي دورا، مىلتىق دورىسى، سۈرەت لېنتىسى، پۇراقلىق ماتېرىياللار، كۈيە دورىسى قاتارلىقلار ياسىلىدۇ. كامفورا يېغىدىن پۇراقلىق ماتېرىياللارنى ياسىغاندىن باشقا، ئېرىتىش سۇيۇقلۇقى، كان تاللاشتا ئىشلىتىلىدىغان ماي قاتارلىقلار ياسىلىدۇ.

چاي دەرىخى ئۇنىڭ يوپۇرمىقىدا كۆپ خىل ئوزۇقلۇق ماددىلار، روھنى ئۇرغۇتى

موزا كۆكپىتىنىڭ تەسىرىدىن كۆپۈپ، تۇگۈنەككە ئايلىنىدۇ. ئۇنىڭ تەركىبىدە تاننىن كىسلاتاسى بولۇپ، ئۇ سانائەتتە، تىببىي دورىگەرلىكتە ئىشلىتىلىدۇ.

ئېرەن (ئەرمدون) دەرىخى بۇ دەرەختە ئاق موم قۇرتى بېقىلىپ، ئاق موم ئىشلەپ چىقىرىلىدۇ. ئاق موم سانائەتنىڭ مۇھىم خام ئەشياسى.

سىر دەرىخى ئۇنىڭ شىرنىسىدىن سىر ئىشلەپ چىقىرىلىدۇ.

پۇرۇپكىلىق دۇپ دەرىخى بۇ دەرەخنىڭ پوستى يۇمشاق، ئالاھىدە قېلىن بولغاچقا، ئەينەك قۇتا ۋە بوتۇلكىلارنىڭ ئاغزىنى ئېتىدىغان پۇرۇپكا، پىرىستان ۋە

مايلىق چاي دەرىخى ئۇنىڭ ئۇرۇقىدىن ماي ئېلىنىپ، زاپچاسلارنى سىلىقلاش، داتلىشىشنىڭ ئالدىنى ئېلىشقا ئىشلىتىلىدۇ. يەنە ئۇنىڭدىن ۋازېلىن، سوپۇن ياسىلىدۇ. بۇ ماينى يېمەكلىك مېيى قىلىشقىمۇ بولىدۇ.

گىنكو دەرىخى ئۇنىڭ مېۋىسى ھۆسن تۈزەش، راك كېسەللىكىنى داۋالاش ۋە ئۇنىڭ ئالدىنى ئېلىش رولىغا ئىگە بولغاچقا، ھازىر چەت ئەللىك سودىگەرلەر تالىشىپ سېتىۋالىدىغان تاۋارغا ئايلىنىپ، ئېھتىياجنى قاندۇرالمايۋاتىدۇ.

مايمۇن شاپتۇلسى (ئاكتىن دەرىخى) ئۇ ئۆسمە كېسەللىكلىرىنى تىزگىنلەش رولىنى

ئادەتتە كارخانىلار تەيىنلىگەن مال سانتۇچىلار تېخنىكىنى پىششىق بىلمىگەچكە ھەم تەدبىر تۈزۈش ھوقۇقىنى ئىگىلىمىگەن بولغاچقا، بازار ئۇچۇرلىرى توغرىسىدا ۋاقتىدا قارار چىقىرالمايدۇ. كارخانىغا بۇ ئۇچۇرلارنى تېخنىكا ئۇچۇرى بىلەن بازار ئۇچۇرى بىر - بىرىگە سىڭگەن بولىدۇ. تەكلىپ قىلىنغان مۇتەخەسسىلەر ئىشلەپچىقىرىش تەتقىقاتىنىڭ 1 - سېپىدىن كەلگەچكە، ئۇلار مەملىكەت بويىچە پولات تۇرۇبا بازىرىنى قىلىپ، ۋەزىيەتنى ئورۇنداپ، بازار رىقابىتى ئىقتىدارىنى زور دەرىجىدە كۈچەيتتى. بۇنىڭدىن چېگدې گۇرۇھىمۇ، باشقا كارخانىلارمۇ نەپ ئالدى.

بۇنداق ئۇچۇرنى توپلاشتۇرۇش ئارقىلىق تېخنىكا يېڭىلاش تەشكىلىي ئەندىزىسى بازار تېخنىكىسىدىن ئىبارەت ئىككى ئامىلنىڭ رولىنى تولۇق جارى قىلدۇردى. چېگدې گۇرۇھى مۇشۇنداق ئەندىزىگە تايىنىپ، تەننەرخنى تۆۋەنلىتىپ، سۈپەتنى ئۆستۈرۈپ، مال تاپشۇرۇش ۋاقتىنى قىسقارتىپ، چوڭ كارخانىلارمۇ ھۆددىسىدىن چىقالمايدىغان ۋەزىپىلەرنى ئۈستىگە ئېلىپ، بازارنى پەيدىنپەي ئېچىپ

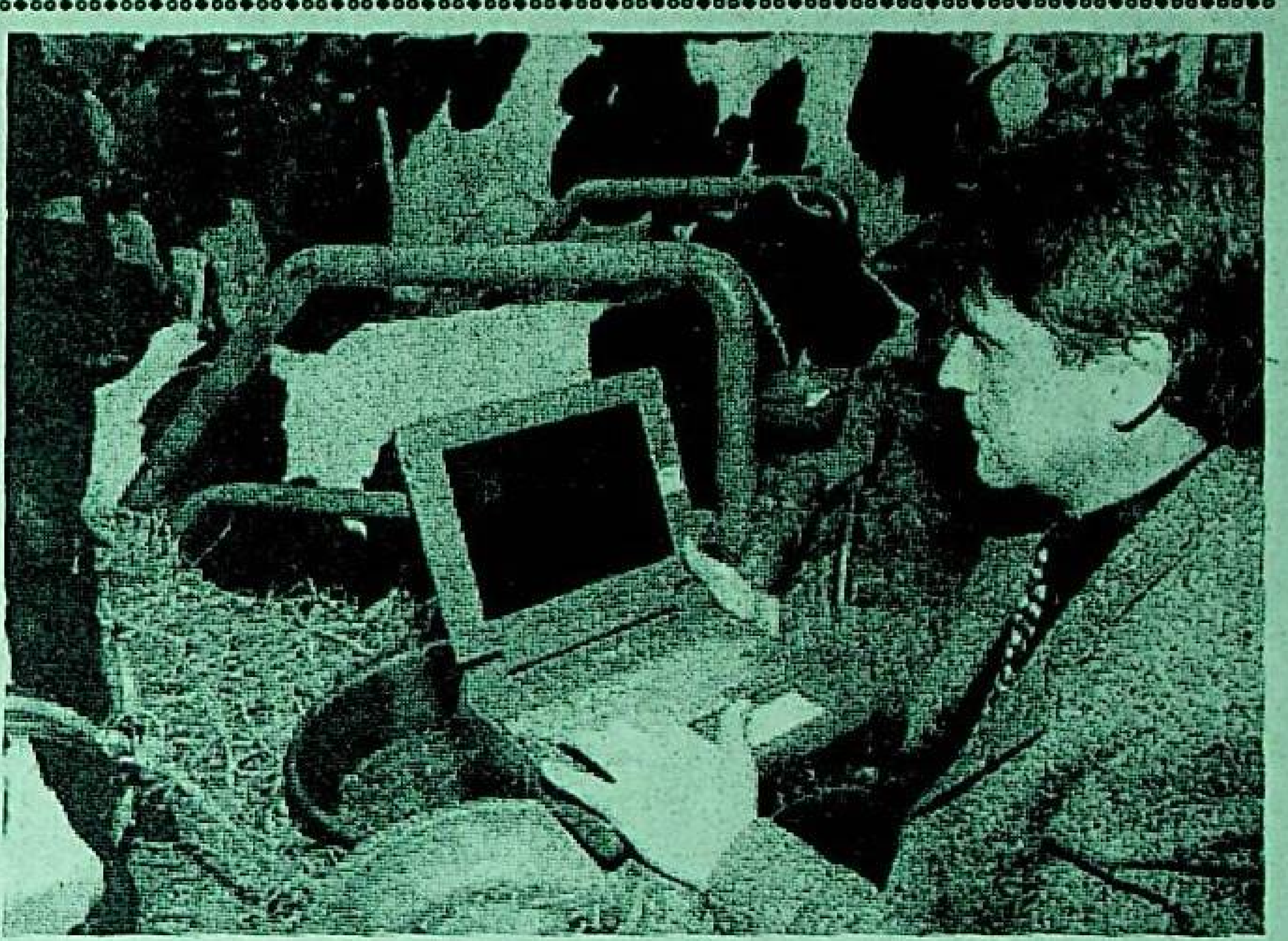

يېقىندا ئاياغلاشقان پارىژ خەلقئارا يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى كۆرگەزمىسىدە بىر خىزمەتچى كومپيۇتېر ئارقىلىق ئىنەك بېقىشتا ئۆلگە كۆرسەتتى. ئىنەكنى بۇنداق ئۇسۇلدا باققاندا، سۈتىنى كۆپەيتكىلى ۋە ئۇنىڭ سۈپىتىنى ياخشىلىغىلى بولىدىكەن.

سۈرەتتە: خىزمەتچى مەشغۇلات ئۈستىدە.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

تامغىنى تۇردى قادىر نازىرى ئىشلىگەن

چاي دەرىخى ئۇنىڭ يوپۇرمىقىدا كۆپ خىل ئوزۇقلۇق ماددىلار، روھنى ئۇرغۇتىدىغان ماددىلار، ھەزىم قىلىشقا ياردەم بېرىدىغان ماددىلار بولغاندىن سىرت، ئۇ بەدەندە راك پەيدا قىلغۇچى نىتروزىللىق خىمىيۋى بىرىكمە ماددىلارنىڭ بەدەندە شەكىللىنىشىنى توسۇپ قالىدۇ.

ئۆرۈك دەرىخى ئۆرۈكنىڭ تەركىبىدە ۋىتامىن 17 مول بولۇپ، ئۇنىڭ راكقا قارشى رولى ئىنتايىن ياخشى.

ئېۋكومميا دەرىخى بۇ دەرەخنىڭ تەركىبىدە ئېۋكومميا يېلىمى بولۇپ، ئۇ قاتتىق كاۋچۇك ياساشنىڭ خام ئەشياسى. ئۇنىڭ پوستى ئېلىمىزدە ئەنئەنىۋى دورا ماتېرىيالى قىلىنىپ كەلمەكتە.

موزا دەرىخى بۇ دەرەخنىڭ يوپۇرمىقى بولغاچقا، ئەينەك قوتا ۋە بوتۇلكىلارنىڭ ئاغزىنى ئېتىدىغان پۇرۇپكا، پىرىستان ۋە پورتلاردا ئىشلىتىلىدىغان لەيلىمە بەلگە، سۇدا قۇتقۇزۇش بۇيۇملىرى ياسىلىدۇ.

ساپىيوم دەرىخى ساپىيوم دەرىخىنىڭ ئۇرۇقىدىن ئىشلەنگەن ياغنى يېمەكلىككە ئىشلەتكەندىن سىرت، ئۇنى تېخىمۇ پىششىقلاپ گلىتسېرىن، قاتتىق ماي ئىسپىرتى ئاجرىتىپ چىقىپ، گىرىم بۇيۇملىرى، سىر قاتارلىقلارنى ياساشقا بولىدۇ.

تۇڭگو دەرىخى ئۇنىڭ مېۋىسىنىڭ ئۇرۇقىچىسىدىن تۇڭگو مېيى ئېلىنىدۇ.

مايمۇن شاپتۇلىسى (ئاكتىن دەرىخى) ئۇ ئۆسمە كېسەللىكلىرىنى تىزگىنلەش رولىنى ئوينايدۇ. ئادەتتە سۈت بېزى راكى، ئاشقازان راكى قاتارلىقلارنى داۋالاشقا ئىشلىتىلىدۇ.

تەيۋەن شەمشادى ئۇنىڭ يوپۇرمىقى، شاخلىرى، ئۇرۇقى دورىغا ئارىلاشتۇرۇلۇپ، ئۆپكە راكى، يامان سۈپەتلىك لىمفا ئۆسمىسى قاتارلىق كېسەللىكلەرنى داۋالاشقا ئىشلىتىلىدۇ.

كامپوتكا دەرىخى ھەزىم قىلىش سىستېمىسى، شۇنىڭدەك ئۆپكە، دوۋساق قاتارلىق ئەزالاردا كۆرۈلىدىغان ئۆسمىلەرنى داۋالاشقا ئىشلىتىلىدۇ.

بۇغداي ئېتىزلىرىدىكى ئەمەلنى پەرق ئېتىش ۋە ئۇنى يوقىتىش ئۇسۇللىرى

تۇرسۇن مەتىمىن

يېزا ئىگىلىك ساۋاتى

يېقىنقى بىر نەچچە يىلدىن بۇيان بۇغداي ئېتىزلىرىدا ياۋا ئوت - ئەمەن پەيدا بولۇپ، بۇغداينىڭ يىلتىز قىسمىنى چىرمىۋېلىپ، غولى بۇغداينى بېسىۋېلىپ، بۇغدايدىن مول ھوسۇل ئېلىشقا تەسىر يەتكۈزمەكتە.

ئەمەن يېگىنىسمان يوپۇرماقلىقلار ئائىلىسىگە كىرىدىغان ياۋا ئۆسۈملۈك. ئۇ ئاق ئەمەن، كۆك ئەمەن دەپ ئىككى تۈرگە بۆلۈنىدۇ.

ئاق ئەمەن سېسىق ئەمەن دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئۇ بۇغداي مايسىسى ئۈنۈپ كۆكىرىپ بولغىچە ئۈنۈپ چىقىپ، يىلتىزى بۇغداي مايسىسىنىڭ يىلتىز قىسمىنى ئوراپ بولىدۇ. ئاق ئەمەننىڭ غولى ئىنچىكە بولۇپ، سېسىق پۇراق تارقىتىدۇ. ئۇنىڭ يىڭنىسىمان يوپۇرماقلىرى ئادەتتە 1.5 مېتر ئەتراپىدا ئۆسىدۇ ۋە سېرىق رەڭدە چېچەكلەيدۇ.

كۆك ئەمەن قاپاق ئەمەن دەپمۇ ئاتىلىدۇ، ئۇ ئاساسەن باغلاردىكى مېۋىلىك كۆچەتلەرنىڭ يېنىدا ۋە تام تۈۋىدە ئىككى يانغا شاخلاپ ئۆسىدۇ، يوپۇرماقلىرى ۋە غولى چوڭراق بولۇپ، ئادەتتە ئىككى مېتر ئەتراپىدا ئۆسىدۇ، يېشىل رەڭدە چېچەكلەيدۇ.

بىر قانچە يىللىق كۆزىتىش ۋە تەتقىقات نەتىجىسىگە قارىغاندا، ئەمەن بۇغداي ئېتىزلىرىغا تۆۋەندىكىدەك سەۋەبلەر ئارقىلىق تارقىلىدىكەن:

1) ئەمەننىڭ ئۇرۇقى كۆپىنچە بۇغداي ئۇرۇقلۇقىغا يېپىشىۋېلىپ، ئۇنىڭ بىلەن بىللە تۇپراققا كۆمۈلۈۋالىدىكەن. پاش ئەتىيازدا بۇغداي كۆكىرىشتىن بۇرۇن يوشۇرۇن بىخ سۈرۈپ، بۇغداي كۆكەرگەندە ئۈنۈپ چىقىدىكەن.

2) بۇغداي ئۇزۇن يىل تېرىلغان تۇپراق، تۇز ماددىسى ئاز بولغان سىغىز ئەت تۇپراق، يەر ئاستى سۈيى ئاز بولغان تۇپراق ياكى قاغجىراپ كەتكەن تۇپراقتا ئەمەن ئاسان پەيدا بولىدىكەن. ئەمەن بۇغداي ئېتىزلىرىدا يامراشقا باشلىغاندا، بۇغداي مايسىلىرى كۈندىن - كۈنگە سارغىيىپ كېتىدىكەن.

ئەمەننىڭ زىرائەتلەرگە سالىدىغان زىيىنى 4 -، 5 -، 6 - ئايلاردا ئەڭ زور بولىدۇ. قانداق قىلغاندا ئەمەننى ئۈنۈملۈك تىزگىنلىگىلى ۋە يوقاتقىلى بولىدۇ؟

1. ئىلگىرى بۇغداي تېرىلغان يەرلەرگە باشقا زىرائەت تېرىش، يېڭىدىن ئاچماقچى بولغان بوز يەرلەرنى قوغداش، كارانتىن قىلىش خىزمىتىنى تولۇقلاپ ئىشلەش كېرەك.

2. باشاق بويىچە تاللانغان بۇغداي ئۇرۇقلۇقىنى تېرىش كېرەك.

3. يېزا ئىگىلىك پەن - تېخنىكىسىدىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىپ، ئەمەن ئۇرۇقىنىڭ بۇغداي ئۇرۇقىغا يېپىشىۋېلىشىنى تىزگىنلەش كېرەك. ئەمەن تارقالمىغان رايونلاردىكى ئۇرۇقلۇق ئېتىزلىرىنى ياخشى باشقۇرۇپ، كېڭەيتىش كېرەك.

4. ئۇرۇقلۇقنى ساپلاشتۇرۇشنى چىڭ تۇتۇش، نۆۋەتلەشتۈرۈپ تېرىقچىلىق قىلىشنى يولغا قويۇش، ئۇرۇقلۇقنى تۇز سۈيىگە چىلاپ تاللاش، ئاساسلىقى بۇغداي تېرىلىدىغان يەرلەرنى چوڭقۇر ئاغدۇرۇپ، سۇ تەكشىلىكىدە تۈزلەپ تېرىش، ئېتىز - ئېرىقلارنى ئىلمىي باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش كېرەك.

5. بۇغدايلارنى ۋاقتىدا تېرىش، ۋاقتىدا قوشۇمچە ئوغۇتلاش، ۋاقتىدا سۇغىرىش، ياۋا ئوتلارنى ۋاقتى - ۋاقتىدا ئوتاش ھەم ئەمەننى يىلتىزى بىلەن قوشۇپ يۇلۇپ تاشلاش كېرەك.

ھۆجەيرە يادروسىنى كۆچۈرۈش تېخنىكىسى

ھايۋانلارنى جىنسسىز كۆپەيتىش سىنىقىدا ھۆجەيرە يادروسىنى كۆچۈرۈش تېخنىكىسى ھازىر بىردىنبىر ئۈنۈملۈك تېخنىكا بولۇپ قالدى.

ھايۋانات ھۆجەيرىسىنى كۆپەيتىشتە مۇنداق جەريان بولىدۇ: ئالدى بىلەن ھۆجەيرىدىكى رەڭلىك تەنچە ئايرىۋېلىنىدۇ. ئاندىن ئىككى يۇرۇش رەڭلىك تەنچىنى مەركەز قىلغان ھالدا ئىككى ھۆجەيرە شەكىللەندۈرۈلىدۇ. تۇخۇم ھۆجەيرىسى (ئانىلىق ھۆجەيرە) نى ئايرىۋېلىش مەزگىلىدە ھۆجەيرە يادروسى ئاجرىتىۋېلىنىپ، يەنە بىر ھايۋاناتنىڭ ھۆجەيرە يادروسىغا كۆچۈرۈلىدۇ. ئاندىن كېيىن ئاجىز توك ئېقىمى ئارقىلىق تەسىر كۆرسىتىپ، ئىككى ھۆجەيرىگە قوشۇپ، بىر گەۋدىگە ئايلاندۇرۇلىدۇ.

بۇ جەريان ئوڭۇشلۇق بولسا، نەزەرىيە جەھەتتىن ئېيتقاندا، تۇخۇم ھۆجەيرىسى ئەسلىدىكى مۇددەت بويىچە ئايرىلىپ، ھامىلە يېتىشىدۇ. ئاندىن ھامىلە ئۈچىنچى ھايۋاناتنىڭ بالىياتقۇسىغا كۆچۈرۈلۈپ، داۋاملىق يېتىشتۈرۈلىدۇ. ئاخىرىدا ھۆجەيرە يادروسى كۆچۈرۈلگەن ھايۋاناتنىڭ كېنىگە ئوخشاش كېنى بار ھايۋانات تۇغۇلىدۇ.

لېكىن ھۆجەيرىنى ئايرىۋېلىش مېخانىزمى توغرىسىدا تېخى تولۇق تونۇش ھاسىل قىلىنغىنى يوق، ھۆجەيرىنى ئەمەلىي بىرىكتۈرۈشتە كېرەكسىز رەڭلىك تەنچىلەر ياكى ئوزۇك رەڭلىك تەنچىلەر بارلىققا كېلىشى مۇمكىن. بۇ نۇقسان ھامىلىنىڭ يەنىمۇ يېتىلىشىگە توسقۇن بولۇشى مۇمكىن. لېكىن ئەنگلىيىنىڭ روسلىن تەتقىقات ئورنى بۇ قېتىم مەسىلىدە نەتىجە قازىنىپ، پاتېنت ھوقۇقىنى ئىلتىماس قىلدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

خېنەن ئۆلكىسىنىڭ يەنلىڭ ناھىيىسى ئىلمىي ئۇسۇلدا قىشلىق مېخۇاگۈلى يېتىشتۈرۈپ، مەملىكەت بويىچە ئېسىل گۈل سورتلىرىنى يېتىشتۈرۈش - سېتىش بازىسىنى قۇردى.

سۈرەتتە: يەنلىڭدىكى گۈلچى دېھقانلار تەشنەكتە يېتىشتۈرگەن مېخۇا گۈللىرى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

قىشلىق كىيىم - كېچەكلەرنى ساقلاش ئۇسۇلى

تۇرمۇش مەسلىھەتچىسى

△ سوكنا كىيىملەرنى ئاساسەن قۇرۇق يۇيۇپ ساقلاش كېرەك. قۇرۇق يۇيۇشتىن ئاۋۋال ئۇنى ئاپتاپقا سېلىپ، تاياق بىلەن ئاستا ئۇرۇپ توپىسىنى قېقىۋېتىپ، ياغ تېگىپ قالغان، داغ بار جايلارنى بېنزىن بىلەن يۇيۇپ چىقىرىۋېتىش كېرەك. ئاندىن ئۇنى ئۈستەلگە تەكشى يېيىپ، ئىسسىق سۇغا چىلىنىپ قۇرۇتۇلغان لۆڭگىگە ئوخشاش نەرسىلەرنى ئۈستىگە يېيىپ، دەزماللاش كېرەك. بۇنداق قىلغاندا كىيىمدىكى توپا - چاڭلار تۆكۈلىدۇ.

△ مامۇق سېلىنغان كىيىملەرنى ئۈستەلگە يېيىپ، چوتكىنى سوپۇن (يۇيۇش سۇيۇقلۇقى)غا تەگكۈزۈپ چوتكىلاش، ئاندىن داغلارنى ئۇۋۇلاپ چىقىرىۋېتىش كېرەك. سۇنىڭ تېمپېراتۇرىسى 30 ℃ بولۇشى كېرەك. يۇيۇپ بولغاندىن كېيىن سۈزۈك سۇدا تاكى سوپۇن يوقى تۈگىگىچە چايقاپ، لۆڭگە بىلەن يەنە بىر قېتىم سۈرتۈپ، ئاپتاپقا ياكى شامالىق جايغا يېيىپ قۇرۇتۇش كېرەك.

△ يۇڭ، خۇرۇم كىيىملەرنى ساقلاشتا مۇھىمى مىكروبنىڭ كۆپىيىپ كېتىشى ۋە كۈيە چۈشۈشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك. ئالدى بىلەن يۇڭلۇق تەرەپنى ئاپتاپقا ئۈچ - تۆت سائەت يېيىپ، ئاندىن ئاستا قېقىپ تازىلاش، تازىلاپ بولغاندىن كېيىن نافتالىننى قەغەزگە ئوراپ كىيىمنىڭ قاتلىرىغا ۋە يانچۇقلىرىغا سېلىپ قويۇش كېرەك. تېيىن، تۈلكە تېرىسىدىن تىكىلگەن ئىنچىكە يۇڭلۇق تېرىلەر ئاپتاپقا سېلىنسا، تۈكلىرى يېتىدىن چۈشۈپ كېتىدۇ، شۇڭا ئاپتاپقا سالغاندا، ئۈستىگە ئاق رەخت يېيىپ قويۇش كېرەك.

جۇڭگو ۋەكىلى خەلقئارانىڭ زەھەرلىك چېكىملىكنى مەنئى قىلىش ھەمكارلىقىنى كۈچەيتىشنى مۇراجىئەت قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ۋېنا خەۋىرى. ب د ت مەس قىلىش بۇيۇملىرى كومىتېتىنىڭ 40-نۆۋەتلىك يىغىنىغا قاتناشقان جۇڭگو ۋەكىللەر ئۆمىكىنىڭ باشلىقى، جۇڭگونىڭ ۋېنادىكى ب د ت ۋە باشقا خەلقئارا تەشكىلاتلاردا دائىمىي تۇرۇشلۇق ۋەكىلى، باش ئەلچى لى چاڭخې مۇشۇ ئاينىڭ 19-كۈنى يىغىندا سۆزگە چىقىپ مۇنداق دېدى: خەلقئارا جەمئىيەت زەھەرلىك چېكىملىكنى مەنئى قىلىش ھەمكارلىقىنى يەنىمۇ كۈچەيتىپ، زەھەرلىك چېكىملىك بىلەن قانۇنسىز تەمىنلەش ۋە ئۇنىڭغا بولغان تەلەپكە تېخىمۇ كۈچلۈك ۋە ئۈنۈملۈك زەربە بېرىشى لازىم.

لى چاڭخې مۇنداق دېدى: خەلقئارا جەمئىيەت ئۆتكەن بىر يىلدا زەھەرلىك چېكىملىك مەسىلىسىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن بوشاشماي تىرىشتى ۋە مۇھىم نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرۈپ، بەزى دۆلەتلەردىكى زەھەرلىك چېكىملىك ساتقۇچى گۇرۇھلارغا ئۈنۈملۈك زەربە بەردى. لېكىن خەلقئارا زەھەرلىك چېكىملىك مەسىلىسى يەنىلا ئېغىر بولۇپ، ھەرقايسى دۆلەتنىڭ ئىقتىسادىي تەرەققىياتى ۋە ئىجتىمائىي مۇقىملىقىغا تەھدىت سالماقتا.

ئۇ مۇنداق دېدى: جۇڭگو ئالاقىدار خەلقئارا تەشكىلاتلار ۋە ھەرقايسى دۆلەت ھۆكۈمەتلىرى بىلەن بۇ ساھەدە داۋاملىق قويۇق ھەمكارلىشىدۇ.

ب د ت مەس قىلىش بۇيۇملىرى كومىتېتىنىڭ بۇ نۆۋەتلىك يىغىنى ئۇنۇڭغۇن ۋېنا يىغىن مەركىزىدە ئېچىلدى، يىغىنغا 100 گە يېقىن دۆلەتنىڭ ۋەكىللەر ئۆمەكلىرى ۋە ب د ت نىڭ 50 كە يېقىن ئاپپاراتى، ھۆكۈمەتلەر ئارا تەشكىلاتلار ۋە غەيرىي ھۆكۈمەت تەشكىلاتلىرىنىڭ ۋەكىللىرى بولۇپ جەمئىي 700 دىن ئارتۇق كىشى قاتناشتى.

جۇڭگو دېڭىز ئارمىيە فلوتى ھاۋايدا زىيارەتتە بولدى

سۈرەتلىك خەۋەر

جۇڭگو دېڭىز ئارمىيىسى فلوتى 3 - ئاينىڭ 9 - كۈندىن 12 - كۈنىگىچە ئامېرىكىنىڭ ھاۋاي شتاتىدا تۆت كۈن دوستانە زىيارەتتە بولدى، ئۇلار ئامېرىكا دېڭىز ئارمىيىسى كوماندىر - جەڭچىلىرى، يەرلىك ئامما ۋە جۇڭگولۇقلار، جۇڭگولۇق مۇھاجىرلار ۋە جۇڭگو ئوقۇغۇچىلىرى تەرىپىدىن قىزغىن قارشى ئېلىندى.

يۇقىرىدىكى سۈرەتتە: ئامېرىكا دېڭىز ئارمىيىسى تىنچ ئوكيان فلوتىنىڭ قوماندانى ئاچى كەلەيمىنس شاڭجياڭ (ئوڭدا) پىئارل-خاربور پورتىنىڭ پىرىستانىدا جۇڭگو دېڭىز ئارمىيىسى فلوتى قوماندانى ۋاڭ يۇڭگو جۇڭجياڭ (ئوتتۇرىدا)نى كۈتۈۋالماقتا.

تۆۋەندىكى سۈرەتتە: ھاۋايدا ئوقۇۋاتقان جۇڭگو ئوقۇغۇچىلىرى ۋەتەندىن كەلگەن باشقۇرۇلىدىغان بومبا ئورۇنلاشتۇرۇلغان «166» نومۇرلۇق قوغلىغۇچى پاراخوتقا چىقىپ ئېكسكۇرسىيە قىلماقتا.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

روسىيە زۇڭلىسى ئۆزگەرتىپ تەشكىللەنگەندىن كېيىنكى ھۆكۈمەت ئەزالىرىنىڭ ئىسىملىكىنى ئېلان قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، موسكۋا خەۋىرى. روسىيە زۇڭتۇڭى يېلتسىننىڭ ھۆكۈمەتنى ئۆزگەرتىپ تەشكىللەش توغرىسىدىكى پەرمانىغا ئاساسەن، چېرنومىردىن زۇڭلى بولغان ئۆزگەرتىپ تەشكىللەنگەندىن كېيىنكى ئىچكى كابىنېت ئەزالىرىنىڭ ئىسىملىكىنى ئېلان قىلدى.

ئۆزگەرتىپ تەشكىل قىلىنغاندىن كېيىنكى ھۆكۈمەتتە ئىككى 1- مۇئاۋىن زۇڭلى ۋە ئالتە مۇئاۋىن زۇڭلى بار. 1- مۇئاۋىن زۇڭلىلىقنى چۇبىس بىلەن تۆۋەنكى نوۋگورود ئوبلاستىنىڭ باشلىقى نېمزوۋ ئۈستىگە ئالدى. چۇبىس قوشۇمچە مالىيە مىنىستىرى بولۇپ، ئىقتىساد ۋە مالىيە ئىسلاھاتىنى باشقۇرىدىغان بولدى. نېمزوۋ ئىجتىمائىي، ئولتۇراق ئۆي قاتارلىق ساھەلەرگە مەسئۇل بولدى.

سابىق ھۆكۈمەتنىڭ مۇئاۋىن زۇڭلىلىرى كولكوۋ بىلەن شىروۋ ۋەزىپىسىنى ساقلاپ قالدى. يېڭىدىن تەيىنلەنگەن مۇئاۋىن زۇڭلى ئۇرىنسون قوشۇمچە ئىقتىساد مىنىستىرى بولدى، كوخ قوشۇمچە دۆلەت مۈلكىنى باشقۇرۇش كومىتېتىنىڭ رەئىسى بولدى. بۇنىڭدىن باشقا قالغان ئىككى مۇئاۋىن زۇڭلى يۇسۇپيۇ بىلەن بۇلزاك. دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرى رودىئونوۋ بىلەن دىپلوماتىيە مىنىستىرى پرىماكوۋ ئەسلىدىكى ۋەزىپىسىنى ساقلاپ قالدى.

بۇنىڭدىن ئىلگىرى، يېلتسىن زۇڭتۇڭ پەرمان ئىمزالاپ، سابىق ھۆكۈمەتنىڭ 1- زۇڭلىسى بورشاكوۋ، ئىليۇشىن، پوتانىن، شۇنىڭدەك سابىق ھۆكۈمەتنىڭ مۇئاۋىن زۇڭلىسى ئىگنازىنكو، لىۋشىتس، زاۋىلوخا، لوبوۋ، داۋىدوۋ، بابىچېۋ فورتوۋلارنى ۋەزىپىسىدىن بوشاتقانىدى.

خەلقئارا قىسقا خەۋەرلەر

△ فرانسىيە غەربىي قىسىم ئافرىقىسىدىكى بېنىن، توگو، بۇركىنا فاسو بىلەن مۇشۇ ئاينىڭ 19- كۈنىدىن باشلاپ ئۈچ كۈن دېڭىز، قۇرۇقلۇق، ھاۋا ئارمىيە بىرلەشمە ھەربىي مانېۋىر ئۆتكۈزىدۇ. مانېۋىرغا قاتنىشىدىغان دۆلەتلەرنىڭ قىسىملىرى مۇشۇ ئاينىڭ 17 - كۈنى بېنىننىڭ دېڭىز بويىدىكى شەھىرى كوتونودا پارات ئۆتكۈزدى.

△ ئەبۇزەبىي خەلقئارا مۇداپىئە قوراللىرى كۆرگەزمىسىگە قاتنىشىۋاتقان روسىيە قورال - ياراغ ئېكسپورت شىركىتىنىڭ مەسئۇلى كوترىكنى مۇشۇ ئاينىڭ 18 - كۈنى مۇنداق دېدى: 1997 - يىلى روسىيىنىڭ قورال - ياراغ ئېكسپورت سوممىسى زور دەرىجىدە ئېشىپ، بۇلتۇرقى 3 مىليارد 500 مىليون دوللاردىن 4 ـ 4.5 مىليارد دوللارغا يېتىشى مۇمكىن.

△ باش شتابى گۋاتېمالا شەھرىگە جايلاشقان ئوتتۇرا ئامېرىكا پارلامېنتى مۇشۇ ئاينىڭ 17- كۈنى قارار ئېلان قىلىپ ، ئامېرىكىنىڭ يېڭى كۆچمەنلەر قانۇنىنى يولغا قويۇشقا كۈچلۈك قارشى تۇردى، ئامېرىكا ھۆكۈمىتىنىڭ ئوتتۇرا ئامېرىكا دۆلەتلىرىنىڭ ئامېرىكىدىكى كۆچمەنلىرىنى كۆپلەپ قوغلاشنى توختىتىشنى تەلەپ قىلدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

ئىسلاھاتنى چوڭقۇر قەتئىي داۋاملاشتۇرۇش ۋە چوڭقۇرلاشتۇرۇش لازىم

(بېشى 1 - بەتتە)

تەرەققىيات ۋە ئىجتىمائىي تۇرمۇشنىڭ بەزى چوڭقۇر قاتلاملىرىدىكى زىددىيەت، مەسىلىلەر كۆنساناپ ئاشكارىلىنىشقا باشلىدى، يېڭى تۈزۈلمىنىڭ كونا تۈزۈلمىنىڭ ئورنىنى ئېلىشى بۇ زىددىيەت ۋە مەسىلىلەرنى تېخىمۇ گەۋدىلەندۈردى، بۇلارنىڭ ھەممىسى ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشقا تېخىمۇ يۇقىرى تەلەپ قويدى، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش ۋە بۆسۈش ھاسىل قىلىش ئۈچۈنمۇ پۇرسەت يارىتىپ بەردى، سوتسىيالىستىك ئومۇمىي مۇلۇكچىلىكنى ئاساسىي گەۋدە قىلىش، كۆپ خىل ئىگىلىك تەركىبلىرىنى بىرلىكتە راۋاجلاندۇرۇش ئاساسىدا

ئالدىنقىلار قىلىپ باقمىغان ئىجادىيەت. بىز قولغا كەلتۈرۈلگەن نەتىجىلەر ئاساسىدا ئىقتىسادىي تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنى قەتئىي داۋاملاشتۇرۇپ، چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، ئۇنىڭغا ئۇيغۇنلىشىپ، سىياسىي تۈزۈلمە ۋە باشقا جەھەتتىكى تۈزۈلمە ئىسلاھاتىنى قەتئىي داۋاملاشتۇرۇشىمىز ۋە چوڭقۇرلاشتۇرۇشىمىز لازىم. ئالغا بېسىش داۋامىدىكى مەسىلىلەر ۋە قىيىن نۇقتىلارنى ھەل قىلىش ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشقا موھتاج، ئىسلاھات نەتىجىلىرىنى مۇستەھكەملەش ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشقا موھتاج، ئەسىر ھالقىيدىغان ئۇلۇغۋار نىشانغا يېتىش ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشقا تېخىمۇ موھتاج، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش ئىشلەپچىقىرىش

ئىشلارنىڭ تەرەققىياتىنى يەنىمۇ ئىلگىرى سۈرۈشنىڭ ئاچقۇچى؛ ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرمىغاندا، جۇڭگوچە سوتسىيالىزم ئىشلىرى تەرەققىيات ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچىدىن ئايرىلىپ قالىدۇ.

بىز يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ ئىزچىل تەشەببۇس قىلىپ كەلگەن ئىدىيىنى ئازاد قىلىش، ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەشتىن ئىبارەت ئىدىيىۋى لۇشيەنگە ئەمەل قىلىپ، يولداش جياڭ زېمىن يادرولۇقىدىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ ئەتراپىغا زىچ ئۇيۇشۇپ، ئاممىغا تايىنىپ، ئاممىنىڭ يېڭىلىق يارىتىش روھىغا ھۆرمەت قىلىپ، قەتئىي ئىرادە بىلەن يول ئېچىپ ئىلگىرىلەپ، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش يولىدا پۇختا، تېخىمۇ زور قەدەم تاشلىشىمىز لازىم.

(بېشى 1 - بەتتە)

باشقۇرۇشنى تۇتۇپ، ئۇنۇمنى ئاشۇرۇش كېرەك. ئۇ، كارخانىدىن خەندەن پولات - تۆمۈر زاۋۇتىنىڭ تەجرىبىلىرىنى ئۆگىنىۋېلىشنى، مەھسۇلاتلارنىڭ خام ئەشيا تەننەرخىنى ۋە ھەر خىل خىراجەتلەرنى تۆۋەنلىتىشكە تازا كۈچ چىقىرىشنى، مەھسۇلاتلارنىڭ تەننەرخىنى ئەڭ تۆۋەن دەرىجىگىچە چۈشۈرۈشنى تەلەپ قىلدى.

جاڭ ۋېنيۈ «تيانشان» خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىدا نۆۋەتتە تېخىمۇ ئۆزگەرتىش، كۆچمە مەبلەغ قاتارلىق جەھەتلەردە ساقلىنىۋاتقان مەسىلىلەرنى ئالاقىدار تارماقلار بىلەن

جاڭ ۋېنيۈ يەنە «تيانشان» خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىنىڭ بۇ يىل يېتىشى ئۈچۈن زۆرۈر بولغان ئۈچ چوڭ نىشانىنى ئوتتۇرىغا قويدى، بىرىنچىدىن، شۇ يىلى پايدا بىلەن زىياننى بالانس قىلىش؛ ئىككىنچىدىن، زاۋۇتتىكى بارلىق ئىشچى-خىزمەتچىلەرنى خىزمەت ئورنى بولۇش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلىش؛ ئۈچىنچىدىن، ھازىرقى ساپ مۈلۈك قىممىتىنى يەنە كۆپەيتىۋەتمەسلىك. «تيانشان» خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىنىڭ رەھبەرلىرى دەرھال بۇ نىشانغا جەزمەن يېتىمىز دەپ

ئىگىلىك تەركىبلىرىنى بىرلىكتە راۋاجلاندۇرۇش ئاساسىدا
سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنى بەرپا قىلىش

تېخىمۇ موھتاج، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش ئىشلەپچىقىرىش
كۈچلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشتىكى توسالغۇلارنى تۈگىتىپ، پۈتكۈل

ئېچىپ ئىلگىرىلەپ، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش يولىدا
پۇختا، تېخىمۇ زور قەدەم تاشلىشىمىز لازىم.

(«خەلق گېزىتى»دىن)

مەبلەغ قاتارلىق جەھەتلەردە ساقلىنىۋاتقان
مەسىلىلەرنى ئالاقىدار تارماقلار بىلەن
مەسلىھەتلىشىپ بىر - بىرلەپ ھەل قىلدى.

خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىنىڭ رەھبەرلىرى
دەرھال بۇ نىشانغا جەزمەن يېتىمىز، دەپ
ۋەدە بەردى.

كىشىلىك ھوقۇقتىن پايدىلىنىپ قارشىلىشىشنىڭ يەنە بىر ئىپادىسى

(بېشى 4 - بەتتە)

ساندىكى جۇڭگولۇق ھازىر ھەرقانداق چاغدىكىدىنمۇ كۆپ شەخسىي ئەركىنلىكتىن بەھرىمەن بولماقتا» دەپ كۆرسەتتى. ئامېرىكىنىڭ سابىق زۇڭتۇڭى بۇش ئەپەندىمۇ 1997 - يىل 2 - ئاينىڭ 24 - كۈنى «جۇڭگودا ھازىر مەن دەسلەپ ئايرىلغان چاغدىكىدىنمۇ (ئىزاھات: بۇش 1974 - يىلدىن 1975 - يىلىغىچە ئامېرىكىنىڭ جۇڭگودىكى ئالاقىلىشىش باشقارمىسىنىڭ مۇدىرى بولغان) خېلى كۆپ كىشىلىك ھوقۇق ۋە شەخسىي ئەركىنلىك بار» دېدى. سۆز، ئاخبارات ۋە ئۇچۇر ئەركىنلىكىدىن ئېلىپ ئېيتقاندىمۇ «دوكلات»تا جۇڭگو جەمئىيىتىنىڭ بارغانسېرى ئېچىۋېتىلگەنلىكى، «سىرتتىن ئۇچۇر ئېلىشنىڭ تېخىمۇ ئەركىن بولۇۋاتقانلىقى...... سۈنئىي ھەمراھ ئارقىلىق تارقىتىلغان تېلېۋىزىيە، رادىئو پروگراممىلىرىنى كەڭ رايونلاردا كۆرگىلى، ئاڭلىغىلى بولىدىغانلىقى...... بارغانسېرى كۆپلىگەن پۇقرالار ئالاقىلىشىش تورى ئارقىلىق ئالاقىلىشالايدۇ»غانلىقى ئېتىراپ قىلىنغان. ئۇنداقتا «دوكلات»تا نېمىشكە جۇڭگودا سۆز، ئاخبارات، ئۇچۇر ئەركىنلىكى يوق، دەپ ھۇجۇم قىلىنىدۇ؟ ئۇنىڭ سەۋەبى شۇكى، «دوكلات»تىكى سۆزلەر بويىچە ئېيتقاندا، جۇڭگو «كوممۇنىستىك پارتىيە رەھبەرلىكىدىكى سوتسىيالىستىك دۆلەتنىڭ ئاساسىي پرىنسىپلىرىنى ئىنكار قىلىش» قا يول قويمايدۇ، جۇڭگو پۇقرالىرى بەھرىمەن بولۇۋاتقان ئەركىنلىك تېخى «كوممۇنىستىك پارتىيىنىڭ رەھبەرلىك رولىغا خەۋپ يەتكۈزۈش» دەرىجىسىگە بېرىپ يەتمىدى. بۇ بىزگە «دوكلات»تا تەلەپ قىلىنغىنى ھەقىقىي سۆز، ئاخبارات ۋە ئۇچۇر ئەركىنلىكى ئەمەس، سوتسىيالىزم تۈزۈمى ۋە كوممۇنىستىك پارتىيىنىڭ ھاكىمىيەت يۈرگۈزۈش ئورنىغا قارشى تۇرىدىغان «ئەركىنلىك» ئىكەنلىكىنى ئېنىق ئۇقتۇرىدۇ. «دوكلات»نىڭ ئاپتورىنىڭ قارىشىچە، جۇڭگو يەنىلا كوممۇنىستىك پارتىيە ھاكىمىيەت يۈرگۈزىدىغان سوتسىيالىستىك دۆلەت بولۇپ تۇرىدىغانلا بولسا، جۇڭگو دېموكراتىيە جەھەتتە قايسى دەرىجىگە بېرىپ يېتىشىدىن، خەلقنىڭ ئەمەلىيەتتە سۆز، ئاخبارات، ئۇچۇر ئەركىنلىكىدىن قانچىلىك تولۇق بەھرىمەن بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، جۇڭگو مەڭگۈ «ئەركىنلىك بولمىغان دۆلەت» بولۇپ قېلىۋېرىدۇ، مانا بۇ مەسىلىنىڭ تۈگۈنى.

4. سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشى دەۋرگە خاس تەپەككۇر ئېقىمىغا خىلاپلىق قىلىش

«دوكلات» جۇڭگوغا، كوممۇنىستىك پارتىيىگە قارشى تۇرۇشتىن ئىبارەت سىياسىي ئېھتىياج ئاساس قىلىنىپ، پاكىتقا قارىماي، ئۈزلۈكسىز راۋاجلىنىۋاتقان جۇڭگو كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالى ئۈزلۈكسىز يامانلىشىۋاتقان دۆلەت قىلىپ تەسۋىرلەنگەن.

ئەمەلىيەتتە 1996 - يىلى جۇڭگونىڭ كىشىلىك ھوقۇقى ئەھۋالىدا چوڭ ئۆزگىرىش بولدى. بۇ بىر يىلدا جۇڭگونىڭ ئىقتىسادى داۋاملىق ئىنچىل، تېز، ساغلام راۋاجلاندى. دېموكراتىيە ۋە قانۇنچىلىق قۇرۇلۇشى كۆرۈنەرلىك كۈچەيدى. خەلقنىڭ ياشاش ھوقۇقى، روناق تېپىش ھوقۇقى ۋە باشقا كىشىلىك ھوقۇقلىرى يەنىمۇ ياخشىلاندى. مەلۇماتقا قارىغاندا، 1996 - يىلى خەلق ئىگىلىكى 1995 - يىلدىكىدىن ئەمەلىيەتتە 9.7% ئاشقان، شەھەر - بازار ئاھالىسىنىڭ ئوتتۇرىچە تۇرمۇش خىراجىتى كىرىمى 4300 يۈەنگە يېتىپ، ئەمەلىيەتتە 3.3% ئاشقان؛ يېزا ئاھالىسىنىڭ ئوتتۇرىچە ساپ كىرىمى 1900 يۈەندىن كۆپرەككە يېتىپ، ئەمەلىيەتتە 9% ئاشقان، دېمەك 1996 - يىلى يېقىنقى يىللار ئىچىدە ئېشىش نىسبىتى ئەڭ يۇقىرى بولدى. شەھەر - يېزا ئاھالىسىنىڭ بانكىدا ئامانەت قويغان پۇلى 3 تىرىليون 850 مىليارد يۈەندىن كۆپرەككە يېتىپ، 1995 - يىلدىكىدىن 880 مىليارد يۈەندىن كۆپرەك ئاشقان. جۇڭگو دۇنيادا نامرات ئاھالىسىنىڭ ئازىيىشى ئەڭ تېز بولۇۋاتقان دۆلەت. 1996 - يىلى يېزىلاردا يەنە 7 مىليون كىشى نامراتلىقتىن قۇتۇلدى، يېزىلاردىكى نامرات ئاھالە 1978 - يىلدىكى 250 مىليوندىن 1996 - يىلىنىڭ ئاخىرىغا كەلگەندە 58 مىليون كىشىگە ئازايدى، مەملىكەت بويىچە نامرات ئاھالىنىڭ دۇنيادىكى نامرات ئاھالە ئىچىدە ئىگىلىگەن نىسبىتى ئوتتىن بىر قىسمىدىن 20 دىن بىر قىسمىدىن كۆپرەككە ئازايدى. 1996 - يىلى مەملىكەت بويىچە يەنە 26 ئۆلكە، ئاپتونوم رايوندىكى 457 ناھىيە (شەھەر، رايون) توققۇز يىللىق مەجبۇرىيەت مائارىپىنى ئاساسىي جەھەتتىن ئومۇملاشتۇرۇش ۋە ياشلار-ئۆسمۈرلەر ساۋاتسىزلىقنى ئاساسىي جەھەتتىن تۈگىتىش نىشانىغا يەتتى، بۇ ناھىيىلەرنىڭ ئاھالىسى 190 مىليون بولۇپ، مەملىكەت بويىچە ئاھالە ئومۇمىي سانىنىڭ 16.4% نى ئىگىلەيدۇ.

شۇنىڭ بىلەن بىللە، ئاساسىي قاتلاملارنىڭ دېموكراتىيە قۇرۇلۇشى كىشىنىڭ دىققىتىنى تارتىدىغان ئىلگىرىلەشكە ئېرىشتى. 1995 - يىلدىن 1996 - يىلىغىچە پۈتۈن مەملىكەتتىكى كۆپ قىسىم ئۆلكە، ئاپتونوم رايون، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلەرنىڭ يېزا ئاساسىي قاتلام ھاكىمىيەتلىرى يەنە كەنت ئاھالە كومىتېتى كەنت ئاھالىسى بىۋاسىتە سايلاش چارىسىنى قوللىنىپ، يېڭى بىر نۆۋەتلىك نۆۋەت ئالمىشىش سايلىمى ئۆتكۈزدى؛ مەملىكەت بويىچە 98% تىن ئارتۇق شەھەرنىڭ كىچىك رايونلىرىدا ئاھالە كومىتېتى ياكى ئاھالە گۇرۇپپىسى قۇرۇلدى، بۇنىڭ ئىچىدە 97% ئاھالە كومىتېتى ئاھالە بىۋاسىتە بېلەت تاشلاپ سايلاش چارىسىنى قوللىنىپ، 1996 - يىلى نۆۋەت ئالمىشىش سايلىمى ئۆتكۈزدى. جۇڭگو يەنە 1996 - يىلى «ياشانغانلارنىڭ ھوقۇق - مەنپەئىتىنى كاپالەتلەندۈرۈش قانۇنى»، «ئادۋوكاتلىق قانۇنى»، «مەمۇرىي جازا قانۇنى» قاتارلىق كىشىلىك ھوقۇققا ئالاقىدار قانۇنلارنى ئېلان قىلدى ۋە ئەسلىدىكى «جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنى»غا زور تۈزىتىش كىرگۈزۈپ، كىشىلىك ھوقۇق توغرىسىدىكى قانۇنىي كاپالەتلەرنى يەنىمۇ مۇكەممەللەشتۇردى. بولۇپمۇ «جىنايى ئىشلار دەۋا قانۇنى»غا تۈزىتىش كىرگۈزۈلۈپ، ئادۋوكاتلارنىڭ جىنايى ئىشلار دەۋالىرىغا قاتنىشىشىنىڭ كەڭلىك ۋە چوڭقۇرلۇق دەرىجىسى كېڭەيتىلدى. زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىنىڭ دەۋا قىلىش ھوقۇقىغا دائىر بەلگىلىمىلەر كۆپرەك كىرگۈزۈلدى. چاقىرتىش، تۇتۇپ تۇرۇش قاتارلىق مەجبۇرلاش تەدبىرلىرى قېلىپلاشتۇرۇلدى، جىنايى ئىشلار جىنايەتچىلىرىگە زەربە بېرىش، بىگۇناھ كىشىلەرنىڭ جىنايى ئىشلار جاۋابكارلىقىغا تارتىلماسلىقىنى قوغداش ئەدلىيە تەرتىپى جەھەتتىن تېخىمۇ كۈچلۈك كاپالەتكە ئىگە قىلىندى. پاكىت 1996 - يىلى جۇڭگونىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالىنىڭ داۋاملىق ياخشىلانغانلىقىنى ۋە ئومۇميۈزلۈك ياخشىلىنىش، ئۈزلۈكسىز راۋاجلىنىش ۋەزىيىتىنىڭ يەنىمۇ ئىلگىرىلەپ بارلىققا كەلگەنلىكىنى ئىسپاتلىدى.

«دوكلات»تا يۇقىرىدىكى ئوبيېكتىپ پاكىتلارغا پەسەنت قىلىنماي ئاتالمىش «دېلو» لارنى توپلاش، ھەتتا ئاتالمىش «پاكىت»لارنى توقۇپ چىقىش ۋە ئۇلارنى جۇڭگونىڭ «كىشىلىك ھوقۇققا دەخلى - تەرۇز يەتكۈزگەنلىكى»نىڭ دەلىل - ئىسپاتى قىلىش ئارقىلىق جۇڭگونىڭ كىشىلىك ھوقۇق ئەھۋالى قاراڭغۇ جاڭگال قىلىپ كۆرسىتىلگەن. بۇ «دوكلات» ئاپتورىنىڭ جۇڭگونىڭ مۇقىم بولۇشىنى، روناق تېپىشىنى ۋە قۇدرەت تېپىشىنى ئۈمىد قىلمايدىغانلىقىنى، جۇڭگو خەلقىنىڭ كىشىلىك ھوقۇقىنىڭ ياخشىلىنىشى ۋە راۋاجلىنىشىنى كۆرۈشنىمۇ خالىمايدىغانلىقىنى؛ ئۇلارنىڭ ھەقىقىي كۆڭۈل بۆلىدىغىنى كىشىلىك ھوقۇقتىن پايدىلىنىپ، جۇڭگونىڭ خەلقئارا ئوبرازىنى خۇنۇكلەشتۈرۈش، جۇڭگونىڭ مۇقىملىقى ۋە تەرەققىياتىغا بۇزغۇنچىلىق قىلىش ئىكەنلىكىنى چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ.

«دوكلات»نىڭ كىشىلىك ھوقۇقتىن پايدىلىنىپ، جۇڭگوغا قارشى جامائەت پىكرى ئۇرۇشى ئېلىپ بارغانلىقى ھەرگىزمۇ تەسادىپىي ئىش ئەمەس، ئۇ ئامېرىكىنىڭ سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشى تەپەككۇرىدا تەرسالىق بىلەن چىڭ تۇرغانلىقىنىڭ تولۇق ئىپادىلىنىشى. ھەممىگە ئايانكى، ئامېرىكا گوۋۇيۇەنىنىڭ سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشى دەۋرىدىن باشلانغان «كىشىلىك ھوقۇق دوكلاتى» ئامېرىكىنىڭ «كىشىلىك ھوقۇق دىپلوماتىيىسى» سىياسىتىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى بولۇش سۈپىتى بىلەن ماھىيەتتە سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشىنىڭ سىياسىي ئېھتىياجىغا ئويغۇنلىشىش يۈزىسىدىن مەيدانغا كەلگەن. ئۇ دەسلەپتىلا ئامېرىكا دائىرىلىرىنىڭ سوتسىيالىستىك دۆلەتلەر ۋە تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەرگە بېسىم ئىشلىتىشتىكى سىياسىي قورالى بولغانىدى. سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشى ئاياغلاشقاندىن كېيىن ئامېرىكا زومىگەرلىك ۋە زوراۋانلىق سىياسىتىنى يۈرگۈزۈشنى جىددىيلەشتۈرۈش ئۈچۈن، ئۆز تەرەققىيات يولى بىلەن ئىلگىرىلەۋاتقان سوتسىيالىستىك دۆلەتلەرنى قىياسىي دۈشمەن، دەپ قاراپ، كىشىلىك ھوقۇقتىن پايدىلىنىپ ھەدەپ جۇڭگوغا قارشى مۇدھىش دولقۇن قوزغىدى. ئامېرىكا گوۋۇيۇەنىنىڭ يىلدا بىر قېتىم ئېلان قىلىدىغان «كىشىلىك ھوقۇق دوكلات» ىمۇ ئۇنىڭ جۇڭگوغا ھۇجۇم قىلىش، جۇڭگونى خۇنۇكلەشتۈرۈش، جۇڭگونىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا ئارىلىشىشتىكى مۇھىم قورالى بولۇپ قالدى، لېكىن ئامېرىكا ئۇدا ئالتە قېتىم ب د ت كىشىلىك ھوقۇق كومىتېتىدا ئوتتۇرىغا قويغان جۇڭگوغا قارشى تۇرۇش تەكلىپ لايىھىسى ئارقا - ئارقىدىن مەغلۇب بولغىنىغا ئوخشاش، ئامېرىكا گوۋۇيۇەنىنىڭ «كىشىلىك ھوقۇق دوكلات»ىدىكى جۇڭگوغا قارشى تۇرۇش سۇيىقەستىمۇ ئەمەلگە ئاشمايدۇ. جۇڭگو 5000 يىللىق مەدەنىيەت تارىخىغا ئىگە، ھاياتىي كۈچ ۋە ئۈمىد بىلەن تولغان دۆلەت. ئاللىقاچان ئورنىدىن دەس تۇرغان 1 مىليارد 200 مىليون جۇڭگو خەلقى چەتنىڭ ھەرقانداق بېسىمى تۈپەيلىدىن ئۆزىنىڭ تەرەققىيات يولىنى ھەرگىز ئۆزگەرتمەيدۇ.

ئامېرىكا گوۋۇيۇەنى «كىشىلىك ھوقۇق دوكلات»نى ئېلان قىلىپ، باشقا دۆلەتلەرنىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا ئوچۇق - ئاشكارا ئارىلىشىپ، «ب د ت نىزامنامىسى»نىڭ روھىغا ۋە دەۋر ئېقىمىغا خىلاپلىق قىلدى. «ب د ت نىزامنامىسى»نىڭ 1 - ماددىسىنىڭ 3 - تارمىقىدا خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ كىشىلىك ھوقۇقنى ئىلگىرى سۈرۈشتىكى تۈپ ئاساسىي يولى «خەلقئارا ھەمكارلىقنى ئىلگىرى سۈرۈش»، دەپ ئېنىق بەلگىلەنگەن، لېكىن خېلىلا ئۇزاق ۋاقىت ئىچىدە سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشىنىڭ تەسىرى تۈپەيلىدىن كىشىلىك ھوقۇق بەزى چوڭ دۆلەتلەرنىڭ سىياسىي جەھەتتە قارشىلىشىش پەيدا قىلىش، زومىگەرلىكنى يولغا قويۇش ۋە باشقا دۆلەتلەرنىڭ ئىچكى ئىشلىرىغا ئارىلىشىشنىڭ قورالى بولۇپ قالدى. سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشى ئاياغلاشقاندىن كېيىن، دۇنيا خەلقى خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق پائالىيىتىدە سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشىنىڭ كۆلەڭگىسىدىن قۇتۇلۇپ ھەمكارلىشىش ۋە سۆزلىشىشتىن ئىبارەت ساغلام يولغا مېڭىشنى ئومۇميۈزلۈك تەلەپ قىلدى. 1993 - يىلى ئۆتكۈزۈلگەن دۇنيا كىشىلىك ھوقۇق يىغىنىدا ماقۇللانغان «ۋېنا خىتابنامىسى ۋە ھەرىكەت پروگراممىسى»دا كىشىلىك ھوقۇقنى ئىلگىرى سۈرۈشتە «ب د ت نىزامنامىسىدىكى مەقسەت ۋە پرىنسىپلارغا، بولۇپمۇ ب د ت نىڭ باش نىشانى بولغان خەلقئارا ھەمكارلىق مەقسىتىگە ئەمەل قىلىش كېرەك»، دەپ تەكىتلەنگەن. 1996 - يىلى 11 - ئايدا ئۆتكۈزۈلگەن 51 - نۆۋەتلىك ب د ت يىغىنى «كىشىلىك ھوقۇق ساھەسىدىكى خەلقئارا ھەمكارلىقنى كۈچەيتىش» توغرىسىدا مەخسۇس قارار ماقۇللاپ، كىشىلىك ھوقۇق ساھەسىدە ھەرقايسى دۆلەت ئۆزئارا ھۆرمەت قىلىش ۋە باراۋەر بولۇش ئاساسىدىكى ھەقىقىي ۋە ئىجابىي سۆزلىشىش ئارقىلىق خەلقئارا ھەمكارلىقنى ئىلگىرى سۈرۈش كېرەك، دەپ قايتا - قايتا تەكىتلەنگەن. بۇلار ھازىرقى خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ كىشىلىك ھوقۇق ساھەسىدە ھەمكارلىشىش، سۆزلىشىشنى تەلەپ قىلىش، قارشىلىشىش ۋە بېسىم ئىشلىتىشكە قارشى تۇرۇشتىن ئىبارەت دەۋر ئېقىمىغا ۋەكىللىك قىلىدۇ. ئامېرىكا ھەم دۇنياۋى ھۆكۈمەت ھەم ئومۇم ئېتىراپ قىلغان خەلقئارا تەشكىلات ياكى خەلقئارا يىغىنلار ھوقۇق بەرگەن دۆلەت بولمىسىمۇ، «دۇنيانىڭ كىشىلىك ھوقۇق سوتچىسى» بولۇۋېلىپ، ھەر يىلى دوكلات ئېلان قىلىپ، باشقا دۆلەتلەرنى ئەيىبلەپ كەلمەكتە. دەۋر ئېقىمىغا خىلاپ مۇنداق ھەرىكەت كىشىلىك ھوقۇق ساھەسىدە قارشىلىشىش پەيدا قىلىشتەك قىلمىشلار «ب د ت نىزامنامىسى»نىڭ روھى ۋە خەلقئارا جەمئىيەتتىكى كىشىلەر قەلبىنىڭ مايىللىقىغا خىلاپ بولغانلىقتىن يوللۇق يوسۇندا جۇڭگونى ئۆز ئىچىگە ئالغان دۇنيادىكى بارغانسېرى كۆپلىگەن دۆلەتلەرنىڭ قارشىلىقىغا ئۇچرايدۇ.

(شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ خەۋىرى)

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 - نومۇر، تېلېفون باش ئاپپاراتى: 5818200، ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028، پوچتا نومۇرى: 830051. گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 7 يۈەن 50 پۇڭ، پارچە باھاسى: 25 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى:102)

شىنجاڭ گېزىتى

新 疆 日 报

(维吾尔文)

(بۇ سان ئالتە بەت)

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش نومۇرى: CN 65——0002 / Z

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى(ۋەكالەت نومۇرى: 1ـــ57)

1997 ـ يىل

مارت

25

سەيشەنبە

ھاۋارايىدىن مەلۇمات:

ئۈرۈمچىدە كۈندۈزى ۋە كېچىسى ھاۋا ئوچۇق، بەزىدە بۇلۇتلۇق، تېمپېراتورا 6 °C ـ 15 °C بولىدۇ، ئۈچ بال شامال چىقىدۇ.

مۇھىم خەۋەرلەر

ئاپتونوم رايونلۇق 8 ـ نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 26 ـ يىغىنى ئۆتكۈزۈلۈشكە باشلىدى

ئۆز مۇخبىرىمىز مېھرىنسائى ياقۇپ خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق 8 ـ نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 26 ـ يىغىنى 3 ـ ئاينىڭ 24 ـ كۈنى ئۈرۈمچىدە ئۆتكۈزۈلۈشكە باشلىدى.

يىغىنغا ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ مۇدىرى ھامىدىن نىياز رىياسەتچىلىك قىلدى.

بۇ قېتىمقى يىغىننىڭ قارالمىلىرى: 8 ـ نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى 5 ـ يىغىنىنىڭ روھىنى يەتكۈزۈش ۋە ئۆگىنىش؛ ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى قاراپ چىقىشقا سۇنغان «ئاپتوم رايونىنىڭ ناشىۋال قاتنىشىدا بەلگىلىمە بويىچە ئېلىنىدىغان ھەقنى تەكشۈرۈش ۋە باشقۇرۇش نىزامى» (لايىھە)نى، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى قاراپ چىقىشقا سۇنغان «ئاپتونوم رايونىنىڭ ياغاچ ماتېرىياللار تىجارىتى ۋە ياغاچ ماتېرىياللىرىنى پىششىقلاش ۋە توشۇش ئىشلىرىنى باشقۇرۇش نىزامى» (لايىھە)نى قاراپ چىقىش: ئۈرۈمچى شەھەرلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى قاراپ چىقىشقا سۇنغان «ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ كۆكتات بازىرىنى قوغداش نىزامى»نى تەكشۈرۈپ تەستىقلاش؛ ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ ئاپتونوم رايونىنىڭ جەمئىيەت ئامانلىقى خىزمىتى ئەھۋالى توغرىسىدىكى دوكلاتىنى ۋە ئاپتونوم رايونىنىڭ تەنتەربىيە خىزمىتى ئەھۋالى توغرىسىدىكى دوكلاتىنى، «ئاپتونوم رايونىنىڭ زىرائەت ئۇرۇقلىرىنى باشقۇرۇش نىزامى»نىڭ ئىجراسى توغرىسىدىكى دوكلاتىنى، «مەھسۇلات سۈپىتى قانۇنى»نىڭ ۋە «ئاپتونوم رايونىنىڭ مەھسۇلات سۈپىتىنى نازارەت قىلىش نىزامى»نىڭ ئىجراسى توغرىسىدىكى دوكلاتىنى ئاڭلاپ ئۆتۈش ۋە قاراپ چىقىش؛ ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى مۇدىرلار يىغىنى قاراپ چىقىشقا سۇنغان «ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى ئورگىنىنىڭ ئاپپارات ئىسلاھاتى لايىھىسى (لايىھە)نى قاراپ چىقىش ھەمدە كادىرلارنى ۋەزىپىگە تەيىنلەش ۋە ۋەزىپىدىن قالدۇرۇش.

يىغىنغا ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن مۇدىرلىرىدىن شىي فۇپېڭ، يۈسۈپ مۇھەممەدى، تۆربايىر، شۈپېڭ ، ماسۇنلياڭ، خۇجىخان ھاكىموۋ، ئامىنە غاپپار، قادىس ۋە باش كاتىپ مۇھەممەت ئىسمائىللار قاتناشتى.

ئاپتونوم رايونىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى جاڭ يۈنچۈەن، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق تەپتىش مەھكىمىسىنىڭ باش تەپتىشى مۇھەممەت يۈسۈپ، ئاپتونوم رايونلۇق يۇقىرى خەلق سوت مەھكىمىسىنىڭ مەسئۇلى ۋە مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزاسى ماھىنۇر قاسىملار يىغىنغا سىرتتىن قاتناشتى.

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى بەنگۈگۈنكى، تەكشۈرۈش ـ تەتقىق قىلىش ئىشخانىسى، ھەرقايسى كومىتېتلىرىنىڭ مەسئۇللىرى، بىر قىسىم ئوبلاست (شەھەر)لىق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتلىرى، ۋىلايەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى خىزمەت كومىتېتلىرىنىڭ مەسئۇللىرى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بەنگۈگۈنكى، قانۇن ـ تۈزۈم ئىدارىسى، بىر قىسىم نازارەت، ئىدارىلەرنىڭ مەسئۇللىرىمۇ يىغىنغا سىرتتىن قاتناشتى.

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئۇقتۇرۇشى

چېن يۆشيا ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىكىدىن، دائىمىي كومىتېت ئەزالىقىدىن قالدۇرۇلدى ۋە ئېلىپ تاشلاندى

ئۆز مۇخبىرىمىز كاڭ پىڭ خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق 8 ـ نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 26 ـ يىغىنى مۇشۇ ئاينىڭ 24 ـ كۈنى چېن يۆشيانى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق 8 ـ نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزالىقىدىن ئېلىپ تاشلىغانلىق توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش چىقاردى.

ئۇقتۇرۇشتا مۇنداق دېيىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق 8 ـ نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ سابىق ۋەكىلى، خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ سابىق ئەزاسى چېن يۆشيا جۇڭگو قۇرۇلۇش بانكىسى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شۆبىسىنىڭ باشلىقى بولغان مەزگىلدە، ئېغىر مەسئۇلىيەتسىزلىك قىلىپ، دۆلەتنىڭ نۇرغۇن مۈلكىگە زىيان كەلتۈرگەن. «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى ۋە يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق قۇرۇلتايلىرىنىڭ سايلام قانۇنى»نىڭ 45 ـ، 47 ـ ماددىلىرى، «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق جۇمھۇرىيىتى مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى ۋە يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرى قانۇنى»نىڭ 5 ـ ماددىسى ۋە «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ خەلق قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىنى قالدۇرۇش توغرىسىدىكى بەلگىلىمىسى»گە ئاساسەن، بايىنغولىن موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستلىق 9 ـ نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ 25 ـ يىغىنى 1997 ـ يىل 2 ـ ئاينىڭ 28 ـ كۈنى چېن يۆشيانى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق 8 ـ نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىللىكىدىن قالدۇردى.

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى ۋە يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق قۇرۇلتايلىرىنىڭ سايلام قانۇنى»نىڭ 48 ـ ماددىسى ۋە «شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ خەلق قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىنى قالدۇرۇش توغرىسىدىكى بەلگىلىمىسى»نىڭ 8 ـ ماددىسىدىكى بەلگىلىمىلەر بويىچە، چېن يۆشيانى ئاپتونوم رايونلۇق 8 ـ نۆۋەتلىك

بىر يىلدا نۇرغۇن زىياننى تۈگىتىش ۋە پايدا ئېلىش نېمىنى چۈشەندۈردۇ؟

ــــ شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتىنىڭ كارخانا باشقۇرۇشنى كۈچەيتكەنلىكىنى تەكشۈرۈش

شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتى دۆلەتنىڭ چوڭ كارخانىسى، ئۇنىڭ ئېلېكتر تورى شىنجاڭدا ئىقتىسادىي تەرەققىياتى ئەڭ تېز، ئەڭ جانلىق رايونلاردىن تۇرپان ۋىلايىتى، ئۈرۈمچى شەھىرى، سانجى خۇيزۇ ئاپتونوم ئوبلاستى، شىخەنزە شەھىرى ۋە كۈيتۇڭ شەھىرىنى قاپلىغان. ۋەھالەنكى، بۇ كارخانىدا بىر مەھەل ئېغىر زىيان كۆرۈلدى. ئېلېكتر سانائىتى مىنىستىرلىكى غەربىي شىمال ئىقتىسادىي تەپتىشلىك شۆبە ئىدارىسىنىڭ 1996 ـ يىلىنىڭ باشلىرىدىكى تەپتىشلىك نەتىجىسىگە قارىغاندا، 1994 ـ يىلى شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتىنىڭ زىيىنى 36 مىليون 860 مىڭ يۈەنگە، 1995 ـ يىلى 169 مىليون يۈەنگە يەتكەن.

ۋەھالەنكى، ئارىدىن بىر يىللا ئۆتكەندە مۆجىزە كۆرۈلدى. 1996 ـ يىلى شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتىنىڭ توك ھاسىل قىلىش مىقدارى 6 مىليارد 160 مىليون كىلوۋات سائەتكە، سېتىش مىقدارى 5 مىليارد 259 مىليون كىلوۋات سائەتكە، سېتىش كىرىمى 1 مىليارد 24 مىليون يۈەنگە يېتىپ، ئالدىنقى يىلدىكىدىن % 12.2، % 12.5 ۋە % 33 ئاشتى؛ ئۈچ تۈرلۈك خىراجەت ئىچىدە ئىشلەپچىقىرىش تەننەرخى % 4.5، باشقۇرۇش خىراجىتى % 13.6 تۆۋەنلىدى. شىركەت ئالدىنقى يىلدىكى 169 مىليون يۈەن ئېلگىرىكى يىللىرى ئارتىلىپ قالغان 44 مىليون 360 مىڭ يۈەن كۆمۈر پۇلىنى، ئاساسىي قاتلام ئورۇنلارغا بوغۇلۇپ قالغان 8 مىليون يۈەن تەننەرخ خىراجىتىنى، ئىلگىرى ئارتىلىپ قالغان 15 مىليون يۈەن قەرز پۇلىنى قايتۇردى، شامال كۈچىدىن پايدىلىنىپ توك ھاسىل قىلىشنى ھەم شەھەر ئېلېكتر تورى قۇرۇلۇشىنى قوللاشقا 35 مىليون يۈەن مەبلەغ سالغان ئەھۋالدىمۇ 310 مىڭ يۈەن پايدا ئالدى. بۇ غايەت زور ئۆزگىرىش قانداق ئەمەلگە ئاشتى؟ تەكشۈرۈش ئارقىلىق بىز تۆۋەندىكى يەكۈنگە ئىگە بولدۇق:

تىجارەت ستراتېگىيىسىنى تەڭشەش ۋە يېڭىلىق يارىتىشتا چىڭ تۇرۇپ، ئىدىيە ۋە كۆز قاراشنى ئۆزگەرتىپ، كارخانا باشقۇرۇشنى ئومۇميۈزلۈك كۈچەيتىش شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتىنىڭ زىياننى تۈگىتىپ، پايدا ئېلىشىدىكى تۈپ سەۋەب. 1996 ـ يىلىنىڭ باشلىرىدا قۇرۇلغان شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتىنىڭ يېڭى رەھبەرلىك بەنزىسى ھەر دەرىجىلىك كادىرلاردىن ئۇزاقتىن بۇيان ساقلىنىپ كەلگەن، ھۆكۈمەتنىڭ توك باھاسىنى ئۆستۈرۈپ بېرىشىگە تايىنىپ، ئېلېكتر سانائىتىنى راۋاجلاندۇرۇش ئىدىيىسىنى ئۆزگەرتىپ ـ كېسىل تۈگىتىشنى تەلەپ قىلدى؛ «ئىدىيىدە بىرلىككە كېلىش، كۆز قاراشنى ئۆزگەرتىش، ھەق ـ فاكچىنىنى بەلگىلىدى: «ئۆچنى ئاشۇرۇش، بىرگە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىش» نىشانىنى، يەنى توك ھاسىل قىلىش مىقدارىنى 6 مىليارد كىلوۋات سائەتتىن، سېتىش مىقدارىنى 5 مىليارد كىلوۋات سائەتتىن؛ سېتىش كىرىمىنى 1 مىليارد يۈەندىن ئاشۇرۇش، پۈتۈن يىلدا زىيان تارتماسلىققا كاپالەتلىك قىلىش نىشانىنى ئوتتۇرىغا قويدى. يېڭى رەھبەرلىك بەنزىسىنىڭ غەيرىتى ۋە ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەيدىغان خىزمەت نىشانى ئىشچى ـ خىزمەتچىلەرنى تولىمۇ روھلاندۇردى. ئىدارە بويىچە كىشىلەرنىڭ جاپا ـ مۇشەققەتكە چىداپ كۈرەش قىلىش، قەيسەرلىك بىلەن ئىلمىيىش قىزغىنلىقى ئۇرغۇتۇلۇپ، ھەممە تەرەپ بىردەك تىرىشىپ، باشقۇرۇشنى تۇتۇپ، زىياننى تۈگىتىپ، تەرەققىياتقا ئىنتىلىدىغان ۋەزىيەت شەكىللەندى.

بىرىنچىسى، «بازارنى ئەتراپلىق قىلىپ، ئېچىكى توك ھېسابلاتىنى يولغا قويۇش، تەننەرخنى تۆۋەنلىتىش» يادرو قىلىنغان كارخانا باشقۇرۇش مېخانىزمىنى ئورناتتى. شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتىنىڭ زىياننى تۈگىتىش جەھەتتىكى بىرىنچى قېتىن ئۆتكىسى شۇكى، تەننەرخ خىراجىتى ھەددىدىن ئارتۇق ئېشىپ كەتكەن. 1996 ـ يىلى توك باھاسى ئۆستۈرۈلگەنلىكى تۈپەيلىدىن شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتىنىڭ

قاتارلىقلارنىڭ باھاسىنىڭ ئۆسۈشى ھەم ئىش ھەققىنى تەڭشەش قاتارلىق ئامىللار تۈپەيلىدىن، تەننەرخ خىراجىتىنىڭ ئاشقان سوممىسى 113

(ئاخىرى 4 ـ بەتتە)

قۇرۇلتايلىرىنىڭ سايلام قانۇنى»نىڭ 45-، 47 - ماددىلىرى، «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق قۇرۇلتايلىرى ۋە يەرلىك ھەر دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىنىڭ تەشكىلىي قانۇنى»نىڭ 44 - ماددىسى، «جۇڭخۇا خەلق قالدۇرۇش توغرىسىدىكى بەلگىلىمىسى»نىڭ 8 - ماددىسىدىكى بەلگىلىمىلەر بويىچە، چېن يۈشيانى ئاپتونوم رايونلۇق 8 - نۆۋەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزالىقىدىن ئېلىپ تاشلىدى.

شىركەت ئالدىنقى يىلدىكى 169 مىليون يۈەن زىياننى تۈگىتىپلا قالماستىن، بانكىنىڭ 320 مىليون يۈەن قەرزىنىڭ دىرى ۋە ئۆسۈمىنى، كېلىش، كۆز قاراشنى ئۆزگەرتىش، ھەق - ناھەقنى ئېنىق ئايرىش، بىردەك ئىتتىپاقلىشىپ تەرەققىي قىلىش»تىن ئىبارەت خىزمەت تۈپەيلىدىن شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتىنىڭ كىرىمى 110 مىليون يۈەن كۆپەيگەن بولسىمۇ، لېكىن يېقىلغۇ كىرا ھەققى ۋە سۇ پۇلى

دېھقان، چارۋىچىلار ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمىنى ئالقىشلايدۇ

ئۆز مۇخبىرىمىز مېھرىئاي ياقۇپ

مۇخبىرنىڭ مۇلاھىزىسى

يېقىندا چاقىرىلغان ئاپتونوم رايونلۇق سەھىيە خىزمىتى يىغىنىدا «دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىدا ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش، سالامەتلىكنى ئاسراش تۈزۈمىنى يولغا قويۇش ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈش توغرىسىدا بىر قانچە پىكىر»ئوتتۇرىغا قويۇلدى. بۇ، نۆۋەتتە، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىدا تېز تۈتۈپ ئەمەلىيلەشتۈرۈشكە تېگىشلىك مۇھىم ئىش بولۇپلا قالماستىن، دېھقان، چارۋىچىلار ئىنتىزار بولۇۋاتقان، ئالقىشلايدىغان ياخشى ئىش.

ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمى - دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىغا باب كېلىدىغان، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ داۋالىنىشىنى كاپالەتكە ئىگە قىلىدىغان ياخشى تۈزۈم. ئۇ دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ داۋالىنىش راسخوتىنى ھەل قىلىپلا قالماستىن، كېسەل كۆرسىتىش، داۋالىنىش سەۋەبىدىن نامراتلىشىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ، سالامەتلىكنى ئاسراشقا كاپالەتلىك قىلىدۇ.

ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ يېزا - قىشلاقلىرىدا 1950 - يىللارنىڭ ئاخىرىدا يولغا قويۇلۇشقا باشلىغان، 1978 - يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە ئاپتونوم رايونىمىزدىكى %97 مەمۇرىي كەنتتە ئومۇملىشىپ بولغانىدى. ئەمما ھەر خىل سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن بۇ تۈزۈم كېيىنچە ئەمەلدىن قالدى. 1986 - يىلىنىڭ ئاخىرىغا كەلگەندە، ئاپتونوم رايونىمىزدا ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمىنى يولغا قويۇۋاتقان

(ئاخىرى 4 - بەتتە)

تۇرپان ۋىلايىتىدە بۇغداي تېرىلغۇسى ئاخىرلاشتى

ئۆز مۇخبىرىمىز ساتتار رېقىپ خەۋەر قىلىدۇ: بالدۇر ھەرىكەتكە كېلىپ، پۇختا تەييارلىق كۆرگەنلىكتىن، تۇرپان ۋىلايىتىنىڭ ئەتىيازلىق تېرىلغۇسى تېز ھەم سۈپەتلىك ئىشلەندى، 3 - ئاينىڭ 20 - كۈنىگىچە ۋىلايەت بويىچە 175 مىڭ مو يازلىق بۇغداي تېرىش ۋەزىپىسى ئاساسەن ئاخىرلاشتى.

تۇرپان ۋىلايىتى يېزا ئىگىلىكىدىن بۇ يىلمۇ مول ھوسۇل ئېلىشقا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، دېھقانلارنى كۈزدە يەرلەرنى چوڭقۇر ئاغدۇرۇشقا، قىشلىق ئۇسا قىلىشنى چىڭ تۇتۇشقا ئۇيۇشتۇردى. بانكىلارمۇ قەرز پۇل تارقىتىش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلىدى. نەتىجىدە، ئەتىيازلىق تېرىلغۇ باشلىنىشتىن ئىلگىرى ئون نەچچە مىڭ توننا خىمىيىۋى ئوغۇت، 200 توننىدىن ئارتۇق سۇلياۋ يوپۇق، يېتەرلىك سورتلۇق ئۇرۇق، دېھقانچىلىق دورىسى، ئۇرۇق سېلىش، سۇلياۋ يوپۇق يېپىش ماشىنىسى قاتارلىقلار دېھقانلارغا ۋاقتىدا يەتكۈزۈلدى. ناھىيە (شەھەر)، يېزا (بازار)لار ئامىنى ئەتىيازلىق تېرىلغۇ تەييارلىقىنى ياخشى ئىشلەشكە سەپەرۋەر قىلدى. تۇرپان شەھىرى 567 كادىر ۋە تېخنىك خادىمنى يېزىلارغا ئەۋەتىپ، دېھقانلارنىڭ تېرىلغۇ ئىشلىرىغا يېتەكچىلىك قىلدى.

نۆۋەتتە، بۇ ۋىلايەتتىكى كادىرلار ۋە دېھقانلار سۇلياۋ يوپۇق يېپىپ كۆكتات، قوغۇن - تاۋۇز تېرىش ئىشىنى ياخشى ئىشلەش بىلەن بىللە، 350 مىڭ مو كېۋەز يېرىنى ئوغۇتلاش، سۇغىرىش، ئاغدۇرۇش ئىشلىرىنى چىڭ تۇتۇپ، كېۋەز تېرىلغۇسىنى ئۆز قەرەلىدە ئورۇنداش ئۈچۈن تىرىشماقتا.

قاراقاش ناھىيىسى 2 - ئاينىڭ 21 - كۈنىگىچە ئەتىيازلىق تېرىلغۇغا 23 مىليون 680 مىڭ يۈەن مەبلەغ سالدى، 7813.6 توننا خىمىيىۋى ئوغۇت، 100.5 توننا سۇلياۋ يوپۇق يۆتكەپ كەلدى.

سۈرەتتە: توخۇلا يېزىسىدىكى دېھقان تۇرسۇن روزى (سولدا) خىمىيىۋى ئوغۇت سېتىۋالماقتا.

جاڭ مىنخەي فوتوسى

كورلا پاختا توقۇمىچىلىق زاۋۇتى تەننەرخ باشقۇرۇشنى چىڭ تۇتۇپ، زىياننى پايدىغا ئايلاندۇردى

ئۆز مۇخبىرىمىز شى چياۋمېينىڭ ئاپتونوم رايونلۇق توقۇمىچىلىق سانائىتى ئىدارىسىدىن ئۇققۇشىچە، كورلا پاختا توقۇمىچىلىق زاۋۇتى «ئىككى دەرىجىلىك تەننەرخ ھېساباتى»نى يولغا قويۇپ، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش ئارقىلىق بۇلتۇر باج سوممىسىنى 21 مىليون 550 مىڭ يۈەنگە، پايدىنى 232 مىڭ يۈەنگە، كاپىتال قىممىتىنىڭ ئېشىش نىسبىتىنى %123كە يەتكۈزگەن.

بۇ زاۋۇت بۇ مېخانىزمنى يولغا قويۇش داۋامىدا ھەر ئايدا ئىقتىسادىي پائالىيەتنى تەھلىل قىلىشتا چىڭ تۇرغان، تەننەرخنى تۆۋەنلىتىش تەدبىرلىرىنى تۈزۈپ چىققان. ئۇلار بىر تەرەپتىن، خام ئەشيا ئۆتكىلىنى، ماددىي ئەشيالارنى زاۋۇتقا كىرگۈزۈش ئۆتكىلىنى قاتتىق ئىگىلىگەن، ماددىي ئەشيالارنى زاۋۇتقا كىرگۈزۈشنىڭ ئەڭ يۇقىرى باھاسىغا چەك قويغان؛ يەنە بىر تەرەپتىن، سېتىش ئۆتكىلىنى كونترول قىلىپ، ئەڭ تۆۋەن سېتىش باھاسىنى بېكىتكەن. ئالدىنقى بىر تۇردىلا پاختىنىڭ ئونۇېرسال تەننەرخىنى 13 مىليون يۈەن تۆۋەنلەتكەن.

شىنجاڭ دېھقانچىلىق پەنلەر ئاكادېمىيىسى چەت ئەلدىن ئىلغار تېخنىكىلارنى كىرگۈزۈپ، يېزا ئىگىلىك تەرەققىياتىنى تېزلەتتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ئۈرۈمچى خەۋىرى. شىنجاڭ دېھقانچىلىق پەنلەر ئاكادېمىيىسى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان چەت ئەلنىڭ ئىلغار تېخنىكىسىنى كىرگۈزۈپ ۋە ئۆزلەشتۈرۈپ، يېزا ئىگىلىك پەن - تېخنىكىسى تەرەققىياتىنى تېزلىتىپ، ئىقتىسادىي تەرەققىياتنى يۈكسەلدۈردى.

تونۇشتۇرۇشقا قارىغاندا، ئون نەچچە يىلدىن بۇيان، شىنجاڭ دېھقانچىلىق پەنلەر ئاكادېمىيىسى ئامېرىكا، كانادا، ياپونىيە، مىسىر قاتارلىق 30 نەچچە دۆلەت، رايون بىلەن پەن- تېخنىكا ھەمكارلىقى ۋە ئالماشتۇرۇش مۇناسىۋىتى ئورناتقان؛ 152 تۈركۈمدە 356 پەن- تېخنىكا خادىمىنى چەت ئەلگە تەكشۈرۈش، زىيارەتكە ئەۋەتكەن؛ 32 ئوتتۇرا ياش، ياش ئاسپىرانت، بىلىم ئاشۇرغۇچىنى چەت ئەلگە ئۆگىنىشكە ئەۋەتكەن؛ چەت ئەللەردىن شال مايسىلىرىنى قۇرغاق يەردە يېتىشتۈرۈپ، شالاڭ كۆچۈرۈش، دېھقانچىلىق زىرائەتلىرىنىڭ شاخلىرىنى مىكرولۇق سىلوسلاش قاتارلىق 200 نەچچە خىل ئىلغار، ئەسقاتىدىغان تېخنىكىنى كىرگۈزگەن؛ ئاشلىق، كېۋەز، ياغلىق دان، قىزىلچا، قوغۇن، ئۈزۈمنىڭ ئازكەم 10 مىڭ ئەۋرىشكىسىنى كىرگۈزۈپ ئۆزلەشتۈرۈش، يېڭىلىق يارىتىش ئارقىلىق 110 تۈرلۈك نەتىجىنى قولغا كەلتۈرگەن، 49 يېڭى سورت يېتىشتۈرگەن. بۇ يېڭى نەتىجە ۋە يېڭى سورتلار ئاپتونوم رايونىمىزدا 2. مىليارد يۈەنلىك ئىجتىمائىي، ئىقتىسادىي ئۈنۈم يارىتىپ، ئاكادېمىيىنىڭ ئوخشاش مەزگىلدىكى ئۈنۈمىنىڭ %60 تىن كۆپرەكىنى ئىگىلىگەن.

كورلا شەھەرلىك ج خ ئىدارىسى چارلاش ساقچى چوڭ ئەترىتىدىكى كادىر - ساقچىلار كوچىلار، سودا تورنۇقتىلىرى ۋە مەھەللىلەرگە بېرىپ ئۆز خىزمەتلىرى ئۈستىدە ئاممىدىن پىكىر ئېلىپ، ھەر مىللەت ئاممىسىنىڭ ئالقىشىغا ئېرىشتى.

لى لى فوتوسى

قىسقا خەۋەرلەر

△ ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەش مۇشۇ ئاينىڭ 19 - كۈنى چۈشتىن بۇرۇن يىغىن ئېچىپ، سىياسىي كېڭەش مەملىكەتلىك 8 - نۆۋەتلىك كومىتېتى 5 - يىغىنىنىڭ روھىنى يەتكۈزۈپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ سىياسىي كېڭەش خىزمىتىنى يېڭى سەۋىيىگە كۆتۈرۈشنى تەكىتلىدى.

△ ئاپتونوم رايون مۇشۇ ئاينىڭ 21 - كۈنى 8 - نۆۋەتلىك مەملىكەتلىك تەنھەرىكەت مۇسابىقىسىنى كۈتۈۋېلىش يۈزىسىدىن قەسەم بېرىش ھەم سەپەرۋەر قىلىش يىغىنى ئۆتكۈزدى.

△ ئۈرۈمچى شەھەر ئاھالىسى مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلىپ، جەمئىيەتكە تۆھپە قوشۇش ئۈچۈن بەس - بەستە قان تەقدىم قىلدى. بۇ يىل پۇقرالارنىڭ مەجبۇرىيىتىنى ئادا قىلىش يۈزىسىدىن قان تەقدىم قىلىشى ئىلگىرىكى يىللاردىكىدىن ياخشى بولدى.

△ جۇڭگو بىلەن ياپونىيىنىڭ نىيە خارابىلىقىنى بىرلىشىپ تەكشۈرۈش كېلىشىمى (1997 - يىلدىن 1999 - يىلغىچە)نى ئىمزالاش مۇراسىمى مۇشۇ ئاينىڭ 22 - كۈنى چۈشتىن بۇرۇن ئۈرۈمچىدىكى «خەلق»سارىيىدا ئۆتكۈزۈلدى.

△ ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ ئاپتوموبىل زاپچاسلىرى بازارلىرىدا ساختا مەھسۇلاتلارنى سېتىش ئەھۋالى يەنىلا ئىنتايىن ئېغىر بولماقتا.

ئۆز خەۋەرچىمىز

غوپۇر ئابدۇللا ئاپتونوم رايونلۇق تاشيول ئاسراش، باشقۇرۇش خىزمىتى يىغىنىدا مۇنداق دەپ تەكىتلىدى:

تاشيول تارماقلىرى ئىسلاھات ۋە تەرەققىيات قەدىمىنى يەنىمۇ تېزلىتىشى كېرەك

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابلاجان ئەمەت**، ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **مۇرات ئىمام** خەۋەر قىلىدۇ: يېقىندا ئېچىلغان ئاپتونوم رايونلۇق تاشيول ئاسراش، باشقۇرۇش خىزمىتى يىغىنىدا ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى غوپۇر ئابدۇللا مۇنداق دەپ تەكىتلىدى: بۇ يىل تاشيول تارماقلىرى ئىسلاھات، تەرەققىيات قەدىمىنى يەنىمۇ تېزلىتىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش ئىشلىرىنىڭ ئوڭۇشلۇق راۋاجلىنىشىغا تېخىمۇ كۆپرەك تۆھپە قوشۇشى كېرەك.

بۇلتۇر ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر مىللەت تاشيول ئىشچى - خىزمەتچىلىرى جاپاغا چىداپ تۆھپە قوشۇش روھىنى جارى قىلدۇرۇپ، يوللارنى ياخشى ئاسراپ ۋە باشقۇرۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا زور تۆھپە قوشتى. تاشيول تارماقلىرى ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، يول ئاسراش، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى مۇكەممەللەشتۈردى. داۋەن قۇرۇلۇشىنى زور كۈچ بىلەن ئېلىپ بېرىپ، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ تۇرمۇش، خىزمەت شارائىتىنى ياخشىلىدى.

1996 - يىلىنىڭ ئاخىرىدا ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ئاپتوموبىل قاتنايدىغان تاشيول مۇساپىسى 31 مىڭ 609 كىلومېتىرغا يېتىپ، ئۈرۈمچىنى مەركەز قىلغان، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەر، ناھىيە دېھقانچىلىق ۋە چارۋىچىلىق مەيدانلىرى، چېگرا ئېغىزلىرى تۇتاشتۇرۇلغان تاشيول تورى دەسلەپكى قەدەمدە شەكىللەندى.

شىنجاڭنىڭ قاتناش - ترانسپورت ئىشلىرىدا تاشيول قاتنىشى ئاساسىي ئورۇندا تۇرىدۇ، يولۇچىلارنىڭ % 98ى، يۈكلەرنىڭ % 93ى تاشيول ئارقىلىق توشۇلىدۇ، بۇنىڭدىن تاشيولنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشتىكى مۇھىم ئورنى ۋە رولىنى كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ. لېكىن شىنجاڭنىڭ نۆۋەتتىكى تاشيول ئەھۋالى خەلق ئىگىلىكى تەرەققىياتىغا ماسلىشالمايدۇ؛ بىرىنچىدىن، تاشيول مۇساپىسى قىسقا، تاشيول قاتناش شارائىتى ناچار، يوللارنىڭ كۆپ قىسمى 50 - يىللاردا ياسالغان بولۇپ، تېخنىكا ئۆلچىمىگە يەتمەيدۇ. بۇزۇلۇشى ئېغىر، يوللارنىڭ پىرىمىدىن كۆپرەكى ئىشلىتىلىش يىل چەكلىمىسىدىن ئېشىپ كەتكەن. ئىككىنچىدىن، تاشيولدىكى ئاپتوموبىللارنىڭ زىچلىقى يۇقىرى، بولۇپمۇ چوڭ، ئېغىر تىپلىق ئاپتوموبىللارنىڭ كۆپىيىشى ئەسلىدىلا ناچار يوللارغا بولغان بېسىمنى ئېغىرلاشتۇرۇپ، يولنىڭ بۇزۇلۇشىنى تېخىمۇ تېزلەتتى. ئۈچىنچىدىن، بۇلتۇرقى پەۋقۇلئاددە زور كەلكۈن تاشيوللارنى ئېغىر بۇزغۇنچىلىققا ئۇچراتتى. تۆتىنچىدىن، شەھەرگە كىرىپ - چىقىدىغان ئاپتوموبىللار ئېغىر دەرىجىدە توسۇلۇپ قالىدىغان ئەھۋاللار بىر قەدەر گەۋدىلىك؛ نامرات، چەت، يىراق رايونلار ۋە چېگرا ئېغىزلىرىغا تۇتىشىدىغان تاشيوللار بەك ئاز، بۇلار ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ خەلق ئىگىلىكى تەرەققىياتىنى ئېغىر دەرىجىدە چەكلەپ تۇرماقتا.

غوپۇر ئابدۇللا يۇقىرىقى مەسىلىلەرنى كۆزدە تۇتۇپ مۇنداق دېدى: بۇ مەسىلىلەرنى ئىسلاھاتنى ئۈزلۈكسىز چوڭقۇرلاشتۇرۇش، باشقۇرۇشنى ئىلمىيلاشتۇرۇش، ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى كۈچەيتىش ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈش، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغاش، ئۇلارنىڭ تۇرمۇشىغا كۆڭۈل بۆلۈش، سىياسىي ۋە كەسپىي ساپاسىنى تىرىشىپ ئۆستۈرۈش، ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەت ۋە مۇناسىۋەتلىك تارماقلارنىڭ قوللىشىغا ئېرىشىش، كۆپ يوللار ئارقىلىقلا مەبلەغ توپلاش ئارقىلىق ھەل قىلغىلى بولىدۇ.

ئاپتونوم رايونىمىزدا سىرتقا ئېچىۋېتىش، بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسى بەرپا قىلىش توغرىسىدا بىر نەچچە پىكىر

يېزا ئىگىلىك داشۆسى يېزا ئىگىلىك ئىقتىساد فاكۇلتېتىدىن دوتسېنت **نىغمەت غوجامبەردى**

مۇتەخەسسىلەر مۇنبىرى

1. پۇرسەتنى غەنىيمەت بىلىپ، كۆپ تەرەپتىن قوش يۆنىلىشلىك ئېچىۋېتىشتە چىڭ تۇرۇش كېرەك.

بىرىنچىدىن، شەرققە ئېچىۋېتىش. ئېلىمىزنىڭ دېڭىز بويىدىكى تەرەققىي تاپقان رايونلارنىڭ دۇنيا بازىرىدىكى ئورنى ۋە رولىدىن پايدىلىنىپ ياپونىيە ۋە شەرقىي ئاسىيا دۆلەتلىرىدىن مەبلەغ، ئىلغار تېخنىكا ۋە زامانىۋى باشقۇرۇش تەجرىبىلىرىنى كىرگۈزۈش مېخانىزمىنى تۇرغۇزۇش لازىم. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، ئاپتونوم رايونىمىز چەت ئەل مەبلىغى جەلپ قىلىش جەھەتتە مەلۇم نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرگەن بولسىمۇ، ئەمما ھازىرغىچە مەبلەغ كۆلىمى ئانچە زور ئەمەس. بۇلتۇر مەملىكەت بويىچە جەلپ قىلىنغان ئومۇمىي مەبلەغنىڭ ئاران % 2 .1 ىنى ئىگىلىدى. بۇ ئەھۋال ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ بايلىق ئۈستۈنلۈكى ۋە جۇغراپىيىلىك ئەۋزەللىكىگە تولىمۇ ماس كەلمەيدۇ.

ئىككىنچىدىن، غەربكە ئېچىۋېتىش. بۇنىڭدا ئوتتۇرا ئاسىيادىكى بەش دۆلەتكىلا ئېچىۋېتىش كۇپايە قىلمايدۇ. بەلكى، غەربىي ئاسىيا، ئوتتۇرا شەرق ۋە ياۋروپا دۆلەتلىرىگىمۇ ئېچىۋېتىش كېرەك. ئەلۋەتتە، بۇنىڭ ئىچىدە ئاپتونوم رايونىمىزغا چېگرىداش سەككىز دۆلەت مۇھىم ئورۇندا تۇرىدۇ. بۇ دۆلەتلەرنىڭ 1 مىليارد 123 مىليون نوپۇسى بار. يەر كۆلىمى 27 مىليون كۋادرات كىلومېتىر كېلىدۇ. لېكىن، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھەر يىللىق ئېكسپورت-ئىمپورت سوممىسى شۇ رايون ئومۇمىي سوممىسىنىڭ ‰ 3 نى ئىگىلەيدۇ. دېمەك، يوشۇرۇن كۈچ ناھايىتى زور. ئۈچىنچىدىن، ئىچكى ئۆلكە، شەھەرلەرگە قارىتا كۆپ تەرەپتىن قوش يۆنىلىشلىك ئېچىۋېتىش. بىر تەرەپتىن، ئىچكى رايونلارنىڭ ئاپتونوم رايونىمىزغا مەبلەغ سېلىپ، بايلىق ئۈستۈنلۈكىگە ئىگە كەسپلەر بازىسى قۇرۇشىغا ئىمكانىيەت يارىتىپ بېرىش كېرەك. يەنە بىر تەرەپتىن، ئۇلار بىلەن ھەمكارلىشىپ تاشقى سودا كۈچىمىزنى ئاشۇرۇپ، دۇنيا بازىرىغا كىرىشكە شارائىت

2. بايلىق ئۈستۈنلۈكىدىن پايدىلىنىپ، تايانچ كەسپلەرنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇپ، ئىقتىسادنى ئاشۇرۇش نۇقتىلىرىنى يېتىلدۈرۈش لازىم.

دۆلەتنىڭ ستراتېگىيىلىك ئورۇنلاشتۇرۇشى بويىچە ئېيتقاندا، غەربىي شىمالنى ئېچىشتا شىنجاڭ مۇھىم نۇقتا. چۈنكى ئاپتونوم رايونىمىز تەرەققىياتى ئارقىدا قالغان رايون بولۇپلا قالماستىن، بەلكى مەملىكىتىمىز بويىچە تەبىئىي بايلىقى ئەڭ مول رايون ھېسابلىنىدۇ. ئاپتونوم رايونىمىز ئىقتىسادىي تەرەققىياتىنىڭ كۆتۈرۈلۈشى بايلىق ئۈستۈنلۈكىنى ئىقتىسادىي ئۈستۈنلۈككە ئايلاندۇرۇشقا باغلىق. نېفىت، كۆمۈر، ئالتۇن ۋە رەڭلىك مېتال قاتارلىق كان بايلىقلىرى زاپىسى ناھايىتى مول. ھازىر بايقالغىنى 120 نەچچە خىل. بۇنىڭ ئىچىدە سەككىز خىلى مەملىكەتنىڭ ئالدىنقى قاتارىدا تۇرىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا پاختا، قولماق، قىزىلچا، چارۋا مەھسۇلاتلىرى، مېۋە - چېۋە قاتارلىقلارنىڭ سۈپىتى ياخشى، مىقدارى كۆپ، تەننەرخى ئەرزان، مەملىكىتىمىز ئىچى ۋە سىرتىدا داڭقى بار. دېمەك، مۇشۇ ساھەلەر بويىچە چەتتىن ئىلغار تېخنىكا، مەبلەغ ۋە زامانىۋى باشقۇرۇش تەجرىبىلىرىنى كىرگۈزۈپ، سىرتقا ئېچىۋېتىش ئارقىلىق بىر قاتار تايانچ كەسپلەرنى يېتىلدۈرۈش مۇمكىنچىلىكى بار. مەسىلەن، نېفىت خىمىيە سانائىتى، پاختا توقۇمىچىلىق سانائىتى، چارۋىچىلىق مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەش سانائىتى ۋە يېمەك - ئىچمەك مەھسۇلاتلىرى پىششىقلاپ ئىشلەش سانائىتى ۋە باشقىلار.

3. بازارنى يېتەكچى قىلىپ كەسىپ قۇرۇلمىسىنى پائال تۈردە تەڭشەش لازىم.

بۇ ئىشنى رايون بازار قۇرۇلمىسىنى تەڭشەشتىن باشلاپ تۇتۇش كېرەك. بولۇپمۇ ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى بازىرى، ئېچىشقا

تۈزۈملەرنى مۇكەممەللەشتۈرۈش، كىشىلەرنىڭ قانۇن ئېڭىنى ئۆستۈرۈش كېرەك. ئىككىنچىدىن، بازارنى سىرتقا ئېچىۋېتىش، رايون ئىچىدىكى چارىلارنى يوقىتىش، قورۇقچىلىق قىلمىشلارنى توسۇش كېرەك. ئۈچىنچىدىن، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئەھۋالىنى چىقىش قىلىپ، ئاۋۋال بازارنىڭ سىغىمچانلىقىنى ۋە كۆتۈرۈش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىش، تەدرىجىي قېلىپلاشتۇرۇش لازىم.

4. بازار ئىگىلىكىگە ئۆتۈش سۈرئىتىنى تېزلىتىپ، غەيرىي دۆلەت مۈلۈكچىلىكىدىكى ئىگىلىكنى پائال تۈردە راۋاجلاندۇرۇش كېرەك.

ئېلىمىزنىڭ دېڭىز بويىدىكى ئۆلكە، شەھەرلىرى قىسقىغىنا ئون نەچچە يىلدا، ئىلگىرىكى 30 يىلدا ئورۇندىيالمىغان بۈيۈك ئىشلارنى ئورۇنداپ، دۆلىتىمىزنىڭ ئومۇمىي يۈزلۈك كۈچىنى ئاشۇرۇشتا غايەت زور رول ئوينىدى. بۇنداق بولۇشىدىكى ئاساسىي سەۋەب، دۆلەت بۇ رايونلارغا سىياسەت جەھەتتىن مۇھىت ھازىرلاپ بەردى. بۇنىڭ بىلەن بۇ رايونلار سىناق نۇقتىلىرىنى بالدۇر تۇتۇپ، تېزدىن كېڭەيتتى. ئىدىيە جەھەتتە ئازاد بولۇپ، بازار ئېڭى، رىقابەت ئېڭى ۋە قىممەت ئېڭىنى تۇرغۇزۇپ، ئۈچ خىل مەبلەغ كارخانىلىرىنى كۆپلەپ قۇرۇپ، مەملىكەت بويىچە ئالدىدا ماڭدى. لېكىن، ئاپتونوم رايونىمىزدا ھازىرغىچە پىلان ئىگىلىكى يېتەكچى ئورۇندا تۇرۇۋاتىدۇ.

دېڭىز ياقىسىدىكى تەرەققىي قىلغان ئۆلكە، شەھەرلەر غەيرىي دۆلەت مۈلۈكچىلىكىدىكى ئىگىلىكنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇردى. گۇاڭدۇڭ قاتارلىق ئۆلكىلەردە غەيرىي دۆلەت مۈلۈكچىلىكىدىكى ئىگىلىك ئومۇمىي ئىگىلىكنىڭ % 70 - % 60 نى ئىگىلەيدۇ. ئەمما غەربىي شىمالدىكى شىنجاڭ قاتارلىق ئۆلكە، ئاپتونوم رايونلاردا ئۇنىڭ نىسبىتى % 77 - % 26 كىچە بولۇپ كېلىۋاتىدۇ. تەرەققىي قىلغان ئۆلكە، شەھەرلەرنىڭ تەجرىبىسىدىن قارىغاندا، غەيرىي دۆلەت مۈلۈكچىلىكىدىكى ئىگىلىكنى پائال تۈردە راۋاجلاندۇرغاندىلا ئاندىن بازار ئىگىلىكىنىڭ ئاساسىنى يارىتقىلى، كۆپ قۇتۇپلۇق بازار گەۋدىسىنى بارلىققا كەلتۈرۈپ، بازار رىقابىتىنى شەكىللەندۈرگىلى بولىدۇ. بۇ ئۆز نۆۋىتىدە بازار ئىگىلىكىنىڭ تەرەققىياتىنى تېزلىتىدۇ.

5. ئۆز كۈچىگە تايىنىپ ئىش كۆرۈپ، جاپا - مۇشەققەتكە چىداپ كۈرەش قىلىش قائىدىسىدە چىڭ تۇرۇش لازىم.

بۇ بىز جۇڭگولۇقلارنىڭ ئېسىل ئەنئەنىمىز. بازار ئىگىلىكى شارائىتىدا بۇ ئەنئەنىمىزنى ھەرگىز تاشلىۋەتمەسلىكىمىز لازىم. چۈنكى ئاپتونوم رايونىمىز تېخى تەرەققىي قىلمىغان رايون، بازار ئىگىلىكىنىڭ باشلانغۇچ دەۋرىدە تۇرۇۋاتىدۇ. ئالدىمىزدا يەنە نۇرغۇن قىيىنچىلىقلار بار. يەنە نۇرغۇن يېڭى مەسىلىلەرگە دۇچ كېلىشىمىز مۇمكىن. شۇڭا بىزدە ئازتولا روھ بولۇشى كېرەك.

پوسكام ناھىيىسىدە كېۋەز تېرىلغۇ تەييارلىقى ياخشى ئىشلەندى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ياسىن قۇربان** خەۋەر قىلىدۇ: پوسكام ناھىيىسى بۇ يىل 200 مىڭ مو كېۋەز

تەدبىرلىرىنى مۇزاكىرە قىلدى. ھەممە ناھىيە بويىچە 200 مىڭ مو كېۋەز تېرىش پىلانىنى ۋاقتىدا ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، جايلارنى كېۋەز تېرىلغۇ تەييارلىقىنى پۇختا قىلىشقا سەپەرۋەر قىلدى. بۇنىڭ بىلەن 30 مىڭدىن كۆپرەك دېھقان

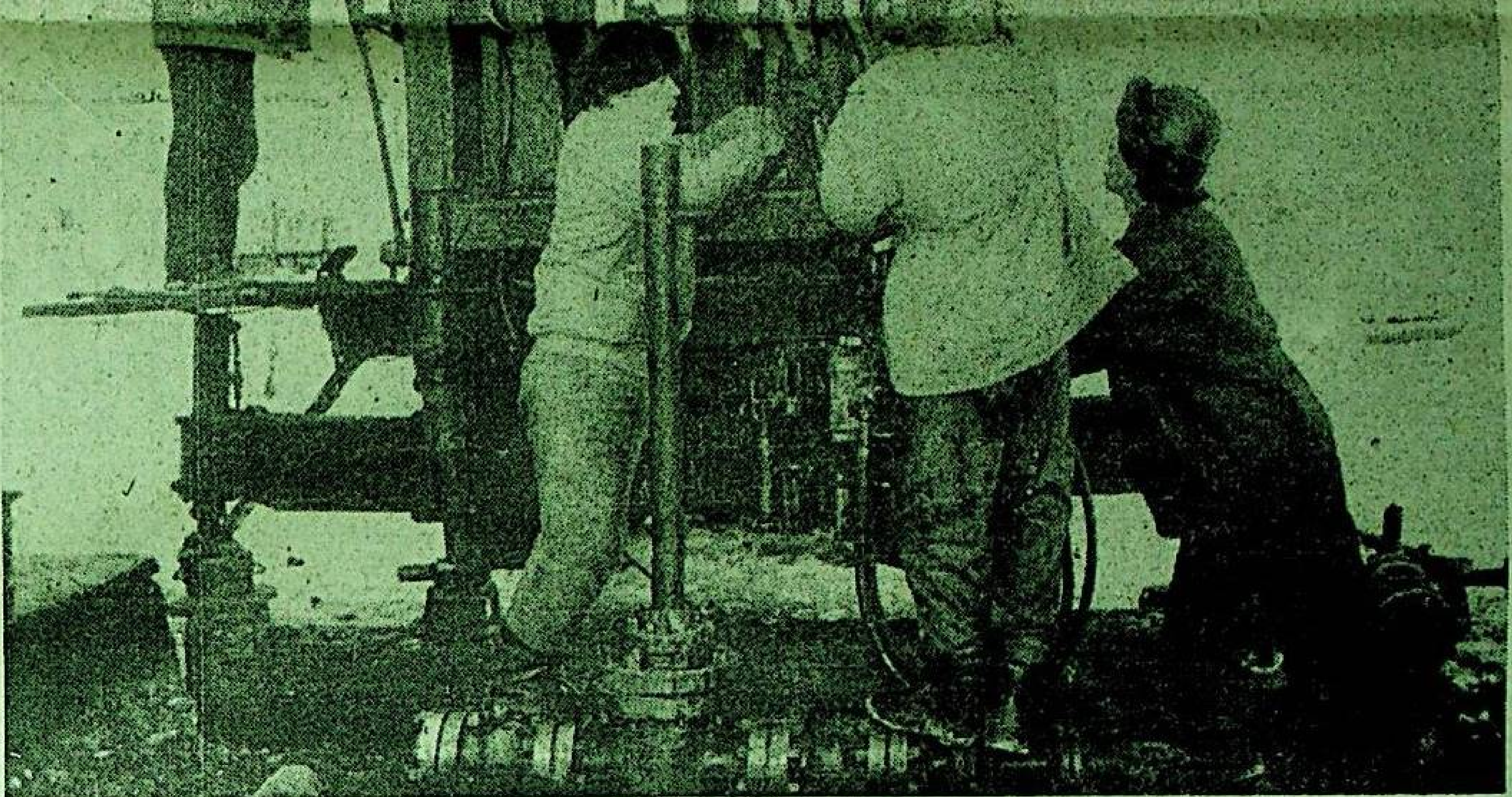

ئاقبۇلاق نېفىت ئىدارىسىنىڭ ئاقبۇلاق نېفىت ئېلىش زاۋۇتى قۇدۇق رېمونت قىلىش چوك ئەترىتىدىكى رېمونتچىلار بۇ يىل 1 - ئايدىن 3 - ئاينىڭ 10 - كۈنىگىچە 104 نېفىت قۇدۇقىنى سۈپەتلىك رېمونت قىلىپ، نېفىت مەھسۇلاتىنىڭ مۇقىم ئېشىشىغا كاپالەتلىك قىلدى.

سۈرەتتە: ئۇلار قۇدۇق رېمونت قىلماقتا.

ئابدۇرازاق مىرئاۋەت فوتوسى

ئاشۇرۇپ، دىيا بازىرغا كىرىشكە شارائىت يارىتىش كېرەك.

تەكشۈرۈشتىن باشلاپ تۇتۇش كېرەك. بولۇپمۇ ئىشلەپچىقىرىش ۋاستىلىرى بازىرى ئېچىشقا ئەھمىيەت بېرىش لازىم. مەسىلەن، پۇل مۇئامىلە بازىرى، ئەمگەكچىلەر بازىرى، ئۆي-مۈلۈك بازىرى، ئۇچۇر بازىرى قاتارلىق بازارلارنى مۇكەممەللەشتۈرۈش ۋە ئېچىش كېرەك. 1994 - يىللىق مەلۇماتتىن قارىغاندا، ئاپتونوم رايونىمىزدا 67 مىڭ 359 بازار بار ئىكەن. بۇنىڭ ئىچىدە سودا - سانائەت تارماقلىرىغا تىزىملىتىلغىنى ئاران 1200 ئىكەن. چوڭ تىپتىكى توپ سېتىش بازىرىدىن 32 سى بار ئىكەن. بۇلار سان جەھەتتىن ئاز بولۇپلا قالماستىن، بەلكى بۇلارنىڭ سۈپىتى ناچار، قۇرۇلمىسى ئەقلىگە مۇۋاپىق ئەمەس ئىكەن. شۇڭا، بىرىنچىدىن، بازارغا دائىر قانۇن -

ئوسمان خەۋەر قىلدۇ: پوسكام ناھىيىسى بۇ يىل 200 مىڭ مو كېۋەز تېرىش ۋەزىپىسىنىڭ تولۇق ئورۇندىلىشىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، تېرىلغۇ تەييارلىقى خىزمىتىنى ھەر جەھەتتىن پۇختا قىلدى.

ناھىيىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى بۇ يىل 1 - ئاينىڭ 6 - كۈنى ناھىيە بويىچە ھەرقايسى يېزا - بازار (مەيدان)لارنىڭ مەسئۇللىرى، دېھقانچىلىق، سۇ ئىشلىرى، يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى ئىدارىسى قاتارلىق مۇناسىۋەتلىك تارماقلارنىڭ مەسئۇللىرىدىن بولۇپ 100 دىن ئارتۇق كىشى قاتناشقان پاختا ئىشلەپچىقىرىش مۇھاكىمە يىغىنى ئېچىپ، 1997 - يىللىق پاختا ئىشلەپچىقىرىش پىلان - قىلىشقا سەپەرۋەر قىلدى. بۇنىڭ بىلەن 30 مىڭدىن كۆپرەك دېھقان سەپەرۋەرلىككە كېلىپ، ئوغۇت توپلاش ۋە ئوغۇت يۆتكەش دولقۇنى قوزغاپ، 2 - ئاينىڭ ئوتتۇرىغىچە 12 مىليون 450 مىڭ 700 تاغار ئوغۇت توپلاپ، ئېتىزغا يۆتكەپ بولدى، 166 مىڭ 700 مو يەرنى ئۇسا قىلدى. ئۇنىڭدىن باشقا، 7264 تونىنا كۈنجۈرە، 6380 تونىنا خىمىيۋى ئوغۇت، 593 تونىنا سۇلياۋ يوپۇق، 51 تونىنا سالياركا تەييارلىدى. 2000 دىن ئارتۇق چوڭ - كىچىك تراكتور، 4000 دىن ئارتۇق چاتما سايماننى رېمونت قىلدى، 371 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتا سۇ سىڭمەس ئېرىق ياسىدى.

بايىنغولىن ئوبلاستىنىڭ يېزا (بازار)لىق ئورمانچىلىق پونكىتلىرىنىڭ قۇرۇلۇشىدا كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **ئۆمەرجان مۇھەممەت** خەۋەر قىلدۇ: يېقىنقى بىر قانچە يىلدىن بۇيان بايىنغولىن ئوبلاستىنىڭ يېزا (بازار)لىق ئورمانچىلىق پونكىتلىرىنىڭ قۇرۇلۇشىدا كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى.

1988 - يىلدىن بۇرۇن تۈرلۈك سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن بايىنغولىن ئوبلاستىنىڭ يېزا (بازار)لىق ئورمانچىلىق پونكىتلىرىنىڭ تەرەققىياتى ئاستا بولۇپ، سانى 28 گە، ئادىمى 82 گە چۈشۈپ قالغانىدى. 1996 - يىلىنىڭ ئاخىرىغا كەلگەندە ئورمانچىلىق پونكىتلىرى كىچىكلىكتىن زورىيىپ، ئازلىقتىن كۆپىيىپ، 66 گە، ئادىمى 271 گە يېتىپ، 1988 - يىلدىكىدىن ئايرىم - ئايرىم ھالدا 2.4 ھەسسە ۋە 3.3 ھەسسە ئاشتى. تۈرلۈك يوللار ئارقىلىق 2 مىليون 170 مىڭ يۈەن مەبلەغ توپلىنىپ، پونكىتلارنىڭ قۇرۇلۇش كۆلىمى 7010 كۋادرات مېترغا، ماتورلۇق قاتناش قورالى 31 غا، ئالاقىلىشىش قورالى ئونغا يەتكۈزۈلدى. 1991- يىلدىن بۇيان، ئورمانچىلىق خادىملىرىنى تەربىيىلەش خىزمىتى چىڭ تۇتۇلۇپ، تارقىتىلغان تۈرلۈك تەربىيىلەش ماتېرىيالى 2600 پارچىگە، تەربىيىلەنگەن پونكىت باشلىقلىرى 46 كىشىلىك قوللىنىلدىغان پەن- تېخنىكا كۇرسى سەككىز قارارغا، تەربىيىلەنگەنلەر 230 غا يەتتى، ئۇنىڭدىن باشقا، ئورمانچىلىق پونكىتلىرى يەنە كۆپ خىل ئىگىلىك بىلەن شۇغۇللىنىپ كۆرۈنەرلىك ئىقتىسادىي ئۈنۈم ياراتتى. بەزى پونكىتلار كىچىك تىپتىكى ياغاچ ماتېرىياللىرىنى پىششىقلاش زاۋۇتى، ئۇن - ياغ زاۋۇتلىرىنى قۇردى. بەزى پونكىتلار ماگىزىن، ئاشخانا ئاچتى،يەنە بەزى پونكىتلار تېخنىكا جەھەتتىن مەسلىھەت بېرىش ۋە مۇلازىمەت قىلىش قاتارلىق كەسىپلەر بىلەن شۇغۇللىنىپ، مۇنتىزىم ئىشلەپچىقىرىش بازىلىرىغا ئىگە بولدى.1996 - يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە، ئوبلاست بويىچە يېزا (بازار)لىق ئورمانچىلىق پونكىتلىرىنىڭ مۇقىم مەبلىغى 2 مىليون 290 مىڭ يۈەنگە، ئىشلەپچىقىرىش بازىسىنىڭ كۆلىمى 2010 موغا، كۆپ خىل ئىگىلىكتىن قىلغان كىرىمى 400 مىڭ يۈەندىن كۆپرەككە يەتتى.

قەشقەر شەھەرلىك سودا - سانائەت بانكىسى ئامانەت پۇل توپلاشتا 600 مىليون يۈەنلىك ئۆتكەلنى بۆسۈپ ئۆتتى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **ئابدۇۋېلىجان مەتمىن** خەۋەر قىلدۇ: قەشقەر شەھەرلىك سودا- سانائەت بانكىسى يېڭى يىلدا يېڭى قەدەم تاشلىدى. 1 - ئايدا تۈرلۈك ئامانەت پۇل توپلاشتا، 600 مىليون يۈەنلىك ئۆتكەلنى بۆسۈپ ئۆتۈپ، قەشقەر شەھىرىدىكى ئوخشاش كەسىپتىكىلەر ئىچىدە ئالدىنقى قاتارغا ئۆتتى.

كۆپ يىللاردىن بۇيان، بۇ بانكا ئەلا سۈپەتلىك، يۇقىرى ئۈنۈملۈك بولۇشنى نىشان قىلىپ، مۇئامىلىدارلار ئۈچۈن ئوبدان مۇلازىمەت قىلىپ، يۇقىرى ئىناۋەتكە ئېرىشتى، ئۈنۈمى تۆۋەن، ئامانەت سوممىسى ئاز، ئۇزاق مۇددەت بىر ئىزدا توختاپ قالغان بىر قىسىم ئامانەت پۇل توپلاش تور - نۇقتىلىرىنى تارقىتىۋېتىش، ئورنىنى يۆتكەش تەدبىرلىرىنى قوللاندى. ئىچكى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ئامانەت پۇل توپلاش مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى ئومۇميۈزلۈك يولغا قويدى ۋە مۇكەممەللەشتۈردى؛ مۇكاپاتلاش - جازالاش تۈزۈمىنى ئورنىتىپ ئامانەت پۇل توپلاش خادىملىرىنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغاپ توپلانغان ئامانەت پۇلنىڭ ئىزچىل ئېشىشىغا تۈرتكە بولدى. بۇ بانكا يەنە مۇئامىلىدارلارنى تېخىمۇ ياخشى رازى قىلىش ئۈچۈن كۈنىگە 12 سائەت مۇلازىمەت قىلىشنى ئىشقا ئاشۇردى. ھازىر بۇ بانكىغا قاراشلىق توققۇز ئامانەت پۇل پونكىتى ئايرىم- ئايرىم ھالدا مەركىزىي بانكا دەرىجىلىك ۋە شۆبە بانكا دەرىجىلىك ئۆلچەمگە يەتكەن ئامانەت پۇل پونكىتى بولۇپ باھالاندى. بۇ بانكا ئامانەت پۇل توپلاش خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇش بىلەن بىللە يېڭى تېخنىكا كىرگۈزۈش سالمىقىنى پەيدىنپەي ئاشۇرۇپ، ئامانەت پۇل كەسپىي رەسمىيەتلىرىنى كومپيۇتېر ئارقىلىق بېجىرىش نىسبىتىنى 100 % كە يەتكۈزدى.

△ قاغىلىق ناھىيىسى بولتۇر 2 مىليون 840 مىڭ تۈپ كۆچەت تىكىپ، 22 مىڭ مو ئورمان بىنا قىلدى. بۇ، 1995- يىلدىكىدىن 880 مىڭ تۈپ ۋە 1155 مو كۆپ.

سىدىق تۇردى، بارات ئەمەت، نۇرجان نەزەر

△ خېجىڭ ناھىيىسىدە 1996 - يىلى 700 مىڭ يۈەن مەبلەغ توپلىنىپ، 4455 مو ئورمان بىنا قىلىندى.

تۇردى ئەبەيدۇللا

قىسقا خەۋەرلەر

△ پوسكام ناھىيىسى ئەتىيازلىق ئورمان بىنا قىلىش تەييارلىقىنى پۇختا ئىشلەپ، بۇ يىل 2 - ئاينىڭ بېشىغا قەدەر يېڭىدىن 312 كىلومېتىر ئورمان بەلبېغى بىنا قىلدى. يەنە يېڭىدىن ئېلىنغان ھەم ئۆزگەرتىپ ياسالغان 180 كىلومېتىر ئېرىق- ئۆستەڭ بويىغا تىكىلىدىغان كۆچەت ۋەزىپىسىنى ئەمەلىيلەشتۈردى.

ئوسمانجان ئۆمەر

تېكەس ناھىيىسىدىكى دېھقانلار ئەتىيازلىق تېرىلغۇنى ۋاقتىدا باشلاش ئۈچۈن، ئوغۇت توپلاشقا كىرىشىپ كەتتى. تولۇقسىز مەلۇماتقا قارىغاندا، 3 - ئاينىڭ 10 - كۈنىگىچە ناھىيە بويىچە ئېتىزغا توشۇلۇپ بولۇنغان مەھەللىۋى ئوغۇت 800 مىڭ ھارۋىدىن ئاشقان. ھازىر دېھقانلار پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، ئوغۇت توپلىماقتا ۋە يۆتكىمەكتە.

سۈرەتتە: دېھقانلار ئېتىزغا ئوغۇت يۆتكىمەكتە.

پولات ئامانىيار فوتوسى

ئۈرۈمچى شەھىرىدە ئاممىۋى تېلېفون ئالاقىسىنىڭ تەرەققىياتى تېز، باشقۇرۇش قاتتىق بولدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **زىبىبۇللا ئابلىز** خەۋەر قىلدۇ: 1996 - يىلى ئۈرۈمچى شەھىرىدە ئاممىۋى تېلېفون ئالاقىسىنىڭ تەرەققىياتى تېز ۋە ئۇنى باشقۇرۇش قاتتىق بولدى.بۇ بىر يىلدا جەمئىي 2267 ئاممىۋى تېلېفون ئورنىتىلىپ، شەھەر بويىچە 1995 - يىلدىن ئىلگىرىكى ئاممىۋى تېلېفوننىڭ ئومۇمىي يىغىندىسىغا تەڭلەشتى. ھازىر ئۈرۈمچى شەھىرى بويىچە ئاممىۋى تېلېفون ھەر1000 ئادەمگە 3.2 دىن توغرا كېلىدۇ.

ئاممىۋى تېلېفون شەھەر ئاممىسى مۇلازىمەت ئىشلىرىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى.يېقىنقى بىر نەچچە يىلدىن بۇيان، ئۈرۈمچى شەھەرلىك تېلېگراف ئىدارىسى ئاممىۋى تېلېفون باشقۇرۇش ۋە ئۇنى تەرەققىي قىلدۇرۇش خىزمىتىگە ئالاھىدە ئەھمىيەت بەردى. ئۇلار 1995 - يىلى ئاممىۋى تېلېفون باشقۇرۇش بۆلۈمى تەسىس قىلىش بىلەن بىللە، بىر تۇتاش پىلانلاش، بىر تۇتاش قۇرۇش سىياسىتى بويىچە شەھەر رايونلىرىنىڭ ئاۋات ,كوچىلىرىدا جانلىق ئىشلەتكىلى بولىدىغان ئاممىۋى تېلېفون پونكىتلىرىنى ئارقا - ئارقىدىن قۇردى. ھەمدە ئاھالىلەر كومىتېتى، شەخسلەر،دۇكاندارلارنى تېلېفون ئورنىتىشقا رىغبەتلەندۈردى. ئاممىۋى تېلېفون باشقۇرۇش بۆلۈمى بولتۇر شەھەر بويىچە ئاممىۋى تېلېفون تىجارىتى بىلەن شۇغۇللانغۇچىلارغا قارىتا ئىككى قېتىم چوڭ كۆلەمدە تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىپ بەلگىلىمىگە خىلاپ قىلمىشتىن 1300 دىن كۆپرەكنى ئېنىقلاپ بىر تەرەپ قىلدى؛مال باھاسى ئىدارىسى، ئاخبارات ئورۇنلىرى بىلەن بىرلىكتە ئاممىنىڭ ئىنكاسى بىر قەدەر كۈچلۈك بولغان خەلق كىنوخانىسى، جەنۇبىي پويىز ئىستانسىسى، تۆمۈر يول ئىدارىسى قاتارلىق جايلاردىكى ئاممىۋى تېلېفون تىجارەتچىلىرىنىڭ قالايمىقان ھەق ئېلىش قىلمىشلىرىنى نۇقتىلىق تەكشۈرۈپ، بەلگىلىمىگە خىلاپلىق قىلغۇچىلارنى ئاخبارات ۋاستىسى ئارقىلىق تەنقىد قىلغاندىن سىرت، يەنە تىجارىتىنى توختىتىپ، بىر ھەپتىلىك تېلېگراف قانۇنى، ئاممىۋى تېلېفون كەسپىنى ئۆگىنىش كۇرسىغا ئۇيۇشتۇردى. 875 قېتىم ئەھۋال مەلۇم قىلىش تېلېفونىنى قوبۇل قىلىپ، بۇلارنىڭ ھەممىسىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، قالايمىقان ھەق ئېلىش شامىلىنى توسۇدى.

خەلق «مىتە»لەرگە ئەمەس، «چاكارلار»غا موھتاج

ئۆز مۇخبىرىمىز نۇرىيە ئىسامىنبار

مۇلاھىزە

كادىرلار قو- شۇنىنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈش نۆۋەتتە جەمئىيەت كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان يېڭى بىر «قىزىق نۇقتا» بولۇپ قالدى. باش شۇجى جياڭ زېمىن پارتىيىدىكى يولداشلارنى «ئۆگىنىشكە، سىياسىيغا، ساغلام كەيپىياتقا ئەھمىيەت بېرىش» كە چاقىردى. بۇنى پارتىيە ئەزالىرىنىڭ پارتىيىۋىلىكىنى كۈچەيتىشنىڭ، كادىرلارنىڭ ئىدىيىۋى- سىياسىي ساپاسىنى ئۆستۈرۈشنىڭ بىر ياخشى تەشەببۇسى دېيىشكە بولىدۇ. ۋەھالەنكى، بىر قىسىم كادىرلىرىمىزنىڭ كاللىسىدا ھازىرمۇ ئۆگىنىش «يۇمشاق ۋەزىپە»، ئۇنىڭ سىياسىي نەتىجە بىلەن ئاساسەن ئالاقىسى يوق، دەيدىغان قاراش بولغاچقا، ئۇلارنىڭ ئۆگىنىش قىزغىنلىقى يۇقىرى ئەمەس. نۆۋەتتە بىر قىسىم كادىرلار ئۆگىنىشكە قىزىقماي، يەپ - ئىچىشكە، كۆڭۈل ئېچىشقا قىزىقىپ قېلىۋاتىدۇ. بىر قىسىم كادىرلىرىمىز تۈرلۈك پۇرسەتلەردىن پايدىلىنىپ ھەر خىل شەكىللەر ئارقىلىق كۆڭۈل ئېچىۋاتىدۇ، ھەتتا ئۇنى «مۇتەئەسسىپ»لىكنى تۈگىتىشنىڭ بەلگىسى دەپ قاراۋاتىدۇ. بەزىلەر «مۇناسىۋەتكە» ئەھمىيەت بېرىش، «مېھمان» كۈتۈش، يەپ - ئىچىش، كۆڭۈل ئېچىش، «ھەمراھ» بولۇشقا قىزىقىپ قېلىۋاتىدۇ. ئۇلار يەپ- ئىچىش، كۆڭۈل ئېچىشتىن چارچىمىغىنى بىلەن ئۆگىنىش دېسە چارچاش ھېس قىلىدۇ. گەرچە ئىقتىسادىمىز ئىچكى ئۆلكىلەرنىڭكىدەك تەرەققىي قىلمىغان بولسىمۇ، مېھمانخانىلىرىمىز، رېستورانلىرىمىز ئىچكى ئۆلكىلەرنىڭكىدىن قېلىشمايدۇ، كۆڭۈل ئېچىش سورۇنلىرىمىز خېلىلا ئىلغار. ئومۇمنىڭ پۇلىغا يېيىش - ئىچىش قاتتىق چەكلەنسىمۇ، بىر قىسىم كادىرلىرىمىز يۇقىرىنىڭ سىياسىتىگە تۈرلۈك باھانە - سەۋەبلەر بىلەن تاقابىل تۇرۇپ، داۋاملىق ھۆكۈمەت پۇلىغا يەپ - ئىچىپ، كۆڭۈل ئېچىپ يۈرۈۋاتىدۇ. ئەپسۇسلىنارلىقى شۇكى، ئۇلار يەپ - ئىچىش، كۆڭۈل ئېچىشتا تەجرىبىلىك بولغىنى بىلەن ئەمەلىي خىزمەتلەردە تەجرىبىسىز، ئىقتىدارسىز بولۇپ قېلىۋاتىدۇ. كونىلار: «ئويۇن - تاماشاغا بېرىلگەنلەر ئىرادىسىنى يوقىتىپ قويىدۇ» دەپ توغرا ئېيتقان. بۇ سۆز كادىرلىرىمىز ئۈچۈن ئېيتقاندا بۈگۈنكى كۈندىمۇ رېئال تەربىيىۋى ئەھمىيەتكە ئىگە.

يېقىندا ئاپتونوم رايونلۇق ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتى، مەمۇرىي تەپتىش نازارىتى ۋە ئۈرۈمچى شەھەرلىك ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتى، مەمۇرىي تەپتىش ئىدارىسى بىرلىكتە نازارەت قىلىپ، تەكشۈرۈش گۇرۇپپىسى تەشكىللەپ، ئومۇمنىڭ پۇلىغا يەپ - ئىچىش، كۆڭۈل ئېچىش ئەھۋاللىرىنى تەكشۈردى. تەكشۈرۈش نەتىجىسىگە قارىغاندا، ئاپتونوم رايون ۋە ئۈرۈمچى شەھىرىگە قاراشلىق ئورۇنلاردىكى خىزمەتچى خادىملارنىڭ ئومۇمنىڭ پۇلىغا يېيىش، ئىچىش، كۆڭۈل ئېچىش ئەھۋاللىرى ئىلگىرىكىگە قارىغاندا ئازايغان بولسىمۇ، ساقلانغان مەسىلىلەر يەنىلا ئاز ئەمەس ئىكەن. تەكشۈرۈش گۇرۇپپىسى ئۈچ ئاي ئىچىدە جەمئىي 66 رېستوران، تانسىخانا، كېچىلىك بەزمىخانا ۋە ئالىي دەرىجىلىك مۇنچىلارنى تەكشۈرۈپ، ئومۇمنىڭ پۇلىغا يەپ - ئىچىش، كۆڭۈل ئېچىش، ئىنتىزامغا خىلاپلىق قىلىش مەسىلىسىدىن ئالتىنى ئېنىقلىدى. بۇنىڭ ئىچىدە يات جىنىستىكىلەرگە بەدىنىنى ئۇۋۇلاتقۇزغانلار 28 كىشى بولۇپ، ئۇلار ئارىسىدا پارتىيە - ھۆكۈمەت ئورگانلىرى، كەسپىي ئورۇنلاردا ئىشلەيدىغان كادىر ۋە پارتىيە ئەزالىرىدىن سەككىز كىشى بار ئىكەن. بۇنىڭدىن باشقا يەنە تانسىخانىلاردىكى ئايرىم خانىلاردا «ئۈچتە ھەمراھ» بولغۇچىلار بىلەن بىللە بولغانلىق مەسىلىسىدىن ئىككىسى تەكشۈرۈپ ئېنىقلاندى. بۇنىڭدىن ھۆكۈمەت پۇلىغا يېيىش - ئىچىش، كۆڭۈل ئېچىش شامىلىنىڭ تېخى ئۈزۈل- كېسىل تۈگىمىگەنلىكىنى كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ. ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ «9 - بەش يىللىق پىلانى» ۋە 2010- يىلغىچە بولغان كەلگۈسى نىشان پروگراممىسىنى ئىشقا ئاشۇرۇشتا خەلقىمىز تانسكەش، سۆلەتۋاز كادىرلارغا ئەمەس، بەلكى كوڭ فەنسىندەك پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىدىغان كادىرلارغا، خەلقنىڭ «چاكار»لىرىغا موھتاج. شۇڭا خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىدىغان ھەر بىر كادىر ئۆگىنىشنى چىڭ تۇتۇپ، تىرىشىپ ئىشلەپ، «ئاز ئويناش، كۆپ ئۆگىنىش، خەلق ئۈچۈن ئەمەلىي ئىش قىلىپ بېرىش» روھىنى جارى قىلدۇرۇشى كېرەك.

ئىجتىمائىي خەۋەرلەر

چىرىكلەشكەن ئىككى رەھبەر جازالاندى

ئاقسۇ شەھىرىدە يۈز بەرگەن بىر زور پارىخورلۇق دېلوسى يېقىندا پاش قىلىنىپ، بۇ دېلودىكى لى گوۋېن ۋە فەن خۇيىڭلار قانۇن بويىچە جازالاندى.

ئاقسۇ ۋىلايەتلىك مالىيە باشقارمىسىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى لى گوۋېن ۋە مالىيە باشقارمىسى يېزا ئىگىلىك مالىيە بۆلۈمىنىڭ

بولمىغان 745 مىڭ 931 يۈەن شەخسىي ئامانەت پۇلى ئۈچۈن مۇددەتلىك 17 يىللىق قاماق جازاسى بېرىپ، سىياسىي ھوقۇقىدىن ئۈچ يىل مەھرۇم قىلىش، يۇقىرىقى ئىككى تۈرلۈك پۇلدىن باشقا، شەخسىي مال - مۈلكىدىن 100 مىڭ يۈەن مۇسادىرە قىلىشقا ھۆكۈم قىلدى. فەن خۇيىڭغا تۆت يىللىق مۇددەتلىك قاماق جازاسى بېرىپ، شەخسىي مال - مۈلكىدىن 5000 يۈەن مۇسادىرە قىلىش ھۆكۈم قىلىندى.

ئىدرىس مەممەت

ئۈرۈمچىدە پويىز بېلىتىنى قولدىن - قولغا ئۆتكۈزۈپ ساتقان ئالدامچىلار گۇرۇھى پاش قىلىندى

يېقىندا ئۈرۈمچى جەنۇبىي پويىز ئىستانسىسى جىنايى ... يۈەندىن بېلەت زاكاز قىلىش ھەققى ئالىدۇ. شۇنداق

ئىشلار ساقچىلىرى شۆبە ئەترىتىنىڭ رازۋېدچىكى ۋاڭ فاكۈي ... قىلىپ مېھمانخانا بىر قېتىمدىلا 4580 يۈەن پۇلنى

شياڭگاڭنىڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىشىنى كۈتۈۋېلىش ئۈچۈن، ئۈرۈمچى شەھەرلىك ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى يېقىندا كادىر - ساقچىلارنى شياڭگاڭنىڭ تارىخىغا ئائىت بىلىملەردىن لېكسىيە ئاڭلاشقا تەشكىللىدى.

سۈرەتتە: كادىر - ساقچىلار لېكسىيە ئاڭلىماقتا.

مامۇت بارات فوتوسى

سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى شارائىتىدا رىقابەت ئارقىلىق ئىشقا ئورۇنلىشىش كۆز قارىشىنى تۇرغۇزۇش زۆرۈر

ئىسمائىل رازاق

خىزمەت تەتقىقاتى

ئىشقا ئورۇنلىشىش مەسىلىسى بىر رايون، بىر دۆلەتكە نىسبەتەن ئېيتقاندا ئىنتايىن مۇھىم ئىجتىمائىي مەسىلە. ئىشقا ئورۇنلىشىش مەسىلىسى ياخشى ھەل قىلىنسا شۇ رايون، شۇ دۆلەتنىڭ ئىقتىسادى ساغلام تەرەققىي قىلىدۇ ھەم جەمئىيەتنىڭ مۇقىملىقى ئىلگىرى سۈرۈلىدۇ.

ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلغان، ئېچىۋېتىلگەندىن بۇيان، دۆلىتىمىز ئۈنۈملۈك تەدبىر قوللىنىپ، ئىشقا ئورۇنلىشىش يوللىرىنى كەڭ ئېچىپ، ئەمگەكچىلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش شارائىتىنى ياخشىلاش جەھەتتە زور تىرىشچانلىق كۆرسەتتى. بولۇپمۇ سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنىڭ تەدرىجىي بەرپا قىلىنىشى كەڭ ئەمگەكچىلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىشغا تېخىمۇ ياخشى ئىمكانىيەت يارىتىپ بەردى. لېكىن شۇنىمۇ سەگەكلىك بىلەن كۆرۈش كېرەككى، نوپۇسنىڭ كۆپىيىشى،

سالمىقىنى ئاشۇرۇۋەتتى.

دۆلىتىمىزدە ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ئېلىپ بېرىلغان 18 يىلدىن بۇيان، ئىقتىساد ناھايىتى تېز يۈكسەلدى. ئىقتىسادنىڭ يۈكسىلىشى، 3- كەسىپنىڭ راۋاجلىنىشى ئەمگەكچىلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش پۇرسىتىنى كۆپەيتتى. شۇنىڭ بىلەن بىللە، بازار ئىگىلىكىگە ماس كېلىدىغان ئادەم ئىشلىتىش، يەنى ئەمگەك توختامى تۈزۈمىنىڭ يولغا قويۇلۇشى ئارقىسىدا كارخانىلاردا قىسمەن ئارتۇق ئەمگەك كۈچلىرى پەيدا بولدى. يېزىلاردىن شەھەر - بازارلارغا كىرىۋاتقان ئارتۇق ئەمگەك كۈچلىرى بىلەن كارخانىلاردىكى ئارتۇق ئەمگەك كۈچلىرى قوشۇلۇپ، ئىشقا ئورۇنلىشىش، قايتا ئىشقا ئورۇنلىشىش مەسىلىسىنى كەلتۈرۈپ چىقاردى. ئۇنداقتا قانداق قىلغاندا، ئىشقا ئورۇنلىشىش مەسىلىسىنى بىر قەدەر ياخشى ھەل قىلغىلى بولىدۇ؟

1. ئىقتىسادىي تەرەققىياتنى تېخىمۇ تېزلىتىش يەنى چوڭ، ئوتتۇرا، كىچىك كارخانىلار، 3 - كەسىپ قاتارلىقلارنى زور كۈچ بىلەن

قارشىنى يېڭىلاش زۆرۈر بولۇپ قالدى. چۈنكى ئاز بولمىغان ئەمگەكچىلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش كۆزقارىشى يەنىلا پىلانلىق ئىگىلىك باسقۇچىدا تۇرماقتا. بۇنىڭ ئاساسلىق ئىپادىسى دۆلەت ئىگىلىكىدىكى ئورۇنلاردىلا ئىشلەشكە ئىنتىلىش، باشقا ئورۇنلاردا يەنى كوللېكتىپ ئىگىلىك، چەت ئەل مەبلىغى ئىگىلىكى، خۇسۇسىيلار ئىگىلىكى ۋە يەككە ئىگىلىكتىكى ئورۇنلاردا ئىشلەشنى خالىماسلىق؛ دۆلەتنىڭ مەمۇرىي، كەسپىي ئورۇنلىرىدىلا ئىشلەشكە قىزىقىش، كارخانىلاردا ئىشلەشنى خالىماسلىق. بۇ پىلانلىق ئىگىلىك تۈزۈمى تەسىرىنىڭ ئەمگەكچىلەر ئېڭىدا يەنىلا مەۋجۇت ئىكەنلىكىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ. بۇ خىل قاراش نۆۋەتتىكى بازار ئىگىلىكىنىڭ رىقابەت ئارقىلىق ئىشقا ئورۇنلىشىش تەلىپىگە زىت كېلىدۇ. شۇڭا بۇ خىل قاراشنى تۈپتىن ئۆزگەرتىش كېرەك.

سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكىنىڭ تەلىپى ۋە «ئەمگەك قانۇنى» دىكى بەلگىلىمىلەر بويىچە ئەمگەكچىلەر مەيلى قانداق شەكىلدە، قانداق ساھەدە قانداق ئىش بىلەن شۇغۇللىنىشنى،

مۇئاۋىن باشلىقى لى گوۋېن ۋە مالىيە باشقارمىسى يېزا ئىگىلىك مالىيە بۆلۈمىنىڭ باشلىقى فەن خۇيىڭ كارخانا، شىركەتلەرگە مەبلەغ بۇيرۇپ بېرىش ۋە تۆۋەن ئۆسۈملۈك قەرز بېرىش جەريانىدا خىزمەتتىكى قولايلىقىدىن پايدىلىنىپ، شەخسلەر ۋە كوللېكتىپتىن پارا تەلەپ قىلىش، پارا ئېلىش ۋاستىسى بىلەن لى گوۋېن جەمئىي 128 مىڭ يۈەن پارا ئېلىپ، 30 مىڭ يۈەننى فەن خۇيىڭغا بەرگەن. تەپتىش مەھكىمىسى لى گوۋېننىڭ ئىشخانىسىدىن 1 مىليون 200 مىڭ يۈەندىن ئارتۇق شەخسىي بانكا ئامانەت چېكىنى قولغا چۈشۈرگەن. يېقىندا سوت مەھكىمىسى سوت قىلىش ئارقىلىق لى گوۋېنغا 98 مىڭ يۈەن پارا ئېلىش جىنايىتى، قانۇنلۇق كىرىمدىن ئېشىپ كەتكەن، كېلىش مەنبەسى ئېنىق

ئىشلار ساقچىلىرى شۆبە ئەترىتىنىڭ رازۋېتچىكى ۋاڭ فاكۇي ئىستانسا رايونىنى چارلاۋاتقاندا، ئىككى ياشنىڭ ئۇن نەچچە خەلق ئىشچىسىنى باشلاپ ئىستانسا رايونىغا كىرىپ كېلىۋاتقانلىقىنى كۆردى. ھېلىقى ئىككى ياش: بىزنىڭ مېھمانخانىمىزدا ياتساڭلار، ياتاق بېلىتىمىز ئەرزان ھەم بېلەت ئېلىپ بېرىمىز - دەيدۇ، ۋاڭ فاكۇي ئۇلارنىڭ ئىزىغا چۈشۈپ، يامالىق تېغىدىكى «شىنپىڭ» مېھمانخانىسىغىچە باردى.

مېھمانخانا باشلىقى ليۇشىشى ھېلىقى خەلق ئىشچىلىرىغا بېلەت سېتىپ بېرىدۇ، ئۇنىڭ ساتقان بېلىتى قىسقا مۇساپىلىق بېلەت ئىكەن. 54 - قېتىملىق پويىزنىڭ بېلىتى (قاتتىق ئورۇندۇقلۇقنىڭ) ئۈرۈمچىدىن ليۇيۈەنگىچە 66 يۈەن بولسىمۇ، ئۇلارغا 200 يۈەندىن سېتىپ بېرىدۇ. ئۈرۈمچىدىن يۈيېنغا بارىدىغان پويىزنىڭ بېلىتىنى 230 يۈەندىن ساتىدۇ، شۇنداقلا ھەر بىر بېلەت ئۈچۈن 50

[illegible] قىسمىدىلا 4580 يۈەن پۇلنى ئالداپ ئېلىۋالغان.

مېھمانخانا [illegible] ليۇشىشى ئۆز خەلق ئىشچىلىرىنى بۇ قىسقا [illegible] پويىز بېلىتىنىڭ [illegible] يولۇق پويىزغا [illegible] ئەنسىرەش [illegible] ئۈچۈن، ئۇلارنىڭ قولىغا مېھمانخانا [illegible] بېسىلىپ، پويىز باشلىقىغا «غەمخورلۇق قىلارسىز» دەپ يېزىلغان خەتنى بېرىپ [illegible]

ليۇشىشى [illegible] يەتتە ئىشچىلار مېھمانخانىسى قورشاپ، ليۇشىشى قاتارلىق ئالدامچىلار گۇرۇھىدىكى بەش كىشىنى نەق مەيداندا قولغا چۈشۈردى.

شى يۇڭ

بىلەن كۆرۈش كېرەككى، نوپۇسنىڭ كۆپىيىشى، پەن - تېخنىكىنىڭ ئۇچقاندەك تەرەققىي قىلىشى نەتىجىسىدە ئىشسىزلار سانى كۆپىيىپ، يەر شارى خاراكتېرلىك مەسىلىگە ئايلاندى. دۆلىتىمىز نوپۇسى كۆپ چوڭ دۆلەت. ئۇنىڭ ئوتتۇرىسىدا ئاھالىنىڭ مۇتلەق كۆپ قىسمى يېزىلاردا جايلاشقان. يېزىلاردا ئاھالىنىڭ كۆپلۈكى نەتىجىسىدە تېرىلغۇ يەرلەرنىڭ كىشى بېشىغا تەقسىم قىلىنىش نىسبىتى تۆۋەنلەپ، ئارتۇق ئەمگەك كۈچلىرى پەيدا بولۇپ، شەھەر-بازارلارغا كىرىپ ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇشنىڭ ئوبيېكتلىرىغا ئايلاندى. بۇ ھال ئەسلىدىلا قىيىن بولۇۋاتقان ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنىڭ

- كەسىپ قاتارلىقلارنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇپ، كۆپ يوللۇق، كۆپ شەكىللىك ئىشقا ئورۇنلىشىش مۇھىتى بەرپا قىلىش لازىم. «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ ئەمگەك قانۇنى»نىڭ 10 - ماددىسىدا: «دۆلەت ئىقتىسادىي تەرەققىيات ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىياتنى ئىلگىرى سۈرۈش ئارقىلىق ئىشقا ئورۇنلىشىش شارائىتىنى ھازىرلايدۇ، ئىشقا ئورۇنلىشىش پۇرسىتىنى كۆپەيتىدۇ» دەپ بەلگىلەنگەن. يەنە بىر تەرەپتىن ئالغاندا دۆلەت بىر يۈرۈش مۇناسىۋەتلىك تەدبىرلەرنى قوللىنىپ دۆلەت ئىگىلىكىدىكى كارخانىلار بىلەن دۆلەت ئىگىلىكىدە بولمىغان كارخانىلاردىكى ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ سىياسىي ئورنى، ئىجتىمائىي پاراۋانلىق، ئىجتىمائىي سۇغۇرتا ۋە ماددىي تەمىنات جەھەتلەردىكى نامۇۋاپىق پەرقلەرنى تىرىشىپ ئازايتىپ، ئەمگەكچىلەرنىڭ غەم - ئەندىشىسىنى تۈگىتىشى ھەمدە چوڭ، ئوتتۇرا، كىچىك كارخانىلار بىلەن دۆلەت ئىگىلىكىدە بولمىغان كارخانىلارنىڭ تەرەققىياتىنى تېخىمۇ تېزلىتىشى، بولۇپمۇ قاتناش - ترانسپورت، جامائەت ئىشلىرى كەسپىنى پائال راۋاجلاندۇرۇشى كېرەك.

2. ئىشقا ئورۇنلىشىش كۆز قارىشىنى تۈپتىن ئۆزگەرتىش لازىم. نۆۋەتتە ئەمگەكچىلەرگە نىسبەتەن ئېيتقاندا، ئىشقا ئورۇنلىشىش كۆز

ساھەدە قانداق ئىش بىلەن شۇغۇللانسۇن، پەقەت قانۇن بويىچە مۇئەييەن ئىش ھەققىگە ئىگە ئەمگەك بىلەن شۇغۇللىنىپ، جەمئىيەت تەرەققىياتى ئۈچۈن تۆھپە قوشسىلا، ئۇلار ئىشقا ئورۇنلاشقان بولىدۇ. ئىشچى قوبۇل قىلىدىغان ئورۇن دۆلەت ئىگىلىكىدىكى ئورۇنلار بىلەنلا چەكلىنىپ قالماستىن، كوللېكتىپ ئىگىلىك، خۇسۇسىي ئىگىلىك، يەككە ئىگىلىك ۋە چەت ئەل مەبلىغى كارخانىلىرىمۇ قوبۇل قىلسا بولىدۇ. سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكىنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش كۆز قارىشى دېگىنىمىز دەل مۇشۇنىڭدىن ئىبارەت.

دېمەك ئەمگەكچىلەر بولۇپمۇ ئىش كۈتۈپ تۇرغان ياشلار پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، تىرىشىپ بىر ياكى بىرقانچە خىل كەسپىي تېخنىكىنى پىششىق ئىگىلىۋېلىشى كېرەك. چۈنكى ئادەم ئىشلىتىدىغان ئورۇنلاردا كەسپىي تېخنىكا ئىقتىدارىغا قاراپ ئىش ئورنى بېكىتىلىدۇ. ئورۇننىڭ تەلىپىگە ئاساسەن ئادەم قوبۇل قىلىنىدۇ. شۇڭا ئەمگەكچىلەر «ئەمگەك توختامى» تۈزۈمى بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشقاندىن كېيىن، توختامدا بەلگىلەنگەن ھوقۇق ۋە مەجبۇرىيەتلەرنى تولۇق ئادا قىلىشى، ئادەم ئىشلەتكۈچى ئورۇنمۇ ئۆزىنىڭ ھوقۇق ۋە مەجبۇرىيەتلىرىنى تولۇق ئادا قىلىشى شەرت.

يەتتە ياشلىق قىزنى ئالداپ گۆرۈگە ئېلىۋالغان جىنايەتچىلەر قولغا چۈشتى

1996 - يىل 11 - ئاينىڭ 25 - كۈنى چۈشتىن كېيىن، قاراماي شەھەرلىك 5 - باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ ئوقۇغۇچىسى ۋاڭ نەن ئۆيىگە كەلمەيدۇ. ۋاڭ نەننىڭ دادىسى قىزىنىڭ مەكتەپتىن قايتىپ كەلمىگەنلىكىدىن ئەنسىرەپ، مەكتەپكە بېرىپ سۈرۈشتۈرگەن بولسىمۇ، قىزىنىڭ ئىز-دېرىكىنى تاپالماي، ئەھۋالنى ج خ ئورگانلىرىغا مەلۇم قىلىدۇ. شۇ كۈنى كېچە سائەت 7 دىن 20 مىنۇت ئۆتكەندە (ئۈرۈمچى ۋاقتى) ۋاڭ نەننىڭ ئاپىسىغا ناتونۇش بىر ئايالدىن تېلېفون كېلىدۇ. بۇ نامەلۇم ئايال ئۆزىنىڭ تېلېفوننى ئۈرۈمچىدىن بېرىۋاتقانلىقىنى، ۋاڭ نەننى بولسا گۆرۈگە ئېلىۋالغانلىقىنى، ئەگەر 350 مىڭ يۈەن پۇل بەرسە قىزىنى ساق - سالامەت قايتۇرۇپ بېرىدىغانلىقىنى، بولمىسا ئاقىۋىتىنىڭ ياخشى بولمايدىغانلىقىنى ئېيتىدۇ.

بۇ ئىشتىن خەۋەر تاپقان قاراماي شەھەرلىك ج خ شۆبە ئىدارىسى كۈچ تەشكىللەپ، گۇرۇپپىلارغا بۆلۈنۈپ، تەرەپ - تەرەپلەرگە ئادەم ئەۋەتىپ، ئىز قوغلاش ئارقىلىق 12- ئاينىڭ 2 - كۈنى لەنجۇدا شۇ جەنجۇڭ قاتارلىق يەتتە ئالدامچىنى قولغا چۈشۈرۈپ، ۋاڭ نەننى ساق- سالامەت ئاتا - ئانىسىغا تاپشۇرۇپ بېرىدۇ.

ئەخمەتجان موللىرەخمەت

يېقىندا غۇلجا ناھىيىسىدىن غۇلجا شەھىرىگە قاراپ ماڭغان «F-10651» نومۇرلۇق مىنىبۇس بىلەن «F-08380» نومۇرلۇق ساناتانا پىكاپ سوقۇلۇپ كېتىپ، ئۈچ ئادەم ئېغىر زەخىملەندى.

سۈرەتتە: نەق مەيداندىن كۆرۈنۈش.

مىرزەخمەت مۇھەممەت فوتوسى

شياۋيېڭپەن بازىرىدىكىلەرنىڭ ئىچىدىغان سۇ شارائىتى ياخشىلاندى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **تۇرسۇن ئىمىن** خەۋەر قىلىدۇ: بورتالا شەھىرىنىڭ شياۋيېڭپەن بازىرى سېلىنمىنى كۆپەيتىپ، ئىچىدىغان سۇ شارائىتىنى ياخشىلىدى.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان شياۋيېڭپەن بازىرى ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاش قۇرۇلۇشىغا ئىنتايىن ئەھمىيەت بەردى. بازارلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاپ، كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى بازارنىڭ مۇھىم ئىشلىرى قاتارىدا تۇتتى. ئۆز كۈچىگە تايىنىپ ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاش ھەققىدە تەشۋىقاتنى كۈچەيتىپ، كوللېكتىپ ۋە شەخسلەرنى مەبلەغ سېلىشقا سەپەرۋەر قىلدى. ھازىرغا قەدەر بازار بويىچە ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاش قۇرۇلۇشىغا 4 مىليون 82 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىنىپ، سۇ مۇنارى، سۇ كۆلچەكلىرى ياسىلىپ، 175 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتا سۇ تۇرۇبىسى ئورنىتىلدى. بازار بويىچە 17 مىڭ ئادەم، 44 مىڭ تۇياق چارۋا مال تۇرۇبا سۈيى ئىچەلەيدىغان بولدى. ئۆتكەن بىر يىل ئىچىدىلا بۇ بازار بەش ئاھالىلەر ئولتۇراق نۇقتىسىدىكى سەككىز كەنتتە سۇنى ياخشىلاش قۇرۇلۇشى ئېلىپ بېرىپ، ۋەزىپىنى % 33.4 ئاشۇرۇپ ئورۇندىدى.

تۆۋەت يېزىسى ئاياللارنى پەن - مەدەنىيەت بىلىملىرى بىلەن تەربىيەلەشكە ئەھمىيەت بەردى

قاراقاش ناھىيىسىنىڭ تۆۋەت يېزىسى ئاياللار ئارىسىدا ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش، ئۇلارنى ئەمەلىي قوللىنىلىدىغان پەن - تېخنىكا بىلىملىرى بىلەن تەربىيەلەشكە ئەھمىيەت بېرىپ، ياخشى ئۈنۈمگە ئېرىشتى.

يېزىلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى ئاياللارنىڭ پەن - مەدەنىيەت ساپاسىنى ئۆستۈرۈپ، ئۇلارنىڭ يېزا ئىقتىسادىنى يۈكسەلدۈرۈشتىكى رولىنى جارى قىلدۇرۇش ئۈچۈن، ساۋاتسىز؛ چالا ساۋات ئاياللارنى تەكشۈرۈپ، تىزىملاپ، ئۇلارنى ساۋاتلىق ئاياللارغا ساۋات چىقىرىشقا ھۆددىگە بەردى. ساۋاتلىق ئاياللارنى پەن- تېخنىكا ئۆگىنىش سىنىپلىرىدا ۋە كەنتلەردىكى ئۆگىنىش نۇقتىلىرىدا ئەمەلىي قوللىنىلىدىغان پەن - تېخنىكا بىلىملىرى بىلەن تەربىيىلىدى. نەتىجىدە 1994 - يىلدىن بۇ يىل 1 - ئايغىچە يېزا بويىچە 2420 ئايال ساۋاتسىزلىقتىن قۇتۇلدى، 4676 ئايال ئەمەلىي قوللىنىلىدىغان پەن - تېخنىكا بىلىملىرى بىلەن تەربىيىلەندى. بۇنىڭ بىلەن ھەر بىر ئائىلىدە بىردىن پەن - تېخنىكا تايانچىسى بولۇش ئىشقا ئېشىپ، ئاياللارنى ئاساس قىلغان پەن- تېخنىكىدا ئۈلگە كۆرسىتىش ئائىلىلىرى كۆپەيدى.

ئابلەت مەممەت

يېزا - كەنتلىرىمىزدە

ئۇيغۇرچە ئۇچۇرلارنى كارتوچكا ئارقىلىق كومپيۇتېرغا كىرگۈزۈش سىستېمىسى بارلىققا كەلدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابلەت مۇھەممەت** خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش ئىشخانىسىنىڭ كادىرى مۇھەممەتجان ئەردەم، شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ئېلېكترون فاكۇلتېتىنىڭ دوتسېنتى مىرشات ۋە ماگىستىر ئاسپىرانت دېڭ شۇبىڭلار بىرلىكتە يېقىندا ئۇيغۇرچە ئۇچۇرلارنى كارتوچكا ئارقىلىق كومپيۇتېرغا كىرگۈزۈش سىستېمىسىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك تەتقىق قىلىپ ياساپ چىقتى.

بۇ سىستېمىنىڭ بارلىققا كېلىشى بىلەن كومپيۇتېر ئارقىلىق ئۇچۇر باشقۇرۇش خىزمىتىدە كۆپ يىللاردىن بۇيان قوللىنىپ كېلىۋاتقان سانلىق مەلۇماتلارنى كارتوچكا ئارقىلىق كومپيۇتېرغا كىرگۈزۈش سىستېمىسى (GDRS)نىڭ پەقەت ئىنگلىزچىسى بىلەن خەنزۇچىسىلا بولۇپ، ئۇيغۇرچىسى بولماسلىق مەسىلىسى ھەل قىلىندى. بۇ سىستېمىنىڭ لايىھىلىنىشى ئاددىي بولۇپ، مەشغۇلات ئېلىپ بېرىش قولايلىق ھەم تېز، زور ئەمەلىي ئىشلىتىش قىممىتىگە ئىگە. بۇ سىستېمىنى ياساش لايىھىسى ئاپتونوم رايونلۇق ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش ئىشخانىسى بىلەن خۇلاسە ئىمتىھان ئىشخانىسىنىڭ زور كۈچ بىلەن قوللىشىغا ئېرىشتى. بۇ سىستېما بۇ يىلقى ئالىي مەكتەپلەرگە ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش ئىمتىھانى خىزمىتى ۋە ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش خىزمىتىدە ئىشلىتىلىپ، كېڭەيتىلىدۇ. بۇ پەن - تېخنىكا نەتىجىسى شىنجاڭنىڭ كومپيۇتېر ئارقىلىق ئىمتىھان ئىشلىرىنى باشقۇرۇش خىزمىتىدىكى بىر بوشلۇقنى تولدۇردى.

خۇ جىنتاۋ شياڭگاڭ ياشلىرىنىڭ بېيجىڭنى زىيارەت قىلىش ئۆمىكىدىكىلەر بىلەن كۆرۈشتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 23 - مارت تېلېگراممىسى. ج ك پ مەركىزىي كومىتېتى سىياسىي بيۇروسى دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزاسى، شۇجىچۇنىڭ شۇجىسى خۇ جىنتاۋ بۈگۈن چۈشتىن كېيىن «خەلق» سارىيىدا بېيجىڭغا زىيارەتكە كەلگەن شياڭگاڭ ياشلىرىنىڭ بېيجىڭنى زىيارەت قىلىش ئۆمىكىدىكىلەر بىلەن كۆرۈشتى.

جۇڭخۇا مەملىكەتلىك ياشلار بىرلەشمىسىنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن، لى زۇڭدې ئۆمەك باشلىقلىقىدىكى شياڭگاڭ ياشلىرىنىڭ بېيجىڭنى زىيارەت قىلىش ئۆمىكىدىكى 44 كىشى بۈگۈن چۈشتە بېيجىڭغا يېتىپ كېلىپ، مەملىكەتلىك ياشلار بىرلەشمىسى شياڭگاڭنىڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىشىگە 100 كۈن قالغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن ئۆتكۈزگەن پائالىيەتكە قاتناشتى. خۇ جىنتاۋ شياڭگاڭلىق ياش دوستلارنىڭ زىيارەتكە كەلگەنلىكىنى قىزغىن قارشى ئالىدىغانلىقىنى بىلدۈردى. ئۇ مۇنداق دېدى: يەنە 100 كۈندىن كېيىن شياڭگاڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىدۇ. بۇ جۇڭخۇا مىللىتىنىڭ تارىخىي سەھىپىسىگە يېزىلىدىغان چوڭ ئىش، شۇنداقلا «بىر دۆلەتتە ئىككى خىل تۈزۈم يولغا قويۇش» تىن ئىبارەت ئۇلۇغ ئىلمىي تەسەۋۋۇرنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك ئىشقا ئاشۇرۇلۇشى ھەم ۋەتەننى بىرلىككە كەلتۈرۈشتىن ئىبارەت ئۇلۇغۋار ئىشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشتىكى مۇھىم ئابىدە. 1997 - يىلى دۆلىتىمىزنىڭ تەرەققىيات تارىخىدا خاسىيەتلىك بىر يىل بولىدۇ. بىز پۈتۈن دۇنيا كۆز تىكىۋاتقان ئىككى چوڭ ئىشنى ئورۇندايمىز. بىرى، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەملىكەتلىك 15 - قۇرۇلتىيىنى ئېچىپ، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنى ئومۇميۈزلۈك يېڭى ئەسىرگە يۈزلەندۈرىدۇ، يەنە بىرى، جۇڭگو ھۆكۈمىتى شياڭگاڭغا ئىگىلىك ھوقۇقىنى يۈرگۈزۈشنى ئەسلىگە كەلتۈرىدۇ. بۇ يەردە ئولتۇرغان شياڭگاڭلىق ياشلار ۋەتەننىڭ قۇرۇلۇشى زور دەرىجىدە راۋاجلاندۇرۇلۇۋاتقان دەۋردىلا ئەمەس، بەلكى شياڭگاڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىش ئالدىدا تۇرۇۋاتقان مۇھىم تارىخىي پەيتتە تۇرماقتا. مىللەتنى گۈللەندۈرۈشتە ياشلارنىڭ مەسئۇلىيىتى بار. شۇڭا شياڭگاڭلىق ياشلارنىڭ ۋەتەننى، شياڭگاڭنى سۆيۈش روھىنى جارى قىلدۇرۇپ، ۋەتەننىڭ ئىستىقبالىغا كۆڭۈل بۆلۈپ، ھەر ساھەدىكى ياشلار بىلەن بولغان ئىتتىپاقلىقنى كۈچەيتىپ، ئۆزلىرىنى كەلگۈسىدە شياڭگاڭنى گۈللەندۈرىدىغان، شياڭگاڭنى ئىدارە قىلىدىغان ئىختىساس ئىگىلىرىدىن قىلىپ يېتىشتۈرۈپ، شياڭگاڭنىڭ تەرەققىياتى، شياڭگاڭنىڭ سىلىق ئۆتۈشى ۋە ئۇزاققىچە گۈللىنىشىگە تۆھپە قوشۇشىنى ئۈمىد قىلىمەن.

بېيجىڭدىكى بىر قىسىم زاڭزۇشۇناسلار سۆھبەت ئۆتكۈزۈپ

دالاي لامانىڭ تەيۋەندە زىيارەتتە بولۇپ، ۋەتەننى پارچىلاش قىلمىشى بىلەن شۇغۇللانغانلىقىنى ئەيىبلىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 21 - مارت تېلېگراممىسى. بېيجىڭدىكى بىر قىسىم زاڭزۇشۇناسلار بۈگۈن بۇ يەردە دالاي لامانىڭ تەيۋەن زىيارىتى توغرىسىدا سۆھبەت ئۆتكۈزدى. سۆھبەت يىغىنىغا قاتناشقانلار بىردەك مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: دالاي لامانىڭ تەيۋەندە زىيارەتتە بولۇشى ئادەتتىكى دىنىي ھەرىكەت ئەمەس، بەلكى تەيۋەن ئارىلىدىكى بۆلگۈنچى كۈچلەر ۋە شىزاڭنىڭ مۇستەقىل بولۇشىنى تەشەببۇس قىلغۇچى كۈچلەرنىڭ ئۆزئارا تىل بىرىكتۈرۈپ، ۋەتەننى پارچىلاش يولىدا بىرلىكتە سىياسىي ھەرىكەت بىلەن شۇغۇللانغانلىقى. بۇ ھەرىكەتكە جۇڭگودىكى ھەر مىللەت خەلقى قاتتىق دىققەت قىلىدۇ ۋە ئۇنىڭغا قەتئىي قارشى تۇرىدۇ.

سۆھبەت يىغىنىغا جۇڭگو زاڭزۇ ئىلمىي تەتقىقات مەركىزى، جۇڭگو ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيىسى، مەركىزىي مىللەتلەر ئۇنىۋېرسىتېتى، جۇڭگو زاڭزۇ ئىلمىي نەشرىياتى، «جۇڭگو شىزاڭ» ژۇرنىلى قاتارلىق ئورۇنلاردىن كەلگەن بىر قىسىم مۇتەخەسسىسلەر، ئالىملار قاتناشتى. يىغىنغا قاتناشقانلار سۆزلىرىدە مۇنداق دەپ كۆرسەتتى:

تەيۋەن دائىرىلىرىنىڭ ئۇزاقتىن بۇيان ۋەتەننى پارچىلاش قىلمىشى بىلەن شۇغۇللىنىپ كەلگەن دالاي لامانى تەيۋەندە زىيارەتتە بولۇشقا ئوچۇق - ئاشكارا تەكلىپ قىلىشى دالاي لاماغا جۇڭگو زېمىنىدا جۇڭگونى پارچىلاش قىلمىشى بىلەن شۇغۇللىنىش ئۈچۈن پۇرسەت يارىتىپ بېرىشنى مەقسەت قىلىدۇ. بۇ تەيۋەن دائىرىلىرىنىڭ دالاي گۇرۇھى بىلەن ئۆزئارا تىل بىرىكتۈرۈپ، بىر - بىرىدىن پايدىلىنىپ، بىر ئېقىمدا بولغىنىپ، ۋەتىنىمىزنى پارچىلاش يولىدا بارغانسېرى يىراقلاپ كېتىۋاتقانلىقىنى كۆرسىتىپ بېرىدۇ.

دالاي لامانىڭ تەيۋەن زىيارىتى جۇڭگونى بىرلىككە كەلتۈرۈش ئىشلىرىغا زىيان يەتكۈزۈپلا قالماستىن، تەيۋەن ئارىلىدىكى ھەقىقىي بۇددا دىنى پائالىيىتىگىمۇ ئېغىر زىيان يەتكۈزىدۇ.

ئالىملار سۆھبەتتە مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: تەيۋەن خەلقى، جۈملىدىن تەيۋەندىكى زاڭزۇ قېرىنداشلار ۋە بۇددا دىنى مۇرتلىرى ۋەتەننىڭ بىرلىككە كېلىشىنى چىن قەلبىدىن ئۈمىد قىلىدۇ. دالاي لامانىڭ تەيۋەننى مۇستەقىل قىلماقچى بولغان كۈچلەر بىلەن ئۆزئارا ھەمنەپەس بولۇپ، بۆلگۈنچىلىك پەيدا قىلىشى كىشىلەر كۆڭلىگە ياقمايدۇ. جۇڭگونى پارچىلاشنى تەرغىپ قىلىش، «شىزاڭ مۇستەقىللىقى»نى تەشۋىق قىلىش ئاخىرى مەغلۇپ بولىدۇ، خالاس.

بىر يىلدا ئۇرغۇن زىياننى تۈگىتىش ۋە پايدا ئېلىش نېمىنى چۈشەندۈرىدۇ؟

(بېشى 1 - بەتتە)

مىليون يۈەنگە يەتكەن. دېمەك باشقۇرۇش جەھەتتە كەسكىن تەدبىر قوللىنىلمايدىغان بولسا، زىياننى تۈگىتىشتىن ئۈمىد قالمايتتى. ئۇلار تەننەرخ خىراجىتىدىن ئىبارەت بۇ ئاچقۇچنى تۇتۇپ، خەندەن پولات - تۆمۈر زاۋۇتىنىڭ تەجرىبىسىنى ئەينەك قىلىپ، يىلنىڭ بېشىدىن تارتىپلا «بازارنى تەقلىد قىلىپ، ئىچكى توك ھېساباتىنى يولغا قويۇش، تەننەرخنى تۆۋەنلىتىش» ۋە «بىرنى ھۆددىگە بېرىپ، ئىككىنى چېتىلدۇرۇپ، كۆرسەتكۈچ قوشۇپ بېرىپ تەكشۈرۈش» تىن ئىبارەت ئىقتىسادىي مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى ئومۇميۈزلۈك يولغا قويدى. «بازارنى تەقلىد قىلىپ، ئىچكى توك ھېساباتىنى يولغا قويۇش، تەننەرخنى تۆۋەنلىتىش» دېگەندە، بىرىنچىدىن، ئىشنى ئىقتىسادىي مەنپەئەت مۇناسىۋىتىنى تەڭشەشتىن باشلاپ، ئىلگىرىكىدەك بىراقلا ھېسابلاش ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتىپ، ئېلېكتر كارخانىلىرى توكىنى توك تورىغا سېتىش، توك بىلەن تەمىنلەش كارخانىلىرى توك تورلىرىدىن توك سېتىۋالىدىغان سېتىش - سېتىۋېلىش ۋەزىپىسىنى ئورۇنداش ئۈچۈن، ئىچكى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، تەننەرخنى تۆۋەنلىتىشنىڭ تەپسىلىي تەدبىرىنى تۈزۈپ چىقتى، ئىلگىرىكى توك ھاسىل قىلىشقا ئەھمىيەت بېرىش، توك بىلەن تەمىنلەشكە سەل قاراش، توك ئىشلىتىش بىلەن كارى بولماسلىقتەك ھالەتنى ئۆزگەرتتى، توك ئىشلىتىش ۋە ماتېرىيال ئۈستىدىكى نازارەتچىلىك - تىزگىنلەشنى كۈچەيتىپ، توك لىنىيىسىدىكى زىيان نىسبىتىنى تۆۋەنلىتىپ، توك بىلەن تەمىنلەش مىقدارىنى كۆپەيتىپ، ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى ئاشۇردى.

ئىككىنچىسى، مەبلەغنى باشقۇرۇش مەركەز قىلىنغان مالىيە باشقۇرۇش تۈزۈمىنى مۇكەممەللەشتۈردى، مەبلەغ ئىشلىتىشكە بولغان نازارەتچىلىك ۋە چەكلىمىنى كۈچەيتتى. شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتىنىڭ يېڭى رەھبەرلىك بەنزىسى قۇرۇلۇپ ئۇزاق ئۆتمەيلا باش دىرېكتور مۇدىرلىقىدىكى مەبلەغ باشقۇرۇش كومىتېتى قۇرۇلدى. بۇ كومىتېت يىللىق مەبلەغ ئىشلىتىش پىلانىنى تۈزۈپ چىقىش، خام چوت قىلىش - چىقىم پىلانى ئىچىدىكى تۈرلۈك قاچىلىغىلىمۇ، ساقلىغىلىمۇ بولمايدۇ. توك ھاسىل قىلىش، توك بىلەن تەمىنلەش ۋە توك ئىشلىتىش كۆزنى يۇمۇپ ئاچقىچىلا ئورۇندىلىدىغان ئىش. ئۇنى قانداق قىلغاندا بازار بىلەن زىچ بىرلەشتۈرگىلى، تەمىنلەش بىلەن ئېھتىياجنى بىرلىككە كەلتۈرگىلى بولىدۇ؟ شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتى يولغا قويغان ئۇنىۋېرسال تەڭپۇڭلاشتۇرۇپ پىلانلىق باشقۇرۇش كارخانىنىڭ بازارغا ماسلىشىشى، بازارغا يۈزلىنىشى ئۈچۈن ئىشەنچلىك يول ھازىرلاپ بەردى. بىرىنچى، ئېلېكترگە بولغان ئېھتىياج ئەڭ كۆپ ۋە ئەڭ ئاز بولغان ئارىلىقتا توك بىلەن تەمىنلەشتە توك ھاسىل قىلىش كارخانىلىرىنىڭ مەنپەئەتىگە كاپالەتلىك قىلىش شەرتى بىلەن تۇرغۇن ھالەتتىكى پىلانلىق باشقۇرۇشنى يولغا قويۇپ، توك بىلەن تەمىنلەشكە كاپالەتلىك قىلدى. گېنېراتورلار گۇرۇپپىسىنىڭ كۈچىنى ئەڭ زور دەرىجىدە ئىشقا سېلىپ، ئىشلەپچىقىرىش تەننەرخىنى ئۈنۈملۈك تۆۋەنلەتتى. ئىككىنچى، ھەرىكەتچان تەڭپۇڭلاشتۇرۇلىدىغان پىلانغا ئاساسەن، ئېلېكتر قۇرۇلۇش سۈرئىتىنى تېزلەتتى، ئاكتىپلىقىنى ئەڭ زور دەرىجىدە قوزغاش ئۈچۈن، مۇكاپات تەقسىم قىلىشتا 1 - سەپتىكى ئىشچى - خىزمەتچىلەرگە ئېتىبار بېرىدىغان ئالاھىدە تەدبىرنى يولغا قويۇپ، مەھسۇلاتنى ئاشۇرۇش - تېجەشتە كىمنىڭ تۆھپىسى زور بولسا شۇنىڭغا مۇكاپاتنى كۆپ بېرىشنى ئەمەلدە كۆرسەتتى. خۇڭيەنچى ئېلېكتر ئىستانسىسى يىل ئاخىرىدا بېرىلىدىغان مۇكاپات پۇلىنى نەقلەشتۈرگەندە، 1 - سەپتىكى ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ مۇكاپات پۇلىنى ئوتتۇرا ھېساب بىلەن زاۋۇت رەھبەرلىرىنىڭكىدىن 25% يۇقىرى قىلدى. بۇ ئىش كارخانىنىڭ ئۇيۇشۇشچانلىقى، ئىشچىلارنىڭ مەسئۇلىيەتچانلىقى، بۇرچ تۇيغۇسىنى كۈچەيتتى.

بىر يىل جاپالىق تىرىشىش ئارقىلىق شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتى تەرەققىيات داۋامىدىكى قىيىن ھالەتتىن قۇتۇلدى. 310 مىڭ يۈەن پايدا 4 مىليارد يۈەنلىكتىن كۆپ مال - مۈلۈككە ئىگە شىنجاڭ ئېلېكتر شىركىتى ئۈچۈن ئېيتقاندا ئەرزىمەس نەرسە بولۇشىمۇ، ئەمما بۇ پايدا ئۇدا ئىككى يىل ئۇرغۇن زىياننى تۈگەتكەن ئەھۋالدا

(بېشى 1 - بەتتە)

مەمۇرىي كەنتلەر ئومۇمىي كەنتنىڭ ئاران 5% نى ئىگىلەيدىغان ھالەت كېلىپ چىقتى. 1987 - يىلى ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى «دېھقانچىلىق رايونلىرىدا ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ۋە تەرەققىي قىلدۇرۇش توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» تارقاتتى. بولۇپمۇ 1989 - يىلىدىن باشلاپ دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق رايونلىرىدا باشلانغۇچ دەرىجىلىك سەھىيە، سالامەتلىك ئاسراش خىزمىتى چىڭ تۇتۇلغاندىن كېيىن، ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش ئىشى يېڭى تەرەققىياتقا ئېرىشتى. خوتەن، قەشقەر، ئاقسۇ، تۇرپان، بايىنغولىن قاتارلىق ۋىلايەت، ئوبلاستلارغا قاراشلىق 430 يېزا - بازارنىڭ 288 ىدە ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمى يولغا قويۇلدى. ھەمكارلىشىپ داۋالىنىشنى يولغا قويغان يېزا - بازارلار بۇ بەش ۋىلايەت، ئوبلاستتىكى يېزا - بازارنىڭ 67% نى ئىگىلىدى. قەشقەر ۋىلايىتىدە يېزا ئاھالىسى ئومۇمىي ئاھالە سانىنىڭ 85.4% نى ئىگىلەيدۇ. ۋىلايەت 1994 - يىلى داۋالىنىش تۈزۈمىنى ئۈزلۈكسىز ئىسلاھ قىلىپ، ئۈچ دەرىجىلىك داۋالاش، ساقلىقنى ساقلاش تورىنى مۇستەھكەملەپ، يېزا سەھىيە ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈردى. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، مەكىت ناھىيىسى ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش ئىشىدا خىراجىتىدىن مەلۇم نىسبەتتە پۇل ئاجرىتىپ، يېزىلىق شىپاخانىنىڭ خەتەرلىك ئۆيلىرىنى ئۆزگەرتىش ۋە داۋالىنىش ئۈسكۈنىلىرىنى يېڭىلاش ئۈچۈن سەرپ قىلىپ، دېھقانلارنىڭ داۋالىنىش شارائىتىنى ياخشىلاپ، شىپاخانىنىڭ مۇلازىملىق سەۋىيىسىنى يۇقىرى كۆتۈرۈپ، ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش خىراجىتىنىڭ «خەلقتىن ئېلىپ خەلققە ئىشلىتىش» رولىنى ھەقىقىي جارى قىلدۇردى. بۇنىڭدىن كۆرۈۋالغىلى بولىدۇكى، ئىزدىنىش، تىرىشىش روھى بولسىلا، ھەمكارلىشىپ داۋالىنىشنى ياخشى يولغا قويۇپ، ئۇنىڭ ئۈنۈمىنى ئۆستۈرگىلى بولىدۇ.

بىلەن تەمىنلەش كارخانىلىرى توك تورلىرىدىن توك سېتىۋالىدىغان سېتىش - سېتىۋېلىش مۇناسىۋىتى تۈزۈلۈشىنى كۆرسىتىدۇ. ئىككىنچىدىن، مال باھا تارماقلىرى تەكشۈرۈپ بېكىتىپ بەرگەن سېتىش باھاسىغا ئاساسەن، توك چىقىرىش، يەتكۈزۈش، سېتىشنىڭ ھەرقايسى ھالقىلىرىدىكى خىراجەت نىسبىتى بويىچە تەننەرخىنى تەتۈر ھېسابلاش، تورغا كىرگۈزۈلىدىغان ۋە توردىن چىقىرىلىدىغان توكنىڭ باھاسىنى بەلگىلەپ، توك ھاسىل قىلىش، توك بىلەن تەمىنلەش كارخانىلىرىنىڭ پايدىنى ئاشۇرۇش، زىياننى ئازايتىش ۋەزىپىلىرىنى تەكشۈرۈپ بېكىتىپ بېرىشنى كۆرسىتىدۇ. «بىرنى ھۆددىگە بېرىش» دېگەندە، كارخانىلارنىڭ شىركەت بېكىتىپ بەرگەن پايدا كۆرسەتكۈچىنى ھۆددىگە ئېلىشنى كۆرسىتىدۇ؛ «ئىككىنى چېتىلدۇرۇش» توك ھاسىل قىلغۇچى، توك بىلەن تەمىنلىگۈچى كارخانىنىڭ ئومۇمىي ئىش ھەققى سوممىسىنىڭ پىرىمنى توك ھاسىل قىلىش، توك بىلەن تەمىنلەش مىقدارىنىڭ ئورۇندىلىشى بىلەن بىرلەشتۈرۈش، قالغان پىرىمنى كارخانىنىڭ پايدىسىغا بىرلەشتۈرۈش، «كۆرسەتكۈچ قوشۇپ بېرىپ تەكشۈرۈش» دېگىنىمىز، يۇقىرىقى كۆرسەتكۈچلەردىن باشقا، باشقا ئىقتىسادىي كۆرسەتكۈچلەرنىمۇ قوشۇپ تەكشۈرۈش ھەم ھۆددە باشلىنىشى بىلەنلا ھۆددىگە ئالغۇچى ئورۇنلارنىڭ ئومۇمىي ئىش ھەققى سوممىسىنىڭ % 10 نى تۇتۇپ قېلىپ، يىل ئاخىرىدا تۈرلۈك كۆرسەتكۈچلەرنىڭ ئورۇندىلىش ئەھۋالىغا قاراپ مۇكاپاتلاش - جازالاشنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى كۆرسىتىدۇ.

كارخانىنىڭ يېڭى ئىچكى باشقۇرۇش چارىسى ئىشلەپچىقىرىش، ئىگىلىك باشقۇرۇشنىڭ ھەرقايسى ھالقىلىرىدا ئەمەلىيلەشتۈرۈلدى، بۇنىڭ بىلەن ھەرقايسى تەرەپلەرنىڭ مەسئۇلىيىتى ئايدىڭلىشىپ، توك ھاسىل قىلىش، توك بىلەن تەمىنلەش كارخانىلىرىنىڭ ئۇزاقتىن بۇيان چوڭ قازاننىڭ تامىقىنى يېيىش ئەھۋالى ئۆزگەردى. بۇ رىغبەتلەندۈرۈش مېخانىزمىنى كۈچەيتىپ، شىركەتتە يۇقىرىدىن تۆۋەنگىچە كىشىلەرنىڭ زىياننى تۈگىتىپ، پايدىنى ئاشۇرۇشتىن ئىبارەت ئومۇمىي نىشاننى چۆرىدىگەن ھالدا خىزمەتنى قانات يايدۇرۇشىغا تۈرتكە بولدى. پۈتۈن يىللىق توك پۇلىنىڭ تولۇق يىغىۋېلىنىشىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، ئېلېكتىر شىركىتى ۋە توك بىلەن تەمىنلەش كارخانىلىرىنىڭ ئاساسىي رەھبەرلىرى ئارىسىدا توك پۇلىنى يىغىۋېلىش بويىچە خىيىم-خەتەر رىنىسى قويۇش تۈزۈمى يولغا قويۇلدى.

ئۈرۈمچى توك ئىدارىسى ھۆددىگەرلىك ئىشلىتىش پىلانىنى تۈزۈپ چىقىش، خام چوت كىرىم - چىقىم پىلانى ئىچىدىكى تۈرلۈك مەبلەغلەرنى مەركەزلەشتۈرۈپ باشقۇرۇش ۋە بىر تۇتاش ئورۇنلاشتۇرۇشقا مەسئۇل بولدى ھەم مەخسۇس مەبلەغ ئىشلىتىشنى تەكشۈرۈپ تەستىقلاش تەرتىپى ۋە تەكشۈرۈپ تەستىقلاش ھوقۇق چېكى تۈزۈمى ئورناتتى؛ مالىيىدە كىرىم - چىقىمنى ئايرىم باشقۇرۇشنى يولغا قويۇپ، ئىشلەپچىقىرىش مەبلىغىنى بىرلا ئادەم كىرىم قىلىش، چىقىم قىلىش ئەھۋالىنى قەتئىي توستى ھەم شىركەت رەھبەرلىرىنىڭ پىلان سىرتىدا پىلان تەستىقلاش ھوقۇق چېكىنى بېكىتتى، چەكتىن ئېشىپ كېتىدىغانلىرىنى بىردەك مەبلەغ باشقۇرۇش كومىتېتىنىڭ مۇزاكىرە قىلىپ بېكىتىشىگە سۇندى. شۇنىڭ بىلەن بىللە، ئىشنى ھەر خىل تىجارەت شىركەتلىرىنى قېلىپلاشتۇرۇشتىن باشلاپ، ئىلگىرىكى يىللاردىكى ئاساسىي قۇرۇلۇش مەبلىغى ۋە باھا سىرتىدىكى مەبلەغنىڭ قالدۇقلىرىنى، بانكا ھېساباتىنى، سىرتقا مەبلەغ سېلىشنى، سىرتتىن قەرز ئېلىشنى ھەم ئىقتىسادىي جەھەتتە كېپىللىك قىلىش قاتارلىقلارنى تۈرلەر بويىچە تەكشۈرۈپ ئېنىقلاپ، شىركەت ئورگانلىرىنىڭ بانكىدا ئاچقان ھېساباتىدىن 38نى ئەمەلدىن قالدۇردى ۋە بىرلەشتۈرۈۋەتتى؛ سىرتقا سېلىنغان، ئۆتنە بېرىلگەن 140 مىليون يۈەن مەبلەغنى ئېنىقلاپ، جاۋابكار كىشىنى ئېنىقلاپ، مەخسۇس پۇلنى قايتۇرۇۋېلىشقا ئاجراتتى؛ كىرىم - چىقىم ھېساباتىنى تەكشۈرۈپ ئېنىقلىدى. ئىقتىسادىي تەپتىشلىك قىلىنغان ئورۇنلارنىڭ مال - مۈلۈك قەرزىنى، مۈلۈك ھوقۇق - مەنپەئەتىنى ھەم ئىقتىسادىي مەسئۇلىيىتىنى تەپتىش قىلىش ئارقىلىق شىركەت پايدىسىنى 5 مىليون 200 مىڭ يۈەن كۆپەيتتى؛ مەبلەغنى مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇپ ۋە سەپلەپ، بانكىدىن ۋاقىتلىق قەرز ئېلىشنى ئازايتىپ، خىراجەت چىقىمىنى زور دەرىجىدە تۆۋەنلەتتى. يۇقىرىقى تەدبىرلەر ئارقىلىق قالايمىقان تەستىق سېلىش، پۇلنى قالايمىقان خەجلەشتەك قىلمىشلارنى ئۈنۈملۈك تىزگىنلەپ، قالايمىقان مەبلەغ سېلىش، قەرز بېرىش، كېپىللىك بېرىش ھەم ئۆز ئالدىغا كىچىك خەزىنە تەسىس قىلىشتەك مالىيە ئىنتىزامىغا خىلاپ ھادىسىلەرنى تۈگىتىپ، مەبلەغ ئىشلىتىشنى قېلىپلاشتۇرۇپ، چەكلىك مەبلەغنىڭ ئۈنۈملۈك ھالدا ئېلېكتىر قۇرۇلۇشىغا ئىشلىتىلىشىگە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلدى.

ئۈچىنچى، كارخانىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش تىجارىتى بىلەن بازار ئېھتىياجىنى تەرتىپلىك جىپسىلاشتۇرىدىغان پىلانلىق باشقۇرۇش سىستېمىسىنى ئورناتتى ۋە مۇكەممەللەشتۇردى. توك ئالاھىدە تاۋار، ئۇنى ھەم ھەر ۋاقىت [...] ئەركىن تەكشۈلمىگەن ئاساسىدا ئەتىياتچانلىق ئىلگىرىلەشنى ئاساس قىلىپ، ئۈزلۈكسىز تەرەققىي قىلىدىغان پىلانغا ئاساسەن، ئېلېكتىر قۇرۇلۇش سۈرئىتىنى تېزلىتىپ، شەھەر ئېلېكتىر تورى قۇرۇلۇشىنى ۋە ئۇنى ئۆزگەرتىش سالمىقىنى ئاشۇردى، ئىلگىرىكىدەك توك بىلەن تەمىنلەش ئىقتىدارى يېتەرسىز بولۇش، توك بولغاندا ساتالماسلىق ھالىتىنى ئۈنۈملۈك ئۆزگەرتتى. توك بىلەن تەمىنلەش مىقدارىنى ئاشۇرۇپ، كىرىمنى كۆپەيتتى. ئۈچىنچى، قۇرۇلۇش تۈرىگە مەبلەغ سېلىش پىلانىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، مەبلەغنى ئەڭ زور دەرىجىدە تېجەپ قالدى.

تۆتىنچى، كارخانىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى كىرىم تەقسىماتى تۈزۈمىنى قېلىپلاشتۇردى، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ماھسۇلاتنى ئاشۇرۇپ، تېجەشلىك ئىش كۆرۈش ئاكتىپلىقىنى قوزغىدى. شىنجاڭ ئېلېكتىر شىركىتى «بىرنى ھۆددىگە بېرىش، ئىككىنى بىرلەشتۈرۈش»نى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ماھسۇلاتنى ئاشۇرۇش، ئىقتىسادچىل بولۇش ئاكتىپلىقىنى قوزغىدى، بۇنىڭ بىلەن كارخانىدا ھەممە كىشى كارخانىنىڭ تىجارەت نەتىجىسىگە كۆڭۈل بۆلىدىغان ۋەزىيەت شەكىللەندى. ئۈرۈمچى توك ئىدارىسى تەشەببۇسكارلىق بىلەن ۋەدە بېرىشنى يولغا قويۇپ، ئۈچكە مۇلازىملىق قىلىشنى قانات يايدۇرۇپ، ماھسۇلاتنى ئاشۇرۇش، كىرىمنى كۆپەيتىپ، چىقىمنى ئازايتىشنىڭ تۈرلۈك كونكرېت تەدبىرلىرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ «توك زومىگەرى»لىك ئوبرازىنى ئۆزگەرتتى. كۆرسەتكۈچكە يېتىش پىلانىغا كىرگۈزۈلمىگەن كارخانىلاردىمۇ ئىشچى - خىزمەتچىلەر كۆرسەتكۈچكە يېتىش تەلىپى بويىچە كۆرسەتكۈچكە يېتىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرىدىغان بولدى. بىر قىسىم ئىشلەپچىقىرىش ئورۇنلىرى ۋە كارخانىلار ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ماھسۇلاتنى ئاشۇرۇش، تېجەش

* * * * * *

جىددىي تۈزىتىش

گېزىتىمىزنىڭ 1997 - يىلى 24 - مارت سانى 4 - بەتتىكى «كىشىلىك ھوقۇقتىن پايدىلىنىپ قارشىلىشىشنىڭ يەنە بىر ئۇپادىسى» دېگەن ماقالىنىڭ 2 - ستون 1 - ئابزاسىنىڭ بېشىدىكى جۈملىنى: «دوكلات» تا يەنە جۇڭگوغا «چەت ئەللىك سودىگەرلەرنى خالىغانچە قولغا ئالدى ياكى تۇتۇپ تۇردى دەپ ھۇجۇم قىلىنغان» دەپ، يەنە شۇ ماقالىنىڭ 6 - بەتكە ئاشقان قىسمىدىكى 4 - ماۋزۇنى «سوغۇق مۇناسىۋەتلەر ئۇرۇشى تەپەككۇرى، ئېقىمغا خىلاپلىق قىلىش» دەپ تۈزىتىپ ئوقۇشىڭلارنى سورايمىز.

تەھرىر بۆلۈمى

[...]رزىيمەس نەرسە بول[...]سىمۇ، ئەمما بۇ پايدا ئۇدا ئىككى يىل ئورغۇن [...]يياننى تولۇقلىغان ئەھۋالدا ئېلىنغان. شۇڭا ئۇ ئىنتايىن چوڭقۇر داۋلىنى ئېچىپ بېرىدۇ: كا[...]رخانا كىچىك ياكى چوڭ، كۈچلۈك ياكى ئا[...]جىز بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ئىستىپاقلاشقا[...]ن، قۇدرەتلىك رەھبەرلىك بەنزىسگە، ب[...]ىر يۈرۈش قاتتىق ھەم ئىلمىي ئىگىلىك ب[...]اشقۇرۇش تۈزۈمىگە، ياخشى رىغبەتلەند[...]ۈرۈش مېخانىزمى ۋە چەكلەش مېخانىزمىغا مۇ[...]ھتاج.

ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم مالىيە-ئىقتىساد ئىشخانىسى

«شىنجاڭ گېزىتى»ئىدارىسى

شىنجاڭ «ئىقتىساد گېزىتى» ئىدارىسى

شىنجاڭ تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى

شىنجاڭ خەلق رادىئو ئىستانسىسى

% 67 نى ئىگىلىدى. [...] ئاھالىسى ئومۇمىي ئاھالە سانىنىڭ % 85.4 ىنى ئىگىلەيدۇ. ۋىلايەت 1994 - يىلى ھۆججەت تارقىتىپ، دېھقانلارنىڭ «كېسەل كۆرستىشى تەس بولۇش» مەسىلىسىنى تىرىشىپ ياخشى ھەل قىلىشنى تەلەپ قىلغانىدى. ھازىرغىچە بۇ ۋىلايەتتىكى 157 يېزا - بازارنىڭ 138ىدە، 2347 مەمۇرىي كەنتنىڭ 2024ىدە ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمى يولغا قويۇلدى.

جايلار ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمىنى يولغا قويۇشتا نۇرغۇن ياخشى تەجرىبىلەرنى ياراتتى. ئالايلى، مەكىت ناھىيىسى ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمىنى 38 يىل داۋاملاشتۇرۇپ قالماستىن، «ئەمەلىيەتكە بىرلەشتۈرۈش، ئۆز يېرىنىڭ ئەھۋالىغا يارىشا ئىش كۆرۈش، ئامىغا ئوڭايلىق يارىتىپ بېرىش»تە چىڭ تۇرۇپ، ھەمكارلىشىپ [...] يولغا قويۇپ، ئۇنىڭ ئۈنۈمىنى ئۈستۈرگىلى بولىدۇ.

ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمىنىڭ ئاپتونوم رايونىمىزدا قايتىدىن ئومۇميۈزلۈك يولغا قويۇلغىنىغا ئانچە ئۇزاق بولمىدى. ھازىرغىچە ئۇنىڭ ئومۇملىشىش نىسبىتى ئاران % 39.45كە يەتتى. بۇ دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ئېھتىياجىنى تېخى قاندۇرالمايدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن، جايلار ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمىنى پائال، پۇختا يولغا قويۇش ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈش، «ئاۋۋال نۇقتىدا سىناق قىلىش، ئاندىن كېڭەيتىش» ئۇسۇلىنى قوللىنىپ، ھەمكارلىشىپ داۋالىنىش تۈزۈمىنى ئومۇميۈزلۈك يولغا قويۇش ۋە ئۇنىڭ ئىجتىمائىيلىشىش دەرىجىسىنى ئۈستۈرۈش ئۈچۈن تىرىشىشى لازىم.

شىنجاڭ سەھىيە نازارىتى ئىشچى - خىزمەتچىلەر تېببىي پەن ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ 1997 - يىللىق ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش نىزامى

1. چوڭلار ئالىي تېخنىكۇمى (مەكتەپ نومۇرى 4009)

كەسپلەر	ئادەم سانى	ئوقۇش مۇددىتى	ئوقۇش شەكلى	ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش دائىرىسى
كلىنىكىلىق تېببىي ئىلىم (مىللىي)	40	3 يىل	ئىشتىن تولۇق ئايرىلىپ ئوقۇيدۇ	شىنجاڭ
كلىنىكىلىق تېببىي ئىلىم (خەنزۇ)	40	3 يىل	ئىشتىن تولۇق ئايرىلىپ ئوقۇيدۇ	شىنجاڭ
كلىنىكىلىق تېببىي ئىلىم (مىللىي)	40	3 يىل	ئىشتىن تولۇق ئايرىلىپ ئوقۇيدۇ	يېزا، بازار شىپاخانىلىرىنىڭ ھاۋالىسى بىلەن تەربىيىلىنىدۇ
كلىنىكىلىق تېببىي ئىلىم (خەنزۇ)	40	3 يىل	ئىشتىن تولۇق ئايرىلىپ ئوقۇيدۇ	يېزا، بازار شىپاخانىلىرىنىڭ ھاۋالىسى بىلەن تەربىيىلىنىدۇ

2. چوڭلار ئوتتۇرا تېخنىكۇمى (مەكتەپ نومۇرى 7702)

كەسپلەر	ئادەم سانى	ئوقۇش مۇددىتى	ئوقۇش شەكلى	ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش دائىرىسى
فېلدشېرلىق (مىللىي)	40	3 يىل	ئىشتىن تولۇق ئايرىلىپ ئوقۇيدۇ	شىنجاڭ
فېلدشېرلىق (خەنزۇ)	40	3 يىل	ئىشتىن تولۇق ئايرىلىپ ئوقۇيدۇ	شىنجاڭ
سېستىرالىق (مىللىي)	40	3 يىل	ئىشتىن تولۇق ئايرىلىپ ئوقۇيدۇ	شىنجاڭ
سېستىرالىق (خەنزۇ)	40	3 يىل	ئىشتىن تولۇق ئايرىلىپ ئوقۇيدۇ	شىنجاڭ

ئىزاھات: 1. ئىمتىھان ۋاقتى ۋە ئورنى: 1997 - يىل 3 - ئاينىڭ 20 - كۈنىدىن 4 - ئاينىڭ 5 - كۈنىگىچە ئىمتىھان بەرگۈچىلەر ئۆزلىرى تۇرۇشلۇق جايدىكى ۋىلايەتلىك، ئوبلاستلىق، شەھەرلىك چوڭلار مائارىپى بويىچە ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش ئىشخانىسى ۋە بەلگىلەنگەن سىستېمىسىدىكى تىزىملىتىش نۇقتىلىرىدا تىزىملىتىدۇ، مەكتىپىمىزگە كېلىپ تىزىملاتسىمۇ بولىدۇ.

2. تىزىملىتىش شەرتلىرىنى ئوقۇغۇچى قوبۇل قىلىش خەۋىرىنىڭ 1 - سانىدىن كۆرۈۋېلىڭ.

3. مىللىي سىنىپلارنىڭ ئوقۇش مۇددىتى ئۈچ يىل بولىدۇ، بىر يىللىق تەييارلىق سىنىپتا ئوقۇش ۋاقتىنى ئۆز ئىچىگە ئالمايدۇ.

4. مەكتەپنىڭ ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى [...] 81 - نومۇر (سېمونت زاۋۇتىنىڭ يېنىدا)

پوچتا نومۇرى: 830006، تېلېفون نومۇرى: (0991) 5838024، ئالاقىلەشكۈچى: ياڭ شۇبىن، چاڭ خۇلى

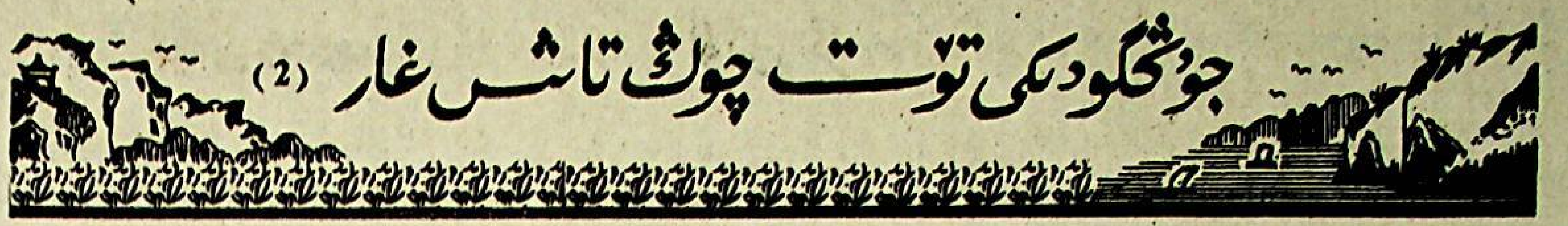

جۇڭگودىكى تۆت چوڭ تاش غار (2)

لى شيا

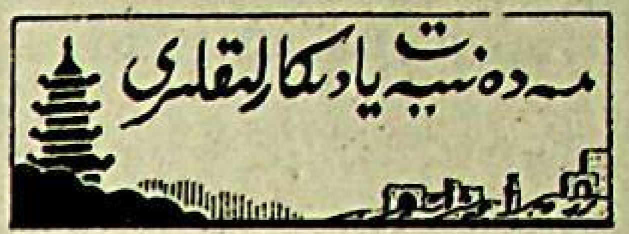

3. لۇڭمېن تاش غارى

لۇڭمېن تاش غارى خېنەن ئۆلكىسى لوياڭ شەھەر رايونىنىڭ 12 كىلومېتر جەنۇبىدىكى يىشۇي دەرياسى بويىدا بولۇپ، بۇ غار جايلاشقان لۇڭمېن تېغى لوياڭ رايونى بويىچە ئەڭ ياخشى مەنزىرىلىك جاي ھېسابلىنىدۇ.

لۇڭمېن تاش غارى شىمالىي ۋېي سۇلالىسى دەۋرىدە ياسالغان بولۇپ، 2100 دىن ئارتۇق غار، 40 بۇددا مۇنارى، 3600 دىن ئارتۇق ھەيكەل بېغىشلىمىسى ۋە ئابىدە، 100 مىڭدىن ئارتۇق ھەيكەل بار.

بۇ غارنىڭ ئۆزىگە خاس بىر ئالاھىدىلىكى شۇكى، ئۇنى نەچچە ئەۋلاد خان جەمەتى ۋە ئاقسۆڭەكلەر دۇئا-تىلاۋەت قىلىش ئۈچۈن ياساتقان، ھەيكەللەر ئەڭ كۆپ مەركەزلەشكەن. شۇڭا «خان غارى» دەپ شۆھرەت قازانغان. رىۋايەتكە قارىغاندا، مىلادى 493-يىلى ئىسيانچىلارنىڭ پادىشاھى، شىمالىي ۋېي سۇلالىسىنىڭ خاقانى شياۋۋېندى ئوتتۇرا تۈزلەڭلىككە كىرىپ لوياڭنى پايتەخت قىلغان، بۇ پادىشاھ دۇئا-تىلاۋەت قىلىش ئۈچۈن گۇيياڭ-غارنى قازدۇرغان. بۇ لۇڭمېن تاش غارىدىكى ئەڭ بۇرۇن ياسالغان غار. شياۋۋېندىدىن كېيىن نەچچە ئەۋلاد پادىشاھ ئۇنى ئۈلگە قىلىپ، شىمالىي ۋېي سۇلالىسىدىن سۇي، تاڭ سۇلالىرىغىچە بولغان 400 نەچچە يىلدا كەڭ كۆلەمدە غار ياساپ، «خان غارى»نى دەسلەپكى قەدەمدە شەكىللەندۈرگەن.

لۇڭمېن غارىدىكى تىك قىياغا ئويۇلغان بۇت تەكچىسى فېڭشيەن ئىبادەتخانىسىدا بولۇپ، تاغنىڭ ئوتتۇرا قىسمىغا جايلاشقان. ئۇ تاڭ گاۋزۇڭ دەۋرىدە (مىلادى 672-يىلى) ياسالغان. ئېيتىشلارغا قارىغاندا، فېڭشيەن ئىبادەتخانىسىنى جۇڭگو تارىخىدىكى تۇنجى ئايال پادىشاھ ۋۇزېتيەن خانىشلىققا بەلگىلەنگەندىن كېيىن، ئۆزىنىڭ نام-شۆھرىتىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن بىر يىللىق پەرداز بۇيۇمى خىراجىتىنى ئاجرىتىپ ياساتقان.

فېڭشيەن ئىبادەتخانىسىدىكى لۇشېنا بۇتى لۇڭمېندىكى ئەڭ چوڭ بۇت بولۇپ، ئېگىزلىكى 17.14 مېتر، بېشىنىڭ ئېگىزلىكى تۆت مېتر، قۇلىقىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 1.9 مېتر كېلىدۇ. ئۇ چىرايى سۈرلۈك ھەم كىشىلەر ئۇنى «ئەرمۇ-ئايالمۇ ئەمەس» دەپ، ۋۇزېتيەننىڭ خاراكتېرىنى تەرىپلەپ كەلگەن.

لۇشېنا چوڭ بۇتنىڭ ئىككى يېنىدا ئىككى شاگىرت، ئىككى ئايال، ئىككى تەڭرىقۇت، ئىككى پالۋان، ئىككى مۇلازىمنىڭ ھەيكىلى بار. بۇ ھەيكەللەرنىڭ خاراكتېرى روشەن، بۇلاردىن تاڭ سۇلالىسى ئوردىسىنىڭ كارتىنىسىنى كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ. ھەيكەلتىراشلىق سەنئىتى نۇقتىسىدىن قارىغاندا، فېڭشيەن ئىبادەتخانىسى تاڭ سۇلالىسىنىڭ ئادەتلىرى ۋە سەنئەت ئۇسلۇبىنى ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرىدۇ، ئۇ ئاساسىي جەھەتتىن دىنىي سىرلىق تۈستىن خالىي بولۇپ، ئاممىباپلىشىش يۈزلىنىشىنى نامايان قىلىپ بېرىدۇ.

يۇنگاڭ تاش غارىغا سېلىشتۇرغاندا، لۇڭمېن تاش غارىدا تاڭ سۇلالىسىدىكى ھەيكەللەر كۆپرەك.

بۇت تەكچىسى، ھەيكەللەردىن باشقا، لۇڭمېن تاش غارىدىكى خاتىرىلەر ۋە ئابىدىلەرمۇ ناھايىتى داڭلىق. ئەڭ بۇرۇن قېزىلغان گۇيياڭ غارىدىكى ھەيكەل خاتىرىلىرىدىكى خەتلەر ئاددىي، ئۆزگىچە بولۇپ، خەتتاتلىق تارىخىنى تەتقىق قىلىشتا قىممەتلىك بۇيۇم ھېسابلىنىدۇ.

4. مەيجىشەن تاش غارى

مەيجىشەن تاش غارى گەنسۇ ئۆلكىسىدە بولۇپ، تيەنشۇي شەھىرىنىڭ 45 كىلومېتر شەرقىي جەنۇبىغا جايلاشقان. بۇ تاش غار 16 بەگلىك مەزگىلىدە قېزىلغان بولۇپ، كېيىنكى ئون نەچچە سۇلالە دەۋرىدىمۇ مىڭ نەچچە يىل قېزىلىپ ۋە ياسىلىپ، پەيدىنپەي جۇڭگودىكى داڭلىق تاش غارلارنىڭ بىرىگە ئايلانغان.

مەيجىشەن تاش غارىنىڭ ئىككى ئالاھىدىلىكى بار: بىرى، يەر تۈزۈلۈشى خەتەرلىك، بۇ جۇڭگودا شۇنداق جايغا سېلىنغان بىردىنبىر تاش غار ھېسابلىنىدۇ؛ يەنە بىرى، لاي ھەيكەلتىراشلىق سەنئىتى بەكمۇ يۇقىرى.

مەيجىشەن تاش غارى مەشكە ئوخشاپ كېتىدىغان مەيجىشەن تېغىغا جايلاشقان. تاش غارلار ئاساسەن 20 — 30 مېتر ۋە 70 — 80 مېتر ئېگىزلىكتىكى قىياغا قېزىلغان. بۇ غارلار قىيا تاشقا ئېسىلغان ئاسما يول ئارقىلىق تۇتاشتۇرۇلغان. بۇ ئاسما يوللار كىشىگە قەدىمكى تۈيغۇ بېرىدۇ.

مەيجىشەن تاش غارىدىكى لاي ھەيكەللەر ئاشۇنداق سەرخىلمۇ؟ تارىخچى فەن ۋېنلەن ئۇنى «ھەيكەللەر كۆرگەزمىخانىسى» دەپ تەرىپلىگەن. داڭلىق ھەيكەللەر سارىيى ھېسابلىنىدۇ» دېگەن. بۇ جايدا شىمالىي ۋېي سۇلالىسىدىن بۇيانقى نەچچە مىڭ نەپەس، كۆركەم ھەيكەل ساقلانماقتا، بۇلارنىڭ چوڭلىرىنىڭ ئېگىزلىكى 15 — 16 مېتر، كىچىكلىرىنىڭ ئېگىزلىكى 20 سانتىمېتر كېلىدۇ. ئۇلاردا 1000 يىلدىن بۇيانقى ھەرقايسى دەۋرلەردىكى ھەيكەللەرنىڭ ئالاھىدىلىكى ئەكس ئەتتۈرۈلگەن، شۇنداقلا جۇڭگونىڭ لاي ھەيكەلتىراشلىق سەنئىتىنىڭ تەرەققىياتى ۋە ئۆزگىرىش جەريانى سىستېمىلىق ئەكس ئەتتۈرۈلگەن. مەيلى شىمالىي سۇلالە (386 — 581-يىلى) دەۋرىدىكى ھەيكەللەر بولسۇن، مەيلى ئۇنىڭدىن كېيىنكى دەۋرلەردىكى ھەيكەللەر بولسۇن، ھەممىسىدە تۇرمۇش پۇرىقى كۈچلۈك بولۇپ، قىياپەت ئارقىلىق ئوبرازنى گەۋدىلەندۈرىدىغان ئەنئەنىۋى ئىپادىلەش ئۇسۇلى ۋە جۇڭگونىڭ قەدىمكى لاي ھەيكەل سەنئىتىنىڭ ئۆزگىچە ئۇسلۇبى ئەكس ئەتتۈرۈلگەن.

جۇڭگونىڭ داڭلىق تاش غارلىرى ئىچىدە مەيجىشەن تاش غارىنىڭ ئەتراپ مەنزىرىسى ئىنتايىن گۈزەل بولۇپ، دەل-دەرەخلەر، رەڭگارەڭ گۈل - گىياھلار كىشىنى مەپتۇن قىلىدۇ، تاغ ئۈستىدە تۇرۇپ ئەتراپقا نەزەر سالسىڭىز، قاتار تاغلار، سانجاق-سانجاق بۇلۇتلار ئارىسىدىكى مەيجىشەن تېخىمۇ گۈزەل كۆرۈنىدۇ.

فۇجيەن - ئاۋمېن - ياۋروپا ئورتاق گەۋدىسىنىڭ ئىقتىسادىي ھەمكارلىق مۇناسىۋىتى

يۇشياۋبو

فۇجيەن ئۆلكىسى ئاۋمېننىڭ ئىگىلىك ھوقۇقى جۇڭگوغا قايتۇرۇپ بېرىلىشتىن ئىلگىرىكى ئۈچ يىلدىن ئارتۇق ۋاقىتتىن تولۇق پايدىلىنىپ، پۇرسەتنى تۇتۇپ، فۇجيەن – ئاۋمېن – ياۋروپا ئورتاق گەۋدىسىنىڭ ئىقتىسادىي ھەمكارلىقنى راۋاجلاندۇرۇشقا تىرىشماقتا.

ئەسلى يۇرتى فۇجيەننىڭ جىنجياڭ شەھىرىدىن بولغان جۇاڭ ۋېنسەي 1971-يىلى كامبودژىدىن ئاۋمېنغا كېلىپ ماكانلاشقان. ۋەتىنىمىزنىڭ ئىچكى جايلىرىدا ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلغان، ئىشىك ئېچىۋېتىلگەندىن كېيىن ئۇ ئىلگىرى-كېيىن بولۇپ جىنجياڭ، يۇڭدىڭ، شيامېن قاتارلىق جايلارنىڭ يەر-مۈلۈك، سېمونت، بىناكارلىق ماتېرىياللىرى كەسپىگە مەبلەغ سېلىپ، فۇجيەن بىلەن ئاۋمېننىڭ مۇناسىۋىتىنى مەخسۇس تەتقىق قىلدى. ئۇ فۇجيەن بىلەن ئاۋمېننىڭ مۇناسىۋىتى ئىقتىسادىي خىرىسقا دۇچ كەلدى دەپ قاراپ، بىناكارلىق تېخنىكىسى ۋە سىرتقا ئەمگەك كۈچى چىقىرىش جەھەتتە كۈچ چىقىرىپ، ھەر ئىككى تەرەپكە خېلى پايدا يەتكۈزدى. لېكىن يېقىنقى بىر-ئىككى يىلدا ئىقتىسادىي مۇھىت قاتارلىق ئامىللارنىڭ تەسىرىدىن ئەمگەك كۈچى چىقىرىش مەلۇم توسقۇنلۇققا ئۇچراپ، تېخنىكا خادىملىرى چىقىرىشقىلا يۈزلەندى.

جۇاڭ ۋېنسەي: يەر مەيدانى 20 كۋادرات كىلومېتر، ئاھالىسى 420 مىڭ بولغان ئاۋمېننىڭ ئادىمىمۇ، يېرىمۇ ئاز، لېكىن ئالاھىدە سىياسىي، جۇغراپىيىلىك ئورنى ۋە ئىقتىسادىي سىياسىتى خېلى ياخشى؛ جۇڭگو بىلەن غەرب مەدەنىيىتى يۇغۇرۇلغان ئاۋمېندا يىلىغا 8 مىليون ساياھەتچىنى كۈتۈۋېلىشقا بولىدۇ؛ بۇ ئاۋمېن ئاھالىسىنىڭ 20 ھەسسىسىگە تەڭ؛ ئۇنىڭ ئۈستىگە ئاۋمېندا ئەركىن پورت سىياسىتى يولغا قويۇلىدۇ، شۇڭا 30 نەچچە دۆلەت ۋە رايونغا ۋىزىسىز بېرىپ-كېلىشكە بولىدۇ، دەپ كۆرسەتتى. ئۇ يەنە فۇجيەن بىلەن ئاۋمېننىڭ، ئاۋمېن بىلەن ياۋروپا ئورتاق گەۋدىسىنىڭ، شۇنداقلا لاتىن تىلى سىستېمىسىدىكى رايونلارنىڭ مۇناسىۋىتىنى قويۇقلاشتۇرۇش، بۇ رايوننى ياۋروپا ئورتاق گەۋدىسىنىڭ ئېتىبار بېرىش سىياسىتىدىن بەھرىمەن قىلىش كېرەك، دەپ ھېسابلىدى. بۇنىڭ بىلەن يېقىنقى يىللاردىن بۇيان فۇجيەن بىلەن ئاۋمېننىڭ، شۇنداقلا ياۋروپا ئورتاق گەۋدىسىنىڭ سىياسىي، ئىقتىساد، مەدەنىيەت جەھەتلەردىكى مۇناسىۋىتى ئاۋمېننى كۆۋرۈك قىلغان ھالدا تېخىمۇ قويۇقلاشتى، فۇجيەننىڭ دۇنياغا يۈزلىنىش قەدىمى تېخىمۇ تېزلەشتى.

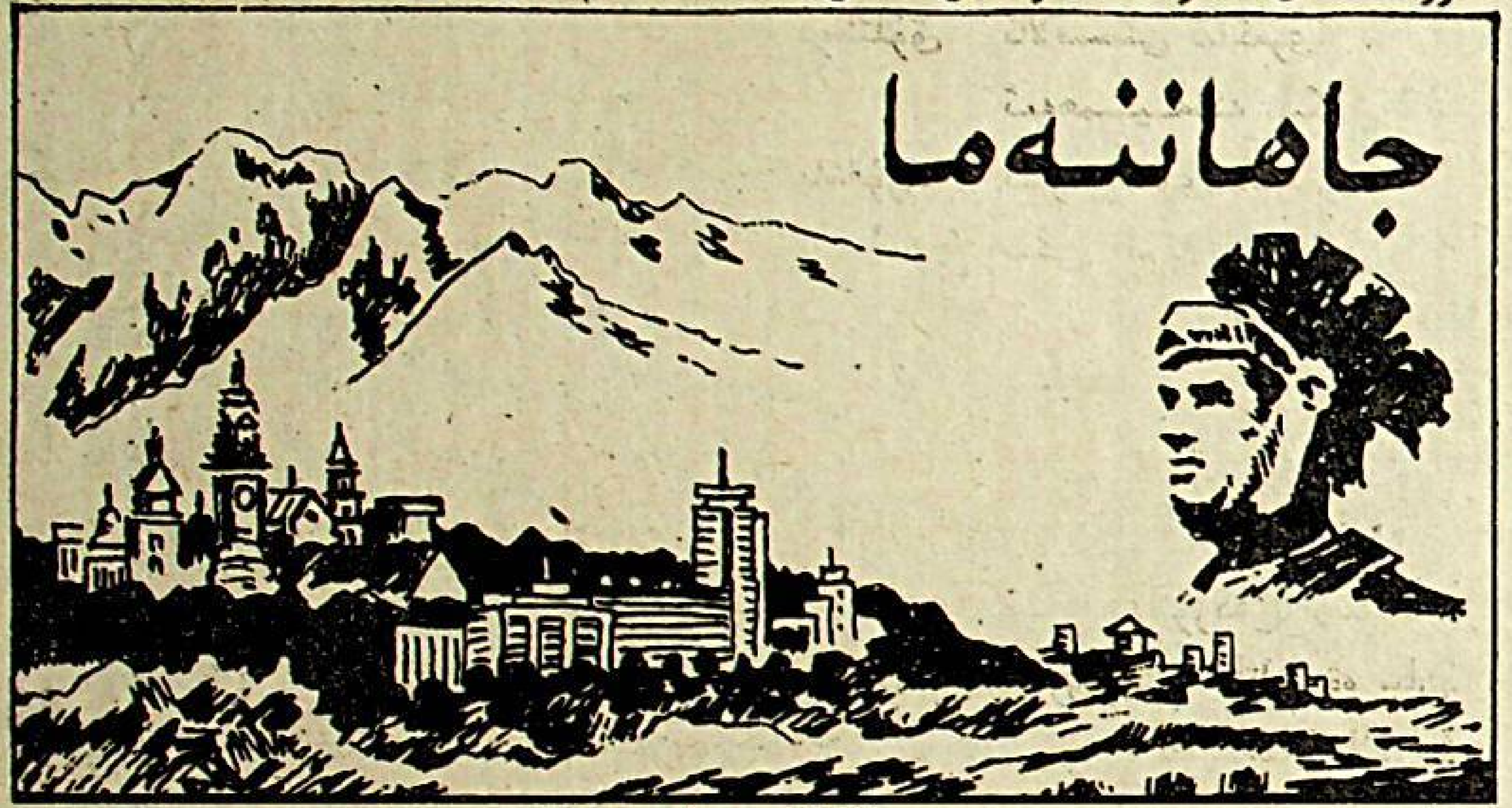

673 - سان

تامغىنى تۇردى قادىر نازىرى ئىشلىگەن

سىنگاپورنى زىيارەت

چې پىڭ

سىنگاپور دۇنياغا مەشھۇر سەيلىگاھ. ئۇ دۇنيادىكى پاكىز، يېشىللىققا پۈركەنگەن، بەختەر دۆلەتلەرنىڭ بىرى. سىنگاپور كۆپ مىللەت مەدەنىيىتى ۋە ئەنئەنىسى ئۆزئارا بىرىكىپ كەتكەن دۆلەت بولۇپ، ئۇنىڭدىكى كۆككە تاقاشقان ئىمارەتلەر ۋە قاتار-قاتار سېلىنغان ئىبادەتخانىلار ساياھەتچىلەرنى بەكمۇ جەلپ قىلىدۇ. ھەر يىلى 7 مىليوندەك ساياھەتچى سىنگاپورغا كېلىدۇ. شۇڭا ئۇ دۇنيادىكى ئۆز دۆلىتىنىڭ ئاھالىسىدىن كۆپ ساياھەتچىنى كۈتۈۋالىدىغان دۆلەتلەرنىڭ بىرى بولۇپ قالدى.

ئورمانلىققا جايلاشقان. ئۇ ئېچىۋېتىلگەن داڭلىق ھايۋاناتلار باغچىسى بولۇپ، ئۇنىڭدا 2000 دىن ئارتۇق ھايۋانات ياشايدۇ. يىرتقۇچ ھايۋانلارنىڭ ھۇجۇمىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، باغچىغا كىرگەن ساياھەتچىلەر كىچىك پويىزغا ئولتۇرۇپ سەيلە قىلىشىدۇ. بۇ باغچىدا يولۋاس، شىر، قاپلان، پىل، زىراپە، كەركىدان، مايمۇن، شىمال ئېيىقى قاتارلىق ھايۋانلار بار.

ياۋايى ھايۋاناتلار كەچلىك باغچىسى 40 گېكتار يەرنى ئىگىلىگەن بولۇپ، 60 مىليون سىنگاپور پۇلى بىلەن ياسالغان. بۇ ئادەتتىكى باغچا بىلەن تەبىئىي قوغداش رايونى بىر گەۋدىلەشتۈرۈلگەن باغچا، بۇ يەردە ساياھەتچىلەر 47 خىل تەبىئىي كىشىنى جەلپ قىلىدىغان يېڭى ئۇسكۈنىلەر سەپلەندى. ئۇ رىۋايەتتىكى يىرتقۇچلار ۋە جۇڭگو قەھرىمانلىرىنى تەسۋىرلەپ داڭق چىقاردى.

ۋۇجىجىما تەبىئىي قوغداش رايونى سىنگاپور دۇنيادىكى شەھەر رايونىدا ئىپتىدائىي ئىسسىق بەلباغ يامغۇرلۇق ئورمىنى بار ئىككى شەھەرنىڭ بىرى (يەنە بىرى برازىلىيىدىكى رىئودوۋانېيرو شەھىرى). يەر كۆلىمى 81 گېكتار كېلىدىغان بۇ تەبىئىي قوغداش رايونى شەھەر رايونىدىن 12 كىلومېتر يىراقلىقتا بولۇپ، ئۇ سىنگاپوردىكى ئەڭ ئېگىز جاي - دېڭىز يۈزىدىن 162.5 مېتر ئېگىزلىكتىكى ۋۇجىجىما تېغىغا جايلاشقان. ساياھەتچىلەر تاغ ئۈستىگە چىققىچە يول بويى قۇشقاچ، كېپىنەك، تىيىن ۋە شاختىن شاخقا ئېسىلىپ يۈرگەن كۆرگەزمە بۆلۈمى بار: ھەرىكەتلىنىپ تۇرىدىغان كۆرگەزمە سەھنىسى چوڭلار ۋە بالىلارنى ئىلىم-پەن دۇنياسىغا ئېلىپ كىرىپ، ئۇلارنى بەكمۇ قىزىقتۇرىدۇ.

سىنگاپور پوچتا ماركىسى توپلاش سارىيى ئۇنىڭدا سىنگاپور ۋە 180 دۆلەتنىڭ پوچتا بۇيۇملىرى ساقلانماقتا.

جاڭگى تۈرمە چېركاۋى ۋە تۈرمە مۇزېيى ئۇ 2-دۇنيا ئۇرۇشىدا ياپونىيە سىنگاپورنى بېسىۋالغان مەزگىلدە ئىتتىپاقداشلار ئارمىيىسىدىن قولغا چۈشكەن ئەسىرلەرنى سولايدىغان يەرگە تەقلىد قىلىپ ياسالغان. ئۇنىڭدا ئوت-چۆپتىن ياسالغان ئاددىي ئۆيلەر ۋە قورۇسىغا قويۇپ قويۇلغان ئورۇندۇقلار بار. مۇزېيدىكى سۈرەت، رەسىملەر ۋە تېز سىزمىلار ئەسىرلەرنىڭ تۇرمۇشىنى ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرىدۇ.

سىنگاپور پۇل مۇزېيى ئۇنىڭدا دۇنيانىڭ ھەرقايسى

مېتر، بېشىنىڭ ئېگىزلىكى ئۈچ مېتر، قولىنىڭ ئۇزۇنلۇقى 9.1 مېتر كېلىدۇ. ئۇ چىرايى سۈرلۈك ھەم سەمىمىي ئىپادىلىك ھەيكەللىك بولۇپ، كىشىگە ئۇلۇغلۇق بېغىشلىق كۆرۈنىدۇ. بۇ بۇتنى ئۆزبېيىن ياساتقاچقا،

سەرخىلمۇ؟ تارىخچى غەن ۋىنلەن ئۇنى «ھەيكەللەر كۆرگەزمىخانىسى» دەپ تەرىپلىگەن. داغلىق ھەيكەلتىراش لىيۇكىيېيۇي: «دۇنخۇاڭنى تام رەسىملەر سارىيى دېسەك، مەيجىشەن مەملىكىتىمىزنىڭ تارىخى

دۇنيادىكى ئۆز دۆلىتىنىڭ ئاھالىسىدىن كۆپ ساياھەتچىنى كۈتۈۋالىدىغان دۆلەتلەرنىڭ بىرى بولۇپ قالدى.

مول مەزمۇنلۇق، رەڭدار، ئالاھىدە سەيلىگاھلار

سىنگاپور ھايۋانات باغچىسى قويۇق ئۆسكەن تەبىئىي قوغداش رايونى بىر گەۋدىلەشتۈرۈلگەن باغچا، بۇ يەردە ساياھەتچىلەر 47 خىل تەبىئىي مۇھىتتىكى 100 نەچچە خىل ھايۋاننىڭ كەچلىك ھەرىكىتىنى تاماشا قىلالايدۇ ۋە تەبىئىي ئورمانلىقتا تەبىئەتتىن قانغىچە ھۇزۇرلىنالايدۇ.

يۇلاڭ تىمساھ باغچىسى يۇلاڭ ئۆچار قاناتلار باغچىسىنىڭ يېنىغا جايلاشقان بولۇپ، ئۇنىڭدا 2500 تىمساھ بېقىلىۋاتىدۇ. ساياھەتچىلەر سۇ ئاستىدىكى كۆرۈش زالىدا تىمساھلارنىڭ ئۈزۈۋاتقان قىياپىتىنى كۆرەلەيدۇ. شەرقىي دېڭىز قىرغىقى باغچىسى يولىدا «سىنگاپور تىمساھ مەيدانى» بار، بۇ يەردە 1000 دىن ئارتۇق تىمساھ بولۇپ، كىشىلەر قول يەتكۈدەك ئارىلىقتا تۇرۇپ تىمساھلارنى كۆرەلەيدۇ.

سىنگاپور ئۇسۇملۇك باغچىسى 52 گېكتار يەرنى ئىگىلىگەن بولۇپ، شەھەر مەركىزىگە ناھايىتى يېقىن. ئۇ ئىپتىدائىي ئىسسىق بەلباغ ئورمانلىرى ۋە تەكشى چىمەنزارلىق بىر گەۋدىلەشتۈرۈلگەن باغچا بولۇپ، ئۇنىڭدا يىلمۇيىل كۆكلەپ تۇرىدىغان 2000 نەچچە خىل ئۇسۇملۇك بار. بۇلارنىڭ كۆپى قىممەتلىك، كەمدىن كەم ئۇچرايدىغان ئۇسۇملۇكلەردۇر.

يولۋاس-يىلپىز داچىسى ئاكا-ئۇكا خۇۋېنخۇ، خۇۋېنباۋلار قۇرغان كۆڭۈل ئېچىش سورۇنى. ئۇ 1990-يىلى 10-ئايدا رېمونت قىلىنغاندىن كېيىن قايتا سىرتقا ئېچىۋېتىلدى، شۇنداقلا بۇ باغچىغا ساياھەتچىلەر تاغ ئۈستىگە چىققىچە يول بويى قوشقاچ، كېپىنەك، تىيىن ۋە شاختىن شاخقا ئېسىلىپ يۈرگەن مايمۇنلارنى ھەممە باشقا ياۋايى ھايۋانلارنى كۆرەلەيدۇ.

ھەر خىل مۇزېيلار

دۆلەت مۇزېيى 1887-يىلى قۇرۇلغان بولۇپ، ئۇنىڭدا جەنۇبىي ئاسىيادىكى ھەرقايسى مىللەتلەرنىڭ مەدەنىيەت بۇيۇملىرى ساقلانماقتا. ئۇنىڭ سىنگاپورنىڭ تەرەققىيات تارىخىغا دائىر ھەر خىل ماتېرىياللار ۋە سەنئەت بۇيۇملىرى، 30 پارچە رەسىم قويۇلغان سىنگاپور تارىخىغا دائىر بۆلۈمى بار. بۇ رەسىملەردىن سىنگاپورنىڭ ئادەتتىكى بىر بېلىقچىلىق كەنتىدىن چوڭ شەھەرگە ئايلانغانلىقىنى كۆرۈۋالغىلى بولىدۇ. مۇزېيدا يەنە ئىلگىرىكى ئۆي جاھازىلىرى، كىيىم-كېچەك، زىبۇ زىننەت، فارفور بۇيۇملار، مارجان ۋە تۇرمۇش بۇيۇملىرى بار. بەدىئىي سەنئەت بۆلۈمىگە قويۇلغان دېڭىز بوغۇزىدىكى جۇڭگولۇقلارنىڭ مەدەنىيەت يادىكارلىقلىرى ئۇلارنىڭ مۇشۇ ئەسىرنىڭ باشلىرىدىكى تۇرمۇش ئەھۋالىنى ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرىدۇ.

سىنگاپور گۈزەل سەنئەت سارىيى ئۇنىڭغا 20-ئەسىردىكى سىنگاپور ۋە شەرقىي جەنۇبىي ئاسىيا ئەللىرىنىڭ گۈزەل سەنئەت بۇيۇملىرى قويۇلغان. بۇ ساراي سان جوسى كىتاب يۇرتىنىڭ ئورنىغا سېلىنغان بولۇپ، دۆلەت مۇزېيىنىڭ يېنىدا. ئۇنىڭ بىر يورۇش مۇكەممەل ئەسلىھەلىرى بار، بۇنىڭ ئىچىدە تېمپېراتۇرا تەڭشەش-تىزگىنلەش ئۈسكۈنىسى ئورنىتىلغان قىسقا ۋە ئۇزاق مۇددەتلىك رەسىم كۆرگەزمىخانىسى بار.

سىنگاپور ھاۋا ئارمىيە مۇزېيى ئۇنىڭدا سىنگاپور ھاۋا ئارمىيىسىنىڭ تەرەققىيات تارىخى ۋە ئۇنىڭ 1939-يىلدىكى مالايا پىدائىيلار ھاۋا ئارمىيىسىدىن ھازىرقى خان جەمەتى سىنگاپور ھاۋا ئارمىيىسىگە ئۆزگىرىش جەريانى ئەكس ئەتتۈرۈلگەن.

سىنگاپور دېڭىز ئارمىيىسى مۇزېيى ئۇنىڭدا سىنگاپور دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ تەرەققىيات تارىخى ۋە ئۇنىڭ 19-ئەسىردىكى دېڭىز بوغۇزى مۇستەملىكە خان جەمەتى دېڭىز ئارمىيىسىدىن ھازىرقى يۇقىرى تېخنىكىلىق زامانىۋى دېڭىز ئارمىيىسىگىچە بولغان تەرەققىيات جەريانى ئەكس ئەتتۈرۈلگەن.

سىنگاپور دېڭىز-ئوكيان كۆرگەزمىخانىسى تەربىيە كۆڭۈل ئېچىشقا سىڭدۈرۈلگەن دېڭىز-ئوكيان كۆرگەزمىخانىسى بولۇپ، ساياھەتچىلەر بۇ يەردە دۇنيادىكى ئەڭ ئالدىراش پورتنى كۆرەلەيدۇ ۋە كومپيۇتېردىن سىنگاپور دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ مەشغۇلاتىنى، مۇزېيدا كۆپ ۋاستىلىك كىنو ئارقىلىق سىنگاپور پورتىنىڭ تەرەققىياتىنى بىلەلەيدۇ؛ پاراخوتقا چىقىپ پورتنى زىيارەت قىلالايدۇ.

سىنگاپور ئىلىم - پەن سارىيى ئۇنىڭدا 600 خىل تۇرمۇشىنى ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرىدۇ.

سىنگاپور پۇل مۇزېيى ئۇنىڭغا دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن ئېلىپ كېلىنگەن نەپىس ئىشلەنگەن پۇللار، مېداللار ۋە خاتىرە تەڭگىلەر قويۇلغان. ساياھەتچىلەر بۇ جايدىكى پۇل ياساش ماشىنىسىدا ئۆزىنىڭ خاتىرە تەڭگىسىنى ياسىۋالالايدۇ.

مومم مۇزېيى ئۇ دۇنيادىكى تۇنجى مومم مۇزېيى بولۇپ، دەنرۇڭباگې رايونىغا جايلاشقان. بۇ مۇزېيدا 800 مومم بۇيۇم بار، بۇنىڭ ئىچىدىكى بەزى مومم بۇيۇملار بۇنىڭدىن 100 نەچچە يىل ئىلگىرى ئىشلىنىلگەن.

سېنتوسا - ئەڭ گۈزەل ئارامگاھ

سېنتوسا - سىنگاپوردىكى ئەڭ گۈزەل، ئەڭ داڭلىق سەيلىگاھ بولۇپ، دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن نۇرغۇن ساياھەتچى بۇ يەرگە كېلىپ ساياھەت قىلىدۇ ۋە دەم ئالىدۇ. ئۇ يەرنى دېڭىز ئاتلىغان چوڭ كۆۋرۈك سىنگاپور قۇرۇقلۇقى بىلەن تۇتاشتۇرۇپ تۇرىدۇ: ساياھەتچىلەر فونىكۇليور، ئاپتوموبىل ۋە پاراخوت بىلەن ئۇ يەرگە بېرىپ ساياھەت قىلىدۇ. ئۇنىڭ ئاقۇش قۇم ساھىللىرى، چاقناپ تۇرىدىغان دولقۇنلىرى، ئىللىق ئاپتىپى، ئىسسىق بەلباغ بېلىقلىرى ۋە ھايۋانات - ئۇسۇملۇكلىرى، تارىخىي مىراسلىرى، باغچىلىرى، ئېسىل مېھمانخانىلىرى، رومانتىك تۇسكە ئىگە كەچلىك مەنزىرىسى ساياھەتچىلەرنى ھەيران قالدۇرىدۇ.

بېلىق قۇيرۇقلۇق شىر مۇنارى سېنتوسا ئارىلىنىڭ مەركىزىدىكى تۆپىلىككە جايلاشقان بولۇپ، ئېگىزلىكى 37 مېتر. ئېلېۋاتور بىلەن ئۇنىڭ 12-قەۋىتىگە چىققاندا پۈتۈن ئارالنىڭ مەنزىرىسىنى تاماشا قىلغىلى بولىدۇ؛ شۇنداقلا ھىندونېزىيىنىڭ لياۋنېي تاقىم ئارىلىنى كۆرگىلى بولىدۇ.

دېڭىز ئاستى دۇنياسى ئاسىيادىكى ئەڭ چوڭ ئىسسىق بەلباغ دېڭىز ھايۋانلىرى سارىيى بولۇپ، ئۇنىڭدا 2000 خىلدىن ئارتۇق بېلىق شۇنداقلا مۇرەككەپ تونىللار بار، ساياھەتچىلەر بۇ تونىللارنى بويلاپ مېڭىپ ھەر خىل دېڭىز جانلىقلىرىنى كۆرەلەيدۇ.

سۇ ئۈستى باغچىسى ئاسىيادىكى ئەڭ چوڭ سۇ ئۈستى باغچىسىنىڭ بىرى، ئۇ 50 مىليون دوللار سەرمايە بىلەن ياسالغان بولۇپ، سېنتوسا ئارىلىدىكى ئەڭ يېڭى ساياھەت نۇقتىسى. ئۇ 71 مىڭ كۋادرات مېتر يەرنى ئىگىلىگەن، 13 يورۇش سۇدا تېيىلىش پەشتىقى بار.

يانارتاغ باغچىسى سىنگاپوردا يانار تاغ يوق، لېكىن ساياھەتچىلەرگە يانار تاغنىڭ پارتلىشىنى ئەينەن كۆرسىتىپ بېرىش ئۈچۈن سېنتوسا ئارىلىدا مۇشۇنداق بىر يانار تاغ باغچىسى ياسالغان. بۇ باغچىدا ھەر يېرىم سائەتتە بىر قېتىم يانار تاغ «پارتلاپ» تۇرىدۇ.

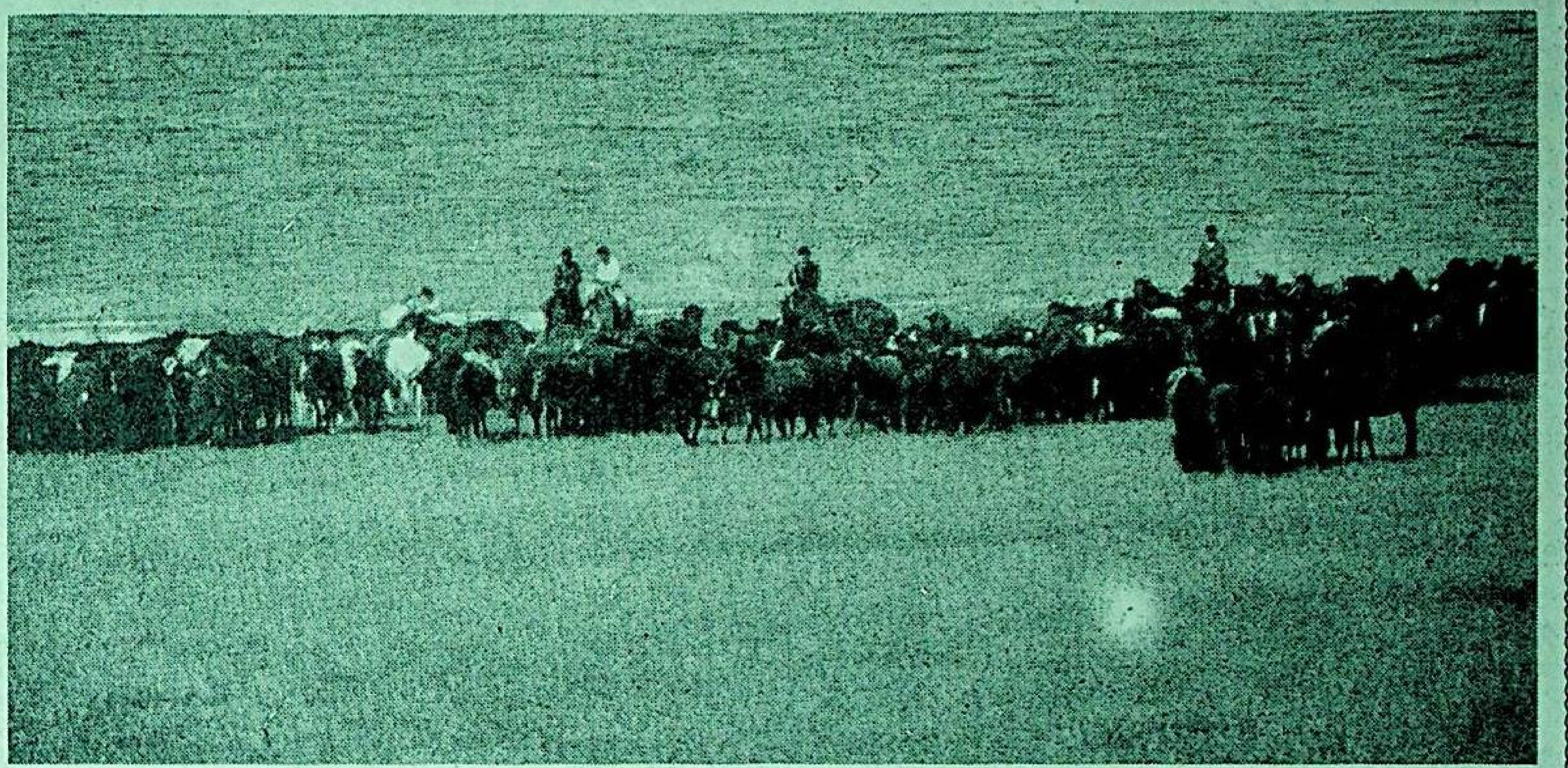

خۇلۇنبۇير ئايمىقى ئىچكى موڭغۇل ئاپتونوم رايونىنىڭ شەرقىي شىمالىغا جايلاشقان. شەرقىي شىمالدىن غەربىي جەنۇبقا قاراپ سوزۇلغان داشىڭئەنلىڭ تاغ تىزمىسى خۇلۇنبۇيىرنى ئۈچكە ئايرىپ تۇرىدۇ: مەركىزىدە داشىڭئەنلىڭ ئورمانچىلىق رايونى، تاغنىڭ شەرقىدە چىۋلىك ۋە نەگچىياڭ تۈزلەڭلىكى، غەربىدە داغلىق خۇلۇنبۇير يايلىقى بار. ئۇ مەملىكىتىمىزدىكى ئەڭ چوڭ تەبىئىي يايلاق ھېسابلىنىدۇ.

سۈرەتتە: خۇلۇنبۇير يايلىقىدا ئوتلاپ يۈرگەن يىلقىلار.

«دۇنيا بىلىملىرى رەسىملىك ژۇرنىلى» دىن ئېلىندى

ئىسلاندىيىلىكلەرنىڭ تۇرمۇشى

باشقا ئەللەردىكى خەقلەرگە ئوخشاش ئىسلاندىيىلىكلەرنىڭمۇ ئۆزىگە ئۇشلۇق تۇرمۇش قىيىنچىلىقى بار، لېكىن بۇ ئىسلاندىيىلىكلەرنىڭ ئۆز تەقدىرى ۋە ھاياتىدىن مەمنۇن بولۇشىغا دەخلى قىلمايدۇ. نېمە ئۈچۈن مۇشۇنداق بولىدۇ؟ تورېل خىلبر ئىسىملىك 28 ياشلىق ئادىمى ئىسلاندىيىلىكنىڭ قانداق خىزمەت قىلىدىغانلىقىغا قاراپ باقايلى:

تورېل يىلدا بىر قېتىم كېلىدىغان بىر ئايلىق دەم ئېلىشىدا بېلىقچىلارغا يول باشلىغۇچى بولىدۇ، ئۇ ھەر كۈنى 16 سائەتتىن ھەپتىدە يەتتە كۈن ئىشلەيدۇ. ئۇ بۇنداق تۇرمۇشنى بەختلىك تۇرمۇش دەپ بىلىدۇ. بۇنى ئاڭلىغان كىشى تورېلنى خىزمەتنى دەپ ئۆزىنى ئۇنتۇپ قالىدىغان ئەخمەقكەن، دېيىشى مۇمكىن. لېكىن ئۇلا ئەمەس، ئۇنىڭ قېرىنداشلىرىنىڭ ھەممىسىلا كۆپ قىسمى مۇشۇنداق ئىشلەيدۇ. چۈنكى ئىشچانلىق ئىسلاندىيىلىكلەرنى بېيىتقان. ئىسلاندىيىدە كىشى بېشىغا توغرا كېلىدىغان مىللىي ئىشلەپچىقىرىش ئومۇمىي قىممىتى 19 مىڭ 905 دوللار (ئامېرىكىدا 27 مىڭ 541 دوللار) بولۇپ، ئىسمى جىسمىغا مۇناسىپ باي دۆلەت. ئىسلاندىيىلىكلەر باج تاپشۇرۇش ئارقىلىق ئىلغار قاتارىدىكى مائارىپ ۋە داۋالاش پاراۋانلىقىدىن بەھرىمەن بولىدۇ. ئىسلاندىيىدە بوۋاقلارنىڭ ئۆلۈش نىسبىتى دۇنيا بويىچە ئەڭ تۆۋەن، ئۇزۇن ئۆمۈر كۆرۈش نىسبىتى دۇنيا بويىچە ئەڭ يۇقىرى.

باي بولغانلىقى كىشىنىڭ بەختلىك بولۇشى ئاتايىن. شۋېتسارىيىلىكلەرنىڭ ماددىي تۇرمۇش ئېھتىياجى تولۇق قاندۇرۇلغان بولسىمۇ، ئۇلار ئۆزىنى بەختلىك دەپ قارىمايدىكەن. باشقا ئەللەر بىلەن سېلىشتۇرمايمۇ ئامېرىكىنىڭ ئۆزىدىنلا مىسال ئالساق، ئامېرىكىلىقلارنىڭ ھازىرقى ماددىي تۇرمۇش سەۋىيىسى تارىختىكى ھەرقانداق چاغدىكىدىن يۇقىرى بولسىمۇ، ئۇلارنىڭ تۇرمۇشتىكى رازىمەنلىكى ئىسلاندىيىلىكلەرگە يەتمەيدۇ.

ئىسلاندىيە داشۆسىدىكى سوتسىئولوگ سورروۋېل تورىندېسون مۇنداق دەيدۇ: ئىسلاندىيىلىكلەرنىڭ بەختلىك بولۇشىدىكى سىر ئۇلارنىڭ ئەركىن-ئازادە، راھەت تۇرمۇش مۇھىتىغا ئىگە بولغانلىقىدا بولماستىن، بەلكى ئىسلاندىيىنىڭ ئىنتايىن ناچار تەبىئىي شارائىتىنىڭ ئىسلاندىيىلىكلەردە كەڭ قورساقلىق، تاقەتچانلىق، ئاق كۆڭۈللۈكنى يېتىلدۈرگەنلىكىدە. ئىسلاندىيىلىكلەر ئۆزىنىڭ ئىلكىدىكى بارلىق نەرسىلەردىن ھۇزۇرلىنالايدۇ.

ئىسلاندىيە شىمالىي ئاتلانتىك ئوكياندىكى ئارال دۆلەت، يىلمۇيىل بوران-چاپقۇندىن خالىي بولالمايدۇ. قىش پەسلىدە كۈن نۇرى بىر كۈندە ئاران تۆت سائەتلا چۈشىدۇ. نەچچە ئەسىردىن بۇيان ئىسلاندىيىلىكلەر مۇشۇنداق تەبىئىي شارائىتتا بېلىقچىلىق قىلىپ ياشاپ كەلدى.

تورىندېسون: «بىزنىڭ مەدەنىيىتىمىزگە تەبىئەت بىلەن ئىزچىل كۈرەش قىلىش روھى سىڭگەن. مانا بۇمۇ ئىسلاندىيىلىكلەرنىڭ تۇرمۇش قىيىنچىلىقىغا كەڭ قورساقلىق بىلەن مۇئامىلە قىلالىشىدىكى سەۋەب» دەيدۇ. ئىسلاندىيە دۇنياغا داڭلىق «ئوت ۋە مۇز دۆلىتى»، ئۇ دۇنيادىكى ئەڭ ھەرىكەتچان يانار تاغ رايونىغا جايلاشقان، بۇ دۆلەتنىڭ يەنە 4536 كۋادرات ئىنگلىز مىلى كېلىدىغان مۇزلۇقى بار. سوغۇق بىلەن ئىسسىق، سۇ بىلەن ئوت ئىسلاندىيىلىكلەردە كەڭ قورساق بولۇشتەك ياخشى مىجەزنىڭ يېتىلىشىگە مۇئەييەن تەسىر كۆرسەتكەن.

ھەر قانداق بىر دۆلەت چەت ئەل مەدەنىيىتىنىڭ كىرىشىگە كەڭ قورساق بولۇشى كېرەك. لېكىن ئۆزىنىڭ مەدەنىيىتىدىن مەھرۇم قالسا، تايانچىسىنى يوقاتقان بولىدۇ.

«دۇنيا ئۇچۇرلىرى گېزىتى» دىن

مەدەنىيەت ۋە تۇرمۇش

ۋاڭ يۈگگو جۇڭگونىڭ دېڭىز ئارمىيە فلوتى ئامېرىكىدا زىيارەتتە بولۇپ، جۇڭگو-ئامېرىكا دېڭىز ئارمىيلىرىنىڭ ئالاقىسىدە يېڭى سەھىپە ئاچتى، دېدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، سان-دىيېگو، 23-مارت تېلېگراممىسى. لاتىن ئامېرىكىسىدىكى تۆت دۆلەتتە زىيارەتتە بولۇنغان جۇڭگو-دېڭىز ئارمىيىسى فلوتىنىڭ قوماندانى ۋاڭ يۈگگو جۇڭجياڭ بۈگۈن قوماندانلىق قىلىش پاراخوتىدا مۇخبىرلارنىڭ زىيارىتىنى قوبۇل قىلغاندا مۇنداق دېدى: جۇڭگونىڭ دېڭىز ئارمىيە فلوتى ئامېرىكىدا تۇنجى قېتىم مۇۋەپپەقىيەتلىك زىيارەتتە بولۇپ، جۇڭگو-ئامېرىكا دېڭىز ئارمىيلىرىنىڭ دوستلۇق ئالاقىسىدە يېڭى سەھىپە ئاچتى.

ۋاڭ يۈگگو مۇنداق دېدى: باشقۇرۇلىدىغان بومبا ئورۇنلاشتۇرۇلغان «خاربىن»، «جۇخەي» ناملىق قوغلىغۇچى پاراخوت ۋە «نەنساڭ» ناملىق چوڭ تىپتىكى ئۇنىۋېرسال تەمىنات پاراخوتىدىن تەشكىل قىلىنغان بۇ قېتىمقى جۇڭگونىڭ دېڭىز ئارمىيە فلوتى ئالدى بىلەن ئامېرىكىنىڭ ھاۋاي ۋە سان - دىيېگو دېگەن يېرىدىكى ئىككى ھەربىي پورتتا دوستانە زىيارەتتە بولۇپ، تولۇق مۇۋەپپەقىيەت قازاندى. ئىككى دۆلەتنىڭ دېڭىز ئارمىيە كوماندىر-جەڭچىلىرى پاراخوتلارنى ئۆزئارا ئېكسكۇرسىيە قىلىش، پۇتبول، ۋاسكېتبول مۇسابىقىلىرى، ھەربىي ئوركېستىرلار مۇزىكا ئورۇنداش، زىياپەت قاتارلىق بىرلەشمە كۆڭۈل ئېچىش، دوستلۇق ئورنىتىش پائالىيەتلىرىنى ئورتاق ئۆيۈشتۇرۇپ، ئۆزئارا چۈشىنىشنى كۈچەيتتى، دوستلۇقنى ئىلگىرى سۈردى، بۇ جۇڭگو، ئامېرىكا دېڭىز ئارمىيلىرىنىڭ دوستانە ئالاقىسىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە ناھايىتى مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە. ئىككى دۆلەت دېڭىز ئارمىيلىرى ئوتتۇرىسىدىكى دوستانە ئالاقە يېڭى باسقۇچقا قەدەم قويدى.

ئۇ مۇنداق دېدى: جۇڭگونىڭ يېڭى بىر ئەۋلاد دېڭىز ئارمىيە پاراخوتلىرى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى ۋە ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىش جەھەتتە قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرىمىزنىڭ يىغىنچاق كۆرۈنۈشى. ھاۋاي ۋە سان- دىيېگودا نەچچە ئون مىڭ ئامېرىكىلىق ۋە چەت ئەلدىكى جۇڭگولۇقلار، جۇڭگولۇق قېرىنداشلار جۇڭگو دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ پاراخوتىغا چىقىپ، ئېكسكۇرسىيە قىلىپ، جۇڭگو ھەربىي پاراخوتىنىڭ ھەيۋەتلىك قىياپىتىنى ئۆز كۆزى بىلەن كۆردى، جۇڭگونىڭ دۆلەت مۇداپىئەسىنى زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدا قولغا كەلتۈرگەن يېڭى نەتىجىلىرىنى كۆردى. جۇڭگو دېڭىز ئارمىيىسى كوماندىر - جەڭچىلىرىنىڭ ياخشى ھەربىي قىياپىتى، ئېسىل ئىستىلى، ئىنتىزامچانلىقى، ئەدەپلىك سۆز - ھەرىكىتىمۇ ئۇلاردا چوڭقۇر تەسىرات قالدۇردى. بۇ قېتىمقى زىيارەت جۇڭگو خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىنىڭ تىنچلىق قوشۇنى، مەدەنىيەت قوشۇنىلىق ئوبرازىنى نامايان قىلدى، جۇڭگونىڭ چەت ئەللەردىكى تەسىرىنى كېڭەيتتى، چەت ئەل جامائەتچىلىكىنىڭ كۈچلۈك ئىنكاسىنى قوزغىدى ھەم ئۇلارنىڭ يۇكسەك باھاسىغا ئېرىشتى.

دېڭىز ئارمىيىمىز فلوتى ئامېرىكىنىڭ سان - دىيېگو دېڭىز ئارمىيە بازىسىنى زىيارەت قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، سان - دىيېگو(ئامېرىكا) 21 - مارت تېلېگراممىسى. جۇڭگونىڭ دېڭىز ئارمىيە فلوتى مۇشۇ ئاينىڭ 21 - كۈنى (بېيجىڭ ۋاقتى 3 - ئاينىڭ 22 - كۈنى) تۇنجى قېتىم تىنچ ئوكياننى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتۈپ، ئامېرىكا زېمىنى سان - دىيېگوغا زىيارەت قىلىشقا باردى، ئامېرىكا غەربىي دېڭىز قىرغىقىدىكى ئەڭ چوڭ دېڭىز ئارمىيە بازىسى كاتتا، قىزغىن سورۇن تۈزۈپ، جۇڭگو دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ كوماندىر - جەڭچىلىرىنى قارشى ئالدى.

جۇڭگو دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ ئامېرىكا قىتئەسىدىكى تۆت دۆلەتكە زىيارەتكە بارغان فلوتى 25 سوتكا ئىچىدە 7700 ئىنگلىز ملى مۇساپىنى بېسىپ، شۇ جاينىڭ ۋاقتى مۇشۇ ئاينىڭ 21 - كۈنى چۈشتىن بۇرۇن سائەت ئوندا ئامېرىكا دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ «گېئورگى فىلىپ» ناملىق ھەربىي پاراخوتىنىڭ يېتەكلىشى بىلەن سان - دىيېگو ھەربىي پورتىغا ئوكۇشلۇق كىردى. ئامېرىكىنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىن كەلگەن جۇڭگو مۇھاجىرلىرى، جۇڭگولۇقلار ۋە يەرلىك شەھەر ئاھالىسى «جۇڭگو دېڭىز ئارمىيە فلوتىنىڭ ئامېرىكىغا زىيارەتكە كەلگەنلىكىنى قىزغىن قارشى ئالىمىز» دېگەن خەتلەر يېزىلغان پىلاكاتلارنى كۆتۈرۈشۈپ، جۇڭگو - ئامېرىكا دۆلەت بايراقلىرى ۋە گۈلدەستىلەرنى پۇلاڭلىتىپ، جۇڭگو دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ كوماندىر - جەڭچىلىرىگە ھۆرمەت بىلدۈردى. جۇڭگو دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ مۇئاۋىن قوماندانى خې پىڭفېي جۇڭجياڭ، جۇڭگونىڭ ئامېرىكىدىكى ئەلچىخانىسىنىڭ ۋاقىتلىق ۋەكالەتچىسى جۇ ۋېنجۇڭ ۋە لوس - ئانژېلېستا تۇرۇشلۇق باش كونسۇلى فېڭ شۇسېن قاتارلىقلار كۈتۈۋالدى.

ئامېرىكا دېڭىز ئارمىيىسى پرىستاندا داغدۇغىلىق قارشى ئېلىش مۇراسىمى ئۆتكۈزدى.

جۇڭگونىڭ دېڭىز ئارمىيە فلوتى زىيارەتتە بولۇش ئۈچۈن فىلىپپىنغا كەلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، مانىلا، 23 - قوغلىغۇچى پاراخوت، باشقۇرۇلىدىغان بومبا ھەيۋەتلىك، شادىيانە مۇزىكىلارنى

چيەن چىچېن زىيارەتتە بولۇش ئۈچۈن بېيجىڭدىن روسىيىگە يولغا چىقتى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 24 - مارت تېلېگراممىسى. روسىيىنىڭ دىپلوماتىيە مىنىستىرى پرىماكوۋنىڭ تەكلىپىگە بىنائەن گوۋۇيۈەننىڭ مۇئاۋىن زۇڭلىسى، قوشۇمچە دىپلوماتىيە مىنىستىرى چيەن چىچېن بۈگۈن ئايروپىلان بىلەن بېيجىڭدىن موسكۋاغا بېرىپ، روسىيىدىكى رەسمىي زىيارىتىنى باشلىدى.

گوۋۇيۈەننىڭ مۇئاۋىن باش كاتىپى خې چۇنلىن، دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكى مىزنىڭ مۇئاۋىن مىنىستىرى ۋاڭ يىڭفەن، ۋە روسىيىنىڭ جۇڭگودىكى باش ئەلچىخانىسىنىڭ ۋاقىتلىق ۋەكالەتچىسى دىنىسوۋ قاتارلىقلار ئايرودرومغا چىقىپ ئۇزىتىپ قويدى.

نيۇ - يوركتىكى جۇڭگولۇقلار، جۇڭگو مۇھاجىرلىرى شياڭگاڭنىڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىشىگە 100 كۈن قالغانلىقىنى تەبرىكلىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، نيۇ - يورك، 22- مارت تېلېگراممىسى: نيۇ - يوركتىكى جۇڭگو مۇھاجىرلىرى ۋە جۇڭگولۇقلار شياڭگاڭنىڭ ئىگىلىك ھوقۇقىنىڭ ۋەتەنگە قايتىپ كېلىشىگە 100 كۈن قالغانلىقىنى تەبرىكلەش ئۈچۈن مۇشۇ ئاينىڭ 22 - كۈنى كەچتە مانخاتتاندىكى جۇڭگولۇق ئوقۇغۇچىلار مۇلازىملىق مەركىزىدە ھەيۋەتلىك قىزغىن سەنئەت كېچىلىكى ئۆتكۈزدى.

ئەدەبىيات - سەنئەت كېچىلىكىدە ۋەتەندىن كەلگەن ناخشىچىلار، ئۇسسۇلچىلار ۋە نيۇ - يوركتىكى جۇڭگولۇقلار، جۇڭگو مۇھاجىرلىرى بىرلىكتە ناخشا ئېيتىپ، ئۇسسۇل ئويناپ، ئۇلۇغ ۋەتىنىمىزگە مەدھىيە ئوقۇپ، شياڭگاڭنىڭ ئىگىلىك ھوقۇقىنىڭ ۋەتەنگە قايتىپ كېلىش ئالدىدا تۇرغانلىقىغا تەنتەنە قىلدى.

ئەدەبىيات - سەنئەت كېچىلىكىدە جۇڭگونىڭ نيۇ - يوركتىكى كونسۇلخانىسىنىڭ باش كونسۇلى چيۇ شېڭيۈن مۇنداق دېدى: جۇڭگو شياڭگاڭغا يۈرگۈزىدىغان ئىگىلىك ھوقۇقنى پات ئارىدا ئەسلىگە كەلتۈرىدۇ. بۇ جۇڭگونىڭ ھەتتا دۇنيانىڭ يېقىنقى زامان تارىخىدىكى دىققەت قوزغايدىغان زور ئىش، جۇڭگو ۋە چەت ئەللەردىكى جۇڭخۇا ئوغۇل - قىزلىرى بۇ شانلىق كۈننىڭ يېتىپ كېلىشىنى قىزغىن كۈتمەكتە ھەم ئۇنى كۈتۈۋېلىشقا پائال تەييارلىق كۆرمەكتە. بۇ تارىخىي مۇھىم پەيت پات ئارىدا يېتىپ كېلىدۇ، بۇ دېڭ شياۋپىڭنىڭ «بىر دۆلەتتە ئىككى خىل تۈزۈم بولۇش» ئۇلۇغ تەسەۋۋۇرىنىڭ تۆھپىسى.

تېخى يېقىندىلا قۇرۇلغان ئامېرىكىنىڭ شەرقىي رايونى شياڭگاڭنىڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىشىنى تەبرىكلەش كومىتېتىنىڭ ۋەكىلى، نيۇ - يورك جۇڭگولۇقلار تەشكىلاتلىرى باش بىرلەشمىسىنىڭ رەئىسى خۇاڭ چىچېڭ مۇنداق دېدى: «شياڭگاڭنىڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىشى تۇنجى قەدەم. چەت ئەلدىكى جۇڭگو مۇھاجىرلىرى ۋە جۇڭگولۇقلار يەنە دېڭىز بوغۇزىنىڭ ئىككى قىرغىقىنىڭ تىنچ بىرلىككە كېلىشى ۋە جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ بۈيۈك ئىستىپاقلىقىنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن پۈتۈن كۈچى بىلەن تىرىشىشى كېرەك».

زايىرنىڭ شەرقىي قىسمىدىكى كرىزىسنى ھەل قىلىش مەقسىتىدىكى ئافرىقا دۆلەتلىرىنىڭ كىچىك تىپتىكى باشلىقلار يىغىنى مۇشۇ ئاينىڭ 19 - كۈنى كېنىيە پايتەختى نايروبىدا ئېچىلدى. يىغىنغا كېنىيە، كامېرون، كونگو، زىمبابۋې، جەنۇبىي ئافرىقا، زايىر قاتارلىق دۆلەتلەرنىڭ رەھبەرلىرى قاتناشتى.

سۈرەتتە: كېنىيە زۇڭتۇڭى موئى يىغىندا سۆز قىلماقتا.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ باش كاتىپى ئوتتۇرا ئاسىياغا كېلىپ ۋەز ئېيتتى

يوقلۇقنى ئېيتقان.

ئامېرىكىنىڭ بىر قىسىم ئالىملىرى «توقۇنۇش» دېگەن كىتابتىكى «جۇڭگو تەھدىتى سەپسەتىسى» گە رەددىيە بەردى

جۇڭگونىڭ دېڭىز ئارمىيە فلوتى زىيارەتتە بولۇش ئۈچۈن فىلىپپىنغا كەلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، مانىلا، 23 - مارت تېلېگراممىسى. جۇڭگو خەلق ئازادلىق ئارمىيىسى دېڭىز ئارمىيە شەرقىي دېڭىز فلوتىنىڭ قوماندانى ياڭ يۈيشۇ جۇڭجياڭ باشچىلىقىدىكى فلوت بۈگۈن فىلىپپىن پايتەختى مانىلاغا كېلىپ، بۇ يەردە ئېلىپ بارىدىغان ئۈچ كۈنلۈك دوستانە زىيارىتىنى باشلىدى.

بۇ جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغاندىن بۇيان جۇڭگو دېڭىز ئارمىيە فلوتىنىڭ فىلىپپىندا تۇنجى قېتىم زىيارەتتە بولۇشى.

شۇ يەرنىڭ ۋاقتى بىلەن چۈشتىن بۇرۇن سائەت ئوندا باشقۇرۇلىدىغان بومبا ئۇرۇنلاشتۇرۇلغان «113» نومۇرلۇق قوغلىغۇچى پاراخوت، باشقۇرۇلىدىغان بومبا ئورۇنلاشتۇرۇلغان «542» نومۇرلۇق قوغدىغۇچى پاراخوتتىن تەشكىل قىلىنغان جۇڭگو دېڭىز ئارمىيىسى فلوتى فىلىپپىن دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ بىر قوغدىغۇچى پاراخوتىنىڭ باشلىشىدا جۇڭگونىڭ دۆلەت بايرىقى بىلەن فىلىپپىننىڭ دۆلەت بايرىقىنى ئاسقان ھالدا مانىلا پورتىغا كىردى. جۇڭگو ماتروسلىرى ئۈستى ئاق، ئاستى كۆك يازلىق دېڭىز ئارمىيە فورمىسى كىيگەن بولۇپ، پاراخوت سۇپىسىدا ئۆز تەۋەلىكلىرى بويىچە سەپ تۈزۈپ تۇردى. بۇ پاراخوتلار پورتقا كېلىپ توختىغاندىن كېيىن بايراقلار ئېسىلدى، فلوت ھۆرمەت قاراۋۇلى پاراخوت پەلەمپىيى يېنىدا مىلتىق تۇتۇپ رەتلىك تۇردى. جۇڭگو دېڭىز ئارمىيە فلوتىنىڭ ھەربىي ئوركېستىرى بىلەن فىلىپپىن دېڭىز ئارمىيىسىنىڭ ھەربىي ئوركېستىرى ھەيۋەتلىك، شادىيانە مۇزىكىلارنى ئورۇندىدى.

فىلىپپىن دېڭىز ئارمىيىسى قوماندانىنىڭ ۋەكىلى سانگىلەي شياڭشاۋ قاتارلىقلار جۇڭگو دېڭىز ئارمىيە فلوتىنىڭ پاراخوتىغا چىقىپ قارشى ئالدى ھەم ياڭ يۈيشۇ جۇڭجياڭغا ھەمراھ بولۇپ قىرغاققا چىقىپ، فىلىپپىن دېڭىز ئارمىيىسى ۋە شۇ يەردىكى جۇڭگولۇقلار تەشكىلاتلىرى ئۆتكۈزگەن قارشى ئېلىش مۇراسىمىنى قوبۇل قىلدى. جۇڭگونىڭ فىلىپپىندا تۇرۇشلۇق باش ئەلچىسى گۈەن دېڭمىڭ بىلەن باش ئەلچىخانىنىڭ ھەربىي ئەمەلدارى ليۇ چاڭباۋ قاتارلىقلارمۇ پىرىستانغا كېلىپ قارشى ئالدى.

بۈگۈن چۈشتىن كېيىن جۇڭگونىڭ فىلىپپىندىكى باش ئەلچىخانىسى ۋە فىلىپپىندىكى ئورگانلىرىنىڭ خىزمەتچىلىرى، شۇنداقلا ھەرقايسى دۆلەتنىڭ فىلىپپىندا تۇرۇشلۇق ھەربىي ئەمەلدارلىرى قاتارلىقلار جۇڭگو دېڭىز ئارمىيىسى فلوتىنىڭ پاراخوتلىرىنى ئېكسكۇرسىيە قىلدى.

دوستانە زىيارەت

ئانان ئىسرائىلىيىنىڭ يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇشتا چېك تۇرغانلىقىدىن ئۈمىدسىزلەنگەنلىكىنى بىلدۈردى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ب د ت خەۋىرى. ب د ت نىڭ باش كاتىپى ئانان مۇشۇ ئاينىڭ 18-كۈنى ئىسرائىلىيىنىڭ خەلقئارا جەمئىيەتنىڭ قارشى تۇرغانلىقىغا قارىماي، يەھۇدىيلار مەھەللىسى قۇرۇش پىلانىنى يولغا قويۇشتا چېك تۇرغانلىقىدىن ئۈمىدسىزلەنگەنلىكىنى ۋە چوڭقۇر كۆڭۈل بۆلۈۋاتقانلىقىنى بىلدۈردى.

ب د ت باياناتچىسى ئىشخانىسى ئېلان قىلغان باياناتتا، ئانان ئالاقىدار تەرەپلەرنىڭ پەلەستىنمۇ، ئىسرائىلىيىمۇ قوبۇل قىلالايدىغان ھەل قىلىش چارىسىنى تېپىپ، ئوتتۇرا شەرق تىنچلىق مۇساپىسىنى داۋاملىق ئىلگىرى سۈرۈشىنى مۇراجىئەت قىلدى.

نيۇ - يورك رېستورانى ۋە يېمەكلىك مۇلازىملىق كۆرگەزمىسى يېقىندا گاۋتىس مەركىزىدە ئۆتكۈزۈلدى. سۈرەتتە: شۇي ئېنىمىنىڭ لايىھىلىگەن پىرانىك مودېلى. ئۇ مۇسابىقىدە ئالاھىدە مۇكاپاتقا ئېرىشتى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

«جۇڭگو تەھدىتى سەپسەتىسى»گە رەددىيە بەردى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، نيۇ - يورك خەۋىرى. ئامېرىكىنىڭ بىر قىسىم ئالىملىرى يېقىندا ئوبزور ئېلان قىلىپ، ئامېرىكىدا نەشر قىلىنغان «پات ئارىدا يۈز بېرىدىغان ئامېرىكا - جۇڭگو توقۇنۇشى» دېگەن كىتابتا ئوتتۇرىغا قويۇلغان «جۇڭگو تەھدىتى سەپسەتىسى» قارىشىنى ئەنقىدلەپ، ئۇنى «ۋەھىمىلىك سۆزلەر بىلەن جۆپلۈنۈش» ئامېرىكىدىكى بىر قىسىم كىشىلەرنىڭ جۇڭگوغا بولغان «سوغۇق ئۇرۇش تېپىدىكى ئەسەبىيلىك»نى ئەۋج ئالدۇرىدۇ، دەپ قارىدى.

«لوس - ئانژېلېس ۋاقتى گېزىتى»نىڭ مەخسۇس ستون ئاپتورى ئاڭمۇ پولات مۇنداق دېدى: «توقۇنۇش» كىتابى «خاتا يېتەكلەش خاراكتېرى»گە ئىگە بولۇپ، ئامېرىكىدىكى جۇڭگوغا قارشى كەيپىياتنى كەسكىنلەشتۈرۈۋېتىشى مۇمكىن.

ئامېرىكا «دۆلەت مەنپەئەتى» ژۇرنىلىنىڭ مەسئۇل تەھرىرى ئوۋېن خارىس مۇنداق دېدى: «توقۇنۇش» دېگەن كىتاب ئاپتورىنىڭ ئۇرغۇن قاراشلىرى جۇڭگونى چەكلىگۈچىلەرنىڭ قارىشى بىلەن بىر قېلىپتىن چىققاندەك تۇرىدۇ.

پىرىنستون ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ خەلقئارا خەۋپسىزلىك تەتقىقاتىغا مەسئۇل ئالون خىرىدبېرگ ئاگاھلاندۇرۇپ مۇنداق دېدى: «توقۇنۇش»نىڭ ئاپتورى ئوتتۇرىغا قويغان جۇڭگوغا قارىتىلغان سىياسەت ۋە تەشەببۇسلار ئامېرىكا - جۇڭگو مۇناسىۋىتىنى «تېخىمۇ ياماللاشتۇرۇۋېتىشى» مۇمكىن.

پاپۇئا يېڭى گۋىنېيىسى زۇڭلىسى سىياسىي كرىزىسنىڭ ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنى جاكارلىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، كانبېررا خەۋىرى. مورېسبى پورتى خەۋىرى. جەنۇبىي تىنچ ئوكياندىكى ئارال دۆلىتى پاپۇئا يېڭى گۋىنېيىسى زۇڭلىسى جۇلىيۇس چېن بۈگۈن مورېسبى پورتىدا، ھۆكۈمەت دۆلەت مۇداپىئە ئارمىيىسىنىڭ قوماندانى شىنكروكنى ۋەزىپىسىنى ئېلىپ تاشلىغاندىن كېيىن، پاپۇئا يېڭى گۋىنېيىسى سىياسىي كرىزىسنىڭ ئۆتۈپ كەتكەنلىكىنى جاكارلىدى.

خەۋەرگە قارىغاندا، پاپۇئا يېڭى گۋىنېيىسىنىڭ دۆلەت مۇداپىئە ئارمىيىسىنىڭ قوماندانى جېرى شىنكروك ھۆكۈمەتنىڭ چەت ئەلنىڭ ھەربىي مەسلىھەتچىلىرىنى ياللاپ پاپۇئا يېڭى گۋىنېيىسى ئارمىيىسىنى تەربىيىلىشىگە نارازى بولغان. ئۇ مۇشۇ ئاينىڭ 17-كۈنى ئەتىگەندە باش ساقچى نازارەتچىسى بوبو ئەنتا بىلەن بىرلىكتە پاپۇئا يېڭى گۋىنېيىسىنىڭ باش ۋالىيسى ۋىۋا كوررووۋى بىلەن كۆرۈشۈپ، زۇڭلى جۇلىيۇس چېن ۋە دۆلەت مۇداپىئە مىنىستىرى ماسىيەس يىجاپىنىڭ ۋەزىپىسىنى ئېلىپ تاشلاشنى تەلەپ قىلغان.

جۇلىيۇس چېن ئالاقىدار دوكلاتنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن جىددىي تەدبىر قوللانغان. جۇلىيۇس چېن شۇ كۈنى بوبو ئەنتانى قايتىدىن ھۆكۈمەتكە سادىق بولۇشقا مۇۋەپپەقىيەتلىك كۆندۈرگەن. ئۇ شۇ كۈنى يېرىم كېچىدە ئىچكى كابىنېتنىڭ جىددىي يىغىنىنى ئېچىپ، شىنكروكنى دۆلەت مۇداپىئە ئارمىيىسىنىڭ قوماندانلىقىدىن ئېلىپ تاشلىغانلىقىنى جاكارلىغان. شىنكروك ھۆكۈمەتنىڭ ئۆز ۋەزىپىسىنى ئېلىپ تاشلاش قارارىغا بويسۇنىدىغانلىقىنى بىلدۈرگەن.

جۇلىيۇس چېن مۇنداق دېدى: مەن رەھبەرلىك قىلىۋاتقان ھۆكۈمەت پاپۇئا يېڭى گۋىنېيىسىنىڭ ۋەزىيىتىنى تامامەن كونترول قىلىۋاتىدۇ، دېدى ۋە پۇقرالارنىڭ تىنچلىقنى ساقلىشىنى مۇراجىئەت قىلدى.

ئېقىم مەسىلىلىرىدىن

شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ باش كاتىپى سولانا مۇشۇ ئاينىڭ 10- كۈنىدىن 14 - كۈنىگىچە قازاقىستان، قىرغىزىستان، ئۆزبېكىستان ۋە تۈركمەنىستان قاتارلىق ئوتتۇرا ئاسىيادىكى تۆت دۆلەتتە موكىسمان زىيارەتتە بولدى. بۇ شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى باش كاتىپىنىڭ 1992 - يىلىدىن بۇيان مۇستەقىل دۆلەتلەر بىرلەشمىسىدىكى ئوتتۇرا ئاسىيا دۆلەتلىرىگە تۇنجى قېتىم قەدەم تەشرىپ قىلىشى.

سولانا شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنى شەرققە كېڭەيتىشكە تەييارلانغان، روسىيە بۇنىڭغا كۈچلۈك قارشى تۇرۇۋاتقان ئەھۋالدا ئوتتۇرا ئاسىيادا زىيارەتتە بولدى، ئۇنىڭ بۇ زىيارىتىدە ئوتتۇرا ئاسىيا دۆلەتلىرىنىڭ شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ شەرققە كېڭىيىشكە قوشۇلۇشى ۋە قوللىشىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈستىدە ئىزدىنىش ھەم شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ ئوتتۇرا ئاسىيا رايونى بىلەن بولغان بىۋاسىتە ئالاقىسىنى كۈچەيتىش مەقسەت قىلىنغان.

زىيارەت نەتىجىسى ئوتتۇرا ئاسىيادىكى تۆت دۆلەتنىڭ سولاناغا شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ شەرققە كېڭىيىشىگە بولغان تۇرلۇك ئەندىشىسىنى چۈشەندۈرگەنلىكىنى، شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى بىلەن روسىيىنىڭ شەرققە كېڭىيىش مەسىلىسىدە ئورتاقلىق ھاسىل قىلىشىنى ئۈمىد قىلىدىغانلىقىنى چۈشەندۈرۈپ بەردى. قازاقىستان بىلەن قىرغىزىستان روسىيىنىڭ شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ شەرققە كېڭىيىشكە تۇتقان مەيدانىنى قوللايدىغانلىقىنى ئېنىق بىلدۈرگەن. شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى شەرققە كېڭىيىشتە روسىيىنىڭ مەنپەئەتىنى ئويلىشىشى كېرەكلىكىنى تەكىتلىگەن. ئۆزبېكىستاننىڭ دىپلوماتىيە مىنىستىرى ئۆزبېكىستاننىڭ ھەربىي سىياسىي ئىتتىپاققا ئەزا بولۇش ئويى يوقلۇقىنى ئېيتقان.

دىققەت قىلىشقا تېگىشلىك شۇكى، سولانا يەنە قازاقىستان، قىرغىزىستان، ئۆزبېكىستاننىڭ رەھبەرلىرى بىلەن «ئوتتۇرا ئاسىيا تىنچلىقنى قوغداش لاگېرى»نىڭ بۇ يىل 9 - ئايدا قازاقىستان - ئۆزبېكىستان تەۋەسىدە ھەربىي مانېۋىر ئۆتكۈزۈش مەسىلىسىنى مۇزاكىرە قىلغان. «ئوتتۇرا ئاسىيا تىنچلىقنى قوغداش لاگېرى»نى ئەسلىدە قازاقىستان، قىرغىزىستان، ئۆزبېكىستان مۇشۇ رايوندىكى جىددىي ۋەزىيەتنى بىرتەرەپ قىلىش ئۈچۈن قۇرغان. لېكىن سولانا شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىنىڭ «ئوتتۇرا ئاسىيا تىنچلىقنى قوغداش لاگېرى»نىڭ ھەربىي مانېۋىرىغا ئاكتىپ قاتنىشىدۇ»غانلىقىنى ئېيتتى.

شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى باش كاتىپىنىڭ ئوتتۇرا ئاسىيادا زىيارەتتە بولغانلىقى روسىيىنىڭ دىققىتىنى قوزغىدى. روسىيە زۇڭتۇڭى يېلتسىن سولانانىڭ مۇستەقىل دۆلەتلەر بىرلەشمىسىگە ئەزا دۆلەتلەردە زىيارەتتە بولغانلىقى ھەم مۇشۇ دۆلەتلەرنىڭ رەھبەرلىرى بىلەن ئۇچراشقانلىقىدىن «ئەندىشە قىلدى». يېلتسىن بالتىق دېڭىزى بويىدىكى ئۈچ دۆلەت ۋە مۇستەقىل دۆلەتلەر بىرلەشمىسىگە ئەزا دۆلەتلەر «شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتىغا ھەرقانداق شەكىلدە قاتناشسا بولمايدۇ» دەپ ئاگاھلاندۇردى. جامائەتچىلىك مۇنداق دەپ ھېسابلىدى: سولانا شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى «مۇستەقىل دۆلەتلەر بىرلەشمىسىنىڭ رايون خەۋپسىزلىك سىستېمىسىنىڭ ئورنىنى ئالماقچى ئەمەس» دېگەن بىلەن، لېكىن شەرققە كېڭىيىش پىلانىنىڭ يولغا قويۇلۇشىغا ئەگىشىپ، شىمالىي ئاتلانتىك ئەھدى تەشكىلاتى سابىق سوۋېت ئىتتىپاقى رايونىدىكى ھەربىي مەۋجۇدلۇقىنى يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا كۈچەيتىدۇ.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 - نومۇر. تېلېفون باش ئاپپاراتى: 5818200، ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028، پوچتا نومۇرى: 830051، گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 7 يۈەن 50 پۇڭ، پارچە باھاسى: 25 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى:102)